

MEDDELTE VASSDRAGSKONSESJONER

(ERVERVS-, REGULERINGS- OG KRAFTLEIEKONSESJONER)

TILLATELSER MEDDELT I 1985

Kraftleietillatelser på under 20 000 kW gitt av Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen i 1985, er ikke tatt med her. De er innbundet i egen bok og finnes i Vassdrags- og kraftforsyningsavdelingen, Olje- og energidepartementet.

Innholdsfortegnelse

	Side
1. Saugbrugsforeningen. Konesjon på leie av inntil 59,5 MW/420 GWh pr. år fastkraft fra Østfold Kraftforsyning til drift av selskapets fabrikker i Halden samt inntil 120 MW tilfeldig kraft til bl. a. drift av 3 stk. elektrokjeler. Kongelig resolusjon 8. februar 1985	5
2. Norsk Hydro Produksjon A.S. Konesjon på leie av inntil 14,5 MW/135 GWh pr. år tilfeldig kraft levert gjennom Samkjøringen til planlagt utvidelse av aluminiumsproduksjon ved Karmøy Fabrikker. Kongelig resolusjon 22. mars 1985	10
3. Narvik kommunale Elektrisitetsverk. Konesjon for bygging og drift av Taraldsvik kraftverk. Kongelig resolusjon 22. mars 1985	17
4. Trondheim Elektrisitetsverk. Tillatelse til erverv og regulering m. v. i forbindelse med bygging av Nedre Nea kraftverk. Kongelig resolusjon 3. mai 1985	25
5. Arendal Smelteverk A.S. Konesjon på leie av inntil 6 500 kW tilfeldig kraft fra Arendals Fossekompani, eventuelt Aust-Agder Kraftverk, til drift av smelteverket i Eydehavn i Moland kommune. Kongelig resolusjon 10. mai 1985	67
6. A/S Raufoss Ammunisjonsfabrikker. Konesjon på leie av inntil 40 000 kW fastkraft og inntil 18 000 kW tilfeldig kraft til elektrokjeler fra Vest-Oppland Komm. Kraftselskap og 600 kW fastkraft fra Hadelands Elektrisitetsverk. Kongelig resolusjon 31. mai 1985	71
7. Sogn og Fjordane Energiverk. Løyve til regulering og tileigning samt oreigning av grunn og rettar for utbygging og regulering av Vtlefjordelvi. Kongelig resolusjon 21. juni 1985	76
8. Advokat Niels A. B. Bugge. Konesjon på erverv av aksjer i Norsk Elektrokemisk Aktieselskab. Olje- og energidepartementets samtykke 26. juli 1985	83
9. Oppland fylkes elektrisitetsverk. Tillatelse til erverv og regulering m. v. for kraftutbygging i Etna- og Dokkavassdragene i Oppland fylke. Kongelig resolusjon 26. juli 1985	84
10. Standard Telefon og Kabelfabrikk A/S. Konesjon på leie av inntil 8 000 kW tilfeldig kraft fra Oslo Lysverker til elektrokjele ved selskapets anlegg på Økern i Oslo. Kongelig resolusjon 9. august 1985	95
11. Sør-Troms Elforsyning A/S. Vassdragskonesjoner ved sammenslutning av elforsyningsenheter. Kongelig resolusjon 23. august 1985	97
12. Ytre Fjordane Kraftlag. Tilleggsregulering av Botnastølsvatn i Stongfjordvassdraget. Kongelig resolusjon 13. september 1985	126
13. A/S Rødøy-Lurøy Kraftverk. Tillatelse til utbygging av Reppa Kraftverk, 2. byggetrinn. Kongelig resolusjon 18. oktober 1985	139
14. A/S Istad Kraftselskap. Løyve til ombygging av kraftanlegg i Anvikelva. Kongelig resolusjon 1. november 1985	167
15. Den norske stats oljeselskap a.s. Konesjon på leie av inntil 10 000 kW/70 GWh anleggskraft fra Nordhordland Kraftlag ved utvidelse og oppgradering av raffineri og bygging av råoljeterminal på Mongstad. Kongelig resolusjon 29. november 1985	187
16. Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk. Tillatelse til regulering av Ormsetvatn m. v. i forbindelse med utbygging av Ormsetfoss kraftverk. Kongelig resolusjon 20. desember 1985	190

1. Saugbrugsforeningen.

(Konsesjon på leie av inntil 59,5 MW/420 GWh pr. år fastkraft fra Østfold Kraftforsyning til drift av selskapets fabrikker i Halden samt inntil 120 MW tilfeldig kraft til bl.a. drift av 3 stk. elektrokjeler.)

Kongelig resolusjon av 8. februar 1985.

Innledning.

Saugbrugsforeningen søker i brev av 2. april 1984 konsesjon på leie av inntil 59,5 MW/420 GWh fastkraft pr. år og et uspesifisert kvantum tilfeldig kraft.

Saugbrugsforeningen er tidligere gitt konsesjoner av 15. oktober 1976, 14. oktober 1977 og 21. mai 1982 på til sammen 59,5 MW/420 GWh fastkraft og konsesjon av 2. mars 1979 på 100 MW tilfeldig kraft.

Konsesjonen av 21. mai 1982 utløp 1. juli 1984, mens de øvrige utløp 1. januar 1985.

Søknaden.

Saugbrugsforeningen søker i brev av 2. april 1984 konsesjon på leie av inntil 59,5 MW/420 GWh fastkraft pr. år fra Østfold Kraftforsyning til drift av selskapets fabrikkbygg i Halden samt et uspesifisert kvantum tilfeldig kraft til drift bl.a. av elektrokjeler.

Søknaden lyder slik:

«Saugbrugsforeningen har den 18. januar 1984 undertegnet en trekantavtale om fastkraftleveranser mellom Norges Vassdrags- og elektrisitetsvesen, Østfold Kraftforsyning og Saugbrugsforeningen. Denne kontrakten omfatter levering av 59,5 MW, 420 GWh pr. år fram til 1996.

Denne avtalen avløser de tidligere avtaler mellom Saugbrugsforeningen og de to andre partene:

Østfold Kraftforsyning: 18 MW, 100 GWh med utløpstid 1. juli 1984, og NVE: 41,5 MW, 320 GWh med utløpstid 1. januar 1985.

Kraftkvantumet skal benyttes ved Saugbrugsforeningens industriområde i Halden til produksjon av hovedsakelig papir, tremasse, trelast, cellulose, kartonnasjeprodukter og eventuelle andre produkter som kan bli produsert i Saugbrugsforeningens regi.

Utkast til ny avtale vedrørende utveksling av tilfeldig kraft mellom Saugbrugsforeningen og Østfold Kraftforsyning følger vedlagt. Avtalen er ment å gjelde fra 1. juli 1983.

Avtalen dekker et uspesifisert kvantum tilfeldig kraft etter hvilke behov Saugbrugsforeningen har, og hvilken kapasitet Halden trafostasjon kan dekke.

Vi har mulighet til å kunne benytte inntil 100 MW tilfeldig kraft til våre elektrokjeler, og i tillegg er det fra tid til annen behov av tilfeldig kraft som tilskudd til fabrikkanleggene.

For inneværende år har vi søkt om kanal-leie for 45 MW tilfeldig kraft idet vi antok at dette var den kapasitet som Halden trafostasjon i dagens situasjon kunne tilgodese oss med i høylastperioder.

Fabrikkanleggene gjennomgår en kontinuerlig opprustning for å kunne øke produksjonen og samtidig gjøre produksjonen mer energiøkonomisk. Vi har gjennomført 1. byggetrinn i en plan som tar sikte på å øke papirproduksjonen ved de papirmaskinene vi disponerer idag. 2. byggetrinn vil bli igangsatt så snart som mulig.

Vi søker på denne bakgrunn om konsesjon på fastkraftleie for tilsammen 59,5 MW, 420 GWh pr. år, og for et uspesifisert kvantum tilfeldig kraft avhengig av tilgang og kapasitet.

Med den omfattende korrespondanse det har vært i forbindelse med opprettelsen av fastkraft/tilfeldig kraft avtalene er det ikke praktisk å sende med denne korrespondanse.

Vi vedlegger kopi av fastkraftkontrakten av 18. januar 1984 og Østfold Kraftforsynings utkast til tilfeldigkraftavtale som er godtatt av oss.

Vi vedlegger dessuten våre vedtekter og firmaattest og erklærer at grunnkapitalen i selskapet er norsk idet 93 % av aksjekapitalen eies av Aksjeselskapet Kosmos, Sandefjord. Vi vedlegger også erklæring undertegnet av vårt styre om at de opplysninger som er gitt i nærværende brev, er uttømmende og dekker de reelle forhold, jfr. lov nr. 16 av 14. desember 1917, § 24, annet ledd.»

I brev av 14. mai 1984 har Saugbrugsforeningen gitt følgende tilleggsopplysninger:

«Vi har ingen innsigelser mot at Østfold Kraftforsyning står som leverandør i en konsesjonsavtale.

De oppgitte data for tidligere konsesjoner og kraftkvanta er korrekte.

Når det gjelder konsesjon for tilfeldig kraft, er det fullt mulig for oss å spesifisere et maksimalt kvantum som vi kan disponere. Det er imidlertid ikke mulig med dagens transformatorkapasitet i Haldenstasjon å overføre et slikt kvantum til oss. Dersom det blir installert ytterligere en transformator i Haldenstasjon vil dette medføre at kraftfor-

syningen for Saugbrugsforeningen og Haldendistriktet blir sikret.

Med vår kjeleinstallasjon på 3 kjeler à 33 MW kan disse disponere ca. 100 MW tilfeldig kraft. Det er mulig å bygge om kjelene, slik at installasjonen blir $3 \times 40 \text{ MW} = 120 \text{ MW}$. En slik ombygging blir vurdert og kan bli aktuell. Hvis vi regner med at maksimalbelastningen på kjelene ikke inntreffer samtidig med et eventuelt behov av tilfeldig kraft til fabrikkene, vil vi anse at et kraftkvantum tilfeldig kraft på 120 MW vil være aktuelt kvantum for konsesjonssøknaden.

Vi regner med at disse opplysningene klarlegger vår konsesjonssøknad.»

Kraftleiekontraktene.

Fastkraftkontrakten.

Kontrakten er datert 18. januar 1984 og forplikter Statskraftverkene til for hvert driftsår å stille til disposisjon for Østfold Kraftforsyning for viderelevering til Saugbrugsforeningen 59,5 MW/420 GWh pr. år. Statskraftverkene leverer kraften med en brukstid av 7 000 timer pr. år. I perioden 1. oktober – 30. april kan brukstiden være inntil 4 450 timer. Hvis bedriften ikke kan nyttiggjøre seg kraften skal kontraktskvantumet kunne revurderes etter nærmere regler, jfr. kontraktens § 1 pkt. 2 og 3.

Bedriften skal være forpliktet til å betale til Østfold Kraftforsyning for hele det til enhver tid gjeldende kontraktskvantum. Østfold Kraftforsyning skal på sin side være forpliktet til fullt ut å betale Statskraftverkene for dette kvantum selv om det i vedkommende driftsår ikke er tatt ut så meget med visse unntak, jfr. kontraktens § 1 pkt. 4.

Kraften skal av Statskraftverkene leveres ved Halden transformatorstasjon som trefaset vekselstrøm med ca. 50 perioder/sekund og med en spenning av ca. 47 kV. Østfold kraftforsyning skal levere kraften ved bedriften med en spenning av ca. 47 kV. Kraftleveringen skal måles i Halden transformatorstasjon ved 47 kV nominell spenning, hvor Statskraftverkene setter opp kWh-måler(e) måleapparater med registrering av den midlere effekt over 1 time.

Basispris pr. 1. januar 1981 ved sentralt leveringssted er 6,63 øre/kWh (ekskl. avgifter). Basisprisen skal reguleres hvert år pr. 1. januar på nærmere i kontrakten angitte måte, jfr. § 4 og § 12.

Kontrakten skal gjelde til 1. januar 1996 dog ikke utover konsesjonstiden.

Tilfeldigkraftkontrakten.

Som bilag til søknaden vedliggjer forslag til avtale mellom Saugbrugsforeningen og Østfold Kraftforsyning om utveksling av tilfeldigkraft.

Ifølge forslaget pkt. 1 er formålet med avtalen å oppnå en best mulig utnyttelse av

partens samlede kraftressurser. Østfold kraftforsyning har inngått avtale med A/S Hafslund som bl.a. inneholder regler om felles utveksling av tilfeldigkraft med Samkjøringen og utveksling av tilfeldigkraft mellom Østfold Kraftforsyning og A/S Hafslund.

Forslagets pkt. 2 har regler om Saugbrugsforeningens statskraft, jfr. pkt. 3.1 foran, herunder om Saugbrugsforeningens disponering av sin statskraft og om oppgave til Østfold Kraftforsyning over uttaksprogram for statskraft. Østfold Kraftforsyning skal innenfor rammen av statskraftkontrakten ha rett til å koordinere uttaket av Saugbrugsforeningens statskraft med tilgangen fra egne kraftressurser.

Forslagets pkt. 3 har regler om utveksling av tilfeldigkraft. Saugbrugsforeningen skal oppgi til Østfold Kraftforsyning hver uke sitt program for kjøp/salg av tilfeldig kraft for kommende uke. Tilfeldigkraften beregnes som differansen mellom *målt* uttak/innlevering og *anmeldt* uttak av statskraft. Uttak/levering av tilfeldigkraft skal bare være begrenset av tekniske forhold og når det er innført begrensninger av Samkjøringen eller rasjoneringsmyndighet. Utvekslingen av tilfeldigkraften skal avregnes etter Samkjøringen pris med 5 % avanse til Østfold Kraftforsyning. Ifølge Saugbrugsforeningen er avansen nå satt til 10 %. Forslagets pkt. 4 og 5 har regler om transformeringsavgift, overføringsavgift m.v. henholdsvis om reserveoverføringskapasitet.

Ifølge forslaget pkt. 6 skal avtalen av begge parter kunne sies opp med 3 års varsel. Den skal erstatte avtale av 1. januar 1979 og gjøres gjeldende fra 1. juli 1983.

Ifølge Saugbrugsforeningen er avtale nå inngått mellom partene.

Avgitte uttalelser.

Halden kommune har i brev av 20. september 1984 til fylkesmannen i Østfold meddelt:

«Det vises til Deres brev av 14. juni 1984. Halden kommunestyre behandlet Saugbrugsforeningens søknad av 12. april 1984 om konsesjon for kraftleie i møte 18. ds. Kommunestyret vedtok å avgi følgende uttalelse i denne sak:

«Søknad av 12. april 1984 fra Saugbrugsforeningen om konsesjon for kraftleie av inntil 59,5 MW og 420 GWh fastkraft pr. år og 120 MW tilfeldig kraft fra Østfold Kraftforsyning anbefales innvilget.

For øvrig viser kommunestyret til uttalelse fra Halden elverk av 4. juli 1984 som er tatt inn ovenfor.»

Den uttalelse fra Halden elverk som det refereres til, har følgende ordlyd:

«.....
Eltilførsel til Halden-distriktet og Aremark går i dag over NVE's transformatorstasjon i Halden. Tilførselen skjer over en 160 MVA transformator.

Halden Elverk har sitt tilførselsbehov sikret ved reserve forsyning over 50 kV-linjene Navestad-Strupe. I denne forbindelse er det imidlertid riktig å se Halden elverk og Saugbrugsforeningens behov i sammenheng. Ut fra en slik helhetsvurdering er reserve tilførsel for fastkraftforsyning ikke tilfredsstillende. Vi vil derfor understreke behovet for at det installeres ytterligere en transformator i Halden Transformatorstasjon. Stasjonen er prosjektert med tanke på en slik utvidelse av kapasitet. Som antydning i uttalelsene fra Saugbrugsforeningen, vil en slik utvidelse øke mulighetene for utnyttelse av tilfeldig kraft i Halden distriktet.

For øvrig er det fra vår side ingen innsigelser mot den foreliggende søknad fra Saugbrugsforeningen.

.....»

Østfold Kraftforsyning har i brev av 21. september 1984 til fylkesrådmannen i Østfold meddelt:

«Det henvises til Deres ekspedisjon av 18. juni 1984.

Saken har vært forelagt styret for Østfold Kraftforsyning i møte 18. september d.å. Styret gjorde følgende vedtak:

Styret for Østfold Kraftforsyning vil anbefale at Østfold fylkeskommune gir følgende uttalelse til Saugbrugsforeningens søknad om kraftleiekonsesjon:

«Søknaden om konsesjon på leie av inntil 59,5 MW, 420 GWh pr. år fastkraft fra Østfold Kraftforsyning anbefales imøtekommet. Vilkårene for leveransen fremgår av avtale mellom NVE-Statskraftverkene, Østfold Kraftforsyning og Saugbrugsforeningen.

Spørsmålet om en økt kapasitet for uttak av tilfeldig kraft hos Saugbrugsforeningen bør vurderes i sammenheng med spørsmålet om økt transformatorkapasitet i Halden transformatorstasjon. Installasjon av en transformator nr. 2 i Halden transformatorstasjon vil øke sikkerheten for fastkrafttilførselen til Haldendistriktet vesentlig og vil dessuten skape grunnlag for en bedre utnyttelse av tilfeldig kraft.

Inntil det er etablert tilstrekkelig transformatorkapasitet i Halden anbefales det at konsesjon på leie av tilfeldig kraft i prinsippet begrenses til den til enhver tid ledige transformeringskapasitet i Halden transformatorstasjon.

For øvrig har vi ingen bemerkninger og anbefaler søknaden imøtekommet.»

Østfold fylkeskommune har i brev av 18. oktober 1984 til fylkesmannen meddelt:

«Det vises til Deres skriv hertil 14. juni d.å. Fylkesutvalget behandlet saken i møte 11. oktober d.å. og det ble fattet slikt vedtak:

«Søknaden fra Saugbrugsforeningen om konsesjon på leie av inntil 59,5 MW, 420 GWh pr. år fastkraft fra Østfold Kraftforsyning anbefales imøtekommet.

Vilkårene for leveransen fremgår av avtale mellom NVE-Statskraftverkene, Østfold Kraftforsyning og Saugbrugsforeningen.

Spørsmålet om en økt kapasitet for uttak av tilfeldig kraft hos Saugbrugsforeningen bør vurderes i sammenheng med spørsmålet om økt transformatorkapasitet i Halden transformatorstasjon. Installasjon av en transformator nr. 2 i Halden transformatorstasjon vil øke sikkerheten for fastkrafttilførsel til Haldendistriktet vesentlig og vil dessuten skape grunnlag for en bedre utnyttelse av tilfeldig kraft.

Inntil det er etablert tilstrekkelig transformatorkapasitet i Halden anbefales det at konsesjonen på leie av tilfeldig kraft i prinsippet begrenses til den til enhver tid ledige transformatorkapasitet i Halden transformatorstasjon.»

Fylkesmannen i Østfold har i brev av 29. oktober 1984 til NVE anbefalt at søknaden blir imøtekommet.

Industridepartementet har i brev av 5. juni 1984 til NVE uttalt:

«Det vises til Deres brev av 18. mai 1984.

Saugbrugsforeningens søknad om leie av inntil 59,5 MW, 420 GWh pr. år fastkraft samt 120 MW tilfeldig kraft til elektrokjeler, ligger nær opp til det kvantum man trenger til fabrikkene i Halden. Den installerte el-kjelkapasitet på 100 MW som ifølge bedriftens anførelse kan utvides til 120 MW synes også å være i overensstemmelse med mulig inntak av tilfeldig kraft.

Industridepartementet anbefaler at konsesjonen gis i overensstemmelse med søknaden.»

Statskraftverkene har i notat av 6. august 1984 uttalt at det ikke har noen merknad til at selskapets søknad innvilges.

NVE's uttalelse.

«Søknaden gjelder konsesjon på leie fra Østfold Kraftforsyning av tilsammen inntil 59,5 MW/420 GWh pr. år fastkraft og et uspesifisert kvantum tilfeldigkraft avhengig av tilgang og kapasitet. Søknaden er basert på fastkraftkontrakt av 18. januar 1984 og inngått avtale om utveksling av tilfeldig kraft.

Konsesjonen på leie av fastkraften vil avløse tidligere konsesjoner av 15. oktober 1976, 14. oktober 1977 og 21. mai 1982 på leie fra Statskraftverkene av tilsammen inntil 59,5 MW/420 GWh pr. år. I tillegg har Saugbrugsforeningen konsesjon av 2. mars 1979 på leie fra Statskraftverkene og Østfold Kraftforsyning av inntil 100 MW tilfeldigkraft til 3 stk. elektrokjeler. Denne konsesjo-

nen vil i tilfelle også bortfalle. Samtlige konsesjoner er tidsbegrenset til 1. januar 1985, bortsett fra konsesjon av 21. mai 1982 som utløp 1. juli 1984.

Søknaden er anbefalt av Halden kommunestyre, Østfold Kraftforsyning, Østfold fylkeskommune og fylkesmannen i Østfold. Søknaden er dessuten anbefalt av Industridepartementet. Statskraftverkene har ikke hatt noe å bemerke til søknaden.

NVE vil etter dette anbefale at Saugbrugsforeningen gis tillatelse til å leie inntil 59,5 MW/420 GWh pr. år fastkraft av Østfold Kraftforsyning i henhold til kontrakt av 18. januar 1984.

I tillegg er det søkt om konsesjon på leie av tilfeldigkraft fra Østfold Kraftforsyning. Med bedriftens kjeleinstallasjon på 3 kjeler à 33 MW kan disse disponere ca. 100 MW. Det er mulig å bygge om kjelene, slik at installasjonen blir $3 \times 40 \text{ MW} = 120 \text{ MW}$. Ifølge Saugbrugsforeningen blir en slik ombygging vurdert og kan bli aktuell. Hvis det regnes med at maksimalbelastningen på kjelene ikke inntre samtidig med et eventuelt behov av tilfeldigkraft til fabrikkene, anser Saugbrugsforeningen at 120 MW tilfeldigkraft vil være et aktuelt kvantum for søknaden. Jfr. foran under pkt. 2.2. Industridepartementet har ansett 120 MW tilfeldigkraft for å være et rimelig kvantum, jfr. pkt. 4.5 foran. Vi er enig i det.

NVE vil etter dette anbefale at Saugbrugsforeningen dessuten gis tillatelse til å leie fra Østfold Kraftforsyning inntil 120 MW tilfeldigkraft til bl.a. drift av 3 stk. elektrokjeler.

Konsesjon foreslås gitt samme tidsbegrensing som fastkraftkontrakten av 18. januar 1983, dvs. til 1. januar 1996.

Forøvrig foreslås konsesjonen i det vesentlige gitt med samme vilkår som de tidligere konsesjoner, herunder med vilkår om helt norsk styre og om en årlig avgift til staten av den kraft som gjennomsnittlig nyttes – utenom tilfeldig kraft til elektrokjeler. Avgiftens størrelse forutsetter vi å komme tilbake til. Vilkår om kraftavståelse går vi utfra forutsatt blir å sløyfe i samsvar med praksis.»

Departementet skal bemerke:

Søknaden fra Saugbrugsforeningen gjelder fornyelse av konsesjon på 59,5 MW/420 GWh pr. år til drift av fabrikanlegg i Halden kommune, samt et uspesifisert kvantum tilfeldigkraft til drift bl.a. av 3 stk. elektrokjeler.

A/S Kosmos, Sandefjord, eier 93 % av

Saugbrugsforeningens aksjekapital. Ved selskapets anlegg i Halden drives produksjon av hovedsakelig papir, tremasse, trelast, cellulose og kartonasjeprodukter.

Det er inngått kontrakt 18. januar 1984 mellom Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen, Østfold Kraftforsyning og Saugbrugsforeningen om levering av 59,5 MW/420 GWh fastkraft pr. år. Kontrakten forplikter Statskraftverkene til å stille denne kraftmengde til disposisjon for Østfold Kraftforsyning for viderelevering til Saugbrugsforeningen. Kontrakten har gyldighet til 1. januar 1996.

Det er videre gjort gjeldende avtale fra 1. juli 1983 mellom Saugbrugsforeningen og Østfold Kraftforsyning om utveksling av tilfeldigkraft.

Saugbrugsforeningen har installert 3 stk. elektrokjeler à 33 MW. Kjelene kan bygges om til 40 MW. Ifølge Saugbrugsforeningen kan en slik ombygging bli aktuell. Forutsatt at maksimalbelastning på kjelene ikke inntre samtidig med behov for tilfeldigkraft til fabrikkene, vil 120 MW tilfeldigkraft være et aktuelt kvantum for søknaden.

Bedriften har gjennomført energiøkonomiserende tiltak bl.a. finnes 2 stk. mottrykks-turbiner på til sammen 15 MW for bruk i nedbørfattige år med liten tilgang på vannkraft.

Departementet vil i tilslutning til Norges vassdrags- og elektrisitetsvesens innstilling av 22. november 1984, tilrå at Saugbrugsforeningen gis konsesjon på leie av inntil 59,5 MW/420 GWh pr. år fastkraft samt inntil 120 MW tilfeldigkraft fra Østfold Kraftforsyning.

Konsesjonen foreslås tidsbegrenset til 1. januar 1996.

Konsesjonen tilrås forøvrig gitt i det vesentlige med samme vilkår som de tidligere konsesjoner, herunder med vilkår om helt norsk styre og om en årlig avgift til staten av den kraft som gjennomsnittlig nyttes, utenom tilfeldigkraft til elektrokjeler.

Ved kgl. res. av 17. februar 1984 ble det gitt forskrifter om justering av årlige erstatninger, konsesjonsavgifter og fond m.v. i medhold av vassdragslovgivningen, jfr. lov av 3. juni 1983 nr. 51. I konsesjoner som meddeles i medhold av lov av 14. desember 1917 nr. 16 § 23, 2. ledd post 4, 1. ledd kan det pålegges konsesjonæren å betale en årlig avgift til staten av ikke over 20 kroner pr. kW. I særlige tilfelle kan avgiften settes høyere.

Siden begynnelsen av 1950-årene har det vært en uforandret avgiftssats på kr. 1,50 pr. kW. For nye konsesjoner har departementet i tråd med NVE's innstilling funnet å ville heve avgiftssatsen til kr. 4,- pr. kW.

I tråd med praksis tas det ikke inn forslag om kraftavståelse.

Konsesjonsvilkårene er som følger:

1. Leietid.

Konsesjonen gjelder så lenge kraftleieforholdet med Østfold Kraftforsyning måtte bestå, dog ikke lenger enn til 1. januar 1996.

2. Styre.

Selskapet skal ha sitt sete her i riket, og dets styre skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Olje- og energidepartementet.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en løpende mulkt på opptil kr. 1 – en krone – pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet.

4. Norsk arbeid og materiell.

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m.v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er like så god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (det forutsettes da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 % over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 prosent av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer. Søknaden om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige. Hva angår leveranser fra EFTA-land, vil dispensasjonsadgangen bli praktisert i samsvar med de forpliktelser som foreligger i forhold til disse land under forutsetning av full gjensidighet.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 – femten – % av den verdi som varen har.

Det forutsettes at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell f.eks. ved å dele opp ordrene når

det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 100 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 100 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

5. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr like så gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

6. Avgift.

Av den kraft – utenom tilfældigkraft til elektrokjeler – som gjennomsnittlig nyttes – erlegges til staten en årlig avgift av kr. 4 pr. kW beregnet etter formelen:
$$\text{kWh}/8\,760 = \text{kW}.$$

Avgiften forfaller til betaling ved hvert års utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares deretter 6 % årlig rente. De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

7. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som Olje- og energidepartementet måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelser av Olje- og energidepartementet.

8. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

For overtredelse av vilkårene fastsettes en løpende mulkt på kr. 2 000 – kroner to tusen – pr. dag.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 7 eller overskridelse av den maksimale effekt kon-

sesjonen lyder på kan medføre at konsesjonen bortfaller, jfr. § 26, 2. ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917. Lovens §§ 31 og 32 kommer i så fall til anvendelse.

Dersom selskapet bruker energien til å drive virksomhet som p.g.a. utslipp, støy, stråling o.l. kan være til skade eller ulempe for miljøet, må det foreligge tillatelse fra forurensningsmyndighetene etter forurensningsloven § 11 jfr. § 7.

Ny tillatelse er nødvendig dersom kraftkonsesjonen medfører at et tidligere utslipp kan bli til økt skade eller ulempe, eller som sammen med annen forurensende miljøpåvirkning kan bli til skade eller ulempe for miljøet.

Krafttuttaket vil være undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

Den årlige avgift til staten som er fastsatt i vilkårenes post 6, bes innbetalt til hovedkassen for Norges vassdrags- og elektrisitetstjenesten.

Selskapet plikter innen 1. april hvert år å sende Olje- og energidepartementet oppgave pr. 31. desember året før vedrørende selskapets styre, aksjekapital m.v.

I forbindelse med eventuell omsetning av selskapets aksjer henleder man særlig oppmerksomheten på de bestemmelser om meldeplikt m.v. som ved endringslov av 19. juni 1969 er tatt inn i § 30 i konsesjonsloven av 14. desember 1917 – jfr. lovens § 34 første ledd – samt på bestemmelsen i første ledd § 37 a, hvorefter erverv av aksjer eller parter som medfører konsesjonsplikt etter § 36 eller § 37 i intet tilfelle er gyldig uten samtykke av selskapets styre.

Olje- og energidepartementet forbeholder seg for øvrig rett til å treffe enhver bestemmelse som måtte anses påkrevd i anledning av konsesjonsvilkårenes post 7.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV gis Saugbrugsforeningen konsesjon på leie av inntil 59,5 MW/420 GWh pr. år fastkraft og inntil 120 MW tilfeldig kraft fra Østfold Kraftforsyning.

Konsesjonen gis på de vilkår som er foreslått i Olje- og energidepartementets forslag av 8. februar 1985.

2. Norsk Hydro Produksjon A/S.

(Konsesjon på leie av inntil 14,5 MW/135 GWh år tilfeldig kraft levert gjennom Samkjøringen til planlagt utvidelse av aluminiumsproduksjonen ved Karmøy Fabrikker.)

Kongelig resolusjon av 22. mars 1985.

Innledning.

Norsk Hydro Produksjon A/S er ved kgl. res. av 14. februar 1975 gitt tillatelse til leie av inntil 165 MW/1 250 GWh pr. år fra Røldal-Suldal Kraft A/S og inntil 125 MW/1 000 GWh pr. år fra Statskraftverkene til drift av Karmøy Fabrikker.

Norsk Hydro har planer om å øke aluminiumproduksjonen ved Karmøy på 50 000 årstonn råaluminium, fra 160 000 til 210 000 årstonn, og søker i den forbindelse om konsesjon på leie av tilfeldig kraft. Utvidelsen vil kreve en økt krafttilgang på 750 GWh/år, hvorav 135 GWh/år tenkes dekket som tilfeldig kraft gjennom Samkjøringen og de øvrige 615 GWh/år fra Hydros eget kraftsystem.

Søknaden.

Norsk Hydro har sendt NVE brev av 29. oktober 1984 sålydende:

«Vi har tidligere redegjort for våre planer om å øke elektrolysekapasiteten ved Karmøy Fabrikker med 50 000 årstonn råaluminium, fra 160 000 årstonn til 210 000 årstonn. Denne kapasitetsøkningen vil kreve en krafttilgang på 750 GWh/år, det vil si en økning fra 2 800 GWh/år til 3 550 GWh/år.

Vår kraftoppdeckningsplan forutsetter at øket kraftforbruk dekkes med tilfeldig kraft, dels fra egne kraftverk og dels innkjøpt gjennom Samkjøringen.

Vi har hele tiden regnet med at anvendelse av tilfeldig kraft ikke ville kreve kraftleiekonsesjon.

Dersom det likevel skulle være nødvendig med konsesjon, ber vi om at dette brev betraktes som søknad om slik kraftleiekonsesjon.

Planen er å fremme vårt prosjekt for styrebeslutning i løpet av inneværende år. Vi håper derfor vår eventuelle søknad behandles sammen med vår søknad om etableringstillatelse av 12. september 1984. Spesielt ber vi om at saken umiddelbart oversendes Rogaland Fylkeskommune og Karmøy kommune som nå behandler vår etableringssøknad.

I nevnte søknad av 12. september 1984 er vårt prosjekt gitt en bred presentasjon. Denne vedlegges derfor (vedlegg 1) som underlag for Deres behandling av saken.

I søknaden av 12. september 1984 er det redegjort for vår opprinnelige kraftoppdeckningsplan. Denne forutsatte bruk av tilfeldig kraft på kort sikt og fastkraft på lengre sikt. Etter nærmere vurdering finner vi imidlertid å kunne akseptere en større usikkerhet i kraftoppdekningen for vårt prosjekt. Vi har derfor frafalt vårt tidligere anmeldte behov for tildeling av fastkraft. Kopi av vårt brev

til Olje- og energidepartementet om denne sak oversendes vedlagt (vedlegg 2).

Dersom De har behov for ytterligere opplysninger, står vi til Deres disposisjon.»

I Norsk Hydros brev av 12. september 1984 til Rogaland fylkeskommune (søknad etter etableringsloven) heter det om årsakene til utbyggingen, kraftforbruk og overføringsanlegg bl.a.:

«Årsakene til utbyggingen.

Den foretatte bygging av prebaked-anlegget ble basert på ny teknologi. Dette krevde betydelige førstegangsinvesteringer. Ved en videre utvidelse av dette anlegget fra 50 til 100 000 årstonn med samme teknologi vil en kunne utnytte de investeringer som allerede er nedlagt. Dette gjør at kapitalkostnadene for utvidelsen i realkostnader kun vil utgjøre vel halvparten av de KIII-utvidelsen krevde. På denne bakgrunn og med utgangspunkt i vår vurdering av de fremtidige markedsforholdene for aluminium mener vi at en videre utvidelse av Karmøy Fabrikker med oppstartning ved årsskiftet 1986/87 vil være en meget lønnsom investering.

Kraftforbruk.

Den planlagte utvidelse av produksjonskapasiteten ved Karmøy Fabrikker med 50 000 årstonn råmetall vil øke kraftforbruket med ca. 750 GWh/år, fra 2 800 GWh/år til ca. 3 550 GWh/år. Med jevn belastning tilsvarer dette at effektuttaket øker med 95 MW, fra 350 MW til 445 MW.

Vi er inneforstått med at statskraft ikke kan påregnes tildelt fra idriftsettelsen av KIV (1986/87–1988/89). Forbruket ved KIV er derfor tenkt dekket dels ved fleksibilitet i Hydros øvrige forbrukssystem, dels ved innkjøp av tilfeldig kraft.

I praksis vil en slik oppdekningsstrategi innebære kjøp av tilfeldig kraft i middels tørre år. I mer vannrike år vil Hydros egenproduksjon kunne dekke forbruket ved KIV. I ekstremt tørre år er vi innstilt på at cellene i den minst energieffektive del av Karmøy Fabrikker blir stanset.

På lengre sikt er det betydelig usikkerhet forbundet med tilgang og pris på tilfeldig kraft. Det vil derfor være ønskelig for prosjektet om det kan gis tilsagn om tildeling av statskraft fra et senere tidspunkt slik at krafttilgangen da kan konverteres til fastkraft. Dette spørsmål er tatt opp med Olje- og energidepartementet. En avklaring kan ventes i den bebudede energimelding 1984/85 og Stortingets behandling av denne.

Overføringsanlegg.

På grunn av økningen i elektrisk kraft er det nødvendig at overføringsnettets styrkes. Dette gjelder forsterkning av ledningene Sauda-Karmøy, nytt spenn over Karmsundet og ny 300 kV forbindelse Stord-Spanne.»

I Norsk Hydros brev av 29. oktober 1984 til Olje- og energidepartementet om Hydros kraftbehov frem til år 2000 er det uttalt som følger:

«Vi viser til vårt brev av 31. august 1984 hvor vi konkluderer at vi har behov for å bli tildelt statskraft med 2 500 GWh/år innen 1990, ytterligere 200 GWh/år innen 1995 og ytterligere 100 GWh/år innen år 2000. I disse tall er medregnet 750 GWh/år til Karmøy Fabrikker.

Efter nærmere vurdering finner vi nå å kunne akseptere en noe større usikkerhet i vår kraftoppdekning. Prosjektet vil derfor bli fremmet på basis av tilfeldig kraft. Vi frafaller behovet for tildeling av 750 GWh/år fastkraft til Karmøy Fabrikker.»

Avgitte uttalelser.

Da saken haster ønsket Norsk Hydro at henvendelsen ble sendt til uttalelse umiddelbart. Med NVE's brev av 5. november 1984 ble kopi av sakens dokumenter derfor sendt fylkesmannen i Rogaland og Industriedepartementet. Fylkesmannen ble dessuten bedt om å innhente uttalelse fra fylkeskommunen og Karmøy kommunestyre. Kopi av dokumentene ble samtidig sendt Olje- og energidepartementet til orientering. Det ble understreket at NVE med utsendelsen ikke hadde tatt standpunkt til hvorvidt det var nødvendig med kraftleiekonsesjon.

Karmøy formannskap har i møte 6. november 1984 enstemmig gjort slikt vedtak:

«Karmøy kommune har i formannskapsmøte den 16. oktober 1984 enstemmig – og på det sterkeste anbefalt etableringssøknad av 12. september 1984 fra Norsk Hydro om økning av elektrolysekapasiteten ved Karmøy Fabrikker med 50 000 årstonn råaluminium.

Kommunen er videre gjort kjent med skriv av 29. oktober 1984 fra Norsk Hydro til NVE om kraftdekning ved ovennevnte utvidelse av elektrolysekapasiteten.

Karmøy formannskap vil på det sterkeste anbefale at Norsk Hydro får tilsagn om nødvendig kraft for utvidelse av elektrolysekapasiteten ved Karmøy Fabrikker med 50 000 årstonn som omsøkt.

Vedtaket er fattet i medhold av Kommunelovens § 22.»

Rogaland fylkeskommune har i brev av 27. november 1984 til fylkesmannen meddelt:

«Energiutvalget har i møte 23. november behandlet ovennevnte sak og vedtatt følgende uttalelse med 7 stemmer mot 1:

Energiutvalget anbefaler at Norsk Hydro A/S gis konsesjon på kraftleie til utvidelse ved Karmøy Fabrikker jfr. brev til NVE av 29. oktober 1984.»

Fylkesmannens miljøvernavdeling har i notat av 5. desember 1984 uttalt:

«Norsk Hydro A/S har i brev til NVE 29. oktober 1984 presentert planer for en utvidelse av aluminiumsproduksjon ved Karmøy Fabrikker. Det sies at kapasitetsøkningen vil kreve en økning i krafttilgangen

på 750 GWh/år. Videre sies det at Hydro's kraftoppdeckningsplan forutsetter at øket kraftforbruk dekkes med tilfeldig kraft, dels fra egne kraftverk og dels innkjøpt gjennom Samkjøringen.

En så stor økning i kraftforbruket som det her er tale om, vil uansett innebære et øket press på våre igjenværende vannkraftressurser, selv om det i Hydro's planer er tale om bruk av tilfeldig kraft tildels fra Samkjøringen. Det synes usannsynlig at det investeres så store beløp i utvidelse på Karmøy uten at det tas forholdsegler mot tilfeldige svingninger i krafttilbudet. Det må antas at igjenværende ikke utbygde vassdrag også i Rogaland kan bli utsatt for et sterkere press som følge av en slik økning i kraftbehovet ved Karmøy Fabrikker. En vil her peke på at Hydro er eier av Røldal-Suldal Kraft A/S, og har planer om ny utbygging i samme størrelsesorden som kraftbehovet ved utvidelsen på Karmøy vil kreve. Det er nærliggende å anta at det er kraften fra Røldal-Suldal som Hydro vil basere sin aluminiumsproduksjon på.

I fylkesmannens uttalelse til Samlet Plan jfr. brev av 13. november 1984, ble det pekt på at $\frac{3}{4}$ av fylkets vannkraftressurser allerede er utbygget eller er under utbygging, og at det derfor er viktig at de få igjenværende vassdragene blir forvaltet på en best mulig måte ut fra de verne- og brukerinteressene som er knyttet til dem. Fylkesmannen uttalte videre at de igjenværende vannkraftressurser som det er aktuelt å bygge ut, må reserveres for alminnelig forsyning i fylket, og at det må etableres virkemidler for å sikre en slik bruk av vassdragene, likeså at utbyggingen skjer i den rekkefølge som en vedtatt Samlet Plan anviser.

Med henvisning til dette vil det være uheldig å behandle denne saken som en hastesak. Det må klarlegges hvor den nødvendige kraften skal hentes fra både på kort og lang sikt før standpunkt tas.

Med den kraftmengde det her er tale om, 750 GWh/år, ville det være mest naturlig å se en eventuell utvidelse ved Karmøy Fabrikker i sammenheng med Stortingets behandling av Samlet Plan og Energimeldingen våren 1985.»

Fylkesmannen i Rogaland har i brev til NVE av 10. desember 1984 uttalt:

«Det vises til Deres ekspedisjon av 5. november 1984.

Saken er blitt sendt til uttalelse herfra 12. november 1984.

Det er gitt slik uttalelse i saken:

Rogaland fylkeskommunes energiutvalg anbefaler at Norsk Hydro A/S gis konsesjon på kraftleie til utvidelse ved Karmøy Fabrikker, jfr. brev til NVE av 29. oktober 1984.

Karmøy kommune har i formannskapsmøte 16. oktober 1984 enstemmig og på det sterkeste anbefalt at Norsk Hydro A/S får tilsagn om nødvendig kraft for utvidelse av elektrolysekapasiteten ved Karmøy Fabrikker med 50 000 årstonn som omsøkt.

Fylkesmannens miljøvernaveiding har avgitt uttalelse som følger vedlagt. I denne uttalelsen pekes det på at kapasitetsøkningen ved Karmøy Fabrikker befinner en betyde-

lig økt krafttilgang. Dette vil innebære et øket press på igjenværende vannkraftressurser selv om Norsk Hydro A/S vil gjøre bruk av tilfeldig kraft.

Videre vises til i notatet til fylkesmannens uttalelse til Samlet Plan hvor det sies at $\frac{3}{4}$ av fylkets vannkraftressurser allerede er utbygget eller er under utbygging, og det er derfor viktig at de få igjenværende vassdragene blir forvaltet på en best mulig måte ut fra de verne- og brukerinteressene som er knyttet til dem.

Fylkesmannen fastholder hva som er uttalt til Samlet Plan og presiserer at igjenværende vannkraftressurser som det er aktuelt å bygge ut, må reserveres for alminnelig forsyning i fylket. Fylkesmannen forutsetter således at enhver utbygging av vannkraftressurser i fylket skal gå til alminnelig forsyning.

I søknaden tilkjennegir Norsk Hydro A/S at selskapet er inneforstått med at statskraft ikke kan påregnes og kraftbehovet må dekkes dels ved fleksibilitet i eget forbrukssystem, dels ved innkjøp av tilfeldig kraft. Norsk Hydro A/S vil således løpe en ikke ubetydelig risiko med hensyn til krafttilgangen og pris i middels tørre år. Produksjonen vil måtte begrenses ved at cellene på den minst energieffektive del av Karmøy Fabrikker stanses. Alternativt at energibehovet nedjusteres på øvrige fabrikker i konsernet. Imidlertid innebærer utvidelsen at det tas i bruk den mest energiøkonomiske produksjonsteknikk.

Fylkesmannen har videre lagt vesentlig vekt på den sysselsettingsøkning som utvidelsen vil gi Karmøy og Haugesundsområdet. Utvidelsen vil gi utslag i både faste arbeidsplasser og rekruttering av lokal arbeidskraft i byggeperioden, som vil strekke seg over to år. Videre vil byggearbeidene antas å gi ikke ubetydlig overrisslingseffekt til de lokale leverandører.

Etter dette vil fylkesmannen rå til at Norsk Hydro A/S gis konsesjon på tilfeldig kraft som omsøkt, dersom slikt kraftuttak er belagt med konsesjon. Imidlertid vil fylkesmannen sterkt understreke hva som er uttalt med hensyn til videre utbygging av vannkraftressursene i fylket.»

Industridepartementet har i brev til NVE av 12. desember 1981 uttalt:

«Det vises til brev 6. november 1984 fra Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen vedlagt søknad fra Norsk Hydro A/S.

Norsk Hydro A/S planlegger å øke elektrolysekapasiteten ved Karmøy Fabrikker med 50 000 årstonn råaluminium. Økningen vil kreve en krafttilgang på 750 GWh/år.

Selskapet uttaler at det økte kraftbehovet vil bli søkt dekket med tilfeldig kraft, dels fra egne kraftverk og dels innkjøpt gjennom Samkjøringen. Den opprinnelige kraftdeckningsplan forutsatte bruk av tilfeldig kraft på kort sikt og fastkraft på lengre sikt. Norsk Hydro har imidlertid etter nærmere vurdering funnet å kunne akseptere en større usikkerhet i kraftoppdekningen for prosjektet. Selskapet har derfor frafalt det tidligere anmeldte behov for fastkraft.

Hydro antar at anvendelse av tilfeldig kraft ikke krever kraftleiekonsesjon, men søker i tilfelle dette skulle være nødvendig.

NVE uttaler at en ikke har tatt stilling til hvorvidt det er nødvendig med kraftleiekonsesjon.

Industridepartementet vil peke på at Karmøy Fabrikker opprinnelig ble prosjektert for 4 elektrolysehaller med en produksjonskapasitet på tilsammen 200–220 000 tonn. I 1967 kom K I og K II i drift og mot slutten av 1982, K III med en kapasitet på 50 000 tonn. De foreliggende planer om bygging av K IV med nye 50 000 tonn innebærer således en slutføring av det opprinnelige prosjektet.

Ved byggingen vil en utnytte betydelige allerede nedlagte investeringer. I reelle kostnader vil investeringen bli omlag halvparten av den som gikk med for K III, som er like stor og har samme type ovner. Oppført som helt nytt anlegg ville K IV ha kostet 3 ganger det en nå regner med å investere.

Industridepartementet har merket seg at selskapet på denne bakgrunn og ved å vurdere de fremtidige markedsforhold for aluminium, finner investeringen lønnsom.

I tilfelle NVE finner det nødvendig med konsesjon, vil Industridepartementet anbefale at slik konsesjon gis.»

NVE's uttalelse.

«Norsk Hydro har som nevnt planer om en utvidelse av aluminiumproduksjonen ved Karmøy Fabrikker på 50 000 årstonn råaluminium, fra 160 000 til 210 000 årstonn.

For dette har Norsk Hydro i brev av 12. september 1984 til Rogaland fylkeskommune søkt om etableringstillatelse etter etableringsloven. Hydro regner med en avklaring på denne søknaden i løpet av midten av januar d.å.

Ifølge Hydro vil utvidelsen kreve en økt krafttilgang på 750 GWh/år, hvorav 135 GWh/år er tenkt dekket som tilfeldigkraft gjennom Samkjøringen og de øvrige 615 GWh/år ved fleksibilitet i Hydros øvrige forbrukssystem, jfr. bl.a. Hydros brev av 9. januar 1985 med vedlegg.

Saken har vært forelagt for Karmøy kommune, Rogaland fylkeskommune, fylkesmannen i Rogaland og Industridepartementet, som samtlige har anbefalt at det blir gitt konsesjon om nødvendig. Fylkesmannens miljøvernavdeling har i sin uttalelse konkludert med at det vil være uheldig å behandle denne saken som en hastesak. Det må ifølge miljøvernavdelingen klarlegges hvor den nødvendige kraften skal hentes fra både på kort og lang sikt før det tas standpunkt. Med den kraftmengde det her er tale om, ville det etter miljøvernavdelingens mening være mest naturlig å se en eventuell utvidelse ved Karmøy Fabrikker i sammenheng med Stortingets behandling av Samlet Plan og Energimeldingen våren 1985. Fylkesmannen har i

sin uttalelse sterkt understreket hva som er uttalt med hensyn til videre utbygging av vannkraft-ressursene i fylket.

Vi ser ingen prinsipiell forskjell på tilfeldigkraftlevering til det formål som Norsk Hydro her søker om konsesjon på og andre former for tilfeldigkraftlevering.

Utvidelsen ved Karmøy Fabrikker vil, på samme måte som annet forbruk av tilfeldigkraft påvirke landets fastkraftbalanse ved at det optimale utbyggingsbehov øker noe. Virkningen på kraftbalansen vil være svært avhengig av hvilken utkoblingspris Norsk Hydro legger til grunn.

Ifølge NVE's beregninger som er foretatt i samarbeid med Norsk Hydro følger at det ikke utfra samfunnsøkonomiske vurderinger er grunn til å nekte Hydro den aktuelle tilfeldigkraft-levering. Det forutsettes da at Hydro, med de leveringsbetingelser som gjelder for tilfeldigkraft, selv finner investeringen på Karmøy lønnsom. Vi viser her til notat av 21. desember 1984 med vedlegg fra Elektrisitetsavdelingen i Energidirektoratet.

Vi har forøvrig merket oss at Olje- og energidepartementet har gitt uttalelse til Distriktenes utbyggingsfond i brev av 5. november 1984, og har akseptert den energibruk som utvidelsen av Karmøy Fabrikker forutsetter og tilrådd etableringssamtykke. NVE er ikke rådspurt i denne sammenheng.

Det neste spørsmål blir hvorvidt Norsk Hydro har behov for kraftleiekonsesjon ved erverv av de 135 GWh/år eller 14,5 MW ved full brukstid 8 760 timer tilfeldigkraft levert gjennom Samkjøringen. Ifølge industrikonsesjonslovens § 22 annet ledd er konsesjonen ikke nødvendig ved rent tilfeldige og midlertidige kraftleveranser. Hvorvidt leveransen er av en slik art, avgjøres i tilfelle av departementet. I brev av 26. oktober 1981 til NVE har departementet gitt visse retningslinjer for levering av tilfeldigkraft. Departementet har ikke funnet grunn til å kreve konsesjonsplikt for langsiktig tilfeldigkraft, som er forutsatt å ha en varighet inntil 3–5 måneder. Hvem som står som leverandør av kraften, anses ikke avgjørende for om konsesjon kreves, jfr. departementets brev av 11. november 1982 fjerde ledd til Statoil i forbindelse med gassterminal på Kårstø. I forbindelse med levering av 6 500 kW tilfeldigkraft til Arendal Smelteverk a.s. har departementet i brev av 6. juli 1983 til selskapet uttalt:

«Under forutsetning av at kraftleveransen vil kunne strekke seg ut over en periode på 3–5 måneder finner departementet at leveransen av de inntil 6 500 kW tilfeldig kraft er konsesjonspliktig. På denne bakgrunn ber vi Dem innsende søknad om konsesjon.»

I samsvar med dette har NVE i brev av 22. november 1984 til departementet anbefalt at Arendal Smelteverk a.s. gis konsesjon. Saken er for tiden under behandling i departementet.

Når det gjelder Karmøy Fabrikker går NVE utfra at leveransen vil strekke seg ut over en periode på 3–5 måneder. NVE finner derfor at leveransen er konsesjonspliktig.

Ved kgl. res. er Norsk Hydro Produksjon A/S gitt tillatelse til å leie inntil 165 MW/1 250 GWh pr. år fra Røldal-Suldal Kraft A/S og inntil 125 MW/1 000 GWh pr. år fra Statskraftverkene til drift av Karmøy Fabrikker. Ifølge Norsk Hydro er det Røldal-Suldal Kraft alene som i dag forestår hele leveransen på 290 MW/2 250 GWh pr. år. Tillatelsen er gitt på vilkår om styre, kapital, produksjon, kraftavståelse, legehjelp og sykehus, husrom, tomter m.v., veger, bruer og kaier og beskyttelse av naturforekomster m.v. Tillatelsen er dessuten gitt med vilkår om en årlig avgift til staten av kr. 2 pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig nyttes. Forøvrig er tillatelsen gitt på da vanlige vilkår.

NVE vil etter dette anbefale at Norsk Hydro Produksjon A/S, i tillegg til konsesjonen av 14. februar 1975, gis tillatelse til å leie inntil 14,5 MW/135 GWh pr. år tilfeldigkraft levert gjennom Samkjøringen til den planlagte utvidelsen ved Karmøy Fabrikker. Tillatelsen foreslås gitt med samme tidsbegrensning som tillatelsen av 14. februar 1975, det vil si til 1. juli 2007. Forøvrig foreslås tillatelsen i det vesentlige gitt på samme vilkår som tillatelsen av 14. februar 1975, herunder bl.a. med vilkår om styre, kapital, produksjon og om en årlig avgift til staten av kr. 4 pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig nyttes. Om avgiftssatsens størrelse vises til NVE's brev av 18. oktober 1984 og telefonsamtale 15. januar 1985 med konsulent Løvold. Vilkår om kraftavståelse foreslås sløffet i samsvar med praksis.»

Departementet skal bemerke:

Det er fra Norsk Hydros side reist spørsmål om det er nødvendig med kraftleiekonsesjon for anvendelse av tilfeldig kraft.

Ifølge industrikonsesjonslovens § 22, 2. ledd er konsesjon ikke nødvendig ved rent tilfeldig og midlertidig kraftleveranser. Hvorvidt leveransen er av en slik art, avgjøres av Olje- og energidepartementet.

Departementet har tidligere ikke funnet grunn til å kreve konsesjon for langsiktig tilfeldig kraft, som er forutsatt å ha en varighet inntil 3–5 måneder. Strekker kraftleveransen seg utover en slik periode, må imidlertid

leveransen antas å være konsesjonspliktig. Hvem står som leverandør av kraften, kan ikke ansees som avgjørende for om konsesjonen kreves.

NVE viser til at når det gjelder Karmøy Fabrikker vil leveransen strekke seg ut over en periode på 3–5 måneder. NVE har derfor funnet at leveransen er konsesjonspliktig.

På bakgrunn av tidligere uttalelser om omfanget av konsesjonsplikten, slutter departementet seg til NVE's innstilling på dette punkt.

Norsk Hydro Produksjon A/S' søknad gjelder konsesjon på leie av inntil 14,5 MW/135 GWh pr. år tilfeldig kraft levert gjennom Samkjøringen. Kraften skal anvendes ved utvidelse av aluminiumsproduksjon ved Karmøy Fabrikker.

Karmøy Fabrikker eies av Norsk Hydro Produksjon A/S som er et datterselskap eiet 100 % av Norsk Hydro A/S.

Ved brev av 12. september 1984 til Rogaland fylkeskommune, har Norsk Hydro Produksjon A/S i.h.t. etableringsloven, søkt om tillatelse til utvidelse av produksjonen ved Karmøy Fabrikker med 50 000 årstonn aluminium.

Olje- og energidepartementet har ved brev av 5. november 1984 til Distriktenes Utbyggingsfond, anbefalt at søknaden om etableringstillatelse imøtekommes. Tillatelse ble gitt ved kgl. res. 25. januar 1985.

Ved produksjonsøkningen anslås økt kraftforbruk til 750 GWh/år. Norsk Hydro angir å ville dekke 615 GWh/år gjennom fleksibilitet i eget system.

Strømforbruket i forbindelse med produksjonsøkningen vil være på linje med det beste som kan oppnås med dagens teknologi. Bedriften har ved enøk-tiltak oppnådd en betydelig reduksjon av fyringsoljeforbruket.

Produksjonsutvidelsen vil ha god lønnsomhet og vil medføre ca. 100 nye arbeidsplasser.

Den aktuelle produksjonsutvidelse basert på bruk av tilfeldig kraft, faller innenfor Olje- og energidepartementets målsetning om økt fleksibilitet i det norske energisystemet.

Departementet vil i tilslutning til NVE's innstilling tilråde at Norsk Hydro Produksjon A/S gis konsesjon på leie av inntil 14,5 MW/135 GWh pr. år tilfeldig kraft levert gjennom Samkjøringen til utvidelse av aluminiumsproduksjonen ved Karmøy Fabrikker. Det forutsettes at tillatelsen til leie av tilfeldig kraft ikke gir grunnlag for senere konvertering til leie av fastkraft.

Konsesjonen foreslås tidsbegrenset til 1. juli 2007, da tillatelsen av 14. februar 1975 løper ut.

For øvrig foreslås tillatelsen på i det vesentlige samme vilkår som tillatelsen av 14. februar 1975 herunder om styre, kapital og produksjon. Det fastsettes en årlig avgift til staten av kr. 4 pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig nyttes. Vilkår om kraftavståelse foreslås sløffet i tråd med praksis. Departementet har heller ikke funnet grunnlag for å foreslå de vilkår som inngår i konsesjonen av 14. februar 1975 som ikke kan sees å ha noen betydning ved produksjonsutvidelsen.

Konsesjonsvilkårene er som følger:

1. Leietid.

Konsesjonen gjelder så lenge kraftleieforholdet med Samkjøringen måtte bestå, dog ikke lenger enn til 1. juli 2007.

2. Styre mv.

Norsk Hydro Produksjon A/S skal være et selvstendig norsk aksjeselskap, med sete i Norge.

Styrets flertall, formannen innbefattet, skal til enhver tid bestå av norske statsborgere bosatt i Norge.

Selskapets vedtekter skal være undergitt departementets godkjenning.

3. Kapital.

Av selskapets aksjekapital skal minst 51 % til enhver tid være på norske hender.

Overdragelse av aksjer i selskapet skal ikke finne sted uten departementets godkjenning.

4. Produksjon m.v.

Selskapet må ikke uten departementets samtykke drive annen virksomhet enn produksjon og salg av aluminium og aluminiumsprodukter, samt hva dermed står i forbindelse.

Produksjons- og salgsvirksomheten skal skje etter sunne forretningsmessige prinsipper.

Salg av produktene må ikke i noe tilfelle uten samtykke av Industridepartementet finne sted til priser som ligger under de til enhver tid gjeldende og oppnåelige priser på verdensmarkedet.

Selskapet må for øvrig ikke uten samtykke av departementet inngå i noen av overenskomst til kunstig forhøyelse av priser her i riket på elektrisk kraft eller på de produkter som frambringes ved hjelp av den elektriske kraft.

5. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Olje- og energidepartementet.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en løpende mulkt på opptil kr. 1 – en krone – pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet.

6. Norsk arbeid og materiell.

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m.v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er like så god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (det forutsettes da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 % over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 % av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer. Søknaden om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige. Hva angår leveranser fra EFTA-land, vil dispensasjonsadgangen bli praktisert i samsvar med de forpliktelser som foreligger i forhold til disse land under forutsetning av full gjensidighet.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang illegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 – femten – % av den verdi som varen har.

Det forutsettes at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell f.eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 100 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbudsvilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig og det må settes opp protokoll

over forretningen. Blir det tinget for over kr. 100 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

7. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr like så gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

8. Avgift.

Av den kraft som gjennomsnittlig nyttes, erlegges til staten en årlig avgift av kr. 4 pr. kW beregnet etter formelen:
 $\text{kWh}/8\,760 = \text{kW}$.

Avgiften forfaller til betaling ved hvert års utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares deretter 6 % årlig rente. De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

9. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som Olje- og energidepartementet måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelser av Olje- og energidepartementet.

10. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

For overtredelse av vilkårene fastsettes en løpende mulkt på kr. 2 000 – kroner to tusen – pr. dag.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av vilkårene kan medføre at konsesjonen tilbakeskalles, jfr. § 26, 2. ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917. Lovens §§ 31 og 32 kommer i så fall til anvendelse.

Dersom selskapet bruker energien til å drive virksomhet som p.g.a. utslipp, støy, stråling o.l. kan være til skade eller ulempe for miljøet, må det foreligge tillatelse fra forurensningsmyndighetene etter forurensningsloven § 11 jfr. § 7.

Ny tillatelse er nødvendig dersom kraftkonsesjonen medfører at et tidligere utslipp kan bli til økt skade eller ulempe, eller som sammen med annen forurensende miljøpåvirkning kan bli til skade eller ulempe for miljøet.

Krafttuttaket vil være undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

Den årlige avgift til staten som er fastsatt i vilkårenes post 8, bes innbetalt til hovedkassen for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.

Selskapet plikter innen 1. april hvert år å sende Olje- og energidepartementet oppgave pr. 31. desember året før vedrørende selskapets styre, aksjekapital m.v.

I forbindelse med eventuell omsetning av selskapets aksjer henleder man særlig oppmerksomheten på de bestemmelser om meldeplikt m.v. som ved endringslov av 19. juni 1969 er tatt inn i § 30 i konsesjonsloven av 14. desember 1917 – jfr. lovens § 34 første ledd – samt på bestemmelsen i første ledd § 37 a, hvorefter erverv av aksjer eller parter som medfører konsesjonsplikt etter § 36 eller § 37 i intet tilfelle er gyldig uten samtykke av selskapets styre.

Olje- og energidepartementet forbeholder seg for øvrig rett til å treffe enhver bestemmelse som måtte anses påkrevd i anledning av konsesjonsvilkårenes post 9.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV gis Norsk Hydro Produksjon A/S konsesjon på leie av inntil 14,5 MW/135 GWh pr. år tilfeldig kraft gjennom Samkjøringen.

Konsesjonen gis de vilkår som er foreslått i Olje- og energidepartementets foredrag av 22. mars 1985.

3. Narvik kommunale elektrisitetsverk.

(Konsesjon for bygging og drift av Taraldsvik Kraftverk.)

Kongelig resolusjon av 22. mars 1985.

Den foreliggende sak gjelder en søknad fra Narvik kommunale elektrisitetsverk om konsesjon til bygging og drift av Taraldsvik Kraftverk.

Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen har i brev av 26. juni 1984 avgitt følgende innstilling i saken:

Narvik kommunale elektrisitetsverk har sendt Hovedstyret følgende søknad datert 9. januar 1984:

«Søknad om konsesjon for Taraldsvik Kraftverk.

En viser til tidligere korrespondanse og søker med dette om konsesjon for bygging og drift av Taraldsvik Kraftverk.

Beskrivelse av anlegget.

I forbindelse med utbygging av Narvik Vannverk har en utarbeidet planer om å utnytte Vannverkets anlegg også til kraftproduksjon.

Damanlegg, overføringstunneler og reguleringer til vannverkets formål ble bygd for mange år siden, og de foreliggende planer for kraftproduksjon vil ikke medføre noen endringer i disse forhold.

Vannverkets magasiner består av 2 vann – Isvann og Forsnesvann. Mellom Isvann og Forsnesvann og mellom Forsnesvann og Mørkholla er bygd tappetunneler.

Frå Mørkholla til inntaksdam i Taraldsvik følger vannet Taraldsvikelva. Vedlegg I.

Narvik kommune v/Vannverket overtok 1. oktober 1947 alle rettigheter hva angår utnyttelsen av nedslagsfeltene til Vannverkets formål. Videre alle bestående tekniske anlegg. Vedlegg II.

Anleggets hoveddata.

Nåværende anlegg (som ikke blir forandret):

	Avløp	Magasin	Regulering	HRV/LRV
Isvann	3,4 mill. m ³	5,8 mill m ³	170 %	820/790
Forsnesvann	5,3 mill. m ³	3,5 mill. m ³	66 %	646,30/627,0

Tunnel Isvann–Forsnesvann:

Tverrsnitt	12 m ²
Lengde	800 m

Tunnel Forsnesvann–Mørkholla:

Tverrsnitt	6,5 m ²
Lengde	1 300 m

Ventilhus i Mørkholla.

Beskrivelse av de foreliggende planer.

På grunn av forurensningsproblemer og kapasitetsforhold skal Vannverket bl. a. bygge et vannbehandlingsanlegg ved den nåværende inntaksdam. De foreliggende planer om kraftproduksjon går ut på å lede vannet i rør fra utløpet av tappetunnel i Mørkholla (nåværende ventilhus) og ned til en kraftstasjon som utføres som en del av bygningen for vannbehandlingsanlegget. Derfra føres kraften i kabel til en bestående høyspentlinje.

I tillegg til nåværende regulering vil en også ta inn en liten del av øvre nedslagsfelt i Mørkholla området, ved å føre bekken inn på tunnelen gjennom et rørforet grovhull boret ovenfra. Dette feltet er ca. 0,6 km² som med et spesifikt avløp på 40 l/s/km² gir en kraftproduksjon på ca. 0,7 GWh.

Taraldsvikelva vil etter at anlegget er bygd få tilbake mesteparten av sin naturlige (opp-rinnelige) vannføring.

Rørledningen vil bli ca. 2 160 m lang og bortsett fra de første 380 m, er røret frittliggende.

I samarbeid med Kommunens reguleringsmyndigheter og friluftsnemnd er valgt en tilfredsstillende trasé for rørledningen. Vedlegg III.

Saken har også vært forelagt Landbrukskontoret (Skogbruksetaten i Ofoten) som ikke har innvendinger til de foreslåtte planer. Vedlegg IV.

Såvidt en kjenner til, er det ikke knyttet spesielle fiskeriinteresser til vassdraget.

Stasjonen vil få en installert ytelse på 1 350 kW (1 570 kVA) og en årsproduksjon på ca. 8,7 GWh.

Kjøringen av stasjonen vil i hovedsak følge byens vannforbruk til enhver tid, men en vil også ha muligheter for å øke produksjonen i kraftstasjonen i perioder med rikelig vanntilgang. Overskuddsvannet vil bli ledet i rør til Taraldsvikelva.

Grunneieren – A/S Taraldsvik, Narvik, – har i brev av 9. juni 1983 gitt Narvik Kommune v/Elverket tilsagn om kjøp av fallrettigheter samt grunn for rørgate og stasjonsbygning etc. under forutsetning av at konsesjon blir gitt. Vedlegg V.

Planlagte anlegg.

Rørgate: ca. 1 780 m, 500 m/m, frittliggende

Rørgate: ca. 380 m, 500 m/m, nedgravd

Turbin: 1 stk. peltonturbin, enstrålet, 1 350 kW, omd.tall 1 000/min.

Generator: 1 stk. asynkrongenerator, 1 350 kW, 660 V.

Hovedtransformator: 1 stk. oljeisolert transformator, 1 600 kVA, omsetning 660/11 000 Volt, 50 Hz.

VEDLEGG VI og VII

Omkostningsoverslag.

Bygningsmessige arbeider	
turbinledning	kr. 2 600 000,-
Inntak av bekk i Mørk-	
holla	» 250 000,-
Kraftstasjon (eks.	
maskinell og	
elektrisk utrustning	» 600 000,-
Adkomst, avløp,	
kraftstasjon	» 700 000,-
Turbinledning,	
leveranse/montasje	» 4 100 000,-
	kr. 8 250 000,-
Administrasjon, bygge-	
ledelse, prosjektering	» 800 000,-
Investeringsavgift 10 %	» 825 000,-
	kr. 9 875 000,-
Turbin inkl. montasje	» 1 770 000,-
Generator, apparat-	
anlegg inkl.	
montasje	» 1 740 000,-
Investeringsavgift 10 %	» 350 000,-
Fjernstyring og måling,	
administrasjon bygge-	
ledelse, renter m. v.	» 1 400 000,-
	kr. 15 135 000,0

Dette gir en utbyggingspris på 1,74 kr./kWh.

VEDLEGG VIII

Framdriftsplan.

Anleggsvei til Kraftstasjon/Vannbehandlingsanlegg er under utførelse. (Dette har sammenheng med Vannverkets arbeider.)

Levering og montering av rørgate – sommeren 1984.

Levering og montering av turbin og generator – november/desember 1984.»

Søknaden ble komplettert med følgende brev av 8. februar 1984:

«Vi viser til vår konsesjonssøknad av 9. januar 1984 og til senere telefonsamtaler, og vil hermed gi følgende tilleggsopplysninger.

Kraftstasjon:

Gårdsnr. 40, bruksnr. 922

Rørledning:

Gårdsnr. 40, bruksnr. 2

Kotehøyde:

– turbinrørledning inntak: 208,30

– turbinsenter: 208,70

– høyeste undervann: 207,40

Søknaden bes behandlet etter Elektrisitetsloven av 19. juni 1969 og Ervervsloven av 14. desember 1917.»

Som vedlegg III til søknaden fulgte denne uttalelsen, vedtatt av Narvik Park- og Friluftsnemnd 25. oktober 1983:

«Ved valg av tracé for rørledningen er det tatt hensyn til friluftsinnteressene. Derfor er rørledningen som går fra kraftstasjon til Mørkholla lagt på østre side av Taraldsvikelfen.

Turgåere til friluftsområdene i Tøttadalen passerer vanligvis på østre side av inntaksdammen. Ved at vannet nå skal føres i rør inn i dammen eliminerer forurensningen.

Bilvegen som bygges frem til kraftstasjonen vil lette adgangen til friluftsområdene. Jeg vil derfor anbefale E.verkets planer.»

Søknaden har vært forelagt Narvik kommune, Nordland fylkeskommune og fylkesmannen i Nordland.

Narvik formannskap gjorde følgende vedtak i møte den 11. april 1984:

«Narvik kommune slutter seg til og anbefaler Narvik kommunale elektrisitetsverks søknad om tillatelse til erverv av fallrettigheter og tillatelse til bygging av Taraldsvik kraftverk, Narvik.»

Nordland fylkesutvalg fattet følgende enstemmige vedtak i møte 14.–15. mai 1984:

«Nordland Fylkesutvalg anbefaler at Narvik kommunale Elektrisitetsverk får innvilget konsesjonssøknaden for Taraldsvik kraftverk.

Fylkesutvalget frarår at fylkeskommunen gjør eventuell forkjøpsrett gjeldende.»

Fylkesmannen i Nordland uttalte i brev av 8. juni 1984:

«For min egen del har jeg ikke innvendinger til søknaden og kan således anbefale at Narvik kommunale elektrisitetsverk gis tillatelse til bygging av Taraldsvik kraftverk med tilhørende elektriske anlegg i henhold til søknad av 9. januar 1984. Det forutsettes da at det i konsesjonsbetingelsene tas de vanlige forbehold om terrengtilpassing av anlegget og opprydding etter byggingen og at konsesjonæren pålegges å bekoste eventuelle utsetninger av fisk og de biotopforberedende tiltak for vilt og fisk som miljøvernmyndighetene finner nødvendige.»

Hovedstyret vil bemerke:

Isvatn og Forsnesvatn har i mange år vært regulert og overført til Taraldsvikelva for utnyttelse i vassverket ved Taraldsvik. Narvik kommune ved vassverket overtok 1. oktober 1947 alle rettigheter hva angår utnyttelsen av nedbørfeltene til vassverkets formål. Isvatn har årlig avløp på 3,4 mill. m³ og magasin 5,8 mill. m³. Tilsvarende tall for Forsnesvatn er henholdsvis 5,3 mill. m³ og 3,5 mill. m³.

I forbindelse med bygging av nytt vannbehandlingsanlegg ved Taraldsvik planlegger Narvik kommunale el.verk å bygge en kraftstasjon for utnyttelse av fallet fra Forsnesvatn. Vatnet er tenkt ført i en 2 160 m lang rørledning fra utløpet av overførings-tunnelen ved Mørkholla. Foruten Isvatn og Forsnesvatn skal utnyttes 0,6 km² nedbørfelt

ovenfor Mørkholla. Fallet som skal utnyttes er fra Forsnesvatn med HRV 646,30 m og LVR 627,0 m til undervatn i Taraldsvik kraftverk på k. 207,40. Regulering og overføring av avløpet fra Isvatn og Forsnesvatn skal ikke endres.

Narvik kommunale el.verk søker nå om tillatelse til å erverve de aktuelle fall. Eierne, A/S Taraldsvik, har erklært at søkeren, i den utstrekning konsesjon gis, skal få kjøpe selskapets fallrettigheter i interesseområdet. Det samme gjelder nødvendige arealer for bygging av rørgate og kraftstasjon.

Det planlagte kraftverket vil få en installert ytelse på 1 350 kW og en årsproduksjon på ca 8,7 GWh. Reguleringsprosenten i median år blir 100 % og median regulert vassføring 0,322 m³/s.

Taraldsvikelva har tidligere hatt større vassføring enn naturlig da det overførte vatnet fra Isvatn og Forsnesvatn har fulgt elva fra Mørkholla til Taraldsvik. Etter utbygging vil elva få tilbake sin naturlige vassføring, med unntak av avløpet fra 0,6 km² ovenfor Mørkholla. Søkeren opplyser at det ikke er knyttet spesielle fiskeinteresser til vassdraget. Friluft- og landbruksinteressene blir ikke nevneverdig berørt av utbyggingen. For vassverket vil det være en ubetinget fordel at kraftpotensialet ovenfor inntaket blir utnyttet, i og med at vatnet da blir ført i rør og derved beskyttet mot fourensning.

Både Narvik kommune, fylkeskommunen og fylkesmannen i Nordland anbefaler søknaden innvilget. Verken staten eller fylkeskommunen ønsker å benytte sin forkjøpsrett.

Hovedstyret vil anbefale den omsøkte ervervstillatelse gitt på de vilkår som følger vedlagt.

Om de enkelte vilkår bemerkes:

Konsesjonstid, post 1.

Hovedstyret vil foreslå ubegrenset konsesjonstid i overensstemmelse med ervervslovens § 4 og med forbehold om anledning til å revidere vilkårene etter 50 år.

Årlige avgifter, post 2.

Vassdragsdirektoratet har beregnet at med de foretatte reguleringer representerer regulert vassføring i medianåret en kraftmengde på 1 852 nat.-hk.

Andre merknader.

Fylkesmannen foreslår som vilkår at konsesjonæren skal kunne pålegges å bekoste eventuelle utsetninger av fisk og de biotopforbedrende tiltak for vilt og fisk som miljø-

vernmyndighetene finner nødvendige. Hovedstyret finner det ikke riktig å sette et slikt vilkår fordi det ikke er spesielle fiskeinteresser i vassdraget i dag og fordi Taraldsvikelva ved utbyggingen tilnærmet får tilbake sin naturlige vassføring.

Hovedstyret vil peke på at skadevirkningene ved utnyttelse av kraftpotensialet i det vatnet som tilføres vassverket synes minimale. Utbyggingsprisen er 1,74 kr/kWh, dvs. middels høy. Hovedstyret vil ut fra dette foreslå en årlig avgift på kr. 15, pr. nat.-hk til kommuner og kr. 3, pr. nat.-hk til staten.

Sakens dokumenter følger vedlagt.

Behandlet i møte 22. juni 1984.»

Hovedstyrets forslag til vilkår for tillatelse for Narvik kommunale elektrisitetsverk til å erverve fallrettigheter for utbygging av Taraldsvik kraftverk:

«1.

(Konsesjonstid)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jfr. konsesjonslovens § 4, 3. ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

(Konsesjonsavgifter og næringsfond)

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten av kr. 3,- pr. nat. hk., beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som de konsederte vassfallene etter den foretatte utbygging og regulering kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 15,- pr. nat. hk., beregnet på samme måte.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny prøvelse etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Plikten til å betale disse avgifter inntreffer etter hvert som vasskraften tas i bruk. Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6% rente.

3.

(Kontroll med betaling av avgifter m.v.)

Nærmere bestemmelser om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vassfor-

bruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 13 skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4.

(Byggefrister m.v.)

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år fra konsesjonens datum og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse fristene oversites uten tillatelse fra Olje- og energidepartementet, betaler konsesjonæren en mulkt til statskassen av kr. 1 000,-.

5.

(Bruk av norske varer)

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene fortrinnsvis anvende norske varer, for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig, herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen samt til en pris som ikke med mer enn 10% overstiger den pris med tillagt toll, som de kan fås for fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innenlandske arbeid og produserte materiale selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell – 10% – i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25% av den utenlandske varepris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist om dette avgjøres spørsmålet av Olje- og energidepartementet.

Olje- og energidepartementet kan dispensere fra reglene om bruk av norske varer. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Hva angår leveranse fra EFTA-land, vil dispensasjonsadgangen bli praktisert i samsvar med de forpliktelser som foreligger i forhold til disse land under forutsetning av full gjensidighet.

For overtredelse av bestemmelsene i denne post betaler konsesjonæren hver gang etter avgjørelsen av Olje- og energidepartementet en mulkt av inntil 15% av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

6.

(Forsikring)

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Olje- og energidepartementet kan dispensere fra denne bestemmelse.

7.

(Helsetjeneste)

Konsesjonæren er forpliktet til, når Sosialdepartementet forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden helt eller delvis å dekke utgiftene til legehjelp for arbeiderne og funksjonærene ved anlegget og deres familier og til oppførelse eller utbygging av sykehus eller sykestue.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

8.

(Husrom for ansatte)

Konsesjonæren er i nødvendig utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene og deres familier sunt og tilstrekkelig husrom. Kommunaldepartementet kan gi nærmere bestemmelser om dette.

9.

(Godkjenning av planer, tilsyn m.v.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE/Vassdragsdirektoratet. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE/Vassdragsdirektoratet detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for vassdragets utbygging. Arbeidet kan ikke settes i gang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Innen en rimelig økonomisk ramme plikter konsesjonæren å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det landskapsarkitektoniske resultatet blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift.

Midlertidige hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVE/Vassdragsdirektoratets samtykke.

10.
(Veger m.v.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning.

Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

11.
(Naturforekomster, fornminner m.v.)

Konsesjonæren plikter i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper eller utgifter å unngå ødeleggelser av naturforekomster og områder, når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner, eller på grunn av områdets naturskjønnhet eller egenart. Så fremt slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal Statens naturvernråd underrettes i god tid på forhånd.

Konsesjonæren skal videre i god tid på forhånd undersøke om faste fornminner som er fredet i henhold til lov av 9. juni 1973 nr. 50, eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding om dette til vedkommende museum og/eller Riksantikvaren. Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fornminne som ikke har vært kjent, skal melding sendes med en gang og arbeidet stanses.

Om bestemmelsen i denne post gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere nødvendig underretning.

12.
(Hydrologiske observasjoner, kart m.v.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som i det offentlige interesse finnes påkrevet, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

13.
(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren plikter å avgi inntil 10% av den gjennomsnittlige kraftmengde som de konsederte vassfallene etter den foretatte utbygging og regulering kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet til den kommune hvor kraftanlegget ligger eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner.

Fordelingen av kraften bestemmes av Olje- og energidepartementet. Staten forbeholdes rett til inntil 5% av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig. Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter Olje- og energidepartementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører konsesjonæren eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten denne er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris.

Uenighet om prisen avgjøres av Olje- og energidepartementet.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om forde-

lingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter 3. ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 2,- pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anleggene for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

14.

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av departementet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 13 eller 14, første eller annet ledd, kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i ervervslovens § 26.

For overtredelse av de i konsesjonen innførte bestemmelser påløper en tvangsmulkt på kr. 1 000,- pr. dag eller kr. 5 000,- for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Mulkten kan inndrives ved utpanting.

15.

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende, jfr. ervervslovens § 2.»

Finansdepartementet har i brev av 11. juli 1984 uttalt som følger:

«Det vises til Olje- og energidepartementets brev av 2. juli 1984 med vedlegg og til samtale md konsulent Brørby.

1.

Sett på bakgrunn av at den omsøkte utbygging må vurderes som økonomisk lønnsom, og at skadevirkningene vil være minimale, har Finansdepartementet ingen innvendinger mot at Narvik Kommunale Elektrisitetsverk gis ervervstillatelse for de aktuelle fall.

2.

Finansdepartementet har ingen merknader til at konsesjonsavgiften til kommuner settes til kr. 15,- pr. nat.-hk. Konsesjonsavgiften til staten bes imidlertid ikke satt lavere i forhold til gjeldende maksimalsats enn det som er foreslått for avgiften til kommunene.»

Landbruksdepartementet har i brev av 11. juli 1984 uttalt som følger:

«Vi har ingen bemerkninger til at tillatelse gis til erverv av fallrettigheter vedrørende ovenstående.»

Kommunal- og arbeidsdepartementet har i brev av 10 august 1984 uttalt som følger:

«Vi viser til brev av 2. juli 1984.

Kommunaldepartementet har ingen vesentlige merknader til at Narvik kommunale elektrisitetsverk erverver omsøkte fallrettigheter.»

Fiskeridepartementet har i brev av 4. september 1984 uttalt som følger:

«En viser til Olje- og energidepartementets brev av 2. juli 1984, jnr. 2213/84.

Saken er forelagt Kystdirektoratet og Fiskeridirektoratet til uttalelse.

Kystdirektoratet har med brev av 27. august 1984 opplyst at saken er forelagt Havnefogden i Narvik og Kystverkets 4. distriktsskontor til uttalelse. Kystdirektoratet slutter seg til uttalelse om at kraftutbyggingen ikke vil føre til ulemper for farvannet i form av isdannelse. Fiskeridepartementet viser til dette.

En har ikke mottatt uttalelse fra Fiskeridirektoratet og vil komme tilbake til eventuelle ulemper for fiskeriene.»

I et brev av 17. september 1984 oversendte Fiskeridepartementet Fiskeridirektoratets uttalelse. Den lyder som følger:

«En viser til Fiskeridepartementets ekspedisjon av 5. juli 1984.

Saken har vært forelagt Fiskerisjefen i Nordland og Fiskeridirektoratets havforskningsinstitutt. Instituttet uttaler i brev av 3. september 1984 bl. a.:

«På grunnlag av opplysningene om vannføring og regulering må utbyggingen sies å være meget liten, og det vil neppe være noen påviselig virkning på livet eller fisket i fjorden (Ofotfjorden) utenfor Narvik. Det skulle derfor ikke være nødvendig med noen reaksjon fra Fiskeridirektøren i denne saken.»

En har på denne bakgrunn ingen merknader til søknaden.»

Narvik kommunale elektrisitetsverk har i brev av 3. august 1984 uttalt som følger:

«En viser til ovennevnte brev med vedlegg. Det er fra vår side ingen bemerkninger til innstillingen fra Hovedstyret for NVE av 26. juni 1984.»

Nordland fylkeskommune har i brev av 10. oktober 1984 uttalt som følger:

«Viser til brev av 2. juni 1984. Saken ble behandlet i Nordland fylkesutvalg som sak 248/84 i møte 25.-26. september 1984.

Følgende vedtak ble fattet enstemmig:

«Nordland fylkesutvalg slutter seg til hovedstyret i NVE sin innstilling til vilkår for utbygging av Taraldsvik kraftverk i Narvik kommune.»»

Miljøverndepartementet uttaler i brev av 11. oktober 1984 som følger:

«Vi viser til Deres brev av 2. juli 1984.

De foreliggende planer går ut på å utnytte Narvik vannverks anlegg også til kraftproduksjon.

Damanlegg, overføringstunneler og reguleringer til vannverkets formål ble bygd for mange år siden. De foreliggende planer for kraftproduksjon vil ikke medføre noen endringer i de bestående forhold. I tillegg til det bestående forutsetter søknaden et par supplerende tiltak. For kraftproduksjonen vil man lede vannet i rør fra utløpet av tappe-tunnel i nåværende ventilhus til en kraftstasjon som bygges sammen med vannbehandlingsanlegget.

Rørledningen vil bli 2 160 m lang. I tillegg til nåværende regulering vil en lede vann fra et nedslagsfelt på 0,6 km² inn på tunnelen gjennom et grovhull.

Utbygninger vil gi ca. 8,7 GWh. Innvirkningen på andre brukerinteresser er liten. Departementet vil tilrå at konsesjon gis mot følgende vilkår:

Vedrørende fisk og vilt.

Departementet har forelagt søknaden for Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk. De sier seg uenige i Narvik kommunale elektrisitetsverks opplysning om at det ikke er knyttet spesielle fiskeriinteresser til vassdraget. Direktoratet peker i denne forbindelse på at vilt- og fiskeriinteressene ikke har vært utredet i det hele tatt. De ber derfor om at det inntas vilkår i konsesjonen som muliggjør at det iverksettes tiltak dersom det viser seg at disse interessene blir påvirket.

Departementet slutter seg til direktoratets forslag til konsesjonsvilkår (kopi av direktoratets brev er vedlagt).

Tillatelse etter lov om vern mot forurensninger og om avfall.

Utbyggingsplanene er først lagt fram til behandling etter forurensningsloven etter at Hovedstyret for NVE har lagt fram sin innstilling.

Miljøverndepartementet har innhentet uttalelse til utbyggingsprosjektet fra SFT.

Ifølge de mottatte dokumenter skal vannverket pga. forurensningsproblemer og kapasitetsforhold bygge et vannbehandlingsan-

legg ved den nåværende inntaksdammen. Det opplyses ikke om hvilke forurensningsproblemer det her er snakk om.

Vassdraget ligger i et turterreng, men det synes ikke å være forurensende aktiviteter i nedbørsfeltet oppstrøms vannverket forøvrig. Den nedre delen av vassdraget nedenfor vannverket går gjennom utkanten av bebyggelsen i Narvik og kan være noe påvirket av forurensningstilførsler.

Vi antar at en utnyttelse av vassdraget til kraftproduksjonsformål ikke vil medføre særskilte forurensningsmessige ulemper. Vi antar også at kraftproduksjon i vassdraget ikke vil medføre særlige endringer mht. resipient- og vannføringsforhold m. v. i den nederste delen av vassdraget. Vi finner imidlertid grunn til å ta med et generelt vilkår om tiltak mot forurensningsvirkninger i en eventuell tillatelse.

Det kan gis tillatelse etter lov om vern mot forurensninger og om avfall § 11 på følgende vilkår:

«Konsesjonæren plikter etter vedkommende departements nærmere bestemmelse å la utføre eller bekoste tiltak som er påkrevet for å redusere eller avverge virkningene av forurensninger som står i forbindelse med utbygging og drift av Taraldsvik Kraftverk.»»

Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk uttaler i brev av 14. august 1984 til Miljøverndepartementet som følger:

«Deres oversendelse av 11. juli 1984.

I søknaden fra Narvik kommunale elektrisitetsverk opplyses at såvidt en kjenner til, er det ikke knyttet spesielle fiskeriinteresser til vassdraget. På bakgrunn av denne påstanden finner Hovedstyret det ikke riktig å fastsette vilkår vedrørende vilt og fisk som foreslått av Fylkesmannen i Nordland.

Direktoratet finner å måtte gå mot denne vurderingen da det i forbindelse med søknaden ikke i det hele tatt er utredet om vilt- og fiskeinteressene vil bli påvirket. Det blir følgelig umulig å kommentere utbyggingsplanene. Direktoratet vil av den grunn be om at det inntas vilkår i konsesjonen som vil muliggjøre iverksettelse av tiltak dersom det viser seg at vilt- og fiskeinteressene blir negativt påvirket. Disse vilkårene er generelt utformet og samsvarer med de vilkår som fastsettes ved liknende utbygginssaker.

Forslag til vilkår:

- I. Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, tar de nødvendige hensyn for å forebygge skader på vilt- og fiskebestandene som berøres av utbyggingen, og den øvrige drift av anleggene. Herunder skal konsesjonæren i rimelig grad forebygge fare for tilslamming og annen forurensning av vassdragene, samt om nødvendig dekke utgiftene til nødvendig jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.
- II. Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk:

- a. å sette ut yngel og/eller settefisk av det antall, de arter og stammer, den størrelse og kvalitet, og på den tid, sted og måte som måtte fastsettes,
 - b. å bekoste biotopforbedrende tiltak for viltet i det berørte området,
 - c. å bekoste fiskeri- og viltbiologiske undersøkelser.
- III. Dersom det som følge av kraftutbyggingen oppstår skader som berører vilt- og fiskebestandene i området, tilpliktes konsesjonæren utover det som er nevnt ovenfor å bekoste ytterligere tiltak som departementet eller den dette bemyndiger bestemmer, så fremt omkostningene står i rimelig forhold til det som derved vinnes.
- IV. Alle utgifter forbundet med nødvendig kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenfornevnte vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.»

Departementet skal bemerke:

Narvik kommunale El-verk har sendt søknad om konsesjon etter lov om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14. desember 1917 nr. 16. for bygging og drift av Taraldsvik kraftverk.

Planene om kraftverket er tenkt innpasset i de reguleringer som allerede er etablert til vannverksformål, og i de utbedringsplaner som eksisterer for vannverket.

Nye reguleringer skal ikke foretas, og det er derfor ikke nødvendig med konsesjon etter Vassdragsreguleringsloven av 14. desember 1917 nr. 17.

Isvatn og Forsnesvatn har i mange år vært regulert og overført til Taraldsvikelva for utnyttelse i vassverket ved Taraldsvik. Narvik kommune ved vassverket overtok 1. oktober 1947 alle rettigheter hva angår utnyttelse av nedbørfeltene til vassverkets formål. Isvatn har et årlig avløp på 3,4 mill. m³ og magasin til 5,8 mill. m³. Tilsvarende tall for Forsnesvatn er henholdsvis 5,3 mill. m³ og 3,5 mill. m³. I forbindelse med bygging av nytt vannbehandlingsanlegg ved Taraldsvik planlegger Narvik kommunale El-verk å bygge en kraftstasjon for utnyttelse av fallet fra Forsnesvatn. Vatnet er tenkt ført i en 2 160 m lang rørledning fra utløpet av overføringstunnelen ved Mørkholla. Foruten Isvatn og Forsnesvatn skal et 0,6 km² stort nedbørfelt ovenfor Mørkholla utnyttes.

Fallet som skal utnyttes er fra Forsnesvatn med HRV 646,30 m og LRV 627,0 m til undervatn i Taraldsvik kraftverk på kote 207,40. Reguleringen og overføringen av avløpet fra Isvatn og Forsnesvatn skal ikke endres.

Narvik kommunale El-verk søker nå om tillatelse til å erverve de aktuelle fall. Eierne, A/S Taraldsvik, har erklært at søkeren, i den utstrekning det gis konsesjon, skal få kjøpe

selskapets fallrettigheter i interesseområdet. Det samme gjelder nødvendige arealer for bygging av rørgate og kraftstasjon.

Det planlagte kraftverket vil få en installert ytelse på 1 350 kW og en årsproduksjon på ca. 8,7 GWh. Reguleringsprosenten i median år blir 100 % og median regulert vassføring 0,322 m³/s.

Taraldsvikelva har tidligere hatt større vassføring enn naturlig da det overførte vatnet fra Isvatn og Forsnesvatn har fulgt elva fra Mørkholla til Taraldsvik. Etter utbyggingen vil elva få tilbake sin naturlige vassføring, med unntak av avløpet fra 0,6 km² ovenfor Mørkholla.

Søkeren opplyser at det ikke er knyttet spesielle fiske-interesser til vassdraget. Fylkesmannen og Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk har likevel ønske om konsesjonsvilkår knyttet til dette, noe departementet kommer tilbake til under kommentarene til konsesjonsvilkårene. Friluft- og landbruksinteressene blir ikke nevneverdig berørt av utbyggingen. For vassverket vil det være en ubetinget fordel at kraftpotensialet ovenfor inntaket blir utnyttet, i og med at vatnet da blir ført i rør og derved beskyttet mot forurensning.

Vannføringen i Taraldsvikelva vil minske ved utbyggingen. Ut fra sakspapirene og de avgitte uttalelsene, vurderer Olje- og energidepartementet forholdet slik at en minsket vannføring ikke vil ha skadelig innvirkning på allmenne interesser. Tillatelse etter Vassdragslovens §§ 104–106 er da ikke nødvendig.

Det er heller ikke grunnlag for å tro at utbyggingen vil medføre forurensningsmessige ulemper.

Ingen av høringsinstansene har hatt innvendinger mot at det gis konsesjon til erverv av fall etter lov om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14. desember 1917 nr. 16.

Olje- og energidepartementet tilrår at det gis tillatelse etter ervervsloven til erverv av de omsøkte fallrettigheter. Tillatelsen foreslås gitt vesentlig på vilkår som foreslått av Hovedstyret, men med de endringer som framgår av departementets bemerkninger.

Departementets bemerkninger til vilkårene:

Hovedstyret mener at det ikke er riktig å sette vilkår om utsetting av fisk og om biotopforbedrende tiltak for fisk og vilt som foreslått av Fylkesmannen. Dette er begrunnet med at det ikke er spesielle fiske-interesser i vassdraget, og med at Taraldsvikelva etter utbyggingen vil få tilbake sin tilnærmet normale vassføring.

Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk viser

at det ikke er foretatt undersøkelser med henblikk på dette. Det ønskes derfor inntatt vilkår som gjør det mulig å iverksette tiltak dersom det viser seg at vilt- og fiskeinteresser blir negativt berørt. Miljøverndepartementet har i første omgang sluttet seg til dette.

Olje- og energidepartementets syn er at det normalt ikke bør settes vilkår med hensyn til vilt og fisk i en konsesjon for erverv av fall. Siden reguleringskonsesjon i dette tilfelle ikke er nødvendig, bør eventuelle vilkår framkomme i en tillatelse etter Vassdragslovens §§ 104–106. For at man skal kunne kreve en slik tillatelse, må allmenne interesser være skadelidende ved utbyggingen. Som nevnt tidligere, har man ikke grunnlag for å anta dette.

Av begrunnelsen for de foreslåtte vilkårene framgår at de bare er tenkt å få betydning hvis uforutsette skadevirkninger oppstår. Olje- og energidepartementet vil henvise til å ta opp krav om tillatelse etter Vassdragslovens §§ 104–106 og vilkår i tilknytning til denne, når og hvis slike skader oppstår. Miljøverndepartementet har under hånden gitt sin tilslutning til dette.

Miljøverndepartementet har også i sin uttalelse krevd inntatt et generelt vilkår om tiltak mot forurensningsvirkninger i en eventuell tillatelse etter Forurensningsloven.

Som nevnt tidligere er det ikke grunnlag for å tro at utbyggingen vil medføre slike ulemper. Underhånden er man derfor blitt enige om å sløyfe dette. Skulle det mot formodning oppstå slike ulemper, har man anledning til å stille vilkår etter Forurensningsloven på et senere tidspunkt.

Vilkårenes post 2: Konsesjonsavgiftene. Hovedstyrets forslag er en avgift på kr. 3 pr. nat.-hk til staten, og kr. 15 pr nat.-hk til kommuner. Finansdepartementet har i brev av 11. juli 1984 tatt opp forholdet mellom disse avgiftene. De ber om at avgiften til staten ikke blir satt lavere i forhold til gjeldende maksimalsats enn det som er foreslått for avgiftene til kommuner. Etter gjeldende forskrifter er maksimalsatsene henholdsvis kr. 10 og kr. 30.

Olje- og energidepartementets oppfatning og praksis er at det ikke er noen automatisk forholdsmessighet mellom avgiftene til kommuner og til staten. Det at kommuner må bære skader og ulemper som følge av utbyggingene, begrunner forholdsmessig høyere avgifter til disse. I dette tilfelle er imidlertid skadene og ulempene små, og forskjellen mellom avgiftene kan synes noe høy.

På denne bakgrunn tilrår Olje- og energidepartementet at avgiftene fastsettes til hen-

holdsvis kr. 4 pr. nat.-hk til staten og kr. 15 pr. nat.-hk til kommuner.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

I medhold av lov om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14. desember 1917 nr. 16, gis Narvik kommunale Elverk konsesjon til erverv av de aktuelle fall for bygging og drift av Taraldsvik kraftverk.

4. Trondheim Elektrisitetsverk.

(Tillatelse til erverv og regulering m.v. i forbindelse med bygging av Nedre Nea kraftverk.)

Kongelig resolusjon av 3. mai 1985.

Den foreliggende sak gjelder en søknad fra Trondheim Elektrisitetsverk om tillatelse til å erverve, eventuelt ekspropriere, nødvendig grunn og rettigheter for bygging og drift av Nedre Nea kraftverk.

Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen har i brev av 12. april 1984 avgitt følgende innstilling i saken:

«Trondheim Elektrisitetsverk (TEV) har innsendt følgende søknad, datert 30. september 1981:

«I henhold til Vassdragsloven av 15. mars 1940 nr. 3 § 62 og § 148 m.v., samt lov av 14. des. 1917 nr. 17 om vassdragsregulering og nr. 16 om ervervskonsesjon, søkes herved om tillatelse til å erverve, eventuelt ekspropriere, nødvendig grunn og rettigheter for bygging og drift av Nedre Nea kraftverk, inkludert overføring av de uregulerte sideelvene Rotla og Krossåa med felt på tilsammen 243 km². Det søkes om stedsevarig tillatelse.

Søknaden gjelder utnyttelse av et fall i Nea på 96,2 m mellom Bjørgabassenget og Bogstadhølen, alt overenstemmende med vedlagte utbyggingsplan som det vises til. Fallet på 71,5 m fra Bjørgabassenget og ned til Hestspranget, utnyttes idag i Hegsetfoss kraftverk som eies av Trondheim Elektrisitetsverk. Det resterende fall (ca. 25 m) må eksproprieres hvis minnelige avtaler ikke oppnås.

Etter utbyggingen av Nedre Nea kraftverk vil Hegsetfoss kraftverk fortsatt være operativt, men vannet vil fortrinnsvis nyttes i det nye kraftverket. Innvunnet kraftmengde vil bli ca. 11 000 nat.-hk.

Utbyggingen berører Selbu kommune, dog helt marginalt også Tydal kommune i Sør-Trøndelag.

Manøvreringen av Bjørgabassenget forutsettes opprettholdt som idag innenfor reguleringsgrensene kote 249,0 og kote 255,0, referert i Nea 0-plan i samsvar med tillatelse

gitt ved Kgl. res. av 12. januar 1962. Videre foreslås at pålagt minstevassføring forbi Hegsetfoss kraftverk fastsatt av overskjønet ved Midt-Trøndelag herredsrett, sak 12/1963 B, også blir gjort gjeldende for Nedre Nea kraftverk. Trondheim Elektrisitetsverk er her pålagt å holde en minstevassføring på 1,5 m³/s i Nea ved Tuset bru i tiden 1. mai til 1. oktober.

Det foreslås ikke slipping av vann forbi inntakene i Rotla og Krossåa.

Nedre Nea kraftverk manøvreres forøvrig etter TEV's behov, dog ikke på en slik måte at det oppstår isskader eller øker flomfaren.

Nærværende søknad begrunnes med forventet kraftbehov til alminnelig forsyning som Trondheim Elektrisitetsverk er forpliktet til å dekke.

Skader og ulemper p.g.a. utbyggingen antas å bli små både absolutt og i forhold til de fordeler utbyggingen vil medføre.

Det vises til redegjørelse i vedlagte utbyggingsplan m/bilag som sendes i 20 eks. til NVE, Vassdragsdirektoratet. Oppgave over kjente parter er inntatt i bilagsmaterialet. Det kan imidlertid ikke utelukkes at oppgavene er ufullstendige. Det søkes derfor om tillatelse til almannastevning jfr. lov av 9. juli 1851 m.v.»

Fra utbyggingsplanen tas med:

«Innledning.

Det planlagte kraftverket er en parallell utbygging til Hegsetfoss kraftverk i Nea-vassdraget med forlenget avløpstunnel for å utnytte også ca. 25 m fall nedenfor Hegsetfoss.

Prosjektet ligger i hovedsak i Selbu kommune, og berører såvidt Tydal kommune. Begge kommunene ligger i Sør-Trøndelag fylke.

Trondheim Elektrisitetsverk begynte allerede ved århundreskiftet å utnytte kraftressursene i Nea-Nidelvvassdraget. Med større eller mindre mellomrom har det pågått utbygging i vassdraget helt fram til våre dager med Bratsberg kraftverk som det siste fullførte anlegg i 1977. Midlere årsproduksjon i Nea-Nidelvverkene er omlag 2 300 GWh.

Gjenværende økonomisk utnyttbare kraftressurser i vassdraget regnes pr. idag å være vel 600 GWh/år. Herav er et potensielle på omlag 200 GWh/år midlertidig vernet fram til 1985. Dette gjelder Garbergelva som forøvrig er det økonomisk sett gunstigste gjenværende prosjekt.

Kostnadmessig ligger Nedre Nea kraftverk på grensen av hva som bør bygges ut før 1990. Dette ifølge Elektrisitetsdirektoratets indifferenskostnader for elektrisk kraft. Imidlertid regner vi med at anlegget kan stå driftsklart omkring 1986, som er det tidspunkt vi mener å ha behov for tilleggskraft. Årlig tilleggsproduksjon blir på vel 200 GWh i middel, og dette tilsvarer ca. tre års prognosert forbruksstigning i eget forsyningsområde. Alternative prosjekter som kan gi tilsvarende kraftmengder innen behovet melder seg, har vi ikke. Det regnes også som usikkert at forventet forbruksøkning kan dekkes gjennom økt statskrafttildeling eller tilfeldig kjøp.

Kort beskrivelse.

Prosjekteringen ble påbegynt med et kraftverk som skulle utnytte bruttofall på ca. 25 meter mellom utløpet av Hegsetfoss kraftverk og Bogstadhølen i Nea. Meget vanskelige damstedforhold for en inntaksdam på den aktuelle elvestrekningen gjorde imidlertid at vi fant planen teknisk og økonomisk lite brukbar.

Dette, sammen med at Hegsetfoss kraftverk er en plagsom flaskehals ved manøvrering av Neaverkene, førte til at vi valgte å plan'gge Nedre Nea som en forlenget parallellutbygging til Hegsetfoss kraftverk. En kapasitetsutvidelse av Hegsetfoss kraftverk på denne måten gir en friere og mer optimal effektmanøvrering av Neaverkene, samtidig som det vil muliggjøre tilleggsutbygginger og effektutvidelser lengre oppe i vassdraget, dersom det skulle vise seg aktuelt senere.

Tegning V.7878-2 «Hovedalternativ» bakerst i heftet viser en oversikt over prosjektet.

Inntaket i Bjørgabassenget blir felles for Hegsetfoss og Nedre Nea kraftverk, mens avløpet for Nedre Nea vil munne ut i Bogstadhølen i Nea på kote 161,1 (NGO-høyde). Dette er omlag 10 km nedstrøms utløpet av Hegsetfoss kraftverk som munner ut i Nea ved Hestspranget på kote 185,9 (NGO-høyde).

Rotla og Krossåa med et beregnet tilsig på 320 mill. m³, overføres i uregulert tilstand til Nedre Nea og Hegsetfoss. Nedre Nea kraftverk vil nytte et bruttofall på 96,35 meter, mens Hegsetfoss nytter et bruttofall på 71,5 meter. Ved fallhøydeøkningen og overføringen av Rotla/Krossåa innvinnes det 11 160 naturhesteekrefter (kfr. BILAG 8).

For å sikre krafttilgangen i eget forsyningsområde mot slutten av åttiårene, ser vi oss derfor tjent med å kunne realisere Nedre Nea kraftverk i henhold til omsøkte plan.

Skulle imidlertid utviklingen i tiden framover gå i en retning som tilsier at vår kraftbalanse i andre halvdel av åttiårene blir gunstigere enn prognosert, må vi ta forbehold om endring i tidspunkt for ønsket anleggsstart, ettersom anlegget er såvidt marginalt. Det samme må vi gjøre dersom det under konsesjonsbehandlingen og detaljprosjekteringen dukker opp forhold som i vesentlig grad fordyrer prosjektet.

Prosjektet medfører forøvrig ingen nye reguleringer.

Når Nedre Nea kraftverk settes i drift, vil dette verket normalt gå hele tiden, mens Hegsetfoss blir stående i beredskap etter som Nedre Nea har størst fallhøyde og utnytter vannet best av disse to.

I flomsituasjoner hvor samlet tilsig overstiger kapasiteten i Nedre Nea, vil Hegsetfoss kraftverk settes igang for å nytte flomvannet. Dette skjer vanligvis i vårflomperioden og under enkelte regnflommer. Ved driftsforstyrrelser eller nødvendige revisjoner i Nedre Nea kraftverk, vil også Hegsetfoss settes i drift.

Stasjon og vannvegssystem.

Kraftstasjonen som tenkes plassert i fjell noe ovenfor Hegsetfoss kraftstasjon, er foreløpig dimensjonert med en kapasitet på 80 m³/s og maksimal ytelse 63 MW. Endelig kapasitet og ytelse vil bli fastsatt i samråd

med NVE – Elektrisitettsdirektoratet under detaljprosjekteringen. Kfr. forøvrig BILAG 9.

Eksisterende inntak i Bjørgabassenget forbedres og utvides slik at det også vil fungere som inntak for Nedre Nea kraftverk. Herfra skal det sprenges en 43 m² tunnel nær parallelt med eksisterende tilløpstunnel til Hegsetfoss kraftverk. Knappt en kilometer oppstrøms den nye kraftstasjonen vil de to tunnelene bli koplet sammen slik at begge utnyttes som vannveg enten det ene eller begge kraftverkene er i drift. Parallell tunnel velges framfor utvidelse av den eksisterende for å unngå langvarig driftsstans i Hegsetfoss.

Rotla og Krossåa føres over til systemet fra bekkeinntakene via en vel 3 km lang og 25 m² stor overføringstunnel fram til svingekammer for Hegsetfoss kraftverk. Bekkeinntakene vil bestå av relativt små inntaksdammer i betong. Damkroner i Rotla er prosjektert på kote 263 og i Krossåa på kote 343.

Fra Nedre Nea kraftverk må den ca. 9 km lange avløpstunnelen som er prosjektert til 70 m², krysse Neadalføret. Under Nea vil tunnelen måtte dykkes omlag 100 m under overflatenivå for å komme i sikkert fjell. Forrestående kjerneboringer vil hjelpe oss å bestemme denne høyden nøyaktig.

TEV har ved simulering av sitt totale produksjonssystem funnet at den planlagte utbyggingen vil gi en midlere årlig produksjonssøking på 207 GWh. Av dette skriver 55 GWh seg fra Rotla/Krossåaoverføringen. I beregningene er forutsatt samme minstevassføringsbestemmelser fra Hegsetdammen som overskjønnet fastsatte i 1964 og som gjelder i dag, nemlig 1,5 m³/s i perioden 1. mai – 30. september, målt ved Tuset bru.

Kostnadsoverslaget pr. 1. kvartal 1981 lyder på ca. 462 mill. kr. Av et mer detaljert overslag pr. 1. kvartal 1980 går det fram at de rene bygge- og anleggskostnadene for overføringen av Rotla og Krossåa ble anslått til 22 mill. kr. Med tillegg for avgifter, sentrale kostnader og finansieringskostnader, og justert til 1. kvartal 1981, vil overføringen – ut fra marginale betraktninger – komme på ca. 34 mill. kr.

Etter å ha gitt en bred omtale av vekstprognose, kraftbehov og dekningsmuligheter – sammenholdt med kostnadstallene –, konkluderer TEV dette avsnittet av søknaden slik:

«Med utsikter til et stramt kraftmarked i årene som kommer, er det ønskelig med bedre egendekning, og for å unngå forverring av kraftbalansen i forhold til idag, må det skaffes ny kraft innen 1990.

Nedre Nea kraftverk utpeker seg av forskjellige årsaker som det anlegget som tidligst kan komme inn på nettet (1986) og for bedre kraftbalansen.

Selv om prosjektet ligger opp mot grensen for hva som er samfunnsøkonomisk utbyggbart, finner vi det riktig å prioritere dette an-

legget, ettersom utsiktene til alternative dekningsmåter samt kostnadene ved disse fortøner seg såvidt usikre.»

Byggetiden for Nedre Nea kraftverk er beregnet til 3 år.

Med søknaden fulgte en detaljert redegjørelse vedrørende de arealer som vil bli nødvendige for utbyggingen og som derfor søkes ekspropriert i fall minnelig avtale ikke oppnås. Det dreier seg om i alt 43 daa til varig bruk – fordelt på 7 anleggssteder – og i alt ca. 500 daa til bruk i anleggstiden, – størstedelen av dette er tippområder. Videre trenges rett til nær 11 km veggrunn, herav 5 km til midlertidig bruk i anleggstiden.

Om inngrep og konsekvenser er uttalt:

«a) Neddemming.

Prosjektet medfører ingen nye reguleringer bortsett fra inntaksdammene og overføringene av Rotla og Krossåa. Ettersom det kun er snakk om små dammer og det er steile dalsider ved begge inntakene, vil vannspeilarealet for de to inntakene tilsammen bli ca. 20 dekar. Mesteparten av dette arealet er elvebunn. Skisse av inntakene er vist i BILAG 1, tegning V.7895-4.

b) Tørrlegging og vassføringsendringer.

Den vel 1 km lange strekningen fra inntaket av Krossåa og ned til samløp med Rotla vil bli tørrlagt. Det samme gjelder for Rotla fra inntaket og ned til samløpet med Nea ved Rollset. Lokalfeltet på 15 km² mellom inntakene og ned til Nea vil gi et visst tilsig til elva. Under større flommer må det påregnes overløp over inntaksdammen i Rotla.

Nea vil får redusert vassføring på den ca. 10 km lange elvestrekningen fra utløpet av Hegsetfoss kraftverk og ned til Bogstadhølen hvor Nedre Nea kraftverk skal munne ut. I dag preges vassføringen på denne strekningen av kjøringen i Hegsetfoss kraftverk med utpreget døgn- og ukemanøvrering. Med Nedre Nea kraftverk i drift, forutsettes det opprettholdt en minstevassføring i perioden 1. mai – 30. september på 1,5 m³/s referert målepunkt ved Tuset bru ca. 4 km nedstrøms Hegset dam. Samme krav til minstevassføring gjelder i dag på strekningen fra Hegset dam og ned til utløpet av Hegsetfoss kraftverk. I tillegg til pålagte minstevassføringer kommer tilsig fra lokalfeltet nedenfor Hegset dam og inntakene i Rotla og Krossåa.

Fra Hegset dam og ned til Stokkhølen VM, som ligger mellom Bogstadhølen og utløpet av Hegsetfoss kraftverk, er et lokalfelt på 230 km² med beregnet middeltilsig på 7,0 m³/s. Vassføring på nevnte strekning før og etter utbygging er nærmere utredet i BILAG 2.

For å gjøre forholdene på den aktuelle strekningen så gode som mulig, forutsettes det bygd terskler i samråd med sakkynndige og NVE – Natur- og Landskapsavdelingen.

Fra Bogstadhølen og ned til Selbusjøen vil middelvassføringen bli uforandret. Korttidsvariasjonene kan imidlertid bli noe større etter utbyggingen, da det nye kraftverket får

større kapasitet (80 m³/s) enn Hegsetfoss kraftverk har i dag (60 m³/s). Begrenset manøvreringsvolum i inntaksbassenget vil imidlertid hindre at korttidsvariasjonene blir vesentlig endret.

Pending i vannstand for inntaksmagasinet (Björgabassenget) vil holde seg innenfor de samme grenser som i dag, men variasjonene kan tenkes å skje noe raskere grunnet kapasitetsøkningen for tappingen.

c) Veger.

En planlagt skogsbilveg fra Hersjøen til Rotldalen forutsettes benyttet ved bygging av inntakene i Rotla og Krossåa.

Den planlagte skogsbilvegen vil krysse Krossåa ca. 500 m oppstrøms inntaksdammen. Herfra og ned til inntaksdammen må det framføres veg som er planlagt på elvas sørside. (se BILAG 1, tegning V.7895-4.)

Skogsbilvegen vil videre gå ned til Rotla omlag 1 km oppstrøms Rotlainntaket. Anleggsveg må bygges herfra og ned til inntaket, lagt i dalsiden nord for vassdraget. (Se BILAG 1, tegning V.7895-4.)

Til de øvrige anleggssteder og tippområder vil eksisterende vegtracéer bli utbygd og benyttet i tillegg til at noen kortere stikkveger må bygges.

d) Steintipper og riggområder.

Riggområdene og foreslåtte steintipper er vist i BILAG 1 med angivelse av berørte grunneiere.

Mannskapsforlegningene vil bli plassert i samråd med kommunen, slik at investeringene i opparbeidelse av nødvendige arealer, vannforsyning og renseanlegg i størst mulig grad kan nyttiggjøres som permanente anlegg.

Det må deponeres ca. 2 mill. m³ steinmasser fra anlegget. Noe av dette kan tenkes nyttiggjort til vegbygging og tomteopparbeidelser. Det er også ønskelig at meandre og løker i nærheten av Bogstadhølen kan igjenfylles, slik at dyrkbar og dyrket mark blir lettere tilgjengelig. Dette vil bli gjort i den grad det ikke øker flomfaren i området. Men størsteparten av massen må likevel deponeres i tipp.

Vårt foreløpige forslag til arrangement i BILAG 1 vil bli videre behandlet i samråd med kommunen og NVE – Natur- og Landskapsavdelingen, med sikte på best mulig tilpassing til landskapet og de lokale ønsker.

e) Is- og klimaforhold.

Statsmeteorolog Carl A. Boe har vurdert prosjektets mulig innflytelse på is- og klimaforhold, og hans rapport er vedlagt i BILAG 3.

Ettersom forholdene tillegges stor vekt i lokalsamfunnet, gjengis konklusjonen i rapporten:

KONKLUSJON:

Denne uttalelsen bygger på TEV's prosjektbeskrivelse av 27. januar 1981 av Nedre Nea kraftverk, supplert med enkelte skriftlige og muntlige tilleggsopplysninger.

Byggingen av Nedre Nea kraftverk etter de skisserte planene vil etter mine vurderinger hovedsakelig få følgende direkte konsekvenser for is- og lokalklima:

1. Ved «normal» drift vil kjøvingen opphøre mellom Hegsetfoss kraftverk og Selbusjøen.

Fra Hegsetfoss kraftverk til Bogstadhølen vil den beskjedne restvannføringen gi vanlig fast is med grunnvannsråker og med lokal svelling ut fra tilstøtende bekker og sideelver.

Nedenfor Bogstadhølen vil elva gå åpen til omkring Kulset bru i kaldt vær og ellers lenger ned, avhengig av de meteorologiske og hydrologiske forhold i vassdraget. Blant annet vil korttidsreguleringen medføre vekselvis islegging og oppbrytning av isen i en «frontsone» mellom åpent vann og nedenforliggende fast is.

I særlig milde vintre – eller perioder av vintre – kan elva komme til å gå åpen helt ut til Selbusjøen.

Nedre del av Nea vil ellers islegges med et jevnt dekke fast is. Lokalt vil en få små råker. Korttidsreguleringer vil gi sprekedannelse i strandisen og mulig noe overvannsinnsig. Muligheten for tverrtransport på isen vil ikke forringes. Nåværende erosjon i elvebunn og -sider på grunn av sarrakkumulasjon vil opphøre.

2. Inntakene i Rotla og Krossåa bør – både av driftsmessige og sikkerhetsmessige hensyn – utformes slik at en hindrer tilising av varegrindene under kjøving og tilstopping forårsaket av is, jord og busker m.v. under (vinter- og vår-) isgang i forbindelse med mildvær.

3. Ved stans i Nedre Nea kraftverk og oppstart av Hegsetfoss kraftverk vil isforholdene i vassdraget tilnærmet arte seg som i dag.

Bruk av Hegsetfoss kraftverk også som forbislippingsmulighet for Nedre Nea kraftverk må kunne aksepteres. Slipping av drifts-vannet gjennom Hegsetfoss kraftverk vil tilnærmet gi likeverdige isforhold i Nea som eventuell overføring til Rotla.

4. Endring i mikro- og lokalklima (her vurdert samlet og kalt lokalklima) registreres vanligvis bare i stille, klart vær («godvær»).

Om vinteren vil lokalklimaet på strekningen Hegsetfoss kraftverk – Bogstadhølen bli tilnærmet som før byggingen av Hegsetfoss kraftverk, dvs. at både temperaturen – først og fremst minimumstemperaturen –, luftfuktigheten og frostrøykhyppigheten blir lavere enn i dag.

På de første km nedenfor Bogstadhølen blir derimot lufttemperaturen, luftfuktigheten og tåkefrekvensen høyere enn før.

Endringene i det lokale vinterklimaet vil deretter gradvis bli mindre etter som en nærmer seg Selbusjøen. Aller nederst vil de neppe bli merkbare.

Endringen i isløsningsprosessen kan gi et lite tilskudd til temperaturen like nedenfor Bogstadhølen. Forøvrig kan temperaturgevinst og -tap komme til å variere fra år til år.

I sommerhalvåret kan en vente litt høyere lufttemperatur, større ekstremtemperaturutslag og lavere luftfuktighet (mindre «råskodde» sensommers og tidlig høst) fra Hegsetfoss kraftverk til Bogstadhølen. Nedenfor Bogstadhølen blir endringene meget små.

Mellom Hegsetfoss kraftverk og Bogstadhølen er det en viss fare for tidligere nattefrost nær elva.

At utbyggingen også kan få andre – mer indirekte – følger for klimaet, er ikke tatt med i denne vurderingen (f.eks. hvorvidt tørlegging vil føre til senket grunnvannstand og derved nedsette evatranspirasjonen).

5. Det kan bli aktuelt å bygge terskler mellom Hegsetfoss kraftverk og Bogstadhølen.

Ved «normal» drift i Nedre Nea kraftverk vil tersklene virke ytterligere stabiliserende på isforholdene.

Ved påslipp av vann fra Hegsetfoss kraftverk eller fra Rotla kan tersklene, alt etter utforming og plassering, gi både positiv og negativ effekt både i første fase og ved eventuell påfølgende kjøving på strekningen.

I sommerhalvåret vil terskler medføre ytterligere noe heving av lufttemperaturen på terskelstrekningen, men forøvrig medvirke til å bringe lokalklimaet noe tilbake mot nåværende forhold.

6. Bygging av Nedre Nea kraftverk kan ikke sees å ville medføre alvorlige konsekvenser for is eller lokalklima i Selbu.

Området langs elva umiddelbart nedenfor Nedre Nea kraftverk får etter alt å dømme de største ulempene, med økt luftfuktighet og takehyppighet.

En forlengelse av kraftverkets avløpstunnel helt ut til et egnet sted i Selbusjøen synes å være den eneste måte å unngå frostrøykplager på i Selbu. Bergsneset peker seg i så fall ut som gunstigste plassering.

f) Andre forhold.

Konsekvenser med hensyn til vilt, fisk og friluftsliv samt vannforsynings- og avløpsforhold er vurdert av sakkyndige. Deres uttalelser og vurderinger er gjengitt i BILAGENE 4, 5 og 6.

Vi finner at deres vurderinger inneholder meget små innvendinger mot prosjektet.»

I ovennevnte bilag 5 har Laboratoriet for ferskvannøkologi og innlandsfiske ved DKNVS, Museet, uttalt følgende om utbyggingens konsekvenser for fiskebestand og fiske:

«Den fiskeribiologiske tilstand i Nea i det aktuelle område er i dag betinget av en lang rekke regulerings tiltak tidligere iverksatt, hvorav den siste med utbygging av Hegsetfoss kraftverk antas å ha forsterket skadevirkningene for fisket betydelig. Dette skyldes først og fremst de store døgnvariasjoner i vassføring om sommeren som har ført til at reguleringssonen må betraktes som verdiløs sett fra et fiskeribiologisk synspunkt. Den stasjonære fiskebestand i Nea nedenfor Hegsetfoss kraftverk synes i dag primært å være bestemt av elvearealet oversvømt ved lavvassføring. Sannsynligvis kan en jevnere kjøring i Hegsetfoss kraftstasjon utover høsten ha positiv betydning for oppgang av gytefisk om høsten. Under jevn kjøring om vinteren vil også områdene nedenfor utløp fra Hegsetfoss tilby bedre overvintringsmulig-

heter enn elva ville kunne ha på lav vassføring ved regulert elv med redusert vassføring.

Utbygging av Nedre Nea kraftverk vil få som konsekvens at utløpet vil forflyttes lenger ned i elva til Bogstadhølen, en strekning på ca. 10 km som får sterkt redusert vassføring, men vil unngå store døgnvariasjoner. Denne regulering antas ikke å forandre forholdene av betydning for den stasjonære fiskebestand på denne 10 km strekning. Derimot kan mulighetene på denne strekning forventes å bli noe dårligere for oppgang av fisk om høsten til gyteområdene ovenfor hvor det er bygd terskler. Fisken blir også sannsynligvis tvunget til å søke lenger ned i elva til nedenfor Bogstadhølen for å finne overvintringsmuligheter.

De siste års undersøkelser både i Nea og i Eksingedalselva på Vestlandet har vist at terskelbygginger har positiv betydning for fisket og fiskebestand. Under forutsetning av at det også bygges terskler i det aktuelle område fra utløp i dag fra Hegsetfoss kraftverk til nytt utløp fra Nedre Nea kraftverk, antas det at dette vil ha klar positiv betydning for den stasjonære fiskebestand og også bedre oppvandringsmulighetene for fisk både sommer og høst. Det er ennå uklart i hvilken grad terskelbassengene er så dype og vannrike at de kan benyttes i vesentlig grad som overvintringssteder. Imidlertid ser jeg det slik at de positive virkninger av terskelbyggingene vil oppveie de negative sider nevnt om reduserte oppvandringsmuligheter og vinteropphold. Fisket og fiskemulighetene på den 10 km lange strekningen fra Hestspranget til Bogstadhølen, forventes å bli minst like gode som i dag dersom det bygges terskler i området. Det vil bli lettere for fiskebestanden å tilpasse seg de nye forholdene med naturlig variasjon i vassføring gjennom året selv om denne er betydelig redusert.

Undersøkelsene referert foran som ble utført i områdene hvor det er bygd terskler, bekrefter dette.

Vassføringen fra det nye avløp fra Nedre Nea kraftverk til Selbusjøen vil som i dag bli sterkt preget av kjøringen i kraftverket. I den grad kjøringen ikke blir vesensforskjellig fra forholdene i dag, antas det at de fiskeribiologiske forhold blir uendret og omtrent som i dag på strekningen fra utløp og ned til Selbusjøen.

De små fiskemulighetene i Rotla i dag som er beskrevet foran, må forventes å falle helt bort etter overføringene til det nye kraftverket.»

Til slutt i utbyggingsplanen har TEV gjort rede for to alternative planløsninger som har vært undersøkt. Det gjelder utbygging helt til Selbusjøen med utslipp henholdsvis på nordsiden av Nea i nærheten av Fløneset og på sydsiden ved Bergsneset. Sammenlignet med den omsøkte utbygging til Bogstadhølen stiller disse to andre alternativene seg slik i kostnads- og produksjonssammenheng:

Alternativ	Kostnader pr. 1. kv. 1980	Midlere årsprod. GWh/år	Kostnad kr./kWh.år	Prod. øk- ning i for- hold til alt. 1:GWh/år	Merkostnad i forhold til alt. 1 mill. kr.	Marg.- kostn. kr./kWh.år
Alt. 1 Utløp Bogstadhøl	412,28	207	1,99	—	—	—
Alt. 2 Utløp Flønes	487,58	221	2,21	14	75,30	5,38
Alt. 3 Utløp Bergsneset	521,61	220	2,37	13	109,33	8,41»

TEV konstaterer at alt. Flønes er samfunnsøkonomisk uaktuell før 1990, alt. Bergsneset uaktuell til langt ut i 90-årene. Etter dette konkluderer TEV:

«Ifølge vår is- og klimasakkyndige, vil spesielt sistnevnte alternativ (Bergsneset) inneha visse fordeler framfor omsøkte plan med hensyn til de lokalklimatiske forhold. Imidlertid anser vi begge omtalte alternativer å være såvidt mye dyrere, at vi ikke finner det riktig å søke konsesjon for noen av disse.»

Før søknaden ble sendt ut på vanlig høringsrunde, fant Vassdragsdirektoratet det nødvendig å innhente nærmere redegjørelse fra søkeren om virkninger på jordbruksforholdene. Videre ba direktoratet redegjort for hva som ville kunne skje vedrørende isforholdene dersom Nedre Nea kraftverk faller ut og Hegsetfoss må koples inn, mens elveleiet ned til Bogstadhølen på forhånd er fylt med snø og is.

Isspørsmålet er behandlet av statsmeteorolog Carl. A. Boe 20. november 1981 i en tilleggsutredning som følger saksdokumentene. Her nøyer man seg med å ta inn TEV's egen klargjøring, mottatt med brev av 4. januar 1982:

«Når Nedre Nea kraftverk settes i drift, vil Hegsetfoss kraftverk under normale driftsforhold om vinteren bare stå i beredskap. I tilfelle driftsstans i Nedre Nea, vil Hegsetfoss kraftverk koples inn og derved forhindre uønsket overløp over Hegset dam.

Inntaksbassenget for Hegsetfoss ligger vanligvis inne med et buffermagasin på omkring 500 000 m³. I tillegg vil det ovenforliggende inntaksbassenget til Gresslifoss kraftverk ha et ledig magasin på omlag 200 000 m³. Denne ledige magasinkapasiteten tilsvarer 4 timers full kjøring av Nea maskinene. Dette viser at det vil være fullt mulig å kjøre opp Hegsetfoss kraftverk på en forsiktig måte uten at overløp inntre.

Dersom det viser seg påkrevet med en ytterligere forsiktig oppkjøring, vil det være mulig å redusere kjøringen i Nea kraftverk inntil forholdene i elva blir slik at Hegsetfoss kraftverk kan kjøres på ønsket belastning.

Vedrørende driftssikkerheten av Hegsetfoss kraftverk som «omløpsventil» dersom Nedre Nea kraftverk havarerer, så vil kraftverkene få separate kraftuttak. Kraft fra verkene vil normalt bli transportert på 132 – kv – linjen ned til Eidum trafostasjon i Stjørdal. Alternativt kan kraften føres oppover dalen til mellomtrafoen i Nea kraftverk og videre derfra. Det vil således kreves et dobbelt linjeutfall for at begge kraftverkene må stanse.

Sannsynligheten for et driftshavari om vinteren kan anskueliggjøres ved å nevne at Hegsetfoss kraftverk etter 18 års drift har hatt ett eneste uhell om vinteren med utilsiktet overløp over inntaksdammen som følge. Kraftverket sto i 3 døgn i midten av januar 1974. Alvorlige isvansker i elveleiet oppsto ikke.»

Når det gjelder jordbruksforholdene, har Styringsutvalget for jordforskning under Norges landbruksvitenskapelige forskningsråd utarbeidet en rapport om mulig konsekvenser for denne næringen. Med henblikk på strekningen mellom utløpene fra kraftstasjonene Hegsetfoss og Nedre Nea, der vasstanden i elva vil bli lavere enn nå og det derfor kan bli tale om tørkeskader er uttalt:

«Tørkeskader vil først og fremst kunne forekomme på arealer med grunt jordsmonn der grunnvannet ikke når opp i lag med finmateriale. En har ikke grunnlag pr. i dag for å uttale seg om hvilke og hvor store arealer som vil kunne bli berørt av en evt. regulering. De informasjonen en har vedrørende klima indikerer at skadene for jordbruket som helhet må sies å være meget moderate sjøl om store deler av arealet på enkelte eiendommer kan bli berørt. Det er lite sannsynlig at en videre senkning av vannstanden i elva vil berøre større arealer enn tidligere. Dette fordi yttergrensen som regel vil være bestemt av den høyeste vannstanden i vassdraget. En må imidlertid anta at skadene kan øke noe på de arealene som er berørt av Nea-reguleringen (tidligere regulering).

For en detaljert vurdering av virkningen for dyrkede og dyrkbare arealer langs vassdragene, må en se på den vassføringen en kommer til å få i forhold til tidligere minstevassføring, (før utbygging). Dette for å vurdere om reguleringen kan ha positive virkninger for lågsittende arealer. En kan i visse tilfelle ha både positive og negative virkninger på en og samme eiendom.

Ved en endelig vurdering av evt. ulemper og fordeler bør det gjennomføres nærmere undersøkelser langs vassdragene. En tenker her på nivellering av arealer, grunnundersøkelser, grunnvannsobservasjoner og vannstandsobservasjoner (bestemmelse av vassføringskurver for profil utenfor berørte arealer). Det synes ikke å være grunn til å sette i verk slike undersøkelser på det nåværende tidspunkt. Ved en eventuell utbygging må det settes i gang hensiktsmessige undersøkelser langs vassdragene i god tid før reguleringen gjennomføres.»

Søknaden har vært kunngjort på vanlig måte i Norsk lysingsblad og i 3 lokalaviser. Søknadsdokumentene, med nevnte tilleggs-

utredninger, har vært lagt ut til alminnelig ettersyn på kommunekontoret i Selbu og har vært forelagt distriktet, Miljøverndepartementet og Landbruksdepartementet.

Med brev av 28. mai 1982 har TEV oversendt en utredning av 23. s.m. om konsekvensene for reindrift.

Utredningen har følgende sammendrag:

«Inngrepene ved utbygging av det planlagte Nedre Nea kraftverk vil medføre små tap og ulemper for reindrifta i Essand reinbeitedistrikt dersom de utføres i samsvar med de framlagte planer. Bygging av skogsbilveger i området vil kunne skape problemer for reindrifta i distriktet, men det er ei sak distriktet må ta opp med grunneierne/skogoppsynet.»

Utredningen er gjort kjent for Landbruksdepartementet, Selbu kommune og Essand reinbeitedistrikts juridiske rådgivere.

Selbu kommunestyre fattet i møte 26. mai 1983 følgende vedtak:

- «1. Selbu kommunestyre har vurdert den foreliggende søknad fra TEV om konsesjon på bygging av Nedre Nea kraftverk. Kommunestyret vil påpeke at utbyggingen vil medføre nye skader og ulemper i Selbu både på næringsinteresser, miljø og på elva som vannkilde og resipient. Likevel må kommunestyret ta overordnede samfunnsmessige hensyn ved sitt standpunkt til søknaden, idet en finner produktjonsverdien av anlegget og behovet for ny kraft større enn de lokale skader og ulemper, som også i noen grad kan dempes ved tiltak.

Enst.

2. Selbu kommune vil ikke motsette seg at TEV får konsesjon på bygging av Nedre Nea kraftverk etter de skisserte utbyggingsplaner av 1. september 1981.

Mot 10 stemmer.

3. Når Selbu kommune ikke motsetter seg utbyggingsplanen på tross av lokale skader og ulemper, gjøres dette under forutsetning av at følgende vilkår knyttes til konsesjonen:

1. Maksimal driftsvannføring i det nye kraftverket settes til 80 m³/sek. og baseres på dagens reguleringer og tappingsbestemmelser i vassdraget. Skulle den maksimale driftsvannføring øke, eller om nye tappingsbestemmelser og reguleringer og/eller overføringer medfører annen vannføring i Nea enn i dag, må Selbu kommune få saken til ny behandling.

- 2a) Ved utforming av manøvreringsreglementet for reguleringsanleggene i Nea-vassdraget er det viktig å se hele dalføret i sammenheng bl.a. for å dempe skadeflokker, sikre minstevannstand og hindre forurensning i elva samt sikre en minimums sommervannstand i Selbusjøen.

- b) Ved utforming av manøvreringsreglementet for Nedre Nea kraftverk og Bjørga-bassenget må følgende sikres:

Av hensyn til både miljømessige forhold og næringsinteresser må sommervannstanden i Selbusjøen ligge på minimum kote 160.00. Kommunestyret er kjent med tappingsbestemmelsene for sjøen og at TEV frivillig ikke har gått med på å heve nedre tappegrense. Kommunestyret mener derfor konsesjonsmyndighetene må fastsette nye grenser for utnyttning av Selbusjøen som vilkår for konsesjon på Nedre Nea kraftverk, subsidiært en henstilling til TEV om på frivillig grunnlag å innrette sin tapping av Selbusjøen som sommervannstanden holdes oppe på det nivå kommunen antyder.

3. Det samarbeide som er innledet mellom TEV og kommunen om utnyttning av grunnlagsinvesteringer og hjelpeanlegg til varige anlegg må videreføres, og det må inngås en bindende rammeavtale med regulanten om dette før utbyggingsarbeidet settes igang.

Enst.

4. Selbu kommune forlanger at følgende krav om tiltak sikres i konsesjonen:

- a. Terskler må bygges i elveleiet mellom Hestspranget og Bogstadhølen og i nedre del av Rotla. Kommunen og lokale grunneiere må gis innflydelse ved utforming av terskelplasser.
- b. Det må opprettes stilling for en fiske-ritekniker. Utgiftene med denne stillingen må i sin helhet dekkes av de midler TEV er/blir pålagt å yte til fiskekultur i Neavassdraget. Kommunestyret forutsetter nærmere avtale med myndighetene v/DVF om dette.
- c. Regulanten må pålegges tiltak/økonomisk vederlag for å kompensere elvas reduserte verdi som vannkilde og resipient etter bygging av Nedre Nea kraftverk. Det anbefales at Fylkesmannen i Sør-Trøndelag får i oppdrag å utforme forslag til tiltak/konsesjonsvilkår på dette punkt.

Enst.

5. Selbu kommune fremmer krav om at følgende konsesjonsvilkår blir oppfylt:

- a. Det blir fastsatt konsesjonsavgift i samsvar med lovens maksimum og med klausul om indeksjustering. Skulle maksimalsatsen for avgift endres eller «takert» tas ut av loven, vil Selbu kommune forlange å få avgiftsatsen på denne utbyggingen vurdert på nytt før utløpet av den nåværende lovbestemte tidsfrist for justering.
- b. Selbu kommune gjør ikke krav på eierandel i det nye kraftverket, men lovens bestemmelser om konsesjonskraft må sikres i konsesjonsvilkårene. Selbu kommune mener prisen på konsesjonskraft må være en midlere selvkost på all TEV's konsesjonsgitte kraftproduksjon i Neavassdraget.
- c. Selbu kommune krever kommunalt næringsfond for Nedre Nea kraftverk på kr. 3 000 000, jfr. reguleringslovens

- § 12 pkt. 8. Fondsmidlene må utbetales kommunen så snart anleggsarbeidet kommer igang.
- d. Selbu kommune forlanger et planleggingstilskott på kr. 500 000 til styrking av den samlede kommunale administrasjon i forbindelse med planlegging og gjennomføringen av Nedre Nea kraftverk. Kommunen er innforstått med at beløpet kan fordeles over flere budsjettår.
- e. Selbu kommune krever at det avsettes et passende beløp til fiskefond for Selbusjøen og de elvestrekninger som blir berørt av utbyggingen.
- Enst.
6. Erstatninger for tidligere regulering av Nea er gitt før man fikk justeringsklausul i loven (før 1959). Slike erstatninger blir etter hvert urealistisk lave, og kommunen krever at konsesjonsmyndighetene medvirker til å få til en justering av eldre årlige reguleringserstatninger i utbyggingsområdet for Neavassdraget med Selbusjøen.
- Enst.
7. Selbu kommune aksepterer tilbudet fra TEV om et tilskott på kr. 200 000 til forsamlingshus.
8. Kommunestyret forutsetter at samarbeidet mellom kommunen og TEV om lokalisering av riggområder og steintipper fortsetter og foreløpig rapport fra dette planarbeidet legges til grunn for detaljplanlegging. Nye og gamle steintipper må tildekkkes med jord og isåes.
- Enst.
9. Kommunen har fått tilsagn fra TEV om dekning av utgifter til hydrologisk og juridisk bistand ved konsesjonsbehandlingen. Kommunen har hatt utgifter til jordbrukssakkyndig bistand som også kreves dekket av konsesjonssøkeren.
- Enst.
10. Ved utforming av manøvreringsreglement for Nedre Nea kraftverk og Bjørgabassenget må følgende sikres:
- A. Manøvreringen må skje slik at det ikke oppstår fare for isskader eller økt flomrisiko i Nea.
- Enst.
- B. Isforholdene i vassdraget nedenfor Bogstadhølen må undergis en løpende overvåking i årene framover. Selbu kommune mener dette må ha minimum varighet i 10 år.
- Enst.
- C. Någjeldende minstvannføring på 1,5 m³/sek. ved Tuset bru i tiden 1. mai – 30. september må opprettholdes. Det må opprettes et forsvarlig hydrologisk målested for kontroll av dette vilkår.
- D. Konsesjonæren må pålegges å slippe ytterligere inntil 10 mill. m³ pr. år fra Bjørgabassenget etter nærmere bestemmelse som treffes i samråd med forurensningsmyndighetene og Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk. Dette av hensyn til fiskeinteressene på den reduserte elvestrekning og faren for igjengroing av elveløpet.
- Enst.
- E. Overgang fra drift av Nedre Nea kraftverk til drift av Hegsetfoss på vinters-

tid må skje under tilbørlig hensyn til isforholdene på strekningen Hestsp-ranget – Bogstadhølen. Såfremt overgang kan forutsies bør det gis tilstrekkelig varsel om dette. Avløpet fra Hegsetfoss kraftverk må skje gjennom utløpstunnel fra Nedre Nea kraftverk.

Mot 9 stemmer.

F. Slipping av flomvann fra Bjørgabassenget i det tørrlagte elveleiet må skje med gradvis økning de første timene slik at det ikke oppstår fare for folk eller dyr som befinner seg i elveleiet. Ved uunngåelig rask påslipp bør det gis hørbart varsel.

Enst.

G. Inntakene i Rotla/Krossåa må utformes og regelmessig tilsees slik at ikke unødig overløp med isgang og flom skader elveløpet nedenfor inntakene.

Mot 9 stemmer.

11. TEV må pålegges som konsesjonsvilkår å benytte lokale entreprenører og arbeidskraft i utbyggingsperioden. Utbyggen må også sørge for å opprette varige arbeidsplasser i Selbu kommune.

Enst.»

Selbu kommune har ellers oversendt en rekke uttalelser som er innkommet under kommunens saksbehandling. Innholdet i disse uttalelsene er i stor utstrekning innarbeidet i kommunestyrevedtaket. Uttalelsene gjengis derfor ikke her, men følger sakens øvrige dokumenter.

Selbu landbruksnemnd har 22. mars 1983 uttalt bl.a.:

«Jordbruksområdene rundt nedre del av Nea er fra tidligere reguleringer i vassdraget sterkt påvirket av store isrike teledannelser. De ekstreme teleforekomster har sin årsak i den naturlig høye grunnvannstand som igjen er påvirket av den høye vinterslipping av vann fra T.E.V.s magasiner ovenfor.

Ethvert inngrep i vassdraget som fører til en hevning av vintervannstanden i Nea vil forårsake en ytterligere forverring av de allerede eksisterende forhold, og en må regne med en nedgang i produksjonen på de ca. 2 000 da dyrket jord som blir berørt.

Den planlagte økning av vannslipping gjennom «Nedre Nea» vil uvergelig føre til en forverring av klimaskader som f.eks. frostrøyk. Frostrøyken vil gjøre seg gjeldende langs nedre Nea og rundt Selbusjøen.

Landbruksnemnda er ut fra et jordbruksfaglig synspunkt betenkt over å imøtekomme T.E.V.s konsesjonssøknad.

T.E.V.s konsesjonssøknad gjelder utløp i Bogstadhølen, men landbruksnemnda vil understreke at det skisserte alternativ med utløp på Bergsneset ville ha eliminert de her nevnte teleskader og derved ført til en vesentlig forbedring av dagens situasjon for jordbruksarealene rundt nedre Nea.

Uansett valg av utbyggingsalternativ, vil landbruksnemnda sette som betingelse for utbygging:

1. Det forutsettes bygd terskler i deler av Rotla og den del av Nea som blir tørrlagt,

- i samråd med sakkyndige og grunneiere i området.
2. Plassering av tippmasser forutsettes å skje i samråd med kommunen og de lokale interesser slik at det tjener bygdesamfunnet best mulig. Formål som tjener landbruksnæringen bør gis prioritet.
 3. Areal til forlegninger og verksted forutsettes anlagt i samsvar med landbruksmyndighetene slik at disse anlegg kan ev. nyttes til andre formål etter anleggsdriften.
 4. Det forutsettes foretatt regelmessige målinger og undersøkelser på hele utbyggingsstrekningen for registreringer av skadevirkninger på jordbruket (teleforhold, tørkeskader, frostrøyk m.v.).
 5. Landbruksnemnda forutsetter at det blir arbeidet med å få opprettet et eget landbruksfond for Selbu kommune.
 6. De forutsette og uforutsette ulemper og skadevirkninger for landbruket blir taksert og erstattet av utbyggeren. Betingelsen gjelder ulemper og skadevirkninger under utbyggingen og etter utbyggingen i ubegrenset tidsrom. Hovedårsaken for betingelsen er at landbruksnemnda vil sikre landbruket mot å bli økonomisk skadelidende ved ulemper og skader av utbyggingen.
- Enstemmig.»

Fylkeslandbruksstyret i Sør-Trøndelag gjorde 30. mai 1983 følgende vedtak:

«Fylkeslandbruksstyret viser til landbruksnemndas uttalelse og slutter seg til nemndas vurdering av virkningene av utbygginga. Fylkeslandbruksstyret ber om at det ved gjennomføring av utbyggingsplanen blir tatt omsyn til følgende forhold:

1. Tunnelalternativ Bergneset er å foretrekke framfor tunnelutløp i Bogstadhølen, med tanke på å unngå frostrøyk og teleskade.
2. Terskler bør bygges der det er hensiktsmessig i Nea og Rotla. Grunneiere og landbruksmyndigheter bør få terskelplanen til uttalelse før den settes i verk.
3. Vegbygging og deponering av tunnelmasse ut over det som går fram av planen bør gjøres i samråd med grunneierne og landbruksmyndighetene.
4. Fylkeslandbruksstyret støtter kravet om oppretting av et eget landbruksfond for Selbu i forbindelse med kraftutbygginga, og et ledd i å kompensere for de ulempene som utbygginga medfører.
5. På de forskjellige anleggstedene bør skader søkes opprettet gjennom praktiske tiltak. De offentlige landbruksetaters tjenestemenn kan medvirke som rådgivere.
6. Fylkeslandbruksstyret forutsetter at driftsmessige ulemper blir vurdert av skjønnsretten på vanlig måte.»

Sør-Trøndelag fylkesfriluftsnemnd har 21. september 1983 uttalt:

«Ut fra vurdering av de følger kraftutbygging i Nedre Nea vil ha for friluft- og naturverninteressene, vil fylkesfriluftsnemnda gå inn for at konsesjon blir gitt.

Fylkesfriluftsnemnda vil imidlertid påpeke de store friluft- og naturverninteresse

som knytter seg til Øvre Rotldalen og Garbergelva. Fylkesfriluftsnemnda vil gå imot ytterligere kraftutbygging i disse vassdrag.»

Sør-Trøndelag fylkesutvalg behandlet søknaden i møte 20. desember 1983 med følgende vedtak:

- «1. Av hensyn til kraftdekningen i fylket, er fylkesutvalget av den oppfatning at konsesjonsbehandlingen må fortsette. Fylkesutvalget viser i denne forbindelse også til at Stortinget har vedtatt at Nedre Nea skal unntas fra «samlet plan».
2. Utbygging etter hovedalternativet tilrås under forutsetning av at følgende vilkår knyttes til den videre konsesjonsbehandling:
- 2.0. Fylkesutvalget er i hovedtrekk enig i Selbu kommunes krav til konsesjon, men vil presisere at man tenker på trønderske bedrifter m.h.t. «lokal arbeidskraft».
- 2.1. Sør-Trøndelag fylkeskommune får disponere ledig konsesjonskraft ved utbyggingen.
- 2.2. TEV bekoster utarbeidelse av en vannbruksplan for Nea.
- 2.3. Det må utarbeides et justert kostnadsoverslag for utbyggingsplanene.
- 2.4. En detaljert plan for ytterligere terskelbygging i Nea må utarbeides.
- 2.5. Alternative tippområder for tunnelmasse ved gruntvannsområdet i Bogstadhølen må utredes.
- 2.6. Ytterligere tilleggsreguleringer i Rotldalen må vurderes nærmere.
- 2.7. Planer for tippområder, riggområder og områder som krever grunnlagsinvesteringsmidler må godkjennes før utbygging starter.
- 2.8. Utredninger om reindriftsnæringens interesser i området må sluttføres.
- 2.9. Fylkesutvalget viser til planene om fusjonering innenfor Sør-Trøndelag Kraftselskaps forsyningsområde. Fylkesutvalget anmoder de sentrale myndigheter om bistand til å finne fram til fremtidige hensiktsmessige samarbeidsordninger mellom el-verkene inkl. Trondheim el-verk uten at dette forsinker konsesjonsbehandlingen.»

Fylkesmannens miljøvernavdeling har i et notat 1. november 1983 uttalt:

«Resipientinteressene.

På strekningen mellom Hegsetfoss og Bogstadhølen bor det ifølge søknaden ca. 700 personer, hvorav $\frac{2}{3}$ er knyttet til gårdsdrift.

Hele den nevnte bebyggelse nytter Nea og dens sideelver (bekker) som resipient. I tillegg kommer «uunngåelig» tilsig fra siloer og gjødselkjellere og avsig fra gjødslete jordbruksarealer samt avrenning fra skogarealer som tilsammen gir vassdraget betydelige næringstilførsler.

Ifølge søknaden kan vannføringen ved Stokke i lavvannsperioder i vinterhalvåret komme under 0,2 m³/sek. og ned i 1–2 m³/sek. i lavvannsperioder om sommeren.

Noen skjerping av rensekravene ut over de forskrifter som gjelder for avløp fra spredt boligbebyggelse og for jordbruksdriften, f.eks. avskjærende ledninger og videregående rensing er ikke realistisk og vil totalt sett gi marginale forbedringer, d.v.s. reduksjon i næringstilførslene.

Erfaringer fra silokontroll sommeren 1983 tyder på at nedre deler av Nea med nåværende vannføringer er merkbart forurenset på visse partier bl.a. med synlige bakterie/soppbegroinger.

Det er derfor viktig at det til enhver tid opprettholdes tilstrekkelig vannføringer i vassdraget så en unngår eutrofiering og uhygieniske forhold. Før en kan ta endelig stilling til størrelsen av minstevassføringen bør det gjennomføres et overvåkningsprogram for vassdraget.

For å få en helhetlig oversikt bør denne gjennomføres for Nea og Tya samt for Selbusjøen.

Undersøkelsene bør omfatte basisundersøkelser og rutineovervåkning slik som for Orkla.

Naturvern-/friluftssinteressene.

Utbyggingsplanene synes ikke å medføre inngrep av særlig stor betydning for naturverninteressene. Riktignok vil nedre del av Rotla/Krossåa som stort sett består av sammenhengende juv, bli tørrlagt, men de øvre delene av den vakre Rotldalen vil fortsatt være urørt.

Områder i Rotldalen som i hovedsak ligger i Rotldal statsalmenning, har mange kvaliteter som tilsier disse vurdert i verne-sammenheng. Av slike kvaliteter kan nevnes landskap, urthet, kulturminner, kvartærgeologi, flora/fauna-/viltbiotoper, spesielle barskog-/urskogforekomster, friluftsliv og turistløyper. Bygging av veier inn i eller inn mot disse områdene vil endre forholdene ganske vesentlig.

Friluftssinteressene i nedbørsfeltene til Rotla og Garbergelva er betydelige. Fylkesfriluftsnemnda har i møte 21. september gjort slikt vedtak:

«Ut fra en vurdering av de følger kraftutbygging i Nedre Nea vil ha for friluftss- og naturverninteressene, vil fylkesfriluftsnemnda gå inn for at konsesjon blir gitt.

Fylkesfriluftsnemnda vil imidlertid påpeke de store friluftss- og naturverninteresser som knytter seg til Garbergelva og Øvre Rotldalen. Fylkesfriluftsnemnda vil gå imot ytterligere kraftutbygging i disse vassdrag.»

Dersom utbyggingen av Nedre Nea blir gjennomført etter de foreliggende planer, vil det bare være Garbergelva som gjenstår urørt av de større sidevassdragene til Nea. Av hensyn til de naturvern- og friluftssinteresser som knytter seg til Garbergelva og Øvre Rotldalen bør ytterligere kraftutbygging i disse områdene ikke finne sted.

Av hensyn til naturvern- og friluftssinteressene er det også av vesentlig betydning at naturinngrepene mildnes ved terskelbygging og at tunnelmassene innpasses i terrenget.

Viltinteressene.

Av storviltartene finnes i Selbu kommune både elg, hjort og rådyr. Elgstammen viser betydelig økning, og tettheten synes å være omtrent som gjennomsnittet for Sør-Trøndelag fylke.

I 1982 ble det felt 90 dyr, noe som tilsvarer 1,5 felte elg/10 km² skogsmark. Elgen har overvintrings- og kalvingsområder omkring de nedre deler av Neadalføret.

Hjorten er i ekspansjon innover i landet, og finnes i dag spredt i kommunen. Det blir foreløpig felt bare 2-3 dyr årlig i Selbu.

I 1982 var det tillatt felt 12 dyr.

Rådyrstammen viser en god del svingninger i bestandsnivå som i innlandet forøvrig. Antall felte dyr i kommunen har de siste åra vært mindre enn 10, mens en tidligere har vært oppe i 20-30 dyr. En må nok imidlertid også regne med at jaktintensiteten kan variere endel fra år til år.

Det er på viltområdekartet registrert enkelte spillplasser for skogsfugl, forøvrig har vi lite kjennskap til forholdene for de småviltarter som er av størst betydning i det aktuelle området.

Området ved Neas utløp i Selbusjøen er registrert og vurdert i våtmarksplanen for Sør-Trøndelag. Dette området angis å være av regional/lokal betydning for vannfugl, der trekk og overvintring er de viktigste funksjoner. Vi antar også at det kan være ornitologiske interesser lenger oppover i vassdraget.

Vår viten er også begrenset når det gjelder rovvilt i området. På viltområdekartet er det registrert et helårs- og hiområde for gaupe og en hekkelokalitet for kongeørn. Den sistnevnte må sies å være av nasjonal verdi.

Følgende inngrep vil kunne gi effekter på faunaen i området:

- Framføring av veg til inntaksstedene for Rotla og Krossåa
- deponering av tunnelmasser
- tørrlegging av elvestrekninger
- gjenfylling av løker
- endret vassføring med større døgn- og ukevariasjoner nedenfor utløpet fra kraftstasjonen.

Detalj-kunnskapene både om viltet i området og om andre forhold er imidlertid for dårlige til at det kan avgis noen tilfredsstillende uttalelse om hvilke konsekvenser utbyggingen vil få for dyrelivet. Nødvendige opplysninger bør derfor framskaffes gjennom en viltbiologisk forundersøkelse.

Den viltbiologiske forundersøkelsen bør i store trekk følge det opplegg Reguleringsundersøkelsene (1975) har utarbeidet. I relasjon til utbyggingsplanene, synes det imidlertid riktig å legge mest vekt på småviltet, og da i særlig grad vannfugl.

Fiskeinteressene.

Fisket og fiskeproduksjonen vil bli berørt på den 10 km lange strekningen fra Hegsetfoss kraftverk, og på strekningen av Rotla og Krossåa (7,5 km) som blir tørrlagte. Strekningene i Rotla og Krossåa har imidlertid svært få fiskeplasser, da både Rotla og Krossåa går trangt og med stor gradient. Først på den nederste kilometeren vider elvedalen

seg tilstrekkelig ut til at det kan foregå et fiske.

På den ca. 10 km lange strekningen som blir berørt i Nea er det relativt gode fiskemuligheter, men etter hva som opplyses blir det ikke drevet noe organisert fiskekortsalg eller fiske. Strekningen er imidlertid lett tilgjengelig fra bilveg. En redusert vassføring på linje med forholdene lenger oppe i vassdraget vil medføre at både fiskemulighetene og produksjonsmulighetene blir sterkt forringete på denne strekningen.

Bygging av grunnndammer vil kunne gi et noe mer sammenhengende vannspeil og dessuten berge noe av produksjonsmulighetene, men det vil ikke bli rom for sportsfiske på denne strekningen.

Det vil bli aktuelt å øke det nåværende utsettingspålegget som en kompensasjon for den skade som oppstår.

Det legges opp til fiskeundersøkelser på de elvestrekninger som får en redusert vassføring. Ut fra dette vil en også kunne vurdere størrelsen på et eventuelt utsettingspålegg. Resultatet av undersøkelserne vil i tillegg kunne tjene som referanseverdier såfremt det senere blir bygget terskeldammer i denne del av vassdraget.

Det bør gjennomføres en mindre brukerundersøkelse for å kartlegge omfanget av fisket på de elvestrekninger som blir berørt.

Da Nedre Nea kraftverk får en kapasitet på 80 m³/sek., vil ujevnheterne i vassføring bli større enn hva de er idag. Det bør derfor vurderes hvilke virkninger dette får på strekningen nedenfor utløpet fra Nedre Nea kraftverk.»

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har i brev av 11. januar 1984 gitt sin tilslutning til miljøvernnavdelings uttalelse. Han fortsetter:

«Fylkesmannen tilrår i likhet med Sør-Trøndelag fylkeskommune at det gis konsesjon for utbygging etter hovedalternativet og gir forøvrig sin tilslutning til fylkesutvalgets forslag til vilkår, pkt. 2.

Fylkesmannen vil imidlertid gjøre oppmerksom på de store naturvern- og friluftsinteresser i Roltdalen som må underkastes en omfattende vurdering ved eventuelle planer om ytterligere tilleggsreguleringer i Roltdalen.»

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har 13 januar 1984 funnet grunn til å gi følgende nærmere kommentar til et avsnitt i sin tidligere uttalelse gjengitt ovenfor:

«Det siktes her til fylkesmannens tilslutning til fylkesutvalgets forslag til vilkår i pkt. 2.1. som lyder:

«Sør-Trøndelag fylkeskommune får disponere ledig konsesjonskraft ved utbyggingen.»

Fylkesmannen ga sin tilslutning med bakgrunn i at fylkeskommunen i dette tilfelle ble tolket som «fylkeskommunalt el.verk».

Fylkesmannen mener det er rimelig at overskudd ved eventuelt salg av ledig konsesjonskraft må komme den alminnelige el.

forsyning i fylket til gode. Dette kan bl.a. bidra til å jevne ut forskjellen i prisnivået på el.kraft mellom distriktene.

Annens bruk av overskuddsmidlene vil neppe være i overensstemmelse med intensjonene i «Energimeldingen» – St.meld. nr. 54 (1979–80) om at energiprisen skal dekke de samfunnsøkonomiske kostnadene ved forsyning av mer elektrisitet (langtidsgrensekostnadene) og til å fremme en prisutjevning mellom distriktene.

Ved annen bruk av disse midlene vil konsekvensene kunne bli økte produksjonskostnader for utbygger og større energiutgifter for den alminnelige forsyning og for industrien.

Fylkesmannen vil i denne forbindelse peke på behovet for å komme fram til hensiktsmessige samarbeidsordninger mellom Trondheim El.verk og de øvrige el.verkene bl.a. for å komme fram til et mere ensartet prissystem på elektrisk kraft i hele fylket.»

Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk har gitt uttalelse i saken 13. januar 1983. Om utbyggingens virkninger på fisk er framholdt:

«Den planlagte utbyggingen berører ikke områdene ovenfor inntaksmagasinet (Bjørgabassenget) og vannstandspendlingene i selve magasinet vil holde seg innenfor de samme grenser som i dag. Variasjonene i vannstand må imidlertid antas å skje noe raskere på grunn av kapasitetsøkning på tappingen.

På strekningen fra Bjørgabassenget til utløpet fra Hegsetfoss skal dagens minstevassføring om sommeren på 1,5 m³/s opprettholdes. Under flom vil hyppigheten av overløp over Hegset dam avta og flommene vil bli reduserte i forhold til i dag. Dette må forventes å føre til reduserte tilførsler av organisk materiale, men samtidig kan utvaskingen fra terskelbassengene bli redusert. Det er derfor usikkert om reduksjonen av flommene vil få negativ virkning på fiskeproduksjonen.

Den planlagte utbygging av Nedre Nea kraftverk vil føre til sterkt redusert vassføring fra utløpet av Hegsetfoss kraftverk til Bogstadhølen. Om sommeren vil vannstandsvariasjonene forårsaket av Hegsetfoss kraftverk forsvinne. Om vinteren vil vassføringa bli sterkt redusert i forhold til i dag ved at driftsvannet fra Hegsetfoss kraftverk uteblir og tilløpet fra Rotla og Krossåa bortfaller.

Tettheten av den stasjonære auren er i dag bestemt av elvearealet oversvømt ved lavvassføring. Ved bortledning av Rotla og Krossåas tilløp vil lavvassføringa bli redusert nedenfor Rotlas samløp med Nea. Dette vil føre til reduksjon av produksjonsarealet på denne strekningen. På strekningen er det i dag flere gode fiskeplasser og disse vil miste mye av sin verdi på tross av bygging av terskler. Her kan bl.a. nevnes Rolsethølen, Stokkehølen, Kvitlskvalet og Bogstadhølen.

Oppvandringen av fisk fra Selbusjøen vil også bli influert av reduksjonen i vassføring på strekningen fra Hegsetfoss kraftverk til Bogstadhølen. Hegsetfoss har vært kjørt jevnt om høsten og om vinteren og dette har vært en fordel for oppgangen av fisk samti-

dig som nedovervandrende fisk fra terskelområdene har funnet overvintringsmuligheter. Redusert vannføring om høsten kan føre til at auren fra Selbusjøen ikke når opp til gyteområdene. Dette kan gi en ytterligere reduksjon i rekrutteringen til Selbusjøens aurebestand.

Når døgnvariasjonene i vassføringa om sommeren forsvinner kan strekningen Hegsetfoss kraftverk – Bogstadhølen bli relativt attraktiv som fiskeområde under forutsetning av at det opprettholdes en viss minstevassføring. Den planlagte minstevassføring, 1,5 m³/s målt ved Tuset bru, samt restfeltet er i minste laget for de nedre delene av strekningen når Rotla og Krossåa faller bort. Vi går derfor inn for at minstevassføringa økes fra 1,5 m³/s til 2,5 m³/s i tiden 1. mai – 30. september målt ved Tuset bru. Dette vil være til fordel for den stasjonære aurens produksjon og oppgangen fra Selbusjøen.

Reduksjonen av vassføringa om vinteren vil føre til mindre overvintringsmuligheter for nedovervandrende fisk. Dette vil skje selv om terskler bygges da det har vist seg at særlig større fisk har en tendens til å vandre fra terskelbassengene og ned til dypere partier av elva om vinteren. Fisk fra de øvre terskelbassengene vil få en lang vandringsveg når vassføringa reduseres nedover til Bogstadhølen. Det er derfor nødvendig å opprette en minstevassføring om vinteren på 1 m³/s målt ved Tuset bru, slik at overvintringsmulighetene i selve terskelbassengene blir forbedret.

Bygging av terskler på strekningen Bogstadhølen – Hestspranget, samt Hegset bru – Hegsetfoss er et klart positivt tiltak under forutsetning av at fisken fritt kan vandre opp nedenfra. Antallet oppholdssteder for fisk vil øke, men det har vist seg at terskelbassengene er lite attraktive for sportsfiskere. Tersklene kan således ikke erstatte eller gjenopprette elvas attraksjonsverdi med hensyn til utøvelse av fisket.

Ved nåværende kjøring av Hegsetfoss kraftverk varierer vannstanden i elva på strekningen nedenfor Bogstadhølen neppe mer enn 20–25 cm. Ved den planlagte utbygging vil minimumsvannstanden bli akkurat som i dag, mens høyeste døgnvannstand blir noe høyere. Sålenge minimumsvannstanden ikke endres vil produksjonsarealet opprettholdes.

Utformingen av kraftverksutløpet fra Nedre Nea kraftverk er av stor betydning for den oppvandrende fisken. Driftsvannet må komme i elva mest mulig parallell med strømmen i elva. Dette er avgjørende for å få fisken til å søke opp i elveløpet. Kraftverksutløpet må utstyres med spærregitter.

I utbyggingsplanene forutsettes det at nåværende Hegsetfoss kraftverk skal bli stående i beredskap og settes igang for å utnytte flomvann og når Nedre Nea kraftverk faller ut. Kjøring av Hegsetfoss kraftverk i vårfloppen og i regnflommer når vassdraget nedenfor ikke er islagt vil ikke føre til virkninger utover det som er vanlig ved naturlige flommer. Plutselig igangsetting av Hegsetfoss kraftverk om vinteren vil derimot kunne få store virkninger på fiskeproduksjonen på grunn av kraftig sarrdannelse og isgang. Av hensyn til den overvintrende fisken må det derfor i Nedre Nea kraftverk anord-

nes forbislippingsmulighet som benyttes når kraftverket faller ut vinterstid. Dersom denne muligheten ikke er tilstede er det en risiko for at fiskeproduksjonen på strekningen fra utløpet av Hegsetfoss kraftverk til Bogstadhølen blir sterkt skadelidende.

Rotla og Krossåa vil bli tørrlagt nedstrøms inntakene, bortsett fra enkelte flomperioder hvor det kan bli overløp over inntaket i Rotla. I dag drives det et visst fiske på den nederste kilometeren av Rotla før samløpet med Nea. Det blir også antatt at fisk fra Nea benytter denne strekningen som gyteområde. Fiskemulighetene og gytingen vil falle helt bort etter overføringene. Det ville derfor være en fordel om en kunne anlegge et par terskler også på denne strekningen.»

Direktoratets konklusjon lyder:

«Fisk.

Den planlagte utbyggingen av Nedre Nea kraftverk vil i hovedsak berøre fisket og fiskeproduksjonen på den 10 km lange strekningen nedenfor Hegsetfoss kraftverk samt på de strekningene av Rotla og Krossåa som tørrlegges.

Bortledningen av Rotlas og Krossåas til løp samt utslippingen av Nedre Nea kraftverks driftsvann ved Bogstadhølen forventes å gi redusert oppgang av fisk fra Selbusjøen, sannsynligvis reduksjon i den stasjonære aurens produksjon samt reduserte overvintringsmuligheter. Den reduserte oppgangen fra Selbusjøen kan forventes å gi redusert rekruttering til Selbusjøens aurebestand. Skadevirkningene kan reduseres en del ved at minstevassføringa om sommeren målt ved Tuset bru settes til 2,5 m³/s samt at det opprettes en minstevassføring om vinteren på 1 m³/s målt ved Tuset bru. Ved eventuell stopp av Nedre Nea kraftverk om vinteren må det være forbislippingsmulighet i kraftverket.

Den sannsynlige reduksjonen i rekrutteringen til Selbusjøens aurebestand kan føre til at utsettingspåleggene må økes.

Nea som fiskeelv og som rekrutteringsområde for Selbusjøens aurebestand er med de utbygginger som er utført allerede sterkt forringet. En ytterligere utbygging vil på tross av de foran nevnte kompenserende tiltak føre til en enda større reduksjon av elvas verdi. Vi finner det derfor rimelig at utbyggeren årlig innbetaler et beløp på kr. 40 000 til Selbu kommune til opphjør av fiske i kommunen.

Vilt.

Det forventes ikke særlig store skadevirkninger på vilt og fugle-/dyreliv forøvrig etter en utbygging av Nedre Nea kraftverk.

En tørrleggelse av Rotla og Krossåa vil fortsatt kunne gi grunnlag for opprettelse av viltets livskrav nedenfor damstedene ved vatn fra sidebekker.

Bygging av terskler i Nea samt nedre del av Rotla på de strekninger som berøres av reguleringene vil gi en viss erstatning for elva i sin nåværende form med meandre, sideløp og løker m.h.t. vilt og dyre-/fugleliv. Tersklene vil også til tider få sikker is om vinteren og letter dermed trafikk av vilt på

tvers av elveleiet. I den isfrie del av året vil selve terskeldammene og de grunne partiene i tersklene lett kunne krysses.

Det vil bli en del forstyrrelser på viltet i anleggsperioden, spesielt i de mest uberørte deler som berøres av planene i Rotladalen. Disse forstyrrelsene bør begrenses så langt råd er, og utbyggingen bør foretas så skånsomt som mulig.

Anleggstipper bør legges slik til i terrenget at de glir lett inn i omgivelsene. Det forutsettes at de blir sådd til/tilplantet så snart som mulig etter anleggsvirksomhetens slutt.

For fugle-/dyrelivet hadde det vært en fordel at en hadde nyttet andre områder til deponering av tunnelmasse enn meandre og løker. Dette er lokaliteter som med sin kanteffekt, ved vekslning mellom åpent lende, skog og vatn, gir gode livsbetingelser for en rekke fugle- og dyrearter, dvs. gir høy diversitet.

Forslag til konsesjonsvilkår:

I

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, tar de nødvendige hensyn for å forebygge skader på vilt- og fiskebestandene som berøres av utbyggingen, reguleringene og den øvrige drift av anleggene. Herunder skal konsesjonæren i rimelig grad forebygge fare for tilslamming og annen forurensning av vassdragene, samt dekke utgiftene til nødvendig jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk:

- å sette ut yngel og/eller settefisk (herunder flerårig fisk) av det antall, de arter og stammer, den størrelse og kvalitet, og på den tid, sted og måte som måtte fastsettes,
- å sørge for fangst av stamfisk og dekke alle utgifter med klekking, oppføring og transport,
- å bekoste tiltak i Neavassdraget for å sikre oppgang og fremme fiske av innlandsfisk, herunder bygging av terskler, gjennomføre opprenskninger, hindre erosjonsskader m.m., for å redusere skadevirkninger på fisket,
- å bekoste biotopforbedrende tiltak for viltet i det berørte området,
- å anordne sperregitter foran tappetunneller og utløpet av kraftstasjonene,
- å bekoste fiskeri- og viltbiologiske undersøkelser, herunder langtidsundersøkelser og å delta i fellesfinansiering av større biologiske undersøkelser som omfatter de populasjoner som berøres av utbyggingene og reguleringene.

III

Fra og med det år konsesjon er gitt, plikter konsesjonæren å innbetale et årlig beløp til Selbu kommune på kr. 40 000. Beløpet skal indeksreguleres med 10 års mellomrom. Beløpet skal nyttes etter nærmere bestemmelse av kommunestyret til opphjelpe av vilt/fisk i kommunen. Vedtekter for bruk av beløpene skal godkjennes av Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk.

IV

Dersom det som følge av kraftutbyggingene og reguleringene oppstår skader som berører vilt- og fiskebestandene i området, tilpiktes konsesjonæren utover det som er nevnt ovenfor å bekoste ytterligere tiltak som departementet eller den dette bemyndiger bestemmer, så fremt omkostningene står i rimelig forhold til det som derved vinnes.

V

Konsesjonæren plikter av hensyn til fisket å slippe følgende vannmengder i Nea målt ved Tuset bru VM:

- 1. mai – 30. september : 2,5 m³/sek.
- 1. oktober – 30. april : 1,0 m³/sek.

Alle endringer i vannføringen skal skje med myke overganger. Spesiell forsiktighet må utvises ved en reduksjon i vannføringen for at fisk i elveprofilens ytterkant skal få tid til å trekke mot sentrum. Ovennevnte vannslippingsbestemmelser kan tas opp til revisjon etter 10 år fra igangsetting av Nedre Nea kraftverk.

VI

Alle utgifter forbundet med nødvendig kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenfornevnte vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

Statens forurensningstilsyn har 5. april 1983 uttalt bl.a.:

«Plan- og utbyggingsavdelingen i Sør-Trøndelag har utredet avløps- og resipientforholdene og vannforsyningssituasjonen i Nedre Nea. På den aktuelle strekningen (utløp fra Hegsetfoss kraftverk vil Bogstadhølen) er det bosatt ca. 700 personer. Vannforsyningen er dels ordnet med fellesvannverk og dels med private brønner. Fellesvannverket har sin vannkilde i Kalvsjøen som ikke blir berørt av utbyggingen. En del av de private brønnene ligger slik til langs Nea at vannstandsenkning i elva vil gi vannstandsenkning i brønnene. Vannstandsenkning i grunnvannsbrønner fører ofte til forringet vannkvalitet. Vi antar imidlertid at terskelbygging som vil heve vannspeilet i Nea opp mot dagens nivå vil forhindre vannstandsenkning i brønnene. Det kan også være aktuelt å tilknytte flere husstander til fellesvannverket som følge av utbyggingen. SFT vil ikke foreslå noe vilkår i forbindelse med vannforsyningen, men forutsetter at endrede vannforsyningsforhold som følge av utbyggingen tas opp av skjønnet.

Avløpet fra Hyttbakken skole og en del nærliggende boliger er tilkoblet en kommunal ledning med utløp i Nea. For de øvrige boliger er avløpene ledet til slamavskiller med utløp i grunnen. Disse avløpsordningene er gamle og av svært varierende standard. En del av området, særlig Mosletta, er dekket av mektige breelvavsetninger med gode muligheter for infiltrasjon av avløpsvannet. Selbu kommune har satt av et område på Mosletta til boligformål. Det er i forbindelse med generalplanen utarbeidet en avløpsplan som er godkjent av fylkesmannen. Pla-

nen forutsetter kommunalt renseanlegg (slamavskiller og infiltrasjon) for det planlagte boligfeltet på Mosletta.

Den planlagte utbyggingen vil gjøre Nea på strekningen utløp Hegsetfoss kraftverk til Bogstadhølen til en langt dårligere resipient enn nå. Det samme vil skje med Rotla som langs den nedre km før utløpet i Nea har en del bosetting ved Rønsberg. Uten ytterligere rensing av avløpsvannet er det store muligheter for at det kan oppstå uønskede forurensningseffekter i Nea, slik som uønsket begroing og høyt bakterietall i elva. De hygieniske ulempene vil skape sterk konflikt med den planlagte badeplassen like ovenfor Bogstadhølen. SFT foreslår derfor at det tas med et vilkår om tiltak mot forurensning i en eventuell tillatelse til utbygging. Dette vilkår omfatter bl.a. ytterligere rensing og utvidelse av renseanlegget for Hyttbakken skole. Forholdene i Nea bør derfor følges opp med undersøkelser. Vi foreslår derfor at det tas med et vilkår om dette.

SFT foreslår at følgende vilkår etter lov om vern mot vannforurensning (§§ 4 og 10) tas med i en eventuell tillatelse til utbygging av Nedre Nea kraftverk:

Utbyggeren plikter etter vedkommende departements bestemmelser:

- å betale merkostnader forbundet med at det kan stilles skjerpende rensekrav til kloakkavløp og/eller fastsettes kortere gjennomføringsfrist og/eller mer omfattende tilknytting til felles kloakkrenseanlegg eller andre tiltak i forbindelse med forurensning for all bebyggelse m.v., alt som følge av utbyggingen.
- å utføre eller bekoste tiltak som er påkrevet for å avverge eller redusere virkning av forurensning som står i forbindelse med utbyggingen.
- helt eller delvis bekoste oppfølgingsundersøkelser av resipientforholdene i det berørte vassdragsavsnitt.

Riksantikvaren har 16. april 1982 uttalt at han ikke ser grunn til å motsette seg utbyggingen.

Arkeologisk avdeling ved Universitetet i Trondheim, DKNVS, Museet, har i brev 22. mars 1982 uttalt:

«Arkeologisk avdeling anser markinngrepene ved prosjektet for å være relativt lite omfattende sett i relasjon til eventuell opp treden av fornminner.

Det er imidlertid en del områder hvor sannsynligheten er til stede for at fornminner kan finnes og disse bør registreres. Det gjelder i første rekke anleggsveger og rigg- og tippområder. Sett i lys av de foran nevnte forhold har Arkeologisk avdeling ingen generelle kommentarer til utbyggingsprosjektet som helhet.»

Trondheim Turistforening har i brev av 23. juli 1982 uttalt bl.a.:

«Ved siden av Snøhetta-området er Rotldalen den eneste del av Sør-Trøndelag som

kan betegnes som «villmarksområde», dvs. områder som ligger lenger fra veg enn 10 km.

Trondhjems Turistforening er sterkt opptatt av at Rotldalen opprettholder sitt uberørte preg, og har vært redd for at kraftutbygging også skal «punkttere» det siste av Nea-dalførets sidedaler. I løpet av en 15-årsperiode har kraftutbygging sterkt redusert Sylene som naturområde og område for fototurisme. Derfor vil vi be om at det nå blir tatt hensyn til friluftsinnteressenes syn på denne utbyggingssaken:

- Vi har ingen motforestillinger til en utbygging som tar vatn fra Krossåa og Rotla så langt ned som planene viser og som ikke krever inngrep lenger oppe i dalen.
- Vi mener det er akseptabelt å anlegge kombinert anleggsvei og skogsbilvei inn til inntaksdammene i Rotla og Krossåa på nordsiden av Rotla.
- Vi ber om at denne skogsbilvegen blir lagt skånsomt i landskapet, at den blir bygd så smal som mulig og at den legges inni terrenget mellom koller, i søkk, langs naturlige drag. Vi vet at det er mulig å legge veger vakkert i landskapet og håper kraftutbyggere/skogbruk kan tenke på dette ved planlegging og anlegg.
- Skogsbilvegen bør være stengt for annen ferdsel enn drift av kraftverk og skog.

Fordi skogbruket i forbindelse med denne kraftutbyggingssaken har fremmet forslag om en mer omfattende skogsbilveg- utbygging vil vi videre uttale:

- Vi vil så sterkt vi kan gå mot bygging av bilveg fra Hegset (Flora) til Rotldalen.
- Skogsbilveg bør ikke føres lenger inn i Rotldalen enn Rotlvollen. Den bør være en forlengelse av vegen langs nordsiden av Rotla og være stengt for annen ferdsel enn som driftsveg for skogbruket og kraftverk.
- Det uberørte preget i de midtre og indre deler av Rotldalen må vernes om.

Trondhjems Turistforening er altså meget opptatt av at dette siste uberørte av Nea-dalførets sidedaler, den unike Rotldalen bevarer sitt preg som «roens dal». Sett i landsmålestokk er dalføret helt unikt og bør bevares i sin nåværende form og videregis til kommende slekter.

Vi aksepterer at det drives hogst i de nedre deler av vassdraget og at det bygges skogsbilveg for å ta ut virket her. Men vi vil tro at nytten for skogbruket av å bygge skogsbilveg innover dalen vil avta etterhvert som skogen blir glissen og mindre drivverdi, samtidig som den i større og større grad vil «punkttere» Rotldalen med inngrep jo lenger inn den blir bygget. Dersom det skal hugges tømmer lenger inne i dalen, bør virket kunne tas ut på frossen mark uten skogsbilveg.

Generelt sett er dalføret blitt relativt sterkt berørt av utbygging og Trondhjems Turistforening håper derfor at dette må bli den siste utbygging i dalføret.»

Norske Turistforeningers Forbund har 4. oktober 1982 vist til ovenstående uttalelse og fortsetter:

«NTF vil gi sin tilslutning til de merknader som fremkommer fra TT. Vi vil særlig påpeke det forhold at det allerede er utbygget så store deler av dette vassdraget at det resterende bør forbli urørt.»

Det nasjonale kontaktutvalg for vassdragsreguleringer har 10. januar 1984 sluttet seg til en uttalelse av 18. november 1983 fra det lokale kontaktutvalget i Trondheim, der konklusjonen lyder:

- «1. Kontaktutvalget for vassdragsreguleringssaker ved Universitetet i Trondheim vil prinsipielt tilrå at konsesjonsbehandlingen utsettes i påvente av Samlet Plan, og at det framskaffes naturvitenskapelige tilleggsopplysninger til søknaden.
2. Dersom konsesjonsbehandlingen fortsetter knyttes følgende vilkår til den videre konsesjonsbehandling:
 - 2.1. De foreslåtte naturvitenskapelige forundersøkelser tas inn i konsesjonsvilkårene og gjennomføres som arkiveringsundersøkelser før utbygging starter. Undersøkelsene bekostes av utbygger.
 - 2.2. Utbygger bekoster videre naturvitenskapelige undersøkelser for å belyse virkninger av utbyggingen på flora og fauna i de berørte områder.
 - 2.3. Det utredes alternative tippområder for tun masse ved grunnvannsområdene i Bogstadhølen. Også for de øvrige tippområder må det foretas naturvitenskapelige registreringer slik at en unngår tippområder i områder med naturvitenskapelige verdier.»

På Vassdragsdirektoratets forespørsel har det nasjonale kontaktutvalget 2. mars 1984 gitt et overslag over kostnader i forbindelse med ovenstående undersøkelser. Forundersøkelsene (pkt. 2.1) er anslått til ca. kr. 135 000, heri inkludert kr. 63 000 til ornitologi. Etterundersøkelsene (2.2.) er beregnet å ville koste ca. kr. 200 000 første året etter utbygging, deretter ca. kr. 130 000 pr. år de følgende 4–5 årene. Endelig er tippområdeundersøkelser (2.3.) anslått til ca. kr. 25 000.

Trondheim Elektrisitetsverk har 24. februar 1984 følgende kommentar til de innkomne uttalelsene:

«I det etterfølgende har vi gjennomgått nedenforstående brev og uttalelser:

1. Riksantikvaren, brev datert 16. april 1982.
2. Trondhjem Turistforening, brev datert 23. juli 1982.
3. Norske Turistforeningers Forbund, brev datert 4. oktober 1982.

1. Riksantikvaren – brev av 16. april 1982.

Bilag: Brev av 30. 3. 82 fra Fylkeskonservatoren, Sør-Trøndelag fylkeskommune. Ingen anmerkninger.

2. Trondhjem Turistforening – brev av 23. juli 1982.

Turistforeningen legger stor vekt på at midtre og indre deler av Rotldalen ikke må berøres av kraftutbyggingen. Foreningen har ingen motforestillinger til plassering som omsøkt av inntaksdammene i Rotla og Krossåa og bygging av anleggsveger fram til inntakene langs vassdraget. Derimot går TT sterkt imot den skogsbilvegutbygging som dels er utført og dels er planlagt i området.

Utbyggerens behov for adkomst til damstedene begrenser seg til førstnevnte anleggsveger. Skogsbilveger forøvrig som grunneiere og skogbruksetaten i Selbu ønsker å realisere refererer seg til skogsdriften i området. Protester mot disse veganleggene bør således framsettes mot skogbruksinteressene. Av hensyn til fløtningsspørsmålet i hovedvassdraget Nea deltar TEV i finansieringen av alle skogsbilveger langs Rotla/Krossåa med 35 %.

3. Norske Turistforeningers Forbund – brev av 4. oktober 1982.

Se anmerkninger til pkt. 2.

4. Direktoratet for Vilt og Ferskvannsfisk – brev av 13. januar 1983.

Direktoratet påpeker at de forundersøkelser som var ønsket i forbindelse med vurderingen av konsesjonssøknaden, kfr. brev av 27. april 1981 og som inngår som bilag 6 i søknaden, ikke er tatt til følge.

Ved siden av de undersøkelser som nylig ble utført vedr. vannfugl, kfr. Rapport Zoologisk serie 1984:1 DKNVS, Museet, er det i tilknytning til tidligere utbygninger i vassdraget og forhåndsmeldingen av 21. februar 1974 utført tildels omfattende fiskeribiologiske undersøkelser. I noen grad gjelder også dette for viltundersøkelsene.

DVF har imidlertid funnet at grunnlaget var tilstrekkelig til å gi en konsekvensanalyse av utbyggingsplanen for Nedre Nea kraftverk. Etter vår mening er den uttalelsen som foreligger i brev av 13. januar 1983 fra DVF fyllestgjørende og dekkende. Alle relevante forhold som har betydning for vilt- og fiskeinteressene er omtalt og ytterligere undersøkelser for konsesjonsbehandlingen skulle ikke være nødvendig. Direktoratets forslag til konsesjonsvilkår er dessuten så omfattende at vilt og fisk skulle være sikret et minimum av skader dersom vilkårene blir tatt inn uendret i tillatelsen.

Vi vil anmerke følgende til de foreslåtte vilkårene:

Pkt. II og III.

Siktemålet med de tiltak som kreves må etter TEV's mening være å komme fram til løsninger som kompenserer for skader på fisket på grunn av utbyggingen, men samtidig gir en forsvarlig utnyttelse av kraftpotensialet. Vilråene må sees i sammenheng med det som er gjort og gjøres av konsesjonæren som følge av tidligere reguleringer i vassdraget.

Søkeren går ut fra at spørsmålet om et in-deksregulert fiskefond på kr. 40 000 pr. år må sees i sammenheng med vilkår Selbu kommune setter i tillegg til dette vedrørende fiskeriteknikerstilling og fiskefond (kfr. pkt. 4 b

og 5 e i Selbu kommunes uttalelse) slik at arbeidene totalt sett får et rimelig omfang.

Pkt. V.

DVF har øket kravene til minstevassføring slik:

Periode:	Søknad:	DVF's vilkår:
1. mai - 30. sept.	1,5 m ³ /s	2,5 m ³ /s
1. okt. - 30. april	0	1,0 m ³ /s

Selbu kommune har i sin uttalelse pkt. 10 D forlangt ytterligere slipping av vann fra Bjørgabassenget med inntil 10 mill. m³ pr. år. Tilsammen utgjør dette et årlig produksjonstap på ca. 9,5 GWh, hvilket har vesentlig betydning for et så marginalt prosjekt som Nedre Nea kraftverk. TEV mener gevinsten ikke står i rimelig forhold til tapet og går således imot økt minstevassføring.

5. Statens Forurensningstilsyn - brev av 5. april 1983.

SFT forutsetter at skjønnnet tar seg av eventuelle erstatningsspørsmål fra de brukere som har vannforsyning fra brønner i tilknytning til elva og som får vannstands-senkning/reduert vannkvalitet som følge av reguleringen. TEV er innforstått med å dekke ekstra utgifter til vannforsyning som skyldes reguleringen, alternativt å inngå minnelige avtaler med berørte grunneiere eller delta med et rimelig beløp i Selbu Vasslag AL fellesvannverk, byggetrinn 2 i henhold til generalplanen, som står i forhold til det antall grunneiere som får endring i drikkevannets kvalitet og kvantitet.

Når det gjelder *avløpsforholdene* har TEV ingen innvendinger til de foreslåtte vilkår om å dekke *merkostnadene* med kloakking som følge av utbyggingen.

6. Selbu kommune - brev av 21. juni 1983.

Selbu kommunestyre går inn for at det gis konsesjon etter de omsøkte planer (mot 10 stemmer), men knytter flere vilkår, krav om tiltak og forutsetninger til konsesjonen for sin aksept. På bakgrunn av at Nedre Nea kraftverk er et kostnadsømfintlig prosjekt, er vi redde for at de kostnader disse forutsetninger representerer får vesentlig betydning for lønnsomheten av prosjektet. Vi har derfor funnet det nødvendig å begrense tilleggs-kostnadene og vil således gi følgende anmerkninger til uttalelsen fra Selbu kommune:

Pkt. 3 - 1; Maksimal driftsvannføring.

Ingen anmerkninger idet vi forutsetter at installasjonsstørrelsen ikke blir øket.

Pkt. 3 - 2; Manøvreringsreglement.

Søknaden er basert på gjeldende reguleringsbestemmelser i vassdraget med unntak av inntakene i Rotla/Krossåa. Selbu kommune trekker inn en skjerpning av eksisterende reguleringsbestemmelser for Selbusjøen av hensyn til miljø- og næringsinteresser.

Etter vår mening er det ingen ting ved denne utbyggingen som tilsier endring av manøvreringsreglementet for Selbusjøen. Nedre Nea kraftverk vil ikke endre den totale tilløpsmengde eller fordeling av vann over året til Selbusjøen. Det er holdt erstatnings-

skjønn ut ifra de gjeldende reguleringsbestemmelser.

TEV ønsker således ikke å lempe på sin reguleringsrett, men er villig til å drøfte internt den måten reguleringen praktiseres på for om mulig å høyne sommervannstanden. En forutsetning her vil fortsatt være at TEV ikke ønsker å tape vann på dette.

Pkt. 3 - 3; Grunnlagsinvesteringer.

TEV er innstilt på å videreføre samarbeidet med Selbu kommune om utnyttelse av grunnlagsinvesteringer fra anleggsdriften. Derimot ønsker vi ikke at *byggstart* og *kostnader* skal gjøres avhengig av enighet om en rammeavtale med kommunen senere. TEV vil foretrekke at omfanget av en deltakelse i grunnlagsinvesteringer fastsettes i konsesjonsvilkårene.

Pkt. 4; Terskler, fiske og resipient.

- TEV vil her anføre at ikke bare kommunen og grunneierne har innflytelse på terskelplanene. Antall terskler, plassering og utforming av disse må fastlegges ut fra en samlet vurdering av fiskeinteresser, landbruksinteresser, naturvern, vannforsyning og forurensning. De endelige pålegg fastsettes av departementet.
- Se vår anmerkning til DVF's brev av 13. januar 1983, forslag til konsesjonsvilkår, pkt. III.
- Se vår anmerkning til SFT's brev av 5. april 1983. Det synes å være overflødig at Fylkesmannen i Sør-Trøndelag utformer egne forslag til konsesjonsvilkår så lenge SFT har ivaretatt disse interesser.

Pkt. 5; Konsesjonsavgift, konsesjonskraft og fonds.

- Selbu kommune fremmer krav om at konsesjonsavgifter skal fastsettes i samsvar med lovens maksimum. Til det vil TEV bemerke at avgiften bør fastsettes etter de forskrifter og lover som til enhver tid gjelder uten noen form for særavtaler. Avgiften må bestemmes under hensyntagen til de skader og ulemper utbyggingen representerer, de «verdier» som konsesjonsvilkårene forøvrig tilfører kommunen og at Nedre Nea kraftverk er et marginalt anlegg.

Etter TEV's mening er skader og ulemper små, slik at konsesjonsavgiften bør settes *under* lovens maksimalsats.

- Selbu kommune gjør ikke krav på eierandel i kraftverket, men ønsker å ta ut den kraftmengde som lovbestemmelse gir adgang til, etter en pris lik *midlere selvkost for samtlige av TEV's nye og gamle anlegg i Neavassdraget*.

TEV vil hevde at primært bør konsesjonskraftprisen beregnes etter selvkost for Nedre Nea kraftverk, subsidiært etter midlere selvkost for Nedre Nea og den kraftproduksjon som Selbu kommune har konsesjonskraftrettigheter i. Dersom TEV ikke får medhold i dette, bør kraften leveres til vanlig pris i samkjørings- og forsyningsområdet.

- Kommunalt næringsfond kan kreves etter vassdragsreguleringslovens § 12 post 18 når dette finnes påkrevet av allmenne hensyn eller for å ivareta private interesser som blir skadelidende.

TEV kan ikke se at kommunen blir berørt slik av denne utbyggingen. Sammenlignet med kraftproduksjon, kostnader og ulemper ved andre vassdragsreguleringskonsesjoner er 3 mill. kr. i næringsfond for høyt og bør dokumenteres nærmere. Vår oppfatning er at 1 mill. kr. i kommunalt næringsfond er et mer passende beløp.

- d. Et planleggingstilskudd til kommunen bør begrenses til de utrednings- og planleggingsutgifter som har direkte tilknytning til den aktuelle utbygging. TEV mener at kommunens ekstra administrasjonsoppgaver som følge av Nedre Nea kraftverk er moderate og at det dessuten er utgifter til inntekts ervervelse. Tilskuddet foreslås satt til ialt kr. 300 000.
- e. Som nevnt under kommentarene til DVF's brev av 13. januar 1983, mener TEV at alle tiltak og vilkår vedrørende fisket, herunder også tidligere pålegg, bør sees på i sammenheng slik at arbeidene totalt sett får et rimelig omfang ut fra det syn at tiltakene skal avbøte og kompensere for skader utbyggingen påfører fisket.

TEV har i mange år deltatt i fiskekultur, en rekke vitenskapelige undersøkelser og tiltak i Neavassdraget. For tiden er TEV pålagt en årlig utsetting av 10 000 stk. ensomrig settefisk både i Selbusjøen og på elvestrekningen utløp Hegsetfoss - Selbusjøen. TEV yter et årlig tilskudd til Trondheim og Omegn Fiskeadministrasjon (TOFA) som i 1983 blant annet satte ut 20 000 stk. ensomrig settefisk i diverse andre elver som løper ut i Selbusjøen.

I forbindelse med pågående skjønnsforhandlinger med grunneiere rundt Selbusjøen, er det dessuten forutsatt at TEV skal utbetale kr. 500 000 til fiskefond som skal gå til opphjør av fiskebestanden i Selbusjøen og andre tiltak til nytte for fisket her.

Dersom konsesjonæren i tillegg blir pålagt alle de foreslåtte vilkår både fra Selbu kommune og DVF, vil det etter vår mening ikke være rimelighet mellom skader og ulemper, de kostnader dette representerer og den nytte påleggene vil gi.

Pkt. 6.

Ingen anmerkning.

Pkt. 7.

Tilskudd på kr. 200 000 til forsamlingshus i kommunen forutsettes å gi full dekning for konsesjonærens forpliktelser når det gjelder konsesjonsmyndighetenes krav om å sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne og den øvrige befolkning som er knyttet til anleggene.

Pkt. 8.

Kommunen har normalt full anledning til å uttale seg om planene for lokalisering av riggområder og plassering av tippmasser. TEV er innstilt på å samarbeide med kommunen slik at dette kan komme kommunen til nytte senere, kfr. forøvrig pkt. 3 - 3 foran.

Derimot ønsker ikke TEV på nåværende tidspunkt å binde seg opp til en bestemt plassering og en bestemt anvendelse av tunnelmasse i henhold til notatet fra Herredsskogmesteren i Selbu datert desember 1982. Dette blant annet fordi det er så mange for-

hold som kan endre de angitte mengder og behovet for tipp-plasser. Eksempelvis kan nevnes tunneltverrsnitt og spørsmålet om konvensjonell sprengning eller fullprofilboring, tverrslagenes antall, hensyn til grunneiere, naturverninteresser etc.

TEV kan tilby at kommunen fritt kan hente sprengstein fra et nærmere spesifisert depot i tilknytning til tippene til eget bruk i anleggstiden. Det forutsettes at opplasting og transport bekostes av kommunen og at mengden avtales på forhånd.

Når det gjelder kravet om at nye og gamle steintipper må tildekkes med jord og tilsåes, forutsetter TEV at Landskapsavdelingen i NVE angir krav og retningslinjer i tråd med tidligere praksis for de nye tippene. Gamle tipper er delvis gjenvokst og eventuelt krav om behandling av disse må også fremmes av NVE som egen sak.

Pkt. 9.

TEV har tidligere avslått å dekke kommunens utgifter til egen jordbrukssakkyndig bistand begrunnet i at det ble utført dobbeltarbeide i forhold til § 6 i vassdragsreguleringsloven, se brev til Selbu kommune datert 17. juni 1983.

TEV er villig til å dekke refusjonskravet etter at konsesjonen er gitt og under forutsetning av at utredningen fra kommunens sakkyndige kan benyttes under utbyggingen og ved skjønnsforhandlinger.

Pkt. 10.

A. Manøvreringsreglementet for inntaksmagasinet er ikke forutsatt endret og risikoen for isgang og flom på elvestrekningen Bjørgabassenget - Hestspranget vi ikke øke, snarere reduseres. Uforutsett driftsstans om vinteren øker risikoen for isgang på strekningen Hestspranget - Bogstadhølen, men såfremt en overgang fra drift ved Nedre Nea kraftverk til Hegsetfoss kraftverk kan forutsies, vil det bli tatt hensyn til isforholdene i elven samtidig som varsel blir gitt.

B. TEV mener at en løpende overvåkning av isforholdene i vassdraget med minimum 10 års varighet er unødvendig. Konsesjonæren har plikt til å erstatte mulige skader fra utbyggingen på tredjemann. Tilsyn med vassdraget er generelt tillagt Vassdragsdirektoratet hvor konsesjonæren dekker utgiftene til dette.

C. Ingen merknader.

D. Selbu kommunes krav om å slippe ytterligere inntil 10 mill. m³ vann pr. år fra Bjørgabassenget av hensyn til fiske og/eller forurensning i vassdraget, representerer et årlig produksjonstap på opptil 2,3 GWh. TEV stiller spørsmålstegn ved nytteverdien av den foreslåtte spyling. Så lenge SFT og DVF ivaretar sine interesser i konsesjonsvilkårene, er det etter vår mening unødvendig å kreve ytterligere vannslipping på 10 mill. m³ pr. år.

E. Selbu kommune krever at avløpet fra Hegsetfoss kraftverk må føres gjennom den nye avløpstunnelen for Nedre Nea kraftverk på vinters tid. En slik sammenkobling er komplisert men ikke teknisk umulig. Kostnadene vil ligge på størrelse av ca. 20 mill. kr. og vil ha vesentlig betydning for økonomien i prosjektet. TEV vil

således gå imot kravet om sammenkobling. Kfr. forøvrig kommentarene til pkt. A.

F. Ingen anmerkninger.
G. Ingen anmerkninger.

Pkt. 11.

Selbu kommune vil pålegge konsesjonæren gjennom konsesjonsvilkår å benytte lokale entreprenører og arbeidskraft i utbyggingsperioden. Til det er å si at tunnelarbeider, maskin- og elektrotekniske arbeider må ut på anbud og valg av entreprenører vanskelig kan begrenses til Selbu kommune. De senere års praksis har vist at hovedentreprenøren i større grad benytter lokal arbeidskraft, maskiner og transportkapasitet når kvalifikasjoner og pris forøvrig er like. Dessuten skal kommunens interesser være ivarettatt gjennom gjeldende lover og bestemmelser om offentlig arbeidsformidling. TEV kan vanskelig se at det er mulig å pålegge hovedentreprenørene at lokal arbeidskraft skal benyttes uten at dette får følge for ansvarsforhold, tid og pris.

Når det gjelder varige arbeidsplasser, vil det bli opprettet få nye stillinger til drift og tilsyn av anleggene. Kraftstasjonen blir fjernstyrt og ikke fast betjent. TEV har i dag 6 ansatte i Selbu som ivaretar eksisterende anlegg.

7. *Det nasjonale kontaktutvalg for vassdragsreguleringer – brev av 10. januar 1984.*

Det nasjonale kontaktutvalg slutter seg til de bemerkninger som er gitt til søknaden fra Det lokale kontaktutvalg ved Universitetet i Trondheim i brev datert 18. november 1983. Våre anmerkninger refererer seg til sistnevnte brev.

Det lokale kontaktutvalg hevder at det på grunn av manglende undersøkelser er umulig å vurdere hvor vesentlige botaniske verdier som går tapt. Likeledes framheves at det finnes svært få opplysninger innen ornitologi og lavere ferskvannsf fauna i elvene.

TEV mener det foreligger et tilstrekkelig materiale til å ta stilling til konsesjonssøknaden; undersøkelser som er utført i forbindelse med tidligere utbygninger og forhåndsmeldingen. De forundersøkelser som ble utført i 1976 av DKNVS, Museet innen botanikk, ornitologi og fisk bygget riktignok på noe avvikende planer, men virkningen på de tørrlagte elvestrekninger i Rotla og Krossåa skulle ikke være så forskjellige. LFI-rapport nr. 48 fra den sistnevnte undersøkelsen er vedlagt søknaden som bilag 5. Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk har i sitt brev av 13. januar 1983, tross manglende kunnskaper, gitt en konsekvensvurdering av utbyggingsplanene i en fyllestgjørende og dekkende uttalelse. Programforslag på supplerende undersøkelser i Rotla og Krossåa kom dessuten først 30. mai 1983 fra Kontaktutvalget.

Når det gjelder en registrering av vannfugl i det berørte området, som NVE har bedt om, har TEV inngått en avtale om dette med Museet. Resultatet foreligger som Rapport Zoologisk serie 1984-1, «Midlertidig rapport om vannfuglpopulasjonene ved Nedra Nea, Selbu», datert januar 1984. Rapporten er oversendt NVE – Vassdragsdirektoratet og tar blant annet opp problemet med plassering

av tippmasser i løker og meandre ovenfor Bogstadhølen. I denne forbindelse kan vi opplyse at Norges Hydrodynamiske Laboratorier (NHL) for tiden foretar en undersøkelse av konsekvensene for vannstand og strømningsforhold i elven ved igjenfylling. Så langt dette arbeidet er kommet, tyder det på at oppfyllingen som vist på tegning V.7896-4, bilag 1 i søknaden, bør begrenses til det nederste parti. TEV vil derfor utrede alternative tipp-plasser i området.

Den konklusjon det lokale kontaktutvalg trekker opp ved å tilrå utsettelse av konsesjonsbehandlingen, er TEV ikke enig i. Dette særlig av hensyn til kraftoppdekkingen i Sør-Trøndelag fylke fram til 1990. Nedre Nea kraftverk er positivt frigitt for konsesjonsbehandling. Utvalgets vilkår for en videre konsesjonsbehandling kan vi vanskelig kommentere ut over det at alternativ tipplass for Bogstadhølen vil bli utredet.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag – brev av 11. januar 1984 og 13. januar 1984.

Bilag I: Sør-Trøndelag fylkes friluftsnemnd sak 174/83.

Bilag II: Sør-Trøndelag fylkeslandbruksstyre, sak 674.

Bilag III: Sør-Trøndelag fylkeskommune, Fylkesutvalgets sak 311/83.

Bilag IV: Fylkesmannens miljøvernavdeling, notat 1. november 1983.

Fylkesmannen tilrår at det gis konsesjon etter hovedalternativet, men støtter samtidig Fylkesutvalgets forslag til vilkår vedrørende disposisjon av ledig konsesjonskraft fra utbyggingen, pkt. 2.1 i bilag III.

Med utgangspunkt i at fylkeskommunen kan tildeles det kvantum konsesjonskraft som ikke tilstås kommunen, vil vi få vise til avtale av 1955 mellom Trondheim kommune og Sør-Trøndelag fylkeskommune om levering av kraft fra Nea kraftverk til Sør-Trøndelag elektrisitetsverk. I følge denne avtale overfører vi ca. 300 GWh pr. år til Sør-Trøndelag Kraftselskap. Leveransen utgjør ca. 15 % av vår samlede produksjon i Nea-Nidelvvassdraget. Den skjer til selvkostpris for Nea kraftverk og er på ca. 3–4 øre pr. kWh.

Avtalen er et ledd i det avtaleverk som knytter seg til byggingen av Nea kraftverk og tar klart sikte på å dekke de samme distriktsbehov som tildelingen av konsesjonskraft til kommuner og fylkeskommuner. Dette framgår blant annet av avtalen § 3, siste ledd som sier:

«I tilfelle det skulle bli uttatt konsesjonskraft, skal hver av partene skaffe halvparten.»

På denne bakgrunn kan det etter vår oppfatning ikke foreligge noe saklig grunnlag for en eventuell tildeling av konsesjonskraft til Sør-Trøndelag fylkeskommune.

Når det gjelder de øvrige vilkår Fylkesutvalget (bilag III) knytter til konsesjonsbehandlingen, er de fleste av punktene berørt i kommentarene foran. Punkt 2.2 om vannbruksplanlegging for hele Neavassdraget og punkt 2.9 om fusjonering innenfor Sør-Trøndelag Kraftselskaps forsyningsområde mener TEV ligger på siden av den aktuelle utbyggingssak.»

Hovedstyret vil bemerke:

Den foreliggende søknaden gjelder nødvendige tillatelser i forbindelse med planlagt bygging av Nedre Nea kraftverk. Kraftverket vil utnytte et bruttofall på 94,85 m fra Bjørgamagasinet (Hegset dam) og nedover til Bogstadhølen. Når høyden differerer noe fra de 96,2 m som er oppgitt i søknaden, skyldes dette hovedsakelig at Hovestyret på vanlig måte reduserer høyden med en tredjedel av reguleringshøyden i inntaksmagasinet. De øverste ca. 70 m av denne fallstrekningen nyttes i dag i Hegsetfoss kraftverk, slik at nyutbyggingen egentlig bare omfatter 24,75 fallmeter. Nedre Nea kraftverk vil imidlertid få vesentlig større kapasitet (80 m³/s mot Hegsetfoss 55 m³/s), og da også Hegsetfoss kraftverk fortsatt vil bli holdt driftsklart, vil en god del flomkraft kunne nyttiggjøres i tillegg til økt fastkraftproduksjon.

Søknaden omfatter:

1. Etter ervervsloven
Erverv av den nevnte nedre del av fallstrekningen
2. Etter vassdragsreguleringsloven
Overføring (innføring på driftstunnelen) av sideelvene Rotla og Krossåa
3. Etter vassdragsloven
Ekspropriasjon av manglende fall- og grunnrettigheter.

Nedre Nea kraftverk utnytter magasinene som tidligere er etablert i øvre del av hovedvassdraget og i sideelvene Tya og Løddøla. Regulert vassføring i et medianår etter at Rotla/Krossåaoverføringen er gjennomført, blir 53,7 m³/s. I det konsesjonssøkte fallet tilsvarer dette ca. 17 700 nat.-hk.

Når det gjelder kraftøkningen fra overføringen av Rotla/Krossåa, vurdert i reguleringslovssammenheng, må det tas hensyn til at Nedre Nea kraftverk ikke er tappeobjekt for de ovenforliggende magasinene. Den formelle økingen i regulert vassføring innskrenker seg derfor til alminnelig lavvassføring fra de to delfeltene, henholdsvis 0,39 m³/s og 0,07 m³/s, tilsammen 0,46 m³/s. Utnyttet i Nedre Nea kraftverks totale fallhøyde tilsvarer dette knapt 600 nat.-hk.

Hovedstyret har ikke noe å bemerke til framlagte oppgaver fra TEV som viser at gjennomsnittlig årsproduksjon i Nedre Nea kraftverk vil bli 401 GWh. Hegsetfoss, som i dag produserer 212 GWh årlig, vil etter at Nedre Nea kommer inn, få sin produksjon redusert til 18 GWh flomkraft. Nedre Nea-utbyggingen vil således innebære at gjennomsnittsproduksjonen alt i alt vil øke med

207 GWh. Av dette skriver 55 GWh seg fra overføringen av Rotla og Krossåa. Det er i disse oppgavene forutsatt samme minstevassføringer fra Hegset dam som nå, nemlig 1,5 m³/s i perioden 1. mai – 30. september.

Når det gjelder utbyggingens kostnader og verdi har TEV gitt uttrykk for at prosjektet ligger på grensen av det som bør bygges ut før 1990. Energidirektoratet har beregnet prosjektets netto nytteverdi til 60 mill. kr. (1982) og fastkraftkostnaden til 20,5 øre/kWh. Nyttefaktoren blir 1,11 når kapitaliserte driftskostnader tas med, hvis ikke ville faktoren bli ca. 1,26. Direktoratet har vurdert utbyggingen lønnsom i det sydnorske kraftsystemet fra 1986. Dette er slik å forstå at over en levetid på 40 år, regnet fra 1986, og med en kalkulasjonsrente på 7 %, antas prosjektet å ville gi et akkumulert overskudd på 60 mill. kr. sammenlignet med rimeligste aktuelle alternative måte å skaffe kraften på (kullkraft).

Det må likevel være på det rene at dette overskuddet først vil komme i den siste delen av 40-årsperioden. Det går nemlig frem av Energidirektoratets forarbeider at fastkraftkostnaden er i overkant av midlere langtidsgrensekostnad rundt 1990, slik at prosjektet de første årene vil gi tap også ut fra en rent samfunnsmessig vurdering. Ideelt sett burde prosjektet derfor ikke ha kommet ut på nettet før ca. 1995. Hovedstyret har imidlertid ikke noe å bemerke til det som TEV har anført om at utsiktene til alternative dekningsmåter fortøner seg usikre og at en forverring av kraftbalansen pr. 1990 må unngås.

Ovenstående betraktninger gjelder som det vil forstås den samfunnsmessige siden av saken. De mer bedriftsmessige vurderingene vil være fullstendig avhengig av de forhold som til enhver tid gjelder for så vidt angår markedsrente og avdragstid mv. De første årene etter at Nedre Nea er kommet i drift, vil den aktuelle, reelle kraftpris uten tvil ligge langt over det som er angitt ovenfor.

Hovedstyret har ingen bemerkninger til den installasjon som er valgt.

Skader og ulemper.

Ut fra de utredninger og uttalelser som foreligger, regner Hovedstyret med at overføringene og utbyggingen vil føre med seg beskjedne skadevirkninger. For *overføringenes* vedkommende er således virkningene begrenset til neddemming av ubetydelige arealer ved inntakene, og til tørrlegging av et elveleie som bortsett fra den aller nederste delen er svært lite tilgjengelig, dette ifølge plan- og utbyggingsavdelingen i fylket. Den nye *utbyggingen* får på sin side størst virk-

ning for den ca. 10 km lange elvestrekningen mellom utløpet fra Hegsetfoss kraftverk og Bogstadhølen, idet vassføringen på denne strekningen vil bli sterkt redusert.

Etter Styringsutvalget for jordforsknings syn vil imidlertid den tilsvarende lavere vasstanden bare få meget moderat skadelig innflytelse på jordbruksforholdene. Hovedstyret mener forøvrig at slike mulige skader for jordbruksnæringen i stort monn vil kunne dempes eller avbøtes ved bygging av terskler som hever grunnvasstanden til passende nivå. Man vil komme tilbake til dette senere.

For strekningen nedenfor Bogstadhølen synes uttalelsen fra landbruksnemnda i Selbu å antyde at Nedre Nea kraftverk vil føre med seg høyere vintervasstand enn tidligere, med skadelig grunnvannsheving til følge. En slik forhøyelse kan imidlertid etter Hovedstyrets syn vanskelig tenkes. Riktignok har Nedre Nea vesentlig større kapasitet enn Hegsetfoss, med da tappingen fra magasinerne i øvre del av vassdraget naturlig vil innrettes etter det ovenforliggende Nea kraftverk, som har vesentlig større fallhøyde, vil vintervassføringen i store trekk, bli uendret. Økt installasjon vil nok kunne gi anledning til utvidet bruk av korttidsreguleringsmagasinet i Hegsetbjørga, men perioder med økt vassføring derfra vil nødvendigvis måtte følges av perioder med tilsvarende lavere vassføring. Periodene vil videre bli så kortvarige at slik mulig endret drift ikke vil kunne influere på grunnvassnivået.

Når det gjelder fisk og fiske, foreligger det fra eksperthold tildels motstridende uttalelser. Mens det fra DKNVS, Museet, konkluderes med at forholdene kan bli bedre enn i dag, dersom utbyggingen kombineres med terskeltiltak, venter DVF redusert oppgang av fisk fra Selbusjøen og reduserte overvintningsmuligheter. DVF har imidlertid også uttalt at Nea som følge av de tidligere gjennomførte utbyggingene allerede er sterkt forringet som fiskeelv og som rekrutteringsområde for Selbusjøen. Hovedstyret antar derfor at utbyggingens skadevirkninger vil bli relativt små også for fiskesektorens vedkommende og at skadene delvis kan avbøtes ved økt utsettingspålegg, slik også direktoratet har antydnet.

Selv om kraftverkprosjektet Nedre Neas økonomi er mindre god, er Hovedstyret etter en samlet vurdering kommet til at man vil tilrå søknaden imøtekommet. Ved denne vurdering har man bl.a. lagt vekt på at den nye utbyggingen vil ytterligere bedre isforholdene i vassdraget. I Nea har det som kjent alltid, også i uregulert tilstand, vært store isvansker med oppstuinger og is-

ganger, forhold som ble forsterket etter at reguleringen i øvre del av vassdraget ble gjennomført. På den annen side førte byggingen av Hegset dam og Hegsetfoss kraftverk til en vesentlig reduksjon av ulempene, først og fremst ved at sarr- og bunnisproduksjonen på en ca. 20 km lang strekning falt bort. Denne strekningen vil ved Nedre Neautbyggingen bli forlenget med 10 km. Hovedstyret er likevel klar over at det for det nærmeste området nedenfor avløpstunnelens utløp (Bogstadhølen) kan bli noe ugunstigere klima på de kaldeste vinterdagene som følge av økt luftfuktighet og tåkefrekvens (frostrøyk), mens tilsvarende område nedenfor Hegsetfoss kraftverks utløp blir gunstigere stillet i så måte enn det er i dag.

Videre vil Hovedstyret peke på at bygging av Nedre Nea kraftverk innebærer at det kan etableres en omløpsordning i tilfelle driftstans i kraftverket. Også dette punkt vil man komme nærmere tilbake til senere.

Hovedstyret anbefaler at tillatelsen til utbyggingen blir tilknyttet et vilkår i samsvar med vedlagte utkast. Da reguleringen (overføringen) får virkning bare for Nedre Nea, er vilkårene for erverv og regulering slått sammen, noe som er vanlig i slike tilfelle. For ekspropriasjonstillatelsen etter vassdragsloven anses det unødvendig med spesielle, ytterligere vilkår. Hovedstyret vil ellers anbefale at tillatelse til allmannastevning blir gitt.

Til enkelte av postene i vilkårene har man følgende bemerkninger:

Avgifter, post 2.

Selbu kommune har krevet avgifter i samsvar med lovens maksimum, hvilket etter kgl. res. 17. februar 1984 tilsvarende kr. 30 pr. nat.-hk.

Hovedstyret har tidligere gitt uttrykk for at skadevirkningene ved prosjektet må anses små. Ut fra slike hensyn kan man derfor ikke finne grunnlag for å foreslå særlig høye avgifter. Utbyggingen er heller ikke spesielt gunstig, og det kan derfor neppe sies at kommunen blir fratatt betydelige økonomiske ressurser. Etter dette vil man tilrå at avgiftsatsen til kommuner blir fastsatt til kr. 9 pr. nat.-hk, forøvrig nær det «maksimale» på det tidspunkt Selbu kommunen ga uttalelse i saken. Til staten foreslås kr. 3 pr. nat.-hk.

Selbu kommune har videre krevet et næringsfond på kr. 3 000 000 mens TEV mener at kr. 1 000 000 er et mer passende beløp. Hovedstyret slutter seg til TEVs syn.

Forsamlingslokale mv., post 9.

Kommunen har akseptert et tilbud fra

TEV om kr. 200 000 som tilskudd til forsamlingslokale.

Til allmenndannende virksomhet mv. foreslår Hovedstyret at det pålegges konsesjonæren å stille til disposisjon inntil kr. 20 000.

Veger mv., post 11.

Trondhjems Turistforening har i sin uttalelse funnet den planlagte anleggsvegen inn til inntakene i Rotla og Krossåa akseptabel, men er engstelig for ytterligere vegbygging i Rotldalen.

Såvidt Hovedstyret forstår, har imidlertid all slik vegbygging tilknytning utelukkende til skogsdriften i området og ligger utenom konsesjonærens interesse i den foreliggende saken. Posten er derfor utformet på vanlig måte. Departementet vil etter dette ha mulighet til å treffe bestemmelse om at anleggsvegen skal være stengt for allmennheten, dersom dette senere skulle vise seg ønskelig eller nødvendig.

Terskler mv., post 12.

Selbu kommune har krevet at det i konsesjonen tas inn vilkår om at terskler må bygges på strekningen fra Hestspranget til Bogstadhølen og i nedre del av Rotla, og at kommunen og grunneierne må gis innflytelse ved utformingen av terskelplassene. Hovedstyret vil peke på at det pr. i dag ikke foreligger ferdig terskelplan for de berørte strekningene. Man vil i denne sammenheng understreke at det ikke er uvanlig at slik plan først blir utarbeidet etter at konsesjonen er gitt. I enkelte tilfelle er avgjørelsen vedrørende de forskjellige tersklers størrelse og utforming utsatt med inntil 5 år for at det i vurderingen kan bli tatt med ulike forhold som kan vise seg å opptre etter reguleringen/utbyggingen.

Det endelige terskelpålegget vil i henhold til forslaget til vilkår bygge på «en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget.»

Konsesjonskraft, post 15.

Selbu kommune mener at prisen på konsesjonskraft må være midlere selvkost på all TEVs konsederte kraftproduksjon i Neavassdraget, mens Sør-Trøndelag fylkeskommune krever å få disponere «ledig konsesjonskraft ved utbyggingen.»

Hovedstyret finner ikke grunn til å gå inn på disse spørsmål, men har på vanlig måte foreslått vilkår i overensstemmelse med lovteksten.

Fiske og villt, post 16.

Posten er i alt vesentlig i samsvar med DVF's opplegg, men Hovedstyret har tatt ut to punkter. Det første gjelder direktoratets forslag om bekostning av tiltak som terskelbygging mv., dette er med under det alminnelige terskelvilkåret i post 12.

Det andre punktet gjelder minstevassføring fra Hegsetdammen. Her hadde DVF av hensyn til fisket foreslått 2,5 m³/s om sommeren og 1,0 m³/s om vinteren, mens det i dag bare slippes 1,5 m³/s om sommeren, ingenting om vinteren. Differansen mellom forslaget og gjeldende pålegg utgjør følgelig 1,0 m³/s året rundt, eller teoretisk vel 31 mill m³ pr. år. Når det tas hensyn til at det i perioder må regnes med en del flomtap i alle tilfelle, vil differansen bli noe mindre, men Hovedstyret regner likevel med at DVF's krav vil innebære en reduksjon i fastkraftproduksjon av størrelsesorden 6 GWh til en verdi av over 18 mill. kr. (1982). Et så stort beløp står etter Hovedstyrets syn ikke i noe rimelig forhold til de fordeler som kan tenkes oppnådd for fiskeinteressene.

Forurensning mv., post 17.

Posten er i sin helhet i overensstemmelse med SFTs forslag.

De andre postene trenger formentlig ingen kommentarer.

Øvrige bemerkninger.

1. Minstevassføring.

Selbu kommune har i forbindelse med omtalen av minstevassføring fra Hegsetdammen krevet at det må avgis 10 mill. m³ pr. år ut over det som slippes i dag. Bakgrunnen for kravet er hensynet til fiskeinteressene og faren for gjengroing av elveløpet, og ekstraskippingen var forutsatt å skulle skje i samråd med SFT og DVF.

Hva angår DVF og fisket vises til kommentarene ovenfor under post 16. Fra SFTs side foreligger ikke ønske eller krav om økt slipping. Tilbake står så gjengroingsspørsmålet, som Hovedstyret derfor oppfatter ikke som et vanlig forurensningsproblem, men mer som frykt fra kommunens side for at elveleiet nærmest skal gro igjen med busker og kratt, slik at man ved framtidige storflommer ville få høyere vasstander enn under naturlige forhold.

Til å løse et slikt problem vil slipping av 10 mill. m³ vatn ikke være noen brukbar utvei, og Hovedstyret vil frarå pålegg i denne retning. Verken en vassføring på f.eks. 116 m³/s i 1 døgn eller 5 m³/s i 23 døgn kan tenkes å være av nevneverdig nytte. I denne forbin-

delse vil Hovedstyret peke på at varighetskurver, som fulgte søknaden, klart viser at det også etter utbyggingen vil bli betydelige mengder spillvatn som må gå i elveleiet i flomtiden. I gjennomsnitt vil det således være ca. 40 dager pr. år da vassføringen ved Stokke VM (like nedenfor samløpet med Rotla) vil være 50 m³/s eller mer. I ca. 20 av disse dagene vil vassføringen være 100 m³/s eller mer.

Utover dette vil Hovedstyret innskrenke seg til å understreke at TEV selvsagt vil være ansvarlig for at flommer ikke forverres av forhold som skyldes Nedre Nea-utbyggingen. Dersom det tross alt vil være nærliggende å anta at skader som skissert ovenfor vil kunne oppstå, går man ut fra at skjønnnet tar standpunkt til på hvilken måte slike skader kan forebygges eller avhjelpes.

2. Omløp i Hegsetfoss kraftverk.

I korte trekk er historikken vedrørende Hegsetfossutbyggingen følgende:

Reguleringen i øvre Nea i perioden fra 1942 og framover (Essanden, Sylsjøen, Stugu-sjøen) førte med seg at isforholdene i nedre del av vassdraget – som også i uregulert tilstand kunne være vanskelige – ble stadig mer uholdbare. TEV gikk derfor i 1959 til det skritt å bygge en attholddam i Hegsetbjør-ga. Med denne dammen ble det tatt sikte på å få isgangene fra øvre del av vassdraget til å stanse opp, idet Bjørgamagasinet ville være tilstrekkelig stort til å ta mot ismassene ovenfra. For nedre dels vedkommende ble isulempene etter dette innskrenket til å omfatte den is som ble produsert på fallstrekningene nedenfor dette magasinet.

I 1961 fikk TEV tillatelse til bygging av Hegsetfoss kraftverk, en utbygging som i seg selv innebærer en ytterligere vesentlig forbedring (sanering) av isproblemene. Likevel ble det i denne forbindelse pålagt TEV i tillegg å anordne forbislipning forbi kraftverket i tilfelle driftsstans. Tilsvarende bestemmelse gjaldt ikke så lenge bare attholddammen var bygget.

Av forskjellige grunner er omløpsanordningen ennå ikke etablert. Den mest nærliggende løsning av et slikt pålegg er den som er valgt f.eks. i kraftverkene Borgund og Driva m.fl., et relativt kort omløp forbi selve kraftstasjonen. Utførelsen for Hegsetfoss' vedkommende er utsatt i påvente av en endelig plan for denne del av vassdraget. Tidligere arbeidet man nemlig bl.a. med en utbyggingsplan der overføringen av Rotla ble kombinert med omløpet, slik at driftsvassføringen i Hegsetfoss i tilfelle driftsstans ble ført via overføringstunnelen og ut i Rotla et

stykke nedstrøms inntaket. Denne og andre alternative løsninger av omløpsproblematikken er forlatt i og med den plan som nå er lagt fram.

Omløp vil nå bli ordnet ved at Hegsetfoss kraftverk – som ikke vil være i ordinær drift vinterstid etter at Nedre Nea er bygget – kobles inn i de tilfellene Nedre Nea faller ut. Om de nærmere detaljene i denne forbindelse viser man til redegjørelsen fra TEV 4. januar 1982 som er tatt inn foran.

Hovedstyret har ikke noe ytterligere å tilføye og vil anbefale at denne løsningen godkjennes og at pålegget vedrørende Hegsetfossutbyggingen derved anses oppfylt.

3. Samarbeidsordninger.

Sør-Trøndelag fylkeskommune med tilslutning fra fylkesmannen har i forbindelse med fusjoneringsplaner pekt på at det fra sentrale myndigheters side må finnes fram til hensiktsmessige samarbeidsordninger mellom de forskjellige elverkene, inkl. TEV.

Hovedstyret kan i denne forbindelse bare si seg enig med TEVs bemerkning om at dette spørsmålet ligger på siden av den aktuelle utbyggingssaken. Forøvrig bør slike samarbeidsordninger baseres på frivillighet. Slik Hovedstyret ser det, fins det ingen lovhjemmel for påbud på dette området.

4. Jordbrukssakkyndig bistand.

Selbu kommune har krevet dekning av utgifter til jordbrukssakkyndig bistand. Såvidt Hovedstyret kjenner til, er denne bistand innhentet qua kommune og ikke fordi utbyggingen berører kommunale jordeiendommer.

Før søknaden ble sendt ut, skaffet TEV, på oppfordring fra Vassdragsdirektoratet, fram rapport fra Styringsutvalget for jordforskning om konsekvensene for landbruksnæringen. Hovedstyret kan ikke se at kommunen for sin behandling av søknaden skulle ha behov for å innhente ytterligere utredninger. Kommunen har da heller ikke på forhånd henvendt seg til Vassdragsdirektoratet, som i denne fase av saksbehandlingen ville være rette instans til å avgjøre hvordan det skulle forholdes. Slik saken nå står, har Hovedstyret ikke noe å bemerke til det TEV har gitt uttrykk for, nemlig at søkeren bare er villig til å dekke refusjonskravet dersom den aktuelle utredning viser seg å komme til nytte under utbyggingen og ved skjønnsforhandlingene.

5. Naturvitenskapelige undersøkelser.

Som kort gjengitt foran mener Det nasjonale kontaktutvalg at det må gjennomføres en rekke ytterligere forundersøkelser og at virkningen av utbyggingen på de forskjellige naturvitenskapelige områdene må belyses gjennom en serie etterundersøkelser som vil strekke seg over et ubestemt antall år. Totale kostnader etter utvalgets opplegg må – forsiktig anslått – beløpe seg til nær 1 mill. kr.

Man finner ellers grunn til å påpeke at kontaktutvalget i forbindelse med oversendelse av kostnadsoverslaget 2. mars 1984 uttalte følgende om etterundersøkelser:

Utvalget har sett det som viktig at en må komme videre med virkningsundersøkelser innen de naturvitenskapelige fagfelter. Nedre Nea synes godt egnet for å gjennomføre begrensede virkningsundersøkelser innen flere fag. Undersøkelsene vil kunne ha overføringsverdi til andre vassdragssaker.

Hovedstyret tolker dette slik at de undersøkelsene det her er tale om, i stor utstrekning må kunne betraktes som «typeundersøkelser» som foreslås lagt til Nedre Nea bl.a. fordi dette vassdraget har en gunstig beliggenhet. Man finner det imidlertid prinsipielt svært uheldig at slike generelle oppfølgingsundersøkelser kobles til mer eller mindre tilfeldige utbyggingsobjekter som ikke har spesielle påviselige skadevirkninger. Hovedstyret kan derfor ikke tilrå at det pålegges vilkår om ytterligere undersøkelser.

Man vil likevel ta et visst forbehold når det gjelder forholdene vedrørende evt. tipplassering ved Bogstadhølen. Tippmassene var her opprinnelig tenkt nyttet til gjenfylling av meandre og løker, noe som ville bety at adkomsten til jordbruksområder ville bli forbedret. Ifølge TEVs kommentarer kan det imidlertid synes som om denne plassering må endres pga. mulige konsekvenser for strømningsforholdene på stedet. Disse forholdene er for tiden til undersøkelse ved NHL, og det kan derfor ikke sies noe nærmere om hvilken tipp-plan som vil bli valgt.

Gjenfylling etter opprinnelig plan vil trolig føre med seg negative virkninger for bl.a. vannfugl. Dersom denne planen skulle bli fulgt, vil Hovedstyret foreslå at TEV pålegges å stille inntil kr. 50 000 til disposisjon for kontaktutvalget til undersøkelser i dette området.

6. Sommervasstand i Selbusjøen.

Selbu kommune mener at det som vilkår for konsesjon for Nedre Nea kraftverk må

fastsettes nye grenser for utnyttningen av Selbusjøen. Konkret kreves at sommervasstanden må holdes oppe minst på kote 160,0, som er 1,3 m under HRV. Bakgrunnen for kravet, som bl.a. Selbu grunneierlag står bak, synes å være at bruken av magasinet har endret seg i betydelig grad etter at Nesjøreguleringen kom, og at økt sommernedtapping har ført til skadevirkninger pga. store tørrlagte områder. I denne forbindelse er nevnt redusert fiske, ulemper med båtopptrekk, ekstraarbeid med stengsel for beitedyr og negative virkninger for turismen og for allminnelig trivsel.

Generelt vil Hovedstyret påpeke at Nedre Nea-utbyggingen, inkl. Rotla- og Krossåa-overføringene, ikke vil få innflytelse på vassføringsforholdene i vassdraget og følgelig heller ikke på vasstanden i Selbusjøen, verken sommer eller vinter. Det kan derfor ikke være grunnlag for å koble den foreliggende søknaden sammen med krav om restriksjoner på bruken av Selbusjømagasinet. For øvrig vil man tilføye at Selbu kommune også under behandlingen av Nesjøsaken krevde fastsatt minstevassstander for Selbusjøen sommerstid, men at kravet da gjaldt kote 159,50.

Hovedstyret vurderte forholdene ved Selbusjøen i forbindelse med Nesjø, jfr. St.prp. nr. 82 for 1967–68, s 43–44, og fant ikke noe vesentlig å bemerke til TEVs opplysning om at fyllingen bare ville bli forsinket med i gjennomsnitt 3 døgn etter at Nesjømagasinet var etablert. Videre viste man til at TEV ut fra rent foreløpige betraktninger hadde antydning at en hovedutbygging nedenfor Selbusjøen (tilsvarende Bratsberg kraftverk) trolig snarere ville forbedre forholdene for Selbu, «fordi det da vil bli en så betydelig maskinkapasitet nedenfor sjøen at høst- og førjulssflommer kan beherskes og at det derfor ikke lenger vil være av samme interesse å holde Selbusjøen nedtappet i dempningsøyemed».

Vassdragsdirektoratet har sett noe nærmere på vasstandsforholdene i Selbusjøen både før og etter Nesjøreguleringen (konsektert 1968) og Bratsbergutbyggingen, som ble tatt i bruk i 1976. Undersøkelsene er begrenset til månedene juli og august.

Uten videre kan det slås fast at grunneierlaget har rett i at bruken av magasinet har endret seg i betydelig grad. Utviklingen har vist seg å gå i motsatt retning av hva man kunne vente ut fra TEVs antydning ovenfor.

Mens Selbusjøen i årene 1941–63 aldri var tappet under kote 160,0 i juli måned og bare i 3 kortere perioder i august – med 159,34 som absolutt laveste vasstand –, er bildet et helt annet de siste 20 årene. I 9 av disse årene var

vasstanden lavere enn kote 160,0 i juli måned, i august i 15 av årene. I 7 av disse årene varte nedtappingen under kote 160,0 lenger enn 1 måned sammenhengende, – i ett år (1980) varte den sammenhengende over begge de to månedene. Vasstanden har gjennom de siste 20 årene vært nede i 158,98 i juli måned, – i august helt nede i 157,62 eller nær 3,7 m under HRV.

På forespørsel fra Vassdragsdirektoratet har TEV gitt en oversikt over hvilke utslag en evt. restriksjon ville gi. Spesielt ble bedt om en vurdering for de årene etter 1966 da nedtappingen har vært sterkest. Det går fram av oversikten at det ikke i noen av disse årene ville blitt produksjonstap om restriksjoner var innført, – derimot ville det måtte regnes med noe økt flomtap i enkelte særlig vannrike somrer. I svært tørre somrer har TEV påpekt at en minstevassstand på kote 160,0 ikke lar seg kombinere med gjeldende minstevassføringsbestemmelser på 30 m³/s i Nidelva og plikten til rask oppfylling av magasiner i øvre del av vassdraget.

Hovedstyret har ikke hatt anledning til å gå gjennom TEVs beregninger, men har ingen grunn til å betvile at det med de pålegg TEV i dag har ikke lar seg gjøre å oppfylle Selbu kommunes ønske i alle år. Men med unntak av ekstreme tørrsomer mener Hovedstyret at det neppe kan innebære vesentlige ulemper eller økonomiske tap for TEV å innrette tappingen etter en minstevassstand på kote 160,0, i det minste i månedene juli og august. Hovedstyret har derfor henstilt til TEV i størst mulig utstrekning å imøtekomme kommunens ønske på dette punkt.

Hovedstyrets forslag til vilkår for tillatelse for Trondheim Elektrisitetsverk til å erverve fallrettigheter og å foreta regulering i forbindelse med bygging av Nedre Nea kraftverk:

«1.

(Konsesjonstid)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jfr. konsesjonslovens § 4, 3. ledd, og vassdragsreguleringslovens § 10, post 2, siste ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

(Konsesjonsavgifter og næringsfond)

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten av kr. 3,- pr. nat. hk., beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som de konsederte vassfallene etter den foretatte utbygging og regulering kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 9,- pr. nat. hk., beregnet på samme måte.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny prøvelse etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Plikten til å betale disse avgifter inntreffer etter hvert som vasskraften tas i bruk. Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6% rente.

Når konsesjon er gitt, plikter konsesjonæren å innbetale til Selbu kommune kr. 1 000 000,- som avsettes til næringsfond for kommunen. Konsesjonsavgiftsmidler og næringsfond danner ett og samme fond som etter nærmere bestemmelse av kommunestyret skal anvendes til fremme av næringslivet i kommunen.

Vedtektene for fondet skal være undergitt godkjennelse av Kommunaldepartementet.

3.

(Kontroll med betaling av avgifter m.v.)

Nærmere bestemmelser om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vassforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 15 skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4.

(Byggefrister m.v.)

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år fra konsesjonens datum og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse fristene oversites uten tillatelse fra Olje- og energidepartementet, betaler konsesjonæren en mulkt til statskassen av kr. 200,-.

5.

(Bruk av norske varer)

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene fortrinnsvis anvende norske varer, for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig, herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen samt til en pris som ikke med mer enn 10% overstiger den pris med tillagt toll, som de kan fås for fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innenlandske arbeid og produserte materiale selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell – 10% – i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25% av den utenlandske varepris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist om dette avgjøres spørsmålet av Olje- og energidepartementet.

Olje- og energidepartementet kan dispensere fra reglene om bruk av norske varer. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige. Hva angår leveranse fra EFTA-land, vil dispensasjonsadgangen bli praktisert i samsvar med de forpliktelser som foreligger i forhold til disse land under forutsetning av full gjensidighet.

For overtredelse av bestemmelsene i denne post betaler konsesjonæren hver gang etter avgjørelse av Olje- og energidepartementet en mulkt av inntil 15% av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

6.

(Forsikring)

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Olje- og energidepartementet kan dispensere fra denne bestemmelse.

7.

(Helsetjeneste m.v.)

Konsesjonæren er forpliktet til, når Sosialdepartementet forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden helt eller delvis å dekke utgiftene til legehjelp for arbeiderne og funksjonærene ved anlegget og deres familier og til oppførelse eller utbygging av sykehus eller sykestue.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

8.

(Husrom for ansatte)

Konsesjonæren er i nødvendig utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene og deres familier sunt og tilstrekkelig husrom. Kommunaldepartementet kan gi nærmere bestemmelser om dette.

9.

(Forsamlingslokale, allmenndannende virksomhet m.v.)

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne og den øvrige befolkning som er knyttet til anleggene, eller, hvis Olje- og energidepartementet måtte finne det mer hensiktsmessig og ikke vesentlig dyrere, å delta i oppføring, utbedring eller nedbetaling av permanent forsamlingslokale, f.eks. samfunnshus.

Konsesjonæren skal stille inntil kr. 20 000,- til rådighet for allmenndannende virksomhet og geistlig betjening etter Kirkedepartementets nærmere bestemmelse.

10.

(Godkjenning av planer, tilsyn m.v.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE/Vassdragsdirektoratet. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE/Vassdragsdirektoratet detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for reguleringsanleggene og vassdragets utbygging. Arbeidet kan ikke settes i gang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Innen en rimelig økonomisk ramme plikter konsesjonæren å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det landskapsarkitektoniske resultatet blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trengs for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift.

Midlertidige hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVE/Vassdragsdirektoratets samtykke.

11.

(Veger m.v.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning.

Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

12.

(Terskler m.v.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vassføring eller vassstand, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler (grunndammer), foreta elvekorreksjoner, opprensninger m.v. for å redusere skadevirkninger.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE/Vassdragsdirektoratet. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

13.

(Naturforekomster, fornminner m.v.)

Konsesjonæren plikter i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper eller utgifter å unngå ødeleggelser av naturforekomster og områder, når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner, eller på grunn av områdets naturskjønnhet eller

egenart. Så fremt slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal Statens naturvernråd underrettes i god tid på forhånd.

Konsesjonæren skal videre i god tid på forhånd undersøke om faste fornminner som er fredet i henhold til lov av 9. juni 1978 nr. 50, eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding om dette til vedkommende museum og/eller Riksantikvaren. Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fornminne som ikke har vært kjent, skal melding sendes med en gang og arbeidet stanses.

Om bestemmelsen i denne post gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere nødvendig underretning.

14.

(Hydrologiske observasjoner, kart m.v.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som i det offentlige interesse finnes påkrevet, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vassstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

15.

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren plikter å avgi inntil 10% av den gjennomsnittlige kraftmengde som de konsederte vassfallene etter den foretatte utbygging og regulering kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet til den kommune hvor kraftanlegget ligger eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner.

Fordelingen av kraften bestemmes av Olje- og energidepartementet. Staten forbeholdes rett til inntil 5% av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig. Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter Olje- og energidepartementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører konsesjonæren eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økede utgifter,

bæres disse av den som uttar kraften, enten denne er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris.

Unenighet om prisen avgjøres av Olje- og energidepartementet.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter 3. ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 2,- pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anleggene for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

16. (Fiske og vilt)

I

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontrakter og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, tar de nødvendige hensyn for å forebygge skader på vilt- og fiskebestandene som berøres av utbyggingen, overføringen og den øvrige drift av anleggene. Herunder skal konsesjonæren i rimelig grad forebygge fare for tilslamming og annen forurensning av vassdragene, samt dekke utgiftene til nødvendig jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk:

- a. å sette ut yngel og/eller settefisk (herunder flerårig fisk) av det antall, de arter og stammer, den størrelse og kvalitet, og på den tid, sted og måte som måtte fastsettes,
- b. å sørge for fangst av stamfisk og dekke alle utgifter med klekking, oppforing og transport,
- c. å bekoste biotopforbedrende tiltak for viltet i det berørte området,
- d. å anordne sperregitter foran tappetunneler og utløpet av kraftstasjonen,
- e. å bekoste fiskeri- og viltbiologiske undersøkelser, herunder langtidsundersøkelser og å delta i fellesfinansiering av større biologiske undersøkelser som omfatter de populasjoner som berøres av utbyggingen og overføringen.

III

Fra og med det år konsesjonen er gitt, plikter konsesjonæren å innbetale et årlig beløp til Selbu kommune på kr. 40 000,-. Beløpet skal indeksreguleres etter samme tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer for konsesjonsavgifter, jfr. post 2. Beløpet skal nyttes etter nærmere bestemmelse av kommunestyret til opphjør av vilt/fisk i kommunen. Vedtektene for bruk av beløpene skal godkjennes av Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk.

IV

Dersom det som følge av utbyggingen og overføringen oppstår skader som berører vilt- og fiskebestandene i området, tilpliktes konsesjonæren utover det som er nevnt ovenfor å bekoste ytterligere tiltak som Miljøverndepartementet eller den dette bemyndiger bestemmer, så fremt omkostningene står i rimelig forhold til det som derved vinnes.

V

Alle utgifter forbundet med nødvendig kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

17. (Forurensning m.v.)

Utbyggeren plikter etter Miljøverndepartementets bestemmelse:

- å betale merkostnader forbundet med at det kan stilles skjerpede rensekrav til kloakkavløp og/eller fastsettes kortere gjennomføringsfrist og/eller mer omfattende tilknytning til felles kloakkrense-

anlegg eller andre tiltak i forbindelse med forurensning for all bebyggelse m.v., alt som følge av utbyggingen.

- å utføre eller bekoste tiltak som er påkrevet for å avverge eller redusere virkning av forurensning som står i forbindelse med utbyggingen.
- helt eller delvis bekoste oppfølgingsundersøkelser av resipientforholdene i det berørte vassdragsavsnitt.

18.

(Tinglysning)

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Olje- og energidepartementet kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringene kan medføre forpliktelser.

19.

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av departementet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 4, 15 eller 19, første eller annet ledd, kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i ervervslovens § 26 og vassdragsreguleringslovens § 12, post 17.

For overtredelse av de i konsesjonen innfattede bestemmelser påløper en tvangsmulkt på kr. 1 000,- pr. dag eller kr. 5 000,- for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Mulkten kan inndrives ved utpanting.»

Innkomne uttalelser til departementets behandling.

Selbu kommune har i brev av 21. august 1984 uttalt som følger:

«Det vises til departementets brev av 14. mai d.å., ref. 84/2031.

Selbu kommunestyre har i møte 5. juli 1984 behandlet innstillingen fra Hovedstyret for NVE til konsesjonssøknaden på Nedre Nea Kraftverk og fattet følgende vedtak:

- «1. Selbu kommunestyre viser til vedtak 26. mai 1983 hvor det på bestemte vilkår anbefales konsesjon på den omsøkte utbygging av Nedre Nea Kraftverk, men vedtar at det som vilkår for konsesjonen må kreves utbygging etter alt. 3 med utløp ved

Bergsneset. Dette begrunnes i de store frost- og frostrøykskader som vil oppstå ved utløp ved Bogstadhølen.

Selbu kommune opprettholder samtidig sine krav om konsesjonsvilkår. Kommunestyret mener dette er en rimelig avveining mellom kompensasjon for de skader og ulemper som oppstår og den verdiskapning produksjonssøkningen gir og de mere langsiktige fordeler utbyggeren uten tvil vil oppnå ved å gjennomføre utbyggingen.»

Mot 5 stemmer.

2. Til de konsesjonsvilkår NVE har tilrådd, vil Selbu kommune bemerke:

a). Kommunestyret opprettholder kravet om et kommunalt næringsfond på kr. 3 mill. Kravets størrelse er basert på virkningene for hele elvestrekningen fra inntaksbassenget og til Selbusjøen. Dessuten må overføringene og nye bevis for vannstandsforholdene i Selbusjøen tillegges betydning med fastsettning av næringsfondets størrelse.

b). Kommunestyret mener det på grunnlag av lovendringen i 1983 og de faktiske forhold omkring denne utbyggingen bør være grunnlag for en høyere sats for konsesjonsavgifter enn kr. 9 pr. nat.-hk, slik NVE har tilrådd og ber spesielt departementet vurdere dette.

Enst.

3. Selbu kommune gjentar sitt krav om en sommervannstand i Selbusjøen på kote 160.00. På bakgrunn av den utredning som er gjort om dette forhold i Hovedstyrets saksframlegg, synes det nå riktig at vassdragsmyndighetene foretar en ny totalvurdering av reguleringen i Nea/Nidelva, og om nødvendig tar opp til revisjon tappingsbestemmelser for andre deler av vassdraget som totalt sett gir de minste skadevirkninger.

Enst.

4. a) Selbu kommunestyre viser til det tidligere konsesjonspålegget om bygging av omløp ved Hegsetfoss kraftverk. Kommunestyret mener dette blir tilfredsstillende ivarettatt ved utbyggingen av Nedre Nea Kraftverk.

b) Selbu kommunestyre kan ikke godta Hegsetfoss som omløp for Nedre Nea uten at avløpet fra Hegsetfoss føres til avløpstunnelen for Nedre Nea.

Enst.

5. Kommunestyret viser til sitt krav om samarbeide mellom kommune og utbygginger når det gjelder tipper, riggområder og grunnlagsinvesteringer. Selv om det enda er endel uklarheter med hensyn til utbyggingen både når det gjelder tid og omfang, mener kommunestyret det bør kunne utarbeides en rammeavtale basert på de nødvendige forutsetninger. Teknisk etat i Selbu kommune og bygningsteknisk avdeling hos TEV bes videreføre dette arbeidet på basis av tidligere kontakt mellom partene.

Enst.

6. Selbu kommunestyre vil ved denne anledning reservere seg i forhold til det som er uttalt om skadevirkninger ved vegbygging i Rotldalen og behovet for ytterligere naturvitenskapelige opplysninger. Etter vårt skjønn er disse forhold overdrevet i

de uttalelser som har kommet til konsesjonssøknaden.

Mot 4 stemmer.

7. Utbyggingen av Nedre Nea Kraftverk vil i anleggsperioden gi en positiv sysselsettingseffekt for distriktet. Selbu kommune har en relativ stor andel av den yrkesaktive befolkning sysselsatt i bygg og anlegg. Sett i forhold til hva man kan forvente av andre større byggeoppdrag, ville det rent sysselsettingsmessig være gunstig å få utbyggingen av Nedre Nea i perioden 1985-90.

Mot 12 stemmer.

8. Kommunestyret ber Departementet om å foreta befarings i Selbu før konsesjonen sluttbehandles.
Enst.

Særutskrift av kommunestyresaken vedlegges til underretning.

Når saken tidligere ikke er ekspedert til departementet, skyldes dette at fylkesmannen ved en feiltakelse forlangte 2. gangs behandling i medhold av kommuneloven § 16.

Det vises til kommunestyrets uttalelse.»

Tydal kommune har valgt å ikke uttale seg siden utbyggingen bare berører kommunen helt marginalt.

Sør-Trøndelag fylkesutvalg har i brev av 8. oktober 1984 uttalt seg i saken. To feil i dette brevet ble korrigert i et brev av 22. oktober. Når dette er rettet opp, lyder brevet av 8. oktober som følger:

«Ovennevnte sak ble lagt fram for fylkesutvalget i møte 27. september 1984.

Følgende forslag ble fremmet:

Pkt. 1: Gjengaar foreslo pkt. 2.2 strøket, mens Slungård foreslo pkt. 2.6 strøket.

Pkt. 2: Gjengaar foreslo at siste setning i dette punkt skulle utgå, men Bakken foreslo å stryke ordene «hvor også Garbergelva inngår».

Følgende votering ble foretatt:

Punktvis votering av pkt. 1, som er identisk med «B» på side 985 (vedtatt i fylkesutvalgssak 311/83):

Pkt. 1 - 2 - 2.0 - 2.1 ble enstemmig vedtatt.

Pkt. 2.2: Alternativ votering mellom forslaget fra Gjengaar og innstillingen. Forslaget ble vedtatt med 10 - 5 stemmer.

Pkt. 2.4 - 2.5 ble enstemmig vedtatt.

Pkt. 2.6: Alternativ votering mellom forslaget fra Slungård og innstillingen. Forslaget ble avvist med 10 - 5 stemmer.

Pkt. 2.7 - 2.8 - 2.9 ble enstemmig vedtatt.

Bakkens forslag til pkt. 2 ble deretter tatt opp til votering. Forslaget falt med 7 stemmer.

Gjengaaers forslag til pkt 2 ble tatt opp til votering og vedtatt med 10 stemmer.

Innstillingens pkt. 2 unntatt siste setning ble tatt opp til votering og vedtatt mot 6 stemmer.

Etter dette er vedtaket som følger:

«Fylkesutvalget vedtar følgende uttalelse til Hovedstyrets innstilling om TEVs konsesjonssøknad for Nedre Nea Kraftverk:

1. Fylkesutvalget fastholder de i sak 311/83 vedtatte vilkår for konsesjon til Nedre Nea Kraftverk med unntak av pkt. 2.2.
2. En utbygging av Nedre Nea Kraftverk synes å ligge på kanten av det som er kostnadsmessig forsvarlig å bygge ut nå. Utredning av nye alternativer, hvor også Garbergelva inngår, bør derfor foretas. Slike utredninger må imidlertid ikke forsinke en mulig utbygging av Nedre Nea Kraftverk.»

En viser forøvrig til vedlagte avtrykk av saksforelegget til fylkesutvalget.

Saksforelegget til fylkesutvalget lyder som følger:

A. Hva saken gjelder.

Olje- og energidepartementet har ved brev av 14. mai 1984 oversendt Hovedstyrets innstilling angående Trondheim Elektrisitetsverks søknad om konsesjon for bygging av Nedre Nea Kraftverk.

B. Tidligere vedtak i fylkesutvalget.

Fylkesutvalget vedtok i sak 311/83 følgende:

1. Av hensyn til kraftdekningen i fylket, er fylkesutvalget av den oppfatning at konsesjonsbehandlingen må fortsette. Fylkesutvalget viser i denne forbindelse også til at Stortinget har vedtatt at Nedre Nea skal unntas fra «Samlet Plan».
2. Utbygging etter hovedalternativet tilrås under forutsetning av at følgende vilkår knyttes til den videre konsesjonsbehandling:
- 2.0. Fylkesutvalget er i hovedtrekk enig i Selbu kommunes krav til konsesjon, men vil presisere at man tenker på trønderske bedrifter m.h.t. «lokal arbeidskraft».
- 2.1. Sør-Trøndelag fylkeskommune får disponere ledig konsesjonskraft ved utbyggingen.
- 2.2. TEV bekoster utarbeidelse av en vannbruksplan for Nea.
- 2.3. Det må utarbeides et justert kostnadsoverslag for utbyggingsplanene.
- 2.4. En detaljert plan for ytterligere terskelbygging i Nea må utarbeides.
- 2.5. Alternative tippområder for tunnelmasse ved gruntvannsområdet i Bogstadhølen må utredes.
- 2.6. Ytterligere tilleggsreguleringer i Rotldalen må vurderes nærmere.
- 2.7. Planer for tippområder, riggområder og områder som krever grunnlagsinvesteringsmidler må godkjennes før utbygging starter.
- 2.8. Utredninger om reindriftsnæringens interesser i området må slutføres.
- 2.9. Fylkesutvalget viser til planene om fusjonering innenfor Sør-Trøndelag Kraftselskaps forsyningsområde. Fylkesutvalget anmoder de sentrale myndigheter om bistand til å finne frem til fremti-

dige hensiktsmessige samarbeidsordninger mellom el-verkene inkl. Trondheim E-verk uten at dette forsinker konsesjonsbehandlingen.»

C. Kommentarer til Hovedstyrets innstilling.

Fylkesrådmannen vil i tilknytning til kraftdekningen i fylket og Nedre Neas stilling i et oppdeckingsprogram for energi, vise til Hovedstyrets anmerkninger:

«Når det gjelder utbyggingens kostnader og verdi har TEV gitt uttrykk for at prosjektet ligger på grensen av det som bør bygges ut før 1990. Energidirektoratet har beregnet prosjektets netto nytteverdi til 60 mill. kr. (1982) og fastkraftkostnaden til 20,5 øre/kWh. Nyttefaktoren blir 1,11 når kapitaliserte driftskostnader tas med, hvis ikke ville faktoren bli ca. 1,26. Direktoratet har vurdert utbyggingen lønnsom i det sydnorske kraftsystemet fra 1986. Dette er slik å forstå at over en levetid på 40 år, regnet fra 1986, og med en kalkulasjonsrente på 7 %, antas prosjektet å ville gi et akkumulert overskudd på 60 mill. kr. sammenlignet med rimeligste aktuelle alternativ måte å skaffe kraften på (kullkraft).

Det må likevel være på det rene at dette overskuddet først vil komme i den siste delen av 40-årsperioden. Det går nemlig fram av Energidirektoratets forarbeider at fastkraftkostnaden er i overkant av midlere langtidsgrensekostnad rundt 1990, slik at prosjektet de første årene vil gi tap også ut fra en rent samfunnsmessig vurdering. Ideelt sett burde prosjektet derfor ikke ha kommet ut på nettet før ca. 1995. Hovedstyret har imidlertid ikke noe å bemerke til det som TEV har anført om at utsiktene til alternative dekningsmåter fortøner seg usikre og at en forverring av kraftbalansen pr. 1990 må unngås.

Ovenstående betraktninger gjelder som det vil forstås den samfunnsmessige siden av saken. De mer bedriftsmessige vurderingene vil være fullstendig avhengig av de forhold som til enhver tid gjelder for så vidt angår markedsrente og avdragstid m.v. De første årene etter at Nedre Nea er kommet i drift, vil den aktuelle, reelle kraftpris uten tvil ligge langt over det som er angitt ovenfor.»

Fylkesrådmannen vil bemerke at prosjektet ligger på kanten av det som synes kostnadmessig forsvarlig å bygge ut nå. Det ville derfor vært bedre å bygge ut andre aktuelle og billigere prosjekter før Nedre Nea Kraftverk. En utsettelse vi imidlertid kunne forverre kraftbalansen i 1990. Fylkesrådmannen viser til fylkesutvalgets vedtak punkt 2.3 om at justert kostnadsoverslag for utbyggingen må legges frem.

Når det gjelder uttak av ledig konsesjonskraft har TEV i sin kommentar ment at det ikke foreligger saklig grunnlag for dette med bakgrunn i avtale fra Nea kraftverk. Hovedstyret har ikke funnet grunn til å gå inn på dette spørsmål, og har i sitt utkast til vilkår pkt. 15 om konsesjonskraft foreslått vilkår i tråd med gjeldende lovbestemmelser. Fylkesrådmannen viser til at spørsmålet om til-

gang til og anvendelse av konsesjonskraft nå er til vurdering i administrasjonen. Fylkesutvalgets vedtak punkt 2.1 om rett til å disponere ledig konsesjonskraft ved en utbygging av Nedre Nea vil gjelde uavhengig av behandling av konsesjonssøknaden.

TEV har i sin kommentar til fylkesutvalgets vedtak uttalt at en vannbruksplan for hele Neavassdraget synes å ligge «på siden av den aktuelle utbyggingssak». Hovedstyret har ikke kommentert dette punkt spesielt, men sier i forbindelse med terskelpålegg at dette må bygge på «en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget».

I forslag til vilkår pkt. 17 mener Hovedstyret at utbyggeren «helt eller delvis må bekoste oppfølgingsundersøkelse av resipientforholdene i det berørte vassdragsavsnitt». Hovedstyret har også uttalt seg om fyllingsforhold i Selbusjøen, minstevannføringer, tipplassering ved Bogstadhølen m.v. Fylkesrådmannen mener at alt dette er elementer i en vannbruksplan og vil foreslå at Hovedstyret på nytt vurderer å pålegge TEV å utarbeide en vannbruksplan i Neavassdraget med sideelver.

Fylkesrådmannen bemerker at Hovedstyret har pålagt NVE å følge opp fylkesutvalgets vedtak pkt. 2.4 om terskelbygging og 2.5 om å vurdere alternative tippområder ved Bogstadhølen.

TEV har sagt seg villig til eventuelt å yte tilskudd til fellesvannverk i det berørte området. Fylkesrådmannen vil anbefale at TEV tar direkte kontakt med plan- og næringsavdelingen om dette ettersom det nå foreligger søknad fra Selbu kommune om å finansiere en delutbygging av Selbu vasslag A/L. Fylkesrådmannen viser ellers til fylkesutvalgsvedtakets pkt. 2.7 som initierer samarbeid angående slike og tilsvarende utbyggingsplaner.

Fylkesrådmannen bemerker at hverken TEV eller Hovedstyret har kommentert fylkesutvalgets punkt 2.8 om reindriftsnæringens interesser, og viser til punkt D. nedenfor.

Såvel TEV som Hovedstyret har bemerket at fylkesutvalgets vedtak punkt 2.9 ligger på siden av den aktuelle sak. Fylkesrådmannen ønsker ikke å kommentere dette nå, men viser til at dette punktet vil bli tatt opp i forbindelse med videreføringen av fylkesplanen for 1984–87.

D. Nye forhold i tilknytning til saken.

Fylkesutvalget har i forbindelse med behandling av Hovedstyrets innstilling til verneplan III vedtatt følgende hva gjelder Garbergelva:

«Fylkesutvalget fastholder sitt vedtak om konsesjonsbehandling av Garbergelva, men vil avvende den vassdragsrapport som plan- og næringsavdelingen skal utarbeide før det tas standpunkt til hvilket kraftutbyggingsalternativ som bør konsesjonsbehandles.»

Den omtalte vassdragsrapport skal bl.a. søke å klarlegge muligheten for kombinasjon av verne- og utbyggingsinteresser i vassdraget og tilliggende områder. Herun-

der er medtatt Rotla og Krossåa som inngår i utbygging av Nedre Nea.

Selbu kommunestyre behandlet saken i møte 5. juli 1984. Det ble vedtatt å kreve utbygging etter alternativ 3, d.v.s. utløp ved Bergsneset i Selbusjøen i stedet for ved Bogstadhølen i Nea. Dette begrunnes i de store frost- og frostrøykskader som vil oppstå ved utløp i Bogstadhølen. Fylkesrådmannen vil bemerke at nytteverdien for alternativ 3 (Bergsneset) er kalkulert til å bli 28,4 millioner kroner dyrere enn for hovedalternativ Bostadhølen i 1990. Produksjonen vil øke med 13 millioner kilowattimer. Det kan synes tvilsomt om ulempene ved gunstigere klimavirkninger vil oppveie dette. Ny utredning og konsesjonsbehandling av dette alternativ antas derfor både å forsinke mulig anleggsstart samt gjøre hele prosjektet mer ulønnsomt.

Fylkesrådmannen er kjent med at Trondheim Elektrisitetsverk ikke har budsjettet med utgifter til utbygging av Nedre Nea i 1985. TEV er pålagt som konsesjonsvilkår at anleggsarbeidene må iverksettes innen 2 år etter at konsesjon er gitt og at de må være avsluttet i løpet av 5 år. Det synes derfor å være tid nok til å få vurdert om andre utbyggingsalternativer i området kan være billigere, gi omtrent samme kraftmengde og ikke medføre for store konflikter med andre interesser. Herunder kan pålagte tilleggsutredninger for Nedre Nea kombineres med faglige utredninger i vassdragsrapporten for Garbergelva. En endelig klargjøring om rein-driftsnæringens interesser i området (fylkes-utv. vedtak 2.8) samt konsekvenser av en eventuell ytterligere regulering i Rotldalen (pkt. 2.6) bør da bli del av en vannbruksplan for Garbergelva med omkringliggende områder.

Innstilling.

Fylkesutvalget vedtar følgende uttalelse til Hovedstyrets innstilling om TEV's konsesjonssøknad for Nedre Nea Kraftverk:

1. Fylkesutvalget fastholder de i sak 311/83 vedtatte vilkår for konsesjon til Nedre Nea Kraftverk.
2. En utbygging av Nedre Nea Kraftverk synes å ligge på kanten av det som er kostnadsmessig forsvarlig å bygge ut nå. Utredning av nye alternativer, hvor også Garbergelva inngår, bør derfor foretas. Slike utredninger må imidlertid ikke forsinke en mulig utbygging av Nedre Nea Kraftverk. Det er således en overordnet målsetting at kraftbehovet i 1990 blir dekket opp.»

Kommunal- og arbeidsdepartementet har i brev av 3. juli 1984 uttalt som følger:

«Vi viser til brev av mai 1984.

Kommunaldepartementet er kjent med at Selbu kommune har et næringsfond fra tidligere. Et eventuelt næringsfond i forbindelse med denne utbyggingen skal inngå i det allerede etablerte fondet og vedtektene skal godkjennes av Kommunaldepartementet.

Kommunaldepartementet har ellers ingen merknader.»

Finansdepartementet har i brev av 28. juni 1984 uttalt som følger:

«Det vises til Olje- og energidepartementets brev av mai 1984 med vedlegg.

1. Sett på bakgrunn av at den omsøkte utbygging vurderes som samfunnsøkonomisk lønnsom, og at skadevirkningene vil være moderate, har Finansdepartementet ingen innvendinger mot at Trondheim Elektrisitetsverk gis de nødvendige konsesjoner.
2. En har ingen merknader til de konsesjonsvilkår som foreslås av Hovedstyret. En er således enig i at konsesjonsavgiftene settes til 9 kr./nat.-hk til kommunen og 3 kr./nat.-hk til staten, og at næringsfondet settes til 1 mill. kroner slik Hovedstyret foreslår.

På bakgrunn av beløpets størrelse antar Finansdepartementet at de foreslåtte årlige tilskudd til Selbu kommune til opphjør av fisk/vilt bør avgjøres ved engangsinnbetaling.

3. Finansdepartementet ville sett det som en fordel om kostnadsanslag m.m. kunne vært mer oppdatert enn i prisenivå pr. 1. kvartal 1981. Dersom en slik oppdatering gir vesentlig endret lønnsomhet for prosjektet enn det som fremgår av foreliggende innstilling, bes saken tatt opp med Finansdepartementet på ny.»

Landbruksdepartementet har i brev av 10. juli 1984 uttalt som følger:

«Trondheim Elektrisitetsverk (TEV) har søkt om utbygging av Nedre Nea kraftverk. Søknaden er behandlet av landbruksmyndighetene på kommune- og fylkesnivå. Landbruksnemnda i Selbu uttalte seg i sak 37/83, fylkeslandbruksstyret i Sør-Trøndelag i sak 674/83. Områdestyret for reindrift har ikke uttalt seg, men det er gitt en reindriftsfaglig vurdering av utbyggingsplanene. Konsekvensene for landbruket er bl.a. utredet av:

1. Styringsutvalget for jordforskning.
2. Siv.agr. Hans Prestbakmo (reindrift).
3. Direktør Aksel Tveitnes.
4. Statsmeteorolog Carl A. Boe (is- og klimaforhold).

Tørrelagging og tørkeproblemer.

Strekningen nedenfor inntakene i Rotla og Krossåa vil tørrelagges. Det er antatt at dette vil berøre 60-70 da. dyrka mark ved samløpet med Nea. Terskler vil kunne hindre en eventuell uttørking av dette arealet. Fare for uttørking oppstår også på strekningen fra Hegsetfoss kraftverk til Bogstadhølen ved utløpet for Nedre Nea kraftverk. Her har kraftutbyggeren foreslått samme krav til minstevassføring som en har i dag ovenfor Hegsetfoss kraftverk, nemlig 1,5 m³/sek. i tiden 1. mai til 1. oktober.

Vassdragsdirektoratet ba i brev av 26. oktober 1981 TEV beskrive hvordan endrede grunnvassforhold ville virke på landbruksarealene.

Bengt Rognerud i Styringsutvalget for jordforskning har vurdert dette og påpekt at

det er fare for uttørking, men at det ikke foreligger grunnlag for å uttale seg om hvilke og hvor store arealer som kan bli berørt. Han antar at skadene vil kunne øke på arealer som er berørt av tidligere reguleringer, men at det ikke vil bli tørkeproblemer på nye arealer.

TEV har beregnet at maksimum 3 000 da., hvorav 2 000 da. dyrka mark vil få vesentlig endret grunnvassforhold. Bengt Rognerud tilrår nærmere undersøkelser av konsekvensene. Slike undersøkelser må omfatte nivelering av arealer, grunnundersøkelser, grunnvannsobservasjoner og vannstandsobservasjoner (bestemmelse av vassføringskurver for profil utenfor berørte arealer). Undersøkelsene kan utsettes til vedtak om utbygging eventuelt er gjort. Men NVE har verken kommentert eller stilt krav om dette i konsesjonsvilkårene.

For å få fram konsekvenser er det klart at målinger/observasjoner må gjøres både før og etter utbygging. Deretter kan eventuelle negative effekter trolig avbøtes med terskler.

Landbruksdepartementet har tatt ny kontakt med Rognerud om dette. Og Rogneruds konklusjon er at det så snart som mulig etter vedtak om utbygging, må settes i gang grunnvannsobservasjoner på strekningen fra Moslet bru og opp til Hegsetfoss kraftverk, samt oppover langs Rotla. For resten av strekningen som blir berørt foreligger det observasjoner.

Vi ber om at dette blir tatt inn i konsesjonsvilkårene.

Tipper, riggområder og veganlegg.

Post 10 i konsesjonsvilkårene gir kommunen «anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasse». Landbruksmyndighetene har bedt om å bli kontaktet i disse spørsmålene, og vi ber om at det tas inn i konsesjonsvilkårene.

Is- og klimaforhold.

Mellom Hegsetfoss og Bogstadhølen vil temperaturen bli lavere om vinteren og høyere om sommeren. Det vil være en viss fare for tidligere nattefrost nær elva. Terskelbygging kan redusere denne faren. Luftfuktigheten i området vil bli lavere, og klimaet vil nærme seg det en hadde før utbyggingen av Hegsetfoss kraftverk.

Nedenfor utløpet av Nedre Nea kraftverk i Bogstadhølen blir vintertemperaturen dominert av temperaturen på driftsvannet. Sammenlignet med dagens situasjon, vil det bety netto varmegevinst ved Bogstadhølen. En strekning på ca. 1,5 km nedenfor utløpet vil være isfri. Den isfrie strekningen vil være lenger i mildvær. Nedre del av elva vil normalt islegges, og muligheten for tverrtransport vil ikke bli dårligere i de nedre delene. På den isfrie strekningen vil en få heving av lufttemperaturen, luftfuktigheten og tåkefrekvensen. Skal en unngå dette problemet, må vannet føres i tunnel ned til Selbusjøen. Dette utbyggingsalternativet er dyrere og samfunnsøkonomisk utaktuelt til langt ut i 90-årene.

Det vil bli slutt på sarrakkumulasjonen som i dag fører til erosjon i elvebunnen og på sidene i de nedre delene.

Ved normal drift, d.v.s. at Nedre Nea kjøres og Hegsetfoss står, vil det bli slutt på kjøvingen mellom Hegsetfoss og Bogstadhølen. Terskler vil virke stabiliserende på isforholdene.

Ved stans i Nedre Nea kraftverk er det meningen å starte opp Hegsetfoss kraftverk. Betydning av påslipp fra Hegsetfoss vintertid er vurdert. Under forutsetning av at oppkjøringen av kraftverket reguleres i forhold til temperaturen og snø/isforholdene i elveleiet, mener den sakkyndige at det ikke vil gi store negative konsekvenser. Utforming og plassering av terskler kan påvirke akkumulasjonen av ismasser som kan komme i bevegelse og dessuten dempe den verste kjøvingen om temperaturen er svært lav under påslippet.

De største negative klimavirkninger vil en få på strekningen nedenfor Bogstadhølen som vil få mere og hyppigere frostrøyk. Vi mener det er viktig å legge opp observasjonsprogram slik at en får kvantifisert disse virkningene. I første omgang må det registreres hva som er situasjonen før utbygging. Vi ber om at det blir gjort.»

Miljøverndepartementet har i brev av 11. oktober 1984 uttalt som følger:

«Vi viser til Deres brev av 15. mai 1984 vedlagt innstillingen av 6. april 1984 fra hovedstyret for NVE vedrørende ovenstående.

Nedre Nea er ett av de større konsesjonsøkte vassdragsprosjekter som i sin tid ble holdt utenom Samlet Plan. Prosjektet vil gi en gjennomsnittlig årsproduksjon på 401 GWh. Hegsetfoss, som i dag produserer 212 GWh årlig, vil etter at N. Nea kommer inn, få sin produksjon redusert til 18 GWh flomkraft. N. Nea-utbyggingen vil således innebære at gjennomsnittsproduksjonen totalt vil øke med 207 GWh.

Utbyggingen vil bruke inntaksmagasinet til nevnte Hegsetfoss kraftverk. Utløpet fra det nye kraftverket vil ligge en mil nedenfor utløpet av Hegsetfoss kraftverk, dvs. 5–6 km fra Selbusjøen.

Utbyggingen vil ikke gi vesentlige konflikter. Departementet vil ikke frarå at konsesjonen blir gitt under forutsetning av at det settes følgende vilkår:

Godkjenning av planer, tilsyn m.m. (post 10).

Av hensyn til miljøinteressene i tilknytning til særlig Krossåa/Rotla (se vår kommentar til post 11) og Bogstadhølen, ber vi om at «fylkesmannen» (miljøvernavdelingen) kommer i tillegg til kommunen i post 10, 4. avsnitt.

Veger m.v. (post 11).

Hovedstyret mener at veier m.v. som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av almenheten, med mindre OED treffer annen bestemmelse.

Fylkesmannen ber om at en stenger den aktuelle vegen og ønsker også å delta i arbeidet med trasevalget. Departementet støtter fylkesmannen i dette og ber om at siste avsnitt i post 11 endres til:

«Veger, bruer og kaianlegg som konsesjonæren bygger, skal være stengt for almen motorferdsel, med mindre departementet treffer annen bestemmelse.»

Vi forutsetter at konsesjonæren blir gjort kjent med fylkesmannens ønske om medvirkning i traseutformingen (se forøvrig vår kommentar til post 10).

Fiske og vilt (post 16).

Hovedstyret har foreslått vilkår mht. fiske i overenstemmelse med DVF's forslag unnatt når det gjelder forslaget til vannslippingsbestemmelser.

DVF har foreslått en minstevannføring på 2,5 m³/s om sommeren og 1,0 m³/s om vinteren, mens det i dag bare slippes 1,5 m³/s om sommeren (ingenting om vinteren). NVE har beregnet forskjellen i tappt fastkraftproduksjon til ca. 6 GWh til en verdi av over 18 mill. kr. (1982).

Departementet kan ikke se at nytten av å øke minstevannføringen er tilstrekkelig godtgjort i forhold til kostnadene og mener dagens minstevannføring kan opprettholdes uendret.

Dagens minstevannføring er fastsatt av overskjønnet ved Midt-Trøndelag herredsrett. Søker og hovedstyre er innstilt på at dette også blir gjort gjeldende for Nedre Nea kraftverk. Departementet mener dette bør forankres i vilkårene for den nye utbyggingen, f.eks. som nytt avsnitt i manøvreringsreglementet av 22. mai 1959, pkt. 3:

«Det skal slippes nødvendig vann fra dammen i Hegsetbjørga til Nea for å opprettholde en vassføring målt ved Tuset bru på 1,5 m³/sek i perioden 1. mai til 1. oktober.»

I tillegg ber vi om at siste setning i post 16, III i vilkårene endres til: «... Vedtektene for bruk av beløpene skal fastsettes av Miljøverndepartementet eller den dette bemyndiger».

Naturvitenskapelige undersøkelser (ny post).

Det nasjonale kontaktutvalg avgir sin vurdering av den foreliggende søknad i brev til NVE-V 10. januar 1984. Utvalgets konklusjon er i sin helhet gjengitt i Hovedstyrets innstilling.

Kontaktutvalget ved Universitetet i Trondheim har tidligere i brev av 24. mai 1983 til Trondheim Energiverk påpekt en del faglige mangler ved søknaden, og fremmet samtidig forslag til tilleggsundersøkelser av relativt beskjedent omfang. Det nasjonale kontaktutvalg slutter seg til dette syn. De foreslåtte tilleggsundersøkelser er ikke gjennomført, og søknaden er etter utvalgets oppfatning fortsatt mangelfull. I brev av 10. januar 1984 ba Kontaktutvalget derfor primært om at dette materialet fremskaffes og helst før endelig konsesjonsbehandling. Dersom konsesjonsbehandlingen likevel fortsatte, ba utvalget sekundært om at disse undersøkelsene ble gjort konsesjonsbetingede, slik at de faglige verdiene ble dokumentert før utbygging.

Hovedstyret mener at de foreslåtte etter-

undersøkelser må kunne oppfattes som generelle «typeundersøkelser» som ikke kan koples til et tilfeldig utbyggingsobjekt. På denne bakgrunn avviser Hovedstyret forslaget om midler til etterundersøkelser med unntak for eventuell undersøkelse ved Bogstadhølen.

Kontaktutvalget har i uttalelse til dette departement av 13. juni 1984, jfr. vedlegg opprettholdt standpunktet om at det bør avsettes midler til etterundersøkelser som går konkret på prosjektet, men frafalt kravet om midler til generelle undersøkelser. Brevet konkluderer med at det bør avsettes kr. 140 000 til midler til etterundersøkelser konkret for prosjektet.

Departementet er enig i at slike undersøkelser bør gjennomføres, men beløpet kan reduseres til kr. 80 000, idet fugleundersøkelsene allerede er dekket opp i vilkårenes pkt. 16 II e.

Under henvisning til foranstående foreslår departementet følgende vilkår:

«Konsesjonæren plikter å stille kr. 80 000 til disposisjon for Miljøverndepartementet til geofaglige, botaniske og ferskvannsbiologiske etterundersøkelser».

Tillatelse etter lov om vern mot forurensninger og om avfall.

I innstillingen har Hovedstyret i NVE tatt med SFTs forslag til vilkår etter forurensningslovgivningen.

Det kan gis tillatelse etter lov om vern mot forurensninger og om avfall, paragraf 11 på følgende vilkår:

Utbyggeren plikter etter vedkommende departements bestemmelser:

- å betale merkostnader forbundet med at det kan stilles skjerpende rensekrav til kloakkavløp og/eller fastsettes kortere gjennomføringsfrist og/eller mer omfattende tilknytning til felles kloakkrenseanlegg eller andre tiltak i forbindelse med forurensning for all bebyggelse mv., alt som følge av utbyggingen.
- å utføre eller bekoste tiltak som er påkrevet for å avverge eller redusere virkning av forurensning som står i forbindelse med utbyggingen.
- helt eller delvis bekoste oppfølgingsundersøkelser av resipientforholdene i det berørte vassdragsavsnitt.»

Departementets bemerkninger.

Departementet vil bemerke:

Den foreliggende søknaden gjelder nødvendige tillatelser i forbindelse med planlagt bygging av Nedre Nea kraftverk. Kraftverket vil utnytte et bruttofall på 94,85 m fra Bjørgamagasinet (Hegset dam) og nedover til Bogstadhølen. De øverste ca. 70 m av denne fallstrekningen nyttes i dag i Hegsetfoss kraftverk, slik at nyutbyggingen egentlig bare omfatter 24,75 fallmeter. Nedre Nea kraftverk vil imidlertid få vesentlig større kapasitet.

tet (80 m³/s mot Hegsetfoss 55 m³/s), og da også Hegsetfoss kraftverk fortsatt vil bli holdt driftsklart, vil en god del flomkraft kunne nyttiggjøres i tillegg til økt fastkraftproduksjon.

Søknaden omfatter:

1. Etter ervervsloven
Erverv av den nevnte nedre del av fallstrekningen
2. Etter vassdragsreguleringsloven
Overføring (innføring på driftstunnelen) av sideelvene Rotla og Krossåa
3. Etter vassdragsloven
Ekspropriasjon av manglende fall- og grunnrettigheter.

Nedre Nea kraftverk utnytter magasinene som tidligere er etablert i øvre del av hovedvassdraget og i sideelvene Tya og Løddølja. Regulert vassføring i et medianår etter at Rotla/Krossåoverføringen er gjennomført, blir 53,7 m³/s. I det konsesjonssøkte fallet tilsvarer dette ca. 17 700 nat.-hk.

Gjennomsnittlig årsproduksjon i Nedre Nea kraftverk vil bli 401 GWh. Hegsetfoss, som i dag produserer 212 GWh årlig vil etter at Nedre Nea kommer inn, få sin produksjon redusert til 18 GWh flomkraft. Nedre Nea-utbyggingen vil således innebære at gjennomsnittsproduksjonen alt i alt vil øke med 207 GWh. Av dette skriver 55 GWh seg fra overføringen av Rotla og Krossåa. Det er i disse oppgavene forutsatt samme minstevassføringer fra Hegset dam som nå, nemlig 1,5 m³/s i perioden 1. mai – 30. september.

Trondheim Elektrisitetsverk har justert kostnadsoverslaget. Pr. 1. kvartal 1984 lyder det på ca. 551 millioner kroner, noe som gir en utbyggingspris på ca. 2,66 kr./kWh.

Utbyggingen er av Energidirektoratet vurdert som samfunnsmessig lønnsom fra 1986, men likevel slik at de første årene vil være tapsbringende. Hvorvidt utbyggingen vil være bedriftsmessig lønnsom, vil avhenge av de betingelser som kan oppnås mht. rente, avdragstid m.v.

De største inngrepene som følge av den planlagte utbyggingen er tørrlegging av ca. 10 km elveleie mellom Hestspranget og Bogstadhølen, samt tørrlegging av sideelvene Krossåa og Rotla nedenfor inntakene.

Jordbruksforhold, fiske og reseipientinteressser vil i noen grad bli berørt, men terskelbygging og minstevassføring kan avbøte mye av skadevirkningene. På strekningen umiddelbart nedenfor det nye utløpet i Bogstadhølen kan det forventes et noe ugunstigere klima på de kaldeste vinerdagene som følge av økt luftfuktighet og frostrøyk.

På strekningen nedenfor det nåværende utløpet fra Hegsetfoss kan det forventes en tilsvarende forbedring. Den nye utbyggingen vil redusere de nåværende isvanskerne med oppstuinger og isganger.

Ingen av høringsinstansene har gått mot at det gis konsesjon, men det stilles ulike krav og forutsetninger. Disse vil bli kommentert under «bemerkningene til vilkårene» og «øvrige bemerkninger».

Hovedstyret har vurdert de innkomne uttalelsene og merknadene, og finner etter en samlet vurdering at skadevirkningene og ulempene er mindre enn fordelene ved en utbygging. Hovedstyret tilrår at søknaden om erverv, ekspropriasjon og utbygging blir imøtekommet på visse vilkår. Olje- og energidepartementet slutter seg til dette.

Departementet tilrår at Trondheim Elektrisitetsverk gis tillatelse etter ervervsloven § 4 til erverv av den nedre delen av fallstrekningen. Videre tilrår at det gis ekspropriasjonstillatelse etter vassdragslovens §§ 62 og 148, samt at det gis tillatelse til overføring av Rotla og Krossåa etter vassdragsreguleringsloven. Det må antas at det også er nødvendig med tillatelser etter vassdragslovens §§ 104 og 105 og tilrår at dette blir gitt.

I samsvar med Miljøverndepartementets uttalelse foreslås også at nødvendig tillatelse etter forurensningslovens § 11 blir gitt. Tillatelsen foreslås gitt vesentlig på vilkår som foreslått av Hovedstyret, men med de endringer som framgår av departementets bemerkninger.

Departementets bemerkninger til vilkårene for erverv og regulering:

Post 2: Konsesjonsavgifter og næringsfond.

Den planlagte utbyggingen er beregnet til å gi en kraftøkning på ca. 17 700 naturhestekrefter. Hovedstyret anbefaler en avgift på 3 kroner til staten og 9 kroner til kommunen pr. naturhestekraft. Selbu kommune mener på sin side at det er grunnlag for høyere avgifter.

Selv om skadevirkningene ikke er særlig store og utbyggingen ikke er spesielt gunstig for utbygger finner departementet at avgiften bør ligge en del høyere sett i forhold til hva som har vært vanlig i lignende saker i den senere tid. Departementet foreslår derfor at avgiftene fastsettes til henholdsvis 4 kroner pr. nat.-hk til staten og 15 kroner til kommuner.

Selbu kommune krever avsatt 3 millioner kroner til kommunalt næringsfond, mens Hovedstyret anbefaler 1 million. Departementet slutter seg her til Hovedstyret.

Kommunaldepartementet har påpekt at Selbu kommune har et næringsfond fra før av. Et eventuelt næringsfond ved denne utbyggingen bør inngå i dette og vedtektene bør godkjennes av kommunaldepartementet. Olje- og energidepartementet slutter seg til dette.

Post 2, 4. ledd endres slik:

«Når konsesjon er gitt, plikter konsesjonæren å innbetale til Selbu kommune 1 mill. kroner som avsettes til næringsfond. Dette beløpet, samt konsesjonsavgiftsmidlene, skal inngå i det allerede eksisterende næringsfond for Selbu kommune. Fondet anvendes etter nærmere bestemmelse av kommunestyret til fremme av næringslivet i kommunen.»

Kravet om at vedtektene skal godkjennes av Kommunaldepartementet, er tilfredsstillt i 5. ledd.

Post 9: Forsamlingslokale, allmenndannende virksomhet mv.

Trondheim Elektrisitetsverk har tilbudt kr. 200 000 som tilskudd til forsamlingslokale, noe kommunen har akseptert.

Videre foreslår Hovedstyret avsatt inntil kr. 20 000 til allmenndannende virksomhet mv.

Olje- og energidepartementet slutter seg til dette.

Post 10: Godkjenning av planer, tilsyn mv.

Miljøverndepartementet ber om at fylkesmannen (miljøvernavdelingen) også skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser. Landbruksdepartementet ønsker uttalelsesrett for landbruksmyndighetene.

Olje- og energidepartementet er enig i dette.

Post 10, 4. ledd endres til:

«Kommunen, landbruksmyndighetene og fylkesmannen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.»

Post 11: Veger mv.

Trondheim Turistforening kan akseptere den planlagte vegen inn til inntakene i Rotla og Krossåa, men er engstelig for ytterligere vegbygging i Rotldalen.

I likhet med Hovedstyret mener departementet at slik vegbygging bare har tilknytning til skogsdriften i området og derfor lig-

ger utenfor konsesjonærens interesse i den saken. Miljøverndepartementet mener at veger mv. i utgangspunktet skal være stengt for allmennheten. Hovedstyret mener de skal være åpne, med mindre Olje- og energidepartementet bestemmer noe annet. Departementet slutter seg til Hovedstyret, idet det vises til Vassdragsreguleringslovens § 12 nr. 6 hvor det heter at veger mv. i utgangspunktet skal være åpne. Spørsmålet om stenging kan imidlertid når som helst tas opp som egen sak.

Post 12: Terskler mv.

Krav om terskler er tatt opp av en rekke høringsinstanser. Det foreligger imidlertid ennå ikke noen ferdig terskelplan. Departementet forutsetter at en slik plan utarbeides, og at den i tråd med vilkårene «ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget».

Post 15: Konsesjonskraft.

Sør-Trøndelag fylke krever å få disponere «ledig konsesjonskraft ved utbyggingen», mens Trondheim Elektrisitetsverk henviser til en avtale av 1955 vedrørende levering av kraft fra Nea kraftverk til Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk. På bakgrunn av denne mener de at det ikke er grunnlag for tildeling av konsesjonskraft til fylket.

Det er også uenighet mellom Selbu kommune og Trondheim Elektrisitetsverk om hvordan prisen på konsesjonskraft skal regnes ut.

Departementet finner, i likhet med Hovedstyret, ikke grunn til å gå inn på disse spørsmålene i konsesjonsvilkårene. Departementet slutter seg til Hovedstyret, som på vanlig måte har utformet vilkåret i overensstemmelse med lovteksten.

Post 16: Fiske og vilt.

Hovedstyrets forslag er i det vesentlige i samsvar med opplegget fra DVF. Forskjellen ligger i at DVF av hensyn til fiske, ønsker en minste vannføring på 2,5 m³/s om sommeren og 1,0 m³/s om vinteren. Hovedstyret mener at dagens ordning med en minste vannføring på 1,5 m³/s om sommeren er tilstrekkelig. Forskjellen er beregnet til å utgjøre ca. 6 GWh til en verdi av ca. 18 millioner kroner (1982).

Miljøverndepartementet finner at nytten av å øke minste vannføringen ikke er tilstrekkelig godtgjort i forhold til kostnadene. De mener derfor at dagens minste vannføring kan opprettholdes uendret.

På bakgrunn av dette, slutter departementet seg til Hovedstyrets forslag.

Miljøverndepartementet ber om at post 16, del III, siste setning endres til: «... Vedtektene for bruk av beløpene skal fastsettes av Miljøverndepartementet eller den dette myndiger».

Olje- og energidepartementet slutter seg til dette.

Finansdepartementet har bedt om at det årlige beløpet på 40 000 kr. erstattes av en engangsutbetaling. Imidlertid ønsker DVF årlige beløp og departementet slutter seg til dette.

Post 17: Forurensning mv.

Hovedstyrets forslag er i overenstemmelse med forslaget fra Statens forurensningstilsyn, og departementet slutter seg til dette.

De andre vilkårene som foreslås av Hovedstyret er utformet på vanlig måte og krever ingen ytterligere merknader.

Øvrige bemerkninger.

Naturvitenskapelige undersøkelser.

Kontaktutvalget tok opp kravet om slike undersøkelser i sin høringsuttalelse. Hovedstyret avviser forslaget fordi det etter deres oppfatning dreier seg om generelle «typeundersøkelser» som ikke kan kobles til et tilfellig utbyggingsprosjekt.

Miljøverndepartementet tar kravet opp igjen i sin uttalelse, men i endret form. Kontaktutvalget har overfor Miljøverndepartementet frafalt kravet om midler til generelle undersøkelser. Det som gjenstår er undersøkelser som går konkret på Nedre Nea-prosjektet. Miljøverndepartementet har også redusert beløpene fra 140 000 kr. til 80 000 kr., idet de antar at fugleundersøkelsene allerede er dekket opp under vilkårenes post 16 II e.

Olje- og energidepartementet er enig i at kravet slik det nå framstår, kan gå inn i konsesjonsvilkårene. I tråd med Miljøverndepartementets forslag, skal ny post 17 lyde:

«Konsesjonæren plikter å stille kr. 80 000 til disposisjon for Miljøverndepartementet til geofaglige, botaniske og ferskvannsbioologiske etterundersøkelser.»

De etterfølgende poster forskyves tilsvarende i nummereringen.

Manøvrering.

Nedre Nea kraftverk skal bruke samme inntaksmagasin som Hegsetfoss. Fra Trondheim Elektrisitetsverk er det forutsatt at det ikke er nødvendig med endringer i manøvreringsreglementet for inntaksmagasinet.

Olje- og energidepartementet vil likevel fastsette nytt reglement. Bakgrunnen for dette er dels forhold som er tatt opp av høringsinstansene, og dels at reglementet trenger en viss ajour-føring når Nedre Nea kraftverk også kommer inn. Store endringer blir ikke foretatt.

Minstevannføring:

Miljøverndepartementet har i sin uttalelse tatt opp spørsmålet om minstevannføring. Som nevnt under kommentarene til post 16, aksepteres den nåværende minstevannføringen. Imidlertid ønsker de at denne bør nedfelles i manøvreringsreglementet. I dag følger pålegget om minstevannføring av en avgjørelse av overskjønnet ved Midt-Trøndelag herredsrett.

Olje- og energidepartementet er enig i at pålegget om minstevannføring også bør forankres i manøvreringsreglementet. Som ny post 3 i dette fastsettes:

«Det skal slippes nødvendig vann fra dammen i Hegsetbjørga til Nea for å opprettholde en vassføring målt ved Tuset bru på 1,5 m³/sek i perioden 1. mai til 1. oktober.»

Selbu kommune har i sin uttalelse av 26. mai 1983 stilt ytterligere krav til manøvreringen. Disse kravene er opprettholdt i den siste uttalelsen av 21. august 1984.

Kravet om at manøvrering må skje slik at det ikke oppstår fare for isskader eller økt flomrisiko i Nea, antas ivarettatt ved det nåværende reglement, post 3, 1. og 2. ledd.

Forøvrig er det departementets forutsetning at Trondheim Elektrisitetsverk, for å unngå skader og ulemper ved driftsstans i Nedre Nea kraftverk om vinteren, følger den strategi som er omtalt av verket overfor NVE i brev av 4. januar 1982. Her heter det at det skal holdes et rimelig buffermagasin såvel i inntaksmagasinet for Hegsetfoss/Nedre Nea som i inntaksmagasinet for Gresslifoss kraftverk. Ved en eventuell driftsstans utnyttes dette til en forsiktig oppkjøring av Hegsetfoss kraftverk, eventuelt kombinert med redusert kjøring av Nea kraftverk inntil isforholdene nedenfor Hegsetfoss har stabilisert seg. Dette skulle tilfredsstille kommunens krav om en forsiktig overgang til drift av Hegsetfoss ved driftsstans vinterstid i Nedre Nea, og departementet tar på denne bakgrunn ikke inn krav vedrørende dette i manøvreringsreglementet.

Kravet om et vannslipp på 10 mill. m³ vann i tillegg til minstevannføringen, får ikke medhold. Departementet mener at nytten av dette ikke står i samsvar med produksjonstapet.

Departementet ber Trondheim Elektrisitetsverk merke seg kravene til utformingen av inntakene av Rotla og Krossåa, men anser det ikke for nødvendig at dette kommer til uttrykk i manøvreringsreglementet.

Andre endringer av manøvreringsreglementet:

I post 1, første ledd foretas en språklig endring. «Nåværende sommervannstand» erstattes med «Naturlig sommervannstand».

På bakgrunn av den forutsetning departementet foran satte om overgang til drift av Hegsetfoss ved driftsstans i Nedre Nea vinterstid, tas 2. og 3. punktum i nåværende post 3, 2. ledd ut. Videre tas vilkåret om omlopsordning i nåværende post 3, 3. ledd ut. Når Nedre Nea er bygd, har man omløp via Hegsetfoss.

I nåværende post 3, 4. ledd strykes 2. punktum. Videre endres «etter behovet i Hegsetfossen kraftverk» til «etter Trondheim elektrisitetsverks behov».

Øvrige krav:

Vannstand i Selbusjøen.

Selbu kommune stiller krav om minimumsvannstand i Selbusjøen sommerstid. Departementet mener, i likhet med Hovedstyret, at dette ikke vedkommer Nedre Nea-utbyggingen. Hovedstyret har i sine kommentarer likevel gått inn på spørsmålet, og de henstiller til Trondheim Elektrisitetsverk om i størst mulig grad å imøtekomme kommunens ønsker.

Departementet viser til dette.

Stilling som fiskeritekniker.

Virkningen av Nedre Nea-utbyggingen på fisket er ikke så stor at det etter departementets syn berettiger opprettelse av en slik stilling.

Tiltak/økonomiske vederlag for å kompensere elvas reduserte verdi som vannkilde og resipient. Departementet viser her til de tiltak som er pålagt foran, samt konsesjonsavgifter og næringsfond.

Planleggingstilskott.

Hovedstyret har ikke tatt opp dette i sine bemerkninger. Selbu kommune krever et tilskott på 500 000 kroner til dette formålet. Trondheim Elektrisitetsverk anser på sin side 300 000 kroner som et passende beløp.

Departementet slutter seg til sistnevnte. Vilkaaret om planleggingstilskott går inn som nytt siste ledd i vilkårenes post 2. Overskriften i post 2 endres slik at planleggingstilskott kommer med.

Justering av erstatninger for tidligere reguleringer i Nea.

Selbu kommune har stilt krav om justering av de tidligere erstatningene som er gitt i forbindelse med utbyggingen i Nea. Etter departementets syn hører ikke dette med til denne saken.

Jordbrukssakkyndig bistand.

Trondheim Elektrisitetsverk er bare villig til å dekke kommunens utgifter til dette hvis den aktuelle utredning viser seg å komme til nytte ved utbyggingen og ved skjønnsforhandlingene.

I likhet med Hovedstyret, slutter departementet seg til dette.

Avløpet fra Hegsetfoss.

Selbu kommune krever at avløpet fra Hegsetfoss føres gjennom den nye avløpstunnelen fra Nedre Nea vinterstid. Kravet er begrunnet i faren for isgang etc. ved overgang til drift av Hegsetfoss ved evt. driftstans i Nedre Nea. Kostnadene ved å gjøre dette vil være betydelige. Departementet viser til det som er skrevet foran om hvordan Trondheim Elektrisitetsvesen vil manøvrere for å unngå slike problemer. På bakgrunn av dette, tas ikke kravet til følge.

Utløpet fra Nedre Nea.

Trondheim Elektrisitetsverk har planlagt utløp i Bogstadhølen. Selbu kommune krever utløpet flyttet til Bergsneset (alternativ 3 i søknaden). Utløpet vil her skje på dypt vann i Selbusjøen. Bakgrunnen for kravet er frykt for frost- og frostrøykskader på strekningen Bogstadhølen – Selbusjøen.

Merkostnadene ved dette alternativet er svært høye, jfr. den sammenligning som er gjort i søknaden. Departementet kan heller ikke se at de sakkyndige uttalelsene gir grunnlag for å frykte de store frost- og frostrøykskadene kommunen forventer. Kravet får derfor ikke medhold.

Bruk av lokale entreprenører, lokal arbeidskraft og etablering av varige arbeidsplasser.

Departementet viser her til Trondheim Elektrisitetsverks anmerkninger.

Landbruksdepartementet har bedt om at det blir tatt inn i vilkårene at så snart som mulig etter vedtak om utbygging skal det settes i gang grunnvannsobservasjoner på strekningen fra Moslet bru og opp til Hegsetfoss kraftverk samt oppover langs Rotla. Videre uttaler Landbruksdepartementet en vil få negative klimavirkninger på strekningen

nedenfor Bogstadhølen som vil få mere og hyppigere frostrøyk. Landbruksdepartementet mener det er viktig å legge opp observasjonsprogram slik at en får kvantifisert disse virkninger og at en i første omgang må registrere hva som er virkningen før utbygging.

Olje- og energidepartementet antar at både nevnte grunnvannsobservasjoner og de nevnte klimaregistreringer er undersøkelser som må gjøres i forhold til skjønnet. En finner det ikke nødvendig å ta bestemmelsene om dette inn i vilkårene, men forutsetter at utbygger sørger for at nevnte observasjoner og registreringer blir foretatt i den utstrekning det finnes nødvendig for å oppnå det ønskede materialet.

Krav stilt av andre høringsinstanser omfattes av det som er kommentert foran, og krever ikke ytterligere bemerkninger fra departementet.

Etter departementets endringer lyder forslaget til vilkår som følger:

Vilkår for tillatelse for Trondheim Elektrisitetsverk til å erverve fallrettigheter og å foreta regulering i forbindelse med bygging av Nedre Nea kraftverk.

1.
(Konsesjonstid)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jfr. konsesjonslovens § 4, 3. ledd, og vassdragsreguleringslovens § 10, post 2, siste ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.
(Konsesjonsavgifter, næringsfond og planleggingstilskott)

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten av kr. 4,- pr. nat. hk., beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som de konsederte vassfallene etter den foretatte utbygging og regulering kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og by-

kommuner som Kongen bestemmer av kr. 15,- pr. nat. hk., beregnet på samme måte.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny prøvelse etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Plikten til å betale disse avgifter inntreffer etter hvert som vasskraften tas i bruk. Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6% rente.

Når konsesjon er gitt, plikter konsesjonæren å innbetale til Selbu kommune kr. 1 000 000,- som avsettes til næringsfond. Dette beløpet samt konsesjonsavgiftsmidlene, skal inngå i det allerede eksisterende næringsfond for Selbu kommune. Fondet anvendes etter nærmere bestemmelse av kommunestyret til fremme av næringslivet i kommunen.

Vedtektene for fondet skal være undergitt godkjenning av Kommunaldepartementet.

Når konsesjon er gitt, skal Trondheim Elektrisitetsverk utbetale 300 000 kroner til Selbu kommune som tilskott til kommunal planlegging under utbyggingsperioden.

3.
(Kontroll med betaling av avgifter m.v.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vassforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 15 skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4.
(Byggefrister m.v.)

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år fra konsesjonens datum og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse fristene oversites uten tillatelse fra Olje- og energidepartementet, betaler konsesjonæren en mulkt til statskassen av kr. 200,-.

5.
(Bruk av norske varer)

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene fortrinnsvis anvende norske varer, for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig, herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen samt til en pris som ik-

ke med mer enn 10% overstiger den pris med tillagt toll, som de kan fås for fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innenlandske arbeid og produserte materiale selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell – 10% – i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25% av den utenlandske varepris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist om dette avgjøres spørsmålet av Olje- og energidepartementet.

Olje- og energidepartementet kan dispensere fra reglene om bruk av norske varer. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige. Hva angår leveranse fra EFTA-land, vil dispensasjonsadgangen bli praktisert i samsvar med de forpliktelser som foreligger i forhold til disse land under forutsetning av full gjensidighet.

For overtredelse av bestemmelsene i denne post betaler konsesjonæren hver gang etter avgjørelsen av Olje- og energidepartementet en mulkt av inntil 15% av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

6.

(Forsikring)

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Olje- og energidepartementet kan dispensere fra denne bestemmelse.

7.

(Helsetjeneste m.v.)

Konsesjonæren er forpliktet til, når Sosialdepartementet forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden helt eller delvis å dekke utgiftene til legehjelp for arbeiderne og funksjonærene ved anlegget og deres familier og til oppførelse eller utbygging av sykehus eller sykestue.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

8.

(Husrom for ansatte)

Konsesjonæren er i nødvendig utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene og deres familier

sunt og tilstrekkelig husrom. Kommunaldepartementet kan gi nærmere bestemmelser om dette.

9.

(Forsamlingslokale, allmenndannende virksomhet m.v.)

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne og den øvrige befolkning som er knyttet til anleggene, eller, hvis Olje- og energidepartementet måtte finne det mer hensiktsmessig og ikke vesentlig dyrere, å delta i oppføring, utbedring eller nedbetaling av permanent forsamlingslokale, f.eks. samfunnshus.

Konsesjonæren skal stille inntil kr. 20 000,- til rådighet for allmenndannende virksomhet og geistlig betjening etter Kirkedepartementets nærmere bestemmelse.

10.

(Godkjenning av planer, tilsyn m.v.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE/Vassdragsdirektoratet. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE/Vassdragsdirektoratet detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for reguleringsanlegg og vassdragets utbygging. Arbeidet kan ikke settes i gang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Innen en rimelig økonomisk ramme plikter konsesjonæren å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det landskapsarkitektoniske resultatet blir best mulig.

Kommunen, landbruksmyndighetene og Fylkesmannen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift.

Midlertidige hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVE/Vassdragsdirektoratets samtykke.

11.

(Veger m.v.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning.

Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

12.

(Terskler m.v.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vassføring eller vasstand, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler (grunndammer), foreta elvekorreksjoner, opprensninger m.v. for å redusere skadevirkninger.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE/Vassdragsdirektoratet. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

13.

(Naturforekomster, fornminner m.v.)

Konsesjonæren plikter i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper eller utgifter å unngå ødeleggelser av naturforekomster og områder, når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner, eller på grunn av områdets naturskjønnhet eller egenart. Så fremt slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal Statens naturvernråd underrettes i god tid på forhånd.

Konsesjonæren skal videre i god tid på forhånd undersøke om faste fornminner som er fredet i henhold til lov av 9. juni 1978 nr. 50,

eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding om dette til vedkommende museum og/eller Riksantikvaren. Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fornminne som ikke har vært kjent, skal melding sendes med en gang og arbeidet stanses.

Om bestemmelsen i denne post gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere nødvendig underretning.

14.

(Hydrologiske observasjoner, kart m.v.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som i det offentlige interesse finnes påkrevet, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vasstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

15.

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren plikter å avgi inntil 10% av den gjennomsnittlige kraftmengde som de konsederte vassfallene etter den foretatte utbygging og regulering kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet til den kommune hvor kraftanlegget ligger eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner.

Fordelingen av kraften bestemmes av Olje- og energidepartementet. Staten forbeholdes rett til inntil 5% av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig. Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter Olje- og energidepartementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører konsesjonæren eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten denne er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsom-

råde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris.

Uenighet om prisen avgjøres av Olje- og energidepartementet.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter 3. ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 2,- pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anleggene for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

16.

(Fiske og vilt)

I

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, tar de nødvendige hensyn for å forebygge skader på vilt- og fiskebestandene som berøres av utbyggingen, overføringen og den øvrige drift av anleggene. Herunder skal konsesjonæren i rimelig grad forebygge fare for tilslamming og annen forurensning av vassdragene, samt dekke utgiftene til nødvendig jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk:

- a. å sette ut yngel og/eller settefisk (herunder flerårig fisk) av det antall, de arter og stammer, den størrelse og kvalitet, og på den tid, sted og måte som måtte fastsettes,
- b. å sørge for fangst av stamfisk og dekke alle utgifter med klekking, oppforing og transport,

- c. å bekoste biotopforbedrende tiltak for viltet i det berørte området,
- d. å anordne sperregitter foran tappetunneler og utløpet av kraftstasjonen,
- e. å bekoste fiskeri- og viltbiologiske undersøkelser, herunder langtidsundersøkelser og å delta i fellesfinansiering av større biologiske undersøkelser som omfatter de populasjoner som berøres av utbyggingen og overføringen.

III

Fra og med det år konsesjonen er gitt, plikter konsesjonæren å innbetale et årlig beløp til Selbu kommune på kr. 40 000,-. Beløpet skal indeksreguleres etter samme tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer for konsesjonsavgifter, jfr. post 2. Beløpet skal nyttes etter nærmere bestemmelse av kommunestyret til opphjør av vilt/fisk i kommunen. Vedtektene for bruk av beløpene skal fastsettes av Miljøverndepartementet eller den dette bemyndiger.

IV

Dersom det som følge av utbyggingen og overføringen oppstår skader som berører vilt- og fiskebestandene i området, tilpliktes konsesjonæren utover det som er nevnt ovenfor å bekoste ytterligere tiltak som Miljøverndepartementet eller den dette bemyndiger bestemmer, så fremt omkostningene står i rimelig forhold til det som derved vinnes.

V

Alle utgifter forbundet med nødvendig kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

17.

(Geofaglige, botaniske og ferskvannsbio-
logiske etterundersøkelser)

Konsesjonæren plikter å stille kr. 80 000 til disposisjon for Miljøverndepartementet til geofaglige, botaniske og ferskvannsbio-
logiske etterundersøkelser.

18.

(Forurensning m.v.)

Utbyggeren plikter etter Miljøverndepartementets bestemmelse:

- å betale merkostnader forbundet med at det kan stilles skjerpede rensekraft krav til kloakkavløp og/eller fastsettes kortere gjennomføringsfrist og/eller mer omfattende tilknytning til felles kloakkrense-

anlegg eller andre tiltak i forbindelse med forurensning for all bebyggelse m.v., alt som følge av utbyggingen.

- å utføre eller bekoste tiltak som er påkrevet for å avverge eller redusere virkning av forurensning som står i forbindelse med utbyggingen.
- helt eller delvis bekoste oppfølgingsundersøkelser av resipientforholdene i det berørte vassdragsavsnitt.

19.

(Tinglysning)

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Olje- og energidepartementet kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdrag for hvilke reguleringene kan medføre forpliktelser.

20.

(Kontroll med overholdelse av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av departementet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 4, 15 eller 19, første eller annet ledd, kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i ervervslovens § 26 og vassdragsreguleringslovens § 12, post 17.

For overtredelse av de i konsesjonen innfattede bestemmelser påløper en tvangsmulkt på kr. 1 000,- pr. dag eller kr. 5 000,- for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Mulkten kan inndrives ved utpanting.

Nytt manøvreringsreglement for inntaks/utjevningmagasinet for Nedre Nea og Hegsetfoss (Björgamagasinet) lyder som følger:

Manøvreringsreglement for utjevningsmagasin i Bjørga, Nea.

1.

Reguleringsgrensene er:

Øvre	kote 255,0
Nedre	kote 249,0
Reguleringshøyde	15,0 m

Naturlig sommervannstand ved damstedet er ca. kote 225,5. Kotehøydene refererer seg til Trondheim Elektrisitetsverks generalplan for Nea-anleggene.

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner. Dammen er utstyrt med fast overløp, og vannstanden må under flom påregnes å stige over øvre reguleringsgrense.

2.

Det avgis det til den alminnelige fløting i vassdraget nødvendige vann, dersom ikke fremføringen av tømmeret ordnes på annen måte overensstemmende med overenskomst eller skjønn.

3.

Det skal slippes nødvendig vann fra dammen i Hegsetbjørga til Nea for å opprettholde en vassføring målt ved Tuset bru på 1,5 m³/sek. i perioden 1.5 til 1.10.

4.

Det skal ved manøvreringen has for øye at flommene i vassdraget nedenfor magasinet så vidt mulig ikke økes.

Ved manøvreringen skal det tas særlig hensyn til at isforholdene i vassdraget ikke forverres.

Forøvrig kan vannslippingen foregå etter Trondheim Elektrisitetsverks behov.

5.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement.

Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokteren skal bo og at han skal ha telefon i sin bolig.

6.

Det skal påses at flomløpet ikke hindres av is eller lignende, og at dammen og reguleringsluker til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen samt avleses og noteres vannstander etter Vassdrags- og elektrisitetsvesenets bestemmelse. På forlangende av dette observeres og noteres også regnhøyde, temperatur m.v. Avskrift av protokollen sendes Vassdrags- og elektrisitetsvesenet hver måned.

7.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan departementet uten erstatning til Trondheims Elektrisitetsverk, men med plikt for verket til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14. desember 1917 nr. 16, og lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 nr. 17, gis Trondheim Elektrisitetsverk tillatelse til erverv av de nødvendige fall for bygging av Nedre Nea kraftverk og til overføring av Rotla og Krossåa på de vilkår som er tatt inn i Olje- og energidepartementets foredrag av 3. mai 1985.
2. I medhold av lov om vassdragene av 15. mars 1940 §§ 62, 104, 105 og 148 og lov om vern mot forurensninger og avfall av 13. mars 1981 § 11, gis Trondheim Elektrisitetsverk tillatelse til ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter og til bygging av Nedre Nea kraftverk på de vilkår som er inntatt i ovennevnte foredrag.
3. Det fastsettes nytt manøvreringsreglement for Trondheim Elektrisitetsverks utjevnings- og inntaksmagasin i Hegsetbjørge i Nea i samsvar med utkast inntatt i nevnte foredrag, som gjeldende inntil videre.

5. Arendal Smelteverk A.S

(Konsesjon på leie av inntil 6500 kW tilfeldig kraft fra Arendals Fossekompani eventuelt Aust-Agder kraftverk, til drift av smelteverk i Eydehavn i Moland kommune.)

Kongelig resolusjon av 10. mai 1985.

Innledning

Arendal Smelteverk ble ved kgl.res. av 18. mars 1983 gitt fornyet konsesjon på leie av 38 000 kW fastkraft til drift av selskapets smelteverk i Eydehavn i Moland kommune.

Ved brev av 30. desember 1983 har selskapet søkt om konsesjon på leie av inntil 6 500 kW tilfeldig kraft. Ved brev av 30. januar 1984 meddelte selskapet at kraften ville bli kjøpt fra Arendals Fossekompani.

Søknaden og tilleggsopplysninger

Søknaden til departementet er av 30. desember 1983 og lyder:

«Det vises til Deres brev av 6. juli 1983 angående konsesjonsplikt for kjøp av tilfeldig kraft.

Da vi ved vår søknad om konsesjon for kraftleie, datert 24. februar 1982, var av den oppfatning at konsesjon var nødvendig kun for fastkraftdekningen, ble det ikke søkt om konsesjon for utnyttelse av tilfeldig kraft.

Ved Kgl. Res. av 18. mars 1983 ble Arendal Smelteverk a.s. gitt konsesjon på leie av inntil 38 000 kW.

Vårt installerte produksjonsutstyr vil ved full kapasitetsutnyttelse kreve 44 500 kW.

Vi tillater oss derfor å søke om konsesjon for utnyttelse av ytterligere 6 500 kW som tenkes dekket ved kjøp av tilfeldig kraft.»

I brev av 30. januar 1984 er det gitt følgende tilleggsopplysninger:

«Det vises til Deres brev datert 17. januar 1984 i ovenfor nevnte sak, samt til vår søknad om leie av 6,5 MW tilfeldig kraft utover de tidligere konsederte 38 MW.

Da det ikke fremgikk klart hvem som skal stå som leverandør av denne tilfeldige kraften, kan vi meddele at vi vil kjøpe denne kraften fra Arendal Fossekompani. Sistnevnte selskap disponerer overføringslinjene til vårt smelteverk.»

Avgitte uttalelser

A/S Arendals Fossekompani har i brev til NVE av 16. februar 1984 meddelt:

«Vi viser til Deres brev av 9. februar 1984, bilagt Arendal Smelteverk a.s. søknad om konsesjon på 6,5 MW tilfeldig kraft fra oss.

Vi vil anbefale at Arendal Smelteverk a.s. blir meddelt konsesjon i h.t. søknaden.»

Aust-Agder fylkesutvalg har i møte 29. mai 1984 etter innstilling fra fylkesrådmannen enstemmig vedtatt:

«Fylkesutvalget viser til uttalelsen fra Aust-Agder kraftverk og har ikke noe å bemerke til at Arendal Smelteverk får konsesjon for kjøp av 6 500 kW tilfeldig kraft.»

Aust-Agder Kraftverks uttalelse er gitt i brev til fylkesutvalget av 4. april 1984 bl.a. sålydende:

«Vi har ingen bemerkninger til Arendal Smelteverk's søknad om konsesjon for kjøp av 6 500 kW tilfeldig kraft.

Da vi har en kraftleiekontrakt på 75 GWh pr. år for et tidsrom av 25 år, vil vi finne det naturlig at også AAK på lik linje med AF kunne stå som leverandør av tilfeldig kraft til Arendal Smelteverk a.s.»

Uttalelsen fra Aust-Agder Kraftverk er forelagt:

Arendal Smelteverk a.s. som i brev av 11. september 1984 til NVE bemerker:

«Vi viser til Deres brev av 23. juli 1984 hvor De refererer til uttalelse fra Aust-Agder Kraftverk og Fylkesutvalget.

Til nå har det vært naturlig å dekke vårt behov for tilfeldig kraft fra A/S Arendals Fossekompani, dette av pris- og avregningsmessige hensyn.

Når vi søker om konsesjon for kjøp av 6 500 kW tilfeldig kraft er det ingen betingelse fra vår side at Arendal Fossekompani skal være eneleverandør.

Vi er innstilt på å inngå avtaler med de to potensielle kraftleverandørene på ren forretningsmessig basis.»

NVE's uttalelse

«NVE vil etter dette anbefale at Arendal Smelteverk a.s. gis konsesjon på leie av inntil 6 500 kW tilfeldig kraft til drift av smelteverket i Eydehavn i Moland kommune. På bakgrunn av uttalelsene fra Aust-Agder Kraftverk og fylkeskommunen samt fra Arendal Smelteverk a.s. i brevet 11. september 1984 vil vi foreslå at konsesjonen gis på leie fra A/S Arendals Fossekompani eventuelt Aust-Agder Kraftverk.

Konsesjonen foreslås gitt samme tidsbegrensning som konsesjonen av 18. mars 1983, dvs. til 1. april 1993.

For øvrig foreslås konsesjonen i det vesentlige gitt med samme vilkår som konsesjonen av 18. mars 1983, herunder med vilkår om styre m.v., om en årlig avgift av kr. 1,50 pr kW av den kraft som gjennomsnittlig nyttes og om salg av bedriftens produkter. Vilkår om kraftavståelse forutsettes fortsatt sløffet i samsvar med praksis.»

Fylkesmannen i Aust-Agder har i brev til NVE av 16. juli 1984 meddelt:

«Det vises til NVE's ekspedisjon av 9. februar 1984 hvor fylkesmannen ble bedt om å innhente uttalelse fra fylkeskommunen til søknad fra Arendal Smelteverk a.s. om konsesjon på leie av inntil 6 500 kW tilfeldig kraft fra Arendal Fossekompani.

Fylkesutvalget har ikke hatt merknader til søknaden.

Kopi av fylkesutvalgets sak nr. 190/84, behandlet 29. mai 1984 vedlegges.

Fylkesmannen har heller ikke merknader til søknaden og vil anbefale at Arendal Smelteverk a.s. får konsesjon som omsøkt.»

Fylkesmannen i Aust-Agder har videre med brev av 15. mars 1985 til Olje- og energidepartementet oversendt følgende særutskrift av Moland kommunestyres møtebok vedrørende møte 12. februar 1985 sak nr. 19:

«Arendal Smelteverk a.s. fikk i 1983 konsesjon på leie av inntil 38 000 kW.

Bedriftens installerte produksjonsutstyr vil ved full kapasitetsutnyttelse kreve 44 500 kW.

Det er derfor nå søkt om konsesjon for utnyttelse av ytterligere 6 500 kW som tenkes dekket ved kjøp av tilfeldig kraft.

Rådmannen rår til at formannskapet avgir slik innstilling:

Kommunestyret anbefaler konsesjonssøknaden.

Formannskapet rår til at kommunestyret fatter vedtak i samsvar med rådmannens innstilling.

Vedtak enst.:

Formannskapets innstilling vedtas.»

Industridepartementet uttaler i brev av 16. januar 1985:

«Det vises til brev fra Olje- og energidepartementet datert 24. desember 1984.

Arendal Smelteverk A/S søker 30. desember 1983 om konsesjon på leie av 6,5 MW tilfeldig kraft.

Ifølge Olje- og energidepartementet utløses konsesjonsplikt da det forventes at leietiden vil kunne strekke seg utover 3–5 måneder.

I møte med Industridepartementet 15. januar 1985 har bedriften opplyst av det på nåværende tidspunkt ikke er aktuelt med inngåelse av skriftlig avtale mellom bedriften og de aktuelle kraftleverandører om leietidens lengde, pris eller andre forhold. Der- som det senere skulle bli aktuelt med en slik avtale vil dette bli tatt opp med myndighetene som egen sak.

I brev av 18. mai 1983 fra bedriften til Olje- og energidepartementet, regner bedriften med at behovet for denne kraften kun vil bli utnyttet sporadisk for å dekke marginale etterspørsler i markedet.

Etter konsesjon gitt ved kgl.res. av 18. mars 1983 disponerer bedriften i dag fastkraft og tilfeldig kraft for tilsammen 38,0 MW. Med 6,5 MW i tillegg vil bedriften kunne få tilgang på ialt 44,5 MW – som tilsvarer den effekt det eksisterende produksjonsutstyret krever ved full utnyttelse.

Bortsett fra i 1984, da det gjennomsnittlige effektuttak over året ble på 38,4 MW har bedriften i de senere år med god margin kunne dekke hele sitt kraftbehov innenfor den kraftramme den nå har konsesjon for. Det gjennomsnittlige effektuttak over perioden 1980–84 har vært på 29,5 MW.

I 1984 ble det mindre ekstrasbehovet dekket ved kortsiktige innkjøp av tilfeldig kraft.

Det økte kraftforbruket i 1984 skyldes bedre utnyttelse av produksjonskapasiteten (93 % mot 80 % i gjennomsnitt for perioden 1977–84) og ikke utvidelser.

I de oversendte saksdokumenter foreligger det ellers ikke opplysninger om utbyggsplaner.

I kgl.res. av 18. mars 1983 er det forøvrig omtalt arbeider med energiøkonomisering innen silisiumkarbidbransjen som vil kunne komme bedriften til nytte. Det er fremdeles usikkert om dette vil gi seg utslag i ENØK-tiltak ved bedriften i de nærmeste år.

Bedriften opplyser at den planlegger en

viss omlegging fra en forholdsvis jevn produksjon, til en mere oppstykket produksjon der en i perioder med god tilgang på tilfeldig kraft vil utnytte produksjonsutstyret maksimalt, mens en i andre perioder vil ha lavere produksjonstakt. Dette anses som et bedriftsøkonomisk fordelaktig tiltak. Med en slik mere fleksibel produksjonsmåte vil bedriften i større grad enn i dag ha behov for i perioder å ta ut maksimal effekt.

I lys av dette vil Industridepartementet anbefale at Arendal Smelteverk A/S får konsesjon på ytterligere 6,5 MW for den foreslåtte periode frem til 1. april 1993.»

Departementet skal bemerke:

Arendal Smelteverk a.s ble ved konsesjon av 18. mars 1983 gitt fornyet konsesjon på leie av i alt 38 000 kW fastkraft til drift av smelteverket i Eydehamn. Arendal Smelteverk produserer silisiumkarbid. Den effekt det eksisterende produksjonsutstyret krever ved full utnyttelse er 44 500 kW.

Søknaden fra Arendal Smelteverk a.s gjelder konsesjon på leie av inntil 6 500 kW tilfeldig kraft fra Arendal Fossekompani eller eventuelt Aust-Agder Kraftverk.

Som det fremgår av Industridepartementets merknader opplyser bedriften at den planlegger en viss omlegging fra en forholdsvis jevn produksjon, til en mere oppstykket produksjon der en i perioder med god tilgang på tilfeldig kraft vil utnytte produksjonsutstyret maksimalt, mens en i andre perioder vil ha lavere produksjonstakt. Dette anses som et bedriftsøkonomisk fordelaktig tiltak. Med en slik mere fleksibel produksjonsmåte vil bedriften i større grad enn i dag ha behov for i perioder å ta ut maksimal effekt.

Det er opplyst at Arendal Smelteverk, som de øvrige silisiumkarbidverkene, arbeider med varmegjenvinning fra smelteovnene.

Olje- og energidepartementet vil i tilslutning til Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen og Industridepartementet tilråde at Arendal Smelteverk a.s gis konsesjon på leie av inntil 6 500 kW tilfeldig kraft fra Arendal Fossekompani eller eventuelt Aust-Agder Kraftverk, til drift av selskapets smelteverk i Eydehamn i Moland kommune.

Departementet vil tilråde at den årlige avgift i samsvar med øvrige kraftleiekonsesjoner gitt ved kgl.res. etter 1. januar 1985, fastsettes til kr 4 pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig nyttes.

Konsesjonen foreslås gitt samme tidsbegrensning som konsesjoner av 18. mars 1983, dvs. til 1. april 1993.

For øvrig foreslås konsesjonen i det vesentlige gitt på samme vilkår som konsesjonen av 18. mars 1983, herunder med vilkår om styre m.v. og om salg av bedriftens pro-

dukter. Vilkår om kraftavståelse forutsettes sløffet i samsvar med praksis.

Konsesjonsvilkårene er som følger:

1. Leietid.

Konsesjonen gjelder så lenge kraftleieforholdet måtte bestå, dog ikke lenger enn til 1. april 1993.

2. Styre.

Arendal Smelteverk A/S skal være et selvstendig norsk aksjeselskap med sete i Norge. Selskapets produksjons- og salgsvirksomhet skal ledes fra Norge etter forretningsmessige prinsipper.

Av styrets medlemmer med varamenn skal til enhver tid flertallet, herunder formannen, være norske statsborgere fast bosatt i Norge.

Selskapet skal ha norsk statsautorisert revisor bosatt i Norge.

Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Olje- og energidepartementet.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en løpende mulkt på opptil kr. 1 – en krone – pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet.

4. Norsk arbeid og materiell.

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m.v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er like så god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (det forutsettes da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 % over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 prosent av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer. Søknaden om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige. Hva angår leveranser fra EFTA-land, vil dispensasjonsadgangen bli praktisert i samsvar med de forpliktelser som foreligger i forhold til disse

land under forutsetning av full gjensidighet.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang illegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 – femten – % av den verdi som varen har.

Det forutsettes at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell f.eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger ved omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 100 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbudsvilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 100 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

5. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr like så gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

6. Avgift.

Av den kraft som gjennomsnittlig nyttes, erlegges til staten en årlig avgift av kr. 4 pr. kW beregnet etter formelen:
 $\text{kWh}/8\,760 = \text{kW}$.

Avgiften forfaller til betaling ved hvert års utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares deretter 6 % årlig rente. De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

7. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som Olje- og energidepartementet måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelser av Olje- og energidepartementet.

8. Salg av bedriftens produkter.

Salg av bedriftens produkter må ikke i noe tilfelle uten samtykke av Olje- og energidepartementet finne sted til priser som ligger under de til enhver tid gjeldende og oppnåelige priser på verdensmarkedet.

9. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

For overtredelse av vilkårene fastsettes en løpende mulkt på kr. 2 000 – kroner to tusen – pr. dag.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 7 eller overskridelse av den maksimale effekt konsesjonen lyder på kan medføre at konsesjonen bortfaller, jfr. § 27, 2. ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917. Lovens §§ 31 og 32 kommer i så fall til anvendelse.

Dersom selskapet bruker energien til å drive virksomhet som p.g.a. utslipp, støy, stråling o.l. kan være til skade eller ulempe for miljøet, må det foreligge tillatelse fra forurensningsmyndighetene etter forurensningsloven § 11 jfr. § 7.

Ny tillatelse er nødvendig dersom kraftkonsesjonen medfører at et tidligere utslipp kan bli til økt skade eller ulempe, eller som sammen med annen forurensende miljøpåvirkning kan bli til skade eller ulempe for miljøet.

Krafttuttaket vil være undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

Den årlige avgift til staten som er fastsatt i vilkårenes post 6, bes innbetalt til hovedkassen for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.

Selskapet plikter innen 1. april hvert år å sende Olje- og energidepartementet oppgave pr. 31. desember året før vedrørende selskapets styre, aksjekapital m.v.

I forbindelse med eventuell omsetning av selskapets aksjer henleder man særlig oppmerksomheten på de bestemmelser om meldeplikt m.v. som ved endringslov av 19. juni 1969 er tatt inn i § 30 i konsesjonsloven av 14. desember 1917 – jfr. lovens § 34 første ledd – samt på bestemmelsen i første ledd § 37 a, hvorefter erverv av aksjer eller parter som medfører konsesjonsplikt etter § 35 eller § 37 i intet tilfelle er gyldig uten samtykke av selskapets styre.

Olje- og energidepartementet forbeholder seg for øvrig rett til å treffe enhver bestemmelse som måtte anses påkrevd i anledning av konsesjonsvilkårenes post 7.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV gis Arendal Smelteverk a.s konsesjon på leie av inntil 6 500 kW tilfeldig kraft fra A/S Arendals Fossekompani, eventuelt Aust-Agder Kraftverk til smelteverket i Eydehavn i Moland kommune.

Konsesjonen gis på vilkår som er foreslått i Olje- og energidepartementets foredrag av 10. mai 1985.

6. A/S Raufoss Ammunisjonsfabrikker.

(Konsesjon på leie av inntil 40 000 kW fastkraft og inntil 18 000 kW tilfeldig kraft til elektrokjeler fra Oppland fylkes elektrisitetsverk samt 600 kW fastkraft fra Vest-Oppland kommunale kraftselskap*) og 600 kW fastkraft fra Hadelands Elektrisitetsverk.)

Kongelig resolusjon av 31. mai 1985.

Innledning.

Ved kongelig resolusjon 27. juli 1973 fikk Raufoss Ammunisjonsfabrikker konsesjon på leie av inntil 22 000 kW fastkraft og 7 000 kW tilfeldig kraft til dampfremstilling fra Statskraftverkene og inntil 600 kW fra Vest-Oppland kommunale kraftselskap samt inntil 600 kW fra Hadelands Elektrisitetsverk. Konsesjonen var tidsbegrenset til 1. juni 1983.

Søknaden m. v.

I brev av 7. juni 1983 har Raufoss søkt om fornyelse, således:

«Nåværende konsesjon utløper 1. juni 1983.

I prinsipp søkes om forlengelse av nåværende konsesjon, dvs. konsesjon på følgende kvanta:

Garantert kraft fra	
Statskraftverkene	22,0 M.W.
Kjøp fra Toten Kommunale	
E.verk (TKE)	0,6 »
Kjøp fra Hadeland E.verk	
(H.E.V.)	0,6 »
Sum	23,2 M.W.

Kjelekraft fra Statskraftverkene 7,0 M.W.

Uttaket fra TKE dekker RA's forbruk på Bradal (skytefelt) og avdeling Kapp Verk.

Tilsvarende fra H.E.V. dekker forbruk i avdeling Gran Verk.

I vår nåværende konsesjon var det et uttak fra Vest-Oppland Komm. Kraftselskap til en avdeling på Fall. Denne er nedlagt.

*) Ved en inkurie er Vest-Oppland kommunale kraftselskap i konsesjonen oppgitt som leverandør av 600 kW til A/S Raufoss Ammunisjonsfabrikk, det riktige skal være Toten Kommunale Elektrisitetsverk.

For levering av garantert kraft og kjelekraft foreligger kontrakt med N.V.E. 4 kopier vedlagt.

Kontrakten for garantert kraft er oppsagt fra 30. juni 1984. Statskraftverkene har underrettet RA om at all kraftlevering fra 1. juli 1984 skal skje gjennom Oppland Fylkes E.verk. Det er mulig at levering av kjelekraft kan bli overført på et tidligere tidspunkt.

6,0 M.W. av garantert kraft vil bli levert fra RA til I/S Aluminiumsprofiler. Dette er i overensstemmelse med nåværende konsesjon, men kvanta er redusert. I/S Aluminiumsprofiler er et selvstendig selskap hvor RA og ASV eier 50 % hver. Bedriften ligger innenfor RA's industriområde. Drøftinger om eventuelle endringer i eierforholdet pågår.

I/S Aluminiumsprofiler sender inn egen søknad om konsesjon for sitt kraftforbruk.

RA drives som statsaksjeselskap med rent norsk styre.

Selskapets aksjekapital på 120 000 000,- kr. eies i sin helhet av den norske stat.

Erklæring fra styret i h.h.t. § 24, 2. ledd i konsesjonsloven vil bli ettersendt.

Dersom det er behov for flere opplysninger, ber vi Dem kontakte oss.»

I brev av 13. juni 1984 har selskapet gitt følgende tilleggsopplysninger:

«Vi viser til Deres brev av 28. mai 1984 og kan opplyse at fastkraftleveringen vil skje gjennom O.F.E. fra 1. juli 1984.

Levering av tilfeldig kraft ble overført O.F.E. fra 13. juni 1983.

Det er ennå ikke underskrevet kontrakter for noen av disse leveringer. Forhandlinger pågår og det var forutsatt at kontraktene skulle være undertegnet innen 1. juli d. å. Vi arbeider fortsatt etter denne målsetting, men det kan oppstå forsinkelse.

Vi vil underrette Dem så snart kontraktene er klare.»

Med brev av 18. januar 1985 til NVE har selskapet oversendt kopi av kontrakter med Oppland fylkes elektrisitetsverk om levering av fastkraft og tilfeldigkraft.

Avgitte uttalelser.

Gran kommunestyre har i møte 6. oktober 1983 etter innstilling fra formannskapet enstemmig vedtatt om å anbefale konsesjon gitt på leie av 600 kW til bruk ved avdeling Gran Verk.

Vestre Toten kommunestyre har i møte 29. september 1983 vedtatt å anbefale at konsesjon blir gitt.

Toten Kommunale Elektrisitetsverk har i brev av 13. oktober 1983 til fylkesmannen i Oppland uttalt:

«T.K.E.'s styre har behandlet saken i møte 7. oktober 1983.

1. Styret anbefaler enstemmig at bedriftene gis konsesjon på kraftleie av de omsøkte kvanta.

2. Styret er av den oppfatning at all kraftlevering til abonnent i Østre og Vestre Toten kommuner skal forestås av T.K.E. Utskrift av styreprotokollen, sak 49/83 vedlegges.

Til pkt. 1. anføres at de respektive selskaper bør ha egen kraftleiekonsesjon og være direkte abonnent hos kraftleverandøren. R.A. bør ikke være videreformidler av kraft til andre selskaper.

Vedr. pkt. 2. mener styret at Oppland Fylkes Elektrisitetsverk har til formål å skaffe kraft for fordeling til fordelingsverkene i Oppland. O.F.E. skal ikke ha direkte leveranser til abonnenter utenom elverkene.

I kjelekraftkontrakten er nevnt leveranse fra R.A. til Raufoss skole (§ 1 pkt. 1). Denne leveransen er tidligere overtatt av T.K.E. Videre er leveransen i deler av Raufoss som R.A. hadde tidligere, overtatt av T.K.E. T.K.E. mener det er riktig å fortsette den linjen, slik at når Staten nå gir avkall på direkte levering til sitt eget selskap, bør det være det lokale elverk, altså T.K.E. som overtar leveringen.»

Oppland fylkeskommune har i brev av 8. november 1983 til fylkesmannen meddelt:

«Viser til brev av 27. juni 1983.

Saken ble behandlet av Oppland fylkesutvalg som sak 226/83 i møte 1. november 1983.

Fra fylkesutvalgets møteprotokoll refereres:

«Nyland foreslo at ordene «eller Toten kommunale Elektrisitetsverk» ble tilføyet i forslaget til vedtak nest siste linje. I samsvare med fylkesrådmannens innstilling med foreslått tilføyelse fra Nyland ble enstemmig fattet slikt

vedtak:

Oppland fylkesutvalg tilrår at A/S Raufoss Ammunisjonsfabrikker og I/S Aluminiumsprofiler gis konsesjon på omsøkt kraftleie.

Det forutsettes at konsesjon blir gitt med Oppland fylkes elektrisitetsverk eller Toten kommunale elektrisitetsverk som kraftleverandør i stedet for Statskraftverkene.»

Avtrykk av fylkesrådmannens innstilling vedlegges.»

Fylkesmannen i Oppland har i brev til NVE av 22. november 1983 meddelt:

«En viser til Deres ekspedisjon av 22. juni 1983 og oversender følgende uttalelser:

1. Oppland fylkeskommune, brev av 8. november 1983 med vedlegg.
2. Toten kommunale elverk, brev av 13. oktober 1983.
3. Gran kommune, brev av 17. oktober 1983 med vedlegg.
4. Vestre Toten kommune, brev av 18. november 1983 med vedlegg.

Fylkesmannen viser til de avgitte uttalelser og anbefaler at A/S Raufoss Ammunisjonsfabrikker og I/S Aluminiumsprofiler gis konsesjon på omsøkt kraftleie.»

Statskraftverkene har i notat av 4. august 1983 til Energidirektoratet uttalt:

«Vår levering av kjelekraft til Raufoss ammunisjonsfabrikker er allerede opphørt og er overtatt av Oppland fylkes elektrisitetsverk. Videre vil også vår primakraftlevering til Raufoss bli overtatt av OFE i nær fremtid, selv om datoen ikke ennå er endelig bestemt. Etter dette vil ikke vi lengre ha noen leveranser til Raufoss ammunisjonsfabrikker.

Leveranse til I/S Aluminiumsprofiler har vi aldri hatt, men vi antar at dette forbruk hittil har vært dekket gjennom vår leveranse til Raufoss ammunisjonsfabrikker.»

Kraftleiekontraktene.

Fastkraftkontrakten.

Kontrakten er datert 13. september 1984. Den forplikter Oppland fylkes elektrisitetsverk til innen rammen av dets ordinære fastkrafttilgang å levere den kraft A/S Raufoss Ammunisjonsfabrikker trenger til dekning av fastkraftforbruket innenfor konsesjonsområdet. Raufoss skal hvert år gi en prognose for kraftuttaket for kommende 5 avregningsår. Kraften skal leveres som trefaset vekselstrøm med ca. 50 perioder pr. sekund ved Gjøvik transformatorstasjon med en spenning på ca. 66 kV. Kraften skal måles samme sted, hvor fylkesverket setter opp kWh-målere med maksimalvisere for registrering av den samlede midlere effekten over 1 time.

For uttatt kraft skal Raufoss betale den prisen som til enhver tid gjelder. Prisen skal fastsettes av fylkestinget i Oppland.

Kontrakten skal gjelde fra 1. juli 1984 og løper med 5 års gjensidig oppsigelsesfrist. Hvis kraftprisen blir justert oppover skal Raufoss ha rett til å si opp kontrakten fra det tidspunkt prisen blir justert.

Ifølge kontraktens bestemmelser (§ 13) har Statskraftverkene i brev av 29. desember 1982 tildelt Raufoss 28 MW/142 GWh pr. år for 5 år, 1. juli 1984–1. juli 1989. Fylkesverket skal uansett det som er bestemt i kontrakten forøvrig stille tildelt effekt og energi til rådighet.

Raufoss' samlede betaling for effekt og energi skal frem til 1. juli 1989 ikke bli høyere enn om Statskraftverkene hadde fortsatt å levere tildelt kraft. Hvis Raufoss tar ut mer enn 28 MW eller 46 GWh/sommer eller 96 GWh/vinter beregnet etter Raufoss' statskraftkontrakt gjeldende til 1. juli 1984, skal fylkesverkets priser nyttes. Hvis Raufoss får tildelt statskraft etter 1. juli 1989, skal særbeholdningene i kontraktens § 13.1 og 2 gjelde for tildelt statskraft.

Tilfeldigkraftkontrakten.

Kontrakten er datert 5. juli/13. september 1984. Levering skal skje i den utstrekning Oppland fylkes elektrisitetsverk finner å kunne levere tilfeldigkraft. Kraften skal være prioritert etter fastkraftleveranse. Raufoss skal ha plikt til å disponere slik at tilfeldigkraft kan kobles ut når levering etter kontrakten ikke kan finne sted.

Kraften skal leveres ved Gjøvik transformatorstasjon som trefaset vekselstrøm med en spenning på ca. 66 kV. Fylkesverket skal være forpliktet til å levere tilfeldigkraft når slik kraft står til disposisjon. Raufoss skal ha plikt til å nytte tilfeldigkraft når fylkesverket stiller kraft til disposisjon i henhold til kontrakten og prisen er lavere enn avsnvsverdien. Raufoss skal ha rett til å bruke tilfeldigkraft selv om prisen er høyere enn avsnvsverdien, såfremt slik kraft kan skaffes. Kraftleveringen skal måles ved 5,3 kV hos Raufoss som setter opp 1 times kWh-målere.

For levert kraft skal Raufoss betale en pris av Tkp/kWh, beregnet på følgende måte:

$$Tkp = S + 1.0 \text{ hvor}$$

S = tapskorrigert samkjøringspris i øre/kWh for samkjøringskraft KTK.

Kontrakten skal gjelde fra 13. juni 1983 og vare til 1. juli 1988. Den skal deretter gjelde til en av partene sier den opp med 1 års varsel.

Forøvrig viser vi til de vedlagte kontraktskopier.

NVE's uttalelse.

Søknaden av 7. juni 1983 gjelder fortsatt leie av inntil 22 000 kW fastkraft og 7 000 kW tilfeldigkraft til elektrokjele fra Statskraftverkene og inntil 600 kW fra Vest-Oppland kommunale kraftselskap samt inntil 600 kW fra Hadelands Elektrisitetsverk. Ved en misforståelse har Raufoss imidlertid oppgitt gjennomsnittseffekten (kWh/8 760 t) istedenfor maksimaleffekten (gjennomsnittet av de tre høyeste toppene i året). Om dette har selskapet i brev av 11. februar 1985 uttalt:

«Vi viser til vår søknad av 7. juni 1983 og vårt brev av 7. juni 1983 og vårt brev av 18. januar 1985, samt telefonsamtale med Deres Finn Skagen.

I vår søknad er effektbehovet oppgitt som gjennomsnittsbetlastning for alle timer i året.

Angitt som maksimalbelastning ber vi om at vår søknad rettes til:

Fastkraft fra O.F.E.	40,0 MW
Kjøp fra Toten Komm.	
E.verk	0,6 »
Kjøp fra Hadeland	
E.verk	0,6 »
Sum	41,2 MW
Tilfeldig kraft	18,0 MW

Fastkraft (40,0 MW) og tilfeldig kraft (18,0 MW) leveres etter kontrakter med O.F.E., som tidligere er oversendt Dem.

Levering til I/S Aluminiumprofiler er i vår søknad oppgitt til 6,0 MW, beregnet på samme måte som Raufoss's effektbehov. Behovet for I/S Aluminiumprofiler endres til 12,0 MW.

I/S Aluminiumprofiler sender bekreftelse på endringen i eget brev.

Vi gjør oppmerksom på at forventet energibehov ikke er endret.

Om nødvendig står vi gjerne til tjeneste med ytterligere opplysninger.»

Oppland fylkes elektrisitetsverk har 18. februar 1985 meddelt at de ikke har noe å bemerke til angitte maksimaleffekter.

Som nevnt i Raufoss's brev av 13. juni 1984 ble leveringen av tilfeldigkraften overført til Oppland fylkes elektrisitetsverk fra 13. juni 1983. Samtidig opplyses at fastkraftleveringen vil skje gjennom fylkesverket fra 1. juli 1984. Statskraftverkene har i notat av 4. august 1983 ikke hatt noe å bemerke til dette.

Saken har vært forelagt for Gran og Vestre Toten kommunestyre, Oppland fylkeskommune og fylkeskommunen i Oppland, som samtlige anbefaler at konsesjon blir gitt. I uttalelsen fra fylkekommunen er det forutsatt at konsesjon blir gitt med Oppland fylkes elektrisitetsverk eller Toten Kommunale Elektrisitetsverk som kraftleverandør i stedet for Statskraftverkene. Toten Kommunale Elektrisitetsverk har i brev av 13. oktober 1983 uttalt at styret er av den oppfatning at all kraftlevering til abonnent i Østre og Vestre Toten kommuner skal forestås av Toten Kommunale Elektrisitetsverk. Styret er av den mening at Raufoss ikke bør være videreformidler av kraft til andre selskaper. Toten Kommunale Elektrisitetsverk har imidlertid i brev til NVE av 13. januar 1984 meddelt at det tar opplysningene fra I/S Aluminiumprofiler til etterretning og vil ikke motsette seg at nåværende forsyning fra Raufoss fortsetter så lenge situasjonen er som nå. Vi viser i den forbindelse til vedlagte kopi av brev av 12. desember 1983 fra I/S Aluminiumprofiler til NVE.

NVE vil etter dette anbefale at Raufoss gis fornyet konsesjon. Som vanlig forutsettes maksimaleffekten lagt til grunn. Denne er oppgitt til 40 000 kW fastkraft og inntil 18 000 kW tilfeldigkraft til elektrokjeler fra Oppland fylkes elektrisitetsverk i henhold til inngåtte kraftleiekontrakter i stedet for fra Statskraftverkene som tidligere. Videre anbefales fornyet konsesjon gitt på leie av inntil 600 kW fra Vest-Oppland kommunale kraftselskap samt inntil 600 kW fra Hadelands Elektrisitetsverk.

Forøvrig foreslås konsesjon gitt med samme vilkår som tidligere, herunder vilkår om helt norsk styre og om en årlig avgift til staten av den kraft – utenom tilfeldigkraft til dampfremstilling – som gjennomsnittlig nyttes. Avgiftens størrelse forutsettes fastsatt til kr. 4,- pr kW beregnet etter formelen: $\text{kWh}/8\,760 = \text{kW}$, jfr. departementets brev av 19. februar 1985 om nytt avgiftsnivå. Vilkår om kraftavståelse forutsettes fortsatt sløffet.

Det vises ellers til vedlagte fullstendige forslag til konsesjonsvilkår.

Når det gjelder søknaden fra I/S Aluminiumprofiler om fornyet konsesjon på leie av inntil 12 000 kW (maksimaleffekt) fra Raufoss, vil vi anbefale at Raufoss gis samtykke til i henhold til konsesjonsvilkårenes post 3 til slik overdragelse. Søknaden fra I/S Aluminiumprofiler forutsettes ferdigbehandlet av NVE så snart Raufoss-saken er klarert.

Industridepartementet uttaler i brev av 27. mars 1985:

«Vi viser til Deres brev av 8. mars 1985 vedrørende A/S Raufoss Ammunisjonsfabrikkers søknad om forlengelse av nåværende kraftleiekonsesjon.

A/S Raufoss Ammunisjonsfabrikker er en hjørnestensbedrift i Raufoss-distriktet og sysselsatte i 1984 ca. 2 450 personer. Bedriften er delt inn i ulike divisjoner og produserer en rekke produkter, bl. a. forskjellige typer ammunisjon, raketter, produkter av kobber og kobberlegeringer som koblinger til VVS-markedet og bilindustrien, myntmetall, støtfangere, lettkonstruksjoner innen bilens chassis, byggprodukter og spesialprodukter i aluminium, underleveranser til fly og forsvarsindustrien, samt alle former for spesialverktøy. A/S Raufoss Ammunisjonsfabrikker legger stor vekt på omstilling, og bedriften ønsker å ligge langt fremme i internasjonal sammenheng på områdene produktutvikling, materialteknologi og produksjonsteknikk. Bedriften er nå i ferd med å etablere Raufoss Materialtekniske Senter, som er planlagt å bli en materialteknisk serviceinstitutt for industrien i Østlandsområdene. I 1983 var netto omsetning NOK 1 000 mill., og A/S Raufoss Ammunisjonsfabrikker forventer både økt omsetning og økt antall sysselsatte i tiden fremover.

Industridepartementet anbefaler at søknaden innvilges.»

Departementet skal bemerke:

Søknaden fra A/S Raufoss Ammunisjonsfabrikker gjelder fornyet konsesjon på 41,2 MW fastkraft og 18 MW tilfeldig kraft til elektrokjeler. Tidligere konsesjon utløp 1. juni 1983. I henhold til inngåtte kontrakter vil Oppland fylkes elektrisitetsverk heretter stå som kraftleverandør i stedet for Statskraftverkene.

A/S Raufoss Ammunisjonsfabrikker er en hjørnestensbedrift i Raufossområdet med en

sysselsetting i 1984 på ca. 2 450 personer. Det forventes økt omsetning og økt antall sysselsatte i årene fremover.

Bedriften legger stor vekt på omstilling, og ønsker å ligge langt fremme internasjonalt på områdene produktutvikling, materialteknologi og produksjonsteknikk. Bedriften er inndelt i ulike divisjoner med et bredt produktspekter.

Fastkraftforbruket de senere år har vært av størrelsesorden 130–140 GWh/år. Det regnes med omlag uforandret forbruk i tiden fremover.

Bedriften anvender fastkraft for:

- drivkraft
- prosessvarme for smelting og temperering
- oppvarming av bygninger

Stålstøperiet på Raufoss har nylig blitt nedlagt. Bortfall av kraftforbruk i denne avdelingen har blitt kompensert ved merforbruk i andre avdelinger.

Bedriften vurderer flere energiøkonomiserende tiltak som vil redusere varmekraftforbruket. På grunn av det vidstrakte fabrikkområde blir enkelte tiltak relativt kostbare. De fleste bygninger er tilknyttet forskjellige sentralvarmeanlegg.

Enkelte bygninger oppvarmes med panelovner eller varmluftaggregater. Ialt finnes 2 stk. oljefyrte kjeler og 4 stk. elektrokjeler.

Forbruket av tung fyringsolje har blitt vesentlig redusert siden 1980. SO₂-utslippene har gått ned tilsvarende. Tungoljeforbruket var ca. 6 000 tonn i 1980, ca. 2 000 tonn i 1984, og på grunn av økt elektrokjelpasitet regnes med fortsatt reduksjon til ca. 1 000 tonn i 1985.

Toten-regionen planlegger bygging av et interkommunalt søppelforbrenningsanlegg. Et alternativ er å plassere anlegget på Raufoss og knytte det til Raufoss Ammunisjonsfabrikkers sentralvarmenett.

Departementet vil i tilslutning til NVE's innstilling tilrå at A/S Raufoss Ammunisjonsfabrikker gis konsesjon på leie av inntil 40 000 kW fastkraft og inntil 18 000 kW tilfeldig kraft fra Oppland fylkes elektrisitetsverk samt 600 kW fastkraft fra Vest-Oppland kommunale kraftselskap og 600 kW fastkraft fra Hadelands Elektrisitetsverk.

Konsesjonen foreslås tidsbegrenset til 1. juli 1993.

For øvrig foreslås konsesjonen gitt med samme vilkår som tidligere, herunder vilkår om helt norsk styre og om en årlig avgift til staten av den kraft – utenom tilfeldigkraft til dampfremstilling – som gjennomsnittelig nyttes. Avgiftens størrelse fastsettes til kr. 4,- pr. kW beregnet etter formelen: $\text{kWh}/$

8 760 = kW. Vilkår om kraftavståelse forutsettes sløyfet.

Departementet vil komme tilbake til spørsmålet om samtykke til overdragelse av kraft fra A/S Raufoss Ammunisjonsfabrikker til I/S Aluminiumsprofiler i forbindelse med NVE's behandling av konsesjonssøknaden fra denne bedriften.

Konsesjonsvilkårene er som følger:

1. Leietid.

Konsesjonen gjelder så lenge kraftleieforholdet mellom partene måtte bestå, dog ikke lenger enn til 1. juli 1993.

2. Styre.

Selskapet skal ha sitt sete her i riket, og dets styre skal til enhver tid bare bestå av norskestatsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Olje- og energidepartementet.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en løpende mulkt på opptil kr. 1 – en krone – pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet.

4. Norsk arbeid og materiell.

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m.v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er like så god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (det forutsettes da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 % over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 prosent av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer. Søknaden om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige. Hva angår leveranser fra EFTA-land, vil dispensasjonsadgangen bli praktisert i samsvar med de forpliktelser som foreligger i forhold til disse

land under forutsetning av full gjensidighet.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 – femten – % av den verdi som varen har.

Det forutsettes at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell f.eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 100 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbudsvilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 100 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

5. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr like så gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

6. Avgift.

Av den kraft – utenom tilfældigkraft til dampfremstilling – som gjennomsnittlig nyttes, erlegges til staten en årlig avgift av kr. 4,- pr. kW beregnet etter formelen:
 $\text{kWh}/8\,760 = \text{kW}$.

Avgiften forfaller til betaling ved hvert års utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares deretter 6 % årlig rente. De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

7. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som Olje- og energidepartementet måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det oftest av selskapet etter nærmere bestemmelser av Olje- og energidepartementet.

8. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

For overtredelse av vilkårene fastsettes en løpende mulkt på kr. 2 000 – kroner to tusen – pr. dag.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 7 eller overskridelse av den maksimale effekt konsesjonen lyder på kan medføre at konsesjonen bortfaller, jfr. § 26, 2. ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917. Lovens §§ 31 og 32 kommer i så fall til anvendelse.

Dersom selskapet bruker energien til å drive virksomhet som p.g.a. utslipp, støy, stråling o.l. kan være til skade eller ulempe for miljøet, må det foreligge tillatelse fra forurensningsmyndighetene etter forurensningsloven § 11 jfr. § 7.

Ny tillatelse er nødvendig dersom kraftkonsesjonen medfører at et tidligere utslipp kan bli til økt skade eller ulempe, eller som sammen med annen forurensende miljøpåvirkning kan bli til skade eller ulempe for miljøet.

Kraftuttaket vil være undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

Den årlige avgift til staten som er fastsatt i vilkårenes post 6, bes innbetalt til hovedkassen for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.

Selskapet plikter innen 1. april hvert år å sende Olje- og energidepartementet oppgave pr. 31. desember året før vedrørende selskapets styre, aksjekapital m.v.

I forbindelse med eventuell omsetning av selskapets aksjer henleder man særlig oppmerksomheten på de bestemmelser om meldeplikt m.v. som ved endringslov av 19. juni 1969 er tatt inn i § 30 i konsesjonsloven av 14. desember 1917 – jfr. lovens § 34 første ledd – samt på bestemmelsen i første ledd § 37 a, hvorefter erverv av aksjer eller parter som medfører konsesjonsplikt etter § 36 eller § 37 i intet tilfelle er gyldig uten samtykke av selskapets styre.

Olje- og energidepartementet forbeholder seg for øvrig rett til å treffe enhver bestemmelse som måtte anses påkrevd i anledning av konsesjonsvilkårenes post 7.

Olje og energidepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV gis A/S Raufoss Ammunisjonsfabrikker konsesjon på leie av inntil 40 000 kW fastkraft og inntil 18 000 kW tilfeldig kraft til elektrokjeler fra Oppland fylkes elektrisitetsverk samt 600 kW fastkraft fra Vest-Oppland kommunale kraftselskap og 600 kW

fastkraft fra Hadelands Elektrisitetsverk.

Konsesjonen gis på de vilkår som er foreslått i Olje- og energidepartementets foredrag av 31. mai 1985.

7. Sogn og Fjordane Energiverk.

(Løyve til regulering og tileigning samt oreigning av grunn og rettar for utbygging og regulering av Vettlefjordelvi.)

Kongelig resolusjon av 21. juni 1985.

Stortinget har i møte 20. mai 1985 fatta fylgjande vedtak:

«Stortinget samtykkjer i

1. at Sogn og Fjordane Energiverk i medhald av vassdragsreguleringslova av 14. desember 1917 og lov om konsesjon for vannfall, bergverk og annen fast eigedom mv. av 14. desember 1917 får løyve til regulering og bygging av Mel Kraftverk og til tileigning av fallrettar i Vettlefjordelvi og Jorddalselvi.
2. at Sogn og fjordane Energiverk i medhald av vassdragslova av 15. mars 1940 § 148 får løyve til å oreigna fallrettar i vassdraget frå Nedre Svartevassvatn til foten av Melsfossen, i det alt vesentlege i samsvar med komiteen si tilråding.»

Vedtaket var i samsvar med innstilling fra energi- og industrikomiteen i Innst. S. nr. 207 (1984–85). Denne bygger på departementet si tilråding i St. prp. nr. 70 (1984–85), men fråveik proposisjonen når det gjaldt utkast til konsesjonsvilkår på fylgjande punkt:

1. Konsesjonsavgiftene til Balestrand kommune er heva til kr. 20,- pr. nat.-hk.
Departementet hadde tilrådd at konsesjonsavgifta til kommunen skulle setjast til kr. 18,- pr. nat.-hk.
2. I reguleringsvilkårenes post 2, 4. ledd blir innteke fylgjande nye formulering:

«Når konsesjon er gitt, plikter konsesjonæren å innbetale til Balestrand kommune 5 mill. kroner som avsettes til næringsfond til kommunen. Konsesjonsavgiftsmidler og ovennevnte midler danner ett og samme fond som etter nærmere bestemmelse av kommunestyret skal anvendes til fremme av næringslivet i kommunen.»

I St. prp. nr. 70 (1984–85) var det fastsett eit næringsfond på 1,5 mill. kroner. Dette fondet kom i tillegg til eit avtalebestemt fond på 5 mill. kroner. Stortingets vedtak inneber at det avtalebestemte fondet no blir underkasta gjeldande reglar for

næringsfondet, jfr. nærare omtale om dette under «Departementet sine merknader».

3. Tilskot til vegen Distad–Rauboti er heva til 2,5 mill. kroner. Tilskotet blir å utbetala etter kvart som arbeidet med vegen skrir fram.

Departementet hadde føreslege eit tilskot til vegen på 1,5 mill. kroner.

Etter at dei endringar som er vedtekne av Stortinget er innarbeidd, får vilkåra for løyve til regulering og tileigning fylgjande ordlyd:

«1.

(Konsesjonstid.)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jfr. konsesjonslovens § 4, 3. ledd, og vassdragsreguleringslovens § 10, post 2, siste ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstad for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

(Konsesjonsavgifter og næringsfond.)

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten av kr. 4,- pr. nat.-hk, beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som de konsederte vassfallene etter den foretatte utbygging og regulering kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 20,- pr. nat.-hk, beregnet på samme måte.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny prøvelse etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Plikten til å betale disse avgifter inntreffer etter hvert som vasskraften tas i bruk. Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

Når konsesjon er gitt, plikter konsesjonæren å innbetale til Balestrand kommune 5 mill. kroner som avsettes til næringsfond for kommunen. Konsesjonsavgiftsmidler og

ovennevnte midler danner ett og samme fond som etter nærmere bestemmelse av kommunestyret skal anvendes til fremme av næringslivet i kommunen.

Næringsfondet forfaller til betaling på konsesjonstidspunktet. Etter forfall svares 6 pst. rente.

Vedtekter for fondene skal være undergitt godkjennelse av Kommunaldepartementet.

3.

(Kontroll med betaling av avgift m. v.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vassforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 18 skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4.

(Byggefrister m. v.)

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år fra konsesjonens datum og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse fristene oversites uten tillatelse fra Olje- og energidepartementet, betaler konsesjonæren en mulkt til statskassen av kr. 200,-.

5.

(Bruk av norske varer.)

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene fortrinnsvis anvende norske varer, for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig, herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, som de kan fås for fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innenlandske arbeid og produserte materiale selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell – 10 pst. – i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg til sammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske varepris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist om dette avgjøres spørsmålet av Olje- og energidepartementet.

Olje- og energidepartementet kan dispensere fra reglene om bruk av norske varer. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige. Hva angår leveranse fra EFTA-land, vil dispensasjonsadgangen bli praktisert i samsvar med de forpliktelser som foreligger i forhold til disse land under forutsetning av full gjensidighet.

For overtredelse av bestemmelsene i denne post betaler konsesjonæren hver gang etter avgjørelse av Olje- og energidepartementet en mulkt av inntil 15 pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

6.

(Forsikring.)

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Olje- og energidepartementet kan dispensere fra denne bestemmelse.

7.

(Helsetjeneste m. v.)

Konsesjonæren er forpliktet til, når Sosialdepartementet forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden helt eller delvis å dekke utgiftene til legehjelp for arbeiderne og funksjonærene ved anlegget og deres familier og til oppførelse eller utbygging av sykehus eller sykestue.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

8.

(Husrom for ansatte.)

Konsesjonæren er i nødvendig utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene og deres familier sunt og tilstrekkelig husrom. Kommunaldepartementet kan gi nærmere bestemmelser om dette.

9.

(Forsamlingslokale,
allmenndannende virksomhet m. v.)

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne og den øvrige befolkning som er knyttet til anleggene, eller,

hvis Olje- og energidepartementet måtte finne det mer hensiktsmessig og ikke vesentlig dyrere, å delta i oppføring, utbedring eller nedbetaling av permanent forsamlingslokale, f. eks. samfunnshus.

Konsesjonæren skal stille inntil kr. 50 000,- til rådighet for allmenndannende virksomhet og geistlig betjening etter Kirkedepartementets nærmere bestemmelse.

10.

(Godkjenning av planer, tilsyn m. v.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE/Vassdragsdirektoratet. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE/Vassdragsdirektoratet detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for reguleringsanleggene og vassdragets utbygging. Arbeidet kan ikke settes i gang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Innen en rimelig økonomisk ramme plikter konsesjonæren å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det lanskapsarkitektoniske resultatet blir best mulig.

Kommunen og Fylkesmannen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overkuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift.

Midlertidige hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVE/Vassdragsdirektoratets samtykke.

11.

(Veger m. v.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir

særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning.

Konsesjonæren betaler et tilskudd på 2,5 mill. kroner til bygging av veg på strekningen Distad–Raudboti.

Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

12.

(Terskler m. v.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vassføring eller vasstand, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonærer å bygge terskler (grunndammer), foreta elvekorreksjoner, opprensninger m. v. for å redusere skadevirkninger.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE/Vassdragsdirektoratet. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

13.

(Rydding av reguleringssonen.)

Neddemmede områder skal ryddes for trær og busker på en tilfredsstillende måte. Generelt gjelder at stubbene skal bli så korte som praktisk mulig, maksimalt 25 cm lange. Ryddingen må utføres på snøbar mark. Avfallet fjernes eller brennes.

Dersom intet annet blir pålagt konsesjonæren, skal reguleringssonen holdes fri for trær og busker som er over 1,5 m høye, eller har over 5 cm stammediameter målt 25 cm fra bakken. I rimelig grad kan departementet pålegge ytterligere rydding.

Dersom vegetasjon over HRV dør som følge av reguleringen, skal den ryddes etter de samme retningslinjene som ellers er angitt i denne posten.

Rydding av reguleringssonen skal være gjennomført senest 2 år etter første neddemming og bør så vidt mulig unngås lagt i yngletiden for viltet i området.

Tilsyn med overholdelsen av bestemmelsene i denne post er tillagt NVE/Vassdragsdirektoratet. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

14.

(Naturforekomster, fornminner m. v.)

Konsesjonæren plikter i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper eller utgifter å unngå ødeleggelser av naturforekomster og områder, når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner, eller på grunn av områdets naturskjønnhet eller egenart. Så fremt slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal Statens naturvernråd underrettes i god tid på forhånd.

Konsesjonæren skal videre i god tid på forhånd undersøke om faste fornminner som er fredet i henhold til lov av 9. juni 1978 nr. 50 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding om dette til vedkommende museum og/eller Riksantikvaren. Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fornminne som ikke er kjent, skal melding sendes med en gang og arbeidet stanses.

Om bestemmelsene i denne post gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere nødvendig underretning.

15.

(Manøvreringsreglement m. v.)

Vassslippingen skal foregå overensstemmende med et manøvreringsreglement som Kongen på forhånd fastsetter.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

En norsk statsborger som NVE/Vassdragsdirektoratet godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før reglementet er fastsatt.

For så vidt vassslippingen foregår i strid med reglementet, kan konsesjonæren pålegges en tvangsmulkt til staten av inntil kr. 10 000,- for hver gang etter Olje- og energidepartementets nærmere bestemmelse.

16.

(Hydrologiske observasjoner,
kart m. v.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som i det offentlige interesse finnes påkrevet og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vasstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

17.

(Militære foranstaltninger.)

Ved reguleringsanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at konsesjonæren har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Konsesjonæren må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

18.

(Konsesjonskraft.)

Konsesjonæren plikter å avgi inntil 10 pst. av den gjennomsnittlige kraftmengde som de konsederte vassfallene etter den foretatte utbygging og regulering kan frembringe med den påregnlige vassføring år om annet til den kommune hvor kraftanlegget ligger eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner.

Fordelingen av kraften bestemmes av Olje- og energidepartementet. Staten forbeholdes rett til inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig. Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter Olje- og energidepartementets bestemmelse i kraftstasjon eller fra fjernledningene eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører konsesjonæren eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten denne er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout,

må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris.

Uenighet om prisen avgjøres av Olje- og energidepartementet.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter 3. ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 2,- pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anleggene for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

19.

(Fiske og vilt.)

I.

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, tar de nødvendige hensyn for å forebygge skader på vilt- og fiskebestandene som berøres av utbyggingen, reguleringene og den øvrige drift av anleggene. Herunder skal konsesjonæren i rimelig grad forebygge fare for tilslamming og annen forurensning av vassdragene, samt dekke utgiftene til nødvendig jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

II.

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk:

a) å sette ut yngel og/eller settefisk (herunder flerårig fisk) av det antall, de arter og stammer, den størrelse og kvalitet, og på den tid, sted og måte som måtte fastsettes,

b) å sørge for fangst av stamfisk og dekke alle utgifter til klekking, oppføring og transport,

c) å bekoste bygging av fisketrapp i Melsfossen,

d) å anordne sperregitter foran utløpet av Mel kraftstasjon,

e) å bekoste biotopforbedrende tiltak for viltet i det berørte området,

f) å bekoste fiskeri- og viltbiologiske undersøkelser, herunder langtidsundersøkelser og å delta i fellesfinansiering av større biologiske undersøkelser som omfatter de populasjoner som berøres av utbyggingen og reguleringsringene.

III.

Dersom det som følge av kraftutbyggingen og reguleringen oppstår skader som berører vilt- og fiskebestandene i området, tilpliktes konsesjonæren utover det som er nevnt ovenfor å bekoste ytterligere tiltak som Miljøverndepartementet eller den dette bemyndiger bestemmer, så fremt omkostningene står i rimelig forhold til det som derved vinnes.

Av hensyn til fisk som skal gå opp i vassdraget skal kraftverket kjøres slik at det i august og september blir flomperioder på minst 9 m³/s. i elva, målt ved utløpet fra kraftverket. Disse periodene skal til sammen utgjøre 8 døgn eller mer, og de skal fordeles med minst 6 døgn i august og minst 2 døgn i september. Hver periode skal ha en varighet på minst ett døgn. De to døgnene i september skal gi to adskilte perioder. Disse skal ha minst en ukes mellomrom, og den første skal komme minst en uke seinere enn siste flomperiode i august.

IV.

Alle endringer i vassføring skal skje med myke overganger. Spesiell forsiktighet må utvises ved en reduksjon i vassføring for at fisk i elveprofilens ytterkant skal få tid til å trekke mot djupålen.

V.

Vannslippingsbestemmelsene skal tas opp til revisjon etter 5 år fra igangsetting av Mel kraftverk. Dersom en finner at fiskeforholdene kan ivaretas like godt uten lokkeflommer, kan bestemmelsen om dette frafalles. Det er imidlertid en forutsetning at en slik endring ikke skal ha negativ virkning på våtmarksområdet Vetlefjordøya.

VI.

Alle utgifter forbundet med nødvendig kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovennevnte vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

20.

(Forurensning m. v.)

Konsesjonæren plikter etter Miljøverndepartementets nærmere bestemmelser:

- å utføre eller bekoste tiltak som er påkrevet for å avverge eller redusere virkning av forurensning som står i forbindelse med utbyggingen,
- helt eller delvis å bekoste oppfølgingsundersøkelser av resipientforholdene i de berørte vassdrag.

21.

(Tinglysing.)

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Olje- og energidepartementet kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringene kan medføre forpliktelser.

22.

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene.)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av departementet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 4, 15, 18 eller 22, første eller annet ledd, kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i ervervslovens § 26 og vassdragsreguleringslovens § 12, post 17.

For overtredelse av de i konsesjonen inntatte bestemmelser påløper en tvangsmulkt på kr. 1 000,- pr. dag eller kr. 5 000,- for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Mulkten kan inndrives ved utpanting.»

Stortinget har vedteke fylgjande manøvreringsreglement for regulering av Vetlefjordvassdraget:

«1.

A. Reguleringsmagasiner:

	Nat. v.st.	Reg.grenser		Reg.høyde m
		Øvre	Nedre	
N. Svartevassvatn	875,7	883,5	815,0	68,5
Ø. Svartevassvatn	966,8	968,0	948,0	20,0
Jorrdalsvatnet	882,3	883,5	860,0	23,5
Skaddalsvatnet	1 124,0	1 124,0	1 174,0	50,0

Høydene refererer seg til NGO's høydesystem.

Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vasstandsmerker som det offentlige godkjenner. Ved flom kan vasstanden stige noe over øvre reguleringsgrense.

B. Overføringer.

a) Tre bekker i Skaddalen med samlet nedbørfelt 8,8 km² blir ført over til Nedre Svartevassvatnet.

b) Avløpet fra bekk 1 i Jorrdalen med nedbørfelt 0,5 km² blir overført til Jorrdalsvatnet.

c) Avløpet fra bekk 2 i Jorrdalen med nedbørfelt 0,3 km² blir overført til Grøndalsvatnet.

d) Avløpene fra følgende felt føres inn på driftstunnelen og kan føres til Nedre Svartevassvatn for magasinering:

1. Jorrdalsvatnet (2,4 km²), sammen med avløpet under b),

2. Grøndalselva (2,4 km²), sammen med avløpet under c),

3. To bekker ved Grøndalsstølen med samlet nedbørfelt 2,2 km².

2.

Ved manøvreringen skal has for øye at naturlig flomvassføring såvidt mulig ikke forøkes.

I tida 1. mai–1. oktober skal vasstanden i Nedre Svartevassvatnet og Jorrdalsvatnet normalt holdes lavere enn 5 m under øvre reguleringsgrense og vasstanden i Skaddalsvatnet normalt holdes lavere enn 7 m under øvre reguleringsgrense.

I tida 20. mai–1. oktober skal det nedenfor kraftstasjonens utløp såvidt mulig holdes en minstevassføring på 3,5 m³/s.

Av hensyn til fisk som skal gå opp i vassdraget skal kraftverket kjøres slik at det i august og september blir flomperioder på minst 9 m³/s. i elva, målt ved utløpet fra kraftverket. Disse periodene skal til sammen utgjøre 8 døgn eller mer, og de skal fordeles med minst 2 døgn i september. Hver periode skal ha en varighet på minst ett døgn. De to

døgnene i september skal gi to adskilte perioder. Disse skal ha minst en ukes mellomrom, og den første skal komme minst en uke seinere enn siste flomperiode i august.

Driftsvassføringen i kraftverket skal være så jevn som mulig, typisk døgnregulering med nattstans er ikke tillatt i tida 1. juni–1. oktober.

Vasslippingsbestemmelsene skal tas opp til revisjon etter 5 år fra igangsetting av Mel kraftverk. Dersom en finner at fiskeforholdene kan ivaretas like godt uten lokkeflommer, kan bestemmelsen om dette frafalles. Det er imidlertid en forutsetning at en slik endring ikke skal ha negativ virkning på våtmarksområdet Vetlefjordøyra.

Årlig driftsstans for ettersyn og vedlikehold skal normalt avsluttes innen 20. mai.

For øvrig kan tappingen skje etter Sogn og Fjordane Energiverks behov.

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller liknende samt at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vasstander samt observeres og noteres om det forlanges nedbørmengder, temperatur, snødybde m. m. Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som regulanten plikter å oppbevare så lenge reguleringen består.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av Olje- og energidepartementet. Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen kan bestemme hvor damvokteren skal bo, og at han skal ha telefon i sin bolig.

5.

Mulig tvist om forståelse av dette reglement avgjøres med bindende virkning av Olje- og energidepartementet.

6.

Viser det seg at vasslippingen etter reglementet medfører skadelige virkninger for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig. Endringer i reglementet kan bare foretas etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Departementet skal merka:

Olje- og energidepartementet rår til at Sogn og Fjordane Energiverk får løyve til tileigning, regulering og overføring samt løyve til oreigning av fallrettar etter vassdragslova § 148 frå Nedre Svartevassvatn til foten av Melsfossen, for utbygging av Vetlefjordvassdraget, på dei vilkår og med det manøvreringsreglement som framgår av Stortinget sitt vedtak. I løyvet inngår og naudsynlegt løyve i henhold til lov om vern mot forurensningar og mot avfall § 11.

Energi- og industrikomiteen har merka seg at dei fleste instansar som har uttala seg om utbyggingsprosjektet, er av den meining at Vetlefjordvassdraget er eitt av dei attverande vassdraga som kan byggjast ut med liten skade både for naturen og for dei som lever der. Årsaka til dette er at magasinområda ligg i veglaust, svært ulendt terreng med liten eller ingen trafikk.

Komiteen gjer likevel merksam på at trass i dette generelle synet, vil også ei utbygging av denne karakter ha ulike innverknader også av negativ karakter. Desse ulempene vil i vesentlig grad vere knytta til endra vassføring og temperatur i Vetlefjordelvi. Dette vil i sin tur ha innverknad på jordbruk og fiske

Komiteen er likevel av den meining at med dei tiltak som er tenkt gjennomførde, vil ein kunne redusere desse skadeverknadene tilfredsstillande.

Komiteen har også merka seg at alle dei regulerte vatna er fisketome. Skadeverknadene ved magasinane vil derfor også vere små.

Angående næringsfond til Balestrand kommune viser komiteen til avtalen mellom kommunen og Sogn og Fjordane fylkeskommune som går ut på at fylket skal betale inn 2 mill. kroner når konsesjon blir gitt, og seinare 6 årlege tilskott kvar på 0,5 mill. kroner i alt 5 mill. kroner. Avtalen er av Hovedstyret for NVE oppfatta som eit næringsfond. Komiteen har også merka seg at Kommunaldepartementet oppfattar avta-

len mellom kommunen og fylket som eit næringsfond.

Komiteen viser til sitt framlegg om å auke konsesjonsavgiftene i høve til departementet sitt framlegg. På denne bakgrunn finn komiteen det rimelig å foreslå at næringsfondet blir sett til 5 mill. kroner.

Stortinget har med dette vedteke at den avtalte sum på 5 mill. kroner mellom Sogn og Fjordane fylkeskommune og Balestrand kommune blir å ansjå som eit næringsfond. Dette inneber at summen i sin heilheit skal utbetalast frå konsesjonstidspunktet og at den skal undergjevast vedtekter godkjende av Kommunaldepartementet.

Olje- og energidepartementet føreset at dei har myndigheit til å samtykkja i mindre planendringar.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I medhald av vassdragsreguleringslova av 14. desember 1917 og lov om konsesjon for vannfall, bergverk og annan fast eigedom m. v. av 14. desember 1917 får Sogn og Fjordane Energiverk løyve til regulering og bygging av Mel kraftverk og til tileigning av fallrettar i Vetlefjordelvi og Jordalselvi på dei vilkår og under dei føresetnader som er nemnd i Olje- og energidepartementet sitt foredrag av 21. juni 1985.
2. I medhald av vassdragslova av 15. mars 1940 § 148 får Sogn og Fjordane Energiverk løyve til å oreigna fallrettar i vassdraget frå Nedre Svartevassvatn til foten av Melsfossen.

8. Advokat Niels A. B. Bugge.

(Aksjeervert i Norsk Elektrokemisk Aktieselskab)

Olje- og energidepartementets samtykke 26. juli 1985.

En viser til Deres konsesjonssøknad av 28. mars 1984 vedrørende ervert av 460 aksjer tilsvarende 35 % av aksjekapitalen i Norsk Elektrokemisk Aktieselskab.

Norsk Elektrokemisk Aktieselskab og dets datterselskaper innehar vannfall med utbygde kraftverker i Kragerøvassdraget, Kvina og Drammensvassdraget som er konsesjonspliktige i henhold til lov av 14. desember 1917 nr. 16. Konsesjonsplikten for aksjeervertet følger av lovens § 36, jfr. § 39 a, 3. ledd.

Søknaden er forelagt Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen som har innhentet uttalelser fra berørte fylker og kommuner. Det er innhentet uttalelse fra Industridepartementet.

OED finner å kunne gi Dem tillatelse til å erverve inntil 35 % av aksjene i Norsk Elektrokemisk Aktieselskab.

De gjøres oppmerksom på at departementet i forbindelse med meddelelse av konsesjon til $\frac{1}{3}$ Orkla Industrier på erverv av 65 % av aksjene i NEA i 1984, fant at det av allmenne hensyn burde fastsettes konsesjonsvilkår om anvendelsen av kraften i NEA og dets datterselskaper. Det ble forutsatt at selskapene ikke skulle være forpliktet til å levere kraften på andre vilkår enn det som er vanlig for tilsvarende kraftsalg. I samme forbindelse avga h.r.adv. Thommessen på vegne av $\frac{1}{3}$ Orkla Industrier og NEA følgende uttalelse:

«Av selskapene er jeg blitt bedt om å meddele at disse selv er interessert i å medvirke til en økning av den samlede kraftproduksjon i Holmen-Hellefoss og til en ytterligere utnyttelse av det gjenværende kraftpotensiale nedenfor Døvik foss, og selskapene er innforstått med et samarbeid med Buskerud Kraftverker om dette. Forutsetningen er fremdeles at en utbygging er økonomisk regningssvarende, slik at Holmen-Hellefoss ikke kommer i en dårligere stilling enn etter dagens forhold.»

Departementet påpeker at det ikke skjer noen endringer i NEA's forpliktelser i.h.t. ovenstående i forbindelse med at De meddeles konsesjon for erverv av 35 % av aksjene i selskapet.

Olje- og energidepartementet gir i medhold av lov nr. 16 av 14 desember 1917 § 36 og kgl. res. av 11. januar 1978 advokat Niels A. B. Bugge tillatelse til å erverve inntil 35 % av aksjekapitalen i Norsk Elektrokemisk Aktieselskab.

Tillatelsen meddeles på følgende vilkår:

1. Departementet kan, ved endret disponering, fastsette nærmere bestemmelse om anvendelsen av kraftproduksjonen i Norsk Elektrokemisk Aktieselskab, $\frac{1}{3}$ Vafoss Brug, $\frac{1}{3}$ Trælandsfoss og $\frac{1}{3}$ Holmen-Hellefoss.
2. De under pkt. 1 nevnte selskaper skal ha sete i Norge og selskapenes styre skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

9. Oppland fylkes elektrisitetsverk.

(Tillatelse til erverv og regulering m.v. for kraftutbygging i Etna- og Dokkavassdragene i Oppland fylke.)

Kongelig resolusjon av 26. juli 1985.

Stortinget har i møte den 29. mai 1985 fattet følgende vedtak:

«Stortinget samtykker i at Oppland fylkes elektrisitetsverk får tillatelse til erverv og regulering m.v. i Dokkavassdraget for utbygging av Torpa og Dokka kraftverker, i samsvar med komitéens tilråding.»

Vedtaket innebærer at det gis tillatelse til en separat utbygging av Dokkavassdraget, med andre ord at forslaget fra Regjering og departement om overføring av Etna er sløyfet. Stortingsvedtaket er i samsvar med innstillingen fra flertallet i Energi- og industrikomitéen i Innst. S. nr. 214 (1984-85). Innstillingen er i strid med tilrådingen fra Olje- og energidepartementet i St.prp. nr. 8 (1984-85) med hensyn til spørsmålet om overføring av Etna. Denne forskjellen nødvendiggjorde en rekke endringer i forslaget til konsesjonsvilkår og manøvreringsreglement. Departementet redegjorde for dette i brev av 24. april 1985 til komitéen. Vilkårene knyttet til Etna-siden ble foreslått sløyfet. Næringsfondene til Gausdal og Nordre Land ble foreslått økt til henholdsvis 4 og 6 mill. kr. på grunn av økt ulempe ved senere fylting av Dokkfløymagasinet (post 2 i ervervskonsesjonen). De naturfaglige undersøkelsene ble foreslått redusert fra 500 000 kr. til 200 000 kr. (post 24 i reguleringskonsesjonen). Almendannende virksomhet og geistlig betjening (post 9 i ervervskonsesjonen) ble satt ned fra 50 000 til 30 000 kr. De øvrige vilkår vedrørende Dokkavassdraget ble foreslått opprettholdt.

Energi- og industrikomitéen bygde på dette forslaget i sin innstilling, bortsett fra at størrelsen på næringsfondene ble endret til 6,5 mill. kr. for både Gausdal og Nordre Land. Komitéen foreslo også et næringsfond på 0,5 mill. kr. til Søndre Land.

Etter at de endringer som er foretatt av Stortinget er innarbeidet, får reguleringsvilkårene følgende ordlyd:

1.

Konsesjonstid.

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Dersom vannfall, som ikke tilhører staten eller norske kommuner, deltar i reguleringen og overføringen eller blir medeiere i

anleggene, gjelder konsesjonen for disses vedkommende i 50 år fra konsesjonens datum. Ved konsesjonstidens utløp tilfaller disse vannfalleieres andeler i anleggene staten uten vederlag.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jfr. vassdragsreguleringslovens § 10, post 2, siste ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstad for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

Konsesjonsavgifter.

For den økning av vannkraften som ved reguleringen innvinnes for eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse betale følgende årlige avgifter: Til statens konsesjonsavgiftsfond kr. 4,- pr. nat.-hk. Til konsesjonsavgiftsfondet i de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 18,- pr. nat.-hk.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny prøvelse etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Økingen av vannkraften skal beregnes på grunnlag av den øking av vannføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av økingen forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvassperioden blir så jevn som mulig. Hva som i hvert enkelt tilfelle skal regnes som innvunnet øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av Olje- og energidepartementet.

Plikten til å betale avgiftene inntrer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

3.

Kontroll med betaling av avgift m. v.

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft,

jfr. post 21, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4.

Byggefrister m. v.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år fra konsesjonens datum og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse fristene oversites uten tillatelse fra Olje- og energidepartementet, betaler konsesjonæren en mulkt til statskassen av kr. 300,-.

5.

Bruk av norske varer.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene fortrinnsvis anvende norske varer, for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig, herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen – samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, som de kan fås for fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innenlandske arbeid og produserte materiale selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell – 10 pst. – i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges. Toll og pristillegg til sammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske varepris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist om dette avgjøres spørsmålet av Olje- og energidepartementet.

Olje- og energidepartementet kan dispensere fra reglene om bruk av norske varer. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige. Hva angår leveranse fra EFTA-land, vil dispensasjonsadgangen bli praktisert i samsvar med de forpliktelser som foreligger i forhold til disse land under forutsetning av full gjensidighet.

For overtredelse av bestemmelsene i denne post betaler anleggenes eier hver gang etter avgjørelse av Olje- og energidepartementet en mulkt av inntil 15 pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

6.

Forsikring.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Olje- og energidepartementet kan dispensere fra denne bestemmelse.

7.

Helsetjeneste m. v.

Konsesjonæren er forpliktet til, når Sosialdepartementet forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden helt eller delvis å dekke utgiftene til legehjelp for arbeiderne og funksjonærene ved anlegget og deres familier og til oppførelse eller utbygging av sykehus eller sykestue.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan kraftverket etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

8.

Godkjenning av planer, tilsyn m. v.

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE/Vassdragsdirektoratet. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE/Vassdragsdirektoratet detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for reguleringsanleggene. Arbeidet kan ikke settes i gang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Innen en rimelig økonomisk ramme plikter konsesjonæren å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det landskapsarkitektoniske resultatet blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trengs for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift.

Midlertidige hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVE/Vassdragsdirektoratets samtykke.

9.

Veger m. v.

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

10.

Terskler m. v.

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vassføring eller vasstand, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler (grunndammer), foreta elvekorreksjoner, opprenskinger m. v. for å redusere skadevirkninger.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE/Vassdragsdirektoratet. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

11.

Rydding av reguleringssonen.

Neddemmede områder skal ryddes for trær og busker på en tilfredsstillende måte. Generelt gjelder at stubbene skal bli så korte som praktisk mulig, maksimalt 25 cm

lange. Ryddingen må utføres på snøbar mark. Avfallet fjernes eller brennes.

Dersom intet annet blir pålagt konsesjonæren, skal reguleringssonen holdes fri for trær og busker som er over 1,5 m høye, eller har over 5 cm stammediameter målt 25 cm fra bakken. I rimelig grad kan departementet pålegge ytterligere rydding.

Dersom vegetasjon over HRV dør som følge av reguleringen, skal den ryddes etter de samme retningslinjene som ellers er angitt i denne posten.

Rydding av reguleringssonen skal være gjennomført senest 2 år etter første neddemning og bør så vidt mulig unngås lagt i yngletiden for viltet i området.

Tilsyn med overholdelsen av bestemmelsene i denne post er tillagt NVE/Vassdragsdirektoratet. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

12.

Naturforekomster, fornminner m. v.

Konsesjonæren plikter i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper eller utgifter å unngå ødeleggelser av naturforekomster og områder, når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner, eller på grunn av områdets naturskjønnhet eller egenart. Så fremt slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal Statens naturvernråd underrettes i god tid på forhånd.

Konsesjonæren skal videre i god tid på forhånd undersøke om faste fornminner som er fredet i henhold til lov av 9. juni 1978 nr. 50 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding om dette til vedkommende museum og/eller Riksantikvaren. Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fornminne som ikke har vært kjent, skal melding sendes med en gang og arbeidet stanses.

Om bestemmelsene i denne post gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere nødvendig underretning.

Oppland fylkes elektrisitetsverk skal besørge flytting av helleristningene ved Dokkfløyvatnet til et annet passende miljø, samt bekoste modellbygging av den gamle fløtningsdammen ved Dokkfløyvatnet.

13.

Fiske og vilt.

I.

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, tar de nødvendige hensyn for å forebygge

skader på vilt og fiskebestandene som berøres av utbyggingen, reguleringene og den øvrige drift av anleggene. Herunder skal konsesjonæren i rimelig grad forebygge fare for tilslamming og annen forurensning av vassdragene, samt dekke utgiftene til nødvendig jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

II.

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk:

- å sette ut yngel og/eller settefisk (herunder flerårig fisk) av det antall, de arter og stammer, den størrelse og kvalitet, og på den tid, sted og måte som måtte fastsettes,
- å sørge for fangst av stamfisk og dekke alle utgifter med klekking, oppføring og transport,
- å bekoste tiltak på de berørte elvestrekninger for å sikre oppgang og fremme fiske av f. eks. aure og sik, gjennomføre opprenskninger, hindre erosjonsskader m. m., for å redusere skadevirkninger på fisket,
- å bekoste biotopforbedrede tiltak for viltet i det berørte området,
- å anordne sperregitter foran tappetunneler og utløpet av kraftstasjonene,
- å bekoste fiskeri- og viltbiologiske undersøkelser, herunder langtidsundersøkelser og å delta i fellesfinansiering av større biologiske undersøkelser som omfatter de populasjoner som berøres av utbyggingene og reguleringene,
- å foreta utfiskinger (uttynninger) dersom reguleringene fører til overbefolkning eller forverring av de naturlige forhold.

III.

Fra og med det år konsesjonen er gitt, plikter konsesjonæren å innbetale årlige beløp til hver av kommunene Søndre Land, Nordre Land, og Gausdal på henholdsvis kr. 15 000,-, kr. 35 000,- og kr. 10 000,-. Beløpene skal indeksreguleres med 5 års mellomrom. Beløpene skal nyttes etter nærmere bestemmelse av kommunestyrene til opphjørp av fisket i kommunene. Vedtekter for bruk av beløpene skal godkjennes av Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk. Tilsvarende til opphjørp av viltet plikter konsesjonæren å innbetale kr. 10 000,- til hver av Nordre Land og Gausdal kommuner. Indeksregulering og godkjenning av vedtekter som nevnt ovenfor.

IV.

Konsesjonæren plikter å bygge og drive et eget klekkeri/oppdrettsanlegg, eller delta med partsinnskudd i et klekkeri/oppdrettsanlegg for produksjon av yngel/settefisk/smolt dersom Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk finner dette nødvendig.

V.

Dersom det som følge av kraftutbyggingene og reguleringene oppstår skader som berører vilt- og fiskebestandene i området, tilpliktes konsesjonæren utover det som er nevnt ovenfor å bekoste ytterligere tiltak som departementet eller den dette bemyndiger bestemmer, så fremt omkostningene står i rimelig forhold til det som derved vinnes.

VI.

Av hensyn til temperaturforholdene i Dokka nedenfor Kjøljuadammen må regulanten etter nærmere bestemmelse av DVF kunne pålegges å bygge et øvre vanninntak i Dokkfløymagasinet.

VII.

Alle utgifter forbundet med nødvendig kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenfornevnte vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

14.

Forurensning m. v.

Konsesjonæren plikter etter vedkommende departements nærmere bestemmelse:

- å betale merkostnader forbundet med at det kan stilles skjerpende rensekraft til kloakkavløp, heri innbefattet industri, og/eller fastsettes kortere gjennomføringsfrister og/eller mer omfattende tilknytning til felles kloakkrenseanlegg eller andre tiltak i forbindelse med forurensning for all bebyggelse m. v. langs Dokkavassdraget ned til Randsfjorden, alt som følge av utbyggingen.
- å utføre eller bekoste tiltak som er påkrevet for å avverge eller redusere virkning av forurensning som står i forbindelse med utbyggingen.
- å bekoste overvåking av de berørte deler av Dokkavassdraget samt i Randsfjorden for å følge med i forurensningstilstanden i vassdraget i forbindelse med reguleringen.

15.

Dersom det skulle være behov for å utnytte noe av reguleringsvannet til annet formål enn kraftproduksjon utover det enhver grunneier til vassdraget normalt har rett til å bruke i henhold til vassdragslovens §§ 14 og 15, kan Olje- og energidepartementet bestemme at en del av reguleringsmagasinet skal stilles til disposisjon til annet nærmere bestemt bruk. Brukere av denne del av magasinvolument betaler regulantens investeringsutgifter og driftsutgifter i forhold til det magasin de disponerer.

16.

Konsesjonæren skal ved hjelp av skilt satt opp lokalt orientere om usikre ispartier i magasinområdene. Skiltene skal også inneholde kart der de usikre partiene er avmerket.

17.

Det avgis det til den alminnelige fløting i vassdraget nødvendig vatn dersom ikke framføringen av tømmeret ordnes på annen måte overensstemmende med overenskomst eller skjønn.

18.

Manøvreringsreglement m. v.

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et manøvreringsreglement som Kongen på forhånd fastsetter.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

En norsk statsborger som NVE/Vassdragsdirektoratet godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før reglementet er fastsatt.

For så vidt vannslippingen foregår i strid med reglementet, kan konsesjonæren pålegges en tvangsmulkt til staten av inntil kr. 5 000,- for hver gang etter Olje- og energidepartementets nærmere bestemmelse.

19.

Hydrologiske observasjoner, kart m. v.

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som i det offentlige interesse finnes påkrevet og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vasstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

20.

Militære foranstaltninger.

Ved reguleringsanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at konsesjonæren har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Konsesjonæren må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

21.

Konsesjonskraft.

De vannfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som Olje- og energidepartementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vannfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 2).

Fordelingen av kraften bestemmes av departementet. Staten forbeholdes rett til inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig. Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter Olje- og energidepartementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører konsesjonæren eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten denne er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal leg-

ges til grunn blir uforholdsmessig høy fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris.

Uenighet om prisen avgjøres av Olje- og energidepartementet.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter 3. ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig. Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 2,- pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anleggene for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

22.

Eieren skal uten vederlag for de utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte reguleringsseffekt.

23.

Kontroll med overholdelsen av vilkårene.

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av departementet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 4, 18, 21 eller 23 kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i vassdragsreguleringslovens § 12, post 17.

For overtredelse av de i konsesjonen innfattede bestemmelser påløper en tvangsmulkt på kr. 1 000,- pr. dag eller kr. 5 000,- for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Mulkten kan inndrives ved utpanting.

24.

Naturvitenskapelige undersøkelser.

Når konsesjon er gitt, plikter konsesjonæren å stille til disposisjon for vedkommende departement kr. 200 000,- som skal nyttes til naturvitenskapelige undersøkelser i de berørte deler av vassdragene.

25.

Tinglysing.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Olje- og energidepartementet kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringene kan medføre forpliktelser.

Ervervsvilkårene blir sålydende:

1.

Konsesjonstid.

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jfr. konsesjonslovens § 4, 3. ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

Konsesjonsavgifter og næringsfond.

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten av kr. 4,- pr. nat.-hk, beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som de konsederte vannfallene etter den foretatte utbygging og regulering kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 18,- pr. nat.-hk, beregnet på samme måte.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny prøvelse etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Plikten til å betale disse avgifter inntreffer etter hvert som vannkraften tas i bruk. Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst.rente.

Når konsesjon er gitt, plikter konsesjonæren å innbetale kr. 6 500 000,- til Gausdal kommune, kr. 6 500 000,- til Nordre Land

kommune, og kr. 500 000,- til Søndre Land kommune. Pengene avsettes til næringsfond for kommunene. Konsesjonsavgiftsmidler og ovennevnte midler danner et og samme fond som etter nærmere bestemmelse av kommunestyret skal anvendes til fremme av næringslivet i kommunen.

Vedtekter for fondene skal være undergitt godkjennelse av Kommunaldepartementet.

3.

Kontroll med betaling av avgift m. v.

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 13 skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4.

Byggefrister m. v.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år fra konsesjonens datum og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse fristene oversites uten tillatelse fra Olje- og energidepartementet, betaler konsesjonæren en mulkt til statskassen av kr. 300,-.

5.

Bruk av norske varer.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene fortrinnsvis anvende norske varer, for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig, herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, som de kan fås for fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innenlandske arbeid og produserte materiale selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell – 10 pst. – i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg til sammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske varepris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist om dette avgjøres spørsmålet av Olje- og energidepartementet.

Olje- og energidepartementet kan dispensere fra reglene om bruk av norske varer. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige. Hva angår leveranse fra EFTA-land, vil dispensasjonsadgangen bli praktisert i samsvar med de forpliktelser som foreligger i forhold til disse land under forutsetning av full gjensidighet.

For overtredelse av bestemmelsene i denne post betaler konsesjonæren hver gang etter avgjørelse av Olje- og energidepartementet en mulkt av inntil 15 pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

6.

Forsikring.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Olje- og energidepartementet kan dispensere fra denne bestemmelse.

7.

Helsetjeneste m. v.

Konsesjonæren er forpliktet til, når Sosialdepartementet forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden helt eller delvis å dekke utgiftene til legehjelp for arbeiderne og funksjonærene ved anlegget og deres familier og til oppførelse eller utbygging av sykehus eller sykestue.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

8.

Husrom for ansatte.

Konsesjonæren er i nødvendig utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene og deres familier sunt og tilstrekkelig husrom. Kommunaldepartementet kan gi nærmere bestemmelser om dette.

9.

Forsamlingslokale, allmenndannende virksomhet m. v.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne og den øvrige befolkning som er knyttet til anleggene, eller, hvis Olje- og energidepartementet måtte fin-

ne det mer hensiktsmessig og ikke vesentlig dyrere, å delta i oppføring, utbedring eller nedbetaling av permanent forsamlingslokale, f. eks. samfunnshus.

Konsesjonæren skal stille inntil kr. 30 000,- til rådighet for allmenndannende virksomhet og geistlig betjening etter Kirkedepartementets nærmere bestemmelse.

10.

Godkjenning av planer, tilsyn m. v.

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE/Vassdragsdirektoratet. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE/Vassdragsdirektoratet detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for vassdragets utbygging. Arbeidet kan ikke settes i gang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Innen en rimelig økonomisk ramme plikter konsesjonæren å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det landskapsarkitektoniske resultatet blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift.

Midlertidige hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVE/Vassdragsdirektoratets samtykke.

11.

Veger m. v.

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede.

samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning.

Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

12.

Naturforekomster, fornminner m. v.

Konsesjonæren plikter i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper eller utgifter å unngå ødeleggelser av naturforekomster og områder, når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner, eller på grunn av områdets naturskjønnhet eller egenart. Så fremt slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal Statens naturvernråd underrettes i god tid på forhånd.

Konsesjonæren skal videre i god tid på forhånd undersøke om faste fornminner som er fredet i henhold til lov om av 9. juni 1978 nr. 50 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding om dette til vedkommende museum og/eller Riksantikvaren. Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fornminne som ikke har vært kjent, skal melding sendes med en gang og arbeidet stanses.

Om bestemmelsene i denne post gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere nødvendig underretning.

13.

Konsesjonskraft.

Konsesjonæren plikter å avgi inntil 10 pst. av den gjennomsnittlige kraftmengde som de konsederte vannfallene etter den foretatte utbygging og regulering kan frambringe med den påregnelige vannføring år om annet til den kommune hvor kraftanlegget ligger eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner.

Fordelingen av kraften bestemmes av Olje- og energidepartementet. Staten forbeholdes rett til inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig. Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter Olje- og energidepartementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører konsesjonæren eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten

denne er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris.

Uenighet om prisen avgjøres av Olje- og energidepartementet.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter 3. ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 2,- pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anleggene for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

14.

Kontroll med overholdelsen av vilkårene.

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av departementet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 4, 11, eller 13 kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i ervervslovens § 26.

For overtredelse av de i konsesjonen innfattede bestemmelser påløper en tvangsmulkt på kr. 1 000,- pr. dag eller kr. 5 000,- for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Mulkten kan inndrives ved utpanting.

15.
Tinglysing.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende, jfr. ervervslovens § 2.

Stortinget har i samsvar med Innst. S. nr. 12 (1984–85) vedtatt følgende manøvreringsreglement for Oppland fylkes elektrisitetsverks utbygging og regulering av Dokka-vassdraget i Oppland:

1.
A. Reguleringer.

	Nat. v.st.	Reg.grenser		Reg.høyde m
		Øvre	Nedre	
Dokkfløyvatn	696	735	696	39
Kunstig magasin Dokkfløy-Veslefossen	664	735	670	65
Kjøljuua (inntakmagasin)	238	265	262	3

Høydene refererer seg til NVE's vassdragsnivellelement nr. 318 og 319.

B. Overføringer.

Synna (105,9 km²) overføres til Dokkfløy-magasinet ved Veslefossen.

2.

Ved manøvreringen skal det tas for øye at vassdragets flomvannføring såvidt mulig ikke økes.

Forbi inntaket i Synna skal det i perioden 1. mai til 30. september slippes hele den naturlige vannføring, inntil 100 liter/sekund.

Fra dammen ved Veslefossen skal det slippes nødvendig vann til Dokka for å opprettholde en vannføring målt ved Grønvoll på 0,4 m³/sek. i perioden 1. oktober–30. april og 1 m³/sek. i perioden 1. mai–30. september.

Fra dammen i Kjøljuamagasinet skal slippes en minstevannføring på 1,5 m³/sek. i perioden 1. november–30. april og 3 m³/sek. i perioden 30. april–1. november. Dette vannslippet kan reduseres etter Miljøverndepartementets bestemmelse i samband med fiskeforsøk.

Det skal i Dokkfløyvatn reserveres et vannvolum på inntil 1,5 mill. m³ pr år, begrenset oppad til 6 mill. m³ over en 5-årsperiode som etter Miljøverndepartementets nærmere bestemmelse kan brukes til slipp av lokkeflommer i Dokka nedenfor Kjøljuadammen for å bringe fisk opp i elva.

Dokka kraftverk kan om nødvendig pålegges stanset i perioden 15. september til 1. november. Samtidig må oppgangen av fisk til Dokka sikres ved slipp av lokkevann.

I perioden 15. september til 20. oktober skal vannføringen ved Kolbjørnshus ikke underskride 10 m³/sek. Denne vannføringen kan underskrides etter Miljøverndeparte-

mentets nærmere bestemmelse i samband med fiskeforsøk. I perioden 20. oktober til 1. november kan vannføringen reduseres langsomt. Alle endringer i vannføringen skal skje med myke overganger.

Det tillates at fastsatte vannføringer ved Grønvoll kan underskrides med inntil 20 pst., men dette skal kompenseres slik at samlet vannmengde over en 10-døgnsperiode blir som fastsatt.

For øvrig kan manøvreringen foretas etter Oppland fylkes elektrisitetsverks behov.

Reglementet tas opp til ny vurdering etter en driftstid på 5 år.

3.

Det avgis det til den alminnelige fløting i vassdraget nødvendig vann dersom ikke framføringen av tømmeret ordnes på annen måte etter overenskomst eller skjønn.

4.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller liknende samt at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander samt observeres og noteres om det forlanges nedbørmengder, temperatur, snødybde m.v. Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som regulanten plikter å oppbevare så lenge reguleringen består.

5.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement.

6.

Mulig tvist om forståelse av dette reglement avgjøres med bindende virkning av Olje- og energidepartementet.

7.

Viser det seg at vasslippingen etter reglementet medfører skadelige virkninger for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

Endringer i reglementet kan bare foretas etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Departementet skal bemerke:

Olje- og energidepartementet tilrår at Oppland fylkes elektrisitetsverk gis tillatelse til erverv og regulering m.v. i Dokkavassdraget for utbygging av Torpa og Dokka kraftverker. Tillatelsen tilrås gitt på de vilkår og med det manøvreringsreglement som framgår av stortingets vedtak. I tillatelsen inngår også tillatelse etter lov av 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensing og om avfall § 11 jfr. § 7.

Energi- og industrikomiteens flertall peker i sin innstilling på at reduksjonene i utbyggingsplanen vil påvirke den framtidige kraftbalansen. De ber Regjeringen ta hensyn til dette i det videre arbeidet med dekningsplanene for de kommende år. De framhever særlig betydningen av at et tilstrekkelig antall prosjekter blir klargjort for konsesjonsbehandling, slik at Stortinget får den nødvendige handlegfrihet til å vurdere hvilke prosjekter som skal utbygges. Flertallet regner også med en forsterket innsats innen ENØK.

På disse punktene vil departementet vise til det arbeidet som er igang for å framskaffe konsesjonssøknader vedrørende prosjektene i Samlet plans kategori I. Videre vises det til Stortingets behandling av Stortingsmelding nr. 37 og Innst. S. nr. 244 for 1984-85 om handlingsplan for energioekonomisering, behandlet den 31. mai i år.

Komitéflertallet har videre høynet departementets forslag til næringsfond for Nordre Land og Gausdal til 6,5 millioner kroner til hver kommune. Flertallet har også fastsatt et næringsfond til Søndre Land kommune på 0,5 millioner kroner. Dette er innarbeidet i ervervsvilkårenes post 2.

Spørsmålet om finansiering av utbyggingen er ikke løst. Flertallet har merket seg dette. De viser til den spesielle situasjon Oppland fylke står i med hensyn til strømfor- syning og priser, og ber på bakgrunn av dette om at departementet vurderer å gå inn for en oppkjøpsavtale eller eventuelt andre finansieringsløsninger slik at en kan unngå den høye kraftprisen denne utbyggingen ellers ville gi.

Dette spørsmålet har vært tatt opp på et tidligere stadium i konsesjonsbehandlingen. Den gang mente Regjeringen at finansieringen var OFEs ansvar. Regjeringen var imidlertid villig til å gi tilsagn om forlengelse av avdragstiden for annuitetslån til 40 år, samt at statskraftkvantumet ikke skulle reduseres som følge av utbyggingen.

Departementet har merket seg komitéflertallets uttalelser på dette punkt. Det forutsettes at finansieringsspørsmålet tas opp som egen sak, og man vil da komme tilbake til dette.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 nr. 17, gis Oppland fylkes elektrisitetsverk tillatelse til regulering av Dokkavassdraget på de vilkår og under de forutsetninger som er nevnt i Olje- og energidepartementets foredrag av 26. juli 1985.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med det i ovennevnte foredrag inntatte utkast.
3. I medhold av lov om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14. desember 1917 nr. 16, gis Oppland fylkes elektrisitetsverk tillatelse til erverv av fallrettigheter i Dokkavassdraget i samsvar med Olje- og energidepartementets foredrag av 26. juli 1985.
4. I medhold av lov om vassdragene av 15. mars 1940, §§ 62 og 148 gis Oppland fylkes elektrisitetsverk tillatelse til ekspropriasjon av fallrettighetene samt nødvendige grunnarealer og rettigheter for utbyggingen.
5. Det gis tillatelse etter lov av 13. mars 1981 om vern mot forurensninger og om avfall, § 11 jfr. § 7, i samsvar med Miljøverndepartementets uttalelse til konsesjonssøknaden.

10. Standard Telefon og Kabelfabrikk A/s

(Konsesjon på leie av inntil 8 000 kW tilfeldig kraft fra Oslo Lysverker til elektrokjele ved selskapets anlegg på Økern i Oslo.)

Kongelig resolusjon 9. august 1985.

Innledning

STK har i brev av 18. februar 1985 søkt om konsesjon på leie fra Oslo Lysverker av inntil 8 000 kW tilfeldigkraft til elektrokjele.

Selskapet har fra før konsesjon av 22. april 1983 på leie av i alt inntil 18 800 kW fra diverse elverker, bl.a. 8 500 kW fastkraft fra Oslo Lysverker.

Søknaden

Søknaden av 18. februar 1985 lyder slik:

«Det vises til Deres brev av 22. april 1983 hvorefter vårt selskap ble gitt tillatelse til å leie bl.a. 8 500 kW fra Oslo Lysverker.

For å utnytte tilgjengelig tilfeldig kraft vil vi nå installere en elektrokjele (damp) på 8 000 kW. Dette vil føre til at rammen for konsesjonen sprenges. Vi tillater oss derfor å søke om å få utvidet rammen med 8 000 kW, til 16 500 kW, for vårt anlegg i Økern i Oslo.

Elektrokjelen med utstyr vil bli levert fra Norge.

Vi tillater oss å be om en snarlig behandling av søknaden.»

Kraftleiekontrakten

I følge kontrakten av 18. april 1985 har Oslo Lysverker påtatt seg å stille til disposisjon inntil 8 000 kW tilfeldigkraft til selskapets elektrokjeleanlegg i Østre Aker vei 33. Kraften skal leveres som trefaset vekselstrøm med spenning ca. 10,5 kV og ca. 50 perioder pr. sekund. Leveringen skal måles samme sted, hvor Oslo Lysverker skal sette opp kWh-måler, eventuelt med maksimalviser.

For levert kraft skal selskapet betale en pris lik veiet tapskorrigert samkjøringspris tillagt Oslo Lysverkers administrasjons- og overføringskostnader, jfr. nærmere kontraktens § 4.

Kontrakten skal gjelde til 1990, og deretter med 1 års gjensidig oppsigelsestid.

Uttalelse fra Oslo Lysverker

Uttalelsen er av 28. februar 1985 og lyder:

«Vi viser til Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesens brev av 26. februar 1985.

Standard Telefon og Kabelfabrikk A/s søker om utvidet konsesjon på leie av inntil 8 000 kW tilfeldig kraft etter kontrakt fra Oslo Lysverker.

Oslo Lysverker har avtale om levering av inntil 8 500 kW fastkraft til Standard Telefon og Kabelfabrikk A/s.

Søknaden innebærer en utvidelse av leveransen på 8 000 kW fra Oslo Lysverker.

Vi innstiller på at søknaden godkjennes.»

NVE's uttalelse

«NVE har ikke noe å innvende og vil anbefale at STK gis konsesjon på leie fra Oslo Lysverker av inntil 8 000 kW tilfeldigkraft til drift av elektrokjele ved selskapets anlegg i Oslo kommune.

Konsesjonen anbefales gitt med samme utløpstid som konsesjonen av 22 april 1983, dvs. til 1. januar 1993.

Forøvrig foreslås konsesjonen gitt med samme vilkår som konsesjonen av 22. april 1983, herunder vilkår om at styrets flertall, formannen innbefattet, skal være norske statsborgere.

Da det handler seg om tilfeldigkraft til elektrokjele, forutsettes vilkår om konsesjonsavgift sløyfet i samsvar med praksis. Likeledes forutsettes vilkår om konsesjonskraft sløyfet.»

Industridepartementet uttaler i brev av 21. juni 1985:

«Vi viser til Olje- og energidepartementets brev av 19. juni 1985.

Industridepartementet mener det er viktig å legge forholdene til rette for industriens videre vekst. Vi har derfor ikke innvendinger mot at STK gis konsesjon på de av NVE foreslåtte vilkår for leie av inntil 8 000 kW tilfeldig kraft til drift av elektrokjele ved selskapets anlegg i Oslo.»

Departementet skal bemerke:

Søknaden fra Standard Telefon og Kabelfabrikk A/s (STK) gjelder konsesjon på leie av inntil 8 000 kW tilfeldig kraft. Kraftleverandør er Oslo Lysverker.

Kraftbehovet oppstår ved installasjon av ny elektrokjele ved bedriftens anlegg på Økern i Oslo.

For å oppnå bedre utnyttelse av tilfeldig kraft vil det være ønskelig med en på landsbasis betydelig økning av antall elektrokjeler med brenselsfyrt reserve.

STK har tegnet kontrakt med Oslo Lysverker om leveranse av den omsøkte kraft.

Bedriftens varmemeforbruk tilsvarende for tiden ca. 2 500 tonn oljeekvivalenter pr. år. Forbruket var for noen år siden på ca. 3 000 toe, men har blitt redusert ved hjelp av energikonsjonerende tiltak. Det regnes med ytterligere reduksjon i det spesifikke varmemeforbruk, men nedgangen vil bli delvis kompensert på grunn av utvidelser av anleggene med derav følgende øket varmebehov.

Forbruket av prosessvarme utgjør 15–20 %

av totalforbruket. Resten medgår til oppvarming av arbeidslokalene.

Varmebehovet har til nå blitt dekket ved hjelp av tungoljefyring, samt varmeleveranse fra søppelforbrenningsanlegget på Haraldrud (leveres til 60–70 % av tungoljeekvivalent pris). Oslo Renholdsverk har nå sagt opp kontrakten med STK, da Verket oppnår høyere pris ved levering av fjernvarme til bebyggelsen i Groruddalen.

Forutsatt god tilgang på kjelekraft til akseptabel pris vil installasjon av elektrokjelen medføre at bedriftens fyringsoljeforbruk blir ubetydelig.

Departementet vil i tilslutning til NVE's innstilling tilrå at STK gis konsesjon som omsøkt.

Konsesjonen foreslås tidsbegrenset til 1. januar 1993.

Forøvrig foreslås konsesjonen gitt med samme vilkår som konsesjon av 22. april 1983, herunder om at styrets flertall, formannen innbefattet, skal være norske statsborgere. I samsvar med praksis forutsettes sløyfet vilkår om konsesjonsavgift og konsesjonskraft.

Konsesjonsvilkårene er som følger:

1. Leietid

Konsesjonen gjelder så lenge kraftleieforholdet med Oslo Lysverker måtte bestå, dog ikke lenger enn til 1. januar 1993.

2. Styre

Selskapet skal ha sitt sete her i riket. Styrets flertall, herunder formannen, skal til enhver tid være norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Olje- og energidepartementet.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en løpende mulkt på opptil kr. 1 – en krone – pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet.

4. Norsk arbeid og materiell

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er like så god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (det forutsettes da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 prosent over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal

overstige 25 prosent av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer. Søknaden om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige. Hva angår leveranser fra EFTA-land, vil dispensasjonsadgangen bli praktisert i samsvar med de forpliktelser som foreligger i forhold til disse land under forutsetning av full gjensidighet.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 – femten – prosent av den verdi som varen har.

Det forutsettes at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell f.eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 100 000,- av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbudsvilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 100 000,- av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

5. Trygd

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr like så gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

6. Kontroll

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som Olje- og energidepartementet måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelser av Olje- og energidepartementet.

7. Overtredelse av konsesjonsvilkårene

For overtredelse av vilkårene fastsettes en løpende mulkt på kr. 2 000,- – kroner to tusen – pr. dag.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 6 eller overskridelse av den maksimale effekt konsesjonen lyder på kan medføre at konsesjonen bortfaller, jfr. § 26, 2. ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917. Lovens §§ 31 og 32 kommer i så fall til anvendelse.

Dersom selskapet bruker energien til å drive virksomhet som p.g.a. utslipp, støy, stråling o.l. kan være til skade eller ulempe for miljøet, må det foreligge tillatelse fra forurensningsmyndighetene etter forurensningsloven § 11 jfr. § 7.

Ny tillatelse er nødvendig dersom kraftkonsesjonen medfører at et tidligere utslipp kan bli til økt skade eller ulempe, eller som sammen med annen forurensende miljøpåvirkning kan bli til skade eller ulempe for miljøet.

Kraftuttaket vil være undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

Selskapet plikter innen 1. april hvert år å sende Olje- og energidepartementet oppgave pr. 31. desember året før vedrørende selskapets styre, aksjekapital m.v.

I forbindelse med eventuell omsetning av selskapets aksjer henleder man særlig oppmerksomheten på de bestemmelser om meldeplikt m.v. som ved endringslov av 19. juni 1969 er tatt inn i § 30 i konsesjonsloven av 14. desember 1917 – jfr. lovens § 34 første ledd – samt på bestemmelsen i første ledd § 37 a, hvorefter erverv av aksjer eller parter som medfører konsesjonsplikt etter § 35 eller § 37 i intet tilfelle er gyldig uten samtykke av selskapets styre.

Olje- og energidepartementet forbeholder seg for øvrig rett til å treffe enhver bestemmelse som måtte anses påkrevd i anledning av konsesjonsvilkårenes post 6.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV gis Standard Telefon og Kabel-fabrikk A/s konsesjon på leie av inntil 8 000 kW tilfeldig kraft til elektrokjele fra Oslo Lysverker til selskapets anlegg på Økern i Oslo.

Konsesjonen gis på de vilkår som er foreslått i Olje- og energidepartementets foredrag av 9. august 1985.

11. Sør-Troms Elforsyning A/s.

(Vassdragskonsesjoner ved sammenslutning av elforsyningsenheter)

Kongelig resolusjon av 23. august 1985.

Føreliggende sak gjeld dei konsesjonsrettslege spørsmål som oppsto i samband med skipinga av Sør-Troms Elforsyning A/s. STE er eit interkommunalt selskap, skipa i 1970 av kommunane Bjarkøy, Harstad og Skånland. Sidan har også Gratangen, Ibestad og Kvæfjord kommunar slutta seg til. Selskapet har overteke kommunale og andre kraftverk i distriktet, og føremålet er å koma fram til større og meir rasjonelle elforsyningseiningar.

STE ber i søknad av 26. mars 1982 om å få overført til seg dei vassdragskonsesjonar som tidlegare er gjevne til kraftlaga dei har overteke. Vidare ber dei om nye konsesjonar på erverv av dei fall der det er naudsynt, som fylgje av lovendringa i 1969 om konsesjonsplikt for kommunar.

Hovedstyret for NVE har avgjeve fylgjande innstilling i saka i brev av 8. mars 1984:

«Sør-Troms Elforsyning A/s (STE) ble stiftet 19. juni 1970 av kommunene Harstad, Skånland og Bjarkøy. Senere er Kvæfjord, Gratangen og Ibestad kommune blitt aksjonærer. I forbindelse med stiftelsen og senere har Sør-Troms Elforsyning A/s ervervet vassdrag fra aksjonærene og andre kraftselskap som er gått inn i Sør-Troms Elforsyning A/s.

Vi er først nå blitt oppmerksom på at det ved en beklagelig feil ikke er søkt om ervervskonsesjon for de aktuelle vassdrag. Ved vårt brev av 17. juni 1977 til NVE, er det søkt om overføring av de aktuelle reguleringskonsesjoner. Brevet kan ikke sees å være besvart fra NVEs side.

Vedlegg 1: Brev av 17. juni 1977 fra STE til NVE.

Det antas at vassdragsreguleringslovens § 14 pkt. 2 ikke er til hinder for overføring av reguleringskonsesjonene i og med at vi disponerer de fall hvor reguleringen nyttes.

Det søkes nå om overføring av de aktuelle reguleringskonsesjoner samt om nødvendig ervervskonsesjoner slik som angitt under II.

I. Orientering om STE A/s.

Som nevnt ovenfor ble STE stiftet 19. juni 1970. Dette skjedde etter at Troms fylkesting den 30. november 1964 fattet slikt vedtak:

- «1. Troms fylkesting erklærer seg i prinsippet enig i sammenslutning av kraftverk i fylket med henblikk på å komme fram til større og mer rasjonelle driftsenheter.
2. Til å utrede saken og eventuelt framkomme med konkrete forslag om sammenslutninger velges en komite på 5 medlemmer. Fylkestinget forutsetter at komiteen arbeider så hurtig at innstilling kan legges fram for fylkestinget 1965.
3. Valgkomiteen fremlegger forslag på medlemmer av komiteen.»

Den i vedtaket nevnte komite avga sin innstilling 8. november 1966.

Innstillingen gikk blant annet ut på at kraftverkene i Sør-Troms skulle sluttet sammen. Regionen Sør-Troms skulle bestå av Harstad, Skånland, Kvæfjord, Bjarkøy, Ibestad og Gratangen kommuner. Disse kommuner er da også aksjonærer i STE med 14 aksjer til Harstad og 3 aksjer til hver av de øvrige kommuner. Hver aksje er pålydende kr. 20 000,-. Styret i STE har 10 medlemmer hvorav 8 velges av generalforsamlingen og 2 av de ansatte.

Som en følge av stiftelsen av STE A/s har firmaet overtatt A/s Rolløyas Elektrisitetsverk, Andørja Kraftverk A/s, A/s Storfossen Elektrisitetsverk, A/s Hilleshamn Kraftverk, A/s Foldvik Lysverk og Vågsfjord Kraftselskap. Dessuten er de kommunale kraftverk i Harstad og Kvæfjord opphørt. I forbindelse med sammenslutningen med Vågsfjord Kraftselskap skrev Kommunal- og arbeidsdepartementet 9. september 1974 følgende til Fylkesmannen i Troms: «Etter § 59 i Kommuneloven, jfr. Kgl. res. av 10. juni 1955, godkjenner departementet vedtak av Harstad, Kvæfjord og Skånland kommunestyre, henholdsvis 5. mars, 8. mars og 25. februar 1974, om sammenslutning av Vågsfjord Kraftselskap og Sør-Troms Elforsyning A/s for så vidt gjelder overføring av Vågsfjord Kraftselskaps eiendommer til Sør-Troms Elforsyning A/s.»

I Troms er det i dag 3 kraftselskaper. Disse er Nord-Troms Kraftlag A/s, Troms Kraftforsyning A/s og Sør-Troms Elforsyning A/s. I tillegg kan nevnes at STE er aksjonær i grossistselskapene A/s Nordkraft og Niingen Kraftlag A/s. Firmaets forretningskontor er i Harstad kommune.

Vedlegg 2: Kart over forsyningsområdet til STE.

II. Omfanget av søknaden.

For følgende vassdrag søkes det om ervervskonsesjon og overføring av eksisterende reguleringskonsesjon:

1. *Regulering av Storvatn i tidligere Trondenes nå Harstad kommune i Troms.*

Reguleringskonsesjon er gitt ved Kgl. res. av 17. oktober 1919 til Vågsfjord Kraftselskap. Fallrettighetene og øvrige grunn og rettigheter i tilknytning til reguleringen av Storvatn, er ervervet fra Vågsfjord Kraftselskap ved skjøte av 17. juni 1976, tinglyst hos Sorenskriveren i Trondenes, Harstad.

Fallrettighetene er særskilt matrikulert som Gausvikelven av Haukebø gnr. 29 bnr.

16 i Harstad og Gausvikvassdraget av Gausvik gnr. 30 bnr. 47 i Harstad. I tillegg er det i tilknytning til kraftstasjonen ervervet følgende eiendommer: Gnr. 30 bnr. 41–45 samt bnr. 47, 56 og 59. Disse benyttes til kraftstasjonstomt, maskinistbolig o.l.

Vedlegg 3: Kart over området.

Vedlegg 4: Skjøte av 17. juni 1976 fra Vågsfjord Kraftselskap til STE.

Vedlegg 5: Skylddelingsforretning for gnr. 29 bnr. 16 og for gnr. 30 bnr. 47 i Harstad.

Gausvikvassdraget er utbygd med tre kraftverk: Gausvik I, II og III. Vassdraget ble først utbygd i 1909 med utvidelser i 1920, 1949 og 1951.

Storvann er hovedmagasin regulert med 7,5 meter. Høyeste regulerte vannstand 136,0 meter over havet mens laveste regulerte vannstand er 128,5 meter over havet.

Vannet renner i naturlig elv ned til *Gausvik III* utbygd i 1949 med francis-turbin 1 500 HK, generator 1,35 MVA. Midlere årsproduksjon i Gausvik III er 1,4 GWh. Brutto fallhøyde er 32 meter, regulert vannføring 2,4 kubikkmeter pr. sekund og beregnet ytelse 1020 naturhesterkrefter.

Fra Gausvik III renner vannet til Haukebøvatn som er regulert 2,5 meter. Høyeste regulerte vannstand i Haukebøvatn er 84,5 meter over havet mens laveste regulerte vannstand er 82 meter over havet, og fungerer som inntaksmagasin til Gausvik II som er utbygd i 1951 med francis-turbin fra 1909 på 300 KW, generatoren 0,5 MW. Den midlere årsproduksjon Gausvik II er 3,9 GWh. Brutto fallhøyde for Gausvik II er 17,6 meter, regulert vannføring 2,7 kubikk pr. sekund og beregnet utnyttelse 650 naturhesterkrefter.

Gausvik I er utbygd først i 1909 og utvidet i 1920. I kraftstasjonen er det 2 francis-turbiner på henholdsvis 3 500 hesterkrefter og 1 200 hesterkrefter. Total generatorytelse er 4,5 MWA og midlere årsproduksjon 11,7 GWh. Brutto regulert fallhøyde er 64 meter, regulert vannføring 2,75 kubikkmeter pr. sekund og beregnet ytelse 2 340 naturhesterkrefter.

2. *Regulering av Skoddebergvatn i Tømmerelva i tidligere Astafjord nå Skånland kommune.*

Reguleringskonsesjon er gitt ved Kgl. res. av 18. januar 1952 til Vågsfjord Kraftselskap.

Fallrettighetene og øvrig grunn og rettigheter i tilknytning til reguleringen av vassdraget er ervervet ved skjøte av 17. juni 1976 fra Vågsfjord Kraftselskap, se vedlegg 4 til søknaden.

Fallrettighetene er særskilt matrikulert som Tømmerelva gnr. 68 bnr. 20, 29 og 31 i Skånland. I tilknytning til kraftverket er også ervervet gnr. 68 bnr. 15 og 30 som benyttes til maskinistbolig og kraftstasjon.

Vedlegg 7: Kart over området.

Vedlegg 8: Skylddelingsforretning for gnr. 68 bnr. 20.

Vedlegg 9: Skylddelingsforretning for gnr. 68. bnr. 29.

Vedlegg 10: Skylddelingsforretning for gnr. 68 bnr. 31.

I samme vassdrag eier STE Hellen Kraftstasjon som utnytter fallet fra Saltvann og til sjøen. Reguleringen medfører så lite kraftøkning at tiltaket ikke kommer inn under vassdragsreguleringslovens regler om reguleringskonsesjon. Slik konsesjon foreligger derfor ikke og er heller ikke i dag nødvendig. Derimot søkes om ervervskonsesjon for fallrettighetene i tilknytning til Hellen Kraftstasjon. Fallrettighetene er overdratt til STE ved skøte av 17. juni 1976 og har betegnelsen Hellen-elva av Oppdal gnr. 69 bnr. 21, Hellenelva av Hellen gnr. 66 bnr. 19 og Hellenelva parsell gnr. 66 bnr. 24, samtlige i Skånland kommune.

Vedlegg 11: Skylddelingsforretning for gnr. 69 bnr. 21.

Vedlegg 12: Skylddelingsforretning for gnr. 66 bnr. 19.

Vedlegg 13: Skylddelingsforretning for gnr. 66 bnr. 24.

Vedlegg 14: Kontrakt vedrørende gnr. 69 bnr. 21.

Som nevnt ovenfor er Skoddebergvassdraget utbygd med to kraftstasjoner, Skoddeberg som utnytter fallet fra Skoddebergvann til Saltvann, og Hellen som utnytter fallet fra Saltvann til sjøen.

Skoddeberg Kraftstasjon er utbygd i 1953 og utvidet i 1956. Som magasin nyttes Skoddebergvann regulert 6,5 meter med H.R.V. 101,25 meter over havet og L.R.V. 94,75 meter over havet. I kraftstasjonen er installert 2 francis-turbiner henholdsvis 1370 HK og 5000 HK. Total genratorytelse er 5,85 MVA med midlere årsproduksjon 19,8 GWh. Brutto fallhøyde er 68 meter, regulert vannføring 6,4 kubikkmeter pr. sekund og beregnet ytelse 5800 naturhesterkrefter.

Hellen Kraftstasjon er utbygd i 1958 og utnytter fallet fra Saltvann til sjøen. Stasjonen har sannsynligvis Norges eldste turbin og generator som er i drift. Turbinen er en francis-turbin på 1800 KW fra 1907 og en generator på 2830 KW fra 1905. Total genratorytelse er 2,7 MVA med midlere årsproduksjon er 5,0 GWh. Brutto fallhøyde er 20 meter, regulert vannføring 8,1 kubikkmeter pr. sekund, og beregnet ytelse 2175 naturhesterkrefter. Som en følge av byggingen av Hellen Kraftstasjon er Hellenelva tørrlagt slik at fiskens frie gang hindres. Det er på det rene at der tidligere ikke er søkt om tillatelse etter Vassdragslovens § 104, pkt. 2 og at det heller ikke er avholdt skjønn etter Vassdragslovens § 112 i tilknytning til Hellen Kraftstasjon. Dette har ført til reaksjoner fra såvel grunneiere i området som fra Direktoratet for Vilt og ferskvannsfiske. I den forbindelse fremlegges som

vedlegg 15: Brev av 5. april 1976 fra NVE til Direktoratet for Vilt og ferskvannsfisk.

Vedlegg 16: Brev av 20. juli 1978 fra Direktoratet for Vilt og ferskvannsfisk til STE.

Vedlegg 17: Brev av 22. februar 1979 fra Direktoratet til Fiskerikonsulenten i Nordland og Troms.

Vedlegg 18: Brev av 26. juni 1979 fra Fiskerikonsulenten til STE.

Vedlegg 19: Brev av 19. august 1980 fra STE til Direktoratet for Vilt og ferskvannsfisk.

Vedlegg 20: Brev av 21. juli 1981 fra Direktoratet for Vilt og ferskvannsfisk til Olje- og energidepartementet.

Vedlegg 21: Brev av 5. august 1981 fra STE til Olje- og energidepartementet.

I og med reguleringen av Saltvann ble iverksatt høsten 1958, kan det med bakgrunn i Vassdragslovens § 114 pkt. 8 reises spørsmål om det i dag er nødvendig å fremme søknad etter Vassdragslovens § 104, pkt. 2. Vi er av den mening at dette ikke er nødvendig, men dersom De er av motsatt oppfatning bes denne henvendelse også behandlet som søknad etter Vassdragslovens § 104 pkt. 2.

Dersom det blir gitt pålegg som følge av tørleggingen av Hellenelva, vil vi foretrekke en kompensasjonsløsning jfr. vedlegg 19 til søknaden. Hvorvidt erstatningen skal disponeres av Innlandsfiskerinemnda eller Grunneierlaget er uten betydning for oss.

Det framheves at dersom det siste forslaget fra Direktoratet for Vilt og ferskvannsfisk skal følges, oppfatter vi situasjonen slik at kraftstasjonen vil tape ca. 50 % av sin produksjon. Det vil da oppstå spørsmål om det er økonomisk forsvarlig å foreta den fornying av stasjonen som er nødvendig.

3. Regulering av Nord-Forså elva i Ibestad kommune.

Reguleringskonsesjon og ervervskonsesjon er gitt ved Kgl. res. av 18. juli 1958 til A/s Rolløyas Elektrisitetsverk.

Fallrettighetene og øvrig grunn og rettigheter i tilknytning til reguleringen av vassdraget er ervervet ved skjøte av 28. febr. 1975 fra A/s Rolløyas Elektrisitetsverk. Fallrettighetene er ikke særskilt matrikulerte.

Vedlegg 22: Skjøte av 28. febr. 1975.

Vedlegg 23: Kontrakt og tilleggskontrakt med grunneierne.

Nord-Forså Kraftstasjon utnytter fallet fra Mevann til sjøen. Vassdraget ble utbygd i 1957. Mevann er inntaksmagasin og er regulert 7 meter med høyeste H.R.V. 240 meter over havet og L.R.V. 233 meter over havet. I kraftstasjonen er installert en peltonturbin med 1500 HK og generator 1300 kVA. Den midlere årsproduksjon er 4,12 GWh. Brutto fallhøyde er 235,5 meter, regulert vannføring 0,4 kubikk pr. sekund og ytelse 1256 naturhesterkrefter.

Kart se vedlegg 35.

4. Regulering av Storvatn og Øsevatn i Stor-elva i Gratangen kommune.

Reguleringskonsesjon er gitt ved Kgl. res. av 21. juni 1946 til A/s Storfossen Elektrisitetsverk.

Fallrettighetene og øvrig grunn og rettig-

heter i tilknytning til reguleringen av vassdraget er ervervet ved skjøte av 2. okt. 1976 fra $\frac{1}{3}$ s Storfossen Elektrisitetsverk. Skjøtet er tinglyst ved Ofoten sorenskriverembete 9. november 1976. Fallrettighetene er ikke særskilt matrikulerte og er ervervet fra grunneierne av $\frac{1}{3}$ s Storfossen Elektrisitetsverk dels ved avtale og dels ved ekspropriasjon.

Vedlegg 24: Skjøte av 2. oktober 1976 fra $\frac{1}{3}$ s Storfossen Elektrisitetsverk til Sør-Troms Elforsyning $\frac{1}{3}$ s.

Vedlegg 25: Kart over området.

Storfossen Kraftverk ble utbygd i 1947. Øse- og Storvatn er regulert 21,5 meter. Fra inntaksdammen til Kraftstasjonen er det 55 meter fallhøyde. Dette utgjør kun en del av fallhøyden ned til sjøen. I kraftstasjonen er innstallert en francis-turbin 400 HK og generator 360 kVA. Den midlere årsproduksjon er 2,2 GWh. Som nevnt ovenfor er utnyttet fallhøyde 55 meter, midlere vannføring 2,3 kubikkmeter pr. sekund og ytelse 1650 naturhesterkrefter.

Videre søkes det om ervervskonsesjon for de fallrettigheter som er nevnt nedenfor under pkt. 5 til 8. For disse fallrettigheter er det ikke tidligere gitt reguleringskonsesjon og slik konsesjon er heller ikke i dag nødvendig.

5. *Fallrettighetene i tilknytning til Foldvik Kraftstasjon i Gratangen kommune.*

Fallrettighetene og øvrige grunn og rettigheter i tilknytning til Foldviks Kraftstasjon er ervervet fra Foldvik Lysverk $\frac{1}{3}$ s ved skjøte datert 11. sept. 1976 tinglyst hos Sorenskriveren i Ofoten 22. okt. s.å.

Vedlegg 26: Kart over området.

Vedlegg 27: Skjøte av 11. sept. 1976 fra Foldvik Lysverk $\frac{1}{3}$ s til Sør-Troms Elforsyning $\frac{1}{3}$ s.

Fallrettighetene er ikke særskilt matrikulert.

Foldvik Kraftstasjon ble utbygd i 1948. Foldvik-vann er regulert ca. 5 meter. Derfra renner vannet i naturlig elv til inntaksmagasinet 132 meter over havet. Dette fører til store isproblemer om vinteren. Vannet nedkjøles på steiner/fjell i elva og er underkjølt når det kommer til inntaket, noe som igjen fører til at det kan fryse momentant om en får stopp på anlegget. I kraftstasjonen er montert en francis-turbin 400 HK og generator 360 kVA. Årsproduksjonen er 1 GWh. Brutto utnyttet fallhøyde er 115 meter mens midlere vannføring er 0,7 kubikkmeter pr. sekund og ytelse 1012 naturhesterkrefter.

6. *Melå-elva.*

Fallrettighetene i Melå-elva er ervervet fra Vågsfjord Kraftselskap ved skjøte av 17. juli 1976 jfr. vedlegg 4. Melå-elva er særskilt matrikulert som gnr. 30 bnr. 16 i Kvæfjord. Vassdraget er ikke utbygget, og det ble varig vernet i forbindelse med Verneplan I. Det forutsettes derfor at det blir gitt lengst mulig frist for utbygging og at det eventuelt senere kan gis adgang til forlengelse av fristen.

Vedlegg 28: Kart over området.

Vedlegg 29: Kontrakt av 4. mai 1922 fra Kvæfjord kommune til Vaagsfjord Kraftselskap.

I eldre planer for utbygging av vassdraget er det tenkt bygget to kraftstasjoner. Den første skulle utnytte fallet fra Melå-vann til Tverrelvas utløp i Melåen. Brutto fallhøyde ville her være 148 meter, midlere vannføring 1,2 kubikkmeter pr. sekund og ytelse 2300 naturhesterkrefter. Den andre kraftstasjonen skulle ha inntaksdam i elva og ville da få brutto fallhøyde på 60 meter, midlere vannføring 1,5 kubikkmeter pr. sekund og ytelse 1200 naturhesterkrefter.

7. *Tennevik.*

Fallrettighetene i Tennevik er ervervet fra Vågsfjord Kraftselskap ved skjøte av 17. juni 1976 jfr. vedlegg 3. Tennevikvassdraget er særskilt matrikulert som gnr. 10 bnr. 18, gnr. 5 bnr. 16, gnr. 4 bnr. 48 og gnr. 4 bnr. 53 i Skånland. Vassdraget er ikke utbygget og er dessuten varig vernet ved Verneplan II 1981. Vi viser derfor til pkt. 6 forsåvidt gjelder frist for utbygging.

Vedlegg 30: Kart over området.

Vedlegg 31: Skylddelingsforretning for gnr. 10 bnr. 18 i Skånland.

Vedlegg 32: Skylddelingsforretning for gnr. 5 bnr. 16 i Skånland.

Vedlegg 33: Skylddelingsforretning for gnr. 4 bnr. 48 i Skånland.

Vedlegg 34: Skylddelingsforretning for gnr. 4 bnr. 53 i Skånland.

I planene for utnyttelse av vassdraget har det vært beregnet to kraftstasjoner. Den første skulle utnytte fallet fra nedre Skittendalsvann til Blåfjellvann. Brutto fallhøyde er her 239 meter, midlere vannføring 1,6 kubikkmeter pr. sekund og ytelsen 5100 naturhesterkrefter.

Den andre kraftstasjonen skulle utnytte fallet fra Blåfjellvann til sjøen. Brutto fallhøyde er her 138 meter, midlere vannføring 3,6 kubikkmeter pr. sekund og ytelsen 6620 naturhesterkrefter.

8. *Sør-Forså.*

Fallrettighetene på Sør-Forså er ervervet fra $\frac{1}{3}$ s Rolløyas Elektrisitetsverk ved skjøte datert 28. febr. 1975. Se vedlegg 22. Fallrettighetene er ikke særskilt matrikulert.

Vedlegg 35: Kart over området.

Sør-Forså Kraftstasjon ble bygget i 1933 og utvidet i 1947. Skipsvann er regulert 3,7 meter med H.R.V. 162 meter over havet og L.R.V. 158,3 meter over havet. Vannet renner i kanal/elv til Storvatn 155 meter over havet som er inntaksmagasin. I kraftstasjonen er montert to pelton-turbiner på henholdsvis 250 HK og 400 HK. Total generatorytelse er 650 kVA og midlere årsproduksjon 2,9 GWh. Brutto fallhøyde er 154 meter, midlere vannføring 0,6 kubikkmeter pr. sekund og ytelse 1156 naturhesterkrefter.

III.

STE har en total egenproduksjon på 55 GWh. Dette utgjør ca. 13 % av det totale forbruk. Det foreligger få muligheter i området til utbygging av nye vassdrag. Eneste utvidelsesmulighet ligger i forbedring av eksisterende kraftstasjoner. I den forbindelse er det søkt om planleggingsstøtte ved brev av 17. august 1981 til NVE. I den utstrekning utbedring og utvidelser av eksisterende kraftstasjoner vil nødvendiggjøre ytterligere ervervskonsesjoner og reguleringskonsesjoner, vil vil eventuelt komme tilbake til dette senere.»

Vedlegg 1 er brev datert 17. juni 1977 fra STE til NVE:

«Følgende selskaper er i den senere tid sammensluttet med Sør-Troms Elforsyning A/s:

Vågsfjord Kraftselskap
A/s Rolløyas Elektrisitetsverk
Storfossen Elektrisitetsverk A/s

De nevnte selskaper er meddelt følgende reguleringskonsesjoner:

Vågsfjord Kraftselskap
kgl. res. av 17. oktober 1919
Regulering av Storvatn i Trondenes.
kgl. res. av 18. januar 1952
Regulering av Skoddebergvatn i Tømmervelva i Astafjord herred i Troms fylke.
A/s Rolløyas Elektrisitetsverk
kgl. res. av 18. juli 1958
Til erverv av fallrettigheter i samt regulering av Nord-Forsælv i Ibestad herred.
Storfossen Elektrisitetsverk A/s
kgl. res. av 21. juni 1946–11. august 1950
Til å foreta en regulering av Storvatn og Øsevatn i Storelva i Gratangen, Troms fylke.

Vi tillater oss med dette å søke om at nevnte konsesjoner overføres til Sør-Troms Elforsyning A/s.»

Vedlegg 15 er brev datert 5. april 1976 fra NVE til Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk:

«Fra Industridepartementet har vi fått oversendt til forføyning Deres brev av 18. februar 1976.

Vi har forelagt saken for utbyggeren. Avtrykk såvel av vårt brev som av svarbrevet vedlegges til orientering.

Av sistnevnte brev synes å framgå at Vågsfjord Kraftselskap før utbyggingen sikret seg alle nødvendige private rettigheter i Hellereelva og i Saltvatnet. Det er videre korrekt som tidligere framholdt fra NVE's side at reguleringen av Saltvatnet medfører så liten kraftøkning at tiltaket ikke kommer inn under vassdragsreguleringslovens bestemmelse.

Derimot synes kraftselskapet ikke å ha ordnet forholdet til vassdragslovens § 104 hva angår fri fiskegang, idet selskapet verken har søkt (eller er blitt meddelt) slik tillatelse som omtalt under § 104, pkt. 2, eller har avholdt skjønn i henhold til § 112, pkt. 2. Vi

kan derfor i denne omgang bare vise til § 114, pkt. 3.

Når det gjelder Sør-Troms Elforsynings henvisning til Skodbergreguleringen, vil vi for ordens skyld peke på at gjeldende manøvreringsreglement for denne regulering bl.a. har bestemmelse om at lågvassføring ikke må forminskes til skade for andre rettigheter.»

Vedlegg 16 er brev datert 20. juli 1978 fra Fiskerikonsulenten i Nordland og Troms til STE:

«Befaring av området fra Saltvann og ned til sjøen ble foretatt den 27. juni 1978 sammen med formannen i Skånland innlandsfiskerikommisjon.

I dammen ved Saltvann er det fra før en åpning for fisketrapp. For at fisk skal kunne passere her, må det støpes en fisketrapp på 2,5–3 m høyde. Dette koster anslagsvis kr. 30 000–50 000. Dersom fisk skal kunne gå opp fra sjøen og til Saltvann, vil det kreve så mye vann at stasjonen må stanses, slik at vannet renner i det gamle elveleiet i oppgangstiden for laks, sjørøtt og sjørøye. Oppgangstiden for disse fiskeartene er vanligvis fra ca. 15 juni til ca. 1. oktober. Utover dette skulle det ikke være nødvendig med ytterligere tiltak for å ordne oppgangsmulighetene for fisk fra sjøen til Saltvann.

En ber om en vurdering av om ovennevnte tiltak er økonomisk forenlig med fortsatt drift av kraftstasjonen.

Av hensyn til eventuelle skader på fisk under utvandring, vil en be om å få oppgitt hvilken type turbin som benyttes i kraftstasjonen, samt vannføring og trykkløshet.

Dersom ovennevnte tiltak ikke er forenlig med fortsatt drift av kraftstasjonen, vil en be om regulantens vurdering av å betale en fast årlig kompensasjonsavgift som skal benyttes til fiskestell innenfor Skånland kommune. Når det gjelder størrelsen på en slik avgift, vil en antyde en størrelsesorden på 5 000–10 000 1978-kroner. Et slikt beløp bør administreres av f.eks. laksestyre og innlandsfiskerikommisjon i felleskap etter vedtekter som godkjennes av Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk.»

Vedlegg 17 er brev datert 22. februar 1979 fra Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk til Fiskerikonsulenten i Nordland og Troms:

«Etter å ha foretatt en totalvurdering av saken, har direktoratet kommet til at man vanskelig kan gjøre noe med saken, og man ber derfor om at den «legges på is» når det gjelder alternativet med stansning av kraftverket og bygging av fisketrapp. Man kan i stedet se nærmere på den kompensasjonsordning som er nevnt i Deres brev av 20. juli 1978 til Sør-Troms Elforsyning A/s.

En ber om at Sør-Troms Elforsyning A/s blir underrettet fra Deres kontor om sakens utfall.»

Vedlegg 18 er brev datert 26. februar 1979 fra Fiskerikonsulenten i Nordland og Troms til STE:

«Nevnte sak har vært forelagt Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk til vurdering. Som det vil fremgå av vedlagte kopi av direktoratets brev av 22. febr. d.å. er saken «lagt på is hva angår alternativet å stanse kraftverket og bygging av fisketrapp.

Derimot ber direktoratet om at en vurderer nærmere den kompensasjonsordning som er nevnt i vårt brev av 20. juli 1978 til Sør-Troms Elforsyning A/s. Da undertegnede ikke er kjent med de lokale forhold i vassdragene i omhandlede del av Skånland kommune, vil en foreslå at saken blir utsatt til sommeren, slik at den kan bli vurdert i samråd med bl.a. Skånland innlandsfiskenemnd etter forutgående nødvendig befarings m.v.»

Vedlegg 19 er brev datert 19. august 1980 fra STE til Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk:

«Vi viser til samtaler og befarings med fiskerikonsulent Paul Hagala og tidligere korrespondanse vedrørende manglende fiske-skjønn.

Fiskerikonsulenten foreslo at Sør-Troms Elforsyning A/s skulle betale et fast årlig beløp for tapt fiske i Hellenelva istedet for bygging av laksetrapp. Pengene skulle disponeres av Innlandsfiskenemnda i Skånland til fiskestell i kommunen.

Sør-Troms Elforsyning A/s foreslår å betale et fast årlig beløp på kr. 8 000 som erstatning for tapt fiske i Hellenelva. Denne kompensasjonsavgift utbetales fra 1. januar 1981 og så lenge det er drift ved Hellen kraftstasjon.

Sør-Troms Elforsyning A/s forutsetter da at utbetaling av kompensasjonsavgiften fyller lovens vilkår om å bringe forholdet i lovlig orden engang for alle.

I og med fastsettelse av kompensasjonsavgift til fiskestell antar Sør-Troms Elforsyning A/s at kravet om utsetting av 8000 lakse- yngel i Saltvann hvert annet år faller bort.»

Vedlegg 20 er brev datert 21. juli 1981 fra Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk til OED:

«Deres brev av 22. juni d.å.

Ved kgl. res. av 18. januar 1952 er Vågsfjord kraftselskap gitt tillatelse til å foreta regulering av Skoddebergvatnet i Astafjord, nå Skånland kommune.

Høsten 1958 foretok samme regulant regulering av Saltvatn, noe lengre nede i samme vassdrag. Denne regulering førte til tørrlegging av Hellenelva idet Hellen kraftstasjon ble bygd like ved utløpet i sjøen. Fra Fiskerikonsulenten i Nord-Norge ble det stilt spørsmål om regulanten hadde fått tillatelse til å foreta denne regulering (vedlagt brev av 30. oktober 1959). Saken ble av Fiskeriinspektøren forelagt NVE, Hovedstyret. I sitt svar av 28. november 1959 bemerker Hovedstyret: «Denne regulering gir så liten kraftøkning i det nedenforliggende fall at den ikke kommer inn under reguleringslovens bestemmelser av den grunn. Da kraftselskapet er interkommunalt, trenger det heller ikke ervervskonsesjon for verket» (kopi av brevet er vedlagt).

Etter henvendelse fra lokalt hold ble saken tatt opp på nytt av Fiskerikonsulenten i Nordland og Troms i 1976, som påpekte at reguleringen burde være betinget av konsesjon i henhold til vassdragslovens §§ 8, 104, 105, 106 og 108. DVF la saken fram for Industridepartementet som innhentet uttalelse fra NVE. NVE sier i sitt svar av 5. april 1976 at forholdet til vassdragslovens § 104 ikke er ordnet (kopi av brevet er vedlagt).

Den 17. februar 1978 tok regulanten saken opp i forbindelse med anskaffelse av nytt maskineri til kraftstasjonen (kopi av brevet er vedlagt). Fiskerikonsulenten foretok i juni 1978 en befarings av vassdraget. Han antyder i sin uttalelse av 20. juli 1978 (kopi vedlagt) bygging av fisketrapp alternativt innbetaling av fast årlig kompensasjonsavgift til fiskestellformål. I brev av 24. august 1978 (kopi vedlagt) foretrekker regulanten kompensasjonsavgiften. I brev av 14. oktober 1980 (kopi vedlagt) melder Fiskerikonsulenten i Troms at en minnelig ordning er kommet i stand med regulanten om en årlig kompensasjonsavgift. Denne minnelige ordning er imidlertid ikke godkjent av DVF.

Den 15. desember 1980 skriver Grovfjord grunneierlag til Fiskerikonsulenten i Troms (kopi av brevet vedlagt) og 12. februar 1981 skriver samme grunneierlag til Miljøverndepartementet.

DVF ba i brev til regulanten av 26. mars d.å. (kopi vedlagt) om uttalelse fra regulanten vedrørende brevet fra Grovfjord grunneierlag. Kopi av regulantens svar av 30. mars d.å. er vedlagt.

Hellenelva er omtalt i M. Berg: Nord-Norske lakseelver. Vi tillater oss å gjengi avsnittet i sin helhet:

«Dette vassdraget har et nedslagsområde på 124 km² (Sætren), og faller i sjøen i botnen av Grovfjorden. Elva danner avløpet fra Saltvatnet, og er nærmere 1 km lang. Den er meget storsteinet, fallet fra Saltvatnet til sjøen er 22 m, og elva danner en rekke kraftige stryk. Det er ikke mange gode gyte- og oppvekstområder for laks og sjøaure.

Ned i Saltvatnet faller Tømmerelva. Her kan fisken gå opp ca. 500 m. Denne elva danner avløpet fra Skoddebergvatnet. Det var tidligere bra gyte- og oppvekstområder for laks og sjøaure i denne elva, men det er nå bygd et kraftverk, og storparten av de mest verdifulle områder er nesten tørrlagt. Kraftverket har derfor redusert produksjonsvilkårene.

I 1959 ble det bygd en kraftstasjon som utnytter fallet fra Saltvatnet til sjøen. Etter det er Hellenelva tørrlagt storparten av året, og mulighetene for laks og sjøaure er blitt ødelagt. Også sjørøye har det vært en meget god bestand av, den gytte i Saltvatnet, men oppgangen gjennom elva er blitt umuliggjort ved byggingen av en kraftverksdam. Det vil også være uråd å få til noen brukbar passasje ved bygging av fisketrapp.

Laksen kom opp fra sist i juni. Det var mest smålaks på 1-3 kg, av og til fisk på 5-6 kg, den største som skal ha vært fanget var på 10 kg. Sjøauren kom opp fra ut i august, den var vanlig 4-800 gram. Sjørøya var av liknende størrelse. Det var en bra oppgang av fisk.

Vassdraget er lite, og tidligere foregikk atskillig krøking av fisk i Hellerelva. Terrenget langs elva er meget ulendt, og det var vanskelig å føre kontroll. Det har også vært uråd å få sikre opplysninger om avkastningen, som sannsynligvis gikk opp i noen hundre kilo pr. år.

Den foretatte regulering vil føre til nedgang i utbyttet av fisket etter laks, sjøaure og sjørøye i fjorden utafor elva.»

Direktoratets vurdering:

- Det kan slås fast at reguleringen av Saltvatn og byggingen av Helleren kraftstasjon har ødelagt mulighetene for laks, sjøaure og sjørøye i vassdraget.
- Dette har i sin tur fått konsekvenser for fisket etter de samme arter ikke bare i selve vassdraget, men også i fjordområdene utenfor.

Som tiltak for å ivareta fiskeinteressene i vassdraget vil vi foreslå følgende:

- Fiskens frie gang mellom sjøen og Saltvatnet må gjenoppbygges. Dette gjelder både oppvandring og nedvandring. For å sikre oppvandring vil det være nødvendig å bygge fisketrapp og avgi de nødvendige vannmengder. Nedvandring fra Saltvatnet til sjøen må på samme måte sikres. Det kan være aktuelt å bygge sperrer foran inntaket til kraftstasjonen evt. stanse kraftstasjonen i de perioder nedvandringen foregår. Dette må vurderes nærmere når det er klarlagt hvilken type turbiner som vil bli benyttet.
- Når fiskens frie gang er gjenopprettet vil det være aktuelt å sette ut laks, sjøaure og sjørøye i vassdraget for å gjenoppbygge bestandene.
- Av hensyn til en effektiv gjennomføring av tiltakene vil det være nødvendig å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i vassdraget.
- Alle utgifter vedrørende undersøkelse og tiltak skal bekostes av regulanten.»

Vedlegg 21 er brev datert 5. august 1981 fra STE til OED, der det ovenfor refererte forslag fra DVF om tiltak for å ivareta fiskeinteressene blir sitert, hvorefter brevet fortsetter:

«I forbindelse med nevnte forslag, vil en få komme med følgende merknader:

1. Problemet i energiforsyningsperspektiv.

NVE sendte i 1976 forespørsel til Vågsfjord kraftselskap (som i 1975 ble sammenslått med Sør-Troms Elforsyning om fiskeskjønn for Saltvatnet. Etter at STE hadde undersøkt foreliggende arkivmateriale, konkluderer NVE (Jfr. vedl. 1):

«Av sistnevnte brev synes å framgå at Vågsfjord Kraftselskap før utbyggingen sikret seg alle nødvendig private rettigheter i Helleren elva og i Saltvatnet. Det er videre korrekt som tidligere framholdt fra NVE's side at reguleringen av Saltvatnet medfører så liten kraftøkning at tiltaket ikke kommer inn under vassdragsreguleringslovens bestemmelser.

Derimot synes kraftselskapet ikke å ha ordnet forholdet til vassdragslovens § 104 hva angår fri fiskegang, idet selskapet verken har søkt (eller er blitt meddelt) slik tillatelse som omtalt under § 104, pkt. 2, eller har avholdt skjønn i henhold til § 112, pkt. 2. Vi kan derfor i denne omgang bare vise til § 114, pkt. 3.»

STE har siden, i samarbeid med fiskerikonsulenten i Troms arbeidet med å finne en løsning som kunne bringe forholdet i h.h.t. Vassdragsloven i lovlig orden. Det har vært maktpåliggende for STE å få løst saken både utfra lovmessig nødvendighet, og fordi Helleren kraftstasjon må rehabiliteres (maskineriet i stasjonen er fra 1905) snarest om den skal fortsette driften.

For å kunne ta standpunkt til om rehabilitering skal kunne forsvares, må en ha klarlagt de kjørerestriksjoner som pålegges stasjonen, og de øvrige økonomiske belastninger det er aktuelt å pålegge den. Dette ba STE om å få klarlagt i brev til DVF av 17. februar 1978.

I denne forbindelse svarer fiskerikonsulenten (brev av 20. juli 1978):

«I dammen ved Saltvatn er det fra før en åpning for fisketrapp. For at fisk skal kunne passere her, må det støpes en fisketrapp på 2,5–3 m høyde. Dette koster anslagsvis kr. 30 000–50 000. Dersom fisk skal kunne gå opp fra sjøen og til Saltvatn, vil det kreve så mye vann at stasjonen må stanses, slik at vannet renner i det gamle elveleiet i oppgangstiden for laks, sjørøret og sjørøye. Oppgangstiden for disse fiskeartene er vanligvis fra ca. 15. juni til ca. 1. oktober. Utover dette skulle det ikke være nødvendig med ytterligere tiltak for å ordne oppgangsmulighetene for fisk fra sjøen til Saltvatn.»

Med den oversikt en har idag, vil en tape ca. 44 % av Hellerens produksjon når stasjonen stanses i månedene juni – t.o.m. september. Stasjonens middelproduksjon er nå ca. 5,8 GWh. Med nytt maskineri vil vel denne kunne økes til omlag 7 GWh. Stans i den nevnte 4 måneder vil da tilsvare et produksjonstap på ca. 3 GWh, dvs. mer en det totale energiforbruk til 100 boenheter.

DVF's forslag av 21. juli 1981 innebærer ikke bare stans i oppgangstiden. En tolker forslaget slik at periodene for oppvandring og nedvandring ikke nødvendigvis er helt sammenfallende og ytterligere restriksjoner i stasjonens drift kommer på tale.

STE har idag en egenproduksjon på 53 GWh. Hellerens bidrag er ikke uvesentlig i denne sammenheng. Den fremtidige energidekning for «Region 4» hvor STE sogner til tør være kjent bl.a. gjennom Samkjøringens rapporter.

2. DVF's forslag til løsning av saken.

DVF's forslag av 21. juli 1981 er for oss uforståelig på bakgrunn av det standpunkt Direktoratet har tatt tidligere. I brev av 22. februar 1979 fra DVF til fiskerikonsulenten i Nordland og Troms (vedlegg 2, kopi til STE) heter det:

«Etter å ha foretatt en totalvurdering av saken, har direktoratet kommet til at

man vanskelig kan gjøre noe med saken, og man ber derfor om at den «legges på is» når det gjelder alternativet med stansing av kraftverket og bygging av fisketrapp. Man kan i stede se nærmere på den kompensasjonsordning som er nevnt i Deres brev av 20. juli 1978 til Sør-Troms Elforsyning A/s.

En ber om at Sør-Troms Elforsyning A/s blir underrettet fra Deres kontor om sakens utfall.»

Den prinsipielle løsning og utfall av saken er således allerede klarlagt av DVF i 1979, og går ut på en kompensasjonsløsning. Sakens utfall er likeledes meddelt STE i brev fra fiskerikonsulenten. På denne bakgrunn foretok så fiskerikonsulenten ny befarings i vassdraget, og samråd med ham fremsatte STE i brev av 19. august 1980 til DVF forslag om kompensasjonsbeløp og vilkår, jfr. vedlegg 3.

Etter vår oppfatning kan en ikke nå gi saken et prinsipielt nytt utfall slik som DVF's forslag av 21. juli 1981 innebærer.»

Søknaden har vært forelagt Troms fylke og de berørte kommuner. Følgende uttalelser er innkommet:

Gratangen kommunestyre, vedtak av 28. februar 1983:

«På betingelse av at Gratangen kommune tilkjennes maksimale konsesjonsavgifter i henhold til lov av 14. desember 1917, nr. 16, om erverv av vannfall m.m., § 2, pkt. 13, og lov av 14. desember 1917, nr. 17, om vassdragsreguleringer, § 11, pkt. 1, vil Gratangen kommunestyre ikke ha noe å innvende mot at Sør-Troms Elforsyning A/s gis ervervskonsesjon for vassdragene Storelva og Foldvik-elva, og overføring av reguleringskonsesjon for Storelvavassdraget i Gratangen kommune.»

Harstad kommune, brev av 1. desember 1982:

«Harstad kommune anbefaler at Sør-Troms Elforsyning A/s blir innvilget nødvendige regulerings- og ervervskonsesjoner for så vidt gjelder Gausvikvassdraget i Harstad.»

Ibestad formannskap, vedtak av 15. desember 1982:

«Ibestad kommune har ingen innvendinger mot at søknaden fra Sør-Troms Elforsyning av 26. mars 1982 imøtekommes.»

Skånland kommunestyre, vedtak av 28. februar 1983:

«A. Skånland kommunestyre rår til at Sør-Troms Elforsyning A/s gis konsesjon som omsøkt på følgende vilkår:

1. For å sikre fiskens frie opp- og nedgang mellom sjøen og Saltvannet, pålegges STE å bygge tilfredsstillende

fisketrapp, om nødvendig også med opprustning av tidligere elveleie, og med ansvar for fremtidig drift og vedlikehold. Anlegget må være fullført innen 2 år etter at konsesjon er innvilget.

2. STE forpliktes til å fremme tiltak med sikte på å bygge opp ny laks- og sjørøyebestand i vassdraget.
3. Tiltakene under pkt. 1 og 2 forutsettes gjennomført i samråd med fagorganer og grunneiere.

B. Konsesjonsavgiften fastsettes etter høyeste sats.»

Til møtene i Skånland formannskap og kommunestyre var utarbeidet følgende betenkning:

«Bakgrunn/historie

Ved Kgl. res. av 18. januar 1952 ble Vågsfjord Kraftselskap gitt konsesjon på regulering av Skoddebergvatn i Tømmerelva i Asfjord herred. Kraftstasjonen på Sletta ble satt i drift i oktober 1953.

Senere ble Hellen kraftstasjon bygget og satt i drift i november 1958. Hellen utnytter vannfallet fra Saltvatnet. For regulering av Saltvatnet er det ikke gitt konsesjon, og heller ikke søkt om. Dette har sin bakgrunn i at reguleringen av Saltvatnet gir så liten kraftøkning at det ikke er påkrevet med reguleringskonsesjon. (Uttalelse gitt av hovedstyret for NVE i brev av 28. november 1959 og senere stadfestet i brev av 5. april 1976).

Ettersom kraftverket er interkommunalt, var det den gang ikke nødvendig med ervervskonsesjon for utnyttelse av fallrettighetene, verken for Skoddeberganlegget eller Hellenanlegget. Imidlertid ble det ved ny lov i 1969 innført konsesjonsplikt også for erverv av fallrettigheter, og elverkene ble pålagt å søke slik konsesjon også for eksisterende anlegg. Slik søknad er tidligere ikke fremmet av kraftselskapet - VK eller STE - og ved foreliggende søknad tar man sikte på å bringe dette forholdet i lovlig orden.

Videre uttaler NVE at kraftselskapet ikke har bragt i orden forholdet til vassdragslovens § 104 hva angår fri fiskegang, idet selskapet hverken har søkt eller blitt meddelt slik tillatelse som omtalt under § 104, pkt. 2.

Vassdragslovens § 104, pkt. 2 har følgende bestemmelse:

- Uten tillatelse fra Kongen må slike anlegg ikke utføres så at de er til hinder eller ulempe av noen betydning for almen ferdsel eller fløting eller den frie fiskegang.

Videre heter det i samme lovs § 114, pkt. 2:

Hvis noen setter i verk et vassdragstiltak uten hjemmel ---- i tillatelse etter § 104, pkt. 2-4 ----, plikter han å bringe forholdet i lovlig orden ----.

Det er reguleringen av Saltvannet/Hellerelva som berøres av bestemmelsene om fri fiskegang.

Hva søknaden omfatter

Etter dette blir foreliggende søknad å omfatte følgende forhold i Skånland kommune:

- 1) overføring av reguleringskonsesjon forsåvidt gjelder reguleringen av Skoddebergvannet/Tømmerelva gitt ved kgl. res. den 18. januar 1952
- 2) nye ervervskonsesjoner for utnyttelse av fallrettighetene både hva angår Skoddebergvannet og Saltvannet
- 3) bringe forholdet i lovlig orden hva angår fiskens frie gang mellom sjøen og Saltvannet.

Det kan forøvrig legges til at fallrettighetene til begge vassdrag er ervervet av STE fra VK ved skjøte datert 17. juni 1976. Det skal likevel bemerkes at krav etter bestemmelsene i pkt. 2-4 i vassdragslovens § 104 (bl.a. om fri fiskegang) ikke kan reises senere enn 20 år etter utløpet av det kalenderår da tiltaket er fullført og har trådt i kraft. Reguleringen av Saltvannet, med bygging av Hellen kraftstasjon og tørrlegging av Hellenelva, ble fullført i 1958. Med dette som bakgrunn mener STE at det ikke er nødvendig å fremme søknad etter vassdragslovens § 104, men tar forbehold om departementets vurdering av dette spørsmål.

Hellenelva som fiskeelv

Som det vil fremgå senere av denne utredning, har Grovfjord Grunneierlag engasjert seg sterkt i denne saken. Bakgrunnen for grunneierlagets arbeide, er i hovedsak å bringe istand en ordning som gjenoppretter fri fiskegang mellom sjøen og Saltvannet. Med dette som utgangspunkt kan det være interessant å gjengi hva M. Berg skriver om Hellenelva i sin bok Nordnorske lakseelver:

M. Berg's brev som er sitert i vedlegg 20 til søknaden gjengis her, hvorefter den kommunale betenkning fortsetter:

Grunneierlagets engasjement

Av foreliggende dokumenter går det frem at Grovfjord Grunneierlag har tatt opp saken i brev til Skånland kommune den 20. juni 1981. Henvendelsen er ment som en anmodning om å ta saken opp med berørte parter, og er begrunnet med at grunneierne føler seg urettferdig behandlet av kraftselskapet. En kjenner forøvrig ikke til om grunneierlaget tidligere har rettet henvendelser direkte til STE eller sentrale myndigheter.

Grunneierlaget har i årsmøte den 20. juni 1981 gjort følgende vedtak:

- 1) at Hellen Kraftstasjon nedlegges eller at en tilfredsstillende laksetrapp bygges og drives vederlagsfritt for grunneierne
- 2) kraftselskapet må forplikte seg til å bygge opp en ny lakse- og sjørøyebestand i dette vassdraget
- 3) det gamle elvefaret ble ødelagt under anleggsperioden og må under en hver omstendighet opprustes med naturlige fiskedamner og vassløp som tidligere.

Også grunneierlaget viser til at laksetrapp vil ha positiv betydning for fjordfisket etter laks.

Grunneierlaget har de siste par årene nedlagt et betydelig arbeid i denne saken med løpende kontakter både med Skånland kommune, STE og de sentrale myndigheter.

Grunneierlaget har også tatt opp andre forhold vedrørende reguleringen av vassdraget, bl.a. skader og ulemper for tilstøtende eiendommer (erosjonsskader etc.). Det kan her nevnes at det ikke har vært avholdt skjønn for skader og ulemper rundt Saltvannet. Videre er det på det rene at det er inngått avtale mellom kraftselskapet og brukene på gnr. 69 Opdal/Kovan om bl.a. grunnavståelse, godtgjørelse etc. Slik avtale er ikke inngått med de andre gårdene som støter til vassdraget – Hellenen, Bakkejord og Saltvannet (gnr. 66, 67 og 68).

Direktoratet for vilt og ferskvannfisk

Direktoratet for vilt og ferskvannfisk (DVF) og Fiskerikonsulenten for Nordland og Troms spiller en vesentlig rolle i denne saken. Det kan nevnes at Fiskerikonsulenten i Nord-Norge alt i 1959 tok opp spørsmålet om regulanten hadde fått tillatelse til å foreta nevnte regulering.

Etter henvendelse fra lokalt hold ble saken på nytt tatt opp av Fiskerikonsulenten i 1976 hvor det ble påpekt at reguleringen ville være betinget av konsesjon i henhold til vassdragslovens §§ 104, 105, 106 og 108. Etter at industridepartementet hadde sett på saken, ble det fra NVE's side slått fast at regulanten ikke hadde ordnet forholdet slik § 104 krever.

I denne saken må man forutsette at DVF/Fiskerikonsulenten har nødvendig fagkompetanse, og kunne også ha forlangt skjønn på vegne av almenheten. Disse organer har tatt opp saken i 1976, og ut fra dette må det være rimelig å anta at bestemmelsene om 20-års frist neppe kan komme til anvendelse.

DVF har i 1979 gitt uttrykk for at saken best kan løses ved en kompensasjonsordning som foreslått av STE (omtalt senere i utredningen). Denne løsning har DVF senere gått bort fra, og i brev til Olje- og energidepartementet av 21. juli 1981 har DVF kommet til følgende vurdering og forslag til løsning:

- Det kan slås fast at reguleringen av Saltvatn og byggingen av Hellen kraftstasjon har ødelagt mulighetene for laks, sjøaure og sjørøye i vassdraget.
- Dette har i sin tur fått konsekvenser for fisket etter de samme arter, ikke bare i selve vassdraget, men også i fjordområdene utenfor.

Som tiltak for å ivareta fiskeinteressene i vassdraget foreslår direktoratet følgende:

- Fiskens frie gang mellom sjøen og Saltvatnet må gjenoppbygges. Dette gjelder både oppvandring og nedvandring. For å sikre oppvandring vil det være nødvendig å bygge laksetrapp og avgi de nødvendige vannmengder. Nedvandring fra Saltvatnet til sjøen må på samme måte sikres. Det kan være aktuelt å bygge sperrer foran inntaket til kraftstasjonen evt. stanse kraftstasjonen i de perioder nedvandringen foregår. Dette må vurderes nærmere når det er klarlagt hvilken type turbiner som vil bli benyttet.
- Når fiskens frie gang er gjenopprettet vil det være aktuelt å sette ut laks, sjøaure

- og sjørøye i vassdraget for å gjenoppbygge bestandene.
- Av hensyn til en effektiv gjennomføring av tiltakene vil det være nødvendig å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i vassdraget.
 - Alle utgifter vedrørende undersøkelse og tiltak skal bekostes av regulanten.

Fiskerikonsulenten i Nordland og Troms

I brev av 20. juli 1978 til STE berøres spørsmålet om bygging av laksetrapp. Det er antydnet at en slik innretning vil koste 30 000–50 000 kroner. Han skriver også at dersom fisk skal kunne gå opp fra sjøen til vannet, vil det kreves så mye vann at stasjonen må stanses, slik at vannet renner i det gamle elveleiet i oppgangstiden for fisk. Dersom STE anser en slik løsning som uforenlig med fortsatt drift av stasjonen, bes selskapet vurdere en kompensasjonsløsning med årlig avgift til fiskestell innenfor Skånland kommune.

Sør-Troms Elforsyning A/s

STE har i brev til DVF den 19. august 1980 antydnet en fast årlig sum på kr. 8 000 som erstatning for tap av fiske i Hellelva utbetalt fra 1. januar 1981 og så lenge det er drift ved Hellen kraftstasjon. STE forutsetter da at en slik løsning fyller lovens vilkår om å bringe forholdet vedr. fri fiskegang i lovlig orden en gang for alle. Det forutsettes også at kravet om utsetting av 8 000 laksyngel annethvert år i Saltvannet da faller bort.

STE avviser forslaget om å bygge laksetrapp med utslipp av vann i det gamle elveleiet. STE's holdning er begrunnet i driftsmessige forhold, og tar utgangspunkt i at en fisketrapp vil betinge driftsstans i Hellen kraftstasjon i perioden juni–oktober. Iflg. STE vil dette innebære et produksjonstap på 44 prosent av stasjonens produksjon. Dette forhold blir også sett i lys av planene om rehabilitering av stasjonen. Maskineriet er fra 1905 og 1907. I brev av 5. august 1981 til olje- og energidepartementet uttaler STE at det «er maktpåliggende for STE å få løst saken både ut fra lovmessig nødvendighet, og fordi Hellen kraftstasjon må rehabiliteres snarest om den skal fortsette driften. For å ta standpunkt til om rehabilitering skal kunne forsvares, må en ha klarlagt de kjørerestriksjoner som pålegges stasjonen, og de øvrige økonomiske belastninger det er aktuelt å pålegge den.»

Dette innebærer følgende:

- fortsatt drift er avhengig av at stasjonen rehabiliteres snarest
- pålagte kjørerestriksjoner – f.eks. stans i juni/oktober – vil ha betydning for selskapets standpunkt til om rehabilitering skal kunne forsvares

Dermed antyder selskapet at strenge kjørerestriksjoner vil kunne føre til at driften ved stasjonen opphører.

STE opplyser at stasjonens middelproduksjon nå er på ca. 5,8 GWh. Med nytt maskineri vil vel denne kunne økes til omlag 7 GWh. STE har en egenproduksjon på 53 GWh.

Foreliggende dokumenter gir ikke opplysninger om i hvilken grad en driftsstans – kortvarig eller permanent – vil virke inn på

energidekningen i regionen, og om dette i tilfelle vil ha noen betydning for forbrukerne. Når dette ikke er nærmere utredet av STE, vil en tro at spørsmålet ikke er av vesentlig betydning for behandlingen av konsesjonssaken.

Skånland innlandsfiskenemnd

Saken har også vært forelagt innlandsfiskenemnda som i møte i desember 1982 sluttet seg til direktoratets tilråding av 21. juli 1981.

Ut fra foreliggende dokumenter må det være grunn til å anta at det ikke foreligger spesielle innvendinger eller tvist hva angår omsøkte overføring av reguleringskonsesjon for Skoddebergvannet, og heller ikke hva angår ny konsesjon for erverv av fallrettighetene i dette vannet. Det er også på det rene at kraftøkningen som følge av reguleringen av Saltvannet er så liten at den ikke betinger reguleringskonsesjon.

Således vil kommunens uttalelse i hovedsak måtte dreie seg om ervervskonsesjon for utnyttelse av fallrettighetene i Hellelva/Saltvannet, og forholdet vedrørende elverkets plikt til å sikre fri fiskegang i dette vassdraget.

I sin søknad henviser STE til vassdragslovens § 112 som har bestemmelse om 20-års grense for å fremme krav etter § 104. I og med at reguleringen av Saltvannet ble gjennomført i 1958, er STE av den mening at det nå er unødvendig å fremme søknad etter § 104.

En slik påstand kan ikke være holdbar eller akseptabel. Det er på det rene at Fiskerikonsulenten i 1976 tok opp spørsmålet om kraftselskapets plikter i henhold til lovens § 104. Videre vil det virke urimelig om grunneierne skal bli skadelidende på grunn av forhold som de egentlig ikke kan lastes for, og som etter loven er en plikt for regulanten å ordne opp i.

STE har ikke lagt frem beregninger som underbygger eller stadfester påstanden om at drift av fisketrapp vil betinge stans i maskineriet i den aktuelle periode. Det er således vanskelig for kommunen å vurdere denne spesielle side ved saken. Imidlertid må det kunne antas at kraftselskapet, den gang kraftstasjonen ble planlagt og bygget, var kjent med lovens bestemmelser om sikring av fri fiskegang i vassdraget, og følgelig var innforstått med at selskapet kunne bli pålagt å bygge fisketrapp med de eventuelle konsekvenser dette ville få for strømprøduksjonen. Ut fra dette må det videre antas at dette spesielle moment var vurdert av selskapet, ikke minst i driftsøkonomisk sammenheng. Det kan jo her legges til at det er avsatt plass i demningen til anlegg av fisketrapp.

Det synes derfor som om selskapet idag vurderer de driftsmessige konsekvenser av en fisketrapp på en noe annen måte, og tillegges mer vekt, enn hva tilfellet var da stasjonen ble planlagt og bygget. Ut fra dette burde det kanskje forventes en nærmere utredning og beregning av hvilken effekt en driftsstans – midlertidig eller permanent – vil få på selskapets økonomi, og også med hensyn til energidekningen i regionen. Det

som er uttalt i denne sammenheng, er at en stans i perioden juni–september vil gi et produksjonstap på 3 mill. kWh, hvilket tilsvarer det totale årlige energibehov til mer enn 100 rekkehusleiligheter.

De berørte grunneiere, representert ved Grovfjord Grunneierlag, har nå krevd at det bygges fisketrapp for å sikre fri fiskegang i vassdraget, for derved å kunne gjenoppbygge fiskebestanden. Når grunneierlaget har engasjert seg så sterkt i dette arbeidet, så har det også sine økonomiske grunner. Det må kunne antas at en gjenoppretting av Helerenelva som fiskeelv, vil gi grunnlag for et betydelig salg av fiskekort. Hvorvidt disse økonomiske interesser kan ivaretas ved den av kraftverket foreslåtte kompensasjonsordning, er naturligvis umulig å kunne si noe sikkert om. Det er likvel klart at en kompensasjonsordning ikke kan ivareta fiske- og friluftsinteressene, og dermed heller ikke sikre de rekreasjonsmuligheter som ligger i en god fiskeelv. Dette forhold bør tillegges vesentlig vekt.

I denne saken står to motstridende syn sentralt: grunneierlagets krav om fisketrapp (et krav som synes rettmessig), og kraftverkets holdning som er økonomisk begrunnet.

Kommunen kan vanskelig bifalle en løsning som får negative virkninger på energidekningen. (Såvidt en kan bedømme, er slike virkninger ikke dokumentert). På den annen side er det rimelig og naturlig at STE oppfyller lovens vilkår mht. sikring av fiskens frie gang. Alle forhold tatt i betraktning synes en løsning med bygging av fisketrapp som mest realistisk.

Også landbruksdepartementets krav fra 1957 om utsetting av 8 000 lakseyngel annet hvert år i tilløpsbekker til Saltvatnet må ses som en del av en helhetsløsning for å bygge opp igjen fiskebestanden.

Et annet forhold som hører med i denne saken, er fastsettelse av konsesjonsavgiften. I henhold til lov av 14. desember 1917 nr. 16 skal det fastsettes en avgift etter nærmere bestemte regler, og basert på antall naturhestekrefter som vannfallet kan frembringe. Avgiften skal ikke være under 10 øre og ikke over 10 kroner pr. naturhestekraft. Skoddebergreguleringen har en beregnet ytelse på 5 800 naturhestekrefter og Saltvatnet en beregnet ytelse på 2 175 naturhestekrefter. Det er likevel slik at dersom det hviler årlige reguleringsavgifter på vannfallet, skal disse komme til fradrag. For reguleringen av Skoddebergvannet mottar Skånland kommune en årlig avgift på 2 327 kroner.»

Troms fylkeskommunes utbyggingsavdeling, brev av 12. april 1983:

«Saken omhandler Gausvikvassdraget i Harstad kommune, Forsåvassdraget i Ibestad kommune, Storelva og Foldvikelva i Gratangen kommune og Skoddebergvassdraget i Skånland kommune. Vi er prinsipielt enig i det utgangspunkt av den gjennomførte rasjonaliseringen av elforsyningen, ikke bør påføre denne nye utgifter. Ut fra dette bør tidligere gitte konsesjoner overføres med tilsvarende bestemmelser, mens det for nye ervervskonsesjoner bare bør settes lovens absolutt obligatoriske vilkår. Dette gjelder

også konsesjonsavgiftene hvor ingen av kommunene har anført «helt spesielle forhold» som tilsier endring av eksisterende reguleringsavgifter. Det samme gjelder i prinsippet for avgifter for nye ervervskonsesjoner, men her vil det vel være riktig å fastsette ervervsavgifter på samme nivå som eksisterende reguleringsavgifter i samme vassdrag.

Gratangen kommune henviser til at berørte grunneiere ikke er blitt kontaktet i sakens anledning. Hvorvidt dette skulle vært gjort direkte av STE/NVE eller av kommunene under behandlingen av saken, er uklart for oss. Vi regner imidlertid med at gjeldende lovverk blir fulgt på dette området.

Når det gjelder Skoddebergvassdraget, er spørsmålet vedrørende fiskens frie gang mellom sjøen og Saltvatnet ennå uløst til tross for at reguleringen av Saltvatnet ble iverksatt høsten 1958. STE's påstand om at vassdragslovens § 114, pkt. 8 må komme til anvendelse, synes imidlertid urimelig all den stund DVF/Fiskerikonsulenten i Troms har tatt opp saken såvel i 1976 som i 1978.

For øvrig ble spørsmålet om ervervskonsesjon forelagt NVE's hovedstyre i 1959/60. Hovedstyret uttalte seg da om lovligheten av tiltaket i relasjon til regulerings- og ervervslovens bestemmelser, men unnlot å berøre spørsmålet om fiskens frie gang.

Såvidt vi kan bedømme foreligger det følgende alternative løsninger:

1. En kompensasjonsløsning (årlig kompensasjonsavgift) som er godtatt av STE med et årlig beløp på kr. 8 000 (1978-kroneverdi).
2. En løsning med fisketrapp kombinert med diverse tiltak som foreslått av DVF i brev av 21. juli 1981 og som i store trekk støttes av Skånland kommune og Grovfjord grunneierlag.

Ut fra en samlet vurdering av de foreliggende opplysninger, finner vi det i utgangspunktet rimelig at det gjennomføres en løsning som nevnt under pkt. 2 ovenfor, dvs. i tråd med det som er skissert av DVF. Sikring av fiskens frie gang er helt klart regulantens ansvar (vassdragslovens § 104, pkt. 1), og det faktum at det er avsatt plass i dammen for anlegg av fisketrapp, viser at regulanten har vært klar over dette.

På den annen side ville det være urimelig om en slik sikring av fiskens frie gang skulle få en vesentlig innvirkning på energidekningen eller strømprisene i regionen. Med dette som bakgrunn bør STE pålegges å utrede de påregnelige konsekvenser av DVF's forslag til løsning før en endelig avgjørelse fattes. Spørsmålet som bør utredes i denne forbindelse, i tillegg til det som er nevnt ovenfor, er avgivelse av nødvendige vannmengder for drift av fisketrapp (f.eks. stans av kraftstasjonen i visse perioder) og betydningen av dette for forholdet sommer-/vinterkraft, valg av type turbiner og betydningen for kraftstasjonens økonomi.»

Fylkesmannen i Troms gir i brev av 1. august 1983 et sammendrag av de ovenfor refererte uttalelser, og sier videre:

«Fylkesmannens synspunkt vedrørende vassdragskonsesjoner i denne sak er sammenfallende med fylkeskommunen slik den kommer til uttrykk i fylkeskommunens uttalelse i brev av 12. april 1983.

Fylkesmannen mener derfor at spørsmålet vedrørende fiskens frie gang mellom sjøen og Saltvannet nå må finne sin løsning. I prinsippet innebærer dette bygging av fiske-trapp kombinert med tiltak som foreslått av DVF i brev av 21. juli 1981.

Dette kan ut fra økonomiske betraktninger innebære en nedleggelse av kraftstasjonen i Hellen. På bakgrunn av dette må STE pålegges å utrede de økonomiske konsekvenser før en endelig avgjørelse fattes.

Forøvrig er fylkesmannen enig med fylkeskommunen at den gjennomførte rasjonalisering av elforsyninger i dette distrikt ikke bør påføre denne nye utgifter ved overføring av vassdragskonsesjonene.

Sakens dokumenter bilagt kommuners og fylkeskommunens uttalelse følger vedlagt.»

Grovfjord grunneierlag, brev av 2. mai 1983:

«Reguleringen av Saltvatnet og bygging av Hellen kraftstasjon i Grovfjord har medført store miljømessige problemer og skadevirkninger for grunneierne rundt Saltvatnet og fjordbassenget. Vi går ut fra at disse forhold er tilstrekkelig belyst i det omfattende materiale som foreligger både fra Skånland kommune, Troms fylkeskommune og grunneierne.

Grovfjord grunneierlag er blitt gjort kjent med at et utvalg som arbeider med «Samlet plan for vassdrag» har foreslått regulering av flere vassdrag i området, enn de som til nå er regulert. Disse er Revvatnet, Eidevatnet og Olderdalsvatnet.

En regulering eller oppdemming av Revvatnet vil gi meget store skadevirkninger for grunneierne. Det er store skogsteiger rundt vatnet, og i tillegg er vatnet det eneste rene ørret vassdrag som grunneierne har hånd om.

Grovfjord grunneierlag vil på det sterkeste fraråde en regulering av dette vassdrag.

Når det gjelder Eide- og Olderdalsvatnet så ligger disse på høyfjellet og de er meget sårbare for miljømessige forstyrrelser. Grunneierne har også beiterett i dette området. Grovfjord grunneierlag er ikke kjent med på hvilken måte disse to vassdrag er tenkt nytet, men ut fra en totalvurdering og sett i relasjon til Saltvatnet og Hellen vassdraget og de miljømessige konsekvenser som denne reguleringen har påført og fortsatt påfører grunneierne, er det interessant å se på en helhets løsning av disse vassdrag.

En gjennomføring av Hellenelva og sommerstenging av Hellen kraftstasjon i den perioden når laks, sjørøye og sjøaure vil ha sin naturlig opp- og nedvandring til Saltvatnet, er å foretrekke framfor de tap og skader som grunneierne vil bli påført ved utnyttelse av Eide- og Olderdalsvatnet til kraftformål. At grunneierlaget ser dette som en vesentlig fordel er det faktum at en tilfredsstillende sikring av inntaket til Hellen kraftstasjon vil bli vanskelig, for å hindre at småfisk kommer inn i turbiner når fisketrappa

og kraftstasjonen skal kjøres parallelt. I tillegg vil sikrings- og tilsynsarbeidet av fiske-trappa bli vanskeliggjort dersom det går begrensede vannmengder i trappa.

Ovennevnte synspunkter tilsier at Vassdragsdirektoratet bør se på en totalløsning med sommer-stenging av Hellen kraftstasjon. Det er også interessant å se dette i sammenheng med «Samlet plan for vassdrag» og fornyelse av maskiner i Hellen kraftstasjon som vil gi 40 % bedre utnyttelse av vannmengdene. Dermed skulle det ikke være tvil om at den totale energiproduksjon fra området vil øke, og kraftselskapet vil fortsatt oppnå en rimelig kostnadsdekning for nyanskaffelser og investering, til tross for sommer-stenging av Hellen kraftstasjon.

Som en naturlig konsekvens av stenging av Hellen kraftstasjon må Skoddeberg kraftanlegg kjøres etter en fast kjøreplan, som sikrer gyteplasser og tilfører tilstrekkelig med vann til Hellenelva. Dette forhold vil bedres med overføring av vann fra Eidevatnet, som nå har sitt utløp i Gratangen kommune. Forøvrig slutter grunneierlaget seg til kommunens innstilling og vedtak av 28. februar d.å. for rehabilitering av Saltvatnet, og forutsetter at tiltaket blir gjennomført innen 2 år. Slik at fiskens frie vei til Saltvatnet er gjenopprettet senest våren 1985.»

Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk, brev av 26. oktober 1983:

«Søknaden gjelder:

For følgende vassdrag søkes det om ervervskonsesjon og overføring av eksisterende reguleringskonsesjoner.

1. Regulering av Storvatn (Gausvikvassdraget) Harstad kommune.
2. Regulering av Skoddebergvatn i Tømmerelva, Skånland kommune.
3. Regulering av Nord-Forsaelva i Ibestad kommune.
4. Regulering av Storvatn og Øsevatn i Stor-elva, Gratangen kommune.

For følgende vassdrag søkes det om ervervskonsesjon:

5. Fallrettighetene i tilknytning til Foldvik kraftstasjon, Gratangen kommune.
6. Fallrettighetene i Melaelva, Kvæfjord.
7. Fallrettighetene i Tennevikvassdraget, Skånland.
8. Fallrettighetene i Sør-Forså, Ibestad kommune.

DVF's behandling av søknadene:

For de vassdrag det utelukkende søkes om ervervskonsesjon (pkt. 5-8 foran) forutsetter DVF at det ved søknad om tillatelse til utbygging/ombygging blir anledning til å uttale seg om de vilt- og fiskeribiologiske forhold.

Sør-Troms Elforsyning søker også om ervervskonsesjon for fallrettighetene i tilknytning til Hellen kraftstasjon, men da kraftselskapet ikke har ordnet forholdet til vassdragslovens § 104 vil DVF behandle denne saken spesielt og avgi en separat uttalelse.

For de vassdrag det søkes om overføring av reguleringskonsesjoner (pkt. 1-5 foran) avgir DVF uttalelse vedrørende de viktigste

vilt- og fiskeribiologiske forhold. I den anledning er det innhentet uttalelse fra fylkesmannen i Troms, miljøvernavdelingen.

1. Regulering av Storvatn (Gausvikvassdraget) Harstad kommune.

Gausvikvassdraget er utbygd med tre kraftverk: Gausvik I, II og III. Vassdraget ble først bygd i 1909 med utvidelser i 1920, 1949 og 1951.

Reguleringskonsesjon for Storvatn er gitt ved kgl. res. av 17. oktober 1919. Høyeste regulerte vannstand 136,0 m o.h. mens laveste regulerte vannstand er 128,5 m o.h.

Vannet renner i naturlig elv ned til Gausvik III utbygd i 1949. Brutto fallhøyde er 32 meter, regulert vannføring 2,4 m³/sek.

Fra Gausvik III renner vannet til Haukebøvatn som er regulert 2,5 meter. Høyeste regulerte vannstand i Haukebøvatn er 84,5 m o.h. mens laveste regulerte vannstand er 82 m o.h., og fungerer som inntaksmagasin til Gausvik II som er utbygd i 1951. Gausvik I er utbygd i 1909 og utvidet i 1920.

Fisk og vilt

I magasinet er det aure og røye, dels av overtallig bestand.

Det er lite kjent om viltinteressene i vassdraget, men ved Storelvas utløp i sjøen er det en god rasteplass for vann- og vadefugler. Dessuten er det sporadisk vintertilhold av svaner der.

2. Skoddebergvassdraget (Tømmerelva) Skånland kommune.

Skoddebergvassdraget er utbygd med to kraftstasjoner. Skoddeberg som utnyttet fallet fra Saltvann til sjøen.

Skoddeberg kraftstasjon er utbygd i 1953 og utvidet i 1956. Som magasin nyttes Skoddebergvann regulert 6,5 meter med H.R.V. 101,25 m o.h. og L.R.V. 94,75 m o.h. (kgl. res. av 18. januar 1952). Brutto fallhøyde er 68 meter regulert vannføring 6,4 m³/sek.

Fisk og vilt

Fiskeartene i Skoddebergvatn og Saltvatn er aure og røye. Laks, sjøaure og sjørøye gikk tidligere opp i Saltvatnet og videre et stykke opp i elva ovenfor Saltvatnet. Skoddebergutbyggingen ødela de beste gyte- og oppvekstområdene i denne elva. Etter Høllerenutbyggingen ble fiskens oppgang fra sjøen sperret.

Området rundt vassdraget er gode elgområder, ut over dette er nedslagsfeltets og vassdragets viltinteresser lite kjent.

3. Nord-Forsåelva, Ibestad kommune

Reguleringskonsesjon og ervervskonsesjon er gitt ved kgl. res. av 18. juli 1958 til A/s Rolløyas Elektrisitetsverk.

Nord-Forså Kraftstasjon utnytter fallet fra Mevann til sjøen. Vassdraget ble utbygd i 1957. Mevann er inntaksmagasin og er regulert 7 meter med H.R.V. 240 m o.h. og L.R.V. 233 m o.h. Brutto fallhøyde er 235,5 meter, regulert vannføring 0,4 m³/sek.

Fisk og vilt

I Mevatn og Sandvatn er det aure og røye av forholdsvis god kvalitet. Utsetting av aure er delvis bekostet av regulanten.

Områdene rundt Mevatn regnes som gode liryteområder. I lia ned mot sjøen er det svært gode hare- og orrflugbiotoper. Viltinteressene er forøvrig dårlig kjent.

4. Storelva, Gratangen kommune

Reguleringskonsesjon er gitt ved kgl. res. av 21. juni 1946 til A/s Storfossen Elektrisitetsverk.

Storfossen Kraftverk ble utbygd i 1947. Øse- og Storvatn er regulert 21,5 meter. Utnyttet fallhøyde er 55 meter, midlere vannføring 2,3 m³/sek.

Fisk og vilt

I alle innsjøene er det aure og røye og fiskens kvalitet må betegnes som over middels. Auren har i dag gode gytemuligheter. I Storelva går det opp smålaks og sjøaure ca. 1 km, og elva har gode gyte- og oppvekstforhold. De senere år har det imidlertid gått lite fisk opp.

Viltinteressene er overfladisk undersøkt sommeren 1982. Det knytter seg størst interesse til gruntvannsområdet ved Storelvas utløp i fjorden. Vassdragets nedslagsfelt er et godt helårs elgområde. Flere deler av vassdraget har hekkelokaltiteter for ender og lom.

Konklusjon:

Da de forannevnte reguleringskonsesjoner er av eldre dato finner DVF det rimelig at det ved en overføring av reguleringskonsesjoner blir knyttet vilkår som er i samsvar med de vilkår som i dag knyttes til nye konsesjoner. Dette vil være vilkår som gjør det mulig å iverksette tiltak i framtiden for å kompensere for de skader reguleringsene fortsatt vil påføre vilt- og fiskeinteressene. Det må presiseres at dette er generelle vilkår som vil bli benyttet i tilfeller hvor det blir fastslått at tiltakene står i rimelig forhold til det som blir oppnådd.

Vi foreslår derfor at følgende vilkår blir knyttet til de reguleringskonsesjoner som skal overføres:

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk:

- å sette ut yngel og/eller settefisk av det antall, de arter og stammer, den størrelse og kvalitet, og på den tid, sted og måte som måtte fastsettes,
- å sørge for fangst av stamfisk og dekke alle utgifter med klekking, oppføring og transport,
- å bekoste tiltak i vassdraget for å sikre oppgang og fremme fiske herunder bygging av terskler, gjennomføre opprenskninger, hindre erosjonsskader m.m., for å redusere skadevirkninger på fisket,
- å bekoste biotopforberedende tiltak for viltet i det berørte området,
- å anordne sperregitter foran tappetunneller og utløpet av kraftstasjonene,
- å bekoste fiskeri- og viltbiologiske undersøkelser, herunder langtidsundersøkelser og å delta i fellesfinansiering av større biologiske undersøkelser som omfatter de

populasjoner som berøres av utbyggingene og reguleringene,
g. å foreta utfiskinger (uttynninger) dersom reguleringene fører til overbefolkning eller forverring av de naturlige forhold.

II

Dersom det som følge av kraftutbyggingene og reguleringene oppstår skader som berører vilt- og fiskebestandene i området, tilpiktes konsesjonæren utover det som er nevnt ovenfor å bekoste ytterligere tiltak som departementet eller den dette bemyndiger bestemmer, så fremt omkostningene står i rimelig forhold til det som derved vinnes.

III

Alle utgifter forbundet med nødvendig kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenfornevnte vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.»

Helleren kraftstasjon og reguleringen av Saltvatnet i Grovfjord behandles av samme direktorat i eget brev av samme dato:

«I sakens anledning er det foretatt en befaring i vassdraget i 1983 med representanter fra DVF, kraftverket og grunneierne.

Fiskeinteressene i vassdraget:

Hellerenelva danner avløpet fra Saltvatnet og er ca. 300 m lang. Den er meget storsteinet og fallet er 22 m. Ned i Saltvatnet faller Tømmerelva som er avløpselva fra Skoddebergvatnet.

I tiden før utbyggingene gikk laks, sjøaure og sjørøye opp i Saltvatnet og ca. 500 m opp i Tømmerelva. Tømmerelva var den viktigste gyte- og oppvekststrekningen for laks og sjøaure, mens sjørøya gytt i Saltvatnet. Hellerenelva hadde ikke mange gode gyte- og oppvekstområder. Det finnes ingen statistikk over avkastningen i vassdraget før utbyggingene, men det er antydning et oppfisket kvantum på «noen hundre kilo fisk».

Utbyggingen av Skoddeberg kraftstasjon i 1953 førte til tørrlagging av store produksjonsområder i Tømmerelva. Regulanten ble derfor pålagt å sette ut yngel av laks i tilløpselvene til Saltvatnet.

I 1959 ble Helleren kraftstasjon utbygd og Hellerenelva ble etter dette tørrlagt storparten av året. Oppvandringen av laks, sjøaure og sjørøye opphørte dermed og vassdraget falt bort i produksjonssammenheng. Foruten bortfallet av fisket i vassdraget førte også dette til en reduksjon av utbyttet av fisket etter laks, sjøaure og sjørøye i fjorden.

Etter Hellerenutbygging søker fisken inn i utløpet fra kraftstasjonen og det er sannsynlig at det skjer naturlig reproduksjon i avløpstunnelen og i elva nedenfor.

Eventuell gjenåpning av vassdraget for anadrome fisk:

En gjenåpning av vassdraget for anadrome fisk vil gi fortsatte muligheter for fiskeproduksjon. Det er fortsatt endel gyte- og oppvekstmuligheter for laks og sjøaure i Tømmerelva og i en del av tilløpselvene til

Saltvatnet. I tillegg har sjørøye gytemuligheter i Saltvatnet. I Hellerenelva må gyte- og oppvekstmulighetene karakteriseres som dårlige. Det vil i framtiden ved en eventuell gjenåpning av vassdraget være nødvendig med utsetninger for å gjenoppbygge fiskebestandene og for å kompensere for reduksjonen av produksjonsmulighetene i Tømmerelva.

For å gjenopprette fiskens adgang til vassdraget eksisterer det to muligheter Hellerenelva kan enten utbygges med laksetrapp eller sikres tilstrekkelig vassføring slik at fisken for det meste kan gå opp.

På grunn av den svært permeable bunnen vil det bli meget kostbart å bygge laksetrapp for å sikre oppgang på den 300 m lange elva. En antar at dette ikke vil la seg gjøre uten en kostnad på 30 000–40 000 kr pr. fallmeter. Samlet vil det derfor koste 700 000–900 000 kr å bygge ut med fisketrapp. I tillegg må nedvandringen av fisk sikres. For det første vil det trolig bli nødvendig med sperrearrangement foran kraftverksinntaket og da det er mange usikkerhetsmomenter knyttet til nedvandring gjennom selve fisketrappa kan det bli nødvendig å stoppe kraftverket i de perioder utvandringen foregår.

Den andre muligheten for å sikre fiskeoppgangen er å stoppe kraftverket om sommeren og la alt vannet gå i elva. Med en vannfylt elv ville det bare være nødvendig å bygge trapp på den øvre del, anslagsvis for kr 200 000. I tillegg vil det være nødvendig med restaurering av selve elveleiet i Hellerenelva.

I tillegg til tiltak for å åpne vassdraget for anadrome fisk er det som alternativ fremsatt forslag om innbetaling av et fast årlig beløp som erstatning for tapt fiske i Hellerenelva. Regulanten har i den forbindelse foreslått et beløp på kr 8 000 som skal disponeres av innlandsfiskeremnda i Skånland til fiskestelltiltak i kommunen.

Konklusjon:

Av hensyn til de allmenne interesser knyttet til vassdraget og fisket i sjøen vil DVF primært gå inn for en løsning som innebærer en gjenåpning av vassdraget for laks, sjøaure og sjørøye. Den eneste realistiske muligheten for å oppnå dette synes å være å stoppe kraftverket i perioden 1. juni til 1. oktober, og at det bygges fisketrapp i den øvre del av elven gjennom dammen. I tillegg må det utføres tiltak i selve elveleiet i Hellerenelva og settes ut fisk for å gjenoppbygge/vedlikeholde fiskebestandene.

Dersom vassdraget ikke blir gjenåpnet for anadrome fisk må det årlig innbetales et beløp som skal benyttes av Skånland kommune etter nærmere regler fastsatt av Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk. Dette beløpet skal benyttes til opphjør av fisket av hensyn til allmennhetens interesser i andre deler av kommunen. Direktoratet vil foreslå at en eventuelt årlig innbetaling settes til kr 15 000 og at dette beløpet skal indeksreguleres med 10 års mellomrom. Første innbetaling må eventuelt skje i 1984. Tiltak i Skoddebergvassdraget skal bekostes av regulanten og vi vil spesielt peke på at fiskeutsetninger av hensyn til sjøfisket fortsatt skal bekostes av regulanten i henhold til reguleringskonsesjonen.»

De innkomne uttalelser har vært forelagt søkeren, som i brev av 16. desember 1983 bemerker:

- «1. Harstad kommunes brev av 1. desember 1982 – ingen kommentarer.
2. Ibestad formannskaps vedtak av 15. desember 1982 – ingen kommentarer.
3. Gratangen kommunestyres vedtak av 28. februar 1983.

a. Konsesjonsavgifter.

På bakgrunn av at konsesjonssøknaden har sin årsak i en rasjonalisering av elektrisitetsverkene i området ved etablering av større enheter, finner vi det ikke riktig at konsesjonsvilkårene endres ved bl a økning av konsesjonsavgiftene. Det må ligge i sakens natur at det ikke kan ha vært meningen å påføre elforsyningen nye utgifter som følge av rasjonaliseringsbestrebelsene. Vi kan ikke se at det i dette tilfellet foreligger noen spesielle forhold som gir grunn til å fravike ovenstående. Det vises for øvrig til uttalelsene fra Troms fylkeskommune og fylkesmannen i Troms som vi på dette punkt slutter oss til.

- b. Vi kan ikke se at det i lovverket er gitt pålegg om å kontakte grunneierne slik Gratangen kommunestyre forutsetter.

4. Skånland kommune.

Uttalelsen fra Skånland kommune er i det alt vesentlige knyttet til Skoddebergvassdraget og Hellen kraftstasjon. Det samme gjelder uttalelsene fra Troms fylkeskommune og fylkesmannen i Troms samt Direktoratet for vilt og ferskvannsfisks brev av 26. oktober 1983. Vi finner det derfor naturlig å kommentere disse uttalelsene samlet.

Sør-Troms Elforsyning A/s er fortsatt av den mening at vassdragslovens § 114 pkt. 8 må komme til anvendelse.

For det tilfellet at De skulle være av motsatt mening, vil vi bemerke følgende:

Som kjent er STE i henhold til sin områdekonsesjon forpliktet til å skaffe kraft til området. Ved en eventuell stans for Hellen kraftstasjon slik som foreslått av DVF, vil tilstrekkelig kraft likevel kunne skaffes i noen år framover, men ikke som garantert kraft etter 1989. Videre bør det fremheves at befolkningen i Skånland kommune vil få dårligere leveringssikkerhet ved stans av Hellen kraftstasjon.

Etter våre notater var midlere produksjon for Hellen i perioden 1. juni til 1. oktober 1977 til 1982 2,491 GWh. I samme tidsrom var den midlere årsproduksjon ved Hellen kraftstasjon 5,351 GWh. Således skjer 46,6 % av årsproduksjonen i perioden 1. juni til 1. oktober.

Hvis Hellen kraftstasjon blir stanset i den periode som DVF primært har foreslått, vil vi måtte kjøpe den tapte kraft fra A/s Nordkraft. For 1984 er den reelle pris på Nordkrafts egenproduserte kraft

33,9 øre/kWh, mens den formidlede statskraft fra selskapet leveres til statskraftpris med påslag på 12,7 %.

Nordkraftområdet vil etter all sannsynlighet ha underdekning på fastkraft fra 1988, og det er vel heller tvilsomt om man ved senere statskrafttildelinger etter 1989 vil få full dekning. Da en således ikke kan få kompensert tapt egenproduksjon med statskraft, bør verdisetting av tapt egenproduksjon baseres på kostnaden med å skaffe ny kraft.

Om en nytter Nordkrafts 1984-pris, tilsvarende produksjonstapet i perioden 1. juni–1. oktober ca 840 000 kr pr år. Velger en å vurdere kostnaden ut fra langtids grensekostnad for produksjon, ligger den vel i 1984 pris på rundt 20 øre/kWh og tapsbeløpet blir på ca 500 000 kroner pr år.

I tillegg kommer kostnadene ved å etablere laksetrapp i den øvre del av vassdraget. Disse kostnadene er stipulert til anslagsvis kr 200 000. I tillegg sitter en dessuten igjen med usikkerheten om hvorvidt en stans av Hellen kraftstasjon vil gi nok vannføring i elven for oppgang av laks. Det er grunn til å anta for tørre somrer vil selv ikke en stans av kraftstasjonen gi tilstrekkelig vann i vassdraget.

Etter STE's mening er kostnadene med å bygge laksetrapp og stoppe kraftstasjonen så store at de ikke vil stå i et rimelig forhold til det som innvinnes. Vi er kjent med at tilsvarende konklusjon er gjort i et internt notat fra saksbehandler i DVF.

STE vil ikke ha innvendinger mot den foreslåtte kompensasjonsløsning selv om beløpet synes høyt.

5. Direktoratet for vilt- og ferskvannsfisks generelle bemerkninger. Det vises her til kommentarene ovenfor under 3 a. På samme måte og med den samme argumentasjon som for konsesjonsavgiften, bør en ikke endre konsesjonsvilkårene slik at de blir mer tyngende for reguleren.

Under henvisning til foranstående imøte-ser vi Deres videre behandling av saken.»

Hovedstyret vil bemerke:

Generelt:

Sør-Troms Elforsyning A/s ble dannet i 1970 av kommunene Bjarkøy, Harstad og Skånland. Senere er også Gratangen, Ibestad og Kvæfjord kommet med. Selskapet har overtatt kommunale og andre kraftverk i distriktet med henblikk på å komme fram til større og mer rasjonelle elforsyningsenheter.

Søknad

For å bringe konsesjonsforholdene i overensstemmelse med lovens bestemmelser søker Sør-Troms Elforsyning A/s nå om å få overført til seg de konsesjoner som tidligere

er gitt til de sammensluttete enheter. Samtidig søkes det om nye konsesjoner på erverv av fall i tilfellet hvor dette er nødvendig som følge av de nye bestemmelser i 1969 om konsesjonsplikt for kommuner.

1. Hellerenelva i Skånland kommune

Vassdraget er utbygd med to stasjoner, Skoddeberg i fallet Skoddebergvatn – Saltvatn og Hellen i fallet Saltvatn – sjøen. Det søkes om tillatelse til erverv av de to fallene samt om overføring av reguleringsstillatelse for Skoddebergvatn som ble gitt til Vågsfjord Kraftselskap ved kgl. res. av 18. januar 1952. Reguleringen av Saltvatn er ikke så stor at det trengs tillatelse etter reguleringsloven.

Førstnevnte fall er på 68 m. Med en regulert vassføring på 5,6 m³/s gir dette en ytelse på ca. 5 100 nat.hk. Sistnevnte fall er på ca. 20 m, som med regulert vassføring på ca. 6,3 m³/s gir ca. 1 700 nat.hk. Produksjonen i de to verkene er oppgitt til henholdsvis ca. 20 GWh og ca. 5 GWh pr. år. Tallene gis med forbehold om senere justering.

Når det gjelder Hellen kraftverk er saken spesiell. Verket ble bygget i 1958 og førte med seg at Hellenelva ble tørrlagt slik at fiskens frie gang er hindret. Det ble ikke søkt om tillatelse etter vassdragsloven til å gjennomføre prosjektet. Etter henvendelse fra Grovfjord grunneierlag har departementet funnet at vassdragslovens § 114, pkt. 8 er til hinder for at det nå reises krav etter pkt. 2–4 i samme paragraf om å bringe forholdet i lovlig orden. Departementet opplyste samtidig at spørsmål vedrørende fisket ville bli tatt opp i forbindelse med nærværende konsesjonssak.

Før utbyggingen gikk laks, sjøaure og sjørøye opp den ca. 300 m lange Hellenelva til Saltvatn, og videre ca. 500 m opp i Tømmerelva. Uten referanse til statistikk er årlig oppfisket kvantum anslått til «noen hundre kilo». Etter utbyggingen er fisket og produksjonen av fisk på nevnte strekning falt bort, og dette skal også ha ført til en reduksjon av fisket i fjorden.

Grovfjord grunneierlag hevder at kraftlagets oppkjøp av vassdragsretter ikke omfattet rett til å skade private fiskeinteresser, og ønsker Hellenelva gjort lakseførende igjen opp til Saltvatn. Når det gjelder eventuell tvist om rettigheter, har Vassdragsdirektoratet i tidligere korrespondanse hevdet at denne i tilfelle vil høre inn under de ordinære domstolene.

Med hensyn til en eventuell gjenåpning av vassdraget for fisk har Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk primært foreslått dette

som konsesjonsvilkår av hensyn til allmenne interesser knyttet til vassdraget og fisket i sjøen. Nevnte direktorat opplyser samtidig at den eneste realistiske muligheten til å oppnå dette synes å være å stoppe kraftverket i perioden 1. juni til 1. oktober, og la alt vannet gå i elva. Dessuten må det bygges fisketrapp i den øvre del av elva gjennom dammen, og selve elveleiet i Hellenelva må restaureres. I tillegg må det settes ut fisk for å gjenoppbygge/vedlikeholde fiskebestandene.

En har i Vassdragsdirektoratet søkt å vurdere de samfunnsøkonomiske konsekvenser av å stoppe kraftverket i nevnte periode. Verket er beregnet å ville gi en midlere årlig produksjon på 10,6 GWh, hvorav i tida 1. juni–1. oktober ca. 3,9 GWh. Kostnaden ved de alternative tiltak som må settes i verk for å dekke tapet (indifferenskostnaden) er kapitalisert beregnet til ca. 7 mill. kroner med priser pr. 1. januar 1982 (7 % rente og 40 års levetid). En er da etter Hst's skjønn allerede oppe i urimelig store kostnader. Hertil kommer som nevnt bygging av fisketrapp, restaurering av elveløpet og utsetting av fisk.

Grovfjord grunneierlag sier det er blitt gjort kjent med at det i forbindelse med «Samlet plan» er foreslått regulering av Revvatn, Eidevatn og Olderdalsvatn. Laget mener derfor at problemene i Hellenelva må sees i sammenheng med «Samlet plan», og at det må sees på en helhetsløsning for vassdraget. I denne forbindelse kan opplyses at det i forbindelse med «Samlet plan» ikke foreligger forslag om utnyttning av Revvatn. Derimot er det undersøkt et prosjekt som forutsetter regulering av Oldervatn og Eidevatn, og overføring av sistnevnte's avløp til Rørelv som tenkes utbygget mot Saltvatn. Videre er det undersøkt en mulig overføring av øvre del av Maridalsvassdraget til Skoddebergvatn i forbindelse med en ytterligere regulering av vatnet og en opprusting av Skoddeberg og Hellen kraftstasjoner. Til sammen vil de undersøkte prosjekter i tilfelle øke kraftproduksjonen i vassdraget vesentlig.

Selv om nevnte prosjekter er tatt med i «Samlet plan» er det ikke mulig idag å si noe om hvorvidt de vil bli realisert og i tilfelle når. Det ville i tilfelle heller ikke gjøre det billigere å stenge Hellen kraftverk, og de foreliggende muligheter endrer ikke Hst's standpunkt til problemene i Hellenelva.

Vedrørende kraftbehov opplyser søkeren at total egenproduksjon er 55 GWh tilsvarende ca. 13 % av totalt forbruk, og at det er få muligheter til utbygging av nye vassdrag i området.

Konklusjon

Skånland kommune rår til at konsesjon gis på vilkår av bl.a. at fiskens frie gang blir sikret. Utbyggingsavdelingen i Troms fylkeskommune er i utgangspunktet enig i det ovenfor nevnte, forutsatt at det ikke får vesentlig innvirkning på energidekningen eller strømprisene i regionen. For det motsatte tilfelle antydes en kompensasjonsløsning som søkeren tidligere har godtatt. Han tilbød i 1980 et årlig bidrag på kr 8 000 som en løsning av konflikten vedrørende fisket, uten å ta stilling til hvem som skulle disponere beløpet. Fylkesmannen er også enig med kommunen i utgangspunktet, men mener at de økonomiske konsekvenser må utredes før endelig avgjørelse tas.

Hovedstyret finner etter en samlet vurdering at en gjenopprettelse av fiskens frie gang i Hellerenelva vil falle uforholdsvist kostbar slik forholdene ligger an idag. En vil rår til at konsesjon på erverv av fallet Saltvatn-sjøen blir gitt på vilkår som følger i vedlagte utkast.

Om vilkårene for tillatelsen bemerkes:

Fiske, post 4

Posten er formet i samsvar med det subsidiære forslaget fra Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk som er referert tidligere i saken. Det går ut på at konsesjonæren skal innbetale kr. 15 000 årlig til kommunen til opphjør av fisket i allmennhetens interesse.

Øvrige poster 1–3 og 5–9

På samme måte som ved tilsvarende sak vedrørende Sør-Trøndelag Kraftselskap i 1978 har Hovedstyret bare foreslått de rent obligatoriske grunnvilkår i henhold til ervervsloven, herunder minimumssats for avgifter, kr. 1,00 pr. nat.hk. til såvel stat som kommune.

Skånland kommunes forslag om høyeste avgiftssatser som vilkår for tillatelsene finner Hovedstyret urimelig. Dette ville bety en tilleggsutgift ved omorganiseringen av elforsyningen i Sør-Troms som er skjedd i samråd med NVE i den hensikt å rasjonalisere. Høyere avgifter enn nødvendig i denne sammenheng vil også kunne vanskeliggjøre andre rasjonaliseringstiltak.

II. Øvrige omsøkte konsesjoner (Spesifisert i skøknaden)

Tømmerelva i Skånland kommune:

Som ovenfor nevnt søkes om konsesjon på erverv av fallet Skoddebergvatn–Saltvatn og overføring av reguleringstillatelse. Fallet

er ca. 68 m, regulert vassføring ca. 5,6 m³/s og ytelse ca. 5 100 nat.hk.

Gausvikelva i Harstad kommune:

Det trengs ny konsesjon på erverv av 2 fall og overføring av reguleringstillatelse. Øvre fall er ca. 32 m med regulert vassføring på ca. 2,62 m³/s og ytelse ca. 1 120 nat.hk. Nedre fall er ca. 64 m med regulert vassføring ca. 2,92 m³/s og ytelse ca. 2 490 nat.hk.

Nord-Forså i Ibestad kommune:

Det søkes om overføring av konsesjon på erverv og regulering.

Sør-Forså i Ibestad kommune:

Det søkes om konsesjon på erverv av fall på ca. 155 m med regulert vassføring ca. 0,56 m³/s og ytelse ca. 1 155 nat.hk. Reguleringstillatelse er ikke nødvendig.

Storelva i Gratangen kommune:

Det søkes om konsesjon på erverv av fall og overføring av reguleringstillatelse. Isolert sett er det overdratte fall ikke konsesjonspliktig. Det kan utbygges videre under ett med nedenforliggende fall, men da dette hverken eies eller brukes av søkeren, er konsesjon etter ervervsloven ikke nødvendig.

Foldvikelva i Gratangen kommune:

Det søkes om konsesjon på erverv av fall. Reguleringstillatelse er ikke nødvendig. Fallet er på ca. 115 m, regulert vassføring ca. 0,84 m³/s og ytelse ca. 1 290 nat.hk.

Melåelva i Kvæfjord og Tennevikvassdraget i Skånland:

Det søkes om ervervskonsesjoner, men da begge vassdrag er varig vernet er konsesjoner ikke aktuelle.

Konklusjon:

Gratangen og Skånland kommuner ønsker lovens høyeste avgiftssatser som vilkår for konsesjonene. Harstad anbefaler konsesjon gitt og Ibestad har ingen innvendinger. Fylkeskommunen og fylkesmannen i Troms er enige i at rasjonaliseringstiltaket ikke bør påføre elforsyningen økte utgifter.

Med samme begrunnelse som gitt ovenfor i forbindelse med Hellerenelva rår Hovedstyret til at de nødvendige nye konsesjoner på erverv blir gitt på vilkår som er rent obligatoriske etter loven, herunder minimumssatser for avgifter. Vilkår om fiske er ikke aktuelt her. Tidligere gitte tillatelser til erverv

og reguleringer foreslås overført på uendrede vilkår. Hovedstyret finner således ikke å kunne anbefale forslaget fra Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk om å ta inn vanlige generelle vilkår om fiske i reguleringstillatelsene.

Gratangen kommune bemerker at de berørte grunneiere ikke er blitt kontaktet. Dette har en ikke ansett nødvendig i denne type saker. Det gjelder her ikke nye reguleringer eller utbygginger men endringer i eier- og administrasjonsforhold.

Sakens dokumenter følger vedlagt.

Behandlet i Hovedstyrets møte den 22. mars 1984.

Hovedstyrets forslag til vilkår for tillatelse for Sør-Troms Elforsyning A/s til å erverve fallrettigheter i Hellenelva i Skånland:

«1.

(Konsesjonstid.)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jfr. konsesjonslovens § 4, 3. ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

(Konsesjonsavgifter og næringsfond.)

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten av kr. 1,00 pr. nat.-hk, beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som de konsederte vassfallene etter den foretatte utbygging og regulering kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 1,00 pr. nat.-hk, beregnet på samme måte.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny prøvelse etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Plikten til å betale disse avgifter inntreffer etter hvert som vasskraften tas i bruk. Avgiften har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 % rente.

3.

(Kontroll med betaling av avgifter m. v.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og 4 og kontroll med vass-

forbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 7, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4.

(Fiske.)

Når konsesjon er gitt, plikter konsesjonæren å innbetale kr. 15 000,- årlig til Skånland kommune. Beløpet indeksreguleres hvert 10. år. Pengene skal nyttes til opphjør av av fisket i andre deler av kommunen i allmennhetens interesse og etter nærmere regler fra Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk.

5.

(Bruk av norske varer.)

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene fortrinnsvis anvende norske varer, for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig, herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen, samt til en pris som ikke med mer enn 10 % overstiger den pris med tillagt toll som de kan fås for fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innenlandske arbeid og produserte materiale selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell – 10 % – i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 % av den utenlandske varepris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist om dette avgjøres spørsmålet av Olje- og energidepartementet.

Olje- og energidepartementet kan dispensere fra reglene om bruk av norske varer. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Hva angår leveranse fra EFTA-land, vil dispensasjonsadgangen bli praktisert i samsvar med de forpliktelser som foreligger i forhold til disse land under forutsetning av full gjensidighet.

For overtredelse av bestemmelsene i denne post betaler konsesjonæren hver gang etter avgjørelse av Olje- og energidepartementet en mulkt av inntil 15 % av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

6.

(Forsikring.)

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Olje- og energidepartementet kan dispensere fra denne bestemmelse.

7.

(Hydrologiske observasjoner, kart m. v.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som i det offentlige interesse finnes påkrevet, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

8.

(Konsesjonskraft.)

Konsesjonæren plikter å avgi inntil 10 % av den gjennomsnittlige kraftmengde som de konsederte vassfallene etter den foretatte utbygging og regulering kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet til den kommune hvor kraftanlegget ligger eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner.

Fordelingen av kraften bestemmes av Olje- og energidepartementet. Staten forbeholdes rett til inntil 5 % av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig. Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter Olje- og energidepartementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører konsesjonæren eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris.

Uenighet om prisen avgjøres av Olje- og energidepartementet.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og

dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter 3. ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1,00 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anleggene for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

9.

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene.)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av departementet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 4, 8 eller 9 kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i ervervslovens § 26.

10.

(Tinglysing.)

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende, jfr. ervervslovens § 2.»

Formannskapet i Skånland kommune handsama saka i møte 8. mai 1984. Departementet har motteke fylgjande utskrift frå møteboka:

«Vassdragskonsesjoner ved sammenslutninger av elforsyningsenheter

Sør-Troms Elforsyning A/s har den 26. mars 1982 søkt Olje- og energidepartementet om ervervskonsesjoner og overføring av reguleringskonsesjoner. Søknaden har sin bakgrunn i sammenslåingen av tidligere kraftverk og dannelsen av Sør-Troms Elforsyning A/s, og hvor STE har overtatt tidligere elverks rettigheter og plikter.

For Skånlands vedkommende gjelder dette forholdet med tidligere Vågstjord Kraftverk og reguleringen av Skoddebergvassdraget i Grovfjord. Konsesjonssøknaden omfatter også Tennevik-vassdraget, men NVE uttaler i brev til Skånland kommune den 22.

november 1982 at dette vassdraget er varig vernet og at det ikke er aktuelt med konsesjon.

Konkret vil søknaden fra STE gjelde følgende forhold i Skånland kommune:

- 1) overføring av reguleringskonsesjon forsåvidt gjelder reguleringen av Skoddebergvannet/Tømmerelva gitt ved kgl. resolusjon den 18. januar 1952
- 2) nye ervervskonsesjoner for utnyttelse av fallrettighetene både hva angår Skoddebergvannet og Saltvannet
- 3) bringe forholdet i lovlig orden hva angår fiskens frie gang mellom sjøen og Saltvannet.

Søknaden ble behandlet av Skånland kommunestyre i møte den 28. februar 1983 med følgende vedtak:

- a. Skånland kommunestyre rår til at STE gis konsesjon som omsøkt på følgende vilkår:
 1. For å sikre fiskens frie opp- og nedgang mellom sjøen og Saltvannet, pålegges STE å bygge tilfredsstillende fisketrapp, om nødvendig også med opprustning av tidligere elveleie, og med ansvar for fremtidig drift og vedlikehold. Anlegget må være fullført innen 2 år etter at konsesjon er gitt.
 2. STE forpliktes til å fremme tiltak med sikte på å bygge opp ny laks- og sjørøyebestand i vassdraget.
 3. Tiltakene under pkt. 1 og 2 forutsettes gjennomført i samråd med fagorganer og grunneiere.
- b. Konsesjonsavgiften fastsettes etter høyeste sats.

Til orientering for formannskapet, vedlegges kopi av kommunens betenkning i forbindelse med kommunestyrets behandling av saken. Det fremgår av denne at grunneierlaget i Grovfjord har engasjert seg i saken, spesielt for å få kraftverket til å oppfylle lovens krav om å sikre fri fiskegang mellom sjøen og Saltvannet.

Det er på det rene at pr. idag er lovens krav om fri fiskegang ikke oppfylt av kraftselskapet. I forbindelse med konsesjonssaken er det uenighet om på hvilken måte dette krav nå skal oppfylles. Grunneierlaget krever bygging av fisketrapp, noe som kommunen slutter seg til i sitt vedtak av 28. februar 1983.

Troms fylkeskommunes utbyggingsavdeling har den 12. april 1983 primært gått inn for en løsning med fisketrapp kombinert med diverse tiltak som foreslått av DVF i brev av 21. juli 1981 og som i store trekk støttes av Skånland kommune og Grovfjord grunneierlag. Dersom en slik løsning skulle få innvirkning på energidekningen eller strømprisene i regionen, mener utb.avd. at STE bør utrede de påregnelige konsekvenser av en slik løsning før endelig vedtak fattes.

Fylkesmannen i Troms har den 1. august 1983 gitt uttrykk for et syn som faller sammen med fylkeskommunens. Prinsipielt mener fylkesmannen at spørsmålet om fiskens frie gang nå må finne sin løsning, og at dette da innebærer bygging av laksetrapp kombinert med andre tiltak som nevnt av

DVF i brev av 21. juli 1981. Dersom dette medfører nedleggelse av kraftstasjonen, må de økonomiske konsekvenser utredes.

Grovfjord Grunneierlag har i brev av 2. mai 1983 sluttet seg til kommunens vedtak av 28. februar 1983.

Direktoratet for Vilt og ferskvannsfisk (DVF) har i brev av 26. oktober 1983 konkludert med at «av hensyn til de allmene interesser knyttet til vassdraget og fisket i sjøen vil DVF primært gå inn for en løsning som innebærer gjenåpning av vassdraget for laks, sjøaure og sjørøye. Den eneste realistiske muligheten for å oppnå dette synes å være å stoppe kraftverket i perioden 1. juni–1. oktober, og at det bygges fisketrapp i den øvre delen av elven gjennom dammen. I tillegg må det utføres tiltak i selve elveleiet i Hellenelva og settes ut fisk for å gjenoppbygge/vedlikeholde fiskebestandene.

Videre uttaler DVF at dersom vassdraget ikke blir gjenåpnet må det årlig innbetales et beløp som skal benyttes av Skånland kommune etter nærmere regler fastsatt av Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk. Dette beløpet skal nyttes til opphjør av fisket av hensyn til allmenhetens interesser i andre deler av kommunen. Direktoratet foreslår en eventuelt årlig innbetaling fastsatt til kr. 15 000 og at dette beløpet indeksreguleres med 10 års mellomrom. Tiltak i Skoddebergvannet skal bekostes av regulanten.

Sør-Troms Elforsyning A/s uttaler i brev av 16. desember 1983 at vassdragslovens § 114.3 (om 20 års frist) fortsatt må komme til anvendelse.

Dersom det blir aktuelt med en driftsstans i det aktuelle tidsrom for Hellen kraftstasjon, fremhever STE at befolkningen i Skånland vil få dårligere sikkerhet med hensyn til levering av kraft. Hvis Hellen blir stanset, vil STE måtte kjøpe den tapte kraft fra A/s - Nordkraft. Etter STE's beregning vil en driftsstans kombinert med innkjøp av ekstra kraft, føre til et produksjonstap på kr 840 000 pr. år. I tillegg kommer utgifter på 200 000 kroner til bygging av fisketrapp i øvre del av elveleiet. Etter STE's mening er kostnadene med å bygge laksetrapp og stanse Hellen stasjon så store at de ikke vil stå i rimelig forhold til det som innvinnes. Ut fra dette vil STE ikke ha innvendinger mot den foreslåtte kompensasjonsløsning.

Fra *NVE's hovedstyre* foreligger en redegjørelse som konkluderer med at en gjenoppsettelse av fiskens frie gang i Hellenelva vil falle uforholdsviss kostbar slik forholdene ligger an idag. Styret rår til at konsesjon på erverv av Saltvatn-fallet blir gitt på vilkår som angitt i eget utkast. Forslaget innebærer bl.a. innbetaling av årlig kompensasjonsbeløp på 15 000 kroner, og at konsesjonsavgiften fortsatt skal være i henhold til lovens minimumssats for avgifter – kr. 1,00 pr. nat.hk. til såvel stat som kommune.

Hovedstyrets utkast til konsesjonsvilkår følger som eget vedlegg.

Olje- og energidepartementet har nå sendt dokumentene til Skånland kommune til uttalelse. Frist for å uttale seg er satt til 28. mai 1984.

Ut fra det som foran er gjengitt, er det klart at Grovfjord Grunneierlag, Skånland kommune, Fylkeskommunens utbyggingsavdeling, fylkesmannen i Troms, samt Direkto-

tet for vilt og ferskvannsfisk – alle sammen primært går inn for en gjenoppretting av fiskens frie gang i Hellenelva. Dette synet har ikke nådd frem overfor NVE's hovedstyre som ensidig støtter seg til søkerens økonomiske beregninger. Disse beregningene er knyttet til det produksjons- og innteksttap som vil følge av en sommerstengning av Hellen kraftstasjon, av søkeren beregnet til kr. 500 000 pr. år, og utgifter på kr. 200 000 til bygging av laksetrapp i øvre del av elva.

Hovedstyret viser også til at det i henhold til uttalelse fra departementet, vil vassdragslovens § 114 pkt. 8 være til hinder for at det nå reises krav etter pkt. 2-4 i samme lovparagraf om å bringe forholdet vedre. fiskens frie gang i lovlig orden (20-års grensen).

Av forslaget til konsesjonsvilkår vil man ellers se at konsesjonæren tilpliktes å avgi en viss kraftmengde til Skånland kommune etter visse retningslinjer og priser (konsesjonskraft). Det er kraftøkningen som følger av reguleringen som legges til grunn ved beregning av konsesjonskraften, og det er vel ennå for tidlig å ha noen oppfatning av om denne bestemmelse, dersom den blir stadfestet av departementet, vil få noen økonomisk betydning for kommunen, og i tilfelle i hvilken grad. En vil anta at dette forhold blir nærmere avklart i forbindelse med den videre behandling av konsesjonssaken.

Kommunen har heller ikke fått respons i NVE's hovedstyre om at konsesjonsavgiften skal beregnes etter høyeste sats – kr. 10,00 pr. nat.hk. Styret foreslår laveste sats kr. 1,00 pr. nat.hk.

Konsesjonssaken avgjøres endelig av Olje- og energidepartementet.

Skånland kommunes syn på saken synes å være godt uttrykt i den betenkning som var utarbeidet forut for kommunestyrets behandling og vedtak i møte den 28. februar 1983. Det har vel egentlig ikke kommet frem nye vesentlige momenter som gjør det nødvendig med en ytterligere utredning om saken. Det må likevel være tillatt å gi uttrykk for beklagelse over at fiskeinteressene i dette spesielle vassdraget er tatt så lite hensyn til av NVE's hovedstyre i sin innstilling til departementet. En årlig kompensasjonsavgift til fremme av fiskeinteressene i andre deler av kommunen kan ikke være tilfredsstillende i så måte. Her må det også være rimelig å be departementet legge vesentlig vekt på det faktum at samtlige andre høringsinstanser har gått inn for en løsning med bygging av lakse-trapp for derved å gjenopprette fri fiskeadgang mellom sjøen og Saltvatnet.

Innstilling:

Skånland kommunestyre opprettholder sitt vedtak i sak nr. 4/83.

Enstemmig vedtak

Innstillingen vedtas.

Saken haster, og vedtaket er fattet i medhold av kommunelovens paragraf 22.»

Grovfjord grunneierlag uttaler fylgjande i brev av 21. mai 1984:

«Viser til Deres ekspedisjon angående Sør-Troms Elforsyning's (STE) søknad om

ervertskonsesjon samt overføring av reguleringskonsesjoner.

For Grovfjord grunneierlag gjelder dette i hovedsak stenging av Hellenelva og utbygging av Saltvatnet, som ble foretatt 1958 uten at lovens vilkår for kraftutbygging er oppfylt, verken fra kraftselskapets side eller fra kontrollmyndigheter (DVF – NVE).

Spørsmålet om ervertskonsesjon ble forelagt NVE's hovedstyre angående stenging av Hellenelva så tidlig som i 1959/60, og ved denne henvendelsen unnlot hovedstyret å berøre spørsmålet om fiskens frie gang til Saltvatnet, vassdragslovens § 104.

I et senere brev av 5. april 1976 fra NVE til DVF går det klart fram at kraftselskapet ikke har ordnet forholdet til vassdragslovens § 104, hva angår fri fiskegang.

På dette tidspunktet var ikke grunneierne eller Skånland kommune kjent med forholdet, men en skulle tro at det offentlige ved NVE eller DVF/Fiskerikonsulentene hadde nødvendig fagkompetanse, og burde forlange skjønn på vegne av almenheten.

Fallrettighetene for Saltvatnet ble ervert av STE fra Vågsfjord kraftselskap ved skjøte av 17. juni 1976.

Grovfjord grunneierlag har grunn til å tro at STE ikke ønsket, på dette tidspunkt, å fremme en søknad om ervertskonsesjon samt overføring av reguleringskonsesjoner, av frykt for at krav om bygging av laksetrapp til Saltvatnet kunne bli reist.

En må kunne anta at kraftselskapet, den gang Hellen kraftstasjon ble bygget og ved senere overføring av anlegg og eiendom til STE, var kjent med lovens bestemmelser om sikring av fiskens frie gang til Saltvatnet. Derfor unnlot kraftselskapet å søke om ervertskonsesjon og overføring av reguleringskonsesjoner til etter 1978 i håp om at vassdragslovens § 114 pkt. 8 skulle komme til anvendelse, og nødvendig støtte i selskapets syn på å løse et eventuelt krav om gjenoppbygging av fiskens frie vei, kunne påregnes fra NVE.

Det beklagelige med denne manipuleringen fra kraftselskapets og det offentliges side er at grunneierne og befolkningen forøvrig i Grovfjord er skadelidende, og må bære belastningen for den økonomiske gevinst som kraftselskapet urettmessig har høstet.

Grunneierne er inforstått med samfunnets målsetning for kraftproduksjon, men synes nå at urimeligheten er nådd, og distriktet må tilbakeføres noe av midlene som blir hentet fra dette området, for å rette opp gamle feil.

Det kan nevnes i denne sammenheng at STE bygger nå et administrasjonsbygg i Harstad til godt over 60 mill. kroner, men en tilbakeføring til distriktet på noen 100 tusen kroner for sikring av fiskens frie vei, er urimelig og økonomisk ikke akseptabelt for kraftselskapet.

Nettopp fra dette distriktet får kraftselskapet det meste av sin kraftproduksjon (53 %) og grunneierne rundt Saltvatnet har ingen avtale med kraftselskapet, og det har heller ikke vært avholdt skjønn for de skader og ulemper som grunneierne er påført opp gjennom årene siden Hellen kraftstasjon ble satt i drift i 1958.

Det må derfor nå være myndighetenes oppgave å gi disse grunneierne og distriktet

en rimelig løsning og kompensasjon for rettigheter som på en simpel måte er fratatt oss, uten at det legges vekt på kraftselskapets eller NVE's økonomiske beregninger.

Grovfjord grunneierlag vil opprettholde sitt krav om at Hellen kraftstasjon sommerstenges fra 1. juni til 1. oktober, og at DVF's forslag av 21. juli 1981 for kultivering og opprydding av det gamle elvefaret foretas uten noen forpliktelser for grunneierne. Dog forplikter grunneierne seg å drive med videre kultiveringsarbeid og nødvendig oppsyn etter at fiskebestanden er gjenopprettet i vassdraget.

Dersom Olje- og energidepartementet mot formodning skulle komme til å gå inn for en kompensasjonsløsning, vil grunneierne foreslå følgende subsidiære løsning:

1. Det utbetales en engangserstatning på kr. 300 000 til Grovfjord grunneierlag for de tap og plager som grunneierne er påført siden 1958. En må være klar over at kraftselskapet har solgt kraft tilsvarende den vannmengde som eventuelt skulle gå i en fisketrapp fra stasjonen ble satt i drift (25 år). Det må også nevnes at fiske til eget forbruk er vesentlig redusert, og forventede inntekter av fiskekortsalg er gått tapt.
2. Direktoratets forslag til en årlig innbetaling på kr. 15 000 må økes til kr. 25 000. Pengene må øremerkes kultivering av Saltvatnet og Skoddeberg, og forøvrig anvendes til samfunnsmessige formål i denne del av Skånland kommune.

Det er bl.a. nødvendig å bygge skogs- og transportveier og utbedre skader etter utgravninger som reguleringen har forårsaket. Transportmuligheter som tidligere var nyttet kan dessverre ikke brukes idag på grunn av erosjon og endrede isforhold. Beløpet må forøvrig indeksreguleres med 5 års mellomrom og forvaltes av Grovfjord grunneierlag.

Bruker en Nordkrafts 1984-priser på 33,9 øre/kWh vil foreslåtte subsidiære løsning på kr. 25 000 utgjøre 1,5 % av Hellenens årsproduksjon og 0,3 % av totalproduksjonen fra området.

Dersom selskapets egne beregninger ut fra langtids grensekostnad for produksjon på rundt 20 øre/kWh i 1984-priser legges til grunn, vil kr. 25 000 utgjøre 2,3 % for Hellen og 0,5 % totalt.

Det er vanskelig å anslå den reelle gevinst til kraftselskapet for solgt kraft som eventuelt skulle gå til å opprettholde fiskens frie vei til vassdraget i 25 år. Men går vi ut fra et tap på 2,491 GWh. Som selskapet selv beregner seg fra 1. juni til 1. okt. vil beløpet bli 12,4 mill. 1984 kroner à 20 øre/kWh.

For Grovfjord grunneierlag har denne saken vært en stor økonomisk belastning, og ikke minst på grunn av den lange saksbehandlingen fra saken ble reist fra vår side i brev av 12. februar 1981 til Miljøverndepartementet.

Derfor vil vi be om at Miljøverndepartementet behandler denne sak før en endelig avgjørelse blir tatt.

Forøvrig viser vi til Skånland kommunes behandling av samme sak.»

Troms fylkeskommune uttaler følgende i brev av 25. mai 1984:

«Vi viser til departementets brev av 5. april 1984 med vedlegg.

Troms fylkeskommune, utbyggingsavdelingen sier seg enig i de konklusjoner NVE's hovedstyre er kommet til når det gjelder de ømsøkte konsesjoner for Tømmerelva, Gausvikelva, Nord-Forså, Sør-Forså, Storelva og Foldvikelva samt de varig vernede Melaelva og Tennevikvassdraget.

For Hellenelva gikk vi i vårt brev av 12. april 1984 prinsipielt inn for at regulanten (STE) må gjenopprette fiskens frie gang mellom sjøen og Saltvatnet med det forbehold at dette ikke må «få vesentlig innvirkning på energidekningen eller strømprisene i regionen.» Ut fra dette ba vi om at de påregnelige konsekvenser av en gjenoppsettelse av fiskens frie gang i elva ble utredet.

Stans i strømproduksjonen i tidsrommet 1. juni–1. oktober vil medføre et produksjonstap på ca. 3,9 GWh. Utslaget på energidekningen og strømprisene av en slik stans ville bli i størrelsesorden 0,9 % hvilket neppe kan kalles «vesentlig». Utslaget for STE's egenproduksjon ville derimot bli på ca. 7,0 %, dvs. en betydelig reduksjon. De samfunnsøkonomiske konsekvenser er av Vassdragsdirektoratet beregnet til ca. 7,0 mill. kr (kapitalisert) som representerer kostnaden av de alternative tiltak som må iverksettes. Vi er noe i tvil om denne kostnaden er riktig beregnet all den stund det utelukkende er sommerkraft som bortfaller.

Imidlertid finner vi det godtgjort at kostnadene ved de alternative tiltak samt anleggskostnadene for bygging av laksetrapp og for restaurering av elveløpet blir urimelig store i forhold til det tidligere årlig oppfiskede kvantum på «noen hundre kilo».

Ut fra dette vil vi anbefale at man går inn for det subsidiære forslaget fra Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk slik det kommer til uttrykk i pkt. 4 (Fiske) i utkastet til konsesjonsvilkår for erverv av fallrettighetene i Hellenelva.»

Frå *Harstad kommune* er følgende brev av 28. mai 1984 motteke:

«Departementets brev av 5. april 1984 med NVE's innstilling ble forelagt hovedutvalget for teknisk avdeling i møte 24. mai 1984.

Vedlagt følger utskrift av innstillingen med hovedutvalgets vedtak.»

Hovedutvalget si innstilling:

Bakgrunn:

Olje- og energidepartementet har i brev av 5. april 1984 tilskrevet Harstad kommune som følger:

«Vedlagt oversendes eksemplar(er) av innstilling fra Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen av 28. mars 1984.

Uttalelse i saken bes sendt Olje- og energidepartementet innen 28. mai 1984.

Olje- og energidepartementet gjør oppmerksom på at så vidt gjelder overføring av eldre regulerings- og ervervsvilkår har Hovedstyret foreslått at de gamle vilkår fortsatt skal gjelde.

Når det gjelder nye ervervskonsesjoner har Hovedstyret foreslått at en bare skal gi vilkår som er rent obligatoriske etter loven – dvs. de vilkår Hovedstyret har foreslått for erverv av fallrettigheter i Hellerenelva i Skånland minus det vilkår som der er foreslått av hensyn til fisket.»

For Harstad kommunes vedkommende søker STE om overføring av den konsesjon til regulering av Storvann (Gausvikvassdraget) som Vågsfjord Kraftselskap i sin tid ervervet. Disse rettigheter er i sakens dokumenter beskrevet slik:

«Regulering av Storvatn i tidligere Trondenes nå Harstad kommune i Troms.

Reguleringskonsesjon er gitt ved kgl. res. av 17. oktober 1919 til Vågsfjord Kraftselskap. Fallrettighetene og øvrige grunn og rettigheter i tilknytning til reguleringen av Storvatn, er ervervet fra Vågsfjord Kraftselskap ved skjøte av 17. juni 1976, tinglyst hos Sorenskriveren i Trondenes, Harstad.

Fallrettighetene er særskilt matrikulert som Gausvikelven av Haukebø gnr. 29 bnr. 16 i Harstad og Gausvikvassdraget av Gausvik gnr. 30 bnr. 47 i Harstad. I tillegg er det i tilknytning til kraftstasjonen ervervet følgende eiendommer: Gnr. 30 bnr. 41–45 samt bnr. 47, 56 og 59. Disse benyttes til kraftstasjonstomt, maskinistbolig o.l.»

Fra dokumentene siteres videre:

«1. Regulering av Storvatn (Gausvikvassdraget) Harstad kommune.

Gausvikvassdraget er utbygd med tre kraftverk: Gausvik I, II og III. Vassdraget ble først bygd i 1909 med utvidelser i 1920, 1949 og 1951.

Reguleringskonsesjon for Storvatn er gitt ved kgl. res. av 17. oktober 1919. Høyeste regulerte vannstand 136,0 m o.h. mens lavest regulerte vannstand er 128,5 m o.h.

Vannet renner i naturlig elv ned til Gausvik III utbygd i 1949. Brutto fallhøyde er 32 meter, regulert vannføring 2,4 m³/sek.

Fra Gausvik III renner vannet til Haukebøvatn som er regulert 2,5 meter. Høyeste regulerte vannstand i Haukebøvatn er 84,5 m o.h. mens laveste regulerte

vannstand er 82 m o.h., og fungerer som inntaksmagasin til Gausvik II som er utbygd i 1951. Gausvik I er utbygd i 1909 og utvidet i 1920.»

Før NVE's hovedstyre avga sin innstilling var saken sendt til de berørte kommunene til uttalelse. Harstad kommune v/administrasjonssjefen ga i brev av 1. desember 1982 til NVE følgende uttalelse:

«Harstad kommune anbefaler at Sør-Troms Elforsyning A/s blir innvilget nødvendige regulerings- og ervervskonsesjoner for så vidt gjelder Gausvikvassdraget i Harstad.

Denne uttalelse sendes Vassdragsdirektoratet via Fylkesmannen i Troms.»

NVE's hovedstyre innstiller på at konsesjon overføres til STE uten endringer.

Vurdering:

Harstad vannverk benytter i dag Storvann Nord som kilde for forsyning av bykjernen og omkringliggende tettbebyggelse med drikkevann – for Ervik i nord til Breivik i sør. Vannforbruket ligger nå på grensen av vannverkets nåværende kapasitet. Ytterligere utbygging av Storvann Nord vil medføre store og kostbare inngrep i bl.a. jordbruksdriften.

Det kan derfor bli aktuelt å forsyne den sydlige del av kommunen og deler av tettbebyggelsen fra andre kilder. Den eneste aktuelle kilde er da Storvann Syd. Av hensyn til denne mulighet er det gjennom vedtatt reguleringsplan innført restriksjoner for Storvannets nedbørsfelt.

Forbruket av drikkevann vil være ubetydelig i relasjon til det som går til kraftverke- ne. Krafttapet, som blir minimalt, forutsettes kompensert.

For øvrig har en ikke noe å bemerke til at STE får konsesjon.

Forslag til vedtak:

1. Teknisk hovedstyre viser til Energidepartementets brev av 5. april 1984 til Harstad kommune.
2. Teknisk hovedstyre anmoder departementet om at det ved overføring av konsesjoner ved Storvann S til STE tas hensyn til at det kan bli aktuelt å benytte Storvann S som drikkevannskilde for deler av Harstad kommune.
3. Teknisk hovedstyre har ellers ikke noe å bemerke til at STE får den omsøkte konsesjon.

Kst plansjef slutter seg til forslaget.

Arbeiderpartiet fremmet forslag om et nytt punkt:

2. Teknisk hovedstyre viser til stadfestet reguleringsplan for Storsvann Syd, hvor vassdraget er tiltenkt benyttet som fremtidig vannkilde for Harstad kommune.

Teknisk hovedstyre forutsetter at departementet tar hensyn til dette ved overføring av konsesjon.

VEDTAK:

Teknisk sjefs innstilling til punkt 1 og 3 enstemmig vedtatt. Arbeiderpartiets forslag til punkt 2 enstemmig vedtatt.»

Landbruksdepartementet uttalar i brev av 7. juni 1984:

«Hensikten med konsesjonsvilkår må være i størst mulig grad å hindre og bøte på skader og ulemper som følger av reguleringsne. Landbruksdepartementet ser derfor overføringen av eldre regulerings- og ervervskonsesjoner som en mulighet til å ajourføre konsesjonsvilkårene i samsvar med de vilkår som i dag knyttes til nye konsesjoner. Vi vil i likhet med Direktoratet for vilt- og ferskvannsfisk presisere at slike vilkår – her som ellers – må stå i rimelig forhold til det som blir oppnådd.

Når det gjelder sikring av fiskens frie gang mellom sjøen og saltvannet, er det avsatt plass i dammen for fisketrapp. Vi finner det derfor rimelig at dette spørsmålet løses gjennom bygging av fisketrapp i tråd med det som er skissert av DVF.

Ervervsavgiftene bør fastsettes til samme nivå som eksisterende reguleringsavgifter i samme vassdrag slik Troms fylkeskommune og fylkesmannen anbefaler.»

Finansdepartementet uttaler i brev av 22. juni 1984:

«Det vises til Olje- og energidepartementets brev av 5. april 1984 med vedlegg.

Finansdepartementet har ingen innvendinger mot at Sør-Troms Elforsyning A/s tildeles de omsøkte regulerings- og ervervskonsesjoner med unntak av de vassdragene som er varig vernet. En har heller ingen vesentlige merknader til Hovedstyrets forslag til vilkår. En er således enig i at konsesjonsavgiften for de nye ervervskonsesjonene til stat og kommune settes til lovens minimum, og, på bakgrunn av de svært høye kostnadene forbundet med å gjenopprette fiskens frie gang i Hellen, støtter en Hovedstyret fullt ut i at en kompensasjonsordning er mest hensiktsmessig. På bakgrunn av beløpets størrelse antar imidlertid Finansdepartementet at det foreslåtte årlige tilskudd bør avgjøres ved engangsinnbetaling.»

Frå *Gratangen kommune* er kome utskrift av møtebok for møte i Gratangen kommune-styre 25. juni 1984:

«*Sak 145/84 – STE A/s – Vassdragskonsesjon v/sammenslutning av elforsyningsenheter*

Innstilling til vedtak:

- I. Gratangen kommune overfører eksisterende reguleringstillatelse, opprinnelig gitt A/s Storfossen el.verk til Sør-Troms Elforsyning som foreslått av Det Kgl. Energidep. i brev av 5. april 1984 til Gratangen kommune.
- II. Gratangen kommune gir Sør-Troms Elforsyning ervervskonsesjon for fallhøyde 115 m i A/s Foldvik Lysverk som foreslått i brev av 5. april 1984 fra Det Kgl. Energidep. til Gratangen kommune.»

Vedtak enstemmig:

Innstillingen.

Saken ble tatt opp til ny behandling etter at ordføreren erklærte seg inhabil.

Vedtak enstemmig:

Innstillingen.»

Kommunal- og arbeidsdepartementet uttalar i brev av 17. juli 1984:

«Vi viser til brev av 5. april 1984.

Kommunaldepartementet har ingen merknader til Hovedstyrets innstilling i denne saken.

Vi beklager at saken har blitt vesentlig forsinket pga. sykdom.»

Miljødepartementet uttalar fylgjande i brev av 5. desember 1984:

«Vi viser til Deres brev av 5. april 1984

1. Generelt

Etter ervervsloven er det anledning til å stille vilkår av hensyn til almene og private interesser jf nevnte lovs §§ 2.14 og 2.23. Dette har da også Hovedstyret for NVE gått inn for hva gjelder ervervsstillelsen for fallrettighetene i Hellenelva i Skånland.

Miljøverndepartementet ser det naturlig at en setter vilkår av hensyn til almene interesser ved søknad om ervervskonsesjon der slike vilkår tidligere ikke er stilt gjennom ervervslov, reguleringslov eller vassdragslov. Flere av de her aktuelle kraftverk er gamle, nedbetalt og etablert med minimale, om noen, hensyn til andre interesser. Et par av stasjonene er så gamle at det nå ville vært tid for en eventuell revisjon av vilkårene dersom reguleringskonsesjon eller tillatelse etter vassdragsloven i sin tid hadde vært gitt.

På denne bakgrunn ber departementet om at nedenstående vilkår blir tatt med i alle tillatelsene i tillegg til de obligatoriske som Hovedstyret har foreslått. Departementet presiserer at dette er generelle vilkår som bare vil bli nyttet i tilfeller der det blir fastslått at tiltakene står i rimelig forhold til det som vil bli oppnådd.

I.

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk:

- a. å sette ut yngel og/eller settefisk av det antall, de arter og stammer, den størrelse og kvalitet, og på den tid, sted og måte som måtte fastsettes,
- b. å sørge for fangst av stamfisk og dekke alle utgifter med klekking, oppføring og transport,
- c. å bekoste tiltak i vassdraget for å sikre oppgang og fremme fiske herunder bygging av terskler, gjennomføre opprenskninger, hindre erosjonsskader m.m. for å redusere skadevirkninger på fisket.
- d. å bekoste biotopforbedrende tiltak for viltet i det berørte området,
- e. å anordne sperregitter foran tappetunneler og utløpet av kraftstasjonene,
- f. å bekoste fiskeri- og viltbiologiske undersøkelser, herunder langtidsundersøkelser og å delta i fellesfinansiering av større biologiske undersøkelser som omfatter de populasjoner som berøres av utbyggingene og reguleringene,
- g. å foreta utfiskinger (uttynninger) dersom reguleringene fører til overbefolkning eller forverring av de naturlige forhold.

II.

Dersom det som følge av kraftutbyggingene og reguleringene oppstår skader som berører vilt- og fiskebestandene i området, tilpiktes konsesjonæren utover det som er nevnt ovenfor å bekoste ytterligere tiltak som departementet eller den dette bemyndiger bestemmer, så fremt omkostningene står i rimelig forhold til det som derved vinnes.

III.

Alle utgifter forbundet med nødvendig kontroll og tilsyn med overfornevnede vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

2. Hellingen elv.

Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk har i uttalelse av 26. oktober 1983 anbefalt at vassdraget gjenåpnes for laks, sjørøye og sjørørret ved at det bygges en laksetrapp, utføres tiltak i elveleiet, settes ut fisk og ved at kraftverket stoppes i perioden 1. juni – 1. oktober for å gi vann i trappen. Dersom vassdraget ikke gjenåpnes, anbefaler direktoratet subsidiært at konsesjonæren pålegges årlig innbetaling på kr 15 000 til opphjälp av fisket i kommunen.

Hovedstyret peker på at det å stoppe kraftverket i nevnte periode vil representere en indifferenskostnad på 7 mill. kroner. Hertil kommer utgiftene med anlegg av trapp, tiltak i vassdraget og utsetting av fisk. Hovedstyret mener at dette medfører urimelig store kostnader og anbefaler en årlig innbetaling på kr 15 000 til opphjälp av fisket.

Departementet kan være enig med Hovedstyret i at kostnadene med fisketrapp er for høye. Departementet vil derfor akseptere at skadene på fisket avhjelpes ved opphjälp av fisket andre steder i kommunen.

Kraftverket ble satt i drift 1959. Vågsfjord kraftselskap gikk inn i Sør-Troms Elforsyning A/s i 1976. Det har siden verket ble satt i gang overhøde ikke være foretatt tiltak for å reparere skadevirkningene. Sammenslutningen i Sør-Troms Elforsyning A/s i 1976

skjedde uten forutgående ervervskonsesjon med de vilkår som kan settes i denne. Direktoratet for vilt- og ferskvannsfisk har opplyst at det foreligger aktuelle tiltak for opphjälp av fisket i kommunen. Departementet ser som det naturlig at de årlige innbetalinger egentlig skulle vært fastsatt i en konsesjon da Vågsfjord Kraftselskap gikk inn i Sør-Troms Elforsyning A/s. Når så ikke har skjedd mener en at det kompenseres med engangsbetaling på kr 150 000 og at skadene fremover kompenseres ved årlige innbetalinger på kr 15 000. Alle midlene skal nyttes til opphjälp av fisket i Skånland kommune. På bakgrunn av forannevnte foreslår departementet følgende vilkår:

Konsesjonæren plikter å innbetale kr 150 000 som engangsbeløp og kr 15 000 hvert år til opphjälp av fisket i Skånland kommune. Første gang forfaller beløpene en måned etter at konsesjon er gitt. Midlene skal styres av kommunestyret etter vedtekter fastsatt av Miljøverndepartementet.»

Departementet sine merknader:

1. Innleiing

Føreliggande sak gjeld dei konsesjonsrettslege spørsmål som oppsto i samband med skipinga av Sør-Troms Elforsyning A/s. STE er eit interkommunalt selskap, skipa i 1970 av kommunane Bjarkøy, Harstad og Skånland. Sidan har også Gratangen, Ibestad og Kvæfjord kommunar slutta seg til. Selskapet har overteke kommunale og andre kraftverk i distriktet, og føremålet er å koma fram til større og meir rasjonelle elforsyningseiningar.

STE ber i søknad av 26. mars 1982 om å få overført til seg dei ervervs- og reguleringskonsesjonar som tidlegare er gjevne til kraftlaga dei har overteke. Vidare ber dei om nye konsesjonar på erverv av dei fall der det er naudsynt, som fylgje av lovendringa i 1969 om konsesjonsplikt for kommunar.

Søknaden gjeld i alt åtte vassdrag:

1. Gausvikvassdraget i Harstad kommune.
2. Skoddebergvassdraget i Skånland kommune.
3. Nord-Forså i Ibestad kommune.
4. Storelva i Gratangen kommune.
5. Foldvikvassdraget i Gratangen kommune.
6. Melå i Kvæfjord kommune.
7. Tennevikvassdraget i Skånland kommune.
8. Sør-Forså i Ibestad kommune.

Når det gjeld overføring av eldre regulerings- og ervervskonsesjonar har Hovudstyret gjort framlegg om at konsesjonsvilkåra ikkje skal endrast. For nye ervervskonsesjo-

nar er framlegget at ein berre skal stille dei vilkåra som er obligatoriske etter lova, med eitt unntak. Til Hellenelva – som er ein del av Skoddebergvassdraget, jfr. punkt 2 ovanfor – knytter det seg slike særlege omstende at ein har funne det rimelig å stille vilkår av omsyn til fisket. Post 4 i Hovudstyret sitt utkast til vilkår for ervervskonsesjon for Hellenelva, er såleis den einaste skilnaden m.o.t. vilkår for nye ervervskonsesjonar i Hovudstyret sitt framlegg. Departementet vil på denne bakgrunn omtale Hellenelva særskilt, mens dei andre vassdraga som søknaden omfattar vert omtala saman.

2. Hellenelva i Skånland kommune.

Vassdraget er utbygd med to stasjonar, Skoddeberg i fallet Skoddebergvatn – Saltvann og Hellenen i fallet Saltvatn-sjøen. Reguleringa av Saltvatn er ikkje så stor at det trengst løyve etter reguleringslova, men det søkjast om løyve til erverv av fallet Saltvatn-sjøen, dvs. Hellenelva. Fallet er på ca. 20 m, og med regulert vassføring på ca. 6,3 m³/s gjev dette ca. 1 700 nat.hk. Produksjonen er oppgjeve til ca. 5 GWh pr. år, med atterhald om seinare justering.

Hellenen kraftstasjon vart bygd i 1958, og utbygginga førte med seg tørrlegging av Hellenelva og med det hindring av fiskens frie gang. Før utbygginga gjekk laks, sjøaure og sjørøye opp den ca. 300 m lange Hellenelva til Saltvatn og vidare ca. 500 m opp i Tømmelva. Utan referanse til statistikk er årleg oppfiska kvantum reikna til «nokre hundre kilo». Etter utbygginga er fisket og produksjonen av fisk på nemnde strekning falle bort, og dette skal også ha ført til reduksjon av fisket i fjorden.

Etter dette er det klart at det skulle ha vore søkt om utbyggingsløyve etter vassdragslova, jfr. § 104 nr. 2 der det framgår at «uten tillatelse av Kongen må slike anlegg ikkje utføres så at de er til hinder eller ulempe av noen betydning for almen ferdsel eller fløting eller for den frie fiskegang». (Det er ikkje halde førehandsskjønn etter § 112). Det er nå for seint å krevje tilhøvet bragt i lovleg orden i medhald av § 114 nr. 3 i lova, jfr. same paragraf nr. 8, som fastset at «krav etter bestemmelsene i punkt 2–4 kan ikkje reises senere enn 20 år etter utløpet av det kalenderår da tiltaket er fullført og har trådt i virksomhet».

Saka har imidlertid fleire gonger vore handsama av offentlege instansar. Fiskerikonsulenten for Nord-Noreg stilte alt i 1959 spørsmål om regulanten hadde fått løyve til regulering. Fiskeriinspektøren tok saka opp

med NVE, som i sitt svar opplyste at regulerings- og ervervskonsesjon ikkje var naudsynt. Tilhøvet til vassdragslova vart ikkje omtala.

Etter førespurnad frå lokalt hald tok Fiskerikonsulenten i Nordland og Troms saka opp att i 1976, og han peika då på at løyve etter vassdragslova ikkje var gjeve. Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk (DVF) la saka fram for Industridepartementet (ID), som innhenta uttale frå NVE. NVE sa i sitt svar at tilhøvet til vassdragslova ikkje var ordna. I 1978 tok regulanten saka opp, og Fiskerikonsulenten i Troms føretok ei synfaring av vassdraget. Han gjorde framlegg om bygging av fisketrapp, alternativt innbetaling av ei fast årleg kompensasjonsavgift til fiskestellføremål. I 1980 meldte han frå om at det var kome i stand ei minneleg ordning med regulanten med utgangspunkt i kompensasjonsavgiftalternativet. Ordninga vart imidlertid ikkje godkjent av DVF.

I 1980 tok så Grovfjord grunneierlag saka opp med Fiskerikonsulenten i Troms, og i 1981 skreiv laget til Miljøverndepartementet. Miljøverndepartementet sendte saka over til Olje- og energidepartementet. Departementet fann at ein p.g.a. foreldingsfristen i vassdragslova § 114 nr. 8 ikkje kunne stille krav i medhald av vassdragslova, men fann at saka, på grunn av dens spesielle karakter, burde vurderast nærare i samanheng med handsaminga av søknaden om ervervskonsesjon.

DVF kom i 1981 med fylgjande vurdering og framlegg til løysing:

- «– Det kan slås fast at reguleringen av Saltvatn og byggingen av Hellenen kraftstasjon har ødelagt mulighetene for laks, sjøaure og sjørøye i vassdraget.
- Dette har i sin tur fått konsekvenser for fisket etter de samme arter, ikke bare i selv vassdraget, men også i fjordområdene utenfor.

Som tiltak for å ivareta fiskeinteressene i vassdraget foreslår direktoratet følgende:

- Fiskens frie gang mellom sjøen og Saltvatnet må gjenoppbygges. Dette gjelder både oppvandring og nedvandring. For å sikre oppvandring vil det være nødvendig å bygge fisketrapp og avgi de nødvendige vannmengder. Nedvandring fra Saltvatnet til sjøen må på samme måte sikres. Det kan være aktuelt å bygge sperrer foran inntaket til kraftstasjonen evt. stanse kraftstasjonen i de perioder nedvandringen foregår. Dette må vurderes nær-

mere når det er klarlagt hvilken type turbiner som vil bli benyttet.

- Når fiskens frie gang er gjenopprettet vil det være aktuelt å sette ut laks, sjøaure og sjørøye i vassdraget for å gjenoppbygge bestandene.
- Av hensyn til en effektiv gjennomføring av tiltakene vil det være nødvendig å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i vassdraget.
- Alle utgifter vedrørende undersøkelse og tiltak skal bekostes av regulanten.»

Desse krava er siden spesifisert til at kraftstasjonen må sommarstengast frå 1. juni til 1. oktober, og at det må byggast fisketrapp i øvre del av elva gjennom dammen. I tillegg må det utførast tiltak i sjølve elveleiet i Hellenelva og settjast ut fisk.

Vassdragsdirektoratet har vurdert dei samfunnsøkonomiske konsekvensane av ei sommarstenging til ca. 7 mill. kroner med prisar pr. 1. januar 1982. I tillegg kjem utgiftene til bygging av fisketrapp, restaurering av elva og utsettjing av fisk. Desse kostnadene er stipulert til omlag 200 000 kroner (1983).

Hovudstyret har etter dette funne at oppattretting av fiskens frie gang i Hellenelva vil bli for kostbart. Dei har i staden gjort framlegg om at konsesjonæren skal betale eit årleg beløp på kr 15 000 til Skånland kommune, som nyttast til opphjelp av fisket i andre delar av kommunen.

Grovfjord grunneierlag krev prinsipalt at det blir stilt vilkår i samsvar med det ovannemnde framlegget frå DVF. Dei er i så fall innstilte på å forplikte seg til å drive med vidare kultivering og naudsynt oppsyn med elva. Dersom løysinga skulle bli ei kompensasjonsordning, ynskjer dei at den årlege summen skal settjast til kr 25 000. I tillegg ynskjer dei ei eingongserstatning på kr 300 000 til grunneierlaget.

Skånland kommune rår til at det blir stilt vilkår som vil sikre fiskens frie gang i Hellenelva.

Landbruksdepartementet har uttala fylgjande om spørsmålet:

«Når det gjelder sikring av fiskens frie gang mellom sjøen og saltvannet, er det avsett plass i dammen for fisketrapp. Vi finner det derfor rimelig at dette spørsmålet løses gjennom bygging av fisketrapp i tråd med det som er skissert av DVF.»

Troms fylkeskommune går på bakgrunn av kostnadene ved å opne elva att for fisk, inn for kompensasjonsløyvinga med årlege innbetalingar til opphjelp av fisket i andre delar av Skånland kommune.

Miljøverndepartementet seier seg likeeins samd med Hovudstyret i at kostnadane ved DVF's framlegg blir for store, og aksepterer at skadane på fisket blir kompenserte ved opphjelp av fisket andre stader i kommunen. Dei har gjort slikt framlegg til vilkår:

«Konsesjonæren plikter å innbetale kr 150 000 som engangsbeløp og kr 15 000 hvert år til opphjelp av fisket i Skånland kommune. Første gang forfaller beløpene en måned etter at konsesjon er gitt. Midlene skal styres av kommunestyret etter vedtekter fastsatt av Miljøverndepartementet.»

Heimel for å stille vilkår som det her er tale om, dvs. vilkår for ervervskonsesjon, må søkjast i ervervslova § 2, 3. ledd nr. 23. Det er her fastsett at ein kan stille «... ytterligere betingelser, ...», når det i det enkelte tilfelle finnes påkrevd av almenne hensyn eller til ivaretagelse av private interesser som blir skadelidende».

Olje- og energidepartementet finn det godt gjort at grunneigarane ved Hellenelva har lidd vesentlege tap som fylgje av tørrelegginga av elva. P.g.a. dei særskilde omstende som elles gjer seg gjeldande i denne saka, finn difor departementet å kunne gå inn for at det stillast vilkår m.o.t. fisket i ervervskonsesjonen. Dette sjølv om slike vilkår til vanleg blir stilt i samband med reguleringskonsesjonen, eventuelt som vilkår for utbyggingsløyve etter §§ 104–106 i vassdragslova.

Departementet har merka seg at kostnadane ved ei opning av Hellenelva for fisk vil bli svært høge, og at Miljøverndepartementet og Troms fylkeskommune av den grunn rår til ei kompensasjonsløyving. Etter ei totalvurdering er departementet såleis kome til at ein vil rå til at det blir stilt vilkår i samsvar med framlegget frå Miljøverndepartementet. Den årlege summen bør bli indeksregulert kvart femte år, og post 4 vil etter dette lyde:

«Konsesjonæren plikter å innbetale kr 150 000 som engangsbeløp og kr 15 000 hvert år til opphjelp av fisket i Skånland kommune. Det årlege beløpet indeksreguleres hvert 5. år. Første gang forfaller beløpene en måned etter at konsesjon er gitt. Midlene skal styres av kommunestyret etter vedtekter fastsatt av Miljøverndepartementet.»

Grunneigarlaget har bede om at eingongssummen blir gjeve til laget som erstatning for den skade og det tap dei er påført. Departementet har forståing for kravet, men kan ikkje sjå at lova heimlar eit slikt vilkår. Departementet forutset imidlertid at midlane

blir nytta til bate for dei skadelidande grunneigarane, og at vedtektene vil trygge dette.

Når det gjeld dei øvrige vilkåra i konsesjonen (post 1–3 og 5–9), har Hovudstyret i samsvare med tidlegare praksis berre gjort framlegg om slike vilkår som er obligatoriske etter lova, herunder minimumssats for konsesjonsavgifter til stat og kommune.

Skånland kommune krev at konsesjonsavgifta til kommunen blir fastsett etter høgste sats.

Departementet finn det ikkje rimeleg å etterkoma dette kravet, og viser til Hovudstyret si grunnleggjande.

Også elles finn departementet det rimeleg å avgrense seg til å stille dei grunnvilkår som er obligatoriske. Ein viser til grunnleggjande frå Hovudstyret og tidlegare praksis.

Olje- og energidepartementet rår til at ervervskonsesjon for Hellenelva blir gjeve på dei vilkår Hovudstyret har gjort framlegg om, men med den endring av post 4 i samsvare med ovanstående.

3. Øvrige vassdrag.

Tømmereelva i Skånland kommune (Skoddebergvassdraget)

Søknaden gjeld ny ervervskonsesjon for fallet Skoddebergvatn – Saltvatn og overføring av reguleringskonsesjon gjeve ved kgl. res. av 18. januar 1952. Fallet er ca. 68 m, regulert vassføring ca. 5,6 m³/s og yting ca. 5 100 nat.hk.

Gausvikvassdraget i Harstad kommune

Søknaden gjeld ervervskonsesjon for fallrettane og overføring av reguleringskonsesjon gjeve ved kgl. res. 17. oktober 1919. Vassdraget er utbygd med tre kraftverk, Gausvik I, II og III. Fallhøyde for Gausvik III er 32 m, regulert vassføring 2,4 m³/s og yting 1020 nat.hk.

Fallhøgde for Gausvik II er 17,6 m, regulert vassføring 2,7 m³/s og yting 650 nat.hk. Fallhøyde for Gausvik I er 64 m, regulert vassføring 2,75 m³/s og yting 2 340 nat.hk.

Nord-Forså i Ibestad kommune

Søknaden gjeld overføring av regulerings- og ervervskonsesjon gjeve ved kgl. res. av 18. juli 1958. Utnytta fallhøgde er 235,5 m, regulert vassføring 0,4 m³/s og yting 1 256 nat.hk.

Storelva i Gratangen kommune

Det blir søkt om overføring av reguleringskonsesjon gjeve ved kgl. res. av 21. juni 1946 og ny ervervskonsesjon.

Utnytta fallhøgde er 55 m og gjennomsnittleg vassføring 2,3 m³/s. Ytinga er i søk-

naden oppgjeve til 1 650 nat.hk. Dette talet er ein kome fram til på grunnlag av gjennomsnittleg årleg vassføring. NVE opplyser imidlertid at ein p.g.a. den låge reguleringsgraden må nytte ei anna utreikning, slik at ytinga blir ca. 340 nat.hk. Ervervskonsesjon er såleis ikkje naudsynt.

Foldvikvassdraget i Gratangen kommune

Søknaden gjeld ny ervervskonsesjon. Reguleringsløyve er ikkje naudsynt. Fallet er på ca. 115 m, regulert vassføring ca. 0,84 m³/s og yting ca. 1 290 nat.hk.

Sør-Forså i Ibestad kommune

Søknaden gjeld ny ervervskonsesjon. Reguleringsløyve er ikkje naudsynt. Fallet er på ca. 155 m, regulert vassføring ca. 0,56 m³/s og yting ca. 1 155 nat.hk.

Melå i Kvæfjord kommune og Tennvikvassdraget i Skånland kommune

Det blir søkt om ervervskonsesjonar for fallrettane, men då bae vassdraga er varig verna, er det ikkje aktuelt å gje konsesjon.

Hovudstyret innstiller på overføring av reguleringskonsesjonane utan endring av vilkåra, og på at ervervskonsesjonane blir gjevne med obligatoriske grunnvilkår, dvs. dei same som for Hellenelva med unntak av post 4.

Miljøverndepartementet ber om at det i alle løyva blir stilt vilkår av omsyn til almene interesser, og uttalar:

«Miljøverndepartementet ser det naturleg at ein settar vilkår av hensyn til almene interesser ved søknad om ervervskonsesjon der slike vilkår tidlegare ikkje er stilt gjennom ervervslov, reguleringslov eller vassdragslov. Flere av de her aktuelle kraftverk er gamle, nedbetalt og etablert med minimale, om noen, hensyn til andre interesser. Et par av stasjonene er så gamle at det nå ville vært tid for en eventuell revisjon av vilkårene dersom reguleringskonsesjon eller tillatelse etter vassdragsloven i sin tid hadde vært gitt.

På denne bakgrunn ber departementet om at nedenstående vilkår blir tatt med i alle tillatelsene i tillegg til de obligatoriske som Hovedstyret har foreslått. Departementet presiserer at dette er generelle vilkår som bare vil bli nyttet i tilfeller der det blir fastslått at tiltakene står i rimelig forhold til det som vil bli oppnådd.

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk:

a. å sette ut yngel og/eller settefisk av det antall, de arter å stammer, den størrelse og kvalitet, og på den tid, sted og måte som måtte fastsettes.

- b. å sørge for fangst av stamfisk og dekke alle utgifter med klekking, oppforing og transport,
- c. å bekoste tiltak i vassdraget for å sikre oppgang og fremme fiske herunder bygging av terskler, gjennomføre opprensninger, hindre erosjonsskader m.m. for å redusere skadevirkninger på fisket,
- d. å bekoste biotopforbedrende tiltak for viltet i det berørte området,
- e. å anordne sperregitter foran tappetunneler og utløpet av kraftstasjonene,
- f. å bekoste fiskeri- og viltbiologiske undersøkelser, herunder langtidsundersøkelser og å delta i fellesfinansiering av større biologiske undersøkelser som omfatter de populasjoner som berøres av utbyggingene og reguleringsene,
- g. å foreta utfiskinger (uttynninger) dersom reguleringsene fører til overbefolkning eller forverring av de naturlige forhold.

II

Dersom det som følge av kraftutbyggingene og reguleringsene oppstår skader som berører vilt- og fiskebestandene i området, tilpiktes konsesjonæren utover det som er nevnt ovenfor å bekoste ytterligere tiltak som departementet eller den dette bemyndiger bestemmer, så fremt omkostningene står i rimelig forhold til det som derved vinnes.

III

Alle utgifter forbundet med nødvendig kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenfornevnte vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.»

Olje- og energidepartementet vil påpeike at slike vilkår til vanleg blir stilt for reguleringsløyve etter vassdragsreguleringslova, eventuelt for utbyggingsløyve etter vassdragslova §§ 104–106. Skadeverknadane vilkåra er meint å kompensere for, knytter seg naturleg til utbygging og regulering av vassdraget. Departementet meiner det bør vera særlege grunnar til stades dersom ein skal fråvike denne praksisen. Slike grunnar finn ein for Hellenelva, jfr. ovenfor, men departementet kan ikkje sjå at det same gjeld Foldvikvassdraget og Sør-Forså. Departementet vil difor berre gå inn for at ovannemnde vilkår blir tekne inn i reguleringskonsesjonane.

Skånland kommunes krav om konsesjonsavgift etter høgste sats gjeld også desse konsesjonane. Dei andre kommunane har ingen merknader, eller tilråd Hovudstyret sitt framlegg. Finansdepartementet er samd i at konsesjonsavgiftene blir sett til det minimum lova fastset. Departementet viser til uttalen om Hellenelva, og tilråd Hovudstyret sitt framlegg om avgifter etter minimumssatsar.

Teknisk Hovedstyre i Harstad kommune har kome med fylgjande uttale:

«Teknisk hovedstyre viser til stadfestet reguleringsplan for Storvann Syd, hvor vassdraget er tiltenkt benyttet som fremtidig vannkilde for Harstad kommune.

Teknisk hovedstyre forutsetter at departementet tar hensyn til dette ved overføring av konsesjonen.»

Dette ynskjemålet er ikkje framsett tidlegare. Departementet har ikkje godt nok grunnlagsmateriale til å vurdere spørsmålet, men finn det lite rimelig å utsettje saka av den grunn.

Olje- og energidepartementet rår til at ervervskonsesjonar for fallet Skoddebergvatn – Saltvatn og for fallrettane i Gausvikvassdraget, Foldvikvassdraget og Sør-Forså blir gjevne på dei vilkår Hovudstyret har gjort framlegg om. Vidare rår departementet til at dei tidlegare gjevne ervervs- og reguleringskonsesjonane for Nord-Forså, Skoddebergvatn, Storvatn i Gausvikvassdraget og Storvatn og Øsevatn i Storelva blir overført med dei vilkåra som gjeld i dag med det unntak at det blir stilt vilkår av omsyn til fiske og vilt i samsvar med framlegget frå Miljøverndepartementet.

Olje- og energidepartementet

tilråd:

I medhald av lov om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom m.v. av 14. desember 1917 nr. 16 og lov om vassdragsreguleringer av same dato nr. 17, får Sør-Troms Elforsyning $\frac{1}{3}$ løyve til erverv av fallrettar og til å få overført til seg tidlegare gjevne ervervs- og reguleringskonsesjonar for fylgjande vassdrag:

- Gausvikvassdraget (ny ervervskonsesjon og overføring av reguleringskonsesjon gjeve ved kgl. res. av 17. oktober 1919).
- Skoddebergvassdraget (nye ervervskonsesjonar og overføring av reguleringskonsesjon gjeve ved kgl. res. av 18. januar 1952).
- Nord-Forså (overføring av ervervs- og reguleringskonsesjon gjeve ved kgl. res. av 18. juli 1958).
- Storelva (overføring av reguleringskonsesjon gjeve ved kgl. res. av 21. juni 1946).
- Foldvikvassdraget (ny ervervskonsesjon).
- Sør-Forså (ny ervervskonsesjon).

Konsesjonane gjevast på dei vilkår som er innteke i Olje- og energidepartementet sitt føredrag 23. august 1985.

12. Ytre Fjordane Kraftlag.

(Tilleggsregulering av Botnastølsvatn i Stongfjordvassdraget.)

Kongelig resolusjon av 13. september 1985.

Ved kongelig resolusjon av 4. juli 1980 fekk Ytre Fjordane Kraftlag konsesjon på bruksrett til vassfall i Stongfjordvassdraget i Askvoll kommune i Sogn og Fjordane.

Vassdraget var då utbygd med eitt kraftverk – Stongfjord – som nyttar fallet frå Stongsvatn og ned til sjøen i Stongfjorden. Konsesjonen av 1980 stilte krav om utbygging av Stølsfossen, som er fallet nedanfor Botnastølsvatn. Ei utbygging basert på tidlegare reguleringar er nå gjennomført, og det nye kraftverket Oslandsbotten vart sett i drift i 1984.

Ytre Fjordane Kraftlag har ved brev av 24. oktober 1982 søkt om løyve til tilleggsregulering av Botnastølsvatn. Søknaden har vore

handsama av NVE, og Hovudstyret har avgjeve fylgjande innstilling av 13. desember 1984:

Hovedstyret har motteke følgjande søknad dagsett 24. oktober 1982 frå Ytre Fjordane Kraftlag utarbeid av Ingeniør A. B. Berdal A/s:

«Ytre Fjordane Kraftlag er i ferd med å bygge ut Stølsfossen i Stongfjordvassdraget (vassdrag nr. 343) som ligger i Askvoll kommune på sydsiden av Førdefjorden. Konsesjon for denne utbyggingen er gitt ved kongelig resolusjon av 4. juli 1980, som pålegger prosjektet igangsatt innen 4. juli 1982 og fullført innen 4. juli 1987.

Inntaksmagasinet til den nye stasjonen er Botnastølsvatn, som fra tidligere er regulert ved 3 m oppdemming. Inntaket etableres ved utslag under vann fra tilløpstunnel.

I henhold til vassdragsreguleringsloven søkes om tillatelse til ytterligere regulering av dette vannet, ved 6 m senkning, slik at reguleringen vil bli:

Magasin	Reg.høyde	HRV	LRV	Volum
Botnastølsvatn	9 m	295,3	286,3	2,13 mill. m ³

Dette forventes å gi en økt vinterkraftproduksjon på ca. 5,4 % i et middels år for den nye stasjonen, og samtidig bedre muligheten til å unngå flomtap.

Total nytteverdi av tilleggsreguleringen er anslått til totalt ca. kr. 85 000,- i et middels nedbørsår, for kraftverkene Oslandsbotten og Stongfjord.»

Frå utgreininga tek ein med:

«3.4.2 Spesifikt avløp.

Det foreligger ingen direkte avløpsmålinger for Botnastølsvatn. Data hentet fra seks forskjellige kilder gir liten variasjon i følgende resultater:

I.

I Meteorologisk Institutt's «Nedbørsiakttagelser i Norge» er midlere årsnedbør for perioden 1931–60 oppgitt:

Stasj.nr.	Stasj.navn	Høyde o. h.	Årsgj.snitt 1931–60 mm
5708	Stongfjorden	3	2838
5711	Osland	162	2929

Tyngdepunktet av det aktuelle feltet ligger ca. 400 m o.h. og vil få noe mer nedbør enn stasjonene nede ved fjorden. Nedbørsøkning pr. 100 m fra Stongfjord til Osland er som man ser ca. 2%. Om man derfor forutsetter 2 % økning pr. 100 m stigning for hele feltet, vil gjennomsnittlig nedbør i feltet være

$$(2838 \times 0,02 \times 4) + 2838 = 3\,065 \text{ mm}$$

Årlig fordunstning i dette området er ansett å ligge mellom 200 og 300 mm (kfr. Øtnes/Ræstads «Hydrologi i praksis»). Spesifikt avløp fra Botnastølsvatn vil i så fall bli:

$$\frac{(3065 - 250) \times 8,25 \times 10^6 \times 10^3}{365 \times 24 \times 60^2 \times 8,25} = 89,2 \text{ l/s/km}^2$$

II.

I NVE's isohydatkart for Sør-Norge av 1956, ligger tyngdepunktet av feltet i et område med spesifikt avløp = 90 l/s/km².

III.

I «Utbygd vasskraft i Norge» er spesifikt avløp for nr. 21 Stongsfossen oppgitt til 88 l/s/km².

IV.

I «Nyttbar vasskraft» (NVE 81) er spesifikt avløp for 343 Stongfjordelva (dvs. Osland) oppgitt til 90,8 l/s/km².

V.

I nabofeltet til Botnastølsvatn, Markavatn, er det de 19 siste år målt et gjennomsnittlig spesifikt avløp på 110 l/s/km² (med høyeste verdi 164 i 1973 og laveste verdi 75,6 i 1969).

VI.

I brev fra NVE 16. oktober 1981 (se bilag nr. 3) opplyses at man ikke har målstationer i nærheten og derfor anbefaler 75 l/s/km² som maksimalverdi. Resonnementet synes noe lettvin, sett på bakgrunn av data fra I–V nevnt tidligere.

KONKLUSJON

For produksjonsberegninger og dimensjonering av tekniske installasjoner for Oslandsbotn kraftstasjon har vi benyttet gjennomsnittlig spesifikt avløp = 90 l/s/km², dvs. gjennomsnittlig årsavløp i middelår = 23,4 mill. m³.

Tilsigsfordeling over året er satt opp i kurvene (på side 3–8). Kurvene er satt opp etter tilsigsdata for Markevatn som er nabofelt og dataene er direkte overført ved å bruke forholdet på de to nedbørfeltene. Da det bare er månedsdata som er brukt, vil trolig de momentane vannføringer bli noe større.

3.6.2 Botnastølsvatn.

I Botnastølsvatn er nåværende magasin-volum 0,88 mill. m³ mellom HRV kote 295,3 og LRV kote 292,3. Ved en ytterligere senkning på 6 m til LRV kote 286,3, vil nyttbart magasin-volum bli 2,13 mill. m³, en økning på 1,25 mill. m³. Ved den tunneldriften det er lagt opp til vil man kunne utnytte disse 6 m av Botnastølsvatnet uten å fordyre prosjektet.

For Oslandsbotn kraftverk åleine gjeld:

«3.8.1 Foredlingsgevinst ved å øke magasin-volumet med 1,25 mill. m³.

Gevinsten ved å senke Botnastølsvatn 6 m belyses best ved å sammenligne produksjonstall for eksisterende og ny regulering.

(a) Produksjon med eksisterende magasin-volum.

Tilgjengelig beholdning i vinterperioden vil være 15,15 mill. m³ og i sommerperioden 8,28 mill. m³.

Et så lite inntaksmagasin vil gi relativt stort flomtap, slik at produksjonen i et middels år antas å bli 9,5 GWh, med en vinterproduksjon på 6,3 GWh og sommerproduksjon på 3,2 GWh.

(b) Produksjon med økt magasin.

For vurdering av prosjektets rentabilitet, har vi regnet som realistisk en midlere årsproduksjon på 10,2 GWh, herav 7,2 GWh vinterkraft og 3,0 GWh sommerkraft.

Med en anslått «foredlingsgevinst» på 5 øre/kWh fra sommer- til vinterkraftproduksjon, representerer dette en gevinst på ca. kr. 45 000,- pr år.»

For Stongfjorden kraftverk åleine siterer vi korrigert pkt. 9,5:

«Stongfjorden kraftverk med midlere årsproduksjon 9,6 GWh har følgende reguleringsmagasiner:

Felt	Mag.volum mill. m ³	Areal km ²
Svelivatn	3,84	3,88
Botnastølsvatn	0,88	4,37
Oslandsvatn	4,57	9,2
Stongsvatn		
Sum	9,29	17,45

Midlere årlig avløp = $90 \cdot 17,45 \cdot 60^2 \cdot 24 \cdot 365 \cdot 10^{-9} = 49,53$ mill. m³.

Ved senkning av LRV i Botnastølsvatn med 6 m økes magasin-volumet med 1,25 mill. m³.

Eksisterende magasinprosent = $\frac{9,29 \cdot 100}{49,53} = 18,76 \%$

Planlagt magasinprosent: $\frac{(9,29 + 1,25) \cdot 100}{49,53} = 21,28 \%$

Øket magasinprosent: 2,52 %

Økning i vinterproduksjonen ved økning på 2,52 % blir: $9,6 \text{ GWh} \cdot 0,7 \cdot \frac{2,52}{100} = 0,17 \text{ GWh}$

Med en pris på 22 øre/kWh vil dette i et middels år tilsvare en inntektsøkning på ca 37 400 kr./år.

3.10 Vannføring før og etter utbygging.

Etter utbyggingen vil det i et middels år ikke bli annet vann i elva mellom Botnastølsvatn og Oslandsvatn enn det som kommer fra feltet nedenfor dam Botnastølsvatn. Alt vannet fra Botnastølsvatn og Svelivatn vil normalt gå med til kraftproduksjon. Flomtap vil gå i overløp fra dam Botnastølsvatn, likeledes det fulle tilsiget når stasjonen står og magasinene er fulle. Dette er i samsvar med gjeldende konsesjonsvilkår for utbygging av Stølsfossen.

3.11 Flomforhold.

Ifølge Hydrologisk avdeling i Vassdragsdirektoratet er dimensjonerende flom ved dam Botnastølsvatn på 22 m³/s og påregnet maksimalflom på 30 m³/s, som vil gi en flomstigning på 1,03 m i Botnastølsvatn ved fullt magasin. Da denne flommen sannsynligvis vil komme om våren eller ut på høsten, antas magasinet så mye nedtappet at flommen tas opp av dette.

Dim. avløpsflom	22 m ³ /s,
flomstigning 0,96 m	
Påregnelig maksimalflom	30 m ³ /s,
flomstigning 1,03 m	

6.0 LANDSKAPSMESSIGE FORHOLD

Tilleggsregulering av Botnastølsvatn vil ikke medføre noen bygningsmessige tiltak eller andre inngrep i naturen. Alle slike forhold vil være uendret i forhold til nåværende regulering.

Inngrep nevnt i det følgende kapittel gjelder byggingen av Oslansbotten kraftverk, er hjemlet under eksisterende konsesjon og vil være de samme også ved en utbygging uten reguleringsendring.

6.1 Massetak.

Utbyggingen medfører ikke åpning av nye massetak. Ingen dammer skal bygges og betong vil sannsynligvis bli fraktet fra Førde.

6.2 Riggområde.

Riggområdet er vist på situasjonsplanen, tegning nr. 1384-103.

6.3 Steintipper.

Bygging av kraftstasjonen medfører sprengning av ca. 3 500 m³ fjell fra tunnelen. Massene vil antakelig bli benyttet i adkomstvegen frem til påhugget og det antas at alt vil bli brukt der. Hvis det skulle bli stein til overs, vil den bli brukt til forsterkningslag i plassen rundt kraftstasjonen.

6.4 Veger.

Det vil sannsynligvis bli bygget en adkomstveg til tunnelpåhugget fra stasjonsområdet på ca. 1 300 m.

Ved bygging av vegen vil det ved trasévalg og utførelse bli tatt rimelige landskapsmessige hensyn for å få en så skånsom utførelse som mulig.

6.5 Anleggslinjen.

Det skal bygges en permanent 22 kV linje fra Osland og inn til kraftstasjonen langs vegen. Denne linjen benyttes som anleggslinje i byggetiden og som permanent overføringslinje når anlegget er i drift.

9.0 ALMENE FORHOLD SOM BERØRES AV DEN ENDREDE REGULERING, SKADER, ULEMPER

9.1 Ferdsl.

I området som skal utbygges, fantes tidligere ingen veger, bare et par stier fra Osland gård langs Oslansvatn og opp til Botnastølsvatn og Svelivatn.

I forbindelse med utbyggingen er det bygget en adkomstveg til den planlagte kraftstasjonen fra Osland gård, og det vil kanskje bli behov for en enkel adkomstveg fra kraftstasjonen til tunnelpåhugget.

I anleggsperioden vil det bli en del trafikk på den nye vegen inn til kraftstasjonen.

Uttalelse fra Askvoll friluftsnemnd er vedlagt i bilag 1.

9.2 Fiske.

Fiskerikonsulenten i Vest-Norge har i løpet av september 1982 gjennomført fiskeundersøkelser i Botnastølsvatn. Rapport fra disse undersøkelser finnes vedlagt som bilag 3.

Videre foreligger det en uttalelse fra Askvoll innlandsfiskerikommisjonen i bilag 2.

9.3 Viltbiologiske forhold.

Det foreligger en uttalelse fra Askvoll vilt-nemnd som konkluderer med at utbyggingen ikke vil få særlige konsekvenser for de viltartene som finnes i området. Se bilag 4.

9.4 Jordbruksinteresser.

Landbruksnemnda i Askevoll har vurdert prosjektet og funnet at det ikke påvirker jordbruksinteresser i området, slik det fremgår av bilag 5.

9.5 Erosjonsforhold ved senkning av Botnastølsvatn.

Mulig erosjon som følge av senkning av vannstanden er vurdert på grunnlag av befaring, flyfoto- og kartstudier, samt generelle inntrykk av løsmassetyper i området, bl. a. i forbindelse med damutbedringsarbeid ved Svelivatn.

Det er ikke utført grunnundersøkelser med henblikk på vurdering av mulig erosjon.

Ved at LRV senkes, vil bekker som renner inn i magasinet erodere. Omfanget av erosjonen er avhengig av massebeskaffenheten og gjennomsnittlig gradient over erosjonsbasis. Erosjonsbasis representeres av magasinets vannstand, og derfor øker gravingen når vannet senkes og gradienten blir større.

På grunn av massebeskaffenheten, og at endringen i regulering ikke medfører heving av dagens vannstand, vil mulige skader p. g. a. bølgeslag få et svært beskjedent omfang.

Strandsonen rundt Botnastølsvatn er stort sett dekket med løsmasser. Ved innløpene av bekker i vestenden er det et område som består av fluviale avsetninger i form av grus og sand. På syd-østsiden er det stedvis blokkig ur til under eksisterende LRV. Strandsonen forøvrig er dekket med steinig morene.

Bunnhelningen er størst langs vannets syd-østre strandsone, mens den er ganske slak på nord-vestsiden, bortsett fra de siste 3 m ned mot LRV. Stein- og blokkinnholdet i massene antas å være tilstrekkelig til å gi naturlig stablisering av bekkelene uten erosjon av betydning. I vannets syd-vestre ende, der løsavsetningene består av sand og grus, renner det to relativt store bekker inn i magasinet. Det må her forventes relativt omfattende erosjon ved lav magasin vannstand, muligens kan det dannes opptil 4-5 m dype raviner. Det er imidlertid lite sannsynlig at erosjonen medfører skader i terrenget over HRV.

Med søknaden låg ved eit utkast til manøvreringsreglement som viste vanlege vilkår.

Frå bilaga til utgreiinga tek ein med:

Askvoll innlandsfiskerinemnd, vedtak i møte 27. oktober 1982:

«I samband med tilleggsreguleringa vil innlandsfiskerinemnda pålegge at det vert utført regelmessig prøvefiske i Botnastølsvatnet kvart år dei fem fyrste åra.

Ein føreset at nemnda vert gjort kjend med resultatet frå framtidige prøvefiske.»

Nemnda syner til rapport av september 1982 frå *Fiskerikonsulenten i Vest-Norge* om prøvefiske i Stongfjordvassdraget, sitat:

«*Botnastølsvatn* 296 m o. h. Areal 316 da (HRV).

Vatnet er omgjeve av gras og lyngmark med innslag av lauvskog. Det er gode gyte-tilhøve i tilløpsbekkane i sør-vestre enden av vatnet. Her finn vi og det meste av gruntnområda.

Prøvefiske med ein garnserie gav 112 fisk, ei røye og resten aure. Fisken var av mindre god kvalitet. Om lag 1/3 med lys raud kjøtfarge, resten kvit. Fisken veks jamt bra fram til 4-års alderen, deretter stagnasjon. Mageinnhaldet var variert, med fjørmyggpupper, vårflugelarver og vasskalvar som dei viktigaste gruppene.

Konsekvens av nye reguleringsplanar.

Vatnet er i dag heva med 3 meter. Det er søkt om 6 m senking. Dette vil gje ei reguleringshøgde på 9 m. Ved planlagt LRV vil arealet av vatnet verta redusert med 42,4 %. Dette vil turrleggja store område i sør-vestre enden av vatnet. Dette området er det viktigaste oppvekstområdet for småfisk i vatnet og det viktigaste produksjonsområdet for næringsdyr. Dei beste gytebekkane renn også ut i dette området.

Bekkane vil føra til utgraving og utvasking i gruntnområda. Reguleringssona vil verta utvaska av dei stadige variasjonane i vasstanden, og bekkane vil her grava seg løp og føra til utrasing. Korleis bekkane vil sjå ut med omsyn til fall er det umogeleg å seia.

Dersom det er låg vasstand om hausten, kan fisken få vanskar med å gå opp i bekkane som kjem frå Svartetjørn. For å sikra god rekruttering bør ikkje vatnet vera nedtappa om hausten. Ein viss reduksjon i rekrutteringa er likevel berre ein fordel.

På lengre sikt vil Botnastølsvatn få eit redusert potensiale som fiskevatn. Vatnet bør fiskast hardt med garn, omfar 24–30. Oppfiska kvantum bør liggja omkring 200 kg for året til kvalitet og storleik er auka monaleg. Varig avkastning er truleg om lag 150 kg/år, etter reguleringa om lag halvparten.»

Askvoll viltnemnd, brev av 3. juli 1982:

«Etter det ein kan sjå vil ikkje reguleringa få særlege konsekvensar for dei viltartane som held til i det aktuelle reguleringsområdet.»

Askvoll friluftsnemnd, møte 2. juli 1982:

«Ein kan konstantere at det i området Oslandsbotten–Botnastølen–Svelia er store almenne friluftsinnteresser. Det er såleis ikkje til å unngå at det her vert kryssande interesser mellom utbygging og vern mot inngrep i naturen.

På denne bakgrunn er det difor ikkje ynskjeleg med sterkare regulering enn det som er lagt fram i planane for vassdraget.»

Askvoll landbruksnemnd, har i møte 13. oktober 1982 ingen merknader til søknaden.

Søknaden blei kunngjort i Norsk lysingsblad og i lokalpressen og send distriktet til fråsegn.

Fråsegnene er:

Askvoll kommune, vedtak (mot 2 røyster) i møte 14. juni 1983:

«Rådmannen rår i saksframlegg av 4. juni 1983 til slik innstilling:

«Askvoll kommunestyre tilrår at Ytre Fjordane Kraftlag sin søknad om tilleggsregulering av Botnastølsvatnet i Stongfjordvassdraget vert etterkomen under føresetnad av:

1. At søkjaren (YFK) utan utgift for Askvoll kommune, vert pålagd å syte for at heile vegen frå Rv-609 og fram til kraftanlegget vert til fri bruk for ålmenta.
2. At Askvoll innlandsfiskerinemnd sitt vedtak om prøvefiske i Botnastølsvatnet kvart år dei fem første åra vert etterkomen.»

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane har med brev av 2. februar 1984 sendt inn innkomne distriktsfråsegner. Han uttaler:

«*Fylkesmannen* viser til fråsegnene og kan for sin del rå til at søknaden vert imøtekommen. Ein føreset at det så langt råd er vert teke omsyn til krav og ynskjemål frå høyringsinstansane.»

Miljøvernaveilinga hos fylkesmannen i Sogn og Fjordane har i ei utgreiing av januar 1984 følgjande konklusjon og tilråding:

«Konsesjonssøknaden om tilleggsregulering av Botnastølsvatnet er mangelfull med omsyn til utgreiingar om skadeverknader for miljøverninteressene.

Berre for fagområdet ferskvassfisk ligg det føre ei fagleg utgreiing om konsekvensane av utbygginga. Når det gjeld fagområda friluftsliv og vilt ligg det berre føre fråsegner (frå friluftsnemnda og viltnemnda i Askvoll). For fagområdet naturvern finst ikkje registreringar eller vurderingar. Vassforsyning- og resipienttilhøva er også mangelfullt utgreidde.

Etter det vi kjenner til låg det heller ikkje føre utgreiingar om skadeverknader for miljøverninteressene då det vart gjeve kon-

sesjon for utbygging av Stongfjordvassdraget i 1980.

Miljøvernavdelinga har såleis ikkje grunnlag for å vurdere kva konsekvensar utbygging av Stongfjordvassdraget har for miljøverninteressene.

Den omsøkte tilleggsreguleringa av Botnastølsvatnet vil føre til auka ulemper for fiske og friluftsliv i høve til den konsesjonsgjevne utbygginga av Oslandsbotten kraftverk.

Ettersom vassdraget alt er påverka av store inngrep i samband med tidlegare og igangsett kraftutbygging og Botnastølsvatnet alt er regulert, vil miljøvernavdelinga likevel ikkje rå frå tilleggsreguleringa. Denne tilrådinga vert gitt med atterhald om manglande kunnskap om vassdraget og moglege andre skadeverknader på naturmiljøet.

Av omsyn til friluftsliv/landskapstilhøva og fiskeproduksjon/gytetilhøva bør det fastsetjast eit manøvreringsreglement som sikrar relativt høg vass-stand om sommaren og hausten.

Miljøvernavdelinga er kjend med at det tidlegare, med berre Stongfjorden kraftverk i drift, har vore ei sterk regulering med hyppig variasjon av vass-standen i Oslandsvatnet. YFK har opplyst at det i sommerhalvåret vil bli ein meir stabil vass-stand i Oslandsvatnet med Oslandsbotten kraftverk i drift. Dette ser miljøvernavdelinga som positivt.

Miljøvernavdelinga vil vidare sjå det som ei føremon om kraftverka i vassdraget vert manøvrert slik at vass-standen også i Oslandsvatnet og Stongsvatnet vert relativt høg sommarstid.»

Miljøvernavdelinga var samd i *Fylkesfriluftsnemnda i Sogn og Fjordane* sitt vedtak i møte 2. juni 1983:

«Øvre del av Stongfjordvassdraget er ein mykje nytta innfallsport til det attraktive, nokså urørte fjellterrenget kring grensa mellom Askvoll og Fjaler. Området er også, trass reguleringsinngrep frå før, ein del brukt til småturar, sportsfiske m. v.

Viktigaste ulempene for friluftslivet av tilleggsreguleringa ut over det som følgjer av den tidlegare konsesjonsgjevne utbygginga av Oslandsbotten kraftverk, synest bli at store areal, særleg i sørvestre ende av Botnastølsvatnet, vil bli tørrlagde ved nedtappa magasin, og eventuelle skadeverknader for fiskeproduksjonen og fisket.

Fylkesfriluftsnemnda finn ikkje grunn til å gå imot den omsøkte tilleggsreguleringa ettersom Botnastølsvatnet alt er regulert noko, og det også elles er betydelege inngrep i området i samband med tidlegare og igangverande kraftutbygging.

Nemnda vil likevel be om at det av landskapsetiske omsyn og av omsyn til fiskeproduksjon/gytetilhøve vert vurdert å fastsetje eit manøvreringsreglement som sikrar relativt høg vass-stand om sommaren og hausten. Ettersom det normalt er om etterjuls-vinteren/våren at det er mest aktuelt å tappe magasin ned til LRV treng eit slikt tiltak venteleg ikkje føre til særleg tap i kraftproduksjonen.»

Med brevet frå Fylkesmannen i Sogn og Fjordane låg det vidare ved samrøystes positive vedtak om tilleggsreguleringen frå *fylkeslandbruksstyret* og *fylkesutvalget* i Sogn og Fjordane.

Av saksfremstillinga til sistnemnde går det fram at både *Nærings- og ressursutvalget* og elkonsulenten har uttala seg.

Det nasjonale kontaktutvalg for vassdragsreguleringer uttalar 2. mars 1984:

«Til søknaden generelt er å bemerke at den ikkje inneholder opplysninger om naturvitenskapelige forhold. Søknaden kan derfor ikkje være fullstendig jfr. NVE-Rundskriv 36 og 42. Da denne spesielle saken kun rommer senking av et allerede regulert vatn, har vi imidlertid av kapasitetsmangel valgt å gi saken lav prioritet. Planene omfatter en ytterligere regulering ved 6 meter senking av Botnastølsvatn. Vatnet er i dag hevet med 3 meter i forbindelse med tidligere reguleringer.

Vår vurdering bygger kun på foreliggende søknad med bilag. Den foreliggende fiskeribiologiske rapporten konkluderer med at ytterligere senkning vil ha lite å si for fiskeinteressene. I følge søknaden, må en anta at det oppstår relativt omfattende erosjon ved lav magasin vannstand, men at denne sannsynligvis ikke vil medføre skader i terrenget over HRV. Landvegetasjonen over HRV vil ut fra dette sannsynligvis ikke påvirkes av reguleringsplanene. Vurdering av regulerings effekter på vannvegetasjonen kan p. g. a. manglende datamateriale ikke gis.

Ut fra dette antas reguleringen ikke å berøre lokaliteter av spesiell stor naturvitenskapelig verdi.»

Landbruksdepartementet uttalar i brev av 12. april 1983 at dei ikkje har innvendingar til den planlagde tilleggsreguleringa.

Fiskeridepartementet, fråsegn av 29. april 1983:

«Saken er forelagt Kystdirektoratet og Fiskeridirektoratet til uttalelse.

Kystdirektoratet har med brev av 8. januar 1983 tilrådd at det i eventuell konsesjon settes vilkår om at utbyggeren må foreta og bekoste eventuelle undersøkelser om endrede isforhold i Stongfjorden som følge av reguleringen, samt at utbyggeren bekoster nødvendige tiltak for at ferdselen ikke skal forringes på grunn av mer is enn før utbyggingen.

Fiskeridirektoratet har med brev av 19. april 1983 bl. a. uttalt at det slutter seg til Kystdirektoratets uttalelse.

Fotostatkopier av Kystdirektoratets brev og Fiskeridirektoratets brev med vedlegg legges ved.

Fiskeridepartementet slutter seg til det direktoratene har uttalt.»

Fiskeridirektoratet, fråsegn av 19. april 1983:

«Saken har vært forelagt Havforskningsinstituttet samt Fiskerisjefen i Sogn og Fjordane.

Havforskningsinstituttet uttaler i brev av 22. februar 1983, kopi følger vedlagt:

«Som tidligere påpekt bør utbyggeren etter vår mening gi en vurdering av de mulige innvirkninger reguleringen vil få de fysiske og biologiske forhold i fjorden. Etter det vi forstår har Kystdirektoratet for sin del gitt bemerkninger av samme art.

Forøvrig synes den foreliggende søknad å omhandle en mindre utbygging. Der- som den beregnede maksimale vannfø- ring er liten, f. eks. mindre enn 5 m³/sek., er det antakelig ikke behov for noen om- fattende utredning av forholdene i Stongfjorden.»

Fiskerisjefen i Sogn og Fjordane uttaler i ekspedisjon av 14. april 1983, kopi følger ved- lagt:

«Ettersom fiskarane alt har vanskar med is i dette fjordområdet, bed ein om at det ved utforming av reguleringsforeseg- nene vert teke omsyn til dette slik at istil- høve i fjorden ikkje vert forverra.»

Det fremgår av brev av 24. mars 1983 fra vedkommende fiskerirettleder at det foregår litt garn- og linefiske samt reketrålning og fis- ke med krepseteiner i det aktuelle området. Det foregår også fiske her til matauke stort sett hele året. Fiskeridirektoratet er derfor enig med Kystdirektoratet i at det i en eventuell konsesjon settes vilkår om at ut- byggeren må foreta og bekoste undersøkel- ser vedrørende endrede isforhold i Stongfjor- den som følge av reguleringen. Videre at ut- byggeren må bekoste nødvendige tiltak for at ferdselen og fiskemulighetene ikke skal forringes på grunn av økede isproblemer.»

Desse fråsegna blei lagt fram for *Hydrolo- gisk avdeling, Iskontoret*, som i brev av 9. februar 1984 har uttala:

«Av konsesjonssøknaden fremgår det at tilleggsmagasinet i Botnastølsvatn ved å senke dette 6 m blir 1,25 mill. m³. Dette er tenkt benyttet til økt vinterkraft. Tenker vi oss dette magasinet tappet jevnt i perioden 1. november–1. mai gir dette en midlere- øking i vassføringen på 0,08 m³/s.

Om de nåværende isforhold i Stongfjorden har vi svært få opplysninger. Stongfjorden er imidlertid en åpen fjord og med sin kystnære beliggenhet vil vi anta at her sjelden skulle være isproblemer. Vi vil også anta at de ganger det er is i fjorden så har dette sam- menheng med den alminnelige vær-situasjon og ikke driften av kraftverket.

Etter dette finner vi heller ikke at den planlagte tilleggsregulering skulle føre til endringer i disse forhold.»

Riksantikvaren, fråsegn av 10. august 1983:

«Riksantikvaren har nå mottatt uttalelse fra fylkeskonservator. Ifølge uttalelsen berør- er neppe tilleggsreguleringen av Botna- stølsvatn kulturminner fra nyere tid. Vi har

av denne grunn ikke innvendinger mot en videre utbygging etter de foreliggende pla- nene.

Dersom utbygger under arbeidet med til- leggsregulering allikevel skulle støte på kul- turminner, bør de generelle konsesjonsbe- tingelser som benyttes i andre saker også gjelde i dette tilfelle.»

Historisk museum i Bergen, fråsegn av 15. september 1983:

«Historisk museum har i juni i år gjennom- ført arkeologiske registreringer i Stongfjord- vassdraget. Registreringene gir grunnlag for å konkludere med at utbyggingen ikke kom- mer i konflikt med kulturminner fra forhisto- risk tid/middelalder.»

Statens forurensningstilsyn, SFT, uttaler i brev av 11. mars 1983:

«Det er ingen bosatte ved Botnastølsvat- net. Ved den eksisterende regulering er det erodert betydelige mengder torv. Torvmas- sene har stort sett sedimentert i magasinet under lavest regulert vannstand. Den plan- lagte senking av lavest regulert vannstand vil føre til ny erosjon i torvmassene. I den første tiden etter senkning antas at vannet vil bli misfarget og ha høyt partikkelinnhold i Botnastølsvatnet og nedenforliggende vassdrag.

Vannføringssendringen som denne tilleggs- reguleringen medfører er liten og vil neppe i særlig grad endre resipientforholdene på strekningen nedenfor Botnastølsvatnet. Langs vassdraget er det noen få gårdsbruk.

Vi foreslår at det i en eventuell tillatelse tas med et generelt vilkår om tiltak mot for- urensninger og som vil dekke de forhold som er nevnt over.

SFT foreslår at følgende vilkår etter lov om vern mot vannforurensning (§§ 4 og 10) tas med i en eventuell tillatelse til tilleggsre- gulering:

– Utbyggeren plikter etter vedkommende departements bestemmelser å utføre eller bekoste tiltak som er påkrevet for å av- verge eller redusere virkningen av for- urensning som står i forbindelse med ut- byggingen.»

Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk, DVF, brev av 14. februar 1983:

«Den regulering som det nå søkes om vil gi markert dårligere næringsforhold for auren i Botnastølsvatn. Vi mener likevel at de konsesjonsvilkår om ble fastsatt ved kgl. res. av 4. juli 1980 vil gi tilstrekkelig hjemmel for å fastsette kompensasjonstiltak.

Vi kan ikke se at ytterligere regulering av dette vatnet vil ha merkbare skadevirk- ninger for viltet.

Vi foreslår etter dette ikke tillegg i de vil- kår som ble fastsatt i kgl. res. av 4. juli 1980.»

Ytre Fjordane Kraftlag har sett dei inn- komne fråsegnene og har i brev av 19. mars 1984 uttala:

«Då alle instansar med mindre merknader tilrår søknaden finn vi ingen grunn til vidare merknader frå vår side.

Vi vonar på svar på søknaden snarast mogleg. Oslandsbotn kraftverk er venta sett i drift i juni mnd. d. å.»

Hovudstyret vil merka:

Svelivvatn, Søndre del	391,6	379,0	12,6	
Svelivvatn, Nordre del	391,6	378,0	13,6	3,84
Botnastølsvatn	295,3	292,3	3,0	0,88
Oslandsvatn	99,1	93,0	6,1	
Stongsvatn	99,1	89,0	10,1	4,57
Sum				9,29

Fallet frå Stongsvatn (som kommuniserer med Oslandsvatn) og ned til sjøen i Stongsfjorden er tidlegare utbygd i Stongfjord kraftverk.

Post 4 i løyvet av 4. juli 1980 har krav om utbygging av Stølsfossen, som er fallet nedanfor Botnastølsvatn. Inntaket til tillaupstunnelen er alt etablert i Botnastølsvatn på nivå 6 m under det som til nå har vore nytta som LRV.

Det nye kraftverket Oslandsbotten er meldt sett i drift 1. juli 1984.

Plan og søknad.

Planen går ut på å utnytte den senking av Botnastølsvatn som er gjort mogleg ved plasseringa av inntaket til det nye Oslandsbotten kraftverk.

Søknaden etter vassdragsreguleringsloven gjeld ei ytterlegare regulering av Botnastølsvatn med senking 6 m utover dei 3 m som alt er oppdemd. Den omsøkte senkinga gjeld mellom kotene 292,3 og 286,3 som svarar til eit tilleggsmagasin på 1,25 mill. m³ utover nåverande magasinivolum på 0,88 mill. m³.

Då utslaget under vatn alt er utført, vil det ikkje bli anleggskostnader ved den ytterlegare reguleringa av Botnastølsvatn.

Vinst i produksjon og verdien av denne:

For å vurdere vinsten mot ulempene grunna senkinga av Botnastølsvatn har Vassdragsdirektoratet kome til følgjande:

I dei to kraftverka nedanfor Botnastølsvatn er årleg innvunne flaumtap 0,4 GWh og foredlingsvinst frå sommar- til vinterkraft 0,5 GWh.

Generelt.

Ved kgl. res. av 4. juli 1980 fekk Ytre Fjordane Kraftlag konsesjon på bruksrett til vassfall i Stongfjordvassdraget fram til 18. juni 2015.

Rekna ovanfrå i vassdraget er under hand opplyst at følgjande ukonsederte reguleringar blir nytta i dag:

HRV	LRV	Reg.høyde	Mag.-volum mill. m ³
391,6	379,0	12,6	
391,6	378,0	13,6	3,84
295,3	292,3	3,0	0,88
99,1	93,0	6,1	
99,1	89,0	10,1	4,57
			9,29

Med prisnivå januar 1984 er kapitalisert verdi over 40 år og med 7 pst. rente utrekna til 2,58 mill. kroner. På årsbasis blir dette kr. 193 500,-.

Vidara vil Vassdragsdirektoratet syne til at utover vinst i kraftproduksjon vil senkinga gjere flaumfaren mindre.

Kraftgrunnlag.

Søkjaren har rekna regulert vassføring frå Botnastølsvatn grunna 5,97 mill. m³ magasin i eit bestemmende år til 0,56 m³/s i det nye Oslandsbotten kraftverk, men han har ikkje rekna at vassføringa frå før er auka ved dei ukonsederte magasinane.

Hovudstyret har kome til at reguleringa gir ei regulert vassføring i Oslandsbotten kraftverk i eit bestemmende år på 0,59 m³/s mot 0,54 m³/s før omsøkte regulering.

Tilsvarende tal for Stongfjord kraftverk er i same følgd 1,14 m³/s og 1,09 m³/s. Auken i bestemmende regulert vassføring grunna tilleggsreguleringa er derfor 0,05 m³/s i begge kraftstasjonane.

Med fallhøgder ved regulert vassføring i dei to kraftstasjonane på 187,3 m og 96,8 m rekna ovanfrå blir utrekningsgrunnlaget 125 nat.-hk og 65 nat.-hk i følgd.

Skadar og ulemper.

Etter det som er kome fram under sakshandsaminga reknar ein med at skadeverknadene ved prosjektet stort sett vil bli små.

I sjølve Botnastølsvatn kan næringsgrunnlaget for fisken (aure), fiskeproduksjon og fiske bli endra grunna tørrlegging av store areal, særleg i sørvestre ende av vatnet.

Alt ved den eksisterande reguleringa er etter måten store mengder torv erodert og

stort sett sedimentert i magasinet under eksisterande LRV. Den planlagde senkinga vil føre til ny erosjon og sedimentering av torvmassene, men ikkje i noko høve skulle det bli skadar over HRV.

I den første tida etter senking kan vatnet bli misfarga og få eit høgt innhald av partiklar i Botnastølsvatn og nedanfor i vassdraget. Auka magasinering om sommaren fører til redusert vassføring i vassdraget lenger nede. Det er bare i den første tida etter senkinga at resipientforholda kan bli merkbart endra.

Vassdragsdirektoratet har stilt spørsmål om den auka kraftvinsten som gjekk fram av søknaden står i et rimeleg forhold til dei skadane og ulempene som tilleggsreguleringa fører med seg. Ved nærare utrekningar er ein som før vist kome til at vinsten blir høgare enn først antatt.

Det ligg ikkje føre andre innvendingar frå naturvitenskapleg hald og heller ikkje frå friluftshald eller frå andre almene interesser.

Reguleringa er tatt ut av Samla Plan.

Hovudstyret rår til at søknaden blir innvilga på dei vilkåra og med det manøvreringsreglement som ligg ved.

Spesielt vil ein nemne følgjande om vilkåra:

Post 1 (konsesjonstid):

Reguleringskonsesjonen foreslås å gjelde til 18. juni 2015 slik som for bruksrettskonsesjonen.

Post 2 (konsesjonsavgifter):

Hovudstyret ønskjer av praktiske grunnar at alle avgiftsutrekningar og delingssaker innan eit vassdrag der fleire konsesjonar gjeld, skal være samanfallande.

For avgifter til kommunar er dette mogleg i denne sak, men grunna forskriftene er dette ikkje mogleg for avgifta til staten. Bruksrettskonsesjonen har vilkår om prøving av denne avgifta etter 10 år frå konsesjonsdatoen, mens det i denne saka må gis krav om prøving etter 5 år fra det år konsesjon blir gitt. For at satsen til staten for dei to konsesjonane skal bli tilnærma like, rår Hovudstyret til ei avgift til staten på kr. 1,50 pr. nat.-hk for reguleringa.

Tilsvarande rår ein til at avgiftssatsen til kommunar til kvar tid bør vera den same som satsen for bruksrettskonsesjonen.

Post 4 (tersklar m. v.):

Posten er teke med i den vanlege form.

Post 7 (konsesjonskraft):

Posten er teke inn i vanleg form.

Post 8 (forurensning m. v.):

Forslaget er likelydande med forslaget frå Statens forurensningstilsyn.

Øvrige merknader:

Direktoratet for vilt- og ferskvannsfisk (DVF) uttala at dei konsesjonsvilkår som blei fastsette ved kgl. res. av 4. juli 1980 vil gi tilstrekkeleg heimel for å fastsette kompensasjonspålegg.

Likeeins er det i bruksrettskonsesjonen av 4. juli 1980 eit vilkår om naturforekomster og fornminne m. v. Riksantikvaren rår til at tilsvarande vilkår bør gjelde for denne reguleringskonsesjon. Hovudstyret syner til at Riksantikvaren trekker den alt utførde anleggsvegen inn i merknadene sine. For senkinga av Botnastølsvatnet finn derfor Hovudstyret at vilkår som tilrådd av Riksantikvaren ikkje trengst her.

Manøvreringsreglementet

skal formelt berre gjelde den ytterligere reguleringa av Botnastølsvatn.

Miljøvernavdelinga hos fylkesmannen i Sogn og Fjordane og Fylkesfriluftsnemnda gjer tilråding om at det bør fastsetjast eit manøvreringsreglement som sikrar ein relativt høg vasstand om sommaren og hausten i Botnastølsvatn og relativ høg vasstand sommarstid i Oslandsvatnet og Stongsvatnet.

Avdelinga syner til at søkjaren skal ha opplyst at det i sommarhalvåret vil bli ein meir stabil vasstand i Oslandsvatnet enn før nå som det nye kraftverket kjem i drift.

Vassdragsdirektoratet syner til at senkinga aukar magasinprosenten frå 7 pst. til 17 pst. i partialfeltet til Botnastølsvatn, og frå 20 pst. til 25 pst. når ein ser på heile nedbørfeltet til Oslandsbotten kraftverk. Ein er difor samd i at det bør takast med ein post i manøvreringsreglementet om at vasstanden bør haldast over ei viss høgd i Botnastølsvatnet over ein nærare definert periode om sommaren og hausten. Då vatnet i prinsippet tidlegare kunne vore nedtappa til tidlegare LRV som for øvrig var naturleg vasstand, vil Hovudstyret rå til at det ikkje kan tappast under denne vasstanden i perioden 1. mai–30. september.

Saksdokumenta følgjer.

Behandla i møte 10. desember 1984.»

Hovedstyrets forslag til vilkår for tillatelse for Ytre Fjordane Kraftlag til å foreta regulering av Botnastølsvatn i Stongfjordvassdraget, Askvoll kommune:

«1.

(Konsesjonstid.)

Reguleringskonsesjonen gjelder til 18. juni 2015.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

(Konsesjonsavgifter.)

For den øking av vasskraften som ved reguleringen innvinnes for eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse betale følgende årlige avgifter: Til statens konsesjonsavgiftsfond kr. 1,50 pr. nat.-hk. Til konsesjonsavgiftsfondet i de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer den til enhver tid samme årlige avgift i kr. pr. nat.-hk som gjelder for bruksrettskonsesjonen av 4. juli 1980.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny prøvelse etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Økingen av vasskraften skal beregnes på grunnlag av den øking av vassføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av økingen forutsettes det at magasinets utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lavvassperioden blir så jevn som mulig. Hva som i hvert enkelt tilfelle skal regnes som innvunnet øking av vasskraften avgjøres med bindende virkning av Olje- og energidepartementet.

Plikten til å betale avgiftene inntreffer etter hvert som den innvunne vasskraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 % rente.

3.

(Kontroll med betaling av avgift m. v.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vassforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 7 skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4.

(Terskler m. v.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vassføring eller vasstand, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler (grunndammer), foreta elvekorrekasjoner, opprensninger m. v. for å redusere skadevirkninger.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE/Vassdragsdirektoratet. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

5.

(Manøvreringsreglement m. v.)

Vassslippingen skal foregå overensstemmende med et manøvreringsreglement som Kongen på forhånd fastsetter.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

En norsk statsborger som NVE/Vassdragsdirektoratet godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før reglementet er fastsatt.

For så vidt vassslippingen foregår i strid med reglementet, kan konsesjonæren pålegges en tvangsmulkt til staten av inntil kr. 1 000,- for hver gang etter Olje- og energidepartementets nærmere bestemmelse.

6.

(Hydrologiske observasjoner,
kart m. v.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet

utføre de hydrologiske observasjoner som i det offentlige interesse finnes påkrevet og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vasstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

7.

(Konsesjonskraft.)

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvatn er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som Olje- og energidepartementet bestemmer, inntil 10 % av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 2).

Fordelingen av kraften bestemmes av Olje- og energidepartementet. Staten forbeholdes rett til inntil 5 % av kraften.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig. Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter Olje- og energidepartementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører konsesjonæren eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten denne er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris.

Uenighet om prisen avgjøres av Olje- og energidepartementet.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av

konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 2,00 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anleggene for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

8.

(Forurensning m.v.)

Utbyggeren plikter etter vedkommende departements bestemmelser å utføre eller bekoste tiltak som er påkrevet for å avverge eller redusere virkningen av forurensning som står i forbindelse med utbyggingen.

9.

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene.)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av departementet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 5, 7, og 9 kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i vassdragsreguleringslovens § 12, post 17.

For overtredelse av de i konsesjonen innfattede bestemmelser påløper en tvangsmulkt på kr. 1 000,- pr. dag eller kr. 5 000,- for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Mulkten kan inndrives ved utpanting.

10.

(Tinglysing.)

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Olje- og energidepartementet kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringene kan medføre forpliktelser.»

Hovedstyrets forslag til manøvreringsreglement:

«1.

A. Reguleringsmagasin:

	Naturlig vannstand	Reguleringsgrenser		Reg.høgde m
		Øvre	Nedre	
Svelivatn, Søndre del		391,6	379,0	12,6
Svelivatn, Nordre del		391,6	378,0	13,6
Botnastølsvatn	292,3	295,3	286,3	9,0
Oslandsvatn		99,1	93,0	6,1
Stongsvatn		99,1	89,0	10,1

Høydene refererer seg til NGO's høydesystem. Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vasstandsmerker som det offentlige godkjenner.

B. Overføringer:

Avløpet fra nedbørsfelt (ca. 0,9 km²) til Stongstølsvatn er overført til Stongsvatn for magasinering.

2.

I perioden 1. mai – 30. september skal vassstanden i Botnastølsvatn ikke være under naturlig vasstand 292,3 m.

3.

Ved manøvreringen skal det tas for øye at vassdragets flomvassføring såvidt mulig ikke økes. For øvrig kan tappingen skje etter kraftverkets behov.

4.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende samt at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vasstander samt observeres og noteres om det forlanges, nedbørmengder, temperatur, snødybder m.v. Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som regulanten plikter å oppbevare så lenge reguleringen består.

5.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen kan bestemme hvor damvokteren skal bo og at han skal ha telefon i sin bolig.

6.

Mulig tvist om forståelse av dette reglement avgjøres med bindende virkning av departementet.

7.

Viser det seg at vassslippingen etter reglementet medfører skadelige virkninger for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

Endringer i reglementet kan bare foretas etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Hovudstyret si innstilling er sendt fylgjande instansar til uttale:

Landbruksdepartementet har i brev av 16. januar 1985 uttala fylgjande:

«Da den omsøkte senkings (6 m) innvirkning på landskapsbilde/friluftsliv/fiske, av Fylkeslandbruksstyret antas ikke å ha innvirkning på ressursituasjonen for landbruket i området, antar vi at skadevirkningene ikke er av økonomisk betydning for utnyttelsen av utmarka. Det foreslåtte manøvreringsreglement avdemper dessuten deler av de nevnte skadevirkninger.

Landbruksdepartementet har følgelig ingen innvendinger til den omsøkte tilleggsregulering.»

Frå Askvoll kommune er motteke utskrift av møtebok for Askvoll formannskap frå møte 5. februar 1985 og for Askvoll kommunestyre frå møte 19. februar 1985:

«Rådmannen har i saksframlegg av 29. januar 1985 gjort greie for saka.

Formannskapet:

Innstilling:

Askvoll kommune krev at vedtaket i kommunestyremøtet 14. juni 1983, sak K 81/83, vert teke inn i konsesjonsvilkåra.

Vedtaket lyder slik:

«Askvoll kommunestyre tilrår at Ytre Fjordane Kraftlag sin søknad om tilleggsregulering av Botnastølsvatnet i Stongfjordvassdraget vert etterkomen under føresetnad av:

1. At søkjaren (YFK) utan utgift for Askvoll kommune, vert pålagt å syte for at heile vegen frå RV-609 og fram til kraftanlegget vert til fri bruk for ålmenta.
2. At Askvoll innlandsfiskenemnd sitt vedtak om prøvefiske i Botnastølsvatnet kvart år dei fem første åra vert etterkomme.»

*Kommunestyret:**Vedtak:*

Formannskapet si innstilling vart samrøystes vedteken.»

Kommunal- og arbeidsdepartementet har uttala fylgjande i brev av 28. februar 1985:

«Vi viser til brev 3. januar 1985.

Kommunaldepartementet har ingen vesentlige merknader i ovennevnte sak. Vi gjør imidlertid oppmerksom på at eventuelle konsesjonsavgifter til kommuner skal inngå i et næringsfond som disponeres etter vedtekter godkjent av Kommunaldepartementet.»

Finansdepartementet har uttala fylgjande i brev av 6. mars 1985:

«Det vises til Olje- og energidepartementets brev av 3. januar 1985 med vedlegg, samt samtale med konsulent Eldøy.

Sett på bakgrunn av at den omsøkte regulering vurderes som økonomisk lønnsom, og at skadevirkningene vil være minimale, har Finansdepartementet ingen innvendinger mot at Ytre Fjordane Kraftlag gis konsesjon for tilleggsregulering av Botnastølsvatn i Stongfjordvassdraget.

Finansdepartementet har fått opplyst at konsesjonsavgiften til kommunen er satt til kr. 6,- pr. nat.-hk. Finansdepartementet har ingen merknader til dette. Konsesjonsavgiften til staten bes imidlertid ikke satt lavere i forhold til gjeldende maksimalsats enn det som er foreslått for avgiften til kommunen. Dette skulle tilsi en konsesjonsavgift til staten på kr. 2,- pr. nat.-hk.»

Frå Sogn og Fjordane fylkeskommune er fylgjande brev av 14. mars 1985 motteke:

«Saka var føre i fylkesutvalet i møte 6. mars 1985, og det vart gjort vedtak såleis:

«Fylkesutvalet syner til sitt vedtak i sak 192/83, og rår til at Ytre Fjordane Kraftlag sin søknad om tilleggsregulering av Botnastølsvatn i Stongfjordvassdraget vert imøtekomen.

Dette til orientering.»

Miljøverndepartementet har i brev av 1. april 1985 uttala fylgjande:

«Vi viser til Deres brev av 3. januar 1985.

Planen går ut på å utnytte den senkning av Botnastølsvatn som er gjort mulig ved plassering av inntaket til det nye Oslandsbotten kraftverk i Askvoll kommune. I de to kraftverkene nedenfor vatnet vil omsøkte senkning på 6 meter kunne innvinne et årlig

flomtap på 0,4 GWh og gi en foredlingsgevinst fra sommer til vinterkraft på 0,5 GWh.

Prosjektet er tatt ut av Samlet Plan.

Miljøverndepartementet vil ikke frarå at det blir gitt tillatelse til omsøkte senkning etter Hovedstyrets innstilling.

Tillatelse etter lov om vern mot forurensninger og om avfall.

Det kan gis tillatelse til tilleggsregulering etter lov om vern mot forurensninger og om avfall § 11 på følgende vilkår:

- Utbygger plikter etter vedkommende departementets nærmere bestemmelser å utføre eller bekoste tiltak som er påkrevet for å avverge eller redusere virkningen av forurensning som står i forbindelse med utbyggingen.»

Departementet sine merknader:

Føreliggande sak gjeld ein søknad frå Ytre Fjordane Kraftlag om løyve til tilleggsregulering av Botnastølsvatn i Askvoll kommune i Sogn og Fjordane.

Historikk:

Ved kongelig resolusjon av 18. september 1906 fekk The British Aluminium Company konsesjon på ein del eigedomar og rettar i Stongfjordvassdraget. Løyvet omfatta m. a. rett til vassføringa i heile nedbørsfeltet til Stongselva, rett til å regulere Stongsvatn, Oslandsvatn, Botnastølsvatn, Svelivatn, Svartekjønn og Nøksvatn og rett til fallet frå Stongsvatn og fallet frå Botnastølsvatn (Stølsfossen). Vassdraget vart utbygd i 1980 med Stongfjord Kraftverk som nyttar fallet frå Stongsvatn til sjøen. Svelivatn, Botnastølsvatn, Oslandsvatn og Stongsvatn vart regulert.

Fallrettane m. m. har vore overdrege fleire gonger før nåverande eigar, Askvoll kommune, fekk ervervskonsesjon ved kongelig resolusjon av 18. juni 1965. Ved same resolusjon fekk sivilingeniør Odd Gisle Helle bruksrettskonsesjon til rettane.

Ved kongelig resolusjon av 4. juli 1980 fekk så Ytre Fjordane Kraftlag bruksrettskonsesjon på fallrettane i vassdraget fram til 18. juni 2015. Post 4 i konsesjonsvilkåra stiller krav om utbygging av Stølsfossen. Ei utbygging basert på eksisterande reguleringar er gjennomført, og Oslandsbotten kraftverk vart sett i drift sommaren 1984.

Reguleringane som i dag vert nytta er fylgjande: Svelivatn, Søndre del er regulert med 12,6 m mellom kotane 391,6 og 379,0 og Nordre del med 13,6 m mellom kotane 391,6 og 378,0. Botnastølsvatn er regulert med 3,0 m mellom kotane 295,3 og 292,3.

Oslandsvatn er regulert med 6,1 m mellom kotane 99,1 og 93,0 og Stongsvatn med 10,1

m mellom kotane 99,1 og 89,0. Samla magasinivolum utgjør 9,29 mill. m³.

Planen:

Denne søknaden gjeld tilleggsregulering av Botnastølsvatn med 6 m senking ned til kote 286,3. Ei slik senking er gjort mogeleg ved plasseringa av inntaket til det nye Oslandsbotten kraftverk, og det vil difor ikkje påløpe anleggskostnader for reguleringa.

Tilleggsreguleringa vil auke magasinivolumet med 1,25 mill. m³ (nåverande volum er 0,88 mill. m³). Auken i regulert vassføring i eit bestemmande år er Hovudstyret kome til vil bli 0,05 m³/sek. i båe kraftverka, dvs. ein auke i Oslandsbotten kraftverk frå 0,54 m³/sek. til 0,59 m³/sek. og i Stongfjord kraftverk frå 1,09 m³/sek. til 1,14 m³/sek. Vassdragsdirektoratet har reikna ut at årleg innvunne flaumtap vil bli 0,4 GWh og foredlingsgevinst frå somar- til vinterkraft 0,5 GWh. Kapitalisert verdi av dette over 40 år med 7 pst. rente er utrekna til 2,58 mill. kroner (januar 1984), dvs. kr. 193 500 pr. år.

Utover vinst i kraftproduksjonen vil tilleggsreguleringa minske flaumfaren.

Skader og ulemper:

Store delar av Botnastølsvatn vil bli tørrlagt og med det vil næringsgrunnlaget for fisk bli vesentlig dårlegare.

P.g.a. eksisterande regulering er store mengder torv erodert og stort sett sedimentert i magasinet under LRV. Tilleggsreguleringa vil føre til ny erosjon i torvmassene, men ein reiknar ikkje med skader over HRV.

Endringa i vassføring er så lita at ein ikkje reiknar med vesentlege endringar i resipienttilhøva.

Ein reiknar ikkje med at ei tilleggsregulering vil medføre andre skadeverknader.

Vurdering:

Hovudstyret rår i si innstilling til at det blir gjeve løyve til tilleggsreguleringa, og ingen av høringsinstansane har uttalt seg mot reguleringa. Departementet finn at fordelane ved reguleringa klart overstig ulempe, og rår til at løyve blir gjeve på dei vilkår og med det manøvreringsreglement som Hovudstyret har innstilt på, med unntak av vilkåras post 2, sjå nedanfor. I samsvar med uttalen frå Miljøverndepartementet inngår i løyve og naudsynt løyve etter forurensningslova § 11.

Merknader til enkelte vilkår:

Post 2 (konsesjonsavgifter):

Hovudstyret har gjort framlegg om at avgifta til kommunar skal vera den same som avgifta etter bruksrettskonsesjonen av 4. juli 1980, p. t. kr. 6,- pr. nat.-hk, og departementet sluttar seg til dette. For at avgifta til Staten for dei to konsesjonane skal bli tilnærma like, har Hovudstyret rådd til ei avgift på kr. 1,50 pr. nat.-hk til staten. Finansdepartementet meiner avgifta til staten ikkje må settjast lågare i høve til gjeldande maksimalsatsar enn den som blir fastsett for kommunar, og ber difor om at avgifta til staten blir sett til kr. 2,- pr. nat.-hk.

Olje- og energidepartementet finn det rimeleg at avgiftene til stat og kommunar som regel står i same høvet til maksimalsatsane, og rår til ei avgift på kr. 2,- pr. nat.-hk til staten.

Konsesjonsavgiftene til kommunen skal gå inn i eit næringsfond som disponeras etter vedtekter godkjent av Kommunaldepartementet.

Post 8 (forureining m. v.):

Vilkåret er slik SFT har gjort framlegg om, og som Miljøverndepartementet krev for å gje løyve etter lov om vern mot forurensninger og om avfall § 11.

Andre merknader:

Askvoll kommune krev at konsesjonæren blir pålagt å syte for at vegen frå RV 609 og fram til kraftanlegget vert til fri bruk for ålmenta. Departementet viser til § 12 nr. 6 i vassdragsreguleringslova, som fastset at vegar m. v. skal kunne nyttast av ålmenta om ikkje anna vert særleg fastsett. I praksis har det likevel vore sett som føresetnad for å halde vegane åpne utanom anleggstida at det ligg føre avtale om vedlikehald mellom regulanten og representantar for ålmenta (f. eks. kommunen).

Askvoll kommune har også sett fram krav om påbod om prøvefiske i Botnastølsvatn dei fem fyrste åra etter ei eventuell tilleggsregulering. Hovudstyret har ikkje gjort framlegg om særlege vilkår av omsyn til fisket, avdi bruksrettskonsesjonen av 4. juli 1980 i post 14 fastset slike, og DVF har uttalt at ein der har heimel for å påleggje naudsynte tiltak. Departementet finn etter dette ikkje grunn til å stille vilkår av omsyn til fiske i reguleringskonsesjonen.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

I medhald av vassdragsreguleringslova av 14. desember 1917 får Ytre Fjordane Kraftlag

løyve til regulering av Botnastølsvatn i samsvar med Olje- og energidepartementets tilråding av 13. september 1985 og på dei vilkår som er innteke i nemnde tilråding.

13. A/s Rødøy-Lurøy kraftverk.

(Tillatelse til utbygging av Reppa kraftverk, 2. byggetrinn.)

Kongelig resolusjon av 18. oktober 1985.

Den foreliggende sak gjelder en søknad av 18. januar 1985 fra A/s Rødøy-Lurøy kraftverk om tillatelse til utbygging av Reppa kraftstasjon 2. byggetrinn.

Prosjektet har vært oppe til behandling tidligere. Imidlertid utsatte Stortinget behandlingen av dette og flere andre prosjekt i påvente av «Samlet plan for vassdrag» (jfr. St.prp. nr. 130 for 1981–82, og vedtak i Stortinget den 25. mars 1983). Samlet plan er ennå ikke ferdigbehandlet av Stortinget. Forholdet mellom den nye søknaden fra A/s Rødøy-Lurøy kraftverk og Stortingets vedtak av 25. mars 1983 tas opp som eget punkt i «departementets bemerkninger».

A/s Rødøy-Lurøy kraftverk sin søknad av 18. januar 1985 bygger på den tidligere søknaden. Hovedstyrets innstilling av 6. oktober 1981 og de uttalelser som departementet fikk inn i tilknytning til denne, gjengis derfor først.

Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen har i brev av 6. oktober 1981 avgitt følgende innstilling:

«Ved brev av 17. november 1980 har Hovedstyret mottatt følgende søknad fra Rødøy – Lurøy Kraftverk.

«A/s Rødøy-Lurøy Kraftverk søker med dette om tillatelse til å få bygge ut Reppa kraftstasjon med et maskinaggregat i tillegg til det bestående.

Kraftverket fikk ved Kronprinsregentens resolusjon av 28. mai 1957 tillatelse til erverv og regulering av Reppavassdraget. Konsesjonen omfatter tillatelse til å regulere Memrvatn og Reppavatn med henholdsvis 25 og 30 m senkning, dessuten adgang til å føre Memrvatn over til Reppavatn.

Fallhøyden fra Reppavatn til sjøen, 580 m, er utnyttet i Reppa kraftverk hvor det er installert en turbin på 7 300 Hk med en generator på 7 000 kVA, og en hovedtransformator på 7 000 kVA med omsetning 6,6/22 kV.

Plan for utvidelse

Allerede ved første utbygging av Reppa kraftstasjon var forutsetningen et 2. bygge-

trinn. Det ble også den gang på enkelte hold tatt hensyn til dette. Blant annet ble endevæggen i kraftstasjonen murt av teglstein for lettere å kunne rives. På kontrollrom er avsatt nødvendig plass til instrumenter for aggregat 2 både på kontrollpult og tavle. Videre er øvre del av rørgate dimensjonert med henblikk på to aggregater, og bukserør for avgrensning er påsveisert 930 m ovenfor kraftstasjonen. Dette bukserør blir det imidlertid ikke aktuelt å nytte seg av, idet det i den foreliggende utbyggingsplan er funnet mer lønnsomt å nytte bestående turbinrør til begge aggregater enn å legge så lang rørledning.

Eventuell overskuddskraft vil kunne leveres inn på 132 kV – overføringslinjen Salten – Helgeland som er knyttet til Reppa kraftstasjon gjennom en 10 000 kVA transformator 132/22 kV. Den sikkerhetsmessige fordel ved å ha to aggregater er også ting som i denne sammenheng må tillegges sin verdi.

Ulemper ved utbyggingen

De ulemper denne utbygging medfører, begrenser seg til å omfatte redusert mulighet for oppgang av fisk i Reppaelva og fare for økt isdannelse på indre Tjongsfjord.

I og med at overløpet fra Memor- og Reppavatnet helt eller delvis opphører, vil, ifølge utsagn fra eksperthold, muligheten for oppgang av fisk i Reppaelva reduseres. En vil imidlertid anta at avløpet fra Midtre- og Nedre Rismålsvatn og fra Breivikvatnet gir noenlunde tilstrekkelig vannføring til å holde eventuelle skadevirkninger på et minimumnivå.

Hva angår slipp av lokkeflommer, slik som omtalt i vedlagte skriv av 12. d. mnd. fra Fiskerikonsulenten i Nordland, gjør vi oppmerksom på at ingen av de to regulerede vannene har demning og lukearrangement for slipp av vann til dette formål.

Som følge av den økte vinterproduksjon som denne utbygging forutsetter, vil vannføringen fra kraftstasjonen bli større om vinteren, og dermed også bidra til økt isdannelse i fjorden. Vi viser i den anledning til vårt skriv av 8. oktober 1980 til statsmeteorolog Carl A. Boe og hans svar av 3. d. mnd. Videre hitsettes pkt. 4 i vårt brev til Dem datert 6. juni 1980.

«For å rå bot på eventuelle isproblemer i fjorden som følge av denne utbygging, er vi av den oppfatning at den løsning statsmeteorolog Carl A. Boe skisserer, trolig må være den enkleste og rimeligste. Avløpsvannet har idet det forlater avløpstunnelen en betydelig hastighet. Ved å utnytte denne energi i tillegg til høydeforskjellen over havflaten

skulle en anta at metoden skulle være brukbar. Før eventuelle tiltak settes i verk, må det her innhentes uttalelse fra eksperthold.

Planen omfatter videre utvidelse av kraftstasjonen og økning av maskininstallasjonen med et maskinaggregat på 6 MW. Like ovenfor kraftstasjonen påsveises avgrening på bestående turbinrør, og et ca. 20 m langt grenrør legges fram til det nye aggregatet.

Videre må nåværende transformator på 7 000 kVA utbyttes med en ny på 15 000 kVA, omsetning 6,6/22 kV. Denne blir da felles for begge maskiner.

Beregning av kraftøkningen

På utsnitt av gradteigskart i målestokk 1:50 000 som er vedheftet ing. A. B. Berdals utredning, er nedbørsfeltet for Memor- og Reppavatnet m/bekkeinntak inntegnet. Tidligere var dette felt beregnet til 11 km².

Da området i overveiende grad er dekket av isbre, er det meget vanskelig konkret å fastlegge feltets størrelse. Breen har i de senere år minket endel, og fast fjell er kommet i dagen der det tidligere var isbre. Dermed har vi ved befarung i terrenget kunnet konstatere at deler av nedslagsfeltet som før var beregnet å renne av i Midtre Rismålsvatn, har sitt avløp til Memorvatn. Dette innebærer at neslagsfelt og dermed også årsavløp for det regulerte området er større enn tidligere beregnet. En vil anta at et samlet felt på 13 km² medregnet bekkeinntaket må kunne være realistisk å regne med. Ved å utnytte avløpet fra dette felt med et aggregat til kraftstasjonen, vil den årlige kraftproduksjon kunne økes med ca. 17 GWh i følge utredning fra ing. A. B. Berdal som vi forøvrig viser til hva angår kraftøkning, produksjon og utbygging etc.

Fordeler ved utbyggingen

Med nåværende maskininstallasjon i kraftstasjonen er kapasiteten for liten til å dekke belastningen innen eget forsyningsområde i vinterhalvåret. Ved å bygge ut med et aggregat i tillegg vil eksisterende flomtap kunne nyttes til produksjon av kraft til dette formål.

Vi håper imidlertid at forebyggende tiltak i så henseende må kunne bero et år eller to etter at utbyggingen er fullført. Dette for bedre å høste erfaring og for å se om behovet er tilstede.

Hva angår bosetting, kan opplyses at det bor 10 familier langs Reppaelva med tilsammen 17 familiemedlemmer. Av disse har en familie 1 ungdomsskoleelev. Den øvrige bosetting består for en stor del av enslige og eldre ektepar.

En viser forøvrig til vedlagte utskrift fra møte i Rødøy helseråd.»

Den vedlagte utskrift fra *Rødøy helseråd* fra møte 13. oktober 1976 var slik:

«Helserådet har ingen innvendinger mot det planlagte 2. byggetrinn ved Reppa kraftverk.»

Å/s Rødøy-Lurøy kraftverk har tidligere i brev av 12. januar 1979 søkt om tillatelse til å overføre Midtre Rismålsvatn til Memorvatn og om utvidelse av kraftstasjonen med et nytt maskinaggregat. Denne søknaden er Hovedstyret godt kjent med. Under konsesjonsbehandlingen av denne saken fikk Hovedstyret orientering om at nedbørfeltene for de aktuelle magasiner var uriktig, og at kraftselskapet derfor frafalt søknaden om overføring av Midtre Rismålsvatn til Memorvatn, men fastholdt søknaden om utvidelse av kraftstasjonen. Dette medførte at det ble bedt om en ny søknad, og det er denne som nå er til behandling.

Det var med søknaden av 17. november 1980 vedlagt flere bilag.

Ingeniør A. B. Berdal hadde til den tidligere søknad av 12. januar 1979 foretatt en teknisk-økonomisk utredning av planene. Denne utredning er kjent av Hovedstyret fra før. Til den nå foreliggende søknad av 17. november 1980 er det av samme firma utarbeidet et tillegg til den tidligere utredning, og tillegget er slik:

«1.0 Oppdraget

Etter oppdrag av Å/s Rødøy-Lurøy kraftverk foretok vi i 1978 beregninger og vurdering av den plan som forelå for overføring av Midtre Rismålsvatn til Memorvatn, med henblikk på andre tekniske løsninger ved øking av maskininstallasjonen i Reppa kraftstasjon. Det ble videre foretatt produksjonsberegninger på basis av nye data fra NVE hydrologisk avdeling vedrørende spesifikt avløp og egnet vannmerke for tilsiget. Feltstørrelsen skulle være uforandret. Det henvises til vår utredning datert 11. september 1978.

I brev av 22. juli 1980 samt i telefonkonferanser opplyser Rødøy-Lurøy kraftverk at nedbørsfeltet for Midtre Rismålsvatn ved kontrollbefarung viser seg å være vesentlig mindre enn det tidligere forutsatte 4 km².

Feltstørrelsen samlet for eksisterende anlegg og Midtre Rismålsvatn 15 km² er riktig, men Midtre Rismålsvatn's andel er usikker, men ikke mindre enn 1 km². Avløpet fra den feltdelen som Midtre Rismålsvatn må reduseres med, renner nå naturlig inn i Memorvatn og gir eksisterende anlegg tilsvarende større mengde produksjonsvann enn tidligere forutsatt.

Å/s Rødøy-Lurøy kraftverk har gitt oss i oppdrag å foreta ny lønnsomhetsberegning basert på alternative størrelser av nedbørfel-

tet for Midtre Rismålsvatn lik 1, 2 og 3 km² som for eksisterende anlegg tilsvarer respektive alternative feltstørrelser 14, 13 og 12 km².

2.0 Tekniske forutsetninger

Da avløpet fra det samlede nedbørfelt samt magasininstørrelsen er uforandret, vil konklusjonene i vår utredning av 11. september 1978 fortsatt være gyldige.

Det vil si:

- Nytt aggregat 2, ydelse 6 MW.
- Aggregat 2 tilknyttes eksisterende rørledning nær kraftstasjonen med bukse- og grenrør.

3.0 Hydrologi og energiproduksjon

3.1 Hydrologi

De hydrologiske beregninger er basert på samme grunnlag som i vår utredning av 11. september 1978. Det samme gjelder spesifikke avløp og magasinivolum.

For feltstørrelser er følgende alternativer lagt til grunn:

	Eksisterende km ²	Midtre Rismålsvatn km ²
Alt. 1	14,0	1,0
Alt. 2	13,0	2,0
Alt. 3	12,0	3,0

Følgende tabeller viser data for de felter, avløp og magasiner som er forutsatt:

Reppa kraftverk

Alt. 1 – Midtre Rismålsvatn 1 km². Eksisterende felt 14 km²

	Nedbør- felt km ²	Spes. avløp l/s km ²	Midl. avløp m ³ /s	Midl. årsavløp mill. m ³	HRV h.o.h.	LRV h.o.h.	Magasin mill. m ³	Magasin pst.
Memorvatn	8,5	115	0,98	30,8	612	587	11	36
Reppavatn og bekkeinntak ..	5,5	105	0,58	18,2	590	560	17	93
Eksisterende, sum	14,0	111	1,56	49,0			28	57,1
Midtre Rismålsvatn over- føring	1,0	120	0,12	3,8			0	
Fremtidig, sum	15,0	112	1,68	52,8			28	53,0

Reppa kraftverk

Alt. 2 – Midtre Rismålsvatn 2 km². Eksisterende felt 13 km²

	Nedbør- felt km ²	Spes. avløp l/s km ²	Midl. avløp m ³ /s	Midl. årsavløp mill. m ³	HRV h.o.h.	LRV h.o.h.	Magasin mill. m ³	Magasin pst.
Memorvatn	7,5	115	0,86	27,2	612	587	11	40
Reppavatn og bekkeinntak ..	5,5	105	0,58	18,2	590	560	17	93
Eksisterende, sum	13,0	111	1,44	45,4			28	62
Midtre Rismålsvatn over- føring	2,0	120	0,24	7,5			0	
Fremtidig, sum	15,0	112	1,68	52,9			28	53,0

Reppa kraftverk

Alt. 3 – Midtre Rismålsvatn 3 km². Eksisterende felt 12 km²

	Nedbør- felt km ²	Spes. avløp l/s km ²	Midl. avløp m ³ /s	Midl. årsavløp mill. m ³	HRV h.o.h.	LRV h.o.h.	Magasin mill. m ³	Magasin pst.
Memorvatn	6,5	115	0,75	23,5	612	587	11	47
Reppavatn og bekkeinntak ..	5,5	105	0,58	18,2	590	560	17	93
Eksisterende, sum	12,0	111	1,33	41,7			28	67
Midtre Rismålsvatn over- føring	3,0	120	0,36	11,3			0	
Fremtidig, sum	15,0	113	1,69	53,0			28	53,0

3.2 *Energiproduksjon*

Beregningene er basert på samme én-magasinmodell som tidligere.
Som før er benyttet relative priser:

Prima vinter/tilfeldig vinter/prima sommer/
tilfeldig sommer = PV/TV/PS/TS =
1,0/0,5/0,6/0,5.

Produksjonen for perioden 1931–1960 er
vist i etterfølgende tabell.
Brukstider i timer blir for:

	gj. snitt.		
	vinter	sommer	året
Alt. 1	4540	3320	7860
Alt. 2	4540	3320	7860
Alt. 3	4540	3320	7860

Nytt aggregat – 6 MW			
Alt. 1	4010	1630	5640
Alt. 2	3830	1450	5280
Alt. 3	3420	1510	4930

Overføring Midtre Rismålsvatn			
Alt. 1	4200	1740	5940
Alt. 2	4200	1740	5940
Alt. 3	4200	1740	5940

Flomtapene er beregnet for:

Eksisterende anlegg – 5,6 MW			
	Mill. m ³		
Alt. 1	17,6		
Alt. 2	14,0		
Alt. 3	10,3		

Nytt aggregat – 6 MW			
	Mill. m ³		
Alt. 1	1,2		
Alt. 2	0,8		
Alt. 3	0,3		

Overføring av Midtre Rismålsvatn			
	Mill. m ³		
Alt. 1	2,1		
Alt. 2	2,1		
Alt. 3	2,1		

Reppa kraftverk – Byggetrinn 2
Produksjonsberegninger. Periode 1931–1960 – VM Vassvatn og VM Storglåmvatn

Alternativ	Q maks m³/s	Sum mag. M m³	Sum vann M m³	Tilsiktet tapping m³/s		Flom tap M m³	Produksjon								
				V	S		V	S	Total	PV	TV	PS	TS	EPV	
<i>Alt. 1</i>															
1) Eksisterende anlegg nedbørfelt 14,0 km² – 5,6 MW	1,0	28,0	49,0	1,0	1,0	17,6	25,4	18,6	44,0	25,4	0,0	18,6	0,0	36,6	
2) Aggr. 2 – 6 MW – felles rør	2,2	28,0	49,0	1,9	0,9	1,2	46,5	18,9	65,4	46,6	÷0,1*	16,8	2,1	57,7	
Differens aggr. 2						÷16,4	21,1	0,3	21,4	21,2	÷0,1	÷1,8	2,1	21,1	
3) Overført Midtre Rismålsvatn 1,0 km²	2,2	28,0	52,8	2,0	0,9	2,1	48,7	20,2	68,9	49,0	÷0,2	16,8	3,4	60,6	
Differens overføring c) – b)						0,9	2,2	1,3	3,5	2,4	÷0,1	0,0	1,3	2,9	
<i>Alt. 2</i>															
1) Eksisterende anlegg nedbørfelt 13,0 km² – 5,6 MW	1,0	28,0	45,4	1,0	1,0	14,0	25,4	18,6	44,0	25,4	0,0	18,6	0,0	36,6	
2) Aggr. 2 – 6 MW, felles rør	2,2	28,0	45,4	1,8	0,8	0,8	44,4	16,8	61,2	44,5	÷0,1	15,0	1,8	54,4	
Differens aggr. 2						÷13,2	19,0	÷1,8	17,2	19,1	÷0,1	÷3,6	1,8	17,8	
3) Overført Midtre Rismålsvatn 2,0 km²	2,2	28,0	52,9	2,0	0,9	2,1	48,7	20,2	68,9	49,0	÷0,2	16,8	3,4	60,6	
Differens overføring c) – b)						1,3	4,3	3,4	7,7	4,5	÷0,1	1,8	1,6	6,2	
<i>Alt. 3</i>															
1) Eksisterende anlegg nedbørfelt 12,0 km² – 5,6 MW	1,0	28,0	41,7	1,0	1,0	10,3	25,4	18,6	44,0	25,4	0,0	18,6	0,0	36,6	
2) Aggr. 2 – 6 MW – felles rør	2,2	28,0	41,7	1,6	0,9	0,3	39,7	17,5	57,2	39,9	÷0,2	16,8	0,7	50,2	
Differens aggr. 2						÷10,0	14,3	÷1,1	13,2	14,5	÷0,2	÷1,8	0,7	13,6	
3) Overført Midtre Rismålsvatn 3,0 km²	2,2	28,0	53,0	2,0	0,9	2,1	48,7	20,2	68,9	49,0	÷0,2	16,8	3,4	60,6	
Differens overført c) – b)						1,8	9,0	2,7	11,7	9,1	0,0	0,0	2,7	10,4	

Prisforhold: PV – 1,0 prima vinterkraft.
TV – 0,5 tilfeldig vinterkraft.
PS – 0,6 prima sommerkraft.
TS – 0,5 tilfeldig sommerkraft.
EPV – ekvivalent prima vinterkraft.

Vinter 1. oktober – 30. april.

Sommer 1. mai – 30. september.

* Negativ verdi opptrer når 4. dårligste år er større enn gjennomsnitt.

4.0 Omkostningsoverslag

Omkostningsoverslagene er basert på det samme grunnlag som i vår utredning av 11. september 1978 med prisnivå medio 1978. Overslagene er separert for installasjon av nytt aggregat 6 MW og for overføring av Midtre Rismålsvatn.

For justering til dagens priser vil vi anslå en prisstigning på ca 20 %.

Som vedlagte overslag viser er sluttsummene for:

	Prisnivå	
	medio 1978	oktober 1980
	mill. kr.	mill. kr.
Nytt aggregat 6 MW ..	17,1	20,5
Overføring av Midtre Rismålsvatn	15,1	18,1

Utbyggingsprisene pr. kWh for de respektive alternativer blir for:

	Medio 1978		Okto- ber 1980	
	kr./kWh		kr./kWh	
Nytt aggregat 6 MW				
Utbyggingspris				
Alt. 1. Felt 14,0 km ²				
Middel	17,1	=	0,80	0,96
	21,4			
Best. år Epv.	17,1	=	0,81	0,97
	21,1			
Alt. 2. Felt 13,0 km ²				
Middel	17,1	=	0,99	1,19
	17,2			
Best. år Epv.	17,1	=	0,96	1,16
	17,8			
Alt. 3. Felt 12,0 km ²				
Middel	17,1	=	1,30	1,56
	13,2			
Best. år Epv.	17,1	=	1,26	1,51
	13,6			

Overføring Midtre Rismålsvatn:

	Medio 1978		Okto- ber 1980	
	kr./kWh		kr./kWh	
Utbyggingspris				
Alt. 1. Felt 1,0 km ²				
Middel	15,4	=	4,40	5,28
	3,5			
Best. år Epv.	15,4	=	5,31	6,37
	2,9			
Alt. 2. Felt 2,0 km ²				
Middel	15,4	=	2,00	2,40
	7,7			
Best. år Epv.	15,4	=	2,48	2,98
	6,2			

Alt. 3. Felt 3,0 km²

Middel	15,4	=	1,32	1,58
	11,7			
Best. år Epv.	15,4	=	1,48	1,78
	10,4			

På det grunnlag man for tiden har for vurdering av nedslagsfeltenes arealer, opplyser byggherren at feltet for Midtre Rismålsvatn neppe overskrider det areal som er forutsatt for alternativ 2.

NVE har beregnet indifferenskostnaden for marginale investeringer av fastkraft i kraftproduksjonssystemet basert på økonomisk levetid 40 år, kalkulasjonsrente 7 % og referert prisnivå januar 1980.

For Syd-Norge dvs. nordover t.o.m. Salten Kraftsamband er oppgitt følgende tall:

Idriftsettelse år	Annuitet kr./kWh	Diskontert kr. kr./kWh/år
1985	0,152	2,03
1990	0,172	2,29
1995	0,196	2,62

Etter dette vil installasjon av aggregat 2 i Reppa kraftverk for alle alternativer ligge innenfor den ramme som aksepteres av myndighetene idag.

Derimot vil overføring av Midtre Rismålsvatn basert på alternativ 1 og 2 ikke være økonomisk akseptabel, mens den for alternativ 3 vil kunne aksepteres. Som foran nevnt er det ikke sannsynlig at arealet av nedbørfeltet er så stort som forutsatt for alternativ 3.

Fiskerikonsulenten i Nordland og Troms, uttalelse av 12. november 1980:

«Som det framgår av Deres brev beror tidligere planer for 2. byggetrinn på uriktige data, og De ber derfor om en ny vurdering fra vår side.

Etter befaringen 2. juni d.å. ble herredsskogmester Roar Nilsen forespurt om han kunne forestå vannmålinger i Reppaelva. Det viste seg at den gamle målestaven var intakt, og denne ble avlest i perioder fra 1. juli til 15. oktober. Tabell over vannmålingene følger vedlagt. Overløpsperiodene er tatt med i tabellen.

Grunnlaget for de nye planene for utbyggingstrinn 2 er at Midtre Rismålsvann ikke skal overføres til Memurvann, og at nedslagsfeltet for Memurvann og Reppavann er 12 km² (tidligere 10 km²). Ved nåværende regulering er den tilsiktede tappingen 1,0 m³/sek. sommer og vinter, mens flomtapet er 10,3 mill. m³ (Berdal se vedlegg). Det årlige middelavløp er beregnet til 41,7 mill. m³, mens det i dag brukes 32 mill. m³ i kraftstasjonen. Med det nye aggregatet på 6 MW er

det planlagt en tilsiktet tapping på 0,9 m³/sek. om sommeren og 1,6 m³/sek. om vinteren. Flomtapet er beregnet til 0,3 mill. m³. Ut i fra de vannføringsdata vi har fått inn for deler av sommeren og høsten 1980, vil jeg her komme med en ny vurdering av et ca. vannbehov i Reppaelva. Det må understrekes at det er lite tilfredsstillende å bygge på data fra én sommer, men på den annen side er grunnlaget atskillig bedre enn ved forrige uttalelse.

Vannføringstabellen viser at middelvannføringen fra 1. juli til 21. juli, ved første overløp, var 0,72 m³/sek. I overløpsperioden var middelvannføringen 1,76 m³/sek. I tidsrommet mellom de to overløpsperiodene var middelvannføringen 0,39 m³/sek. Ved å ta midlet av 0,72 og 0,39 m³/sek., og trekke dette fra 1,76 m³/sek. vil en få et tall for ca. middeloverløp (m³/sek.) i perioden 21. juli til 15. august. Middeloverløp blir da (1,76 - 0,56) m³/sek. = 1,2 m³/sek. For hele perioden blir dette ca. 2,7 mill. m³.

I den andre overløpsperioden var middelvannføringen 1,89 m³/sek. Ved å trekke 0,39 m³/sek. fra dette tallet vil vi få et ca. tall for middeloverløpet (m³/sek.) i denne perioden. Tallet blir da (1,89 - 0,39) m³/sek. = 1,5 m³/sek. For hele perioden blir dette ca. 1,6 mill. m³.

Sum overløp i 1980 blir da ca. 4,3 mill. m³.

Oppgangen av fisk startet rundt 26. juli (opplysninger fra Roar Nilsen), da vannføringen var over 2 m³/sek. Hovedtyngden av fisken gikk imidlertid opp i perioden 24. - 30. august. Vannføringen var da oppe i ca. 5 m³/sek.

Lokkeflommer/minstevannføring

På grunnlag av de data som er kommet inn vil dette kontor foreslå at det årlig slippes 3 lokkeflommer, hver på 4 dager å 3 m³/sek. Dette vil kreve 3,12 mill. m³. Flommene bør slippes i begynnelsen av juli, august og september.

Sommeren 1980 har vært spesielt tørr, og de data som foreligger vil ligge noe under det som er normalt. Spesielt tørre somre må imidlertid regnes med, og i slike år må det slippes ekstra vann for å holde en minstevannføring på 0,5 m³/sek. (ref. til befaringsrapport av 2. juni d.å.).

Av årets data ser vi at vannføringen går ned i 0,3 m³/sek. (uten overløp). Går vi ut fra dette tallet må det slippes 0,2 m³/sek. Tidsrommet er meget usikkert, men jeg anslår dette til 30 dager på tørre somre. Reserve til lavvannføring blir da ca. 0,52 mill. m³. Behovet for slipp av vann over Reppavannet blir da tilnærmet 3,7 mill. m³. Dette utgjør 36 % av dagens beregnede flomtap på 10,3 mill. m³. For å opprettholde fiskeproduksjonen og fisket i Reppaelva må det sees på som et minimumskrav.»

Statsmeteorolog Carl A. Boe, uttalelse av 3. november 1980:

«Utbygging av Reppa kraftstasjon. 2. byggetrinn

Det vises til Deres brev av 8. oktober 1980 der De ber om en vurdering av faren for økt islegging i fjorden ved utbygging av Reppa kraftstasjon etter nye planer.

Som kjent utarbeidet jeg en rapport 15. november 1975 på Deres forespørsel om faren for økt islegging etter de planer som da forelå for 2. byggetrinn ved Reppa kraftstasjon.

Av nevnte rapport vil det fremgå at jeg anså 1. byggetrinn som mer utslagsgivende enn det planlagte 2. byggetrinn for forverringen av isforholdene i fjorden. Det planlagte 2. byggetrinn ville etter min mening bare medføre en viss forverring av vansker som allerede har vist seg etter 1. byggetrinn.

Med de planer som nå foreligger for 2. byggetrinn kan en neppe vente annet enn en gradsforverring av isvanskene sammenlignet med forholdene etter 1. byggetrinn.

Om det skulle bli mulig å få i stand en avtale med Salten Kraftsamband som fører til at Reppa kraftstasjon kan redusere sin produksjon i perioder med fare for islegging for i stedet å øke produksjonen i perioder uten fare for islegging, vil dette utvilsomt gi muligheter for reduksjon av isfaren, endog til under dagens nivå.

En bør imidlertid ha klart for seg at om en slik driftstrategi skal gi resultater vil det være nødvendig at en har:

- inngående generelle kunnskaper om hva som forårsaker isdannelse i fjorden,
- godt kjennskap til de hydrografiske forhold (temperatur, saltholdighet m.v.) i fjorden til enhver tid,
- pålitelige værvarsler.

Om en avtale som den De nevner skulle komme i stand på tilfredsstillende premisser, må en m.a.o. allikevel vente å finne klare fysiske begrensninger for hvor vellykket en driftstrategi med varierende kraftproduksjon vil fungere i praksis.

Uansett hvilke løsninger De måtte bestemme Dem for ved utbygging og drift av 2. byggetrinn, vil jeg anbefale at det etableres en isobservasjonstjeneste. Denne bør fortrinnsvis komme i gang allerede i vinter og siden fungere en stund også etter at 2. byggetrinn er fullført. En vil på den måten stå bedre rustet til å vurdere 2. byggetrinnns virkning på eventuelle tillem্পninger som kan komme på tale hva angår f.eks. driftstrategi eller tiltak for å oppnå bedret blanding av driftsvann med sjøvann.

Dersom det er interesse for det, står jeg fortsatt til Deres disposisjon for ytterligere konsultasjon.»

Den nevnte rapport av 15. november 1975 har slik vurdering av isforholdene:

«En vurdering av isforholdene

I fjorden med små nedslagsfelt eller med ferskvannstilførsel fra små vassdrag med liten selvregulerende evne kommer islegging som regel ved omslag fra mildvær med nedbør til stille, kaldt vær. Elvevann og nedbør som regn gir et stabilt overflatelag sterkt oppblandet med ferskvann. Nedbør i fast form gir dessuten kraftig nedkjøling av overflatelagene foruten at den demper bølgebevegelse.

Denne type islegging har nok i alle år vært ganske vanlig på en innestengt bukt som Reppa. Før reguleringen foregikk sikkert de fleste islegginger omtrent slik.

Det sier seg imidlertid selv at en islegging som krever et så spesielt forløp fra været side, ikke kan gi så mange islegginger i løpet av en vinter. Samtidig skal en være oppmerksom på at ettersom fjorden ikke har vedvarende tilførsel av stadig nytt ferskvann etter at kulden er satt inn og isen har lagt seg, vil fersk- eller brakkvannslaget under isen snart være transportert bort eller blandet opp med fjordvannet. Isen vil fra da av hvile på «varmt» fjordvann som p.g.a. strøm og termisk blanding vil tære på isens underside. Bare sterk kulde vil kunne hindre slik is i å tære opp eller bli brukket opp av bølger og vind.

Ved en vassdragsregulering sikres fjorden et visst minimum av ferskvannstilførsel uansett meteorologisk og hydrologiske forhold. Er tilførselen stor nok i forhold til det område en betrakter, vil altså tilstrekkelige mengder fersk- eller brakkvann være til stede i overflaten – og dermed lagdelingen være stabil –, slik at islegging kan ta til straks det blir vindstille og kuldegrader.

Foruten at antall tilfeller da det er mulig å få islegging i fjorden dermed blir langt høyere enn uten regulert ferskvannstilførsel, er fjorden nå også sikret en jevn tilførsel av ferskt, kaldt vann også etter isleggingen. Isen vil dermed ikke ha så lett for å tæres eller brekkes opp. Den vil tvert om kunne fortsette å vokse også utover de første isleggingsdagene.

En regulering vil m.a.o. både gi hyppigere og mer langvarige islegginger. Erfaring viser også at den gir isen en bedre kvalitet. Isen blir ferskere og hardere.

Når det gjelder 1. byggetrinn ved Reppa-reguleringen, kan den nok sies å være beskjeden når en tenker på de forholdsvis beskjedne vannmengder den tilfører fjorden vinterstid. Imidlertid synes det klart at selve topografien og størrelsen på den indre del av fjorden (Reppa) og det forhold at driftsvannføringen tross alt økte den totale ferskvannstilførselen til fjorden med 100–200 % i nedbørfattige – og kalde – perioder, sammen har virket i ugunstig retning når en tenker på isforholdene. Det er høyst sannsynlig at stedets beboere har rett i sin påstand om at isen nå legger seg langt lettere og vokser seg tykkere enn før reguleringen.

Å anslå forverringen i isforholdene i noen slags størrelsesorden er vanskelig og vil heller ikke bli gjort på grunnlag av det beskjedne materiale denne rapporten nødvendigvis har måttet bygge på. Men en skal ha klart for seg at selv ganske små og kortvarige islegginger med skjellis av to – tre dagers varighet kan forårsake betydelige skader på f.eks. trebåter og gi følelige inntektstap p.g.a. bruk som blir stående utrukket. – Nettopp denne form for islegging er det tydelig å se en økning av under forhold som ved Reppareguleringen.

En fordobling av driftsvannføringen, slik en vil få ved 2. byggetrinn, må forventes å forsterke den forverring i isforholdene som utvilsomt allerede har funnet sted på Reppa. Å anslå omfanget av forverringen er selvsagt heller ikke mulig for dette trinn. Det er allikevel grunn til å anta at også de tilfeller en til nå har hatt av sporadisk og kortvarig isdannelse helt ut til Breivika, kan bli noe hyppigere.

Om en til slutt skulle anbefale tiltak for å avhjelpe isvanskene i Indre Tjongsfjorden, er jeg ikke i tvil om at en bør satse på tiltak som tar sikte på å hindre isdannelse, altså ikke på tiltak som går ut på å fjerne isen etter at den først har lagt seg.

For å ta det siste først, så er isbryting for det første betinget av gunstige vind- og strømforhold om den skal være til noen hjelp. Isen må komme i drift ut fjorden uten å skade båter eller faststående bruk, f.eks. Olufsens kai. Samtidig må den stykkes opp i så små biter at den ikke forårsaker skade lenger ute i fjorden før den smelter.

Tiltak for å hindre islegging blir i første rekke tiltak for å blande vanntypene, – driftsvannet med det salte fjordvannet – så snart som mulig utenfor kraftstasjonen, m.a.o. forhindre dannelse av en stabil lagdeling i Reppas overflatelag.

Jeg vil i den forbindelse ikke utelukke at det forhold at driftsvannet kommer ut i en viss overhøyde i forhold til vannstanden i fjorden, kan gi energi til å presse driftsvannet ned og spre det fra dypere liggende lag utenfor kraftstasjonen.

Dette er imidlertid forhold som jeg i så fall anbefale at ^{As} Rødøy–Lurøy Kraftverk tar opp med institusjoner som har utviklet ekspertise på slik teknologi.»

Søknaden har vært kunngjort i Norsk lyssingsblad og i lokalpressen, og har vært lagt ut til gjennomsyn ved kommunekontoret på Gjerøy.

Rødøy kommunestyre har i møte den 20. februar 1981 fattet slikt enstemmig vedtak:

«Rødøy kommunestyre bekrefter den uttalelse som ble gitt i sak 138/79 vedrørende utbyggingen av Reppa kraftstasjon, og anbefaler søknaden på det beste.»

Uttalelsen til sak 138/79 ble fattet på møte 19. desember 1979, og var slik:

«Saken er separat behandlet av helseråd og jordstyre og berører ellers ikke andre interesser. Når det gjelder de elektriske installasjoner i kraftverket har kommunen ingen bemerkninger. Rødøy kommune har i det hele intet å innvende mot foreliggende planer, men stiller seg meget positivt til utbyggingen. Konsesjonssøknaden anbefales.»

Denne uttalelse var gitt til en mer omfattende utbygging. Det som nå søkes om gjelder bare utvidelse av kraftstasjonsbygget og et mindre turbinrør fra eksisterende rørgate til nytt aggregat i kraftstasjonen.»

Nordland fylkeskommune, fylkesrådmannen, uttalelse av 9. juni 1981:

«Jeg viser til Deres anmodning om uttalelse til søknad fra ^{As} Rødøy–Lurøy kraftverk datert 17. november 1980, om tillatelse til å montere en tilleggsturbin på 6 MW i Reppa kraftstasjon, til å påsveise bestående turbinrør et ca. 20 m langt grenrør, samt å skifte ut nåværende 7 000 kVA transformator med en ny på 15 000 kVA.

Dette vil medføre at det betydelige overløpet fra magasinene i sommerhalvåret vil opphøre og at vintervannføringen i Reppaelva blir større.

Mulige innvendinger til realiseringen av prosjektet er så vidt jeg skjønner knyttet til eventuelle økte isproblemer i fjorden og til opprettholdelse av en vannføring i Reppaelva som er tilstrekkelig for å sikre oppgangen og produksjonen av laks, sjørøret og sjørøye.

Den beregnede kraftøkning på ca. 17 GWh årlig som prosjektet forventes å gi, betyr lite for el.kraftsituasjonen da distriktet alt er knyttet til en 132 kV-linje mellom Salten og Helgeland. Den privatøkonomiske betydning for søkeren er større.

Jeg mener det bør gis tillatelse til den omsøkte installasjonsøkning under forutsetning av at:

- 1) – Søkeren pålegges å lage arrangement for vannslipping eller pålegges et slikt driftsreglement at vannslipping fra et av magasinene om sommeren blir mulig.
- 2) – Søkeren pålegges å slippe lokkeflommer i Reppaelva med en hyppighet, et volum og innen det tidsrom som fiskerisakkyndige finner nødvendig for å sikre oppgangen av laks, sjørøret og sjørøye.
- 3) – Søkeren pålegges å holde den minste vannføring i Reppaelva som fiskerisakkyndige finner nødvendig for å sikre fiskeproduksjonen.
- 4) – Søkeren pålegges i samråd med issakkyndige å finne frem til en strategi for kjøring av kraftverket slik at isforholdene i fjorden ikke forverres.»

Nordland fylkesfriluftsnemnd har i møte 10. juni 1981 fattet følgende enstemmige vedtak:

«Nordland fylkesfriluftsnemnd har vurdert A/s Rødøy-Lurøy kraftverks søknad av 17. november 1980 om tillatelse til å øke maskininstallasjonen i Reppa kraftverk.

Fylkesfriluftsnemnda finner datagrunnlaget får å vurdere søknadens virkninger på både fiskeproduksjonen i Reppaelva og for farene for ytterligere isleggingsproblemer i fjorden mangelfullt.

Fylkesfriluftsnemnda er redd for at Reppaelvas funksjon som produsent av laks, sjørøret og sjørøye vil opphøre dersom søknaden aksepteres uten vilkår. Den kraftøkning som prosjektet vil gi, 17 GWh, betyr lite da distriktet er tilkoblet en samkjøringslinje mellom Salten og Helgeland og fylket som helhet i en årrekke har hatt overskudd i størrelsesorden 1 000–2 000 GWh årlig.

Dersom det gis tillatelse til installasjonsøkning i Reppa må konsesjonssøkeren pålegges:

- 1) å lage arrangement for vannslipping eller pålegges et slikt driftsreglement at vannslipping fra et av magasinene om sommeren blir mulig,
- 2) å slippe lokkeflommer i Reppaelva med en hyppighet, et volum og innen det tidsrom som fiskerisakkyndige finner nødvendig for å sikre oppgangen av laks, sjørøret og sjørøye,

- 3) å holde en garantert minste vannføring i Reppaelva som fiskerisakkyndige finner nødvendig for å sikre fiskeproduksjonen,
- 4) et driftsreglement eller bekoste tiltak som sikrer at isforholdene i fjorden ikke forverres.»

Fylkesmannen i Nordland, uttalelse av 25. juni 1981:

«Jeg viser til direktoratets brev av 8. desember 1980.

Uttalelser fra følgende organer vedlegges: Rødøy kommune, kommunestyre, Nordland fylkeskommune, fylkesrådmannen og Nordland fylkes friluftsnemnd.

Rødøy kommunestyre har i møte 20. februar 1981 enstemmig vedtatt å anbefale søknaden om utbygging av Reppa kraftstasjon. Nordland fylkeskommune og Nordland fylkes friluftsnemnd stiller i sine vedtak visse betingelser i tilfelle av at konsesjon blir gitt. Jeg viser til uttalelsene, pkt. 1–4.

Jeg har for min del ingen merknader til A/s Rødøy-Lurøy Kraftverk's søknad av 17. november 1980.»

Fiskeridepartementet, uttalelse av 17. mars 1981:

«Saken er forelagt Kystdirektoratet og Fiskeridirektoratet til uttalelse.

Kystdirektoratet har i brev av 13. januar 1981, j.nr. 4654/80 uttalt at direktoratet, med henblikk på fare for økt isdannelse i Indre Tjongsfjord, henholder seg til uttalelsen i brev av 3. november 1980 fra statsmeteorolog Carl A. Boe. Forøvrig har ikke direktoratet noe å bemerke.

Fiskeridirektoratet uttaler at endringene i forhold til tidligere søknad antas å være så vidt små at direktoratet henviser til tidligere uttalelser. Videre uttaler Fiskeridirektoratet at i tillatelsen må primært kreves at utbyggingen skal sørge for forebyggende tiltak med sikte på å hindre økt isdannelse, subsidiert sørge for isbryting.

Fiskeridepartementet slutter seg til det direktoratet har uttalt.»

Når det gjelder tidligere uttalelse fra Fiskeridirektoratet, er denne avgitt 22. oktober 1979 til den tidligere søknaden, og har slik ordlyd:

«Saken har vært forelagt Havforskningsinstituttet til uttalelse. Det fremgår av instituttets brev av 17. september 1979 (kopi følger vedlagt) at driftsvannføringen fra kraftverket vil doubles vinterstid ved utbygging av 2. byggetrinn. De ferskvannsmengder som etter utbyggingen vil tilføres fjorden fra kraftverket er allikevel beskjeden, nemlig omkring 2,2 m³/s. Det er derfor ifølge Havforskningsinstituttet lite sannsynlig at den økning vil kunne få noen virkning av fiskerimessig betydning.

En har også innhentet uttalelse fra Fiskerisjefen i Nordland. Kopi av Fiskerisjefens ekspedisjon av 1. oktober 1979 følger vedlagt. Det fremgår her at fiskerisjefen er av den oppfatning at tiltak med isbryting nep-

pe vil få den ønskede effekt og at en heller bør undersøke nærmere hvilke muligheter en kan ha for å forebygge islegging i området slik som antydnet i statsmeteorolog Carl A. Boe's utredning av 15. november 1975.

Fiskeridirektøren slutter seg til fiskerisjefens uttalelse.»

Fiskeridirektoratets Havforskningsinstitutt, uttalelse av 17. september 1979:

«Ved 2. byggetrinn vil driftsvannføringen fra kraftverket doubles vinterstid. De ferskvannmengder som etter utbyggingen vil tilføres fjorden fra kraftverket er allikevel beskjedne, nemlig omkring 2,2 m³/s. Det er derfor lite sannsynlig at denne økningen vil kunne få noen virkning av fiskerimessig betydning.»

Fiskerisjefen i Nordland, uttalelse av 1. oktober 1979:

«Saken har med brev herfra av 14. f.m. vært forelagt for Rødøy fiskenemnd til uttalelse. En kopi av brevet, samt kopi av brev hertil av 21. f.m. fra nemndas formann, oversendes vedlagt. Det vil bl.a. framgå herav at nemndformannen er klar over at en utbygging av 2. byggetrinn av Reppa Kraftverk kan medføre hyppigere og varigere islegging på Reppa, og at dette vil skape vanskeligere driftsforhold både for hjemmefiskerne og for fiskemottaket på stedet.

Fiskebruket på Reppasjøen mottar stort sett all den fangst som blir tatt i indre Tjongsfjord. Ifølge oppgave fra Norges Råfisklag for årene 1974-75 og -76 kan det dreie seg om 28 til 54 tonn pr. år til en førstehåndsverdi på 84 000,- til 158 000,- kroner pr. år. I tillegg kommer en mindre del som fiskerne selv tilvirker som tørrfisk, samt den fisk som befolkningen langs fjorden bruker i egen husholdning. Dessuten kommer i tillegg det sildefiske som kan foregå i fjorden når dette er tillatt. Å sette noe samlet verdimål for den totale fangst lar seg vanskelig gjøre. Jeg viser imidlertid til opplysning i saksdokumentene om at 15-20 båter for tiden leverer fisk til mottaket i Reppasjøen.

Etter det foreliggende synes det klart at den planlagte regulering i forbindelse med 2. byggetrinn vil medføre forverring av isforholdene i området. Hvilken økonomisk betydning dette vil ha for fiskerne og fiskemottaket lar seg ikke forutsi.

Tiltak med isbryting i området antas etter forholdene ikke å få noen ønsket effekt. Derimot vil jeg anse det ønskelig at det blir undersøkt nærmere hvilke muligheter man kan ha for å forebygge islegging i området, slik som antydnet i statsmeteorolog Carl A. Boe's utredning av 15. november 1975. Jeg viser i den anledning til de resultater som er oppnådd med «luftbobleanlegget» i Rana-fjorden.»

Rødøy Fiskenemnd, uttalelse av 1. september 1979:

«Har merket meg de uttalelser som foreligger fra Havnefogden i Mo i Rana og da spe-

sielt fra Statsmeteorolog Carl A. Boe. Jeg er klar over at ved utbyggingen av 2. byggetrinn av Reppa kraftverk kan det skape større isvansker enn det som er i dag for hjemmefiskerne fra stedet og likeså for Hermann Olufsen Fiskemottak. Jeg var til stede i siste styremøte i kraftlaget da der ble orientert om saken. Jeg stilte spørsmål om uttalelse fra Indre Tjongsfjord fiskerlag og likeså uttalelse fra Innlandsfiskenemnda, og der opplyste verksjef Monsen at der forelå ingen innsigelser. Jeg tror ikke det skulle være nødvendig å stille noen bestemte vilkår for konsesjon.

Deres antakelser er riktig angående levering av fangst, største parten av den fisk som blir fisket på Reppa og Indre Tjongsfjord blir levert til Hermann Olufsen fiskemottak, en mindre del av fisken tilvirker fiskerne selv som tørrfisk. Likeså blir der fisket en del småsei med snurpenot som blir omsatt andre steder.»

Miljøverndepartementet oversender i brev av 15. mai 1981 uttalelse fra Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk og fra Statens forurensningstilsyn.

Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk, uttalelse av 7. mai 1981:

«Saken har vært forelagt Fiskerikonsulenten i Nordland.

12. november 1980 skrev Fiskerikonsulenten i Nordland en uttalelse til Rødøy-Lurøy Kraftverk vedr. 2. byggetrinn. Kopi av uttalelsen følger vedlagt. Det fremgår av Fiskerikonsulentens uttalelse at behovet for slipp av vann over Reppavannet blir tilnærmet 3,7 mill. m³. Fiskerikonsulenten foreslår at dette vannet slippes i form av 3 lokkeflommer, hver på 4 dager å 3 m³/sek. i begynnelsen av juli, august og september. Videre foreslår Fiskerikonsulenten en minstevannføring på 0,5 m³/sek. Fiskerikonsulentens beregninger bygger på observasjoner foretatt en sommer og er derfor forbundet med en viss usikkerhet. Direktoratet vil derfor foreslå at regulanten pålegges å reservere inntil 4 mill. m³ vann til lokkevann og minstevannføring. Tidspunkt for slipp av lokkevann avtales nærmere med Fiskerikonsulenten i Nordland.

For øvrig vises til vår uttalelse til den opprinnelige konsesjonssøknaden datert 14. mai 1980.

Forslag til konsesjonsvilkår:

I

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, tar de nødvendige hensyn for å forebygge skader på vilt- og fiskebestandene som berøres av utbyggingen, reguleringene og den øvrige drift av anleggene. Herunder skal konsesjonæren i rimelig grad forebygge fare for tilslamming og annen forurensning av vassdragene, samt dekke utgiftene til ekstraordinært jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk:

- a. å sette ut yngel og/eller settefisk (herunder også smolt og annen flerårig fisk) av det antall, de arter og stammer, den størrelse og kvalitet, og på den tid, sted og måte som måtte fastsettes,
- b. å sørge for fangst av stamfisk og dekke alle utgifter med klekking, oppføring og transport,
- c. å bekoste tiltak i den lakseførende del av Reppaelva for å sikre oppgang og fremme fiske av f.eks. laks, sjøaure og sjørøye hvis kostnadene med tiltakene står i rimelig forhold til det som oppnås,
- d. å anordne sperregitter foran tappetunneler og utløpet av kraftstasjonene hvis kostnadene med tiltakene står i rimelig forhold til det som oppnås,
- e. å bekoste fiskeri- og viltbiologiske undersøkelser, herunder langtidsundersøkelser og å delta i fellesfinansiering av større biologiske undersøkelser som omfatter de populasjoner som berøres av utbyggingene og reguleringene,
- f. å foreta utfiskinger (uttynninger) dersom reguleringene fører til overbefolkning eller forverring av de naturlige forhold.

III

Før reguleringene og overføringene tas i bruk, plikter konsesjonæren å betale et årlig indeksregulert beløp til Rødøy kommune på kr. 10 000,-. Beløpet skal nyttes etter nærmere bestemmelse av kommunestyret til opphjør av fisket i kommunen. Vedtaket for bruk av beløpet skal godkjennes av Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk.

IV

Dersom det som følge av kraftutbyggingene og reguleringene oppstår skader som berører vilt- og fiskebestandene i området, tilpiktes konsesjonæren utover det som er nevnt ovenfor å bekoste ytterligere tiltak som departementet eller den dette bemyndiger bestemmer, så langt omkostningene står i rimelig forhold til det som derved vinnes.

V

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av DVF å slippe vann for å skape kunstige flommer i Reppaelva. For dette formål kan det kreves avgitt inntil 4 mill. m³ pr. år, dog ikke over 15 mill. m³ gjennom siste sammenhengende 5-årsperiode. I tillegg skal regulanten sørge for å opprettholde en minstevannføring på 0,5 m³/sek. målt ved utløp Reppavann i perioden 1. juni–30. september.

Alle endringer i vannføringen skal skje med mye overgang. Ovennevnte vannslippingsbestemmelser kan tas opp til revisjon etter 10 år fra igangsetting av 2. byggetrinn.

VI

Alle utgifter forbundet med nødvendig kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenfornevnte vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

Direktoratet har også vist til sin uttalelse til den tidligere konsesjonssøknaden, datert 14. mai 1980. Dette var, som før nevnt, en mer omfattende søknad enn den nå overførte. Konklusjonen til uttalelsen av mai 1980 så vidt angår fiskeinteressene var slik:

«Den planlagte utbygging vil påføre fiskeinteressene i Reppaelva store skader både m.h.t. produksjonsverdi og brukerverdi. Etter vår oppfatning bør man søke å opprettholde fritidsfisket i Reppaelva også etter en eventuell gjennomføring av 2. byggetrinn. Dette kan gjennomføres ved en kombinasjon av biotopforbedrende tiltak (terskelbygging, samling av elveløpet) og slipp av en viss mengde lokkevann som kan lede fisken opp i elva. Det vil være aktuelt å slippe lokkevann i månedene juli, august og fram til midten av september. Da vi ikke har tilstrekkelige vannføringsdata til å kunne si hvor mye vann som kreves for oppgang av fisk og for utøvelse av sportsfiske, er det vanskelig å fremme konkrete forslag. Vi vil derfor i første omgang foreslå at regulanten blir pålagt å reservere inntil 5 mill. kbm. vann til slipp av lokkevann i perioden 15. juli–15. september. Etter at de biotopforbedrende tiltak er gjennomført kan man tilpasse slipping av disse vannmengder i samråd med DVF v/Fiskerikonsulenten.»

Statens forurensningstilsyn, uttalelse av 25. februar 1981:

«Reppaelva har et totalt nedbørfelt på ca. 29 km², og elva får tilsig fra Breivikvatn, Midtre Rismålsvatn, Memrvatn og Reppavatn. Memrvatn og Reppavatn er regulert ved senking henholdsvis 25 og 30 m, og tilsiget til elva herfra er bare overløp i perioder om sommeren.

Ved befaringer i områdene omkring Midtre Rismålsvatn, Memrvatn og Reppavatn har det fremkommet nye data om nedbørfeltens størrelse, og det har blitt foretatt nye beregninger for utbyggingen. I søknaden av 12. januar 1979 ble Midtre Rismålsvatns nedbørfelt anslått til ca. 4 km², mens Memrvatn og Reppavatns samlede nedbørfelt (regulert) ble anslått til ca. 10 km². Ved befaringer og nye beregninger har Midtre Rismålsvatns nedbørfelt blitt anslått til å være ca. 2 km², og nedbørfeltet til de regulerte vatna, Memrvatn og Reppavatn, er beregnet til å være ca. 12 km². Det uregulerte restfeltet etter 1. byggetrinn er ca. 17 km².

På grunnlag av de ovennevnte endringer har A/s Rødøy-Lurøy Kraftverk trukket tilbake søknaden av 12. januar 1979 om bl.a. overføring av Midtre Rismålsvatn og fremmet ny søknad som bare omfatter installasjon av nytt aggregat i eksisterende anlegg for i større grad å ta hånd om flomvannet som går tapt ved den nåværende reguleringen. Dette flomtapet utgjør nå ca. 14 millioner m³, mens det etter 2. byggetrinn vil utgjøre om lag 0,8 millioner m³.

Ifølge papirer som fulgte søknaden av 12. januar 1979 utgjorde avrenningen fra Breivikvatns nedbørfelt en vesentlig del av vintervannføringen i Reppaelva, mens avrenningen fra Midtre Rismålsvatns nedbørfelt

utgjorde en større del av sommervannføringen i elva. Overløpet om sommeren fra Memorvatn og Reppavatn har hatt forholdsvis stor betydning for vannføringen i de nedre 1,5 km av Reppaelv, og tabellen vedlagt brev av 12. november 1980 fra fiskerikonsulenten i Nordland synes å bekrefte dette.

I og med at overføringen av Midtre Rismålsvatn ikke lenger er aktuelt, vil den omsøkte utbyggingen bare føre til redusert vannføring i de nedre 1,5 km av Reppaelva i de perioder av året (ca. 12 uker) da det normalt er overløp ved den nåværende reguleringen. Etter de målinger og beregninger som fiskerikonsulenten i Nordland har gjort for sommeren 1980, utgjorde overløpet i gjennomsnitt et tilsig på ca. 1,2–1,5 m³/s til den nedre delen av elva. Om en regner med at det er overløp i ca. 12 uker av sommeren, vil overløpet (flomtapet) ved nåværende regulering utgjøre et tilsig på ca. 1,9 m³/s, mens det etter 2. byggetrinn vil utgjøre ca. 0,1 m³/s. Ved målinger i perioden 1. juli–15. oktober 1980 varierte vannføringen i Reppaelva mellom 0,3 m³/s og 1,1 m³/s i perioder uten overløp fra Memorvatn og Reppavatn, mens den i perioder med overløp varierte mellom ca. 0,5 m³/s og 5,4 m³/s. SFT har anslått den alminnelige lavvannføringen i Reppaelva etter utbyggingen til å være ca. 0,2 m³/s.

Det opplyses at det bor 10 familier med til sammen 17 personer langs vassdraget. Forurensningstilførslene til vassdraget fra husholdninger og jordbruk kan antas å være beskjedne, men sammen med redusert sommervannføring kan tilførslene bidra til at det oppstår uønskede forurensningsmessige forhold i vassdraget. Vi antar at den omsøkte utbyggingen vil få liten betydning for vannføringen og resipientinteressene i Reppaelva om vinteren. På bakgrunn av det ovennevnte antar vi at de forurensningsmessige ulemper som følge av utbyggingen vil være så små at det ikke anses påkrevet ut fra forurensningsmessige hensyn å stille krav om minstevannføring i vassdraget.

Uttalelser fra fiskerikonsulenten i Nordland tyder på at reguleringen vil få konsekvenser for oppgang av fisk i vassdraget. Vi antar derfor at eventuelle krav til minstevannføring om sommeren, eventuelt sliping av lokkeflommer, bør stilles ut fra hensynet til fiskeinteressene.

Dersom det skulle vise seg at det etter reguleringen skulle oppstå forurensningsmessige problemer som følge av tilførsler fra husholdninger og jordbruk, bør utbyggeren pålegges helt eller delvis å bekoste tilfredsstillende løsninger m.h.t. slike utslipp.

Under henvisning til det ovenstående og til lov om vern mot vannforurensning vil vi foreslå at det i en eventuell tillatelse til utbygging som omsøkt tas med følgende vilkår:

- Konsesjonæren plikter etter vedkommende departements nærmere bestemmelse å la utføre eller bekoste tiltak som er påkrevet for å avverge eller redusere virkningen av forurensning som står i forbindelse med utbyggingen.

Det Nasjonale Kontaktutvalg for Vassdragsreguleringer viser i brev av 7. april 1981

til sin uttalelse av 2. november 1979, og har ingen bemerkninger utover denne. Uttalelsen av 2. november 1979 er slik:

«Til sakspapirene hører visse naturvitenskapelige utredninger og vi viser til disse. Imidlertid vil en få understreke følgende:

fra: Aune, Kjærem & Koksvik 1977. Botaniske og ferskvannsbioologiske undersøkinger ved og i Midtre Rismålsvatn, Rødøy kommune, Nordland.

- at botanisk vil den foreslåtte senkingen av midtre Rismålsvatn ikke ha betydning, under forutsetning av at selve anleggsarbeidet ikke fører med seg graving eller kjøring i lia nord for vannet.
- at midtre Rismålsvatn kan egne seg som referanseobjekt for ultraoligotrof vanntype. Men det antas at øvre Rismålsvatn vil utgjøre samme type.

Utvalget ber om at det tas hensyn til disse forhold ved den videre behandlingen av saken.»

Søkeren har i brev av 9. juli 1981 gitt slike kommentarer til de innkomne uttalelsene i saken:

«Vi viser til Deres brev av 2. d. md. med vedlagte uttalelser i anledning vår konsesjonssøknad. Etter å ha gjennomgått de mottatte skriv finner vi at de vesentligste innvendinger mot den planlagte utbygging knytter seg til eventuelle isproblemer i fjorden og til tilstrekkelig vannføring i Reppaelva for å sikre oppgang og produksjon av laks, sjørøtt og sjørøye.

Hva angår isproblemer i fjorden, vil vi bemerke at den omsøkte utbygging er basert bare på å nyttiggjøre eksisterende flomtap, da fortrinnsvis til produksjon av vinterkraft. Disse tap er i h.h.t. A. B. Berdal, alt. 2, anslått til ca. 14 mill. m³.

Økt kraftproduksjon med tilhørende økt avløp i vintermånedene fra 1. oktober til 1. mai er stort sett begrenset til den tapping magasinbeholdningen tillater, da tilsiget på denne årstid er minimalt. Samlet magasin-kapasitet er 28 mill. m³. Anslåes tilsiget til 2 mill. m³ blir disponibel vannmengde 30 mill. m³. Dette gir et gjennomsnitt avløp på 1,6 m³/sek. for nevnte tidsrom. Etter gjeldende avtale om kraftutveksling med Salten Kraftsamband gis det mulighet til å regulere kraftleveranse og uttak etter ønske og behov. Hvis fremtidig avtale, også etter eventuell utbygging, kunne gi anledning til dette, vil kraftproduksjonen kunne reduseres i perioder med fare for isdanning, for så å øke tilsvarende under gunstige værforhold. Dette tilsier i realiteten at et aggregat i tillegg i kraftstasjonen, etter vår oppfatning, skulle gi anledning til å bedre nåværende forhold m.h.t. isdanning på fjorden.

Forøvrig er det i vår konsesjonssøknad av 17. november 1980 vist til en løsning av dette problem som statsmeteorolog Carl A. Boe har nevnt i sin rapport til oss og senere kommentert i sitt skriv datert 3. november 1980, som er vedlagt konsesjonssøknaden.

En skulle kunne anta at eventuelle fore-

byggende tiltak i så måte måtte kunne bero et år eller to etter at utbyggingen er foretatt, for da bedre å kunne vurdere nødvendigheten av dette.

For å hindre at forholdene for oppgang av fisk i Reppaelva blir forringet vil en kunne anta at noen av de tiltak som er nevnt i skrevet fra Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk må kunne etterkommes. En tenker her i første rekke på bearbeiding av elveløpet og eventuell terskelbygging.

Slipp av lokkeflommer har vi begrensede muligheter til, da ingen av magasinene har demning med luke for utslipp av vann. Vi vil imidlertid her gjøre oppmerksom på følgende forhold:

Kraftstasjonen som idag har bare ett aggregat på 6 MW, kjøres for fullt sommer som vinter. Dette p.g.a. rikelig tilgang på vann. Når stasjonen blir utbygd med et aggregat til, vil kjøring på sommertid bli begrenset til bare å dekke eget kraftbehov. Det reduserte vannforbruk om sommeren gjør at magasinene fylles snarere opp. Dermed skulle mulighet for overløp på ettersommeren etter utbygging bli tilnærmet like stor som før. En vil også da kunne ha mer kontroll med overløpet enn tilfellet er nå. Dette kan oppnås ved å avpasse kjøring av kraftstasjonen og innstilling av luke i Memorvatn, slik at Reppavatnet i august måned holdes tilnærmet fullt. Ved da å åpne luken i Memorvatnet, fylles Reppavatnet opp og flommer over.

I sitt forslag til konsesjonsvilkår krever Direktoratet for vilt og ferskvannsfiske et utslipp på inntil 5 mill. m³ pr. år, d.v.s. mer enn 1/3 av det innvunnede årsavløp som i h.h.t. A. B. Berdal er ca. 14 mill. m³. De øvrige vilkår som nevnte forslag inneholder, synes også å være temmelig restriktive. En vil anta at konsesjonsvilkår i tråd med dette forslag vil måtte medføre en total ny vurdering av utbyggingsplanene. Dette i første rekke p.g.a. den reduserte kraftproduksjon som følge av slipp av lokkeflommer, men også grunnet de mange og kostbare tiltak som måtte iverksettes.

Vi vil ikke unnlate å nevne at det verken fra grunneiere eller andre oppsittere her i bygda har vært reist protester mot den planlagte utbygging i den tid sakens dokumenter har vært lagt ut til offentlig ettersyn.

Vi håper at vi med dette har klargjort vårt syn på de forskjellige problemer denne utbygging medfører, men vi står selvsagt fortsatt til tjeneste med opplysninger om det skulle være ønskelig.»

Hovedstyret vil bemerke:

Å/s Rødøy-Lurøy Kraftverk fikk ved Kronprinsregentens resolusjon 23. mai 1957 tillatelse til erverv og regulering av Reppavassdraget i Rødøy. Denne konsesjonen omfattet tillatelse til å regulere Memorvatn og Reppavatn henholdsvis 25 og 30 m ved senking, samt adgang til å føre avløpet fra Memorvatn over til Reppavatn. Avløpet fra Sølvfasttjerna er overført uregulert ved bekkeinntak på tilløpstunnelen.

Fallhøyden fra Reppavatn til sjøen (ca. 580 m) er utnyttet i Reppa Kraftverk, hvor det er installert en turbin på 7 300 Hk. Det samlede magasinvolum er ca. 28 mill. m³ – fordelt på ca. 11 mill. m³ i Memorvatn og ca. 17 mill. m³ i Reppavatn. Den gjennomsnittlige produksjon i det nåværende anlegget har vært ca. 42,2 GWh/år, fordelt med ca. 25,2 GWh på de 7 vintermånedene og ca. 17 GWh på de 5 sommermånedene. Det opprinnelige nedbørfelt til Reppaelva var ca. 27 km², og det er nå utnyttet ca. 12–14 km² av feltet.

Det søkes nå om tillatelse til å få bygge ut Reppa kraftstasjon med et maskinaggregat i tillegg til det bestående. Det var allerede ved første utbygging av Reppa kraftstasjon forutsatt et 2. byggetrinn, og bygningstekniske forberedelser ble utført for å forenkle en senere utvidelse.

Kraftstasjonen må utvides noe, og maskininstallasjonen er søkt øket med et maskinaggregat på 6 MW. Like ovenfor kraftstasjonen skal det påsveises en avgrening på bestående turbinrør, og et ca. 20 m langt grenrør legges fram til det nye aggregatet. Den nåværende transformator byttes ut med en ny på 15 000 kVA, som blir felles for begge maskiner.

Det blir ingen endringer på selve kraftanlegget ovenfor stedet der grenrøret påsveises turbinrøret. Magasinene blir slik de er idag, men selve manøvreringen av magasinene vil endres noe, da slukeevnen for kraftstasjonen vil bli omtrent det dobbelte av tidligere.

Kraftverkets nedbørfelt er i stor grad dekket av isbre, og det har derfor vært vanskelig å fastlegge feltets størrelse nøyaktig. Breen har i de senere år minket endel, og fast fjell er kommet fram i dagen. En har derved kunnet konstatere at nedbørsfeltene til Memorvatn og Reppavatn er noe større enn tidligere antatt. Det er nå anslått til 12–14 km², innbefattet feltet fra Sølvfasttjerna. Kraftselskapet regner nå med at nedbørfeltet utgjør 13 km² medregnet feltet fra Sølvfasttjerna. Hovedstyret har lagt dette til grunn ved de utførte beregninger for anlegget.

Kraftselskapet har tidligere søkt også om tillatelse til å overføre Midtre Rismålsvatn til Memorvatn, men etter de senere justeringer av nedbørsfeltenes størrelse, har en ikke funnet det lønnsomt å foreta nevnte overføring, og kraftselskapet har derfor frafalt overføringen i den søknad som nå er til behandling.

Magasinprosenten vil bli den samme før og etter utvidelsen av kraftverket, – omkring 62 %. Da det ikke blir noen endringer i reguleringshøydene i magasinene eller noen nye

overføringer, vil de regulerte vassføringer bli som tidligere. Den alminnelige lavvassføringen i elva er beregnet til 0,13 m³/sek.

Installasjon av et nytt aggregat er beregnet å kunne gi en økning i middelproduksjonen i GWh slik:

	Sommer	Vinter	År
Middelproduksjon ...	+2,0	17,8	15,8
Fastkraft	+7,0	13,3	6,3
Overskudd	5,0	4,5	9,5

Totalproduksjonen for kraftverket, inkl. utvidelsen, er beregnet å bli slik, i GWh:

	Sommer	Vinter	År
Middelproduksjon ...	16,0	43,1	59,1
Fastkraft	11,0	38,6	49,6
Overskudd	5,0	4,5	9,5

Kostnadsoverslaget lyder på 21 mill. kr. ut fra kostnadsnivå januar 1981. Dette vil for middelproduksjonen gi en utbyggingskostnad på 133 øre/kWh, og en nyttefaktor på 1,86. Den omsøkte installasjonsøkning synes derfor å være av rimelig størrelse og ligger godt innenfor en akseptabel, økonomisk ramme.

Med dagens knappe installasjon må kraftverket kjøres for fullt hele døgnet for å få ut den beregnede produksjon. Med en omtrentlig fordobling av installasjon vil kjøringen bli mer fleksibel, så den kan tilpasses samkjøring og forbruksvariasjon.

Skader, ulemper og fordeler

Vassdraget er som nevnt tidligere utbygget for kraftproduksjon, og det er ikke omtalt i forbindelse med verneplanen for vassdrag.

Fordelene ved den nå omsøkte plan er at det vil innvinnes ca. 16 GWh/år i middelproduksjon, hvorav ca. 18 GWh/år som vinterkraft. Når det gjelder skader og ulemper, kan disse i henhold til de avgitte uttalelsene stort sett regnes å omfatte skader på fiskeoppgang og reproduksjon av fisk i Reppaelva, og økte isproblemer i Indre Tjongsfjorden. Både Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk, fylkesrådmannen og fylkesfriluftsnemnda har pekt på ulempene for fisket i elva. Det er med den nåværende installasjon vanligvis overløp fra Reppa- og Memovatn i juli-august og noe i september (ca. 3 mnd.), og en regner med at dette overløpet har sterk positiv betydning for fiskens muligheter til å vandre opp i Reppaelva. Etter en

øket installasjon vil mye av dette overløpet bli borte. Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk, fylkesfriluftsnemnda og fylkesrådmannen har derfor bl.a. foreslått slipping av lokkeflommer i vassdragene for å lette oppgangen for fisk. Det har også vært undersøkt muligheten av å regulere Breivikvatnet for å kunne slippe vatn derfra til lokkeflommer. Dette har vist seg å være umulig, da det ville medføre en dam på 6-7 meters høyde, og viktige områder ville bli neddemt.

Da alle magasinene til kraftverket er regulert ved senking, er det ikke noen dammer som en kan slippe lokkevatnet fra. Søkeren har imidlertid i sine kommentarer pekt på muligheten av å manøvrere magasinene slik at det kan bli overløp i Reppavatn i august måned. Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk har foreslått som vilkår at det skal kunne slippes inntil 4 mill. m³ pr. år som lokkevatn og minstevassføring.

Flomtapet for det eksisterende anlegget er beregnet til ca. 14 mill. m³ pr. år. En vassslipping som nevnt ovenfor vil kreve noe under 1/3 av den vassmengden som kan innvinnes ved utvidelsen av kraftverket. Flomtapet etter en utvidelse er beregnet til 0,8 mill. m³/år. Slipping av vatn til lokkevatn og minstevassføring vil ramme fastkraftproduksjonen. For hver 1 mill. m³ som slippes, vil fastkraften bli redusert med ca. 1,3 GWh. Ellers har Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk foreslått de vanlige vilkår om utsetting, fangst av stamfisk, tiltak i elva, fiskefond m.v.

Allerede det første byggetrinnet ved Reppareguleringen medførte noe økt isdannelse. Ved den nå omsøkte installasjonsøkning vil en om vinteren få en økning av driftsvassføringen fra nåværende maksimalt 1 m³/sek. til maksimalt 2,2 m³/sek. Tilsiktet tapping om vinteren er beregnet til 1,8 m³/sek., da vassføring over dette vil gi store falltap. Det må da forventes å forsterke den forverring i isforholdene som alt har funnet sted. Både statsmeteorolog Carl A. Boe, fylkesfriluftsnemnda, fylkesrådmannen og Fiskeridepartementet med underliggende instanser har anbefalt at tiltak må settes i verk for å begrense isdannelsen i fjorden. Det er oppslutning om forslaget fra Carl A. Boe om å forsøke å få blandet driftsvatnet med sjøvatnet ved å spre det i dypere liggende lag utenfor kraftstasjonen. Søkeren har i sin kommentar til de innkomne uttalelsene bedt om at forebyggende tiltak må kunne bero et år eller to etter at utbyggingen er fullført, får å høste erfaring og for å se om behovet er til stede.

Søkeren har også vist til at gjeldende avta-

le om kraftutveksling med Salten Kraftsamband gir muligheter til å regulere kraftleveranse og uttak etter ønske og behov. Hvis framtidig avtale, også etter eventuell utvidelse av installasjonen, gir anledning til det samme, vil kraftproduksjonen kunne reduseres i perioder med fare for isdannelse, for så å øke tilsvarende under gunstige værforhold. Etter søkerens oppfatning skulle dette også kunne bedre de nåværende forhold med hensyn til isdannelse på fjorden.

Rødøy kommune har ikke noe å innvende mot planene, og stiller seg meget positivt til utbyggingen.

Fiskeridepartementet med underliggende instanser antar at planene neppe vil medføre virkning av noen fiskerimessig betydning.

Statens forurensningstilsyn antar at de forurensningsmessige ulempene er så små at det ikke ansees påkrevet å sette krav om minstevassføring ut fra forurensningsmessige hensyn. SFT har foreslått et generelt vilkår dersom tillatelse blir gitt.

På bakgrunn av de forannevnte uttalelserne og merknadene finner Hovedstyret etter en samlet vurdering at skadevirkningene og ulempene ved denne planen er små i forhold til den kraftmengde som innvinnes. Hovedstyret tilrår derfor at $\frac{4}{5}$ Rødøy-Lurøy Kraftverk får tillatelse til den omsøkte installasjonsøkningen.

Kraftlaget eier grunnen der alle arbeidene i forbindelse med planene skal utføres. Det vil derfor være tilstrekkelig med en tillatelse etter vassdragslovens §§ 104 og 105, jfr. § 106, som angår de allmenne interessene i vassdraget. Hovedstyret tilrår at slik tillatelse blir gitt på vilkår som oppstilt i vedlagte utkast.

Til de enkelte poster i vilkårene vil Hovedstyret bemerke:

Byggefrister m.v. Post 1

Posten er hjemlet i vassdragslovens § 111, og er utformet på vanlig måte. Dersom byggefristen oversittes, vil tillatelsen falle bort, hvis ikke fristforlengelse er gitt.

Fiske m.v. Post 2

Vilkårene i denne posten er stort sett utformet i tråd med forslaget fra Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk (DVF). DVF antar at reproduksjonen og fisket i vassdraget kan bli hemmet gjennom dårlige oppvandringsmuligheter for fisk. Til forslaget om å bekoste forsterket jakt- og fiskeoppsyn i anleggsperioden viser Hovedstyret til at belastningen på de omkringliggende vatn, som ikke blir regulert og på det jaktbare vilt erfa-

ringsmessig blir større under en anleggsperiode. Hovedstyret vil derfor foreslå at slikt oppsyn blir pålagt.

Når det gjelder forslaget om slipping av lokkeflommer, viser Hovedstyret til at forslaget fra DVF vil kreve at ca. $\frac{1}{3}$ av det vatn som vil bli innvunnet vil gå med til slipping av lokkeflommer. En slik slipping vil medføre at den omsøkte utvidelsen neppe blir lønnsom. Det vil etter utvidelsen bli færre ganger med overløp fra Memrvatn og Reppavatn. Etter uttalelsen fra DVF er det ikke produksjonsmulighetene for fisk som blir særlig berørt, men reproduksjonen og fisket i elva. Med de tiltak som er foreslått, som utsetting av yngel og/eller settefisk, terskelbygging (post 4) m.v., vil en anta at en kan opprettholde brukbare forhold i elva. Søkeren har i sin kommentar til de innkomne uttalelsene vist til at en oppdemming av Breivikvatnet for slipp av lokkevatt har vist seg umulig. Søkeren har påpekt at eneste måte å få til overløp på, er å manøvrere magasinene slik at Reppavatn er fullt om høsten. Ved da å åpne lukene i Memrvatn, vil Reppavatnet få overløp til vassdraget.

Hovedstyret viser til at en slik manøvrering vil gå direkte ut over fastkraftproduksjonen i kraftverket. Da det som nevnt vesentlig er reproduksjonen av fisk i elva som blir skadelidende, finner Hovedstyret det av større betydning at det blir pålagt utført tiltak i elva, og Hovedstyret finner derfor ikke å kunne anbefale slipping av lokkeflommer i vassdraget.

DVF har videre foreslått at konsesjonæren skal innbetale et årlig, indeksregulert beløp til Rødøy kommune på kr. 10 000,- for opphjør av fisket i kommunen. Hovedstyret viser til at det i fiskevilkåret er pålagt konsesjonæren betydelige tiltak for opphjør av fisket, og finner ikke å kunne foreslå at det blir gitt noe pengebeløp som foreslått fra DVF.

Tiltak mot forurensninger Post 3

Posten er utformet i tråd med forslaget fra Statens forurensningstilsyn.

Inngrep m.v. Post 4

Det er her foreslått de vanlige vilkår når det gjelder terskler (grunndammer m.v.) for å minske skadene som følge av endring i vassføringen.

Hovedstyret viser til at vintervassføringen gjennom kraftverket vil bli omtrent fordoblet i forhold til dagens situasjon. Dette kommer av den økte slukeevnen til kraftstasjonen, og fordi en med den gamle installasjonen ikke greide å kjøre ut hele magasinvolu-

met i løpet av vintersesongen, og derfor måtte kjøre ut endel av magasinvolumet om sommeren. En slik øket vintervassføring kan medføre noe forverrede isforhold i indre del av Tjongsfjorden utenfor kraftverket, og en antar at det må settes i verk tiltak for å begrense isdannelsen. Det er antydning å forsøke å få blandet driftsvatnet med sjøvatnet ved å spre det i dypereliggende lag utenfor kraftstasjonen. Søker har bedt om at de forebyggende tiltak må stilles i bero et år eller to etter at utbyggingen er ferdig, for å høste erfaring og for å se om behovet for slike tiltak er til stede. Hovedstyret mener det er riktig å vente med evt. tiltak til en får mer erfaring fra kjøringen av kraftverket.

Sikringstiltak ved dårlig is Post 5

Hovedstyret har funnet det riktig at det gis påbud om merking av utsatte steder med dårlig is. Skilt med kart må utføres i solide, værbestandige materialer.

Fortidsminner m.v. Post 6

Posten er utformet på vanlig måte.

Godkjenning av planer m.v. Post 7

Posten er utformet på vanlig måte. Det tiligger Vassdragsdirektoratet å foreta de nødvendige godkjenninger og tilsyn av anleggene.

Manøvreringsreglement

Det vil ikke bli noen endringer av postene i det gjeldende manøvreringsreglement for vassdraget. I den tidligere gitte tillatelse av 23. mai 1957 var det i manøvreringsreglementet ikke medtatt tillatelse til å overføre avløpet fra Sølvfasttjern til fordelingsbasenget. Dette er medtatt i det nå foreslåtte manøvreringsreglement, jfr. vedlegg.

Øvrige merknader

⁴/₅ Rødøy-Lurøy Kraftverk er et aksjeselskap med Rødøy, Lurøy og Træna kommuner, samt innbyggerne i kommunene som aksjonærer. Dette kraftselskapet er aksjonær i ⁴/₅ Salten Kraftsamband (SK), og ligger innenfor det området hvor SK har engrosforsyningen. Det har vært noe uenighet om hvilket av disse kraftverk som skulle foreta den nå omsøkte utbyggingen. Elektrisitettdirektoratet har vurdert forholdene, og har tilrådd at konsesjonen gis til ⁴/₅ Rødøy-Lurøy Kraftverk. E-direktoratet har vurdert utvidelsen som et gunstig prosjekt. Hovedstyret er enig i at tillatelsen bør gis til ⁴/₅ Rødøy-Lurøy Kraftverk.

Utover dette har Hovedstyret ingen ytterligere merknader.

Sakens dokumenter følger vedlagt.

Saken er behandlet i Hovedstyrets møte 24. august 1981.»

Hovedstyrets forslag til vilkår for ⁴/₅ Rødøy-Lurøy Kraftverk, 2. byggetrinn. Utvidelse av Reppa kraftstasjon. Rødøy kommune:

1.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år fra konsesjonens datum og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

2.

I.

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, tar de nødvendige hensyn for å forebygge skader på vilt- og fiskebestandene som berøres av utbyggingen, reguleringene og den øvrige drift av anleggene. Herunder skal konsesjonæren i rimelig grad forebygge fare for tilslamming og annen forurensning av vassdragene, samt dekke utgiftene til ekstraordinært jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

II.

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk

- å sette ut yngel og/eller settefisk (herunder også smolt og annen flerårig fisk) av det antall, de arter og stammer, den størrelse og kvalitet, og på den tid, sted og måte som måtte fastsettes,
- sørge for fangst av stamfisk og dekke alle faste utgifter med klekking, oppforing og transport,
- å bekoste tiltak i den lakseførende del av Reppaelva for å sikre oppgang og fremme fiske av f.eks. laks, sjøaure og sjørøye hvis kostnadene med tiltakene står i rimelig forhold til det som oppnås,
- å anordne sperregitter foran tappetunneler og utløpet av kraftstasjonene hvis kostnadene med tiltakene står i rimelig forhold til det som oppnås,
- å bekoste fiskeri- og viltbiologiske undersøkelser, herunder langtidsundersøkelser og å delta i fellesfinansiering av større

- biologiske undersøkelser som omfatter de populasjoner som berøres av utbyggingene og reguleringene,
- f. å foreta utfiskinger (uttynninger) dersom reguleringene fører til overbefolkning eller forverring av de naturlige forhold.

III.

Dersom det som følge av kraftutbyggingen oppstår skader som berører vilt- og fiskebestandene i området, tilpliktes konsesjonæren utover det som er nevnt ovenfor å bekoste ytterligere tiltak som departementet eller den dette bemyndiger bestemmer, så langt omkostningene står i rimelig forhold til det som derved vinnes.

IV.

Alle utgifter forbundet med nødvendig kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenfornevnte vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

3.

Konsesjonæren plikter etter vedkommen- de departements nærmere bestemmelse å la utføre eller bekoste tiltak som er påkrevet for å avverge eller redusere virkningen av forurensninger som står i forbindelse med utbyggingen.

4.

I de deler av vassdraget hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vassføring eller vasstand kan departementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler (grunndammer), foreta elvekorreksjoner, opprensninger m.v. for å redusere skadevirkninger. Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og almenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE – Vassdragsdirektoratet. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonskader, fare for ras eller oversvømmelse eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan departementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Dersom utbyggingen medfører økte problemer i fjorden utenfor kraftverket, må

A/S Rødøy-Lurøy Kraftverk utføre tiltak for å begrense denne isdannelsen.

5.

Regulanten skal ved hjelp av skilt satt opp lokalt orientere om usikre ispartier på de regulerte vatn og i sjøen utafor kraftverket. Skiltet skal også inneholde kart der de usikre partiene er avmerket.

6.

Konsesjonæren plikter i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper eller utgifter å unngå ødeleggelser av naturforekomster og områder, når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner, eller på grunn av områdets naturskjønnhet eller egenart. Så fremt slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal Statens naturvernråd underrettes i god tid på forhånd.

Konsesjonæren skal videre i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i henhold til lov av 9. juni 1978 nr. 50, eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding om dette til vedkommende museum. Viser det seg først mens arbeidet er igang at det kan virke inn på fortidsminner som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stoppes.

Om bestemmelsene i denne post gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere nødvendig underretning.

7.

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt Vassdragsdirektoratet. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for Vassdragsdirektoratet detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for vassdragets utbygging. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Innen en rimelig økonomisk ramme plikter konsesjonæren å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Opp-

ryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift.

Midlertidig hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget. Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten departementets samtykke.»

Hovedstyrets forslag til manøvreringsreglement for Reppa kraftverk i Rødøy kommune:

«1.

Reguleringer:

Magasin	LRV kote	HRV kote	Regulerings- høyde m
Memorvatn	613,5	638,5	25
Reppavatn	560,0	590,0	30

Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vasstandsmerker som det offentlige godkjenner. Ved flom kan vassstanden stige noe over øvre reguleringsgrense.

2.

Overføringer:

Avløpet fra Memorvatn overføres til Reppavatn.

Avløpet fra Sølvfasttjerna overføres til tiløpstunnelens fordelingsbasseng.

3.

Det skal ved manøvreringen has for øye at flomvassføringen så vidt mulig ikke forøkes. For øvrig kan vasslippingen foregå etter A/S Rødøy-Lurøy Kraftverks behov.

4.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende samt at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vasstander samt observeres og noteres om det forlanges, nedbørmengder, temperatur, snødybder m.v. Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som regulanten plikter å oppbevare så lenge reguleringen består.

5.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen kan be-

stemme hvor damvokteren skal bo, og at han skal ha telefon i sin bolig.

6.

Mulig tvist om forståelse av dette reglement avgjøres med bindende virkning av departementet.

7.

Viser det seg at vasslippingen etter reglementet medfører skadelige virkninger for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

Endringer i reglementet kan bare foretas etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Innkomne uttalelser til Hovedstyrets innstilling av 6. oktober 1981

Rødøy kommune har ifølge utskrift av møtebok i Rødøy formannskap i møte 10. desember 1981 uttalt følgende:

«Kommunens uttalelse til utbygging av Reppa Kraftstasjon, 2. byggetrinn.

Kontorsjefens innstilling:

Rødøy kommune fastholder tidligere uttalelser til saken, og finner ikke at fiskeriinteressene i Reppaelva bør komme reduserende inn.

Enst. vedtak:

Innstillingen.»

Nordland fylkeskommune fikk i ekspedisjon av 28. oktober 1981 fra OED oversendt Hovedstyrets innstilling til uttalelse, men departementet har ikke mottatt noen uttalelse ved denne anledning.

Landbruksdepartementet uttalte i brev av 16. desember 1981 som følger:

«Fylkeslandbruksstyret i Nordland har behandlet saken i møte 21. september 1979. Reindriftsagronomen i Nordland har derimot ikke hatt saken til behandling. Landbruksdepartementet har oversendt kopi av Hovedstyrets innstilling til Reindriftsagronomen, og presiserer at det i framtida må sørges for at både jord-, skog- og reindrifts- etaten må få slike saker til uttalelse.

Landbruksdepartementet slutter seg til fylkeslandbruksstyrets vedtak, og kan ikke se at utbyggingen i vesentlig grad påvirker landbrukets interesser. Når det gjelder reindrift er det vel lite trolig at utbyggingen vil medføre noen ulemper, men vi forbeholder oss muligheten til å komme tilbake til saken hvis reindriftsagronomen har anmerkninger å komme med.

Landbruksdepartementet forutsetter imidlertid at det tas rimelig hensyn til de kravene som er kommet om minstevassføring, lokkeflommer o.l. i Reppaelva, slik at fisket,

som utvilsomt har stor betydning for lokal-samfunnet ikke blir skadelidende.»

Kommunaldepartementet uttalte i brev av 14. januar 1982 som følger:

«Brev av 28. oktober 1981.

Kommunaldepartementet har ingen vesentlige merknader til at *Ås Rødøy-Lurøy Kraftverk* gis tillatelse til utbygging av *Reppa Kraftstasjon*, 2. byggetrinn på de vilkår som er nevnt i innstillingen fra hovedstyret i NVE.»

Fiskeridepartementet uttalte i brev av 11. februar 1982 som følger:

«Saken er forelagt Kystdirektoratet og Fiskeridirektoratet til uttalelse.

Kystdirektoratet har med brev av 23. november 1981 bl.a. uttalt at direktoratet forutsetter en form for observasjon av isdannelsen. Fotostatkopi av brevet ligger ved.

Fiskeridirektoratet har med brev av 1. februar 1982 anbefalt at konsesjonæren blir pålagt å etablere en observasjonstjeneste i indre Tjongsfjord så snart som mulig og at dette skjer i samarbeide med Fiskerirettdeleren i Rødøy. Fotostatkopi av brevet ligger ved.

Fiskeridepartementet slutter seg til det direktoratene har foreslått og anbefalt.»

Kystdirektoratet uttalte i brev av 23. november 1981 følgende:

«Vedlagt sendes kopi av brev av 4. november 1981 med vedlegg fra Fiskeridepartementet. Departementet ønsker Fiskeridirektoratets uttalelse og at Hovedstyrets innstilling blir sendt tilbake.

Kystdirektoratet har for sin del notert seg at det i pkt. 4 siste ledd i forslaget til vilkår er tatt med et pålegg om tiltak for å begrense isdannelsen, hvis denne øker. En antar at dette er tilstrekkelig. Men en forutsetter at det er etablert en form for isobservasjon, som anbefalt av statsmeteorolog Carl A. Boe. Selv om observasjonene vil gå over få år, skulle det være mulig å få et visst kjennskap til hvordan isdannelsen endrer seg fra 1. til 2 byggetrinn.

Når det gjelder begrensning av isdannelsen mener en statsmeteorolog Boes forslag om forebyggende tiltak kan medføre en praktisk løsning. En gjør i den forbindelse merksam på av Vassdrags- og havnelaboratoriet ved Norges tekniske høyskole sannsynligvis vil kunne gi anvisning på hvordan man ved hjelp av driftsvannet kan få blandet vanntypene.

En har forøvrig intet å bemerke.»

Fiskeridirektoratet uttalte i brev av 1. februar 1982 som følger:

«En viser til brev av 23. november 1981 fra Kystdirektoratet og brev fra Fiskeridirektoratet av 9. mars 1981 (1591/1811/81 LWP/BM).

I samband med de foreliggende konsesjonsvilkår tør en å anbefale at konsesjonæren blir pålagt å etablere en observasjons-

tjeneste i indre Tjongsfjord så snart dette er mulig, videre at dette skjer i samarbeid med fiskerirettdeleren i Rødøy. Vedlagt følger hovedstyrets innstilling.»

Det siste som skjedde i denne omgangen, var at Olje- og energidepartementet underrettet *Ås Rødøy-Lurøy kraftverk* om Stortingets beslutning om utsettelse av konsesjonsbehandlingen. Brevet er datert 3. mai 1983 og har følgende ordlyd:

«Det vises til Deres søknad av 17. november 1980 vedrørende ovenstående.

I St.prp. nr. 130 (1981-82) om kraftdekkingen i 1980-årene og forholdet til Samlet plan for vassdrag har Regjeringen forutsatt at *Reppa* skal vurderes i Samlet plan.

Stortinget behandlet ovennevnte stortingsproposisjon i møte 25. mars d.a., og sluttet seg her til Regjeringens forutsetning vedrørende *Reppa*.

På dette grunnlag har Olje- og energidepartementet i medhold av Lov om vassdragene av 15. mars 1940 § 125 nr. 8 besluttet at behandlingen av konsesjonssøknaden for *Reppa* utsettes.»

Ny konsesjonssøknad for Reppa, 2. byggetrinn

I brev av 17. januar 1985 og 18. januar 1985 til henholdsvis Miljøverndepartementet og Olje- og energidepartementet, tar *Ås Rødøy-Lurøy kraftverk* opp igjen spørsmålet om konsesjon for *Reppa*, 2. byggetrinn.

Brevet av 17. januar 1985 til *Miljøverndepartementet* lyder som følger:

«*Ås Rødøy-Lurøy kraftverk* fremmet i skriv datert 17. november 1980 søknad til NVE om konsesjon for utbygging av *Reppa kraftstasjon* 2. byggetrinn.

I skriv av 27. mai 1983 fra NVE, vassdragsdirektoratet blir vi gjort kjent med at konsesjonsbehandlingen måtte utsettes idet regjeringen hadde forutsatt at *Reppa* skulle vurderes i Samlet plan.

Når denne sak nå så plutselig er høyaktuell skriver det seg fra det forhold at vi i august 1984 fikk overslag i generatorviklingen i kraftstasjonen. Ved utbedring av denne feil ble vi gjort oppmerksomme på at generatoren var i en slik forfatning at den snarest burde oppvikles. Det hadde dannet seg såkalte «grønne flekker» slik at vi faktisk måtte være forberedt på nytt overslag når tid som helst.

Ved undersøkelse av priser på de alternativer som her kunne bli aktuelle viste det seg at en ny generator ikke vil bli nevneverdig dyrere enn oppvikling av den gamle. Videre merket vi oss at prisforskjellen på de forskjellige generatorstørrelser var forholdsvis beskjeden.

Det ble da tatt kontakt med *Sørumsand Verksted* *Ås* som i samarbeid med NEBB har

utarbeidet tilbud på nytt aggregat med nødvendig utstyr på 9 MW. Aggregatstørrelsen er senere endret til 10 MW.

I korte trekk kan en si det slik at vi istedet for å investere millionbeløp i reoperasjon av gammelt nedslitt utstyr heller ønsket å anskaffe nytt. Samtidig ville vi ved å øke maskinkapasiteten kunne utnytte endel eksisterende flomtap.

For å unngå unødig produksjonstap har vi planlagt å foreta utskiftningen i stasjonen våren 1986. Vi vil da forsøke å ha arbeidet fullført før overløp finner sted, trolig i juni-juli måned.

Leveringstid på utstyr er i h.h.t. kontrakt-forslag 15 mnd. Tid for montering er 13 uker.

Vi er derfor avhengige av å foreta bestilling i løpet av februar 1985.

Denne sak er av livsviktig betydning for oss å få løst på en tilfredsstillende måte.

For at dette skal kunne skje er vi anhengige av en rask og positiv behandling av vår søknad.»

I brev av 18. januar 1985 til *Olje- og energidepartementet* søkes det på nytt om konsesjon. Brevet har følgende ordlyd:

«Vi viser til tidligere søknader av 12. januar 1979 og 17. november 1980 til NVE om konsesjon for utbygging av Reppa kraftstasjon 2. byggetrinn.

Videre viser vi til Deres skriv av 3. mai 1983 hvor De gjør oppmerksom på at Regjeringen har forutsatt at Reppa skulle vurderes i Samlet plan.

Arsaken til at vi nå tar denne saken opp på nytt framgår av vedlagte kopi av søknad daterert 17. januar 1985 til Miljøverndepartementet om dispensasjon fra Samlet plan.

Plan for utvidelse

Planen går i korte trekk ut på at vi i forbindelse med forestående reparasjoner som vi er nødt til å gjennomføre for å holde stasjonen i drift, ønsker å anskaffe nytt og tidsmessig maskinelt utstyr i stedet for å investere millionbeløp på reparasjon av gammelt.

Ved samtidig å nytte høve til å øke kraftverkets kapasitet kan en del av det flomtap vi har idag kunne nyttes til energiproduksjon.

Stasjonen er idag utstyrt med turbin på 6 840 HK, generator og transformator, begge på 7 000 kVA.

Disse tre enheter forutsetter vi erstattet med nye, hver med en kapasitet på 10 MW.

Det blir i forbindelse med dette ikke behov for bygningsmessige endringer bortsett fra fundamentene som må tilpasses det nye utstyret. Utvendige anlegg blir overhodet ikke berørt.

Beregning av kraftøkningen

Som kjent er en overveiende del av kraftverkets nedslagsfelt dekket av Svartisen. Dette innebærer at både feltets størrelse og avrenning er vanskelig å beregne eksakt. Vi vil derfor forsøke å foreta en beregning på kraftøkningen basert på erfaringer fra driften og fra kjente kriterier som vi kan legge til grunn ved beregningen.

Vi har i alle år siden kraftverket ble startet opp i 1956 hatt betydelig overløp som har vart fra begynnelsen av juli til i månedskifte september/oktober. Vel nok med varierende lengde og intensitet alt etter temperatur og værforhold forøvrig.

Videre vet vi at fulle magasiner representerer en beholdning på 28,5 mill. m³.

Om vi regner at tilsig tar slutt i oktober vil denne magasinbeholdning strekke til fram til nytt tilsig gjør seg gjeldende i mai, forutsatt en tapping på 1,5 m³/sek.

Dette tilsvarer ifølge turbinleverandør en kraftproduksjon 7,6 MW. Forutsetter vi at produksjon i gjennomsnitt holdes på dette nivå i 10 måneder og at den i flomperioden, ca. 2 måneder, økes til 9,5 MW vil årsproduksjon komme på ca. 69 GWh. Det vil si en økning på 20 GWh.

Vi mener at vi ved denne beregning har vært meget forsiktige. Blant annet har vi sett bort fra tilsig fra Svartisen utover høsten. Derfor tror vi at årsproduksjon i realiteten vil bli noe større enn det denne beregning konkluderer med.

Fordeler og ulemper med utbyggingen

Fordelene ved utbyggingen knytter seg i første rekke til at vi får større kapasitet på kraftstasjonen og dermed også større selvforsyningssevne ved utfall på 145 kV overføringslinjen Salten-Helgeland. Videre vil en del av det årlige flomtap kunne nyttes til verdifull kraftproduksjon.

Hva angår ulemper er isdannelse på fjorden grunnet økt vannutslipp fra kraftstasjonen et av de spørsmål Reppa fiskerlag har vært opptatt av. Dette problem tror vi å ha løst på en enkel og tilfredsstillende måte. Vi tror faktisk at vi skal kunne bedre dagens situasjon.

Med nåværende kapasitet på kraftstasjonen er vi avhengige av kontinuerlig drift med fullt pådrag hele året igjennom for å oppnå størst mulig energiproduksjon. Dette fordi vi har rikelig vannressurser å ta av.

Ved økning av maskinkapasiteten blir forholdet noe annet. Som tidligere nevnt vil vi ikke ha magasin nok for fullt kjørt hele vinterhalvåret.

Med en gunstig kraftutvekslingsavtale med $\frac{1}{3}$ Salten Kraftsamband vil vi i perioder med fare for isdannelse på fjorden kunne redusere lasten og dermed også vannutslipp til langt under dagens nivå. Når så værforholdene er endret og faren for isdannelse er over kan lasten økes og tapt energiproduksjon innvinnest.

Det er også hevdet fra eksperthold at reduksjon av overløpet fra Reppa – og Memorvatn vil redusere oppgang av fisk i Reppaelva.

Da denne utbyggingsplan er betydelig redusert i forhold til tidligere omsøkt er vi av den oppfatning at det fortsatt vil bli tilstrekkelig overløp for eventuell oppgang av fisk i Reppaelva. I hvert fall må en kunne avvente resultatet av utbyggingen før eventuelle tiltak iverksettes.

Hva angår bosetting kan opplyses at det bor 9 familier langs Reppaelva med tilsammen 14 familiemedlemmer. Av disse har en familie en barneskoleelev. Den øvrige bosetting består for en stor del av enslige og eldre ektepar.

Til orientering legger vi ved kart som viser det regulerte området.

Da den omsøkte utbygging er av så vital betydning for oss og da vi i tillegg er avhengig av en snarlig avgjørelse håper vi på en rask og positiv behandling av denne sak.»

Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen uttaler i brev av 29. januar 1985 følgende om søknaden av 18. januar 1985:

«Vi viser til søknad av 18. januar d.å angående ovennevnte sak.

Hovedstyret i NVE har i møte 24. august 1981 behandlet søknad av 17. november 1980 fra A/s Rødøy-Lurøy kraftverk om en økning av maskininstallasjonen i Reppa kraftstasjon med et aggregat på 6 MW, i tillegg til det bestående aggregatet også på 6 MW. Total installasjon ville da blitt 12 MW. Hovedstyret anbefalte en utvidelse av kraftstasjonen som omsøkt, på visse vilkår, jfr. Hovedstyrets innstilling datert 6. oktober 1981, som er oversendt departementet tidligere. Saken ble imidlertid stoppet i påvente av en behandling i Samlet Plan. I Samlet Plan er prosjektet plassert i kategori I – gruppe 1, dvs. i den minst konfliktfylte gruppen.

Grunnet havari i kraftstasjonen søkes det nå om fritak fra Samlet Plans videre behandling, slik at søknaden kan tas opp umiddelbart. NVE vil for sin egen del vise til at den nå omsøkte plan vil medføre en installasjon totalt på 10 MW, som er noe mindre enn det tidligere omsøkte prosjekt og som er behandlet i Samlet Plan.

Hovedstyret antar at forskjellen i virkning på vassdragene ved 12 eller 10 MW innstallasjon er ubetydelig. En viser derfor til den tidligere innstilling m/vilkår av 1981 og anser det unødvendig å ta saken opp til ny behandling.»

Miljøverndepartementet uttalte i brev av 6. mars 1985 følgende om søknad om fritak fra Samlet Plan:

«Vi viser til vedlagte brev fra A/s Rødøy-Lurøy kraftverk om fritak fra Samlet Plan for Reppa kraftverk, der det legges fram nye momenter i saken.

I St.prp. nr. 130 (1981–82) står Reppa kraftverk spesielt nevnt som et av de konsesjons-søkte vassdrag der konsesjonsbehandling bør utsettes. Etter dette har Reppa vært behandlet i Samlet plan for vassdrag. Prosjektet er her satt i gruppe 1, kategori I, altså blant de prosjekter som tilrås utbygd før år 2 000. Høringsuttalelsene bekrefter plasseringen i Samlet Plan, samtidig som de understreker ønsket om en rask utbygging av prosjektet.

Samlet Plan har en prosedyre for å vurdere om småkraftverk kan konsesjonsbehandles uavhengig av Samlet Plan etter søknad. Etter de tidligere fastsatte kriterier tilfredsstiller Reppa kraftverk forutsetningene for å bli ferdigbehandlet uavhengig av Samlet Plan. Vi ber Olje- og energidepartementet vurdere om Stortingets vedtak i forbindelse med St.prp. nr. 130 umuliggjør en behandling av Reppa på linje med andre småkraftverk i Samlet Plan. Dersom så ikke er tilfelle, tilrår

Miljøverndepartementet at konsesjonssøknaden for Reppa kraftverk kan ferdigbehandles umiddelbart.»

I brev av 29. mars 1985 til Finansdepartementet, Nordland fylkeskommune og Rødøy kommune ber *Olje- og energidepartementet* om uttalelse i saken:

«Vedlagt oversendes kopi(er) av Hovedstyrets innstilling av 6. oktober 1981 og brev av 29. januar 1985 vedrørende ovenstående.

Saken har tidligere vært sendt til uttalelse. Behandlingen av konsesjonssøknaden ble imidlertid utsatt da det ble forutsatt at Reppa skulle vurderes i Samlet Plan, jfr. St.prp. nr. 130 (1981–82) og Innst. S. nr. 124 (1982–83).

Rødøy-Lurøy Kraftverk har på nytt søkt om konsesjon for 2. byggetrinn av Reppa kraftstasjon, og har samtidig søkt om fritak fra Samlet Plan. Årsaken fremgår av vedlagte kopier av brev av 17. og 18. januar 1985 fra A/s Rødøy-Lurøy Kraftverk til henholdsvis Miljøverndepartementet og Olje og energidepartementet.

Miljøverndepartementet har i prinsippet ingen innvendinger mot at konsesjonssøknaden for Reppa kraftverk kan ferdigbehandles umiddelbart. Olje- og energidepartementet har på denne bakgrunn funnet å kunne ta søknaden opp til realitetsbehandling.

Vi ber om uttalelse i saken innen 24. mai 1985.»

Innkomne uttalelser til konsesjonssøknaden av 18. januar 1985

Finansdepartementet uttaler i brev av 9. mai 1985 følgende om saken:

«Det vises til brev av 29. mars 1985 med vedlegg.

Finansdepartementet har ingen merknader til Hovedstyrets forslag.»

Rødøy kommune uttaler i brev av 19. april 1985 følgende om saken:

«Det vises til Deres ekspedisjon hit av 29. mars 1985.

Rødøy formannskap har i møte den 11. april 1985 i sak 122/85 gitt sin uttalelse til søknaden. Særutskrift av vedtaket følger vedlagt.

På grunn av tidsnød ble vedtaket fattet i medhold av kommunelovens § 22.»

I utskrift av møtebok i *Rødøy formannskaps* møte 11. april 1985 fremkommer følgende:

«Rødøy-Lurøy Kraftverk A/s – 2. byggetrinn.

Det Kgl. Olje- og energidepartement har i brev av 29. mars 1985 bedt om kommunens uttalelse til søknad fra $\frac{A}{S}$ Rødøy-Lurøy Kraftverk om konsesjon for 2. byggetrinn av Reppa Kraftstasjon.

Kraftverket søker samtidig om fritak fra Samlet Plan. Miljøverndepartementet har ingen innvendinger mot søknaden.

Enst. vedtak:

Rødøy kommune har i sak 138/79 og 40/81 enstemmig gått inn for utbygging av 2. byggetrinn av Reppa Kraftstasjon. Kommunen har fortsatt samme syn på saken og vil uttrykke håp om at konsesjonsbehandling etter søknaden kan ta til snarest.

På grunn av tidsnød fattes vedtaket i medhold av kommunelovens § 22.»

Nordland fylkeskommune uttaler i brev av 4. juni 1985 som følger:

«Det Kgl. Olje- og energidepartement har i brev av 29. mars 1985 oversendt $\frac{A}{S}$ Rødøy-Lurøy Kraftverks konsesjonssøknad angående 2. byggetrinn ved Reppa kraftstasjon.

Fylkesutvalget i Nordland gjorde i møte den 14.-15. mai 1985 enstemmig slikt

vedtak:

Fylkesutvalget delegerer sin avgjørelsesmyndighet til Plan- og ressursstyret angående $\frac{A}{S}$ Rødøy-Lurøy Kraftverks søknad av januar 1985 om konsesjon for utbygging av Reppa kraftstasjon, 2. byggetrinn.

Plan- og ressursstyret i Nordland gjorde i sitt møte 29. mai 1985 slik

vedtak:

1. Plan- og ressursstyret har ikke noe i mot at $\frac{A}{S}$ Rødøy-Lurøy Kraftverk blir gitt konsesjon for 2. byggetrinn av Reppa kraftstasjon slik dette er beskrevet i søknad av 18. januar 1985.
2. Plan- og ressursstyret slutter seg til vilkårene for $\frac{A}{S}$ Rødøy-Lurøy Kraftverk, 2. byggetrinn, som foreslås av Hovedstyret i NVE.

Punkt 1 ble enstemmig vedtatt. Punkt 2 ble vedtatt med 7 mot 2 stemmer.

Saken er dermed sluttbehandlet fra Nordland fylkeskommunes side.»

Miljøverndepartementets brev av 6. mars 1985 tok bare opp forholdet til Samlet Plan. Selve konsesjonssøknaden ble ikke kommentert. Ved en feil fra OEDs side, ble dette i første omgang oversett, og MD ble utelatt fra høringsrunden.

Miljøverndepartementet fikk først oversendt konsesjonssøknaden til uttalelse i brev av 7. juni 1985.

Deres uttalelse i brev av 12. juli 1985 lyder som følger:

«Vi viser til deres brev av 7. juni 1985.

Prosjektet er plassert i gruppe I i kategori I i Samlet Plan.

De negative konsekvensene av utbyggingen er vesentlig knyttet til elvas verdi i

fiskesammenheng. Reppaelva er nå laks-, sjørret- og sjørøyeførende. Bestandene er redusert etter den tidligere utbyggingen. Det er imidlertid fortsatt en brukbar produksjon i elva. Dette er betinget av at det vanligvis er overløp på magasinene om sommeren, da den nåværende turbininstallasjonen ikke klarer å ta unna alt vannet. Med den omsøkte økningen av installasjonen vil det meste av overløpsvannet bli borte. DVF, fylkesfriluftsnemnda og fylkesrådmannen har derfor foreslått slipping av vann fra magasinene om sommeren. Søkeren mener dette kan oppnås i august måned.

Hovedstyret peker på at ethvert slipp av vann vil gå direkte ut over fastkraftproduksjonen. For hver mill. m³ som slippes vil fastkraften bli redusert med ca. 1,3 GWh. Hovedstyret har gått ut fra at produksjonsmulighetene for fisk ikke blir særlig berørt. Hovedstyret anbefaler derfor at det ikke slippes vann fra magasinene, men at det kun blir pålagt andre tiltak for opphjør av fisket. Hovedstyret kan heller ikke anbefale DVF's forslag til årlig innbetaling av midler til opphjør av fisket i kommunen.

Departementet har forelagt Hovedstyrets innstilling for direktoratet, jfr. vedlegg. Direktoratet peker på at elva blir påført varige skader både mhp produksjon og brukerverdi med de vilkår som er foreslått av Hovedstyret. Det fastholder derfor sitt forslag om at det kan kreves avgitt inntil 4 mill. m³ pr. år og at det blir holdt en minstevannføring fra Reppavann på 0,5 m³/sek.

Miljøverndepartementet vil for sitt vedkommende peke på at saken er mangelfullt belyst når det gjelder vannføringsforholdene i nedre deler av vassdraget, før og etter den omsøkte utbygging. Videre foreligger det dårlige opplysninger om fiskeproduksjonen og omfanget av fisket.

Det er opplyst at den tidligere utbygging har medført skade på fisket. Ytterligere utbygging vil medføre økte skadevirkninger. Omfanget av skadevirkningene er imidlertid ikke klarlagt.

Departementet mener derfor at vilkårene i stor grad må utformes som fullmaktsbestemmelser som kan settes i kraft etter som en får oversikt over omfanget av konsekvensene av prosjektet. Under henvisning til dette vil departementet foreslå følgende vilkår for fisket:

I

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, tar de nødvendige hensyn for å forebygge skader på vilt- og fiskebestandene som berøres av utbyggingen, reguleringene og den øvrige drift av anleggene. Herunder skal konsesjonæren i rimelig grad forebygge fare for tilslamming og annen forurensning av vassdragene, samt dekke utgiftene til ekstraordinært jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljøverndepartementet:

- a. å sette ut yngel og/eller settefisk (herunder også smolt og annen flerårig fisk)

- av det antall, de arter og stammer, den størrelsen og kvalitet, og på den tid sted og måte som måtte fastsettes,
- b. å sørge for fangst av stamfisk og dekke alle utgifter med klekking, oppføring og transport,
 - c. å bekoste tiltak i den lakseførende del av Reppaelva for å sikre oppgang og fremme fiske av f.eks. laks, sjøaure og sjørøye hvis kostnadene med tiltakene står i rimelig forhold til det som oppnås,
 - d. å anordne sperregitter foran tappetunneler og utløpet av kraftstasjonene hvis kostnadene med tiltakene står i rimelig forhold til det som oppnås,
 - e. å bekoste fiskeri- og viltbiologiske undersøkelser, herunder langtidsundersøkelser og å delta i fellesfinansiering av større biologiske undersøkelser som omfatter de populasjoner som berøres av utbyggingen og reguleringene,
 - f. å foreta utfiskinger (uttynninger) dersom reguleringene fører til overbefolkning eller forverring av de naturlige forhold.

III

Før reguleringene og overføringene tas i bruk, plikter konsesjonæren å betale et årlig indeksregulert beløp til Rødøy kommune på kr. 15 000,-. Beløpet skal nyttes etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning til opphjørp av fisket i kommunen.

IV

Dersom det som følge av kraftutbyggingen og reguleringene oppstår skader som berører vilt- og fiskebestandene i området, tilpiktes konsesjonæren utover det som er nevnt ovenfor å bekoste ytterligere tiltak som Miljøverndepartementet eller den dette bemyndiger bestemmer, så framt omkostningene står i rimelig forhold til det som der- ved vinnes.

V

Konsesjonæren kan etter nærmere bestemmelse av Miljøverndepartementet tilpiktes å slippe vann for å skape kunstige flommer i Reppaelva. For dette formål kan det kreves avgitt inntil 4 mill. m³ pr. år, dog ikke over 15 mill. m³ gjennom siste sammenhengende 5-årsperiode.

Alle endringer i vannføringen skal skje med myk overgang. Ovennevnte vannslippingsbestemmelser kan tas opp til revisjon etter 10 år fra igangsetting av 2. byggetrinn.

VI

Alle utgifter forbundet med nødvendig kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenfornevnte vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

Tillatelse etter lov om vern mot forurensninger og om avfall

Det kan gis tillatelse til den planlagte reguleringen etter lov om vern om forurensninger og om avfall § 11 på følgende vilkår:

- Konsesjonæren plikter etter vedkommende departements nærmere bestemmelse å la utføre eller bekoste tiltak som

er påkrevet for å avverge eller redusere virkningen av forurensning som står i forbindelse med utbyggingen.»

Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk sitt brev av 18. juni 1985 til Miljøverndepartementet, lyder som følger:

«Deres oversendelse av 12. november 1981.

Hovedstyret har i sitt utkast til konsesjonsvilkår utelatt DVF's forslag om vassslipping og årlig innbetaling av midler til opphjørp av fisket i kommunen.

Hovedstyret argumenterer mot bestemmelsen om vassslipping både ved å vise til lønnsomheten ved utbyggingen og ved å hevde at de øvrige foreslåtte tiltak under post 4 vil muliggjøre brukbare forhold i elva.

DVF vil påpeke at selv om det vil være produksjonsmuligheter i elva etter reguleringen så vil disse ikke kunne utnyttes pga. redusert fiskeoppgang. Reproduksjonen vil dermed bli sterkt nedsatt og elva som fiskeelv vil bli forringet. Redusert rekruttering vil kunne kompensere ved utsettinger, men elvas verdi i fiskesammenheng vil ikke kunne opprettholdes uten at det blir sluppet vann. Vi viser i denne forbindelse til vedlagte kopi av uttalelse av 23. november 1981 fra Fiskerikonsulenten i Nordland.

Når det gjelder DVF's forslag om årlig innbetaling av et beløp til opphjørp av fisket i kommunen, avviser hovedstyret dette ved å vise til at det i fiskevilkåret er pålagt konsesjonæren betydelige tiltak for opphjørp av fisket. DVF vil her påpeke at elva vil bli påført permanente skader både m.h.p. produksjon og brukerverdi selv med det tiltak som hovedstyret refererer til. Vi fastholder derfor at det årlig må avsettes et beløp til opphjørp av fiskemulighetene andre steder i kommunen.

Konklusjon:

På bakgrunn av det foregående opprettholder DVF forslaget til konsesjonsvilkår gitt i brev av 7. mai 1981. Det opprinnelige beløp foreslått til opphjørp av fiske må indeksreguleres og settes til kr. 20 000,-.

DVF's forslag til konsesjonsvilkår:

I

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, tar de nødvendige hensyn for å forebygge skader på vilt- og fiskebestandene som berøres av utbyggingen, reguleringene og den øvrige drift av anleggene. Herunder skal konsesjonæren i rimelig grad forebygge fare for tilslamming og annen forurensning av vassdragene, samt dekke utgiftene til ekstraordinært jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk:

- a. å sette ut yngel og/eller settefisk (herunder også smolt og annen flerårig fisk) av det antall, de arter og stammer, den størrelsen og kvalitet, og på den tid sted og måte som måtte fastsettes,

- b. å sørge for fangst av stamfisk og dekke alle utgifter med klekking, oppforing og transport,
- c. å bekoste tiltak i den lakseførende del av Reppaelva for å sikre oppgang og fremme fiske av f.eks. laks, sjøaure og sjørøye hvis kostnadene med tiltakene står i rimelig forhold til det som oppnås,
- d. å anordne sperregitter foran tappetunneler og utløpet av kraftstasjonene hvis kostnadene med tiltakene står i rimelig forhold til det som oppnås,
- e. å bekoste fiskeri- og viltbiologiske undersøkelser, herunder langtidsundersøkelser og å delta i fellesfinansiering av større biologiske undersøkelser som omfatter de populasjoner som berøres av utbyggingen og reguleringene,
- f. å foreta utfiskinger (uttynninger) dersom reguleringene fører til overbefolkning eller forverring av de naturlige forhold.

III

Før reguleringene og overføringene tas i bruk, plikter konsesjonæren å betale et årlig indeksregulert beløp til Rødøy kommune på kr. 15 000,—. Beløpet skal nyttes etter nærmere bestemmelse av kommunestyret til opphjør av fisket i kommunen. Vedtekter for bruk av beløpet fastsettes av Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk.

IV

Dersom det som følge av kraftutbyggingen og reguleringene oppstår skader som berører vilt- og fiskebestandene i området, tilpiktes konsesjonæren utover det som er nevnt ovenfor å bekoste ytterligere tiltak som departementet eller den dette bemyndiger bestemmer, så langt omkostningene står i rimelig forhold til det som derved vinnes.

V

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av DVF å slippe vann for å skape kunstige flommer i Reppaelva. For dette formål kan det kreves avgitt inntil 4 mill. m³ pr. år, dog ikke over 15 mill. m³ gjennom siste sammenhengende 5-årsperiode. I tillegg skal regulanten sørge for å opprettholde en minstevannføring på 0,5 m³/sek. målt ved utløp Reppavatn i perioden 1. juni–30. september.

Alle endringer i vannføringen skal skje med myke overganger. Ovennevnte vannslippingsbestemmelser kan tas opp til revisjon etter 10 år fra igangsetting av 2. byggetrinn.

VI

Alle utgifter forbundet med nødvendig kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenfornevnte vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

Brevet av 23. november 1981 fra *Fiskerikonsulenten i Nordland* til DVF, har følgende ordlyd:

«Vi viser til Hovedstyrets uttalelse angående fiske m.v. post 2 side 36, der de bl.a. sier:

«Etter uttalelsen fra DVF er det ikke produksjonsmulighetene for fisk som blir særlig berørt, men reproduksjonen og fisket i elva. Med de tiltak som er foreslått, som utsetting av yngel og/eller settefisk, terskelbygging (post 4) m.v., vil en anta at en kan opprettholde brukbare forhold i elva.»

Vi kan ikke være enig i den konklusjon Hovedstyret her har kommet fram til. Vi viser til vårt brev av 12. november 1980, ref. 379/80-471.74/669-OAG/KL, hvor vi på bakgrunn av krav om slipp av lokkeflommer, samt minstevannføring sier:

«For å opprettholde fiskeproduksjonen og fisket i Reppaelva må dette sees på som et minimumskrav.»

Videre viser vi til DVF's opprinnelige uttalelse av 14. mai 1980, ref. 1807/80-471.74/669 BOJ/mb, hvor de konkluderer slik:

«Den planlagte utbygging vil påføre fiskeinteressene i Reppaelva store skader både m.h.t. produksjonsverdi og bruker-verdi. Etter vår oppfatning bør man søke å opprettholde fritidsfisket i Reppaelva også etter en eventuell gjennomføring av 2. byggetrinn. Dette kan gjennomføres ved en kombinasjon av biotopforbedrende tiltak (terskelbygging, samling av elveløp) og slipp av en viss mengde lokkevann som kan lede fisken opp i elva.»

Vi vil her understreke – «en kombinasjon av biotopforbedrende tiltak og slipp av lokkevann.»

Det skulle forlengst være velkjent at laks sjørret og sjørøye går opp i vassdragene på visse vannføringer. Det er derfor helt nødvendig å ha en vannføring med enkelte top- per for å lokke fisken opp i elva.

I tillegg kommer en forsiktig utbygging av terskler for å lage kulper som kan bedre oppgangen og sikre fiskeplasser. Ved kun å bygge terskler, slik vi mener de bør være, vil vi ikke kunne få opp fisken i Reppaelva. Det måtte da bygges terskler slik at det meste av elveløpet ble stilleflytende og forholdsvis dype partier. En slik utbygging er absolutt ikke ønskelig fra vår side, da dette ville skade oppvekst områder og gyteområder for laks og sjørret. Dette vil igjen føre til minsket produksjon av laks og sjørret. I tillegg vil slike store stilleflytende partier favorisere innlandsrøya og innlandsørreten. Disse vil lett kunne utkonkurrere laks- og sjørret- uger som har sin biotop i mer strømmende vann.

Vi vil også minne om vår uttalelse av 20. juni 1980, ref. 261/80-471.74/669 OAG/KL, hvor vi bl.a. sier:

«Det bør ikke bygges terskler som lager for store stilleflytende partier, da det høyst sannsynlig finnes stasjonær røye i elva.»

For ordens skyld kan nevnes at det finnes overbefolkete bestander av ørret og røye i overforliggende elv og vann (Breivikvannet).

Når det gjelder vårt forslag om minste- vannføring går det på å kunne opprettholde

en viss *produksjon* av laks- og sjøørretunger i tørre perioder.

Vårt kontor vil derfor tilbakevise Hovedstyrets uttalelse om at produksjonsmulighetene i Reppaelva ikke blir særlig berørt. Vi synes videre at det er beklagelig at Hovedstyret trekker konklusjoner uten å ha sett på helheten i våre uttalelser. Som før referert sier de bl.a.:

«Med de tiltak som er foreslått, (Hovedstyrets forslag), som utsetting av yngel og/eller settefisk, terskelbygging (post 4) m.v. vil en anta at en kan opprettholde brukbare forhold i elva.»

Dette, synes vi, tyder på at vi som fagorgan ikke blir tatt høytidelig.

På bakgrunn av våre tidligere uttalelser, samt presiseringen i dette brev, fastholder vi våre krav om minstevannføring og lokkeflommer.

Vi mener at disse tiltakene samt en forsiktig terskelbygging sannsynligvis vil være tilstrekkelig til å opprettholde en viss produksjon av laks, sjøørret og sjørøye og dermed Reppaelvas verdi som fiskeprodusent og sportsfiskeelv.»

Olje- og energidepartementet har forelagt Miljøverndepartementets krav om vannslippingsbestemmelse for $\frac{1}{2}$ s Rødøy-Lurøy Kraftverk. I brev av 16. august 1985 kommenterer de kravet. Brevet lyder som følger:

«Vi har mottatt Deres brev av 1. august 1985 hvor De ber om vår kommentar til post V i Miljøverndepartementets skriv av 12. juni 1985.

De foreslåtte vannslippingsbestemmelser vil for $\frac{1}{2}$ s Rødøy-Lurøy Kraftverk ha temmelig vidtrekkende økonomisk betydning.

Som kjent finnes ingen tappeanordning verken ved Reppa – eller Memorvannet som fører vannet til Stedalsvassdraget og videre til Reppaelva.

For å kunne etablere en slik anordning må det foretas et omfattende sprengningsarbeide, trolig tunell med sjakt for luke og lukehus. Da det her dreier som om anleggsarbeide i ca. 700 meters høyde må det enten bygges taubane for transport av materiell og mannskaper eller etableres helikopter.

En vil anta at investeringene her vil dreie seg om titalls millioner. I realiteten innebærer denne bestemmelsen en stans i hele utbyggingsplanen.

For det første vil de investeringer det her er tale om være uoverkommelig for kraftverket. Videre vil slipp av 4 mill. m³ vann pr. år etter dagens kraftpris og kraftutvekslingsavtale med $\frac{1}{2}$ s Salten Kraftsamband representere et årlig produksjonstap på ca. 1,3 mill. kroner.

Vi har i brev datert 9. juli 1981 til NVE,

Vassdragsdirektoratet lansert en plan for slipp av lokkeflommer.

Ved nærmere ettertanke synes denne i praksis være vanskelig å gjennomføre. I korte trekk går den ut på å innrette kraftproduksjonen slik at Reppavannet er tilnærmet fullt i juli når første lokkeflom skal slippes. Ved da å tappe vann fra Memorvannet over i Reppavannet vil det flomme over.

For det første vil metoden være uhyre tungvint og en vil ha store problemer med kontroll av størrelsen på flommen. Videre innebærer metoden i realiteten at i stedet for å produsere verdifull vinterkraft må produksjonen innskrenkes slik at Reppavannet er bortimot fullt før snøsmeltingen har greid å fylle magasinene. I tillegg må Memorvannet ha et visst reservoar for overfylling til Reppavannet.

Skal vi ved hjelp av denne metode med sikkerhet kunne innfri de bestemmelser som post V i Miljøverndepartementets brev beskriver og som er mer detaljert beskrevet i brev fra Fiskerikonsulenten i Nordland, datert 12. november 1980 med lokkeflom i begynnelsen av juli, må vi i realiteten ikke regne med nevneverdig større vinterkraftproduksjon enn den vi har i dag.

Både hva angår tid for overløp og overløpets størrelse kan variere mye alt etter nedbør og temperatur på forsommeren.

I år fikk vi overløp først i begynnelsen av august. Dette til tross for at kraftstasjonen ble stanset den 28. juni d.å. på grunn av sandblåsing av rørgate.

Skulle vi ha besørget overløp i juli måtte vi ha stanset kraftstasjonen i mai. Når så snøsmelting og flom som regel melder seg i august-september er magasinene bort i mot fulle og magasinbeholdningen som vi ikke har kunnet nytte vil da renne over.

Vel å merke har forholdene i år vært uvanlige. Normalt vil det nok bli endel overløp hver sommer, men neppe så tidlig som i begynnelsen av juli måned.

Vi håper med dette å ha belyst forholdene slik de i realiteten er og håper på en snarlig og positiv avgjørelse i denne for oss så viktige sak.

Forøvrig vises til vedlagte skriv fra styreformann Sven Hansen.»

Skrivet fra styreformann Sven Hansen datert den 11. august 1985 har følgende ordlyd:

«Etter kontakt med grunneiere får man opplyst:

1. Man er svært lite interessert i fisket i Reppaelva – Grunneierne bryr seg lite om el-

- va i det hele tatt, da der er lite fisk i elva – og den er i det hele tatt uinteressant.
2. Fisket i Reppaelva var sterkt avtatt og minimalt lenge før første utbygging av kraft.
 3. Fisket som nå er og etter første utbygging har ikke endret seg, *det er lite og lite interessant.*
 4. Man har ikke noe i mot en ny utbygging og man har ingen tro på at nåværende beskjedne ørretfiske vil endre seg etter en ny utbygging.
 5. Grunneier uttaler at den viktigste vannføring til Reppaelva kommer fra Breivikvatn og elva som der munner ut i Reppaelva og ikke blir berørt av kraftutbygginga. Det har forøvrig alltid vært slik.
 6. Grunneier som gir disse opplysninger har deltatt i fiske i elva de siste 60 år og husker fra ca. 60 år siden.
 7. Grunneier påstår at det for noen år siden var en sterk flom i elva – som ødela en stor del av bunnforholdene for fisk.
 8. En utbygging av kunstig overføring av vann til Reppaelva mener grunneier er et unødvendig foretak.

Jeg vil ellers uttale at jeg har godt kjennskap til forholdene her og en vannoverføring til elva blir alt for kostbar og står ikke i noe forhold til hva man kan oppnå av fordeler – det betraktes av kjentfolk som tøys.»

På bakgrunn av A/s Rødøy–Lurøy Kraftverk sitt brev av 16. august 1985, har Miljøverndepartementet avgitt ny uttalelse. Denne er datert den 26. september 1985, og lyder som følger:

«Vi viser til samtale mellom Ragnar Eldøy og Kjell Hauge og til gjenpart av brev av 16. august fra søkeren vedr. vårt forslag om slipp av lokkeflommer.

Departementet har vært kjent med at bygging av tappeanordning ville være for dyrt. Vi baserte oss i vårt forslag derfor på at vannslipp skulle skje som overløp fra magasinene, slik som lansert av søkeren. Når søkeren nå beskriver denne metoden som uhyre tungvint og vanskelig å gjennomføre, bunner dette bl.a. i at søkeren har misforstått vår forslag. Søkeren forstår vårt forslag dithen at vi ønsker overløp allerede i juli, og 4 mill. m³ hvert år. Dette er ikke riktig. Det vi ville oppnå med forslaget var at det i *gjennomsnitt* over en 5-årsperiode gikk 3 mill. m³ over overløpet, uansett når på året (i praksis ville dette si på ettersommeren). Netto-tapet ville heller ikke blitt 3 mill. m³, da Hovedstyret regnet med et overløp på 0,8 mill m³ i gjennomsnitt pr. år. (Overløpet med den noe mindre installasjonen som nå er foreslått ville trolig være ennå større. Netto tap pr. år ville derfor blitt rundt 2,2 mill. m³. Dette tilsvarer 3 GWh eller rundt 700 000 kr. dersom det søkeren nå må betale for ekstra kraft legges til grunn.

For ikke å forsinke saken, fant vi å måtte avgi uttalelse selv om søknaden var, og fortsatt er mangelfullt belyst, jfr. vår uttalelse av 12. juli. Vannslippforslaget ble derfor utformet som en fullmaktsbestemmelse som ikke

ville bli satt i kraft dersom vesentlige skader ikke oppsto på fisket.

Dersom det ble avgitt maksimalt vannslipp, ville det som det går fram ovenfor, resultere i et krafttap på 3 GWh i gjennomsnitt, dvs. rundt 15 % av innvunnet energi. Dersom man ikke holder denne muligheten til vannslipp åpen, kan man risikere at fisket vil bli vesentlig redusert.

Dersom Olje- og energidepartementet finner vilkåret om minstevannføring for tyngende, vil vi foreslå å utvide vilkåret om tiltak i elva. Dette for å gjøre produksjonsforholdene for fisk best mulig. Den smolt som vandrer ut vil senere kunne bli fanget i sjøen. Vi foreslår at det tidligere vilkår pkt. IIc i vårt brev av 12. juli 1985 eventuelt blir endret til:

«å bekoste tiltak for inntil kr. 500 000 i den lakseførende del av Reppaelva for å bedre forholdene etter kraftutbygging for laks, sjøaure og sjørøye.»»

Departementets bemerkninger

1. Søknaden fra A/s Rødøy–Lurøy Kraftverk sett i forhold til stortingsvedtaket av 25. mars 1983

Som nevnt innledningsvis, vedtok Stortinget den 25. mars 1983 at konsesjonsbehandlingen av bl.a. Reppa, 2. byggetrinn, skulle utsettes i påvente av Samlet Plan for vassdrag.

Samlet Plan ligger nå i Stortinget, men er ennå ikke ferdigbehandlet.

Spørsmålet er om det er mulig å behandle konsesjonssøknaden før Samlet Plan er endelig fastsatt.

Olje- og energidepartementet vil i denne forbindelse peke på tre forhold:

a) I forbindelse med behandlingen av Stortingsproposisjon nr. 130 for 1981–82, tok Stortinget et forbehold om at prosjekter som er nødvendige for kraftdekningen, kan fremmes uavhengig av Samlet Plan. Dette framkommer klart i Innst. S. nr. 124 fra Energi- og industrikomiteen, hvor det heter at Regjeringen kan fremme de prosjekter som er nødvendige dersom forutsetningene for å klare kraftoppdekningen skulle svikte. Mindretallet i komiteen (Arbeiderpartiet) gir også klart uttrykk for at kraftoppdekningen er et overordnet mål, og at det er Regjeringens ansvar å fremme tilstrekkelig med prosjekter for å oppnå dette.

Måltallet for kraftoppdekningen i 1990 er satt til 104,7 TWh fastkraft. Jostedalsutbyggingen vil etter de nyeste hydrologiske beregningene alt i alt gi 224 GWh mindre i fastkraft enn tidligere antatt. 166 GWh av disse var forutsatt klare på nettet i 1990. Videre bortfalt overføringen av Etna under Stortingets behandling av konsesjonssøknaden om utbygging av Etna/Dokka. Dermed

vil dette prosjektet gi 167 GWh mindre i fastkraft enn forutsatt av regjeringen.

På bakgrunn av dette, vil det være behov for å fremme prosjekter selv om de skal inngå i Samlet Plan. Reppa, 2. byggetrinn, blir det første som fremmes, og det må sees som et lite, men nødvendig bidrag for å klare kraftoppdekningen.

b) I forslaget til Samlet Plan er Reppa plassert i kategori I, gruppe 1. Dette vil si at det er et av de minst konfliktfylte prosjektene, og derfor hører med til de som forutsettes realisert først. Høringsuttalelsene har bekreftet denne plasseringen. Regjeringen har bestemt at prosjektene i kategori I, skal frigis for konsesjonsbehandling uavhengig av når Samlet Plan blir sluttbehandlet. Dette har skjedd fordi det dreier seg om lite kontroversielle prosjekter og på grunn av de nevnte problemer med å klare kraftoppdekningen.

c) Endelig kan det anføres at begrunnelsen for den nye søknaden er at maskineriet i kraftverket likevel må skiftes ut, eventuelt gjennomgå omfattende reparasjoner. Dette ble klarlagt etter et driftshavari, som viste at maskineriet var sterkt nedslitt. I følge opplysninger fra kraftverket, vil det være nesten like dyrt å reparere det gamle maskineriet som å installere et nytt tilpasset 2. byggetrinn. På grunn av prosjektets plassering i Samlet Plan, vil det være svært urasjonelt å ikke gjennomføre 2. byggetrinn nå, selv om Samlet Plan formelt sett ikke er ferdigbehandlet.

Etter dette har Olje- og energidepartementet kommet fram til at søknaden av 18. januar 1985 fra ^{A/s} Rødøy-Lurøy Kraftverk kan behandles.

2. Søknaden av 18. januar 1985 om konsesjon for utbygging av Reppa kraftstasjon, 2. byggetrinn

Den nye søknaden bygger på den tidligere, bortsett fra at det nå søkes om en samlet installasjon på 10 MW, mot tidligere 12 MW. Denne forskjellen antas ikke å ha betydning for konsesjonsbehandlingen. På bakgrunn av dette, bygger departementet på det som framkom under den tidligere behandlingen. I tillegg har Hovedstyret i NVE, Finansdepartementet, Miljøverndepartementet, kommunen og fylket uttalt seg om den nye søknaden.

Den opprinnelige konsesjon for erverv og regulering av Reppavassdraget ble gitt ved Kronprinsregentens resolusjon av 23. mai 1957. Denne konsesjonen omfattet tillatelse

til å regulere Memorvatn og Reppavatn henholdsvis 25 og 30 m ved senking, samt adgang til å føre avløpet fra Memorvatn over til Reppavatn. Avløpet fra Sølvfasttjerna er overført uregulert ved bekkeinntak på til løpstunnelen. Fallhøyden fra Reppavatn til sjøen (ca. 580 m) er utnyttet i Reppa kraftverk, hvor det er installert en turbin på 7 300 Hk. Det samlede magasinvolumet er ca. 28 mill. m³ – fordelt på ca. 11 mill. m³ i Memorvatn og ca. 17 mill. m³ i Reppavatn. Den gjennomsnittlige produksjonen i det nåværende anlegget har vært ca. 42,2 GWh/år, fordelt med ca. 25,2 GWh på de 7 vintermånedene og ca. 17 GWh på de 5 sommermånedene. Det opprinnelige nedbørfelt til Reppaelva var ca. 27 km², og det er nå utnyttet ca. 12–14 km² av feltet.

I samband med at det må utføres reparasjoner/utskifting av det nåværende maskineriet, søkes det om konsesjon for utvidelse av kraftstasjonens kapasitet.

Helt fra den opprinnelige konsesjon ble gitt, har det vært planer om et 2. byggetrinn. Utformingen av anlegget ble til en viss grad tilpasset dette.

2. byggetrinn var planlagt til å bestå i at det ble satt inn et nytt aggregat i tillegg til den nåværende. Den første søknaden om 2. byggetrinn baserte seg også på dette.

I og med at maskineriet nå likevel skal skiftes ut, er 2. byggetrinn isteden planlagt utført ved at det installeres nytt maskineri med større kapasitet. Derved vil man være i stand til å nyttegjøre seg det flomtapet man har i dag. Kapasiteten er planlagt økt fra dagens 6 MW til 10 MW.

Økningen i kraftproduksjonen er beregnet til å utgjøre 20 GWh. I følge kraftverket er dette forsiktig anslått. Antakelig vil økningen være større. Usikkerheten skyldes at nedbørfeltet for en stor del er dekket av en isbre.

Utvendige anlegg blir ikke berørt av utskiftingen, og det er heller ikke behov for bygningmessige endringer bortsett fra at fundamentene må tilpasses det nye utstyret.

Man vil nyttegjøre seg de samme fallene og reguleringene som tidligere. Det er derfor ikke nødvendig med konsesjon hverken etter Ervervsloven (lov av 14. desember 1917 nr. 16) eller Vassdragsreguleringsloven (lov av 14. desember 1917 nr. 17). Vannføringen i elva nedenfor Reppavatn blir imidlertid mindre som følge av at flomtapet minskes. Dette har bl.a. betydning for fisket, og det er derfor nødvendig med tillatelse etter Vassdragslovens §§ 104 og 105 (lov av 15. mars 1940 nr. 3). I og med at konsesjon blir gitt i medhold av Vassdragsloven, er det ikke

hjemmel for å pålegge ytterligere konsesjonsavgifter, slik det ellers ville vært.

Fordelene ved utførelsen av 2. byggetrinn er først og fremst knyttet til økt kapasitet på kraftstasjonen, samt at man kan utnytte det nåværende flomtapet til kraftproduksjon. Prosjektet er videre vurdert som økonomisk gunstig. I følge opplysninger fra kraftverket, er 2. byggetrinn kostnadsberegnet til 18,5 millioner kroner.

I og med at 2. byggetrinn hverken innebærer endringer i reguleringene eller i utvendige anlegg, er det få nye ulemper. De som finnes, er knyttet til fisket i elva, samt isproblemer i fjorden. Dette tas opp nærmere i departementets bemerkninger til vilkårene.

Ingen av høringsinstansene har gått mot at det gis konsesjon, men det er stilt ulike krav og forutsetninger. Dette vil bli tatt opp under bemerkningene til vilkårene.

Hovedstyret konkluderte sin innstilling til den opprinnelige søknaden, med at de fant at skadevirkningene og ulempene ved planen er små i forhold til den kraftmengde som innvinnes. De tilrådte derfor at det ble gitt konsesjon på visse vilkår. I Hovedstyrets brev av 29. januar 1985 vedrørende den nye planen vises det til den tidligere innstillingen. Olje- og energidepartementet slutter seg til Hovedstyrets vurdering. Departementet tilrår at $\frac{4}{5}$ Rødøy-Lurøy Kraftverk får tillatelse etter Vassdragslovens §§ 104 og 105 til å utføre 2. byggetrinn i Reppa kraftstasjon. Tillatelsen foreslås gitt på de vilkår som er foreslått av Hovedstyret, men med de endringer som framkommer under departementets bemerkninger til vilkårene. Videre tilrås at det gis tillatelse etter lov om vern mot forurensninger og om avfall av 13. mars 1981 nr. 6 § 11, i samsvar med Miljøverndepartementets uttalelse.

Departementets bemerkninger til vilkårene Post 2: Vilkår med hensyn til fisket

Som nevnt foran vil reduksjonen i flomtapet føre til mindre vannføring i elva nedenfor. Dette kan påvirke oppgangen av og reproduksjonsmulighetene for fisk. Hovedstyrets utkast til vilkår er stort sett utformet i samsvar med forslaget fra Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk. Imidlertid går DVF lenger på noen punkter. Miljøverndepartementet tar opp disse spørsmålene i høringsuttalelsene:

Årlig beløp til Rødøy kommune til opphjelpe av fiske

DVF krevde opprinnelig 10 000 kr. til dette, mens Hovedstyret innstilte på avslag.

Miljøverndepartementet har tatt opp igjen kravet, nå oppjustert til 15 000 kr. årlig. Olje- og energidepartementet slutter seg her til Miljøverndepartementet. Utvidelsen av kraftverket har en viss negativ innvirkning på fisket, noe som det bør ytes kompensasjon for. I og med at utbyggingen er vurdert som økonomisk gunstig, er det også rom for dette. Olje- og energidepartementet tilrår derfor at det tas inn et nytt pkt. III i vilkårene post 2 i samsvar med Miljøverndepartementets forslag. De øvrige punktene i post 2 forskyves tilsvarende.

Slipping av lokkeflommer og minstevannføring

DVF sitt krav om minstevannføring, er ikke tatt opp av Miljøverndepartementet. Olje- og energidepartementet er enig i at det ikke fastsettes noe vilkår om dette.

DVF foreslo en bestemmelse om vannslipping for å skape kunstige lokkeflommer av hensyn til fiskeoppgangen. Hovedstyret innstilte på avslag. Dette ble for det første begrunnet med de praktiske vanskelighetene ved gjennomføringen av et slikt vilkår. Reguleringen av Reppavatn er en ren senking, og det er derfor ingen anordning for vannslipp. Dette måtte eventuelt ordnes ved at det manøvreres slik at det blir overløp. Pålegg om en slik manøvrering vil gå ut over fastkraftproduksjonen. I tillegg kommer den økonomiske betydningen av tapt kraftproduksjon pga. vannslippet.

Miljøverndepartementet viste i sin første uttalelse til at virkningene for fisket er dårlig dokumentert, og de opprettholdt derfor kravet om et vannslippsvilkår i form av en fullmaktsbestemmelse. Dersom det viste seg å være behov for det, skulle det altså slippes vann.

Miljøverndepartementets forslag ble forelagt kraftverket, som i brev av 16. august gikk sterkt imot at dette vilkåret ble tatt inn i tillatelsen.

Kraftverkets brev ble imøtegått av Miljøverndepartementet i en ny uttalelse datert den 26. september 1985. De mener her at kraftverket delvis har misforstått deres forslag, og at det ikke vil være fullt så økonomisk belastende som kraftverket tror. Imidlertid sies det også at dersom OED mener at vilkåret likevel blir for dyrt, så kan Miljøverndepartementet isteden godta at vilkåret om tiltak i elva (post 2, pkt. II c) utvides.

Olje- og energidepartementets syn er at den foreslåtte vannslippingsbestemmelsen kan bli en betydelig belastning på kraftverket, selv om det tas hensyn til Miljøverndepartementets presisering i den siste hørings-

uttalelsen. Den mulige reduksjonen i vinterkraftproduksjonen og den økonomiske betydningen av tapt kraftproduksjon, står etter vårt syn ikke i forhold til de fordeler man kan vente å oppnå for fisket. Departementet tilrår derfor at det ikke fastsettes vilkår om vannslipping.

Post 2, pkt. II bokstav c: Tiltak i den lakseførende delen av Reppaelva

Som alternativ til vilkår om vannslipping, krever Miljøverndepartementet at denne bestemmelsen utvides. Det foreslås at konsesjonæren tilpliktes å bekoste tiltak for inntil 500 000 kr. Tiltakene skal bedre forholdene for laks, sjøaure og sjørøye etter kraftutbyggingen.

Olje- og energidepartementet slutter seg til Miljøverndepartementet på dette punkt. Det forutsettes da at tiltak etter denne bestemmelsen, som forøvrig håndheves av Miljøverndepartementet, skal motvirke eventuelle skadevirkninger på fiskeoppgangen som følge av den nye utbyggingen. Det forutsettes også at eventuelle tiltak har en klar positiv effekt på oppgangen av de nevnte fiskeslag.

På bakgrunn av dette, tilrår Olje- og energidepartementet at vilkårenes post 2, pkt. II bokstav c, endres i samsvar med Miljøverndepartementets subsidiære krav i uttalelsen av 26. september 1985.

I innledningen til post 2 pkt. 2 endres «... etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk» til «... etter nærmere bestemmelse av *Miljøverndepartementet*». Den endrede formuleringen er i samsvar med Miljøverndepartementets høringsbrev av 12. juli 1985.

Vilkårene med hensyn til fisket i post 2, slik de framstår etter dette, er akseptert av Miljøverndepartementet.

Post 4: Inngrep m.v.

På bakgrunn av uttalelser fra høringsinstansene, bl.a. Fiskeridepartementet, har Hovedstyret tatt opp spørsmålene om isforholdene i fjorden i tilknytning til denne posten.

⁴/_s Rødøy-Lurøy Kraftverk har tatt opp dette spørsmålet i den nye konsesjonssøk-

naden. De mener her å ha funnet fram til en brukbar løsning: Driften av kraftverket vil etter utvidelsen være mer fleksibel. Større kapasitet gjør at det ikke trenger å gå hele tiden for å nyttegjøre mest mulig av vannet. Takket være en avtale om kraftutveksling med Salten kraftsamband, kan produksjonen og dermed utslippet av ferskvann reduseres i perioder med fare for isdannelse. På denne måten mener de at det ikke vil skapes nye isproblemer ved driften av Reppa 2, heller slik at de nåværende problemene reduseres.

Olje- og energidepartementet antar at dette vil være en tilfredsstillende løsning, og pålegger derfor ikke vilkår utover det som ligger i Hovedstyrets forslag.

Post 5: Sikringstiltak ved dårlig is

Hovedstyret har funnet det riktig å pålegge merking av utsatte områder med dårlig is. Olje- og energidepartementet slutter seg til dette.

Manøvreringsreglement

Det gjeldende manøvreringsreglement beholdes uendret bortsett fra at tillatelsen til å overføre avløpet fra Sølvfasttjerna til fordelingsbassenget, føyes til. Dette var uteglemt i den tidligere gitte tillatelsen.

De øvrige vilkår foranlediger ikke bemerkninger fra departementets side.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om vassdragene av 15. mars 1940 nr. 3 §§ 104 og 105 gis ⁴/_s Rødøy-Lurøy Kraftverk tillatelse til å utføre 2. byggetrinn i Reppa kraftverk, på de vilkår som er gjengitt i Olje- og energidepartementets foredrag av 18. oktober 1985.
2. Det tidligere fastsatte manøvreringsreglement rettes i samsvar med det i ovennevnte foredrag inntatte utkast.
3. Det gis tillatelse etter lov om vern mot forurensninger og om avfall av 13. mars 1981 nr. 6 § 11, i samsvar med Miljøverndepartementets uttalelse inntatt i ovennevnte foredrag.

14. A/s Istad kraftselskap.

(Løyve til ombygging av kraftanlegg i Angvikelva.)

Kongelig resolusjon av 1. november 1985.

Foreliggende sak gjeld ein søknad frå A/s Istad Kraftselskap av 29. august 1979 om løyve etter § 104, jfr. § 106 i vassdragslova til ombygging av eksisterande kraftanlegg i Angvikelva i Gjemnes kommune, Møre og Romsdal.

Hovedstyret i Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen avga innstilling i saka i brev av 30. juni 1982:

«A/s Istad Kraftselskap.

Ombygging av Angvik kraftstasjon.

A/s Istad Kraftselskap har sendt inn følgende søknad datert 29. august 1979:

«Vi viser til Lov om vassdragene av 15. mars 1940 § 104 og søker med dette om konsesjon i henhold til vedlegg, for ombygging av bestående anlegg i Angvikelva i Gjemnes kommune, Møre og Romsdal, til en kraftstasjon med følgende tekniske data:

Nedslagsfelt	31,4 km ²
Fallhøyde	56 m
Turbinrør diameter	1,0 m
Aggregat-ytelse	800 kW – 1 100 hp.
Årsproduksjon (midlere)	4 000 MWh

Den eneste endring av vassdraget omsøkte ombygging medfører, er en reduksjon av vannføringen mellom inntaksdam og påtenkte nye kraftstasjon – se bilag 3 i vedlegg. Dette på grunn av at ombyggingen innbefatter en økning av turbinrørdiameter og aggregatytelse. Bestående inntaksdam tenkes benyttet.»

Fra et vedlegg til søknaden siteres:

«I. Innledning.

Kraftanlegget Angvik kraftstasjon er beliggende i Gjemnes kommune i Møre og Romsdal fylke (se bilag 1). Angvikelva har sitt utspring i Langvatnet på c. 275. Den renner først i nordlig retning og bøyer deretter av mot øst og renner ut i Angvikbukta i Tingvollfjorden (se bilag 2).

Kraftanlegget eies idag av Angvik Møbel-fabrikk. Eierne er interessert i å avhende anlegget og A/s Istad Kraftselskap har meddelt sin positive interesse. Forhandlinger om overtakelse av rettigheter pågår.

Kraftstasjonen ble bygget ca. 1921 og kan i dag maksimalt produsere ca. 25 kW. Ser en bort fra inntaksdammen (bygget ca. 1945) er anlegget i sin helhet i meget dårlig forfatning. Anlegget er beheftet med en leveringsforpliktelse på 16 kW til to gårder.

Angvik Møbelfabrikk har av grunneierene ervervet (1947) rett til å demme opp Langvatnet ca. 1,5 m. Denne rettigheten er i dag ikke benyttet. Mulig magasin utgjør ca. 0,3 mill. m³.

II. Nedbørsfelt – avløp.

Nedbørsfeltet er begrenset av fjell og høydedrag som maksimalt når opp til c. 666 (Skredin), og er beregnet til totalt 31,4 km², hvorav feltet til utløpet av Lagvatnet er 12,5 km².

Iflg. «Hydrologiske undersøkelser i Norge» (1958) ser det ut til at spesifikt avløpstall for dette området er ca. 45 l/sek. pr. km², som tilsvarer ca. 44,5 mill. m³ pr. år for hele nedslagsfeltet.

Det er ikke foretatt avløpsmålinger i vassdraget, men i et nabovassdrag – Fosterlågen – har siv.ing. Elvik foretatt avløpsmålinger i tidsrommet oktober 1916 til mai 1926. Disse målingene gir for dette 72,6 km² store vassdraget i gjennomsnitt ca. 112,2 mill. m³/år, som tilsvarer ca. 49 l/sek., km².

NVE har i tidsrommet 1923–61 foretatt målinger ved Øren vannmerke (tidl. Sakslund). Nedslagsfeltet til vannverket er 138 km², og midlere årlig avløp ca. 196,3 mill. m³, som tilsvarer 45,1 l/sek., km².

Omregnet til Angvikvassdraget gir disse observasjoner følgende månedlige midlere avløp:

Januar	3,32 mill. m ³
Februar	2,68 »
Mars	3,95 »
April	5,65 »
Mai	6,40 »
Juni	2,78 »
Juli	1,65 »
August	1,94 »
September	3,57 »
Oktober	5,02 »
November	3,98 »
Desember	3,95 »
Sum	44,89 mill. m ³

III. Forutsetninger.

Vannutnyttelse.

Magasineringsmulighetene er små idet Langvatnet med sine 0,18 km² er eneste tenkelige mulighet. Mulig magasinivolum ca. 0,18 · 1,5 = 0,27 mill. m³.

Vannet har tidligere vært regulert med en trebukkdam som senere raste ut.

I de etterfølgende beregningene er forutsatt at Langvatn ikke reguleres og at bare det nederste fallet mot sjøen (slik som nåværende anlegg) utnyttes fra bestående inntaksdam.

Selve kraftstasjonen kan flyttes noe nedover i elva, nedenfor vegbro, slik at en økning i fallhøyden på ca. 5 m oppnås, dette gir en brutto fallhøyde på ca. 56 m, med en rørlengde ca. 630 m.

Det forutsettes at aggregatets pådrag styres automatisk ut fra trykkmålinger, enten i inntaksmagasinet eller i turbinrøret foran turbin.

En slik automatisk pådragsstyring betyr ca. 1 m reguleringsmulighet og dette kan tilfredsstilles i inntaksdammen.

Driftsforutsetninger.

Kraftstasjonen kobles elektrisk til bestående 22 kV-ledning som i dag går like forbi stasjonens tenkte plassering.

Ettersyn og vedlikehold legges inn under A/s Istad Kraftselskaps nåværende beman-ning ved kraftanleggene på Istad.

Stasjonsproduksjonen antas å være av så liten nettmessig betydning at den ved feil automatisk kan stoppes, og at den kan stå til det passer med en manuell oppstart.

Automatisk utkobling av stasjonen meldes automatisk til Istad kraftstasjon.

I bilag 4 er vist et enlinjeskjema over kraftstasjonen hvorpå også er anført hvilke vern og målninger som tenkes benyttet.»

Fra samme vedlegg siteres følgende avsnitt:

«Kostnader.»

For de økonomiske beregningene er for-søkt satt opp en kostnadsfunksjon:

$k = (1\,180 + 1\,250 \cdot D + 2,75 \cdot P) \cdot 1,13$ kkr.
der: d = turbinrørets diameter m

P = aggregatets ytelse kW
1,13 = inkluderer investeringsavgiften

De faste kostnadene (kr. 1 180) er ment å dekke forberedende arbeid, grunn-/rettig-hetserv, bygningsmessige ved stasjonen, adm. og renter m. m.

For rørgaten er antatt anskaffelse av nye plastrør som ligger direkte på/i bakken.

Ferdig lagt rør med 1 m diameter antas å koste ca. kr. 1 900,- pr. m.

Avhengig av aggregatytelsen er medtatt alt innen bygningens fire vegger. Antatt kostnad kr. 2 750,- pr. kW.

Kostnadsfunksjonen gir ved $D = 1$ m og $P = 750$ kW ($\sim 1\,000$ hp) $k = 5\,076$ kkr (ref. 1978).»

Vedlegget avsluttes med følgende:

«Konklusjon.

På bakgrunn av figurene i bilag 5 og 6 kan det synes mulig å produsere ca. 5 GWh ved et anlegg 850 kW og 1,0 m Ø, ved midlere årstil-sig.

På grunn av det usikre datagrunnlaget og den forenklete beregningen bør en kanskje redusere årsproduksjonen noe til ca. 4 GWh/år (midlere produksjon). Imidlertid kan det være riktig å holde dimensjonene oppe slik at vanntapet kan holdes nede.

Aggregatets virkningsgradskurve kan til-passes dette noe ved at maksimal virkningsgrad legges ved ca. 75 % pådrag.

Dimensjoner:

Rørdiameter	1,0 m
Agg.ytelse	800 kW
Midlere årsproduksjon	4,0 GWh
Kostnad (1978)	5 230 kkr.
Utbyggingspris	130 øre/kWh

Konsekvensen for vassdraget ved en slik ombygging vil bare være at vannføringen mellom inntaksmagasin og ny kraftstasjon vil reduseres, og til tider være lik null.»

Etter anmodning fra Vassdragsdirektora-tet har søkeren sendt inn en del tilleggsopp-lysninger med brev av 2. juni 1981:

«Vedlagt følger som tilleggsinformasjon til vår konsesjonssøknad av 29. august 1979:

1. uttalelse fra Gjemnes kommune av 13. april 1980
- uttalelse fra Gjemnes jordstyre av 14. no-vember 1979
- uttalelse fra sju grunneiere av 5. novem-ber 1979
2. fiskeribiologisk undersøkelse i Angvik-elva utført sommeren 1980.
3. oversikt over kloakkutslipp i nedre del av Angvikområdet pr. 11. februar 1981.
4. grunneierforhold.

Som det fremgår av vedlegg 1 er det spe-sielt to forhold som «bygdefolket» mener må avklares:

- fiskeforholdene
- drikkevann for husdyr.

Det første av disse punktene er behandlet i egen rapport – vedlegg 2.

Angående drikkevann for husdyr er blant vedlegg 4 brev fra aktuell grunneier, Magne Knivskjenes, som er villig til å forhandle om overdragelse av rettigheter (han har hatt ad-gang til vanning av dyr i elva).

Av Gjemnes kommune er satt opp et kart over kloakkutslippet i nedre del av Angvik-området. Av dette kartet fremgår at det bare er 3 boenheter som har kloakkutslipp direk-te til elvestrekningen mellom nåværende kraftstasjon og den nye planlagte like ne-denfor broen på riksveg 665.

I vedlegg 4 er det et møtereferat fra et mø-te med grunneiere ved elvestrekningen mel-lom bestående inntaksdam og den nye om-søkte kraftstasjonen.

På bakgrunn av dette referatet og flere sam-taler med grunneierne synes det avklart at det er vilje til forhandlinger om erstatninger i forbindelse med omsøkte ombygging.

Kraftselskapet vil i tiden fremover forsøke å få til en avklaring i erstatningsspørsmålet med grunneierne.

Av historiske dokumenter synes å fremgå at eiendommen 83/3 ble solgt av Th. Skjølsvik til Bastian S. Brubæk 22. april 1913. Sal-get ble begrenset til elvebredd – vassretten ble holdt utenfor.

Th. Skjølsvik var med fra starten av kraft-anlegget i 1915 og vassretten har senere fulgt anlegget.

Den 12. februar 1974 skjøter og overdrar Sigurd Brubæk eiendommen 83/89 og 83/90 til henholdsvis Magne Knivskjenes og Aase Krohn ut fra sin eiendom 83/3 og det antas ut fra dette at 83/89–90 ikke har formell vassrett til elven.

Vi håper med dette at tilstrekkelig infor-masjon foreligger om kraftanlegget til at en behandling av konsesjonssøknaden kan fin-ne sted.

På parallelt med behandlingen av vår kon-sesjonssøknad vil Høstmarks Ingeniørkon-tor arbeide med anbuds- og kontraktsfor-holdene knyttet til anlegget. Når eventuell konsesjon foreligger regner vi med at anleg-get vil kunne realiseres i løpet av en 2-årspe-riode.»

Fra vedlegg 1 til søkerens brev siteres ut-talelse av 5. november 1979 fra 7 grunneiere:

«Det har vore tala mann og mann imellom i mange år om at Angvikelva skulle ha vore gjort til Fiskeelv. No når Istad Kraftselskap søker om konsesjon, og det da blir aktuelt å investere pengar og innsats i nytt anlegg for straumproduksjon, meiner vi grunneigarane det er sers viktig at elva sine ressursar også på andre område blir tekne vare på.

Vi vil ha vassdraget undersøkt og vurdert som mogleg produksjons- og fiske-elv, og så sjå denne vurderinga saman med planane om utbygging for produksjon av straum.

I det høvet har vi teke kontakt med Nordmøre Laksestyre v/formann Martin Tangen, Sunndal, og medlem Johannes Almvik, Tingvoll. Begge desse rådde oss til å ta kontakt med fiskerikonsulent Hvidsten ved Møre og Romsdal Landbruksselskap, og be han om å sjå på vassdraget. Hvidsten gjekk over vassdraget saman med Jan Flemsæter den 18. september 1979.

Utan at Hvidsten har gjeve nokon skriftleg uttale om vassdraget, veit vi at han vurderte det så interessant som oppvekstområde for laks/aure, at han har teke kontakt med Direktoratet for vilt og ferskvannsfiske og bede om å få sakkunnige derifrå til å sjå på og vurdere kva kostnadene vil bli med dei tekniske anlegg (m. a. trapper) som må til for å gjera vassdraget i stand til å føre fisk.

Før uttale frå Direktoratet ligg føre, kan vi grunneigarane lite gjera vidare i saka. Men vi meiner at spørsmålet om kostnader, innsats og utbytte må vurderast nøye uansett utnytting (produksjons-fiske-elv eller straumproduksjon) ut i fra desse tilhøva:

- trong til elektrisk kraft
- prisen på elektrisk kraft ved ei utbygging
- inntekter til grunneigarar på kort og lang sikt i begge høve
- vassdraget som supplerande oppvekststad for fisk i tider da mange andre oppvekstområde er øydelagde/forringa, og beskatninga i havet er stor
- miljøfaktor i bygda.

Vi meiner at Gjemnes kommune ikkje kan gje nokon uttale i denne saka før alle sider er skikkeleg utgreide. Vi ber difor kommunen om å handsame denne saka på ein måte som tek vare på alle interesser knytte til Angvik-elva.»

Fra samme vedlegg siteres utskrift av møteboka for Gjemnes jordstyre for 14. november 1979:

«Istad Kraftselskap skal overta Angvik Kraftselskap og skal i denne forbindelsen gjøre endel ombygginger, bl. a. bygge større turbinrør. Dette vil kunne medføre at elva mellom inntaksdammen og kraftstasjon til tider kan bli nesten tørr. Dette blir, i følge utredningen fra Istad Kraftselskap, eneste forandringa i forhold til nåværende situasjon.

Endringa vil neppe føre til nye skader for landbruksinteressene. Det eneste kan være at det til tider kan bli mangel på drikkevann til beitende buskap på et jorde tilhørende Magne Knivskjenes. En regner med at dette kan ordnes mellom kraftselskapet og

Knivskjenes ved at det blir lagt fram en vassledning til dette beitet. Etter at ovenstående var skrevet, har jordstyret mottatt kopi av skriv til Gjemnes kommune fra 7 av elveeierne. Disse har gjort tiltak for å få undersøkt elva som eventuelt framtidig lakseelv – og ber nå kommunen vente med å ta standpunkt til søknaden fra Istad Kraftselskap inntil det foreligger uttalelser fra fiskerikonsulent Hvidsten ved Møre og Romsdal landbruksselskap har sett på elva og funnet den svært interessant som oppvekstområde for laks/sjøaure.

Vurdering:

Dersom det, slik som nevnt i utredninga, blir tatt forholdsregler for å skaffe drikkevann til beitedyra, kan en ikke se at ombygginga vil medføre skader for landbruksinteressene i området. Det må allikevel være rett å vente med å ta stilling til søknaden til en har fått utredet spørsmålet om elva kan gjøre lakseførende.

Enstemmig vedtak:

Jordstyret finner å kunne tilrå søknaden. Dette under forutsetning av at det senere ikke kommer på tale med oppdemninger lengre oppe i vassdraget, eks. «Junin». En slik oppdemning vil medføre betydelige skader for jordbruket. En vil likevel påpeke det som er nemnt i vurderinga om at en bør vente med den videre saksbehandlingen til spørsmålet om å gjøre elva lakseførende, er avklart.»

Videre siteres følgende merknad av 20. desember 1979 fra Møre og Romsdal fylkeslandbruksstyre:

«Etter dei planer som ligg føre vil ombygginga føra til redusert vassføring mellom inntaksdam og kraftstasjon. Med det atterhald som er nemnd over sikker tilgang av vatn for beitedyr, finn fylkeslandbruksstyret at planane ikkje gis grunn for serlege innendingar.

Når det gjeld dei verknadene ombygginga vil få for utnytting av elva som fiskeelv, rekner fylkeslandbruksstyret med at dette vil bli vurdert av andre instansar før konsesjon vert gjeve.»

Gjemnes formannskap gjorde ifølge samme vedlegg dette vedtaket den 15. april 1980:

«Formannskapet finner å ville utsette behandling av saka inntil det foreligger en uttale om vassdraget som mulig produksjons- og fiskeelv.»

Vedlegg 2 er en rapport om fiskeribiologisk undersøkelse i Angvikelva sommeren 1980 av Nils Arne Hvidsten. Nedenfor siteres to avsnitt fra rapporten, hvorav det første omhandler «fisket»:

«Fisket i vassdraget er ikke organisert. Det selges ikke fiskekort, men fisket er «tålt».

Det er relativt få personer som fisker i elva. Etter intervju med noen av disse er det trolig at det årlig fiskes 150–200 stk laks og sjøaure. En fisker opplyste at han fisket 86 stk. sjøaure og 25 stk. smålaks i 1979. Vanlig størrelse på sjøauren var 1,5 kg. Laksen var noe større, men mindre enn 2,0 kg. Elva synes å ha mest sjøaure.

Fisket i elva er sterkt avhengig av vannføringen, og det er bare under stor vannføring at det kan utøves fiske i elva. De beste fiskeplassene er i den nederste delen av elva, nedefor den planlagte kraftstasjonen.»

Det siste avsnittet i rapporten omhandler skader og ulemper ved utbyggingsprosjektet:

«Etter en eventuell ny regulering vil Angvikelva bli tørrlagt mellom inntaksdammen og den nye kraftstasjonen i lengre perioder:

Angvik Møbelfabrikk har etter hva en erfarer alle fallrettigheter og har derfor hatt mulighet for å tørrlegge elva mellom inntaksdammen og kraftverket. Imidlertid har fallrettighetene ikke blitt utnyttet, slik at det har pågått et fiske også ovenfor den eksisterende kraftstasjon, og det er spørsmål om dette har blitt en hevdvunnen rett. Dette spørsmål vil trolig være avgjørende for de konsesjonsforpliktelser som regulanten kan pålegges i forbindelse med en konsesjon på regulering av vassdraget.

Den elvestrekningen som er lakseførende og blir utsatt for tørrlegging ved reguleringen er ca. 250 m. Dette representerer i størrelsesorden 1 000 m².

Oppvekstarealene for laks og sjøaureungene vil derved nær bli halvert ved inngrepet. Ungfiskeundersøkelsen tyder på at det er forholdsvis større tetthet av lakseunger i den øverste delen av vassdraget.

For å erstatte tapte oppvekstarealer vil det være mest naturlig å sette ut smolt av laks, som vil bli hardest rammet av reguleringen.

Det vil være nødvendig å sette ut ca. 500 stk. smolt for å erstatte omlag 100 voksne smålaks.

Ved reguleringen vil fiskeplassene i den øvre del av elva bli ødelagt. De beste fiskeplassene i elvas nedre del vil bli beholdt, og en bør senere vurdere om det er behov for bygging av fisketerskel(er) for å erstatte tapte fiskeplasser i elvas øvre deler.

I utløpet fra kraftstasjonen må det lages sperre som hindrer fisken å gå inn i turbinen.»

Fra vedlegg 3, som er en oversikt over kloakkutslipp i Angvikområdet, siteres følgende avsnitt:

«Utslippenes tekniske kvalitet og rensnivå varierer en god del. Mest vanlig er en enkamret slamavskiller med rør derfra til nærmeste bekk, kanal, jordbruksgrøft eller direkte til sjøkant.

Noen få er utført med bedre rensing og infiltrasjon til grunnen.

Lengre oppover dalen (ikke inntegnet) har en for så vidt samme type enkeltutslipp, hvor resipienten til slutt blir Angvikelva.

Her er imidlertid langt flere av utslippene utført som infiltrasjonsanlegg til grunnen.

På Aspåsen er det opparbeidet et felles infiltrasjonsanlegg for 6–7 eneboliger.»

Vedlegg 4 er en oversikt over eiendomsforholdene langs elvestrekningen.

Søknaden er blitt kunngjort i Norsk Lyssingsblad og lokalpressen, og har vært lagt fram for distriktet på vanlig måte. Følgende uttalelser er innkommet:

Gjemnes kommunestyre, vedtak av 17. desember 1981:

1. Kommunestyret viser til de merknader som er framkommet gjennom uttalelser fra de forskjellige interesseorganer, og ber om at det ved gjennomføring av ombygginga, så langt råd er, blir tatt hensyn til de ulike interesser. Utover dette har kommunestyret ingen merknader, og rår til at konsesjon blir gitt.
2. Kommunestyret har videre ingen merknader til at det gis konsesjon for de elektriske anlegg i kraftverket og tilknyttede overføringsanlegg.»

Gjemnes bygningsråd, vedtak av 2. desember 1981:

«Bygningsrådet har ingen innvendinger mot at nåværende kraftstasjon ved Angvikelva flyttes til nedenfor brua.

Bygningsrådet vil påpeke at dameieren enda ikke har ryddet opp etter skadene ved damutbruddet for en del år siden og at dette ansvaret må følge over til ny eier.

Kommunen forbeholder seg retten til å komme tilbake til saken vedr. reguleringshøyden på inntaksdammen etter at NVE har vurdert utbedringstiltak etter flomskaden.»

Gjemnes helseråd, vedtak av 21. oktober 1981:

«Dersom reduksjonen av vannføringen i Angvikelva mellom inntaksdammen og påtenkte nye kraftstasjon blir av en slik størrelse at hygieniske eller helsemessige ulemper oppstår på grunn av nåværende utslipp til Angvikelva, må eksisterende utslipp ombygges slik at de tilfredsstiller «Forskrifter om utslipp av avløpsvann fra bolig og fritidsbebyggelse med separate avløpsledninger.»

Gjemnes friluftsnemnd, vedtak av 16. september 1981:

«Inngrep av areal blir etter de planer som foreligger små. Derimot blir en liten del av Angvikelva berørt. Plassering av kraftstasjonen bør legges slik at hølen nedenfor brua ikke blir berørt. Hvordan dette vil virke på fisket i elva er noe usikkert.

Ut fra en samlet vurdering vil ikke friluftsnemnda sette seg imot en utbygging etter de fremlagte planer.»

Fylkesmannen i Møre og Romsdal viser i brev av 10. mars 1982 til uttalelser fra kommune og fylkeskommune, og sier forøvrig:

«Når det gjelder forurensningsproblemet, forutsetter jeg dette nærmere vurdert.»

Møre og Romsdal fylkeskommune v/Planavdelingen, notat av 25. februar 1982:

«Angvikelva blir brukt som resipient for kloakk fra den spredte bebyggelsen i området. Videre skjer avrenning fra landbruket til elva.

Det området som nå planlegges «tørrlagt», mellom inntaksdam og planlagt kraftstasjon blir i dag tilført kloakkutslipp fra 3 bolighus direkte. Indirekte vil det «tørrlagte» området få tilført ytterligere kloakk og landbruksavrenning via Haltlibekken.

En kan ikke se bort fra at tørrlaggingen av Angvikelva på dette grunnlag kan føre til en viss tiltagende forurensning av Angvikelva.

Dette forholdet bør derfor vurderes nærmere, herunder hvorvidt det bør bygges en avskjærende kloakk langs den «tørrlagte» delen av Angvikelva og Haltlibekken for å fange opp mesteparten av utslippene.

Forøvrig har en ikke merknader til søknaden.»

Fylkesfriluftsnemnda, vedtak av 27. oktober 1981:

«Fylkesfriluftsnemnda er enig i at Angvikelva er en viktig miljøfaktor for bygdesamfunnet Angvika/Osmarka, men mener at den planlagte om-/utbygging som Istad Kraftselskap vil gjennomføre er så avgrensa at dette ingrepet må kunne kombineres med en flerbruk av vassdraget.

Det viktigste i denne sammenheng er å bevare vassdragets produksjon av sjøgående fisk.

Angvikelva er et svært produktivt vassdrag og så langt nemnda kjenner til de biologiske data er det de topografiske forhold som gjør at vassdraget ikke har en vesentlig produksjon av laks og sjøaure.

Sjøl om utbyggingen fører til en vesentlig reduksjon av elvas produksjons- og fiske-lengde skulle det være gode muligheter for å sette i verk avbøtende tiltak for å motvirke de negative virkninger av denne.

Nemnda vil derfor foreslå at konsesjonssøkeren i samråd med grunneierne og fiskerisakkyndige setter i verk kultiveringstiltak som sikrer, helst øker produksjonsnivået av laks og sjøaure i vassdraget. Dette kan gjøres på mange måter, som f. eks. ved å transportere gytemoden fisk forbi den tørrlagte elvestrekningen og med montering av småfiskfeller ovenfor inntaksdammen og transport over land ned forbi kraftstasjonen for å sikre reproduksjonen. Nemnda vil be om at slike tiltak blir vurdert av fiskerisakkyndige og blir tatt med i konsesjonsvilkårene.»

Fylkets elforsyningskontor, uttalelse av 9. mars 1982:

«Vi er av den oppfatning at den foreslåtte løsning for de elektriske anleggene er den gunstigste måte å løse disse spørsmålene på. Vi anbefaler derfor at A/s Istad Kraftselskap får konsesjon i samsvar med sin søknad.»

Fylkeslandbruksstyret i møte den 21. oktober 1981 viser til tidligere referert merknad av 20. desember 1979, og har ikke noe å bemerke til at det blir gitt konsesjon.

Grunneier Erling Aspås, brev av 12. oktober 1981:

«Det protesteres herved på det kraftigste mot denne utbygging.

Grunnen er følgende:

I 1958 brast en gammel tredemning tilhørende Angvik Møbelfabrikk som er eier av det eksisterende kraftverk.

Alt vannet flommet ned gjennom dalen og gjorde en meget stor skade på vei, bro, sagbruk, sag/kverndam og skog. Elven tok også et nytt løp.

Det er nevnt 60 000 m³ vann som kom på en gang, men jeg tror det var mye mer. Det er fra Abakken bru brukt buldozer for å lage løp for elven og ny bro bygget. Det arbeid som er utført her er overhode ikke akseptabelt, og er utført på en så slett måte at elven hvert år går inn på veien og gjør dessuten skade på min eiendom g.nr. 81/b.nr. 1 og 2.

I 1964 ble det forsøkt å lage en ny demning av myr og sten. Dette arbeid ble utført uten noen form for tegninger eller hjelp fra ingeniøren.

Resultatet uteble ikke denne gang heller. Demningen brast og alt vannet fosset på ny ned gjennom dalen. Veien ble ødelagt i 300 meters lengde, denne ble reparert og det er det eneste som er gjort.

Restene av demningene står fortsatt uten at noe er gjort, elveforbygningen er fortsatt like elendig, sag og kverndammen som tilhørte min gård er det ikke gjort noe med. Det er heller ikke holdt skjønn der oppe, og før dette er ordnet til alles tilfredshet, må det ikke gis konsesjon til Istad Kraftselskap uten at en klausul som vi kan godta er kommet med i konsesjonsdokumentene.»

Vegsjefen i Møre og Romsdal, brev av 28. august 1981:

«Statens vegvesen har ingen merknader til planene.»

Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk, uttalelse av 26. mars 1982:

«Viltbiologiske undersøkelser.

Det er ikke utført viltbiologiske undersøkelser i forbindelse med konsesjonssøknaden.

Fiskeribiologiske undersøkelser.

Den laks- og sjøaureførende delen av vassdraget er ca. 500 m. Elva har en viss oppgang av laks og sjøaure, og det kan år om annet bli fisket 150–200 stk. Fisket i elva er imidlertid sterkt avhengig av vannstanden,

og det kan bare fiskes på større vassføring. De beste fiskeplassene ligger i de nedre deler av elva.

Fisket i vassdraget er ikke organisert.

Langvatnet har en stor bestand av småfalten aure. Dette vatnet blir imidlertid ikke berørt av reguleringsplanene.

Da det forutsettes at Langvatnet ikke skal reguleres, vil de framlagte planene i det vesentlige bare berøre den lakseførende del av vassdraget. Denne delen ble befart av fiskerikonsulenten sommeren 1980, og det ble konkludert med at elva ikke er aktuell for utbygging med hensyn på å utvide den lakseførende strekningen. Elva har på denne strekningen et betydelig fall, og det er flere partier som utgjør betydelige hinder for laks og sjøaure. De totale kostnadene for en utbygging med laksetrappet ble anslått til 0,9 mill. kroner.

Den lakseførende strekningen ble undersøkt i 1980. Det ble påvist et moderat antall laksunger som bekrefter at vassdraget har en viss oppgang av laks og sjøaure.

Virkninger på viltet.

Søknaden er vurdert av Viltkonsulenten i Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal:

«På grunn av den korte tidsfristen har det ikke vore mogeleg å foreta synfaring. Dette skulle heller ikke vere turvande då inngrepet etter alt å dømme får minimal innverknad på viltinteressene.

Under føresetnad av at Langvatnet ikkje vert regulert – slik det går fram av saksdokumenta – vil inngrepet vere avgrensa til reduksjon av vassføringa i ein elvestrekning på ca. 700 m med 56 m fall. Elvestrekningen vil i periodar vere heilt tørrlagt. Inntaksdammen ligg like ved idrettsplassen og den overnemnde elvestrekningen. Kraftstasjonen vert liggande ved riksvegen nede i relativt tett busetnad og stasjonen kopla til eksisterande 20 kW-leidning like ved stasjonen.

Gjemnes viltnemnd har ikkje handsama søknaden, men formannen, Olav Høgset, opplyser over telefon den 24. september 1981 at prosjektet forsåvidt er kjent av medlemene og at det er liten grunn til å tru at dei vil ha innvendingar mot prosjektet.

Utifrå dette vil ein tru viltinteressene ikkje vert skadelidande i nemnande grad ved gjennomføring av dette prosjektet.»

Virkninger på fisket.

Utbyggingen vil medføre at ca. 250 m eller 1 000 m² av den nåværende elvestrekningen blir tørrlagt. Denne strekningen ligger stort sett ovenfor det området hvor det meste av fisket normalt foregår, men det utøves noe fiske også på denne delen av elva. Som oppvekstområde kan dette partiet av elva karakteriseres som dårligere enn den nedenforliggende strekningen, selv om tettheten av ungfisk på visse lokaliteter er brukbar.

Da det nåværende kraftverket i de senere år har gått som et elvekraftverk, vil forholdene m.h.t. fiske og fiskeproduksjon bli vesentlig forandret etter reguleringen. En må anta at fisket ovenfor utløpet fra kraftverket vil bli betydelig redusert og begrenset til sjeldne flommer.

Oppvekstmulighetene vil også bli betydelig begrenset på denne strekningen. Nedenfor utløpet vil forholdene neppe bli vesentlig forandret fra i dag.

Ved driftsstans av kraftverket bør det tas hensyn til vannføringen i elva nedenfor kraftverkets utløp. Denne elvestrekningen må ikke tørrlegges.

Planlagte stans i kraftverket bør derfor gjøres langsomt m.h.t. avstengning av vatnet – slik at elvemagasinet får overløp. Først når overløpsvannet har nådd ned til kraftverkets utløp – kan vannet gjennom kraftverket stanses helt.

En regner med at produksjonstapet av fisk om nødvendig vil kunne kompenseres med utsetting av smolt og/eller yngel i vassdraget. Behovet for bygging av grunndammer på egnede områder er ikke vurdert.

Konklusjon.

Den planlagte utbyggingen vil bare berøre en begrenset del av vassdraget som også tidligere er underlagt regulering i kraftøyemed.

Fiskeribiblogiske undersøkelser viser at den berørte del av vassdraget har en viss betydning som oppvekstområde for laks og sjøaure, men fiskeinteressene er små.

Med bakgrunn i de undersøkelser og vurderinger som er foretatt ser det ut til at skadevirkningene på vilt- og fiskebestanden i det området som er underlagt reguleringsplanene vil bli små.

På grunnlag av de opplysninger som foreligger om vilt- og fiskeinteressene i området har direktoratet ikke merknader til den omsøkte regulering. Dersom søknaden blir godkjent, foreslår vi følgende vilkår m.h.t. vilt og fiske:

I.

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, tar de nødvendige hensyn for å forebygge skader på vilt- og fiskebestandene som berøres av utbyggingen, reguleringene og den øvrige drift av anleggene. Herunder skal konsesjonæren i rimelig grad forebygge fare for tilslamming og annen forurensning av vassdragene, samt dekke utgiftene til nødvendig jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

II.

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk:

- å sette ut yngel og/eller settefisk (herunder også smolt og annen flerårig fisk) av det antall, de arter og stammer, den størrelse og kvalitet, og på den tid, sted og måte som måtte fastsettes,
- å sørge for fangst av stamfisk og dekke alle utgifter med klekking, oppføring og transport,
- å bekoste tiltak i Angvikelva for å sikre oppgang og fremme fiske av laks og sjøaure, herunder bygging av terskler, gjennomføring opprenskninger, hindre erosjonsskader m. m., for å redusere skadevirkninger på fisket nedenfor Angvik kraftstasjon,

- d. å bekoste biotopforbedrede tiltak for viltet i det berørte området,
- e. å anordre sperregitter foran utløpet av kraftstasjonen,
- f. å bekoste fiskeri- og viltbiologiske undersøkelser, herunder langtidsundersøkelser og å delta i fellesfinansiering av større biologiske undersøkelser som omfatter de populasjoner som berøres av utbyggingene og reguleringene.

III.

Konsesjonæren plikter å bygge og drive et eget klekkeri/oppdrettsanlegg, eller delta med partsinnskudd i et klekkeri/oppdrettsanlegg for produksjon av yngel/settefisk/smolt dersom Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk finner dette nødvendig.

IV.

Dersom det som følge av kraftutbyggingene og reguleringene oppstår skader som berører vilt- og fiskebestandene i området, tilpiktes konsesjonæren utover det som er nevnt ovenfor å bekoste ytterligere tiltak som departementet eller den dette bemyndiger bestemmer, så fremt omkostningene står i rimelig forhold til det som derved vinnes.

V.

Av hensyn til fisken plikter konsesjonæren å gjennomføre eventuelle stans av kraftverket på en slik måte at elva nedenfor utløpet fra kraftverket mest mulig beholder sin vannføring.

VI.

Alle utgifter forbundet med nødvendig kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenfornevnte vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.»

De innkomne uttalelser har vært forelagt søkeren, som i brev av 26. april 1982 bemerker:

«I.

Fylkesmannens brev av 10. mars 1982 med følgende vedlegg:

- I.1. Fylkesfriluftsnemnda, uttalelse av 17. november 1981
- I.2. Elforsyningskontoret, uttalelse av 9. mars 1982
- I.3. Fylkeslandbruksstyret, uttalelse av 22. oktober 1981
- I.4. Gjemnes kommunestyre, diverse underbilag, uttalelse av 23. desember 1981.

II.

Brev fra Erling Aspås av 12. oktober 1981. I det følgende skal vi få knytte noen kommentarer til de enkelte punkter:

I.

Angvik Møbelfabrikk som besitter alle rettigheter i den aktuelle del av elva er eier av nåværende kraftanlegg.

I dette ligger så vidt vi kan skjønne at eie-

ren har hatt muligheten for å tørrlegge elva mellom inntaksdam og nåværende kraftstasjon.

Kloakkutslippet må være bygget med dette for øye.

Videre gjelder forsåvidt i samsvar med det ovenfor nevnte at kloakkutslippet skjer til en bielv «bekk» til berørte elvestrekning. Bekkens vannføring er ikke regulert, og dette innebærer vel at utslipp til bekk er tilpasset vannføringen i denne, og det samme forholdet vil gjelde for elvestrekningen.

- I.1. I forbindelse med den fiskeribiologiske undersøkelse som er gjennomført er det antydnet hvor mye som fiskes hvert år (1979).

Oppfisket kvantum er basert på uttalelser fra enkelte personer.

I denne forbindelse vil vi bare få bemerke at oppfisket mengde vil variere sterkt fra et intervjuobjekt til et annet.

Det vil med andre ord være stor spredning i de avgitte svar og vi har inntrykk av at rapporten bygger på tall som vil ligge på et absolutt maks.

Så vidt vi kjenner til er det ikke tidligere drevet systematiske kultiverings-tiltak i elva med tanke på laks og sjøørret. Vi synes derfor at det vil være urimelig at hele vassdraget nå plutselig skal være aktuelt som oppvekstområde for fisk slik som fylkesfriluftsnemnda antyder.

- I.2. Ingen kommentar.

- I.3. Ingen kommentar.

- I.4. Til friluftsnemndas vedtak kan bemerkes at «hølen» nedenfor brua ikke blir redusert ved ombyggingen.

For uttalelsen fra Gjemnes helseråd vises til pkt. I foran.

Gjemnes bygningsråds uttalelse kan virke noe forvirrende.

Dambrudd har skjedd tidligere på dammer bygget ved Langvatn lengre oppe i vassdraget (6–7 km ovenfor inntaksdammen). Disse dammene omfattes ikke av foreliggende konsesjonssøknad som gjelder fra inntaksdam og nedover i elva. Selve inntaksdammen har det aldri vært noen problemer med og magasinvariasjonen (reguleringen) for denne vil bli maksimalt 1,0 m.

En vil satse på å kjøre kraftstasjonens aggregat med automatisk pådragsstyring der det tilstrebes mest mulig konstant vannnivå i inntaksdammen.

For inntaksdammen gjelder at denne til nå har hatt overløp til alle årets tider.

Det er riktig nok forhandlinger igang om at Istad Kraftselskap skal overta alle de rettigheter Angvik Møbelfabrikk besitter i forbindelse med vassdraget, heri rettighetene omkring Langvatnet og vassdraget nedover mot inntaksdammen, som ligger 6–7 km nedenfor Langvatnet.

De omtalte oversvømmelser og skader derav ligger så vidt vi kan se såvel geografisk som i tid (se brev fra Angvik Møbelfabrikk til Gjemnes bygningsråd – vedlegg) utenfor hva som har relevans til vår konsesjonssøknad.

II.

Viser til pkt. I.4. foran.

Vi håper at vår konsejonssøknad får en snarlig avgjørelse og står gjerne til tjeneste dersom flere opplysninger ønskes.»

Med søkerens uttalelse fulgte kopi av følgende brev datert 14. desember 1981 fra Angvik Møbelfabrikk A/s:

«Med hensyn til rydding av elva etter dambruddet, er det for oss uforståelig at dette blir tatt opp nå, over 20 år etter at det skjedde.

Elva ble ryddet med bulldoser nokså snart etter dambruddet, og det er derfor uriktig å hevde at vi ikke har ryddet etter oss. Om ryddingen var god nok er det vel ingen som kan svare på nå såpass mange år etter.

Mener derfor at saken må betraktes som foreldet.»

Under sakens sluttbehandling er innkommet uttalelse fra *Statens forurensningstilsyn* datert 28. mai 1982:

«Angvikelva mottar på de nedre deler av vassdraget forurensningstilførsler fra bebyggelse, enten direkte eller via bekker, kanaler og jordbruksgrøfter som renner ut i elva. De fleste av utslippene er eldre enkeltutslipp med varierende teknisk kvalitet på rensingen. Vanligst er ifølge kommuneingeniøren i Gjemnes, enkamret slamavskiller med rør direkte til nærmeste bekk e.l., mens noen få utslipp er utstyrt med bedre rensing og infiltrasjon i grunnen.

I tillegg er deler av arealene langs elva jordbruksarealer hvor det bl. a. drives med husdyr, og elva har vært brukt også til vannkilde for husdyr. Det kan antas at elva mottar endel forurensende tilførsler også fra landbruket.

En del av forurensningstilførslene kommer til vassdraget på den berørte elvestrekningen mellom inntaksdammen og den planlagte kraftstasjonen, eller nedenfor den planlagte kraftstasjonen. For tilførsler fra bebyggelse og fra punktkilder innen landbruket kan de forurensningsmessige ulemper løses eller reduseres ved å samle utslippene og lede dem til et bedre egnet utslippssted eller ved iverksettelse av bedre rensetiltak. Det vil imidlertid neppe være mulig med tiltak mot de diffuse tilførslene fra landbruket.

Tidligere har det vært en viss vannføring på strekningen mellom inntaksdammen og kraftstasjonen slik at dette har bidratt til å fortynne forurensningstilførslene noe. Når vannføringen etter den foreliggende søknad vil bli redusert og til tider lik null, kan det antas at forurensningssituasjonen i den berørte del av elva vil bli forverret.

Det ville ut fra det ovennevnte være ønskelig at det ble opprettholdt en viss minste-vassføring i vassdraget på den ca. 700 m lange strekningen av elva mellom inntaksdammen og den nye kraftstasjonen. Videre vil det også være ønskelig med en viss minste-vannføring i elva nedenfor kraftstasjonen hvis det kan tenkes å inntreffe perioder hvor

kraftstasjonen ikke er i drift og det ikke er overløp over inntaksdammen.

De meget sparsomme opplysninger i søknaden m.h.t. vannføringer gir imidlertid ikke grunnlag for SFT til å foreslå en eventuell minste-vannføring. Vi antar forøvrig at eventuelle krav til en minste-vannføring bør stilles ut fra hensynet til fiskeinteressene i vassdraget, samt av hensyn til vanningsinteresser for landbruket (husdyr).

Omfanget av rensetiltak og fastleggelse av en eventuell minste-vannføring kan best avklares på grunnlag av en resipientundersøkelse i vassdraget.

På bakgrunn av det ovennevnte og under henvisning til lov om vern mot vannforurensning (§§ 4 og 10) vil SFT foreslå at det i en eventuell tillatelse til utbygging som om-søkt tas med følgende vilkår:

- Konesjonæren plikter etter vedkommende departementets nærmere bestemmelser å la utføre eller bekoste tiltak som skyldes forurensningsvirkninger som står i forbindelse med utbyggingen.
- Konesjonæren plikter etter vedkommende departements nærmere bestemmelser helt eller delvis å bekoste oppfølgingsundersøkelser i vassdraget.»

Hovedstyret vil bemerke:

Angvikelva har en lengde på ca. 10 km fra utspringet i Langvatnet til utløpet i sjøen. Ca. 250 m ovenfor utløpet ligger den nåværende kraftstasjonen, med inntaksdam ytterligere ca. 600 m lenger oppe i elva. Ved dammen er nedbørsfeltet ca. 31 km². Vassdraget er ikke regulert. Stasjonen ble bygget i 1921, og utnytter et fall på ca. 51 m. Bortsett fra inntaksdammen er anlegget i sin helhet i meget dårlig forfatning, og kan maksimalt produsere ca. 25 kW. Det eies av Angvik Møbelfabrikk.

Plan og søknad.

A/s Istad Kraftselskap har planer om å overta nevnte anlegg, fornye det, og bl. a. bygge ny stasjon ca 80 m lenger nede i elva. Fallhøyden vil da øke med 5 m til ca. 56 m. Det regnes med en ytelse på 800 kW midlere årsproduksjon på ca. 4 GWh. Den bestående inntaksdammen vil fortsatt bli nyttet, og tenkes regulert med ca. 1 m. Anlegget blir likevel et rent elvekraftverk.

Det søkes om tillatelse etter vassdragslovens § 104 og vannforurensningslovens §§ 4 og 10 til å gjennomføre ombyggingen.

Teknisk/økonomisk.

I Vassdragsdirektoratet er midlere årlig produksjon beregnet til ca. 3,7 GWh. Søkerens kostnadsoverslag fra 1978 har en justert opp til ca. 7 mill. kroner i prisnivå pr. 1. januar 1982. En kommer da til en utbyggings-

kostnad på ca 190 øre/kWh. Verket ligger sentralt i forsyningsområdet, og kostnadene synes å ligge innenfor det som er akseptabelt for små kraftverk.

Skader og ulemper.

Fisket av laks og sjøaure i elva ovenfor stasjonene vil bli redusert. De beste fiskeplassene er imidlertid nedenfor stasjonen, og totalt sett vil skadevirkningene på fisket i vassdraget bli små.

Periodevis sterk reduksjon av vassføringa i elva kan føre til forurensningsmessige problemer på grunn av kloakkutslipp fra bebyggelsen.

Videre kan det bli problemer med vatning av dyr på beite.

Konklusjon.

En grunneier protesterer mot utbygging inntil gamle flomskader etter dambrudd ved Langvatn blir utbedret.

Gjemnes kommune tilrår konsesjon. Fylkeskommunen og fylkesmannen har under visse forutsetninger ikke noe å bemerke til at tillatelse blir gitt.

Hovedstyret finner etter en samlet vurdering at fordelene ved prosjektet i betydelig grad overstiger de samlede utgifter, skader og ulemper som det fører med seg. Hovedstyret vil tilrå at de omsøkte tillatelser blir gitt på de vilkår som følger i vedlagte utkast.

Om vilkårene for tillatelsene bemerkes:

Fristbestemmelser, post 1.

Det er foreslått vanlige frister for arbeidets påbegynnelse og fullføring i samsvar med vassdragslovens bestemmelser.

Naturvern og tilsyn, post 3.

Posten inneholder de vanlige bestemmelser om planer, tilsyn, opprydding m. v. Videre er det pekt på landskapsmessige hensyn, som også skal gjelde ved nedlegging av det gamle verket.

Terskler m. v., post 4.

Posten er tatt med i vanlig form, særlig av hensyn til elveløpet nedenfor kraftstasjonene. Jfr. vilkårenes post 6 vedrørende fisket.

Fiske, post 6.

Forslaget til vilkår fra Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk er stort sett som vanlig for reguleringssaker. I betraktning av de relativt beskjedne skader som gjøres i dette tilfelle har Hovedstyret i sitt forslag utelatt enkelte punkter. Det gjelder bestemmelser om biotopforbedrende tiltak for vilt, sperregitter

foran utløpet av stasjonen, fiskeri- og viltbiologiske undersøkelser, klekkeri- og oppdrettsanlegg.

Søkeren opplyser at hølen nedenfor brua ikke vil bli redusert, slik fylkesfriluftsnemnda frykter.

Forurensing, post 7.

I posten er tatt inn vanlige generelle bestemmelser etter forslag fra Statens forurensningstilsyn.

Andre bemerkninger.

Fra distriktet er det fremholdt at utbyggingen vil medføre problemer for vatning av dyr på beite. Forholdet forutsettes ordnet ved avtale mellom partene, eller om nødvendig ved skjønn.

Tidligere har en liten reguleringsdam vært i bruk ved Langvatnet, ca. 7 km ovenfor inntaksdammen. I 1958 og 1964 førte dambrudd til diverse flomskader. En grunneier som ble berørt, krever at skadene må utbedres skikkelig før søkeren får konsesjon, eventuelt at det settes konsesjonsvilkår om slik utbedring. Gjemnes bygningsråd mener også at ansvaret for oppryddingen bør følge anlegget over til den nye eier. Søkeren på sin side hevder at nåværende sak bare gjelder elva nedenfor inntaksdammen (som ligger ca. 7 km nedenfor dammen ved Langvatnet), selv om det pågår forhandlinger om overtaking av alle de rettigheter Angvik Møbelfabrikk har i vassdraget. Hovedstyret synes at det i alle fall ville vært naturlig at dette forholdet var avklart tidligere da det nå er gått henholdsvis 24 og 18 år siden dambruddene fant sted. Ellers gjelder dette et sivilrettslig forhold der foreldelsesfristene forlengst er ute, og man finner det ikke riktig å trekke dette problemet inn i denne saken.

Sakens dokumenter følger vedlagt.

Behandlet i Hovedstyrets møte 21. juni 1982.»

Hovedstyrets forslag til betingelser for tillatelse for $\frac{1}{4}$ s Istad Kraftselskap til ombygging av Angvik kraftstasjon i henhold til vassdragslovens § 104:

«1.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år fra konsesjonens datum og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

Dersom disse fristene oversittes uten tillatelse fra vedkommende departement, faller tillatelsen bort i samsvar med vassdragslovens § 111.

2.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning.

Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger skal kunne benyttes av allmennheten, medmindre departementet treffer annen bestemmelse.

3.

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere drift og vedlikehold av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE/Vassdragsdirektoratet. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE/Vassdragsdirektoratet detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for vassdragets utbygging.

Arbeidet kan ikke settes i gang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Innen en rimelig økonomisk ramme plikter konsesjonæren å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det landskapsarkitektoniske resultatet blir best mulig. Dette skal også gjelde nedlegging av det gamle verk.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak, plassering av overskuddsmasser, samt den gamle kraftverksbygningen.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over områder som trengs for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Midlertidige hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmenheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVE/Vassdragsdirektoratets samtykke.

4.

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vassføring eller vasstand, kan departementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler (grunndammer), foreta elvekorreksjoner, opprensninger m. v. for å redusere skadevirkninger. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt Vassdragsdirektoratet. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan departementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

5.

Konsesjonæren plikter i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper eller utgifter å unngå ødeleggelser av naturforekomster og områder, når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner, eller på grunn av områdets naturskjønnhet eller egenart. Så fremt slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal Statens naturvernråd underrettes i god tid på forhånd.

Konsesjonæren skal videre i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i henhold til lov av 9. juni 1978 nr. 50, eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding om dette til vedkommende museum. Viser det seg først mens arbeidet er igang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding sendes med en gang og arbeidet stanses.

Om bestemmelsene i denne post gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere nødvendig underretning.

6.

I.

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og driften å gjøre, tar de nødvendige hensyn for å forebygge skader på vilt- og fiskebestandene som berøres av ombyggingen. Herunder skal konsesjonæren i rimelig grad forebygge fare for tilslamming og annen forurensning av vassdraget.

II.

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk:

- a. å sette ut yngel og/eller settefisk (herunder også smolt og annen flerårig fisk) av det antall, de arter og stammer, den størrelse og kvalitet, og på den tid, sted og måte som måtte fastsettes,
- b. å sørge for fangst av stamfisk og dekke alle utgifter med klekking, oppføring og transport,
- c. å bekoste tiltak i Angvikelva for å sikre oppgang og fremme fiske av laks og sjøau-re, herunder bygging av terskler, gjennomføre opprenskninger, hindre erosjonsskader m. m. for å redusere skadevirkninger på fisket nedenfor Angvik kraftstasjon.

III.

Dersom det som følge av kraftutbyggingene og reguleringene oppstår skader som berører vilt- og fiskebestandene i området, tilpiktes konsesjonæren utover det som er nevnt ovenfor å bekoste ytterligere tiltak som departementet eller den dette bemyndiger bestemmer, så fremt omkostningene står i rimelig forhold til det som derved vinnes.

IV.

Av hensyn til fisken plikter konsesjonæren å gjennomføre eventuell stans av kraftverket på en slik måte at elva nedenfor utløpet fra kraftverket mest mulig beholder sin vannføring.

V.

Alle utgifter forbundet med nødvendig kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenfornevnte vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

7.

Konsesjonæren plikter etter vedkommen-de departements nærmere bestemmelser å la utføre eller bekoste tiltak som skyldes forurensningsvirkninger som står i forbindelse med utbyggingen.

Konsesjonæren plikter etter vedkommen-de departements nærmere bestemmelser helt eller delvis å bekoste oppfølgingsundersøkelser i vassdraget.»

Innstillinga frå Hovedstyret vart på vanlig vis sendt dei berørte instansar til uttale.

Landbruksdepartementet har i brev av 3. august 1982 uttalt fylgjande:

«A/s Istad Kraftselskap har søkt om konsesjon for ombygging av bestående anlegg i Angvikelva i Gjemnes kommune. Ombyggingen innebærer kun økning av turbindiameter og aggregatytelse, og bestående inntaksdam tenkes benyttet, slik at den eneste endringen i vassdraget vil være redusert vannføring mellom inntaksdam og ny kraftstasjon.

Gjemnes jordstyre/landbruksnemnd har behandlet saken i møter 14. november 1979 og 10. september 1981, og Møre og Romsdal fylkeslandbruksstyre 19.-20. desember 1979 og 20.-21. oktober 1981. Både jordstyret/landbruksnemnda og fylkeslandbruksstyret tilrår at konsesjon blir gitt, med forbehold om at det sikres drikkevann for beitedyr. Det pekes også på at konsekvensene for fisket må vurderes før konsesjon blir gitt. Landbruksdepartementet slutter seg til uttalelsene fra landbrukets lokale etater og har, med de forbehold som er nevnt, ikke merknader til at konsesjon blir gitt.»

Møre og Romsdal fylkeskommune uttala i brev av 25. august 1982:

«— Dykkar ekspedisjon av 8. juli 1982.

Møre og Romsdal fylkeskommune har ikkje noko å merke til søknaden frå A/s Istad Kraftselskap om ombygging av Angvik kraftstasjon.

Vi viser elles til vedlagte avtrykk av notat av 19. august 1982 frå elforsyningskontoret i Møre og Romsdal.»

Notatet frå Elforsyningskontoret i Møre og Romsdal av 19. august 1982:

«Vi har gått gjennom foreliggjande materiale og finn ingen grunn til å rå til at fylkeskommunen uttaler seg meir i saka. Det einaste måtte vere ei tilråding om å følge opp NVE's forslag.

Protesten fra ein grunneigar p.g.a. gamle flomskader kan ikkje takast til følgje m.a. fordi utbygginga ikkje får noko å gjere med tilhøva i dette området. Dessutan er saka forelda.

Andre forbehold og forutsetningar i samband med tidlegare fråsegner er etter vår oppfatning dekkja i vilkåra slik dei er oppstilte i NVE.»

Ved brev av 1. oktober 1982 er fylgjande motteke frå Gjemnes kommune:

Saksframstilling frå kontorsjefen til formannskapet av 1. september 1982:

«I brev 8. juli 1982 oversender Olje- og energidepartementet innstilling av 30. juni 1982 fra hovedstyret for Norges Vassdrags- og elektrisitetsvesen vedrørende ovennevnte sak.

Saka ble herfra oversendt teknisk sjef til uttale.

Kopi av teknisk sjefs brev m/vedlegg av 13. august 1982 ligger ved.

Denne saka har tidligere vært forelagt kommunestyret i møte 17. desember 1981, sak 177, hvor det ble gjort slikt enstemmig vedtak:

- «1. Kommunestyret viser til de merknader som er framkommet gjennom uttalelser fra de forskjellige interesseorganer, og ber om at det ved gjennomføring av ombygginga, så langt råd er, blir tatt hensyn til de ulike interesser. Utover dette har kommunestyret ingen merknader, og rår til at konsesjon blir gitt.
2. Kommunestyret har videre ingen merknader til at det gis konsesjon for de elektriske anlegg i kraftverket og tilknyttede overføringsanlegg.»

De forskjellige tidligere uttaler/merknader har vært forelagt søkeren, dvs. Istad Kraftselskap A/s, som har kommet med sine kommentarer i brev av 26. april 1982.

Kopi av kommentarene, inntatt på side 17 og 18 i innstillinga, ligger ved til orientering.

Videre vedlegges side 22 av innstillingen, hvor Hovedstyret har kommentert dambruddene i 1958 og 1964.

Til orientering vedlegges også kartutsnitt over vassdraget (bilag 2).

Jeg ber formannskapet ta standpunkt til saka.

Utskrift av møtebok for Gjemnes formannskap i møte 8. september 1982, sak 208.

Enstemmig forslag til vedtak:

1. Kommunestyret viser til brev fra teknisk sjef av 13. august 1982, og fastholder som en forutsetning for innvilgning av konsesjon at også nedbørsfeltet skal inngå. Videre må ansvarsforholdene vedr. tidligere og evt. senere dambrudd/oversvømmelser m. v. blir skikkelig avklart.
2. I konsesjonsvilkårene må det videre inn tas på en klarere måte at konsesjonæren er fullt ut ansvarlig for de skader som måtte oppstå og at tidligere og evt. framtidige skader skal utbedres omgående på en tilfredsstillende måte.
3. Kommunestyret kan ikke se at foreldelsesfristen kan gjøres gjeldende, da saken har vært påpekt gjentatte ganger.

* Utskrift av møtebok for Gjemnes kommunestyre i møte 30. september 1982, sak 106.

Enstemmig vedtak:

Formannskapets forslag i sak 208/82 vedtas.»

Brev frå teknisk etat i kommunen til formannskapet av 13. august 1982:

«Jeg viser til brev av 8. juli d. å. fra Olje- og energidepartementet og til innstilling fra Hovedstyret for NVE av 30. juni d. å. vedrørende ovenstående.

Etter mitt syn er det i NVE's innstilling ikke tatt tilstrekkelig hensyn til de merknader som var innkommet slik kommunestyret i sak 177/81 bad om.

Bygningsrådet påpekte spesielt ansvarsforholdet vedr. tidligere dambrudd.

Jeg har tilskrevet, ved brev av 23. desember 1981, NVE's Vestlandskontor i Førde for å få en vurdering av ansvarsforholdet. Kopi

av brevet vedlegges. I brev av 12. januar d. å. svarer NVE, se vedlegg, bl. a. «Rent juridisk går en ut fra at den som har ansvaret for dammen også har ansvaret for de skader som måtte oppstå som følge av et dambrudd».

I Hovedstyrets innstilling påpekes det at konsesjonen kun omfatter strekningen fra inntaksdam og nedover i elva.

Dette virker meget søkt og underlig. På nevnte strekning er nedbørsfeltet lik null. Skal konsesjon for kraftproduksjon ha noen hensikt må, etter mitt syn, nedbørsfeltet innbefattes. Dette er på 31 km² og omfatter bl. a. Langvatnet.

Slik situasjonen pr. idag er i øvre deler av vassdraget representerer den en konstant fare for ødeleggelse av både offentlig og privat eiendom. Den kommunale vegen som tangerer elva ved Abakken blir jevnlig og årviss oversvømmet og utvasket av elveoversvømmelser. Dette betyr hvert år en betydelig belastning på det kommunale budsjett.

Med bakgrunn i ovenstående vil jeg anbefale at formannskapet henstiller til NVE/Olje- og energidepartementet å utsette innvilgning av konsesjon inntil det blir fastlagt at også nedbørsfeltet skal inngå samt at ansvarsforholdene vedr. tidligere og evt. senere dambrudd/oversvømmelser m. v. blir skikkelig avklart.

I konsesjonsvilkårene må det også inntas på en klarere måte at konsesjonæren er fullt ut ansvarlig for de skader som måtte oppstå og at evt. skader skal utbedres omgående på en tilfredsstillende måte.»

Søkjaren kommenterte Hovedstyret si innstilling i brev av 10. september 1982:

«Vi viser til brev av 30. juni 1982 til Dem fra Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen.

Som det fremgår av sakspapirene vedrører dette opprustning av et nedlagt småkraftverk som tidligere har vært drevet av en møbelfabrikk.

Ombyggingen er tatt opp av vårt selskap i håp om å bidra med en «dråpe» til løsning av energiproblemene som forventes innen vårt fylke.

Det står ikke til å nekte for at prosjektet er forbundet med enkelte usikkerheter og økonomiske betenkeligheter.

I de foreslåtte konsesjonsvilkårene finner vi også enkelte uklare punkt som vi ikke uten videre øyner konsekvensen av. Vi finner det derfor nødvendig å påpeke disse forhold.

I vilkårenes pkt. 6. II. åpnes muligheter for Direktoratet for vilt og ferskvannsfiske til å bestemme at konsesjonæren skal sette ut yngel og/eller settefisk, sørge for fangst av stamfisk, bekoste tiltak i Angvikelva for å sikre oppgang og fremme fiske av laks og sjøaure etc.

Vi ser dette slik at direktoratet tildeles en blanko fullmakt som økonomisk kan ramme oss meget hardt på et senere tidspunkt.

Disse vilkårene bør «skreddersyes» langt bedre til det aktuelle prosjektet enn hva foreliggende utforming er. Om nødvendig kan vi bekoste en mann fra direktoratet til anlegget slik at De får se hva som omtales.

I konsesjonsvilkårenes samme punkt

6. II. – e er etter siste komma nevnt, – for å redusere skadevirkninger på fisket nedenfor Angvik kraftstasjon.

Her kan det være greit å få presisert hvorvidt det gjelder nåværende stasjon (gammel) eller den planlagte (ny).

I vilkårenes punkt 6. IV heter det:

«Av hensyn til fisken plikter konsesjonæren å gjennomføre eventuelle stans av kraftverket på en slik måte at elva nedenfor utløpet fra kraftverket mest mulig beholder sin vannføring.»

Vi anser det å være helt sikkert at kraftstasjonen fra tid til annen vil stanse p.g.a. feil. Likeså vil produksjonen skje på beste virkningsgrad mellom spesifiserte nivå i inntaksdam. Produksjonen (og tapping fra inntaksmagasin) vil følgelig til tider være ca. null, mens magasinet fylles før produksjonen igjen oppstartes.

Det kan bli snakk om opp mot 2–3 slike produksjonsstopper pr. døgn på årstider med lavest tilsig.

Hvorvidt en slik driftsform tilfredsstiller formuleringen i konsesjonsvilkårene (sitert ovenfor) kan det være greit å få avklart før ombyggingen igangsettes.

Vi håper De kan være behjelpelig med å få avklart de nevnte forhold.»

Miljøverndepartementet uttala i brev av 10. desember 1982 fylgjande:

«Vi viser til Deres brev av 8. juli 1982 vedlagt innstilling fra Hovedstyret for NVE av 30. juni 1982.

Innstillingen er bl. a. forelagt Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk til uttalelse. Vedlagt følger direktoratets uttalelse av 19. oktober 1982.

As Istad kraftselskap har i brev til Olje- og energidepartementet av 10. september d. å. kommentert pkt. 6 IV i Hovedstyrets forslag til vilkår.

Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk har i sin uttalelse av 19. oktober 1982 til Hovedstyrets innstilling kommentert kraftselskapets brev slik:

«Regulanten kommer her med opplysninger som synes å være klart i strid med konklusjonen i konsesjonssøknaden som DVF har basert sine vurderinger på. Regulanten beskriver en kjøreplan for kraftverket som etter vårt skjønn vanskelig kan tilpasses Hovedstyrets forslag til konsesjonsvilkår, pkt. IV. Dersom Olje- og energidepartementet ønsker å endre Hovedstyrets forslag til konsesjonsvilkår, forutsetter vi at DVF får saken til fornyet behandling. DVF vil da fremme konkret forslag til minstevannføring.

En ber Olje- og energidepartementet avklare i hvilken grad vassdraget vil få beholde vannføringen nedenfor kraftverket.

Når en har fått slik avklaring vil en komme tilbake til saken.»

Uttalen fra DVF av 19. oktober 1982 lyder:

«Deres oversendelse av 22. juli d. å.

I vår uttalelse av 26. mars d. å. til konsesjonssøknaden konkluderte vi med følgende:

«Med bakgrunn i de undersøkelser og vurderinger som er foretatt ser det ut til at skadevirkningene på vilt- og fiskebestanden i det området som er underlagt reguleringsplanene vil bli små.»

Denne konklusjon var basert på den forutsetning at den planlagte ombygging kun ville berøre elvestrekningen mellom inntaksmagasin og ny kraftstasjon i vesentlig grad, jfr. konsesjonssøknaden s. 6, konklusjon:

«Konsekvensen for vassdraget ved en slik ombygging vil bare være at vannføringen mellom inntaksmagasin og ny kraftstasjon vil reduseres, og til tider være lik null.»

Direktoratet tok i sin uttalelse til konsesjonssøknaden allikevel et lite forbehold av hensyn til elvestrekningen *nedenfor utløpet av kraftverket* idet man tok med i forslaget til vilkår, pkt. V:

Av hensyn til fisken plikter konsesjonæren å gjennomføre eventuelle stans av kraftverket på en slik måte at elva nedenfor utløpet fra kraftverket mest mulig beholder sin vannføring.»

I brev til Olje- og energidepartementet av 10. september d. å. har As Istad Kraftselskap kommentert dette punkt på følgende måte (kopi av brevet følger vedlagt):

«Vi anser det å være helt sikkert at kraftstasjonen fra tid til annen vil stanse p.g.a. feil. Likeså vil produksjonen skje på beste virkningsgrad mellom spesifiserte nivå i inntaksdam. Produksjonen (og tapping fra inntaksmagasin) vil følgelig til tider være ca. null, mens magasinet fyller før produksjonen igjen oppstartes. Det kan bli snakk om opp mot 2–3 slike produksjonsstopper pr. døgn på årstider med lavest tilsig.»

Regulanten kommer her med opplysninger som synes å være klart i strid med konklusjonen i konsesjonssøknaden som DVF har basert sine vurderinger på. Regulanten beskriver en kjøreplan for kraftverket som etter vårt skjønn vanskelig kan tilpasses Hovedstyrets forslag til konsesjonsvilkår, pkt. IV. Dersom Olje- og energidepartementet ønsker å endre Hovedstyrets forslag til konsesjonsvilkår, forutsetter vi at DVF får saken til fornyet behandling. DVF vil da fremme konkret forslag til minstevannføring.

Forøvrig vil vi opprettholde vårt forslag til vilkår pkt. II e og f i vår uttalelse av 26. mars d. å. som Hovedstyret har utelatt. Det har i mange tilfelle vist seg å være svært uheldig at fisken går inn i utløpstunnelen fra kraftverket, både fordi den kan bli skadet der, og fordi den blir utilgjengelig for fritidsfiske.

Eventuelle vilt- og fiskeribiologiske undersøkelser vil ha som siktemål å finne frem til effektive, avbøtende tiltak for å motvirke skader på almene interesser. Disse må derfor

betraktes som en naturlig del av tiltakene.»

På denne bakgrunn fann OED det naudsynt å innhente nye opplysninger, og ba i brev av 10. januar 1983 om kraftselskapet sine kommentarer til Miljøverndepartementets uttale. Kraftselskapet svarte i brev av 17. januar 1983 fylgjende:

«Det vises til Deres brev av 10. ds. vedlagt brevkopi fra Direktoratet for vilt- og ferskvannsfisk (19. oktober 1982) og Det kongelige Miljøverndepartement (10. desember 1982).

Det er med beklagelse vi registrerer at vår konsesjonssøknad kanskje har vært noe mangelfull med hensyn til hvordan kraftstasjonen tenkes drevet.

Som naturlig er har vi hatt en teknisk innfallsvinkell til problemet og har ubevisst forutsatt en teknisk/økonomisk drift av stasjonen, som for øvrig også forutsettes for de produksjonstallene som er oppgitt.

Såvidt vi kjenner til er det ikke foretatt avløpsmålinger i Angvikvassdraget. Nærmeste kjente vassdrag er Fosterlågen som ligger noe vestenfor Angvikvassdraget. Avløpsmålinger er foretatt i Fosterlågen i tidsrommet oktober 1916 til mai 1926. Disse målingene gir et spesifikt avløpstall på 49 l/sek. pr. km².

I følge «Hydrologiske undersøkelser i Norge» av 1958 ser det ut til at det spesifikke avløpstallet bør settes til 45 l/sek. pr. km².

Ved Øren vannmerke (tidl. Sakslund) har Vassdragsvesenet hatt fortløpende observasjoner i tidsrommet 1923–1961. For dette vannmerke omregnet til Angvikvassdraget finnes et spesifikt avløpstall på 45 l/sek. pr. km².

På bakgrunn av det som er nevnt ovenfor har en i konsesjonssøknaden valgt å benytte avløpsdata fra Øren vannmerke.

Middelverdien av de månedlige avløp er så benyttet for stipulering av midlere årsproduksjon.

Av de månedlige middelverdiene (se vedlegg) fremgår at høyeste avløp er 6,4 Mm³ (mai) og laveste 1,65 Mm³ (juli) som tilsvarer henholdsvis 206 450 og 53 220 m³/døgn.

Inntaksmagasinet er på ca. 2 000 m³ så det skulle være innlysende at anlegget har karakter av elvekraftverk.

På full produksjon vil stasjonen ta unna ca. 1,68 m³/sek. ~ 145 150 m³/døgn.

Stasjonen kan imidlertid kjøres med redusert pådrag, ned mot 40 % uten at dette går for mye på bekostning av virkningsgraden. Pådraget tenkes styrt automatisk.

Ved 40 % pådrag vil stasjonen ta unna ca. 0,723 m³/sek. ~ 62 467 m³/døgn.

Basert på en middelverdibetraktning for juli måned vil en følgelig kunne få 4,6 stopp pr. døgn og fyllingstiden for magasinet blir noe i underkant av en time (~ 55 min.).

I nevnte antall stopp pr. døgn og fyllingstid er forutsatt at nivået i inntaksmagasinet tillates å variere på 1 m (ca. 2 000 m³). En skal imidlertid ikke se bort fra at det for den kritiske måneden (juli) kan kjøres med mindre magasinvariasjon. Dette vil medføre noe hyppigere stopp men med tilsvarende mindre fyllingstid.

Alternativet kan også for kritiske perioder kjøres med lavere pådragsmulighet f. eks.

30 % som for midlere tilsig ikke vil gi utkobling overhode (en ser da bort fra utkobling ved feil).

Av brevkopi fra Direktoratet for vilt- og ferskvannsfisk hitsettes:

«Forøvrig vil vi opprettholde vårt forslag til vilkår pkt. If e og f i vår uttalelse av 26. mars d. å. som Hovedstyret har utelatt. Det har i mange tilfelle vist seg å være uheldig at fisken går inn i utløpstunnelen fra kraftverket, både fordi den kan bli skadet der, og fordi den blir utilgjengelig for fritidsfiske.

Vi kan ikke kjenne igjen vår «kvern kall» i denne uttalelsen (utløpstunnel?) noe vi beklager. Dette forholdet kan kanskje også bero på manglende informasjon fra vår side, så vi ville se det som positivt om nevnte direktorat ville takke ja til vår invitasjon om også å se på forholdene.

Vi håper at vannføringsopplysningene ovenfor tilfredsstiller behovet, i motsatt fall hører vi fra Dem.»

Vedlagt brevet fylgte disse tabellane:

«A/s Istad Kraftselskap.

Angvikvassdraget (Øren vannmerke).

Midlere avløpstall (månedsmiddel).

Måned	Mm ³	M ³ /døgn
Januar	3,32	107 097
Februar	2,68	95 714
Mars	3,95	127 419
April	5,65	188 333
Mai	6,40	206 452
Juni	2,78	92 667
Juli	1,65	53 226
August	1,94	62 581
September	3,57	85 667
Oktober	5,02	161 935
November	3,98	132 667
Desember	3,95	127 419

Vannforbruk i stasjonen.

Pådrag pst.	Vannforbruk m ³ /døgn
40	62 467
50	75 341
60	87 350
70	99 619
80	112 579
90	129 514
100	145 584

Midlere ant. stopp og fyllingstid.

Måned	Antall stopp pr. døgn	Fyllings- tid Min.	Pådrag ca. %
Januar	0	0	70
Februar	0	0	65
Mars	0	0	90
April	0	0	100
Mai	0	0	100
Juni	0	0	60
Juli	4,6	55	40
August	0	0	40
September	0	0	55
Oktober	0	0	100
November	0	0	90
Desember	0	0	85»

Pga. den tvil som var oppstått m.o.t. vassføring nedenfor kraftverket ba OED om ei ny vurdering av saka frå NVE. Ein fann der at ombygginga måtte utgreiast nærare med tanke på konsekvensar for fisket, og OED utsette difor saka i påvente av dette.

NVE har i brev av 21. februar 1985 framlagt fylgjande:

«Vi viser til departementets brev av 28. januar 1983 ang. ovennevnte sak. Det bes der om vår kommentar når det gjaldt vannføringen nedenfor kraftverket.

Vi har vært i kontakt med søker som igjen har kontaktet fiskerisakkyndige i saken, jfr. vedlagt kopi av brev m/vedlegg av 13. november 1984 fra A/s Istad Kraftselskap til NVE.

Det framgår av uttalelsene at angivelse av minstevassføring for å kompensere for stopp i kraftverket ikke er et realistisk alternativ. Det foreslås i stedet en løsning som innebærer en kombinasjon av kjøring av kraftverket ved lavere pådrag, og utbedring av elveleiet for å opprettholde et vannspeil ved lav vassføring/stopp i kraftverket. Søker synes å være villig til å godta disse tiltakene, men uttrykker skepsis angående DVF's forslag om senere å kunne pålegge søker ansvar for utsetting av smolt, og anbringelse av sperregitter ved utløp av kraftstasjonen.

Grunnlaget for DVF's siste vurdering av saken er en redegjørelse fra A/s Istad Kraftselskap angående driften av Angvik kraftstasjon datert 17. januar 1983 (vedlegg). DVF oppfatter den intermitterende kjøringen ved lavt tilsig som en endret forutsetning, og har foretatt en ny vurdering av saken. Virkningene av stans i kraftverket var imidlertid utredet i den første uttalelsen.

NVE vil gi sin tilslutning til en løsning som innebærer en kombinasjon av kjøring ved lavere pådrag, og utbedring av elveleiet for å opprettholde et vannspeil ved lav vannføring/stopp i kraftverket.

Likevel kan en ikke utelukke at intermitterende kjøring av kraftverket vil ha uheldig innvirkning på fiskebestanden. Det er i tråd med praksis i reguleringsaker og gjennomgående akseptert på utbyggerhold at en søker kompensasjon for tappt reproduksjon i ut-

setting av yngel og settefisk m. v. Hovedstyret opprettholder sitt forslag på dette punkt. Når det gjelder de tiltak i form av terskler og fiskekulper på strekningen nedenfor kraftverket forutsetter Hovedstyret at de blir gjennomført i samarbeide med Vassdragsdirektoratet. En viser i den forbindelse til post 4 i Hovedstyrets forslag til vilkår.

En kan også akseptere vilkår som sperregitter foran kraftverksutløpet. Forutsetningen for dette og for de øvrige pålegg er at nytten står i forhold til kostnaden.

Sakens dokumenter følger vedlagt.»

Av vedlegga til brevet frå NVE refererast faguttale frå fiskerisakkyndige ved Fylkesmannens kontor i Møre og Romsdal av 13. oktober 1983:

«Det vises til brev fra Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen, Vassdragsdirektoratet til A/s Istad Kraftselskap, datert 18. februar 1983.

Det ble foretatt en befarung av vassdraget 11. juni 1983.

Angvikelva ble undersøkt i forbindelse med foreliggende konsesjonssøknad i 1980 av fagsekretæren for ferskvannsfiske i Møre og Romsdal.

Vassdragets muligheter i forbindelse med planer om å gjøre større deler av elvestrekningen lakseførende har vært vurdert. Det er ikke aktuelt å gjennomføre en slik utbygging pga. vassdragets beskaffenhet og den relativt lave vannføringen.

Beskrivelse av vassdraget og de foreliggende kraftverksutbyggingsplanene forutsettes her kjent.

Ved befarung var snøsmeltingen i høyere deler av nedslagsfeltet ikke over og det hadde i de forutgående dagene vært mye nedbør. Større vassføring i elva enn ved befaringen må karakteriseres som flom. Alt vannet som renner i elva går nå over inntaksdammen og det var følgelig en naturlig vannføring i vassdraget. Vassdrag har hatt en naturlig vassføring helt siden Angvik kraftstasjon ble nedlagt.

Nederste foss i vassdraget består av to fall med en kulp imellom. Samlet fall er ca. 3 m.

Elva fra sjøen og opp til kulp under fossen er preget av jevnt stryk. Substraktet er stein av hard og kantet type. Fisk kan forsere nederste foss bare ved stor vannføring; ved flom, og den må karakteriseres som kritisk m.h.t. oppvandring selv ved flom.

Ca. 150 m ovenfor det nedlagte kraftverket er det en ny foss i elva. Også denne må karakteriseres som kritisk m.h.t. oppvandringsmulighet. Denne fossen lar seg kun passere ved flom.

Elva deler seg i et flomløp og et hovedløp ca. 70 m ovenfor sistnevnte foss. I hovedløpet finnes en foss ovenfor en lang, smal kulp. Under ingen omstendighet kan oppvandrende fisk nå lengre enn til denne kulp.

Fra nederste foss og opp til den absolutte barriere for oppvandring er elveleiet jevnt stridt bortsett fra noen få små kulper. Nesten over hele elvestrekningen er det berg i dagen. Kun et fåtall av steder kan det være potensielle gyteplasser for laks og sjøørret.

Elva ovenfor nederste foss kan ikke karakteriseres som en typisk laks- og sjørretproduserende elv. Dertil er den for liten, for stri og har et ugunstig substrat.

Det antall fisk det opplyses det år om annet tas i elva kan umulig være fisk som alle er produsert i vassdraget, men fisk som går opp ved stor vannføring.

Det er den nederste elvestrekningen, fra sjøen og opp til nederste foss som er den beste fiskestrekningen.

Dersom $\frac{1}{4}$ s Istad Kraftselskap får konsesjon til å bygge nytt kraftverk i vassdraget bør en helt se bort ifra elva som fiskeelv og fiskeproduserende elv ovenfor nederste foss.

På grunn av de små vannmengder dette vassdraget fører er det ikke realistisk å pålegge regulanten en slipping av vann fra inntaksmagasinet. En slik minste vannføring vil i alle tilfeller bli for liten til fisk under oppvandring kan forsure de foran omtalte fosser.

Det er tidligere i forbindelse med konsesjonsbehandlingen omtalt det uheldige i at et slikt elkraftverk fra tid til annen stoppes. Dette vil først bety at vannet nedenfor kraftverket blir borte inntil at vannet ovenfor har fylt inntaksdammen og så nådd ned til sjøen.

Ved at hele elva fra sjøen og opp til inntaksdammen til tider vil føre vatn betyr at laks og sjørret vil kunne «lokkes» opp de omtalte fossene, for så å bli isolerte i små vannvolum når kraftverket igjen startes opp. En slik situasjon er ikke ønskelig og bør ikke tillates.

Dersom konsesjon blir gitt til utbygging etter de foreliggende planer bør, av foran nevnte grunner, elva ovenfor nederste foss bli sperret for oppgang av fisk. Laks og sjørret bør altså kun ha anledning til å gå opp i kulpen nedenfor nederste foss – og denne fossen må forandres slik at fisk ikke kan forsure den selv i perioder med ekstra stor vannføring.

Etter foreliggende tegninger synes det som om at det nye kraftverket er planlagt plassert slik at utløpsvannet vil komme ut i kulpen nedenfor nederste foss. Utslipp av vann fra kraftverket lengre nede i elva må ikke tillates.

Ved stans av kraftverket vil elva nedenfor nederste foss også bli tørrlagt.

Slik kraftverket er tenkt bygd og kjørt vil det vanskelig la seg gjøre å pålegge regulanten en kontinuerlig minste vannføring – selv nedenfor kraftverket.

Det at en eventuelt ikke har minste vannføring på denne strekningen kan i stor grad kompenseres ved tiltak i elveleiet.

Fra overgangen elv/sjø og opp til utløpet av den planlagte kraftstasjonen er det en strekning på ca. 200 m.

På denne strekningen kan det lages tre store, dype kulper med en terskel imellom. I tersklene utformes en relativt smal renne. Dersom kraftverket stanses vil fisk i elva nedenfor kraftverket lett kunne trekke seg tilbake til kulpene. En slik utforming av elveleiet hadde vært ønskelig også under nåværende forhold – da det kun er den ene kulpen nedenfor nederste foss som er noen særlig god fiskeplass.

Ved en riktig utforming av elveleiet nedenfor nederste foss vil en altså kunne skape gode fiskemuligheter og samtidig hindre at fisk blir «tørrlagt» når kraftverket stanses.

Det tap en får ved at vassdraget ovenfor nederste foss settes ut av produksjon må kompenseres med utsetting av smolt. I tidligere dokumenter i denne saken har det vært antydning at utsettingspålegg på 500 stk. smolt av laks.

Dersom konsesjon blir gitt til bygging av nytt kraftverk i Angvikelva, må regulanten pålegges å gjennomføre og vedlikeholde de foran nevnte tiltak i elvas nederste del. Dersom det er teknisk og økonomisk gjennomførbart bør i tillegg regulanten pålegges å anordne en omløpsmulighet for vannet i kraftverket slik at dette kan slippes som normalt selv om generator og turbin stanses.

Vi går ut fra at vi blir kontaktet m.h.t. utforming av terskler og kulper på den nederste elvestrekning i tilfelle konsesjon blir gitt.»

DVF's nye vurdering i brev av 13. oktober 1983:

«Vi viser til vårt brev av 19. oktober 1982 samt brev datert 10. desember 1982 fra Miljøverndepartementet til Olje- og energidepartementet.

DVF har på bakgrunn av de endrede forutsetninger som er beskrevet i vårt brev av 19. oktober 1982 foretatt en ny vurdering av utbyggingssaken. I den anledning er det innhentet uttalelse fra fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvern avdelingen, som ved fiskerikonsulenten har foretatt en befaring i Angvikelva.

For strekningen nedenfor kraftverksutløpet nedenfor nederste foss ble det i direktoratets uttalelse til konsesjonssøknaden (brev av 26. mars 1982) konkludert med at forholdene neppe ville bli vesentlig forandret fra i dag. Regulantens opplysninger i brev av 10. september 1982 til Olje- og energidepartementet vedrørende driften av kraftstasjonen, innebar imidlertid en endring av de forutsetninger som vi la til grunn for vår uttalelse. Det uheldige i at kraftverket skulle stoppes fra tid til annen slik at vannføringen nedenfor kraftverket blir borte inntil inntaksdammen igjen er oppfylt, ble påpekt i vårt brev av 19. oktober 1982. Det ble i den forbindelsen presisert at kraftverkets kjøreplan burde tas opp til ny vurdering.

Direktoratet har kommet fram til at avgivelse av minste vannføring for å kompensere for stoppene i kraftverket ikke er et realistisk alternativ. Vi vil i stedet gå inn for en løsning som innebærer en kombinasjon av kjøring ved lavere pådrag og utbedring av elveleiet for å opprettholde et vannspeil ved lav vannføring/stopp i kraftverket.

I brev av 17. januar 1983 fra $\frac{1}{4}$ s Istad Kraftselskap til Olje- og energidepartementet opplyses det at kraftverket i kritiske perioder kan kjøres ved 30 % pådrag, forutsatt maksimalforbruk på 1,68 m³/s., som for midlere tilsig ikke vil gi utkobling. Direktoratet vil gå inn for dette alternativet og at det i tillegg blir satt iverk tiltak i elveleiet. Fra overgangen elv/sjø og opp til utløpet av den planlagte kraftstasjonen kan det legges tre store dype kulper med en lakseterskel imellom. I tersklene utformes en relativt smal renne. Ved liten vannføring og eventuelle stans i kraftverket vil fisken kunne trekke seg tilbake til kulpene.

Ved at hele elva fra sjøen og opp til inn-taksdammen til tider vil føre vatn betyr at laks og sjørret vil kunne «lokkes» opp de omtalte fossene, for så å bli isolerte i små vannvolum når kraftverket igjen startes opp. En slik situasjon er ikke ønskelig og bør ikke tillates. Dersom konsesjon blir gitt til utbygging etter de foreliggende planer bør, av foran nevnte grunner, elva ovenfor nederste foss bli sperret for oppgang av fisk. Laks og sjørret bør altså kun ha anledning til å gå opp i kulpen nedenfor nederste foss – og denne fossen må forandres slik at fisk ikke kan forsere den selv i perioder med ekstra stor vannføring.

De forannevnte tiltak i elveleiet må utformes i samråd med fiskerikonsulenten ved fylkesmannens miljøvernavdeling.

Etter foreliggende tegninger synes det som om at det nye kraftverket er planlagt plassert slik at utløpsvannet vil komme ut i kulpen nedenfor nederste foss. Utslipp av vann fra kraftverket lengre nede i elva må ikke tillates.

I Hovedstyrets forslag til konsesjonsvilkår var endel punkter som inngikk i DVF's forslag utelatt. Vi vil her igjen påpeke nødvendigheten av å ha mulighet til å gi pålegg om installasjon av sperregitter foran utløpet av kraftstasjonen. Dette kan bli aktuelt dersom det viser seg at fisk søker inn i kraftstasjonsutløpet. Likeledes vil vi opprettholde vårt forslag om at regulanten skal kunne pålegges å bekoste fiskeribiologiske undersøkelser. Slike undersøkelser vil bli nødvendig for å kontrollere effekten av iverksatte tiltak og for å danne basis for fastsetting av utsettingspålegg.

DVF's forslag til konsesjonsvilkår:

I.

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, tar de nødvendige hensyn for å forebygge skader på vilt- og fiskebestandene som berøres av utbyggingen, reguleringene og den øvrige drift av anleggene. Herunder skal konsesjonæren i rimelig grad forebygge fare for tilslamming og annen forurensning av vassdragene, samt dekke utgiftene til nødvendig jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

II.

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk:

- å sette ut yngel og/eller settefisk (herunder også smolt og annen flerårig fisk) av det antall, de arter og stammer, den størrelse og kvalitet, og på den tid, sted og måte som måtte fastsettes,
- å sørge for fangst av stamfisk og dekke alle utgifter med klekking og oppføring og transport,
- å bekoste tiltak i Angvikelva for å sikre oppgang og fremme fiske av laks og sjøau-re, herunder bygging av terskler, gjennomføre opprenskninger, hindre erosjonsskader m. m., for å redusere skadevirkninger på fisket nedenfor Angvik kraftstasjon,
- å anordne sperregitter foran utløpet av kraftstasjonen,

- å bekoste fiskeri- og viltbiologiske undersøkelser, herunder langtidsundersøkelser og å delta i fellesfinansiering av større biologiske undersøkelser som omfatter de populasjoner som berøres av utbyggingene og reguleringene.

III.

Dersom det som følge av kraftutbyggingene og reguleringene oppstår skader som berører vilt- og fiskebestandene i området, tilpliktes konsesjonæren utover det som er nevnt ovenfor å bekoste ytterligere tiltak som departementet eller den dette bemyndiger bestemmer, så fremt omkostningene står i rimelig forhold til det som derved vinnes.

IV.

Av hensyn til fisken konsesjonæren å gjennomføre eventuelle stans av kraftverket på en slik måte at elva nedenfor utløpet fra kraftverket mest mulig beholder sin vannføring.

V.

Alle utgifter forbundet med nødvendig kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenfornevnte vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

Brev fra A/s Istad Kraftselskap til NVE av 13. november 1984:

«Vi viser til Deres brev av 12. april 1984 og konferanse i Oslo mandag den 15. oktober 1984 med Deres fagsjef Age Hjelm-Hansen.

I ovennevnte brev foreslår De for oss at vi skulle kontakte fiskerisakkyndig for det videre arbeid. Ved nevnte brev var også vedlagt kopi av skriv fra D.V.F. – Trondheim dater 13. oktober 1983 til Miljøverndepartementet, Dep. Oslo 1. Vi ble først kjent med nevnte skriv ved Deres oversendelse og vi kontaktet derfor D.V.F. for videre arbeid med saken. Resultatet ble at fiskerisakkyndig Trond Haukebø ved Fylkesmannens kontor skulle gi en vurdering av fiskeforholdene i Angvik-elva. Uttalelsen ble gitt 22. august 1983 og kopi vedlegges.

Slik som forholdene nå ligger an mener vi at saken nu kan sluttbehandles. De fiskerisakkyndige Nils Arne Hvidsten og Trond Haukebø som begge til ulike tider har drevet undersøkelser i elven er kommet fram til samme resultat; nemlig at elven kun har begrenset verdi som lakse-elv, idet dette kun gjelder en meget kort elvestrekning fra den nye stasjonstomten ned til sjøen. Vi kan ikke se at det blir nye skader av vesentlig betydning, fordi om utnyttelsen av fallet økes som foreslått. Likeledes forstår vi det slik at graving av kulper med anordnet terskler med smal renne, som anført i Direktoratets brev, vil dempe betydelig eventuelle skadevirkninger på fisken ved intermitterende kjøring (skvettkjøring) av anlegget.

Derimot har vi vanskelig for å forstå at det skal være nødvendig med en eller annen sperre for fisken mot å gå inn under sugerøret fra turbinen. Vi har ikke for Istadanleggets vedkommende noen erfaring for at fis-

ken blir skadet ved at den går inn i vannutløpet fra turbinene. Tvert imot er det vår oppfatning at lakseyngelen trives utmerket i dette området.

Når det gjelder D.V.F.'s forslag til konsesjonsvilkårene post II pkt. a og b er vi usikre på hva dette vil medføre av omkostninger i årene framover. Vi er tilbøyelig til å vurdere det slik at det her nærmest gjelder blanco fullmakt til å gjennomføre framtidige ordninger hvor det ikke finnes noen eksakt økonomisk begrensning oppad. Vi har vanskelig for å tro at vårt styre- og generalforsamling som består av representanter fra eierkommunene, kan godta slike betingelser uten noen anelse om hva dette vil medføre av framtidige utgifter. Det er ingen som tror at Angvik kraftstasjon vil bli noen «gullgrube» økonomisk sett. Den vil imidlertid gi et verdifullt tilskudd til et særdeles energifattig område og vel å merke medføre svært små naturskader.

På grunnlag av foranstående betraktninger er vi takknemlig om De vil fremme saken på nytt. Vi vil nu gjerne få meddelt hvilke konkrete betingelser der vil bli gitt i en konsesjon.»

^{A/s} Istad Kraftselskap har i brev til OED av 14. mars 1985 kommentert det framfor refererte brevet fra NVE av 21. februar 1985:

«Vi har mottatt brev fra NVE datert 5. mars 1985, ref. 688/85 – V/KD vedlagt kopi av ovennevnte brev av 21. februar 1985 og vil gjerne komme med følgende opplysninger:

Sperregitter ved utløpet av kraftstasjon.

Vi er ikke imot å sette sperregitter foran utløpet fra kraftstasjonen, men har vanskelig for å forstå at dette har noen hensikt. Sugerøret går her direkte ned i vannkulp i elven slik at det blir et særdeles lite areal som i tilfelle må avsperras, ca. 3–4 m². Det blir nemlig ingen tunnel eller kanal som kompliserer forholdet. Vil gjerne få føye til at det kompliserer og fordyrer noe å sette opp og vedlikeholde en slik sperre.

Utsetting av smolt.

Vi er ikke imot å sette ut årlig et passende antall smolt. Fiskerisakkyndig Trond Haukebø har antydnet ca. 200 stk. Den for laks/ørret farbare del av elven fra sjøen og oppover til stasjonen er ca. 300 m.

Terskler (kulper) i elven.

Vi er så absolutt innforstått med at det må anordnes kulper i elven nedenfor kraftstasjonen. Det vil etter vår mening bedre forholdene for fisken og fisket.

Det vi imidlertid er redd for, er følgende, idet vi viser til skriv datert 13. oktober 1983 (ref. 6161/83–471.741/438–YS/6/) fra Direktoratet for Vilt- og Ferskvannsfiske til Miljøverndepartementet, side 2, følgende punkter:

1. Hvilke utgifter vil vi bli pålagt for «å dekke utgifter til nødvendig jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden»?
2. a. Hvor stort antall og art yngel og/eller settefisk blir vi pålagt å sette ut?

b. Hva betyr «å sørge for fangst av stamfisk og dekke alle utgifter med klekking og transport?»

c. Hva betyr «å bekoste fiskeri- og viltbiologiske undersøkelser, herunder langtidsundersøkelser og delta i fellesfinansiering av større biologiske undersøkelser som omfatter de populasjoner som berøres av utbyggingene og reguleringene?»

Hvis ovenstående tas med i konsesjonsbetingelsene ber vi om å få angitt en øvre grense for slike årlige utgifter. Grunnen til at vi vil bygge ut Angvikelva er sterk mangel på energi og at det er umulig å få dekket dette opp med nye faste kontrakter. I en slik presset situasjon må vi nok finne oss i å betale tilleggsenergien noe dyrt, men vi har motatt signaler fra styret om at de ikke tør ta på seg ukjente forpliktelser som kan påføre selskapet så store utgifter at de vil gi betydelige utslag på våre tariffer for salg av elektrisk energi. Vi har nemlig allerede pristariffer som ligger på topp i landsmålestokk.»

Departementet sine merknader:

^{A/s} Istad Kraftselskap har i brev av 29. august 1979 søkt om løyve til ombygging av eksisterende kraftanlegg i Angvikelva i Gjemnes kommune, Møre og Romsdal.

Angvikelva har ei lengde på ca. 10 km fra utspringet i Langvatnet til utlaupet i sjøen. Ca. 250 m ovanfor utlaupet ligg nåverande kraftstasjon, med inntaksdam ca. 600 m vidare opp i elva. Ved dammen er nedbørsfeltet ca. 31 km². Vassdraget er ikkje regulert. Kraftstasjonen vart bygd i 1921, og nyttar eit fall på ca. 51 m. Med unntak av inntaksdammen er anlegget i dårleg stand, og produserer maksimalt ca. 25 kW.

^{A/s} Istad Kraftselskap planlegg fornying av anlegget, m. a. ved å byggje ny stasjon ca 80 m lenger ned i elva. Fallhøgda vil då auke med 5 m til ca. 56 m. Den nåverande inntaksdammen vil framleis bli nytta, og er tenkt regulert med ca. 1 m. Anlegget blir likevel eit reint elkraftverk. Ein reiknar med ei yting på 800 kW, midlare årsproduksjon ca. 3,7 GWh. Kostnadsoverslag for ombygginga er på ca. 7 mill. kroner (pr. 1. januar 1982), dvs. ca. 190 øre/kWh

Det krevst løyve etter § 104, jfr. § 106 i vassdragslova og etter § 11 i forurensningslova (tidlegare § 10 i vannforurensningslova) for å gjennomføre utbygginga.

I kraftselskapet sin søknad av 29. august 1979 vart det opplyst at den einaste endringa av vassdraget ombygginga ville medføre, var redusert vassføring mellom inntaksdam og ny kraftstasjon. Skadeverknadene og tiltak for å bøte på slike vart vurdert på den bakgrunn. Ein gjekk ut i frå at ombygginga ville medføre sterk reduksjon av fisket

ovanfor kraftstasjonen. Sidan det beste fisket er nedanfor denne, ville skadeverknadene likevel totalt sett bli små. Vidare vil redusert vassføring kunne føre til forureiningsproblem p.g.a. kloakkutslepp, og vanskar med vatning av dyr på beite.

På denne bakgrunnen avga Hovedstyret for NVE si innstilling. Ein rådde til å gje løyve til ombygginga, og å stille vilkår av omsyn til fisket i hovudsak i samsvar med framlegget frå DVF, og i samsvar med framlegget frå SFT m.o.t. forureining. Problemet med vatning av beitedyr føresette ein ordna ved avtale, eventuelt ved skjønn.

Innstillinga vart på vanleg måte sendt dei berørte instansar til uttale.

Landbruksdepartementet har, med atterhald om at beitedyr blir sikra drikkevatt og at konsekvensane for fisket blir vurdert, ingen merknader til at det blir gjeve konsesjon.

Møre og Romsdal fylkeskommune har ingen merknader.

Gjemnes kommune stiller visse krav om ansvar for skade p.g.a. dambrot m. m., jfr. nedanfor, men under visse føresetnader set kommunen seg ikkje mot ombygginga.

I brev frå kraftselskapet til OED av 10. september 1982 kom det så fram nye opplysningar. Vassføringa også nedanfor kraftstasjonen vil bli påverka – ved produksjonsstopp kan elva i kortare perioder bli heilt tørrlagt. Dette kan medføre skadeverknader for fisket utover det som tidlegare var føreset, og DVF sin uttale bygde såleis på mangelfulle opplysningar. Miljøverndepartementet ba difor i sin uttale om ei avklaring m.o.t. korleis vassføringa i elva vil bli.

På denne bakgrunn fann OED det naudsynt med ei nærare utgreiing av saka med tanke på konsekvensane for fisket. Ein ba om NVE sine merknader, som igjen fann det naudsynt å kontakte søkjaren. Det vart føreteke synfaring av fiskerisakkunnige og nye drøftingar.

I brev av 20. februar 1984 frå Miljøverndepartementet fekk OED oversendt DVF's nye vurdering av ombygginga. I uttalen (datert 13. oktober 1983) heiter det m. a.:

«Vi vil gå inn for en løsning som innebærer en kombinasjon av kjøring ved lavere pådrag og utbedring av elveleiet for å opprettholde et vannspeil ved lav vannføring/stopp i kraftverket.

I brev av 17. januar 1983 fra $\frac{4}{5}$ Istad kraftselskap til Olje- og energidepartementet opplyses det at kraftverket i kritiske perioder kan kjøres ved 30 % pådrag, forutsatt maksimalforbruk på 1,68 m³/s., som for midlere tilsig ikke vil gi utkobling. Direktoratet vil gå inn for dette alternativet og at det i tillegg blir satt i verk tiltak i elveleiet. Fra

overgangen elv/sjø og opp til utløpet av den planlagte kraftstasjonen kan det legges tre store dype kulper med en lakseterskel imellom.

I tersklene utformes en relativt smal renne. Ved liten vassføring og eventuelle stans i kraftverket vil fisken kunne trekke seg tilbake til kulpene.

Ved at hele elva fra sjøen og opp til inntaksdammen til tider vil føre vatn betyr at laks og sjørret vil kunne «lokkes» opp de omtalte fossene, for så å bli isolerte i små vannvolum når kraftverket igjen startes opp. En slik situasjon er ikke ønskelig og bør ikke tillates. Dersom konsesjon blir gitt til utbygging etter de foreliggende planer bør, av den foran nevnte grunner, elva ovenfor nederste foss bli sperret for oppgang av fisk. Laks og sjørret bør altså kun ha anledning til å gå opp i kulpen nedenfor nederste foss – og denne fossen må forandres slik at fisk ikke kan forsere den selv i perioder med ekstra stor vannføring.

De forannevnte tiltak i elveleiet må utføres i samråd med fiskerikonsulenten ved fylkesmannens miljøvernavdeling.

Etter foreliggende tegninger synes det som om at det nye kraftverket er planlagt plassert slik at utløpsvannet vil komme ut i kulpen nedenfor nederste foss. Utslipp av vann fra kraftverket lengre nede i elva må ikke tillates.»

Videre gjer DVF framlegg om å stille slike vilkår før løyvet:

«I.

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, tar de nødvendige hensyn for å forebygge skader på vilt- og fiskebestandene som berøres av utbyggingen, reguleringene og den øvrige drift av anleggene. Herunder skal konsesjonæren i rimelig grad forebygge fare for tilslamming og annen forurensning av vassdragene, samt dekke utgiftene til nødvendig jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

II.

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk:

- å sette ut yngel og/eller settefisk (herunder også smolt og annen flerårig fisk) av det antall, de arter og stammer, den størrelse og kvalitet, og på den tid, sted og måte som måtte fastsettes,
- å sørge for fangst av stamfisk og dekke alle utgifter med klekking, oppføring og transport,
- å bekoste tiltak i Angvikelva for å sikre oppgang og fremme fiske av laks og sjøaure, herunder bygging av terskler, gjennomføre opprenskninger, hindre erosjonsskader m. m., for å redusere skadevirkninger på fisket nedenfor Angvik kraftstasjon,
- å anordne sperregitter foran utløpet av kraftstasjonen,
- å bekoste fiskeri- og viltbiologiske undersøkelser, herunder langtidsundersøkelser

og å delta i fellesfinansiering av større biologiske undersøkelser som omfatter de populasjoner som berøres av utbyggingene og reguleringene.

III.

Dersom det som følge av kraftutbyggingene og reguleringene oppstår skader som berører vilt- og fiskebestandene i området, tilpliktes konsesjonæren utover det som er nevnt ovenfor å bekoste ytterligere tiltak som departementet eller den dette bemyndiger bestemmer, så fremt omkostningene står i rimelig forhold til det som derved vinnes.

IV.

Av hensyn til fisken plikter konsesjonæren å gjennomføre eventuelle stans av kraftverket på en slik måte at elva nedenfor utløpet fra kraftverket mest mulig beholder sin vannføring.

V.

Alle utgifter forbundet med nødvendig kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovennevnte vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

NVE sluttar seg i brev av 21. februar 1985 i det alt vesentlige til framlegget frå DVF, med unntak av to punkt i vilkåra. Det gjeld siste del i punkt I: «...», samt dekke utgiftene til nødvendig jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.» og punkt II e om fiskeri- og viltbiologiske undersøkingar.

Å/s Istad Kraftselskap opplyser i brev av 14. mars 1985 at det for ein stor del kan akseptere DVF's framlegg til vilkår, men selskapet meiner at enkelte punkt er for upresise m.o.t. kostnader. Dette gjeld dei vilkåra NVE ikkje har tilrådd, jfr. ovanfor, og i tillegg punkt II a og b om utsetting av yngel m. m. Selskapet ber om at det blir sett ei øvre grense for årlege utgifter dersom vilkåra blir tekne med.

OED finn at ombygginga av kraftanlegget kan gjennomførast på ein slik måte at fordelane klart overstig ulempene, jfr. § 106 i vassdragslova, og rår til at løyve blir gjeve på dei vilkår NVE har gjort framlegg om i si innstilling av 30. juni 1982, med unntak av post 6, der departementet vil tilrå DVF sitt siste framlegg med unntak av dekking av utgifter til jakt- og fiskeoppsyn. Vidare må drifta av kraftanlegget skje slik DVF har skisert i sin uttale av 13. oktober 1985.

Merknader til dei enkelte vilkåra:

Post 1 – fristar:

Ein gjer framlegg om vanlege fristar i samsvar med § 111 i vassdragslova.

Post 2 – vedlikehald av offentlege vegar m. v.:

Auka utgifter til offentlege vegar m. v. p.g.a. anleggsarbeid blir pålagt konsesjonæren i samsvar med vanleg praksis.

Post 3 – naturvern og tilsyn:

Også på dette området gjer ein framlegg om dei vanlege føresegnene.

Post 4 – tersklar m. v.:

Tiltak i elveleiet må utførast for å sikre fisket, jfr. uttalen frå DVF, og vilkåret er teke med i vanleg form. Jfr. og post 6.

Post 5 – naturførekomster m. v.:

Posten inneheld dei vanlege føresegnene.

Post 6 – fiske:

Departementet rår her i det vesentlege til framlegget frå DVF, for på best mogeleg måte å bøte på skadeverknadene for fisket. Desse vilkåra av omsyn til fisket blir nå vanlegvis stilt i samband med tildeling av reguleringskonsesjonar. Når det gjeld punkt II a og b visast elles til NVE si grunnleggjande i brevet av 21. februar 1985. M.o.t. punkt II e kan slike tiltak vera naudsynte for å oppnå god effekt av øvrige tiltak av omsyn til fisket, og departementet vil i samsvar med vanleg praksis tilrå at vilkåret også blir stilt her. Olje- og energidepartementet kan likevel ikkje sjå at det ved ei utbygging av dette omfang er naudsynt med ekstra jakt- og fiskeoppsyn. Framlegget frå DVF om dekking av utgifter til dette er difor sløyfa. Miljøverndepartementet har muntleg godteke at dette vilkåret vert sløyfa. Til Å/s Istad Kraftselskap si uro for store utgifter p.g.a. vilkår, er å merke at departementet føreset at kostnadene selskapet blir pålagt står i eit rimeleg høve til fordelane ein kan oppnå.

Post 7 – forureining:

Vilkåret er i samsvar med framlegget frå SFT.

Andre merknader:

Gjemnes kommune har som nemnt stilt visse krav for å kunne slutte opp om ombygginga. I møte 30. september 1982 vart fylgjande vedtak fatta:

«1. Kommunestyret viser til brev fra teknisk sjef av 13. august 1982, og fastholder som en forutsetning for innvilgning av konsesjon at også nedbørsfeltet skal inngå. Videre må ansvarsforholdene vedr. tidligere og evt. senere dambrudd/oversvømmelser m. v. bli skikkelig avklart.

2. I konsesjonsvilkårene må det videre inntas på en klarere måte at konsesjonæren er fullt ut ansvarlig for de skader som måtte oppstå og at tidligere og evt. framtidige skader skal utbedres omgående på en tilfredsstillende måte.
3. Kommunestyret kan ikke se at foreldelsesfristen kan gjøres gjeldende, da saken har vært påpekt gjentatte ganger.»

Krava har sin bakgrunn i flomskader p.g.a. dambrot i 1958 og 1964. Hovedstyret har i sin innstilling påpeikt at ansvaret for disse skadene er eit sivilrettsleg tilhøve der foreldingsfristen forlengst er ute, og uttalar elles at ein ikkje finn det rett å dra problemet inn i saka om løyve til ombygging.

OED viser til framlegget til vilkår, postane 3 og 4, som pålegg konsesjonæren omfattande plikter m.o.t. sikring av anlegget. Når det gjeld tidlegare oppståtte skadar viser departementet til Hovudstyret sine merknader, men vil leggja til at i den grad desse utan større utgifter kan bli utbetra i samband med arbeidet med ombygging av anlegget, bør det gjerast.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

I medhold av vassdragslova av 15. mars 1940 nr. 3 § 104, jfr. § 106 og forurensningslova av 13. mars 1981 nr. 6 § 11 får A/s Istad Kraftselskap løyve til ombygging av kraftanlegg i Angvikelva på dei vilkår som er tatt inn i Olje- og energidepartementet sitt føredrag av 1. november 1985.

15. Den norske stats oljeselskap a.s.

(Konsesjon på leie av inntil 10 000 kW/70 GWh anleggskraft fra Nordhordland Kraftlag ved utvidelse og oppgradering av raffineri og bygging av råoljeterminal på Mongstad.)

Kongelig resolusjon av 29. november 1985.

Innledning

Den norske stats oljeselskap a.s (Statoil) har i brev av 1. april 1985 søkt om konsesjon på leie av 10 MW/70 GWh anleggskraft fra Nordhordland Kraftlag.

Kraften kommer i tillegg til allerede konsedert kraft til Statoil.

Søknaden

Søknaden av 1. april 1985 lyder slik:

«Den norske stats oljeselskap a.s (Statoil) søker herved i henhold til Lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV om konsesjon for leie av ca. 10 MW anleggskraft i tidsrommet 1. januar 1985 til 1. januar 1990 fra Nordhordland Kraftlag.

Rafinor A/s & Co. eier og driver det eksisterende raffineriet på Mongstad. Statoil, som sammen med Norsk Olje a.s eier 70 prosent av Rafinor er i ferd med å utvide og oppgradere raffineriet. I tillegg vil Statoil samtidig bygge en råoljeterminal i samme område. Stortinget ga sin tilslutning til Statoils planer om utbygging av raffineriet og bygging av råoljeterminal i juni 1984, og selskapet ble i statsråd 16. november 1984 gitt etablerings-samtakke for prosjektene.

Nordhordland Kraftlag har gitt Statoil tilsagn om å levere inntil 10 000 kW anleggskraft i perioden 1. januar 1985 til 1. januar 1990. Energiuttaket i dette tidsrommet er beregnet til 70 GWh. Pris og andre vilkår for kraftleveranse blir avtalt med Nordhordland Kraftlag. Kopi av avtalen vil bli oversendt NVE når den er ferdigforhandlet.

Statoil vil benytte den omsøkte energi i sin anleggsvirksomhet på Mongstad. Anlegget forutsettes ferdigstilt i løpet av 1989. Kraften vil bli levert på industriområdet på Mongstad.

Da anleggsvirksomheten på Mongstad allerede er startet og behov for økende mengder anleggskraft vil oppstå med det første, vil vi sette stor pris på rask behandling av søknaden.»

Kraftleiekontrakten

Ifølge kontrakt av 3./24. juni 1985 har kraftlaget forpliktet seg til å levere 10 MW/70 GWh til Statoil i forbindelse med utbygging av råoljeterminal og utvidelse/oppgradering av raffineriet på Mongstad.

Kraften skal leveres som trefase vekselstrøm i koblingsstasjon betegnet Mo. Leveringsspenning skal være 22 kV. Leveringen skal måles samme sted på inngående 22 kV linje/kabel til stasjonen. Kraftlaget skal sette opp kWh-timer med 1 times registreringsperiode.

Kraften skal leveres i perioden 1. juni 1985 til 1. april 1989.

Statoil skal for leveransen betale den til enhver tid gjeldende strømtariff T 3 (M) - 15%. For 1985 er prisene som følger:

Effektpris	kr. 350,-	Pr. kW/år
Energipris	16 øre	pr. kWh
El.avgift	2,9 øre	pr. kWh

Merverdiavgift 18%.

For kabelforsterkninger fra mast til Mo og anleggelse av T-forbindelse fra transforma-

tor til koblingsstasjon Mo skal Statoil betale inntil kr. 450 000,-.

For kraftlagets investeringer skal Statoil forskuttere kr. 2 500 000,-. Tilbakebetaling skal skje i 3 like store deler, henholdsvis 1. januar 1987, 1. januar 1988 og 1. januar 1989.

Avgitte uttalelser

Hordaland Fylkeskommune, Lindås kommunestyre og Hordaland Kraftlag har avgitt uttalelser som referert i følgende brev av 22. juli 1985 fra fylkesmannen i Hordaland:

«Vedlagt følger fråsegn frå:

1. Hordaland fylkeskommune dagsett 19. juni 1985:
«Hordaland fylkeskommune ved Plan- og utbyggingsavdelinga rår til at omsøkt kraftleiekonsesjon vert imøtekomen.»
2. Lindås kommune dagsett 27. juni 1985:
«Lindås kommunestyre rår til at Den norske stats oljeselskap a/s får konsesjon for leige av omlag 10 MW anleggskraft i tidsromet 1. januar 1985 til 1. januar 1990 frå Nordhordland Kraftlag.»
3. Nordhordland kraftlag dagsett 12. juli 1985:
«Ein sender med kopi av vårt brev datert 27. februar 1985 til NVE, Energidirektoratet. Av dette skulle det fremgå at Nordhordland Kraftlag ikkje har noko å merke til søknaden.»

Fylkesmannen i Hordaland rår til at omsøkte konsesjon vert gjeven.»

Industridepartementet uttaler i brev av 24. april 1985 til NVE:

«Det vises til NVE's brev av 17. april 1985 med vedlagte søknad fra Statoil om konsesjon på anleggskraft i forbindelse med bygging av en råoljeterminal og annen anleggsvirksomhet på Mongstad. – Energiuttaket i perioden 1. januar 1985 til 1. januar 1990 er beregnet til 70 GWh.

Industridepartementet har ikke noe å bemerke til at Statoil dekker ovennevnte kraftbehov ved kraftleveranse fra Nordhordland Kraftlag.»

NVE's uttalelse:

«NVE har etter dette ikke noe å innvende og vil anbefale at Statoil gis konsesjon på leie av inntil 10 MW/70 GWh anleggskraft fra Nordhordland Kraftlag.

Konsesjonen foreslås tidsbegrenset til 1. april 1989, som er samme utløpstid som for kraftleiekontrakten.

For øvrig foreslås konsesjon gitt med vilkår om at styrets flertall, formannen innbefattet skal være norske statsborgere og om en årlig avgift til staten av kr. 4,- pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig nyttes. Vilkår om kraftavståelse forutsettes sløyfet i samsvar med praksis.»

Departementet skal bemerke:

Søknaden fra Statoil gjelder konsesjon på leie av 10 MW/70 GWh anleggskraft. Kraftleverandør er Nordhordland Kraftlag.

Kraften skal delvis anvendes til den anleggsdriften som er nødvendig for å utvide og oppgradere raffineriet på Mongstad. Dette raffineriet eies og drives av rafinor A/s & Co. Statoil og Norsk Olje a.s eier 70% av Rafinor A/s & Co. Kraften skal dessuten brukes til anleggsdriften som er nødvendig for Statoil for å bygge en råoljeterminal i samme området.

Stortinget har gitt sin tilslutning til Statoils planer både m.h.t. raffineriet og råoljeterminalen, og selskapet ble i statsråd 16. november 1984 gitt etableringssamtykke for prosjektene.

Departementet vil i tilslutning til NVE's innstilling tilrå at Statoil gis konsesjon på leie av inntil 10 MW/70 GWh anleggskraft fra Nordhordlands Kraftlag.

Konsesjonen foreslås tidsbegrenset til 1. april 1989, som er samme utløpstid som for kraftleiekontrakten.

For øvrig foreslås konsesjonen gitt med vilkår om at styrets flertall, formannen innbefattet, skal være norske statsborgere og om en årlig avgift til staten av kr. 4,- pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig nyttes. Vilkår om kraftavståelse forutsettes sløyfet i samsvar med praksis.

Konsesjonsvilkårene er som følger:

1. Leietid

Konsesjonen gjelder så lenge kraftleieforholdet med Nordhordland Kraftlag måtte bestå, dog ikke lenger enn til 1. april 1989.

2. Styre

Selskapet skal ha sitt sete er i riket. Styrets flertall, herunder formannen, skal til enhver tid være norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en løpende mulkt på opptil kr. 1,- – en krone – pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet.

4. Norsk arbeid og materiell

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m.v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er like så god som den utenlandske, kan skaffes tidnok

(det forutsettes da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 prosent over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 prosent av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer. Søknaden om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige. Hva angår leveranser fra EFTA-land, vil dispensasjonsadgangen bli praktisert i samsvar med de forpliktelser som foreligger i forhold til disse land under forutsetning av full gjensidighet.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang illegale konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 – femten – prosent av den verdi som varen har.

Det forutsettes at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell f.eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 100 000,- av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnsendelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbudsvilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstilling av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 100 000,- av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

5. Trygd

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr like så gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlig hensyn foreligger.

6. Avgift

Av den kraft som gjennomsnittlig nyttes, erlegges til staten en årlig avgift av kr. 4,- pr. kW beregnet etter formelen: $kWh/8760 = kW$.

Avgiften forfaller til betaling ved hvert års utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares deretter 6% årlig rente. De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

7. Kontroll

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som Olje- og energidepartementet måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelser av Olje- og energidepartementet.

8. Overtredelse av konsesjonsvilkårene

For overtredelse av vilkårene fastsettes en løpende mulkt på kr. 2 000,- – kroner to tusen – pr. dag.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 7 eller overskridelse av den maksimale effekt konsesjonen lyder på kan medføre at konsesjonen bortfaller, jfr. § 26, 2. ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917. Lovens §§ 31 og 32 kommer i såfall til anvendelse.

Dersom selskapet bruker energien til å drive virksomhet som p.g.a. utslipp, støy, stråling o.l. kan være til skade eller ulempe for miljøet, må det foreligge tillatelse fra forurensningsmyndighetene etter forurensningsloven § 11 jfr. § 7.

Ny tillatelse er nødvendig dersom kraftkonsesjonen medfører at et tidligere utslipp kan bli til økt skade eller ulempe, eller som sammen med annen forurensende miljøpåvirkning kan bli til skade eller ulempe for miljøet.

Krafttuttaket vil være undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

Den årlige avgift til staten som er fastsatt i vilkårenes post 6, bes innbetalt til hovedkassen for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.

Selskapet plikter innen 1. april hvert år å sende Olje- og energidepartementet oppgave pr. 31. desember året før vedrørende selskapets styre, aksjekapital m.v.

I forbindelse med eventuell omsetning av selskapets aksjer henleder man særlig oppmerksomheten på de bestemmelser om meldeplikt m.v. som ved endringslov av 19. juni

1969 er tatt inn i § 30 i konsesjonsloven av 14. desember 1917 – jfr. lovens § 34 første ledd – samt på bestemmelsen i første ledd § 37 a, hvorefter erverv av aksjer eller parter som medfører konsesjonsplikt etter § 36 eller § 37 i intet tilfelle er gyldig uten samtykke av selskapets styre.

Olje- og energidepartementet forbeholder seg for øvrig rett til å treffe enhver bestemmelse som måtte anses påkrevd i anledning av konsesjonsvilkårenes post 7.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV gis Den norske stats oljeselskap a.s konsesjon på leie av inntil 10 000 kW/70 GWh anleggskraft fra Nordhordland Kraftlag ved utvidelse og oppgradering av raffineri og bygging av råoljeterminal på Mongstad.

Konsesjon gis på de vilkår som er foreslått i Olje- og energidepartementets foredrag av 29. november 1985.

16. Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk

(Tillatelse til regulering av Ormsetvatn m.v. i forbindelse med utbygging av Ormsetfoss kraftverk.)

Kongelig resolusjon av 20. desember 1985.

Den foreliggende sak gjelder en søknad fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk om tillatelse til regulering av Ormsetvatn m.v. i Verran kommune for utbygging av Ormsetfoss kraftverk.

I henhold til St.prp. nr. 130 (1981–82) er prosjektet holdt utenfor Samlet Plan.

Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen har i brev av 2. september 1985 avgitt følgende innstilling i saken:

«Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk Regulering av Ormsetvatn m.v. i Verran kommune

Departementet har med ekspedisjon av 24. april 1984 oversendt til behandling søknad fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk

(NTE) om tillatelse til regulering av Ormsetvatn m.v. i Verran kommune. Søknaden, som er datert 4. april 1984, lyder:

«Nord-Trøndelag fylke ved Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk søker med dette om tillatelse til å foreta følgende reguleringer, overføringer og kraftverksutbygginger:

1. Regulering av Ormsetvatn mellom laveste regulerte vannstand (LRV) + 375.00 og høyeste regulerte vannstand (HRV) + 388.00.
2. Regulering av Buavatn, Damvatn, Moldvatn og Gåsvatn mellom LRV + 326.00 og HRV + 330.00.
3. Overføring av avløpet fra Rørtjønnelvas nedbørsfelt ved Holmtjønn til hovedmagasinet Ormsetvatn.
4. Overføring av avløpet fra Raudtindelas høyereliggende felter i Orvasselva, Fiskløysbekken, Litlefiskløysbekken og Gåsvatn til Tverrelvas/Moldelvas nedbørsfelt.
5. Utbygging av Buavatn pumpestasjon for pumping av avløpet fra Tverrelvas nedbørsfelter ved Moldevatn, Damvatn og Buavatn, samt det overførte avløpet fra Raudtindelas nedbørsfelter. Avløpene fra nevnte nedbørsfelter kan fritt nyttes til lagring i reguleringsmagasin Ormsetvatn eller til kraftproduksjon i nedenforliggende kraftverk.
6. Utbygging av Ormsetfoss kraftverk fra Ormsetvatn til Trondheimsfjorden. Overført og pumpet vann sammen med avløpet fra Ormsetvatnets eget nedbørsfelt forutsettes nyttet i sin helhet til kraftproduksjon i Ormsetfoss kraftverk.

I samsvar med vassdragsreguleringslovens § 4 a sendte Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk (NTE) melding om planlegging, datert 23. april 1982. Den videre bearbeidelse har resultert i vedlagte plan kalt «Ormsetfoss kraftverk. Plan av januar 1984». Nåværende plan er endret på følgende punkter i forhold til det forprosjekt som forelå da melding ble gitt:

- Regulering av Rørtjønn med ca. 17,5 m og overføring av avløpet fra Rørtjønnas nedbørsfelt nedstrøms for Holmtjønn (felt 2 B) er tatt ut av planen.
- Ormsetfoss kraftverk I og Ormsetfoss kraftverk II erstattes med ett kraftverk som utnytter hele fallhøyden mellom Ormsetvatn og sjøen. De lavereliggende nedbørsfeltene er nå utnyttet via Buavatn pumpestasjon.

De vassdragsrettigheter og den byggegrunn som må erverves for utbygging regnes i hovedsak ervervet gjennom frivillig ordning. Vassdragsrettighetene er fordelt etter eierforhold som følger:

	Fallrettens andel av utbyggingen %	Herav ervervet av NTE %	Herav håndgitt til NTE %	Ikke håndgitt %
Raudtindelv	30,0	2,0	28,0	–
Ormsetvatn/Moldelv	49,8	4,9	44,9	–
Tverrelv/Moldelv	8,0	0,7	7,3	–
Holmtjønn/Vølsetelv	12,2	–	10,2	2,0
Sum	100	7,6	90,4	2,0

De vassdragsrettigheter som er ervervet eller håndgitt til NTE utgjør 90 % av de rettigheter som må erverves for utbyggingen. De resterende 2 % vedrører Statens fallrettigheter i Rørtjønnelva, Sandseter statsalmenning. Den nødvendige byggegrunn regnes ervervet etter avtale. De aktuelle rettighetshaverne har gitt tilsagn om dette.

Utbyggingen vil dekke en del av det nødvendige behov som fylket har for elektrisk kraft til alminnelig forbruk. Det vises til planens prognoser for kraftbalansen i NTE's forsyningsområde frem til år 2000. Av planen fremgår videre hvordan utbyggingen er tenkt gjennomført med de tilhørende kostnader og fordeler i form av innvunnet kraft, m.v. Innvunnet kraft p.g.a. reguleringene utgjør 11 650 naturhestetekrefter (nhk). Utbygget kraft er beregnet til 12 320 nhk.

De reguleringer det her søkes om vil i middel gi en produksjonsfordeling i 5 sommermåned/7 vintermåned på ca. 16 %/84 %. Dette gir ca. 14 % ekstra vinterkraft i forhold til NTE's forbruksfordeling. I tillegg får Ormsetfoss kraftverk en høy installert effekt. Kraftverkets brukstid vil bli på ca. 2 050 timer, hvilket gir gode muligheter for døgn- og ukevariasjoner i produksjonen. Teknisk-økonomiske beregninger viser at det ville oppnåes en positiv, men forholdsvis begrenset, virkning av å etablere ytterligere magasinivolum ved Ormsetvatn.

Buavatn pumpestasjon bidrar til at reguleringsmagasin Ormsetvatn vil få tilfredsstillende fyllingsforhold i de fleste år.

Reguleringsinngrepene vil medføre forskjellige skadevirkninger. Av disse nevnes: De berørte elvene vil delvis få en betydelig reduksjon i vannføring. Da elvenes nedre del har steilt fall, har de liten betydning som gyte og oppvekstelter for sjørret. De negative virkningene for fisket antas å bli størst ved Ormsetvatn. Av de næringsøkonomiske skadevirkninger vil neddemmet grunn sannsynligvis ha størst betydning. Ved reguleringsmagasinene tapes beite for rein og i noen grad også for bufe. Reguleringene vil også medføre andre skader og ulemper for rein og bufe. Ved Ormsetvatn må ialt 10 hytter og ved Gåsvatn 1 hytte flyttes. Det samme gjelder uthus og naust. I forbindelse med de naturvitenskaplige undersøkelser er ikke påvist spesielle verneobjekter. Det vises forøvrig til planens omtale av skader og ulemper.

Forundersøkelsene er samlet i egen Bilagsmappe 3. Her skal bemerkes at det vil bli satt igang tilleggundersøkelser vedrørende zoologi til sammen. Rapport fra disse undersøkelser vil bli ettersendt.»

Fra utbyggingsplanen tas med følgende utsnitt:

«Ormsetfoss kraftverk omfatter regulering og utbygging av elvene Raudtindelve, Moldelva og Vølsetelva.

Utbyggingsområdet ligger på Fosen-halvøya i et skog- og fjellområde nord for Verrasundet i Verran kommune, Nord-Trøndelag fylke.

Den midtre av elvene, Moldelva, har et nedbørsfelt på 29,3 km² ved utløpet i sjøen. I dette feltet ligger det største vannet, Orm-

setvatnet, som har et areal på 2,1 km², og dessuten tre mindre vann: Moldvatnet, Damvatnet og Buavatnet. Moldelva renner fra Ormsetvatnet i sydlig retning mot Verrasundet og fanger omtrent midtveis opp Tverrelva, som kommer fra vest fra de tre småvannene. Moldelvas lengde fra Ormsetvatnet til fjorden er 3,9 km.

Den vestlige elva, Raudtindelve, har et nedbørsfelt på 20,8 km² ved utløpet i sjøen. I dette feltet ligger tre mindre vann: Orvatnet, Fiskløysa og Gåsvatnet. Bekkene fra disse vannene løper sammen like vest for Gåsvatnet og danner Raudtindelve. Raudtindelvas lengde fra Orvatnet til fjorden er 5,2 km.

Bare en mindre del av den østlige elva, Vølsetelvas felt utnyttes i utbyggingsplanen ved at Holmtjønns felt overføres til Ormsetvatnet.»

«107. Alternative utbyggingsplaner

Eneste aktuelle alternativ ser ut til å være å overføre vannet fra feltene 2 B (Rørtjønna) og 4 (øvre deler av Nesvasselva) gjennom en tunnel til Buavatnet. Fra Buavatnet må vannet pumpes til Ormsetvatnet og utnyttes i Ormsetfoss kraftstasjon. Eventuell overføring fra feltene 2 B og 4 vil bety en økning av brukstiden for Ormsetfoss kraftverk. Produksjonen forskyves ved dette fra vesentlig vinter-fastkraft i retning av mer sommerkraft og tilfeldig kraft. En regulering av Rørtjønna kan motvirke denne tendensen. En annen løsning ville være å regulere Orvatnet.

Med overføring fra felt 2 B kan innvinnes ca. 10 GWh ekstra, med overføring også fra felt 4 ytterligere ca. 16 GWh.

Et teknisk tenkbart alternativ med overføring fra felt i Sør-Trøndelag til Orvatnet anses for uaktuelt.»

111. Reguleringer, overføringer

Se bilag 03 og 05.

Reguleringene omfatter Ormsetvatnet samt Gåsvatnet, Moldvatnet, Damvatnet og Buavatnet, heretter kalt magasin Ormsetvatnet og magasin Buavatnet.

Fra Vølsetelva overføres Holmtjønna til Ormsetvatnet. Dessuten overføres Raudtindelvas tilløp til magasin Buavatnet som pumpes til Ormsetvatnet.

Magasiner:

a. Ormsetvatnet reguleringsmagasin.

Magasinkart: se bilag 03. Areal- og magasincurve: se bilag 05.

Magasinet etableres ved oppdemning av Ormsetvatnet. Magasinet vil bli fylt dels fra eget felt (felt 1), dels ved overføring fra Holmtjønna (felt 2 A), dels ved pumping fra Buavatnet (felt 3).

For å fastlegge høyeste regulerte vannstand (HRV) er det utført en rekke driftssimuleringer, som gir sammenhengen mellom magasinifylling og produksjon i gjennomsnittsåret. Simuleringsperioden er 30-årsrekken 1931-60. Simuleringene er utført som systemsimulering for NTE-systemet, se punkt 114. Ved simuleringene er det undersøkt hvordan produksjonsverdien endrer seg, når HRV endres.

I forhold til tidligere planer er magasinbe-

hovet økt betydelig på grunn av pumpingen fra Buavatnet til Ormsetvatnet. De teknisk-økonomiske beregningene viser at magasinet burde økes. Imidlertid er vinsten ved magasinøkning utover HRV 388 liten, og NTE har funnet på grunnlag av reaksjoner på melding om planlegging å nøye seg med å søke om 13 m reguleringshøyde for Ormsetvatnet, dvs. HRV/LRV = 388/375.

Ved EDB-simuleringen er det kontrollert at vi oppnår god fylling også i de fleste år, se bilag 06.

Mellom HRV 388.00 og LRV 375.00 får magasinet et volum på 44,7 mill. m³. Reguleringsmagasinet får et volum på 52 % av det totale nedbørfeltets gjennomsnittlige årlige avløp.

Siden vårflommen vanligvis kommer tidlig på Fosen, kan vi regne april, mai og juni sammenlagt som vårflommåned, dvs. de månedene hvor den vesentlige delen av magasinoppfyllingen foregår. Tilsiget holder seg relativt høyt utover sommeren. Dette gjør at det i enkelte år er nødvendig å produsere sommerkraft, for å unngå vanntap.

Etter dette blir driftsmåten for magasinet noenlunde slik: Det vil være nedtappet i april. Fra dette tidspunktet fylles det raskt, takket være bl.a. den gode pumpekapasiteten fra felt 3. Det kan forsvares å la kraftstasjonen stå fra første uke av mai til midten av juli, men deretter må tappingen begynne for å ta imot sommertilsiget. Fra begynnelsen av september må produksjonen være i forhold til forbruksmønsteret for å kunne ta imot høst- og vinterflom. Utover i tappesongen vil tappingen delvis bli kompensert av godt vintertilsig, som kjennetegner nedbørsfeltene ute mot kysten.

b. Gåsvatnet-Buavatnet flomdempingsmagasin.

Magasinkart: se bilag 07, 08. Areal- og magasinkurve: se bilag 09. Magasinet vil bestå av to kommuniserende deler, en vestlig og en østlig.

Den vestlige delen etableres ved oppdemming av Gåsvatnet, den østlige ved oppdemming av Moldvatnet, Damvatnet og Buavatnet. De to delene vil kommunisere ved en tunnel/kanal mellom Gåsvatnet og Moldvatnet. Med unntak av Damvatnet hvor det tidligere har vært en mindre fløtningsdam, har de fire vannene ikke vært regulert.

Høyeste regulerte vannstand og laveste regulerte vannstand er fastlagt utifra vurdering av flere hensyn:

- ønske om å ta vare på vannet (unngå vanntap).
- ønske om å kunne stå litt fritt med hensyn til pumpetidspunkt (pumpe i tidsrom hvor effektbehovet er relativt lite).

Mellom HRV 330.00 og LRV 326.00 får magasinet et volum på 1,0 mill. m³. Dette tilsvarer følgende magasin-prosent med 2,8 %.

Overføringer:

a. Overføring fra Holmtjønna.

Se bilag 03.

Overføringen etableres ved en dam i Rørtjønnelva og et nytt utløp fra Holmtjønna sydover mot Ormsetlonan (+ 398), som ren-

ner vestover til Ormsetvatnet (+ 375/388).

Holmtjønna vil, etterat overføringen til Ormsetvatnet er kommet istand, ikke få større vannstandsvariasjon enn den naturlige idag.

Det overførte feltet, som i planene er kalt felt 2 A, utgjør 5,1 km².

b. Overføring fra Raudtindelve.

Se bilag 10.

I Orvasselva, i Fiskløysbekken og i Litl-fiskløysbekken (fra Staurheia) etableres bekkeinntak til en overføringstunnel østover til Gåsvatnet. Dessuten overføres Gåsvatnets tilløpsfelt til magasin Buavatnet.

Det overførte feltet er en hoveddel av felt 3, og utgjør 14,7 km² (felt 3 totalt er 18,7 km²).

c. Overføring fra Tverrelva.

Sammen med vannet fra Raudtindelvas tilløp pumpes dette vannet fra Buavatn pumpestasjon inn på Ormsetfosskraftstasjons tilløpstunnel.»

Følgende regulerings- og overføringsanlegg er planlagt:

«a. Reguleringsdam Ormsetvatnet.

Se bilag 03, 04.

I Ormsetvatnet vil magasinet bli etablert ved en 25 m høy og 125 m lang fyllingsdam med morenetetning i Moldelva ca. 1 000 m nedenfor nåværende utløp av Ormsetvatnet.

b. Flomdempningsmagasin Gåsvatnet-Buavatnet.

Se bilag 07, 08.

Magasinet etableres ved en 6 m høy og 120 m lang fyllingsdam med morenetetning ved utløpet av Gåsvatnet, og ved en 5 m høy og 30 m lang betongdam ved utløpet av Buavatnet. Magasinet sammenbindes med ialt 400 m tunnel og 200 m kanal ved vannskillet Gåsvatnet/Moldvatnet.

Dessuten må vi utføre følgende kanaliseringer:

- av bekk Moldvatnet-Damvatnet.
- av bekk Damvatnet-Buavatnet.
- gjennom østre del av Buavatnet.

122. Overføringer

Planen omfatter ialt følgende tre overføringer av vann fra Vølsetelva, Raudtindelve og Moldelvas sideelv Tverrelva til Ormsetvatnet:

a. Overføring fra Holmtjønna.

Se bilag 03.

Overføringen omfatter vannet fra felt 2 A, d.v.s. Rørtjønnelvas felt ovenfor Holmtjønna = 5,1 km².

Overføringen etableres ved en dam i Rørtjønnelva og en 500 m lang kanal sydover mot Ormsetlonan.

Etterat overføringen er blitt etablert, vil Holmtjønna ha en vannstand som ligger nær opp til den naturlige.

b. Overføring fra Raudtindelvas tilløp.

Se bilag 10.

Overføringen omfatter vann fra deler av felt 3, nemlig:

- feltet ovenfor bekkeinntakene i Orvasselva, Fiskløysbekken og Litlefiskløysbekken (fra Staurheia), ialt 14,0 km².
- Gåsvatnets lokalfelt = 0,7 km².

Orvasselva, Fiskløysbekken og Litlefiskløysbekken tas inn på en 1 350 m lang overføringstunnel til Gåsvatnet. Derfra overføres dette vannet samt vannet Gåsvatnets lokalfelt til Moldvatnet, som nevnt under pkt. 121 b.

c. Overføring fra Tverrelvas øvre del.

Se bilag 10.

Overføringen omfatter den tredje delen av felt 3, nemlig Tverrelvas felt ovenfor Buavatnet, d.v.s. Moldvatnets, Damvatnets og Buavatnets lokalfelt, ialt = 4,0 km².

Sammen med vannet fra Raudtindelas tilløp (kfr. pkt. b) pumpes dette vannet fra Buavatn pumpestasjon inn på Ormsetfoss kraftstasjons driftstunnel. På denne måten løftes vannet fra felt 3 til reguleringsmagasin Ormsetvatnet, eller – i flomsituasjoner – leveres direkte som drifsvann til turbinen i Ormsetfoss kraftstasjon.»

Ellers går det fram av utbyggingsplanen at tilløps- og avløpstunnelen får en samlet lengde på ca. 3,4 km med et tverrsnitt på 11 m².

I kraftstasjonen – som legges i fjell – blir installert ett aggregat med en ytelse på 40 MW og med maksimalvassføring 11,95 m³/s. Brukstiden blir 2 050 timer i følge søkeren, som understreker «at vi har valgt en så stor installasjon for å kunne produsere ekstra med dagkraft i ukens arbeidsdøgn (mandag–fredag) i perioden desember–februar. Pr. i dag er brukstiden i NTE-systemet høyere enn vi kunne ønske».

Installasjonen i pumpestasjonen ved Buavatnet blir 3 pumper á 3 m³/s.

I forbindelse med utbyggingen vil det bli bygget anslagsvis 8 km ny veg av skogsbilvegstandard klasse III. I tillegg vil 2 km eksisterende traktorveg bli utbedret.

Det vil bli anlagt permanent 22 KV-linje til pumpestasjonen og videre til dammen ved Ormsetvatnet. I anleggstida vil det dessuten være en avgreining til vestenden av Gåsvatnet.

For kraftleveringen fra Ormsetfoss kraftverk er planlagt ca. 15 km nye 66 KV-linjer for tilknytning til eksisterende nett så vel på nord- som på sydsiden av Verrasundet.

NTEs kostnadsoverslag er basert på prisenivået 1. januar 1984. Nedenfor er gjengitt et sammendrag av hovedpostene i overslaget:

«1.1 Reguleringsmagasin Ormsetvatnet	kr.	14 300 000
1.2 Flomdempingsmagasin Gåsvatnet–Buavatnet	kr.	10 800 000
2.1 Overføring fra Raudtindela	kr.	12 000 000
2.2 Overføring fra Holmtjønn	kr.	1 900 000
3.1 Tilløpstunnel m/trykksjakt	kr.	46 900 000
3.2 Utløpstunnel	kr.	7 700 000
3.3 Kraftstasjon m/install.	kr.	80 700 000
3.4 Adkomsttunnel	kr.	15 400 000
3.5 Kabelsjakt	kr.	4 600 000
3.6 Friluftsanlegg	kr.	2 200 000
Sum Ormsetfoss kraftstasjon	kr.	157 500 000
3.9 Buavatn pumpestasjon	kr.	21 700 000
4.0 Veier	kr.	8 500 000
5.0 Anleggskraft og telefon	kr.	8 800 000
Sum 1.1 – 5.0	kr.	235 500 000
6.0 Fallrettigheter, erstatninger, tiltak m.v.	kr.	3 900 000
Avrunding	kr.	239 400 000
Sum Ormsetfoss kraftverk	kr.	240 000 000»

NTE har gjennomført en simulert produksjonsberegning for perioden 1931–60, basert på forholdene innen hele NTE-systemet, inklusive eksisterende statskraftkontrakter m.v.:

«Systemberegningen viser følgende resultatendring for NTE-systemet, i middelåret 1931–60, etterat Ormsetfoss kraftverk er satt i produksjon:

Totalproduksjon:

- brutto	+ 82 GWh
- brukt til pumping ..	÷ 6 GWh
- netto	+ 76 GWh
Fastkraftmengde	+ 75 GWh
Tilfeldig kraft	+ 1 GWh

Pumpestasjonen har pumpet en vannmengde tilsvarende 34 GWh, som med ovennevnte forbruk av pumpekraft 6 GWh, tilsier at pumpestasjonen har foredlet 28 GWh, som

lagres i reguleringsmagasin Ormsetvatn hovedsakelig til produksjon av vinterfastkraft.

Flomtapet i Ormsetfoss kraftverk er ubetydelig.»

Bl.a. ut fra ovenstående produksjonstillstand har NTE kommet til at prosjektet har en netto produksjonsverdi på 255 mill. kr. og at nyttefaktoren følgelig blir 1,06.

Om skader og ulemper er anført:

«3. Skader på og ulemper for allmenne interesser

30. Generelt

De allmenne interessene regnes her også å omfatte de interessene som ønsker å bevare et vassdrag uregulert.

De allmenne interessene omfatter videre allmenne nytteverdier som ferdsel, fløtning og fiske.

31. Ferdsel

Se bilag 31.1.

Utbyggingen forutsetter oppdemming av ialt fem vann. Dette fører til at ferdselen blir vanskeliggjort mellom småvannene som utgjør magasin Gåsvatnet-Buavatnet. Likeledes vil det bli vanskeligere å ferdes på isen av vannene.

Ferdselen over vadestedet ved Ormsetvatnet blir erstattet av ferdsel over dam Ormsetvatnet, og ferdselen over vadestedet ved Damvatnet erstattes av ferdsel over dam Buavatnet. Vadestedet nederst i Tverrelva erstattes av anleggsvei.

32. Fløtning

Se bilag 31.1.

Tidligere ble Moldelva brukt til tømmerfløtning. I Moldelva opphørte fløtningen i 1945. Dessuten nevnes det at Raudtindelva blir brukt til vedfløtning.

Fløtning anses ikke lenger aktuell. Tømmertransport foregår idag på hjul, og slik transport vil få vesentlig lettere vilkår etter utbyggingen.

33. Fiske

Se bilag 33.1.

Rapporten omhandler fiskeribiologiske forhold, evertebratfauna og hydrologi i innsjøer og elver i utbyggingområdet.

Størst antas virkningene å bli for Ormsetvatnet, og da spesielt for ørreten.

34. Reindrift

Se bilag 34.1.

Utbyggingområdet er en del av Sør-Fosen driftsområde av reinbeitedistrikt nr 6 Fosen. Driftsgruppen på Sør-Fosen omfatter pr. 1. april 1982 to reinbruk med tilsammen 355 rein. Rapporten regner med mulighet for en viss ekspansjon. Sommerbeite, som finnes innen utbyggingområdet, er en begrensende faktor.

Noen av de forholdene som rapporten påpeker, er ikke lenger aktuelle, etterat dammen i Raudtindelva og reguleringen av Rørtjønnå er blitt sløyfet.

En utbygging i overensstemmelse med den foreliggende planen vil bl.a. kunne medføre følgende ulemper for reindrifta:

- tap av beiteland ved Gåsvatnet-Buavatnet, ved Ormsetvatnet og ved forskjellige inngrep i utbyggingområdet.
- sperring og innsnevring av viktige trekk- og drivingsveier for rein.
- ferdselsvansker på isen i magasinene.
- tap av merkeplasser/arbeidstanger i Ormsetvatnet.
- urolige beiteforhold, og dermed fare for redusert kondisjon/vekttap på dyrene, og merarbeid, dersom anleggsveiene etter anleggstiden blir åpne for allmenn ferdsel.

I positiv retning fremhever rapporten den nytten reindriftsnæringen kan få av veiene.

Av mulige tiltak nevnes en gjeterhytte. Til erstatning for tidvis tapt drivings- og trekkvei mellom Damvatnet og Buavatnet bør bro over dam Buavatnet kunne benyttes. Likeledes bør dam Ormsetvatnet kunne brukes til driving.

35. Fauna og flora

351. Fauna

Se bilag 35.1 og 35.2.

DVF-Reguleringsundersøkelsene har foretatt undersøkelser av pattedyr, hønsefugl og våtmarksfugl.

Rapporten omhandler viltundersøkelser i utbyggingområdet. Virkningene av utbyggingen på viltet og viltinteressene blir drøftet.

Rypejakten ved Ormsetvatnet har hatt voksende betydning og må pr. idag betegnes som god. Elgjakten er i fremgang.

Den planlagte utbyggingen vil medføre en rekke begrensede skadevirkninger for viltinteressene. Størst vil skadevirkningene være på rypejakten ved Ormsetvatnet, på grunn av neddemmingen.

Utbyggingen vil sannsynligvis ha gunstig virkning på vannfugl på grunn av økte vannflater ved de mindre magasinene.

Det er videre utarbeidet en zoologisk rapport om reguleringens virkning på fugle- og pattedyrfaunaen. Rapporten bygger på flere års sommerregistreringer samt kortere opphold i området høst og vinter.

Rapporten vil bli supplert med en tilleggsrapport med bakgrunn i nye registreringer i sommersesongen 1984. Tilleggsrapporten vil derfor måtte ettersendes.

352. Flora

Se bilag 35.3.

Av neddemmet areal ved Ormsetvatnet, 2,1 km², utgjør 45 % fattigmyr mens 3,7 % omfatter mere produktive vegetasjonstyper.

Det er utarbeidet vegetasjonskart rundt Ormsetvatnet, som dekker 6,5 km². Størstedelen av kartleggingsarealet dekkes av myrer, 36 %, mens det resterende areal i hovedsak dekkes av fuktskog, fukteng- og fukt-heivegetasjon.

36. Geologi og landskapets karakter

361. Geologi

Se bilag 36.1, 36.2.

Berggrunnen består av granodiorittisk gneis med stedvis kvartsanrikninger i form av smale årer og linser.

Svakhetssoner som vil kunne berøre tun-

nelene er inntegnet på kart som vedligger rapportene.

Det er ikke sannsynlig at det vil inntre stabilitetsproblemer p.g.a. bergtrykk.

Områdets geofaglige forhold vil ikke bli særlig påvirket av den planlagte utbyggingen, med unntak for neddemming av myrarealer ved Ormsetvatnet, redusert vannføring i Ormsetfossen samt masseuttak i moreneavsetninger og elvevifter.

Reguleringens innvirkning på grunnvannstanden vil være liten og uten særlig betydning.

Verneverdige geofaglige forhold er ikke kjent.

362. Landskapets karakter

Se bilag 36.3.

Landskapet faller naturlig i tre deler: 1) fjellområdet, 2) dalførene, 3) fjordområdet.

I bilaget er skildret det naturinntrykket som disse tre landskapsdelene gir.

37. Kulturinteresser

371. Arkeologi og kulturhistorie

Se bilag 37.1.

Som en konklusjon på de arkeologiske registreringer, kan det sies at det ikke er påvist konflikt med fredete kulturminner i den foreliggende utbyggingsplanen.

Det er uvisst om berørte samiske kulturminner er eldre enn hundre år og dermed automatisk fredet.

Kulturminnene har stor vitenskapelig verdi som viten om samenes eksistens i området.

38. Friluftsliv

Se bilag 38.1.

Av de berørte områdene er det Ormsetvatnstraktene som har størst betydning for friluftslivet. Ormsetvatnet er utfartsområde i hovedsak for lokalbefolkningen i Verran. Under rypejakten utgjør utenbygdsboende hovedtyngden av jegerne.

Ved Ormsetvatnet finnes utenom fjellstyrets oppsyns/utleiehytte, 9 private hytter, ved Holmtjønnå 3 hytter, ved Gåsvatnet 1 hytte, og ved Moldvatnet 2 hytter. I tillegg kommer uthus og naust. Hytteeierne ved Ormsetvatnet, som uten unntak vil få hytter og naust neddemt, er blitt forespurt om hvilke tiltak/erstatninger de kan tenke seg.

De største ulemper ved reguleringen påføres hytteeierne ved Ormsetvatnet og Gåsvatnet. Hyttene må flyttes eller rives. Bilvei til Ormsetvatnet kan være til fordel for hytteeierne.

For friluftsfolk ellers i området vil hovedsaklig småviltjegerne merke virkningene ved at rypebestanden reduseres.

I området Gåsvatn-Buavatnet vil utbyggingen ha små virkninger utover det estetiske inntrykket av varierende vannstand.

Fremføringen av elektrisk kraft og først og fremst bilvei gir bedre muligheter for å kunne utnytte friluftslivet næringsmessig.

39. Klima

Se bilag 47.1.

Innlandet

Klimaendringene vil bli svært begrensede

og vil nesten bare kunne registreres i relativt stille, klart vær.

På Ormsetvatnet vil det ha lettere for å danne seg en «kaldluftsjø» om vinteren. I den isfrie tiden av året vil fuktigheten når vannet kunne bli noe høyere, særlig om natten. Dagtemperaturen vil kunne bli litt lavere vår og sommer. Utover høsten vil temperaturen gradvis bli høyere enn i dag.

Langs magasinet Gåsvatnet-Buavatnet ventes klimaendringer av omtrent samme karakter som ved Ormsetvatnet, men utslagene ventes å bli mindre.

Overføringen Holmtjønnå – Ormsetvatnet vil ventelig forårsake så små klimaendringer at en kan se bort fra dem.

Langs elvestrekningene med redusert vannføring vil lufttemperaturen bli litt høyere om sommeren, men ellers litt lavere. Fuktigheten blir noe lavere så lenge det ikke er is i elva.

Vestlig til nordlig vind over Ormsetvatnet vil nå og da kunne utløse vindstøt i kaldluftdræningen nedover Moldelva om vinteren.

Fjorden

Utbyggingen vil ikke forårsake merkbare klimaendringer langs Verrasundet i isfrie perioder.

Hvorvidt utbyggingen vil medføre klimaendringer i vinterhalvåret, avhenger nesten utelukkende av om det blir endringer i isforholdene eller ikke. Valg av utslippsanordning ved Ormsetfoss kraftstasjon kan derfor også influere på lokalklimaet langs fjorden.

Overflateutslipp vil således først og fremst kunne gi litt lavere lufttemperatur og fuktighet langs Verrasundet øst for Moldangårdene, litt høyere luftfuktighet f.o.m. Moldangårdene til Trongsumdet, men neppe endringer av betydning f.o.m. Trongsumdet til Verrabotn.

4. Skader på og ulemper for eiendommer og driftsforhold

40. Generelt

Se bilag 40.1.

Fortegnelse over grunneiere og rettighetshavere følger vedlagt.

Under de etterfølgende avsnittene er skader på og ulemper for næringsøkonomiske forhold omtalt. Fordi reguleringsområdet og det meste av det øvrige utbyggingsområdet er ubebodd, vil det bli små skader/ulemper for bygninger og vann- og avløpsanlegg.

Næringsgrunnlaget i utbyggingsområdet er skogbruk og jordbruk. Jordbruk vil bare såvidt bli berørt i kraftstasjonsområdet.

41. Arealer og boniteter

411. Neddemte arealer

Se bilag 41.1.

Ormsetvatnet

Her vil 2 060 da bli neddemt ved HRV = 388. Av dette vil 610 dekar være lavproduktiv skog uten økonomisk verdi, resten impediment.

Gåsvatnet-Buavatnet

Her vil 101 da bli neddemt ved HRV = 330. Av dette vil halvparten være myr. Resten blir karakterisert som typisk fjellskog, glis-

sen og av dårlig kvalitet. Arealet betegnes som driftsøkonomisk nullområde pr. idag.

412. Forsumpede arealer

Se bilag 41.1.

Forsumpet areal ved Ormsetvatnet vil være 92 da, ved Gåsvatnet – Moldvatnet – Damvatnet – Buavatnet 33 da.

42. Driftsforhold i næringsvirksomhet

Se bilag 42.1.

Reindrift er omtalt under punkt 34.

421. Skogbruket

Se bilag 42.2.

Kraftlinjetraseene er i stor grad blitt tilpasset grunneiernes ønske.

Veibyggingen vil i vesentlig grad lette skogsdriften. Tidligere null-område blir åpnet for lønnsom drift. Trasévalget er tilpasset grunneiernes ønske.

Av tiltak kan tenkes bygging av lunneplasser. Plassering av lunneplasser må tilpasses øvrige interesser (reindrift).

422. Sauebeite/storfebeite

Se bilag 42.3.

Utbyggingsområdet er i bruk som beite for sau og lam. I de delene av Verran kommune som ligger mellom Follafoss og Verravotn, beiter 600–700 voksne sauer og 900–1 000 lam. Dessuten beiter endel ungdyr i området.

En utbygging i overensstemmelse med de foreliggende planene vil kunne medføre følgende ulemper for sauebeite/ungdyrbeite i utbyggingsområdet:

- tap av noe beiteland
- sperring og innsnevring av trekk- og drivingsveier for sau
- merarbeid ved innsamling av sau
- fare for redusert lammevekt og økte tap pga. uro i beiteområdene
- ferdsvanskeligheter på neddemt areal før magasinene er fylt opp.

De ulempene for sau som er nevnt, gjelder også for ungdyr.

I positiv retning nevner rapporten den nytten bufeholdet kan få av veiene i forbindelse med ettersyn av sanking.

Av tiltak nevnes å utforme dam Ormsetvatnet og dam Buavatnet slik at dyr kan drives over.

43. Grunnskader

Se bilag 36.1 og 47.1.

Grunnskader som følge av erosjon, grunnvannsendringer eller klimaendringer forventes å bli små.

44. Skader på bygninger

Se bilag 44.1.

Ved Ormsetvatnet må ialt 10 hytter og ved Gåsvatnet 1 hytte flyttes. I tillegg kommer uthus og naust.

45. Skjemmet utseende

Ormsetvatnet

Se bilag 06.

Reguleringen vil til tider virke skjemmende. Virkningen reduseres av den raske opp-

fyllingen i mai–juni. I juli–august vil magasinet i de fleste år ha tilnærmet konstant vannstand omkring kote + 387.0. Se forøvrig punkt 111 vedr. driften av reguleringsmagasinet.

Gåsvatnet-Buavatnet

Fordi magasinet har så lite volum, vil det i flomperioder måtte være nedtappet mot LRV. Ved flommer av kraftig intensitet vil magasinet stige raskt opp mot HRV. Magasinet vil være preget av døgn- og ukevariasjoner.

Utenom flomperioder håndteres magasinet mer skånsomt, f.eks. mellom + 329.0 og + 330.0.

Elveleiene

Raudtindelva, Moldelva og Rørtjønnelva vil store deler av året få sterkt redusert vannføring.

Terskelbygging kan være aktuell på ett sted: ved sammenløpet av bekkene til Raudtindelva. En slik terskelbygging må nøye avveies mot reindriftinteressene.

46. Vann- og kloakkanlegg

Se bilag 46.1.

De vassdragene som berøres av utbyggingen blir i svært liten grad benyttet som vannkilde eller i avløpssammenheng. Det er stort sett i tørre somre at noen av vassdragene nyttes som tilskudd til annen vannforsyning.

Reguleringens innvirkning på vann- og avløpsforhold må, etter innhentede opplysninger, karakteriseres som svært moderate.

47. Isproblemer

Se bilag 47.1.

I rapporten vurderes de virkninger utbyggingen av Ormsetfoss kraftverk kan få for is og klima samt for hydrofysiske forhold både i de berørte vassdragene og i Verrasundet.

I utbyggingsområdet vil de vesentligste endringene i isforholdene formodentlig finne sted på Ormsetvatnet, med sprekkdannelse og noe overvann langs kantene samt usikker is i utløpet og trange sund ved lav vannstand.

I Verrasundet vil det bli små endringer i isforholdene vest for Trongundet. Øst for Trongundet er det rimelig å vente noe mer islegging.

Utbyggingen vil kunne få en viss innvirkning på temperatur, saltgehalt, strømforhold m.m. i øvre vannlag i Verrasundet, men vil neppe påvirke utskiftningen av vannmassene under Trongundets terskeldybde, dvs. under ca. 15 m dybde.

Ved reguleringen vil ferskvannsavrenningen til indre deler av Verrasundet bli redusert ved at hoveddelen av Raudtindelvas nedbørsfelt blir overført og får sitt avløp gjennom kraftverket. Det vil videre skje en forskyvning av avløpet gjennom året med økt ferskvannstilførsel til fjorden i vintermånedene. De prosentvise endringene vil derfor være størst i vinterhalvåret og gi seg størst utslag vest for kraftverksutløpet. Ser en derimot hele fjorden under ett, blir ikke de månedlige endringene av ferskvannstilførsel vesentlig endret.

Endringen i ferskvannsavrenningen be-

traktes ikke å være av en slik størrelse at den vil kunne påvirke sirkulasjonen i de øvre vannlag. Sirkulasjonsmønsteret, spesielt for vannmassene under terskelnivået i Trongsundet, vil i hovedsak være styrt av forhold i kystfarvannet utenfor Trondheimsfjorden.

48. Anleggsområdene

Se bilag 17.

Veier, rigg- og tipp-plasser, dammer og bekkeinntak vil berøre noe skog.

I kraftstasjonsområdet, ved tverrslaget til tilløpstunnelen og ved tverrslaget vest for Fiskløysbekken blir tunnelmassene lagret i tipp, om ikke noen annen anvendelse finnes for dem.

49. Andre skader og ulemper

Båthold og båtopptrekk i Ormsetvatnet og i Gåsvatnet-Buavatnet vil bli vanskeligere ved lav magasin vannstand.»

I utbyggingsplanen er nevnt at følgende tiltak kan tenkes:

911. For ferdsel

Anleggsveier

Dammer Ormsetvatnet, Buavatnet gjøres kjørbare. Gangveitilslutning i østenden av dam Ormsetvatnet.

912. For Reindrift

Dammene utformes som trekk- og drivevei. Slakteplass i vestenden av Gåsvatnet og ev. andre tiltak.

913. For landskapets karakter

Terskler, f.eks. øverst i Raudtindelva.

914. For Friluftslivet

Parkeringsplasser ved enden av veier som evt. måtte bli åpne for almenhetens ferdsel.

915. For skogbruket

Lunneplasser

Kfr. forøvrig pkt. 911.

916. For bufebeite

Dammer utformes som trekk- og drivevei.

Søknaden har vært kunngjort på vanlig måte i Norsk lysingsblad og i 3 lokalaviser. Den har vært forelagt distriktet, Miljøverndepartementet og Landbruksdepartementet. Videre har søknadsdokumentene vært lagt ut til alminnelig ettersyn på kommune-kontoret i Verran.

Etter at søknadsbehandlingen således var påbegynt, er det fra NTE innkommet så vel den bebudede tilleggsutredningen vedrørende zoologi som en registreringsrapport om faste kulturminner. Begge disse utredningene er i september/oktober 1984 sendt bl.a. kommunen, fylket, Miljøverndepartementet og berørte faginstanser.»

Verran kommunestyre gjorde i møte 14. februar 1985 følgende vedtak:

«A.

Verran kommune tilrår at konsesjon for utbygging av Ormsetfoss Kraftverk blir gitt på følgende vilkår:

1. Konsesjonstid

Verran kommune krever at konsesjonen gis for et bestemt tidsrom av inntil 40 år regnet fra konsesjonens meddelelse, jfr. vassdragsreguleringsloven av 14. desember 1917 (nr. 17) § 10 nr. 1.

Etter kommunens mening er det prinsipielt uheldig overhodet å gi konsesjon på utbygging og regulering av vassdrag for ubegrenset tid, og konsesjon bør prinsipielt ikke gis for lenger tid enn det som anses nødvendig for en avskrivning av anleggene og en rimelig avkastning av nedlagt kapital.

Etter så lang tid som 40 år bør på fritt grunnlag kunne tas stilling til om regulering til kraftforsyningsformål er den samfunnsmessig beste utnyttelse av de berørte vassdrag.

2. Konsesjonsavgift

Konsesjonsavgifter er ment å skulle gi kommunene del i de verdier en kraftutbygging representerer og gi en viss kompensasjon for skader og ulemper av mer generell art. I vurderingen av konsesjonsavgiftens størrelse må i alle fall følgende forhold tillegges vekt:

- Ormsetfoss vil i hovedsak produsere *vinterfastkraft* som er den mest verdifulle kraften og som nettopp imøtekommer det fremtidige kraftbehov i NTE's forsyningsområde.
- Det antall naturhestetekrefter som vil utnyttes ved denne utbygging vil være forholdsvis beskjedent. Dersom konsesjonsavgiften overhodet skal bety noen reell andel av de verdier som utnyttes og noen reell kompensasjon, må avgiften pr. n.h.k. settes forholdsvis høyt.
- Tidligere er Follafooss og Brattingsfoss Kraftverk bygd ut i Verran kommune. De konsesjonsavgifter Verran kommune har mottatt fra disse reguleringer, har vært særdeles beskjedne. Kommunen vil kreve at det tas hensyn til dette ved fastsettelsen av konsesjonsavgift for en eventuell utbygging av Ormsetfoss.

På denne bakgrunn og under henvisning til konsesjonsavgifter fastsatt i senere konsesjoner, krever Verran kommune at avgiften settes til minimum kr. 25,- pr. n.h.k.

3. Konsesjonskraft

I medhold av vassdragsreguleringsloven § 12 nr. 15 krever kommunen at konsesjons-søkeren pålegges å avgi konsesjonskraft.

4. Næringsfond

Det er blitt vanlig å betrakte næringsfond som den viktigste kompensasjon utbyggingskommunen får for å avstå areal og andre verdier i kommunen til kraftproduksjon.

I lys av utbyggingsens størrelse, kostnader, type kraft som vil bli produsert og størrelsen på næringsfond i sammenlignbare reguleringskonsesjoner, krever Verran kommune at NTE pålegges å innbetale et næringsfond

på 2 millioner kroner, jfr. vassdragsreguleringsloven § 12 nr. 18.

For kommunen vil det være avgjørende hvilken *avkastning* fondet gir, jfr. at det er denne kommunen kan benytte. Slik sett mener kommunen at et næringsfond på 2 millioner kroner representerer det absolutte minimum.

Kommunen har ved kravet om næringsfond sett hen til det tilbud som er fremsatt fra NTE til kommunen. Det må imidlertid presiseres at dette tilbud *ikke* erstatter et næringsfond. Det engangstilbud som er omtalt i tilbudet, skal dels gå til opparbeiding av industriområde og dels til kapitalfond.

Tilskuddet til opparbeiding av industriområdet har bl.a. sammenheng med at en eventuell utbygging vil ødelegge muligheten for vannforsyning til industriområdet fra Rautindelva. Det har også sammenheng med at NTE ikke fant å kunne imøtekomme kommunens ønske om bruk av overskuddsmasser fra en utbygging til oppfylling av industriområdet. For så vidt gjelder kapitalfond, vises til kommunestyreloven § 50 åttende ledd hvor det fremgår at dette skal nyttes til å dekke kommunens kapitalbehov. Tilskuddet kan således *ikke* nyttes til de tiltak avkastningen av *næringsfond* er ment å skulle tilgodese.

5. Dypvannsutslipp

Som vilkår for at konsesjonen blir gitt kreves fra kommunen at utslippet fra kraftstasjonen blir lagt på dypt vann for å forhindre at isforholdene inn til kommunens industriområde i Verrabotn blir forverret.

Subsidiært kreves ved et eventuelt grunnvannsutslipp at kraftutbyggeren pålegges isbryting inn til industriområdet.

6. Opphjør av fiske

Pålegg om tiltak til opphjør av fiske vil bli inntatt i tråd med alminnelige konsesjonsvilkår. Verran kommune forutsetter at disse tiltak vil kunne utføres i andre vassdrag i kommunen enn de som blir berørt av en utbygging.

Kommunen forutsetter et fond til framhjør av ferskvannsfiske, stort kr. 20 000,-, årlig, hvorav kr. 10 000,- tilbakeføres til Sandseter statsalmenning og det øvrige beløp til kultiveringstiltak i andre deler av kommunen fundert på faglige vilkår.

Det må avsettes et eget fond til fiskekultivering i fjorden når man får se virkningen av vannutslippet i fjorden.

B.

Følgende tilbud fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk godkjennes:

I Vilkår for tilbud

1. Det er en forutsetning for tilbudet at NTE meddeles konsesjon i alt vesentlig i samsvare med konsesjonssøknaden, at vilkårene antas og utbygging blir vedtatt av Fylkeskommunen.
2. Nærværende tilbud fremlegges for Verran kommune slik at kommunestyret tar tilbudet i betraktning under behandlingen av konsesjonssøknaden.
3. Kommunestyret avgir uttalelse til konsesjonssøknaden så snart som mulig.

II Tilbud

1. Manøvreringsreglement

NTE vil overfor konsesjonsmyndighetene gå inn for at følgende punkt inntas i manøvreringsreglementet:

«Fra 1. mai skal kraftverket stå inntil vannstanden i Ormsetvatnet har steget til kote 385,0. Vannstanden skal så ikke synke under dette nivå før 15. september. Fra 1. august tillates dog tilsiget tappet over vannstand kote 383,0.»

2. Industriområde i Verrabotn/Kapitalfond

NTE yter tilskudd til opparbeiding av industriområde i Verrabotn, og til kapitalfond til Verran kommune.

Kapitalfondet opprettes i medhold av kommunestyrelovens § 50 og disponeres i samsvar med bestemmelser inntatt her.

Samlet tilskudd for de to forannevnte formål utgjør kr. 3 900 000,- og fordeles etter vedtak i Verran kommunestyre.

Beløpet utbetales Verran kommune så snart konsesjon er gitt og utbygging vedtatt.

3. Forsamlingslokale

Som tilskudd til tilbygg til Verrabotn samfunnshus utbetaler NTE til Verran kommune kr. 75 000,-

Beløpet utbetales Verran kommune så snart konsesjon er gitt og ordningen er godkjent av vedkommende departement.

4. Helse- og sosialtiltak

Ved innføringen av den nye loven om helsetjeneste i kommunen er kommunene pålagt utvidet ansvar for helsetjenesten. Forutsatt at fylkeslegen og vedkommende departement godkjenner kommunens plan for opprusting av helsetjenesten i forbindelse med det forventede anleggsarbeidet, yter NTE til Verran kommune et tilskudd på kr. 200 000,- til dette formål.

5. Merking og rydding av garnplasser

Til dekning av kostnader for rydding og merking av garnplasser yter NTE til Verran Fjellstyre et tilskudd på kr. 30 000,-. Anvisning av garnplasser foretas av Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk i samarbeid med fjellstyret, og tilskuddet utbetales når rydde- og merkeplaner foreligger.

6. Vannforsyning Voldsetøra

Nødvendige kostnader til sikring av vannforsyningen til friområdet ved Voldsetøra, er beregnet til kr. 25 000,-. NTE utbetaler Verran kommune dette beløp så snart konsesjon er gitt og utbygging vedtatt.

7. Bruk av lokale varer og tjenester

Lokal arbeidskraft skal engasjeres gjennom den stedlige arbeidsformidling.

NTE skal gi lokale entreprenører fortrinnsrett forutsatt konkurransedyktige priser.

Lokale leverandører skal inviteres til anbudskonkurranser utlyst av NTE eller hovedentreprenør, forutsatt at kravene til eventuell autorisasjon er oppfylt.

8. Konsesjonskraft

Forutsatt at kommunen har gitt NTE nød-

vendig varsel om uttak av konsesjonskraft innen lovbestemt tid, forplikter NTE seg til å treffe ordning vedrørende konsesjonskraft fra det tidspunkt kraftverket settes i drift og i den utstrekning bestemmelser om konsesjonskraft gjelder.

9. Holkeprosjektet

NTE forplikter seg til å dekke nødvendige kostnader til det såkalte Holkeprosjektet i 5 år etter at kraftanlegget har kommet i drift.

10. Gangbroer

NTE vil anlegge to gangbroer over bekk mellom Ormsetlonin. Dersom kanal beslutet anlagt ved Holmtjern, vil NTE bygge gangbro over denne kanal. Framtidig vedlikeholdsansvar avklares mellom friluftsnemnda og fjellstyret, og er NTE uvedkommende.

11. Utforming av dammer

Dam ved Buavatn vil bygges slik at den kan trafikkere med traktor, eller det vil eventuelt bli anlagt kjøreveg nedenfor dammen for samme formål. Dam ved Ormsetvatn vil bygges slik at den blir farbar for gang- og dyretrafikk. Om nødvendig vil NTE etablere en mindre skjæring ved østre ende av dammen.

12. Parkeringsplasser

NTE vil anlegge parkeringsplasser ved Ormsetdam, Buadam og Gåsvatn i rimelig omfang. Dette avklares nærmere med Verran kommune.

13. Dekning av utgifter til teknisk og juridisk bistand

NTE dekker kommunens utgifter til nødvendig teknisk og juridisk bistand i forbindelse med konsesjonssøknaden.

14. Veger

Det regnes med at det bygges anleggsveg fra riksveg via Buavatn til Ormsetvatn og grenveg langs Buavatn til Rødtindelv.

Det treffes fremtidig ordning slik at grenveg langs Buavatn holdes stengt unntatt for trafikk som har sammenheng med næringsutøvelse for reindrift og grunneiere i området.

Veg riksveg – Ormsetvatn vedlikeholdes av NTE etter standard for skogbilveg. Den kan trafikkere av andre brukerinteresser og trafikkere vederlagsfritt for persontransport uten at ansvar for trafikksikkerheten kan tilbakeføres på NTE. Anleggsvegen holdes ikke åpen for trafikk i vintertiden.

Det forutsettes spesiell avtale mellom jaktinteresser, representert av jaktrettshavere og reinbeitedistriktet.

Under anleggstiden og senere ved spesielle vedlikeholdsarbeider vil det være behov for å stenge vegen for brukere utenom NTE.

15. Disponering av overskuddsmasser

NTE skaffer seg varig råderett over steintipp ved tverrslag tilløpstunnel med tilhørende grunn og adkomst slik at kommunen senere skal ha anledning til uttak av gjenliggende overskuddsmasse for kommunens formål.

Uttaket, med etterfølgende istandsetting av tippareal, må skje etter plan som godkjennes av NVE's avdeling for landskapsleie.

Kommunens utgifter overfor NTE i forbindelse med masseuttak avgrenses til kostnader ved istandsetting av tipparealet for godkjenning av tilsynet. Kommunens rett til uttak har prioritet etter NTE's eget behov, men forøvrig foran andre eventuelle interesser.

De aktuelle tippmasser henlegges i prinsipp som vist på vedlegg til konsesjonssøknad, bilag nr. 14.

III Virkninger av tilbud

1. Tilbudet er bindende for NTE på vilkår som nevnt i kapittel I.
2. Kommunen står fritt til å fremme krav om ordinære konsesjonsvilkår. Tilbudet oversendes konsesjonsmyndighetene.
3. Alle tvister som måtte oppstå mellom partene med grunnlag i dette tilbud, skal avgjøres ved vanlig rettergang med mindre partene blir enige om avgjørelse ved voldgift. I så fall kommer tvistemålslovens kapittel 32 om voldgift til anvendelse.

C.

Kommunestyret vil under fordelingen av midlene på 3,9 mill. kroner til industriområde til Verravotn og kapitalfond sikre nok midler til å ferdigstille industriområdet i Verrabotn.

Det er også en selvfølge at det blir tilført vann og avløp til industriområdet.

Forordningsnøkkelen som kommunens forhandlingsutvalg kom fram til bør være en god rettleiding under fordelingen av midlene.

Med dette vedtaket fulgte en rekke uttalelser fra kommunale nemnder og fra lokale lag og foreninger. Innholdet i de fleste av uttalelsene er vurdert og tatt hensyn til i kommunestyrevedtaket, og disse uttalelsene gjengis derfor ikke her. Derimot tar man med følgende fra to øvrige uttalelser:

Verran friluftsnemnd:

«Friluftsnemnda finner det beklagelig at Ormsetvatnet ble tatt ut av samlet plan og at nemnda ikke fikk uttale seg på forhånd. Friluftsnemnda er av den oppfatning at etableringen av Ormsetfoss Kraftverk vil virke forringende på folks naturopplevelse i området. Spesielt gjelder dette for Ormsetvatnet som får sitt nåværende særegne utseende fullstendig rasert. På grunn av terrengets beskaffenhet blir denne raseringen så betydelig allerede ved en reguleringshøyde på 4 – 5 meter, at den konsesjonssøkte reguleringshøyde på 13 meter ikke synes å ødelegge Ormsetvatnets egenart vesentlig mere. Det som imidlertid skjer er at de 10 hyttene ved vatnet må flyttes. Friluftsnemnda har allerede i møte 30. november 1982 (konf. sak 56/82) fattet vedtak om at hytter som neddemmes må få bli oppført på ny selvvalgt tomt. Dette vedtak står Friluftsnemnda fast på.

Friluftsnemnda vil også gjøre oppmerksom på at Verran kommune har avtalefestet rett med grunneiere om vannuttak fra Voldsetelva til Voldsetøra friluftsområde. Vassføringen i elva må ikke reduseres så meget at vanntilførselen til friluftsområdet hindres grunnet reguleringen.»

Verran bondelag:

«Overføringen av vatnet fra Holmtjønn til Ormsetloning. I planen er denne overføringen tenkt gjort med kanal. En slik kanal vil være til stor sjenanse og til tider et vanskelig hinder, da kanalen vil få meget bratte sider som kan føre til at dyr har lett for å falle ned. Likedan vil en slik kanal kunne bli et alvorlig hinder for driving av beitedyr og for den vanlige ferdsel. Bondelagets mening er at denne overføringen bør skje ved en tunnel.

An. Ormsetlonin

Hvis vannet fra Holmtjernet, Trevatna blir ledet gjennom Ormsetlonin vil det bli stor gjennomstrømning i disse forholdsvis små og fiskerike vatna. En må vel kunne anta at forholdene for fiskebestand forverres en god del.

Verran Bondelag er av den formening at NTE bør pålegges å demme opp Ormsetlonin slik at det blir et sammenhengende vatn fra der hvor bekken til Ormsetvatnet renner ut og østover til østre lonin. Dette også som en kompensasjon for at Ormsetvatnet blir ødelagt.»

Fylkeslandbruksstyret i Nord-Trøndelag har i møte 9. november 1984 framhevet landbruksnemnda i Verrans tilråding «om at dammen ved Ormsetvatn og Buavatn blir utformet slik at beitedyr kan passere, at anleggsveiene blir åpne for næringsmessig trafikk og at det derfor blir ordnet med snu- og velteplasser i samråd med grunneierne.»

Fylkesfriluftsnemnda i Nord-Trøndelag fattet i møte 29. oktober 1984 følgende vedtak:

- «1. Fylkesfriluftsnemnda beklager at dette prosjektet er holdt utenfor det statlige arbeidet med «Samlet plan for vassdrag» og fylkeskommunens «Prioritetsplan for vannkraftutbygging i Nord-Trøndelag».
2. I lys av en samlet forvaltning av vassdrag i Nord-Trøndelag, vil fylkesfriluftsnemnda ikke gå imot den omsøkte utbyggingen.
3. Som en viss kompensasjon for negative konsekvenser for friluftssektoren mener fylkesfriluftsnemnda at utbygger bør pålegges visse konsesjonsvilkår og henviser å så måte til administrasjonens saksforelegg.»

Fra nevnte saksforelegg tas med:

«Fagrapportene synes å vise at ingen av de tidligere siterte fagfelt har registrert store

konflikter mellom en kraftutbygging og andre bruker- og verneinteresser. I lys av den totale vassdragsforvaltningen i fylket og med forbehold om store konsekvenser for fiskeproduksjonen i Verrasundet, synes det derfor aktuelt å utnytte det vannkraftpotensiale som ligger i Ormsetområdet. Det bør imidlertid tas spesielle hensyn til friluftslivet i området, samtidig som en utbygging her bør få konsekvenser for forvaltningen av nærliggende områder. En tenker her på blant annet Langvatnet som nå inngår som reguleringsmagasin i prosjektet Kållia i Ålfjord kommune.

Av særlige hensyn for friluftssektoren bør følgende vurderes:

1. Dalsenkn timer og arealer omkring Ormsetlonan er godt egnet som utfartsområde. Ved en regulering av Ormsetvatn vil det være ønskelig med visse tilrettelegginger for adkomst hit via dam og langs magasinets sør- og vesteside.
2. Anleggsveg til Ormsetdammen vil lette adkomstmuligheten hit. Dette betinger imidlertid parkeringsplass ved vegens slutt. Det bør også sees nærmere på om denne vegen kan fungere som ferdselsåre også vinterstid med eventuell brøyting og parkeringsmuligheter.
3. En utbygging vil relativt sterkt berøre de beste fiskemuligheter i området. Som kompensasjon for dette er det ønskelig med fiskekultiveringsarbeid i andre vatn i samme område.»

Fylkesutvalget i Nord-Trøndelag fattet 12. februar 1985 slikt vedtak:

- «1. Fylkesutvalget i Nord-Trøndelag slutter seg til de planer for utbygging av Ormsetfoss som er utarbeidet av Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk og anbefaler at konsesjon blir gitt for regulering av Ormsetvatn med videre i Verran kommune.
2. Som kompensasjon for de skader som utbyggingen vil medføre for friluftssektoren bør de tiltak som er nevnt i fylkesfriluftsnemndas sak PF 013/84A vurderes av NTE.
3. For de øvrige skader som reguleringen vil medføre i denne del av Verran kommune, gis kompensasjon som står i forhold til de skader som oppstår.»

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har med brev av 26. februar 1985 oversendt innkomne distriktsuttalelser og bemerker bl.a.:

«Når det gjelder det fagfeltet fylkesmannen har direkte ansvar for gjennom miljøvern avdelingen, er det fra de forskjellige fagsektorer gitt følgende uttalelser:

VAR (Vann, avløp, renovasjon):

Uttalelsen er basert på fagrapport datert 10. februar 1983, utarbeidet av NTE av fagkonsulent Svein Berg.

Ingen av de 10 hyttene ved Ormsetvatn har innlagt vann, men hyttene tar vann fra

selve Ormsetvatnet eller fra bekker i nærheten.

Moldelva er reservoarkilde for en bolig, når brønnanlegget er tørt.

Brønn ved Raudtinnelva er fast vannkilde for et bolig/fritidshus, og elva er reservekilde for en bolig i sommerhalvåret. Vann fra Raudtinnelva ønskes også til jordvanning.

Avløp fra en hytte infiltreres i grunnen ved Ormsetvatn, for øvrig er det ingen resipient-interesser knyttet til vassdragene.

I den grad vannforsyningsinteressene blir skadelidende, forutsettes dette ordnet med vannuttak fra andre kilder eller andre kompensasjonstiltak.

For øvrig er det ikke VAR-faglige merknader til søknaden.

Vilt:

Det er primært reguleringen av Ormsetvatnet som vil få vesentlig negative effekter på viltet og viltinteressene i området.

De viktigste produksjons- og beiteområder for lirype i vestre del av Verran, er nærområdene til Ormsetvatnet. Ved en regulering av vatnet opp til 388 m.o.h., vil de mest optimale produksjonsarealer for lirype fjernes. Ut fra DVF-Reguleringsundersøkelsene sine takseringer, vil den planlagte oppdemming av Ormsetvatnet sannsynligvis redusere områdets produksjonspotensiale med nærmere 40 lirypekull årlig. Vinterbeitemulighetene for både lirype og fjellrype på holmene og nærarealene til vatnet, vil sterkt reduseres. I dag foregår et utstrakt beite på de sterkt vindpåvirket (avblåste) holmene, mens snø dekker beiteplanter i skogarealene.

En reduksjon i produksjonen av det viktigste jaktobjekt i området, lirype, vil kunne medføre en forandring i jaktmønsteret. Antall jegere som ønsker å bruke området, vil sannsynligvis gå ned. Etter som de viktigste årsaker til rypejakt er typiske rekreasjonsfaktorer som for eksempel terrengets beskaffenhet og estetiske verdier, må vi gå ut fra at en oppdemming av Ormsetvatnet gjør området mindre attraktivt som jaktområde. Dette vil sterkt ramme de jegere som jakter her, da de har få alternative jaktområder.

Som vannfuglområde er Ormsetvatnet sammen med Ormsetlonan av middels verdi. Bare et fåtall arter andefugl og vadere hekker her. Ved den planlagte regulering av Ormsetvatnet på 13 m blir sannsynligvis hekkemulighetene for de fleste andearter dårligere.

Storlom krever stabil vannstand i hekketida. Den må ha kort avstand fra reiret til vannkanten, slik at fuglene kan skli direkte fra reiret ut i vatnet, i hele hekketida. De 1-2 par storlom i Ormsetvatnet-Ormsetlonan vil ikke kunne få fram unger, ved de foreslåtte vannstandvariasjoner i Ormsetvatnet. Storlom står på IUCN's liste over sårbare (og truede arter).

Traseen for den ca. 10 km anleggsveien slik den er skissert i søknaden er justert noe, jf. konklusjonen fattet i møte den 22. januar 1985 mellom representanter for Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk og viltsektoren ved fylkesmannens miljøvernveddeling. Etter dette skulle hensynet til særlig sårbare viltarter (kongeørn og vandrefalk) i området være ivarettatt.

Med utgangspunkt i de særlig sårbare viltartene (kongeørn og vandrefalk) i området, er også deler av den skisserte traseen for kraftlinjene i søknaden også justert.

Vurdert i forhold til de samlede viltinteressene i området må den planlagte utbyggingen kunne aksepteres.

Dersom det likevel skulle bli aktuelt å justere planene noe, vil fylkesmannens miljøvernveddeling foreslå følgende skadereduserende tiltak.

Ved den foreslåtte regulering av vannstanden på Ormsetvatnet blir både rype- og vannfuglbestander skadelidende. De mange holmer og flate arealer rundt vatnet medfører at en regulering på 13 m opp i forhold til dagens nivå, vil neddemme 2,1 km² landareal. Dette er viktige produksjonsområder for både lirype og mange våtmarksarter. For å redusere disse skadevirkninger, er det nødvendig med langt lavere reguleringshøyde. En reguleringshøyde på 5 m vil sannsynligvis fjerne bare halvparten så mange lirype-territorier. De fleste vannfugl og ryper vil tåle en regulering på 1 m med små skadevirkninger. Storlom krever stabil vannstand i hekketida.

En redusert vannstandsregulering vil ha stor betydning for jaktutøvelsen. Direkte gjør en lavere vannstandsregulering nærområdene til Ormsetvatnet mer attraktive som jaktområder etter en utbygging. Indirekte har en større rypeproduksjon betydning for jakta.

På grunn av økte forstyrrelser og skader på dyrelivet gjennom økt bruk av veier, er det behov for et forsterket jaktoppsyn i de berørte områdene. Dette bør etableres på et tidlig stadium, helst under anleggsperioden. Veier langs Buavatnet-Gåsvatnet bør legges så langt ned mot vatna som mulig.

Steintipper bør tildekkes med jord og tilsås med gras. De vil da skape en biotop det fra før er lite av i området, og dette vil gi positivt utslag for pattedyr.

Riggområdet som er tenkt plassert nordøst for Moldvatnet, bør enten plasseres lenger ned i dalen eller helst nord for vestenden av Moldvatnet.

Fisk:

Fiskeundersøkelsene i området er utført av Universitetet i Trondheim, Museet. Rapporten gir en god oversikt over fiskeforholdene i området og virkningen av reguleringen på fiskebestanden.

På grunn av 13 m regulering, vil strandsonen bli utvasket og næringsforholdene for aure vil, på sikt, bli dårligere. Dette vil gi en redusert framtidig aureproduksjon. Røyebestanden vil klare seg bedre, men kan danne overbefolkning. De største ulempene er imidlertid forverrede forhold for garnfiske på grunn av neddemt vegetasjon/kratt.

Det er derfor nødvendig med rydding av garnplasser for å opprettholde mulighetene for botngarnfisk. I tillegg bør alt kratt over 1 m høyde ryddes, uansett diameter på stammen.

Ormsetlonan har i dag en fiskebestand av meget god kvalitet. Årsaken ligger i grunne, produktive vatn kombinert med begrensede muligheter for gyting. Økt gjennomstrømming i disse tjerna kan føre til redusert fiskeproduksjon. En må også vente økt fiske-

trykk på Ormsetlonan etter reguleringen på grunn av vanskeligere fiskeforhold i Ormsetvatn. En permanent oppdemming av de to øverste lonene på innen 1 m vil redusere virkningen av gjennomstrømmingen og danne bedre grunnlag for fiskeproduksjon. Oppdemmingen kan skje ved hjelp av mindre terskler i utløpet av lonene.

Gåsvatn, Moldvatn, Damvatn og Buavatn har i dag en overtallig fiskebestand av dårlig kvalitet. I Gåsvatn er det aure og røye, mens de andre vatna kun har aure. Etter reguleringen vil røye vandre inn i Moldvatn, Damtjern og Budvatn, men dette anses ikke å få uheldige konsekvenser.

Elvene vil få redusert vassføring etter reguleringen. Sjøaure kan sporadisk gå opp i de nedre partiene av elvene, men bestanden er liten og de aktuelle elvestrekninger er korte. Restvassføringen regnes å være stor nok for produksjon av bekkørret.

Reguleringen vil generelt gi dårligere fiskeforhold i området, særlig i det store, grunne Ormsetvatnet. For å opprettholde et godt fisketilbud i området, bør fiskestellet i det nærliggende området intensiveres. Flere vatn i området har en overtallig fiskebestand som bør uttynnes, andre vatn har behov for yngel eller settefisk på grunn av dårlig rekruttering. Det bør utarbeides en fiskestellplan for området, som også omfatter vatn som ikke direkte berøres av reguleringen.

Til utarbeidelse av fiskestellplan, samt til kultivering av vatn i området, bør det ytes et årlig tilskudd i størrelsesorden 50 000 kr. Tilskuddet bør disponeres av fjellstyret/innlandsfiskerinemnda i samråd med fiskerikonsulenten i Nord-Trøndelag.

For å minimalisere skadevirkningene på fiskebestanden, samt bedre fiskeforholdene i nærliggende vatn, vil vi foreslå følgende konkrete pålegg ovenfor regulanten:

- 1a I Ormsetvatnmagasinet må trevegetasjon over 1 m høyde ryddes, uansett diameter på stammen.
- b På anviste plasser i Ormsetvatn bør all vegetasjon ryddes for å bedre mulighetene for garnfiske.
- 2 Det bygges terskler i utløpet av hver av de to øverste Ormsetlonan. Vannstanden heves inntil 1 m.
- 3 Til opphjelp av fisket i området, ytes et årlig tilskudd på kr. 50 000,-. Beløpet inndeksreguleres.

I tillegg kommer sjølvsagt DVF's standardvilkår om fiskeundersøkelser og fiskekultivering.

Naturvern og friluftsliv:

Fagrapportene for friluftsliv og landskap er mangelfulle og tilfredsstillende ikke de krav som bør gjelde for konsesjonsundersøkelser. Rapportene berører også prinsipielle spørsmål, i det konsekvensvurderingene er gjort av konsesjonssøkeren selv. Vurderingsgrunnlaget er derfor ikke det beste.

Konflikten med friluftsliv er antakelig ikke stor i regional sammenheng. I lokal målestokk må ulempene vurderes i forhold til blant annet områdets bruk og potensiale, verdiforringelsen som følge av en eventuell

regulering, relativt omfattende reguleringer i Verran kommune for øvrig, planer om etablering av stort regionalt skytefelt i et nærliggende område på Nord-Fosen. Ulempene lokalt bør kompenseres, for eksempel gjennom fond for friluftsmidler.

Rapportene beskriver ikke – og gir ikke alene grunnlag for vurdering av tekniske kompensasjonstiltak. Her henvises til tiltak foreslått av fylkesfriluftsnemnda.

Naturverninteressene i området synes moderate, med forbehold for Ormsetvatnets estetiske kvaliteter og mulig forekomst av en ornitologisk særegenhet.

Kontaktutvalget ved Universitetet i Trondheim mener det i referansesammenheng er behov for å bevare et mindre vassdrag på nordsida av Trondheimsfjorden. Moldelva er i den sammenhengen vurdert som egnet.

Det er forøvrig sendt særuttalelser om vilt- og fiskespørsmål til direktoratet for vilt- og ferskvannsfisk, og om naturvern og friluftslivsspørsmål til Miljøverndepartementet.

Fylkesmannen er videre kjent med det undersøkelsesmateriale som er laget med tanke på konsesjonssøknaden, og skal bemerke:

Sett i forhold til en rekke kraftutbyggingsaker her i landet de senere år, synes det å være relativt få og små kontroversielle synspunkter i den reguleringssaken som legges fram. Men inngrepet i naturen må betraktes som meget betydelig lokalt sett, og det er flere sektorer og organer som har påvist skadevirkninger.

Fylkesfriluftsnemnda kritiserer at ikke dette prosjektet er vurdert som en del av Samlet Plan. Når undersøkelsesmateriale for det området som berøres av den aktuelle konsesjonssøknad nå foreligger, og er vurdert av de forskjellige uttaleparter, viser dette at Ormsetfoss-prosjektet må ha blitt plassert i en lav konsekvensklasse, dersom stoffet var sammenstilt med de Samlet Plan-prosjektene som er listet opp for Nord-Trøndelag. Det var derfor riktig å velge ut dette prosjektet, når spørsmålet om å ta ut prosjektet fra Samlet Plan en gang ble reist.

Fiskerinemndene og fiskerisjefen er bekymret for det marine miljø. Universitetet i Trondheim har imidlertid laget en kort rapport om forholdene i fjorden, og peker på at det er vanskelig å forutsi hvordan den aktuelle reguleringen virker inn. Universitetet i Trondheim antyder at virkningen kan etterprøves ved en begrenset årlig innsats. Dette vil være interessant også med tanke på generelle drøftinger av virkninger på store fjorder når mindre kraftverk bygges.

Det synes imidlertid ikke å være samsvar mellom kommunens ønske om dypvannsutslipp og vurdering av hvordan utslippet bør utformes for å ha best mulig effekt på fiske i fjorden.

Når det gjelder spørsmålet om tiltak/kompensasjoner, vil fylkesmannen summere disse slik:

Reindriftsnæringen:

- Krav om tilrettelegging av flytteleier.
- Samleplass ved Gåsevatn.
- Sikringstiltak på tipper med videre.
- Sikring av vegområder.
- Konsesjonsavgift til distriktet.

Landbruket:

- Dammene over Ormsetvatn og Buavatnet blir holdt åpne.
- Anleggsvegene blir holdt åpne for fri ferdsel for næringsvirksomhet.
- Det tas tilstrekkelig hensyn til snu og velteplasser, også ved Moldøra.

Fylkesfriluftsnemnda:

- Forlengelse av veg til Ormsetlonan.
- Parkeringsplass ved anleggsvegens slutt, eventuelt med brøyting vinterstid.
- Tiltak til fiskekultur.

Verran kommune:

- Konsesjonstid på 40 år.
- Konsesjonsavgift minimum kr. 25,- pr. naturhestekraft.
- Kraftutbyggeren avgir konsesjonskraft.
- NTE innbetaler et næringsfond på kr. 2 mill.
- Det kreves dypvannsutslipp fra kraftverket ut i Verrabotnen.
- NTE betaler til et fiskefond kr. 30 000,-.

Når det gjelder forholdene til Verran kommune, vil fylkesmannen minne om at det nettopp er denne kommunen som lengst har bidratt til den fylkeskommunale kraftproduksjonen i Nord-Trøndelag, ved at kraftstasjonen i Follafoss ble satt i drift såvidt tidlig som i 1923.

Langt senere, i 1955, ble Brattingsfoss kraftstasjon bygd, og Follavatnet, Strømsetervatn/Selavatn og Holden er regulert i dag. En uregulert rest i vassdraget mellom Strømsetervatn og Follavatn, er beskrevet i Samlet Plan som prosjekt Selja. Prosjektet er plassert i gruppe 3, og vil blant annet kreve at et hittil uregulert vatn, Kjåppan, reguleres.

Når det gjelder det nye kraftverket, må det understrekes at i tillegg til innvunnet energi, representerer verket en vesentlig økning i effekt for NTE. Dessuten betyr anlegget sikkerhet i leveransen av kraft i dette distriktet.

Det er forutsatt av NVE at det foreligger såvidt gode opplysninger i det tilsendte materiale, at uttalelser til forhold som berører de elektriske anleggene i kraftverket samt lokalforsyning i anleggsområdet, også bør kunne gis selv om ikke søknad etter elektrisitetsloven foreligger ved utsendelse av materiale. Fylkesmannen kan ikke finne at det foreligger innsigelser når det gjelder disse spørsmål.

På grunnlag av en samlet vurdering av fakta og av uttalelser som har kommet inn, vil fylkesmannen tilrå at den omsøkte konsesjon for bygging av Ormsetfoss kraftstasjon med videre i Verran kommune, blir gitt.»

Fiskeristyret i Nord-Trøndelag gjorde 28. november 1984 følgende vedtak:

- «1. Fiskeristyret viser til søknad om utbygging av Ormsetfoss kraftverk, uttalelser innhentet i sammenheng med denne og til Fiskerisjefens notat av 22. november d.å.

2. Da fiskeristyret er usikker på hvilke virkninger en utbygging vil få på de biologiske/hydrografiske forhold i fjorden, anser styret det som nødvendig at en konsekvensanalyse blir utført, og at det blir avsatt midler og satt i verk tiltak som nevnt i fiskerisjefens notat av 22. november d.å.
3. Fiskeristyret forutsetter at det årlig avsettes midler til dekning av eventuelle tap for fiske innen det berørte område.»

Fra *fiskerisjefens* notat av 22. november 1984 tas med:

- «A. I søknad om utbygging av Ormsetfoss kraftverk, Verran kommune er praktisk talt ingenting gjort av konsekvensanalyser når det gjelder den biologiske delen av sjøsiden. Ut i fra den betydning som Verrasundet har som gyteplass (og rekruttering av torsk til Trondheimsfjorden) og fangstplass, særlig for torsk, anser en det nødvendig at dette blir gjort før utbyggingen gjennomføres.
- B. Da Trondheim biologiske stasjon har en del data angående hydrografi og biologi i Verrasundet og Verrabotn så vil dette erfaringsgrunnlaget i tillegg til resultatene av konsekvensanalysen nevnt under A dannet et grunnlag for videre undersøkelser. En tenker her på mulighetene for en modellstudie av virkningen av utbyggingen av små vassdrag i store fjorder. En slik undersøkelse vil i tid strekke seg fra utbyggingsåret og 5-6 år framover. Jfr. skriv av 15. november fra Museet.
- C. En anser det videre nødvendig å få foretatt undersøkelser/utredninger om mulig utnyttelse av vann fra kraftverket til settefiskproduksjon. Eventuelle positive/negative virkninger for mulige skjell-/matfiskeanlegg i sjøen bør utredes.»

Museet ved Universitetet i Trondheim har i sitt nevnte skriv av 15. november 1984 uttalt bl.a.:

«Verrasundet med Verrabotn er det viktigste gyteområdet for torsk i Trondheimsfjorden. Også en rekke andre arter gyter i dette området (hyse, hvitting og andre torskefisk; sild og diverse flatfisk).

Det er meget stor naturlig variasjon i årsklassestyrken av f.eks. den torsken som gyter i området. Hvorvidt den skisserte endring av ferskvannstilførselen vil ha en gunstig, en ugunstig, eller noen påvisbar effekt i det hele tatt er lite forutsigbart. Den forventede grad av endringene i isforholdene er ikke dramatisk forskjellig fra naturlig forekommende forhold. Med hensyn til effekten på egg- og larvetransport er det avrenningen i tidsrommet mars-juli (gytesesong) som er viktig. Arsaksforholdene er kompliserte, men det synes minst like sannsynlig at en redusert avrenning i denne perioden har en gunstig virkning som at den har en ugunstig effekt på årsklassestyrke hos arter med pelagiske egg (f.eks. torsk, hyse, flyndre, brisling, etc.). Med hensyn til valg av utslippsform (overflate- eller dyp-utslipp) synes det imid-

lertid klart at overflateutslipp vil være mest «kompatibelt» med det etablerte, naturlige system og er dermed å foretrekke hvis man er innstilt på å minimalisere en endret effekt av ferskvannstilførselen.

Fra tidligere undersøkelser foreligger det en god del data på hydrografi, plankton og fisk (torsk) for Verrasundet og Verrabotn. Dersom en utbygging blir realisert vil man således ha en viss basis for å kunne oppdage og studere potensielle effekter på økosystemet. Det synes fornuftig å utnytte denne muligheten for en «modellstudie» av virkning av utbygging på små vassdrag i store fjorder. Antagelig vill en begrenset årlig innsats (f.eks. tokt) gjennom 5–6 år fra året før oppstart kunne gi betydelig informasjon om hydrografi, plankton og fisk i området.»

Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk har 10. april 1985 følgende konklusjon på en lengre uttalelse:

«Vilt og viltinteresser»

Den største negative effekten på vilt og viltinteressene av den planlagte utbyggingen er reguleringen av Ormsetvatnet. Denne vil demme ned den viktigste biotopen for lirype og våtmarksfugl i området. Særlig områdets betydning som hekke- og beiteområde for lirype er av vesentlig betydning. Lirypebestanden her er svært tett noe som videre er årsak til at jaktintensiteten i området er langt over gjennomsnittet. Reguleringen vil virke negativt på jaktmulighetene både for innenbygdsboende og tilreisende.

Andre sider ved utbyggingen av klar negativ betydning for viltet er traséen for anleggsveien ovenfor Moldeelva og kraftledningstraséen fra Buavatnet til Ormsetvatnet. Traséene vil slik de er foreslått i søknaden plassert være uheldig særlig for elg og kongeørn. Disse virkningene kan for en stor del unngås ved mindre omlegginger av traséene. Også kraftledningstraséen over Trangsundet har en uheldig plassering for trekkende andefugl. Når det gjelder kraftledningene regner vi med at disse blir konsesjonssøkt på et senere tidspunkt slik at viltmulighetene vil få mulighet til å gi en mer detaljert uttalelse.

I møte mellom Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk og fylkesmannen den 22. januar d.å. ble imidlertid forslagene til både vei- og kraftlinjetraséer justert noe. Dersom disse forslagene følges, vil hensynet til de særlig sårbare viltartene være ivaretatt.

Fisk og fiskeinteressene

I Moldelva og Vollsetelva gyter sjøaure, mest i Vollsetelva, men elvene har liten betydning som sjøaureelver. Det er aure i alle vatna som blir berørte og røye i Gåsvatn, Ormsetvatn, Ormsetlonan, Holmtjern og Rørtjern. Særlig stor betydning for fiske har Ormsetvatn og Ormsetlonan. Ulempene for ferskvannsfisk ved en eventuell regulering blir størst for auren i Ormsetvatn som vil få dårligere gyteforhold og, etter at demnings-effekten har opphørt, også dårligere næringsforhold. Bøtngarnfisket i vatnet vil bli sterkt hindret av neddemt vegetasjon.

Økt vanngjennomstrømming i Ormsetlo-

nan kan føre til redusert fiskeproduksjon, dette kan eventuelt motvirkes ved bygging av terskler. Reguleringen vil ellers medføre overføring av røye til Moldvatn–Damvatn som nå er reine aurevatn.

Forslag til konsesjonsvilkår

Dersom det omsøkte kraftutbyggingsprosjektet blir konsesjonsgitt bør det skje på vilkår som i størst mulig grad beskytter vilt og ferskvannsfisk i området. Vi foreslår følgende slike vilkår:

I

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftdriften å gjøre, tar de nødvendige hensyn for å forebygge skader på vilt og fiskebestandene som berøres av utbyggingene, reguleringene og den øvrige drift av anleggene. Herunder skal konsesjonæren i rimelig grad forebygge fare for tilslemming og annen forurensning av vassdragene, samt dekke utgiftene til ekstraordinært jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden. Konsesjonæren skal videre ta følgende særlige hensyn:

- a. Første gangs oppfylling av magasinene må skje utenom yngletidene for det vilt som har sine yngleplasser i magasinområdene. Det betyr at oppfylling av magasinene må skje i perioden 15. juli til 1. mai.
- b. Framføring av anleggsvei til Buavatn og Ormsetvatn må skje utenom hekketiden for kongeørn, dvs. i perioden 1. august til 1. mars.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelser av Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk:

- a. å dekke utgifter med utvidet jakt- og fiskeoppsyn under anleggstiden.
- b. å begrense eller stenge for alminnelig ferdsel på de planlagte anleggsveiene.
- c. å sette ut yngel og/eller settefisk av det antall, de arter og stammer, den størrelse og kvalitet, og på den tid, sted og måte som blir fastsatt.
- d. å sørge for fangst av stamfisk og dekke alle utgifter med klekking, oppfodring og transport.
- e. å dekke utgiftene til bygging av terskler i Ormsetlonan.
- f. å foreta utfiskinger (uttynninger) dersom reguleringen fører til forverring av de naturlige forhold.
- g. å bekoste vilt- og fiskeribiologiske undersøkelser, herunder langtidsundersøkelser, ser, og delta i fellesfinansiering av større biologiske undersøkelser som omfatter de populasjoner som berøres av utbyggingen og reguleringene.

III

- a. All trevegetasjon over en meters høyde i Ormsetvatnmagasinet skal ryddes før neddemming.
- b. På plasser anvist av fylkesmannen i Nord-Trøndelag og godkjent av Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk skal all vegetasjon ryddes for å bedre mulighetene for garnfiske.

IV

Fra og med det år konsesjonen blir gitt plikter konsesjonæren å betale inn et beløp, som indeksreguleres hvert tiende år, på kr. 40 000. Beløpet skal nyttes til opphjelp av fisket i kommunen etter nærmere bestemmelser av kommunestyret. Vedtekter for bruk av beløpet skal godkjennes av Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk.

V

Dersom der som følge av kraftutbyggingen og reguleringene oppstår skader som berører vilt og fiskebestanden i området, tilpliktes konsesjonæren utover det som er nevnt ovenfor å bekoste ytterligere tiltak som Miljøverndepartementet eller den dette bemyndiger å bestemme, så fremt omkostningene står i rimelig forhold til det som derved vinnes.

VI

Anleggenes eier plikter å innbetale et årlig beløp på kr. 5 000 til Verran viltneimnd som kompensasjon for tapte jaktinntekter til staten. Beløpet skal benyttes til viltfremmende formål i kommunene. Vedtekter for disponering av midlene skal godkjennes av Miljøverndepartementet eller den dette bemyndiger. Tilskuddet skal justeres etter de tidsintervaller loven til en hver tid fastsetter.

VII

Alle utgifter forbundet med nødvendig kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenfornevnte vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår dekkes av konsesjonæren.

Tillitsmannsutvalget ved Fosen reinbeitedistrikt har på møte 14. september 1984 gitt følgende uttalelse:

«Utbyggingsprosjektet berører Sør-Fosen driftsgruppe i Fosen reinbeitedistrikt som består av 2 driftsenheter.

1. Innledning

Det har vist seg tidligere at kraftutbygginger som er gjort ulike steder i landet har ført til at trekk- og drivingsleier som reindriften er avhengig av, lett blir sperret eller innsnevret ved utbygginger. Dette kan føre til at mindre beiteområder blir innsnevret ved utbygginger. Dette kan føre til at mindre beiteområder blir vanskeligere og mer arbeidskrevende å utnytte. Videre vil uro av ulike slag i beiteområdene gjøre at beitene utnyttes dårligere og at samling og driving av reinen tar mer tid.

De direkte tap på beite ved utbygginger skjer i forbindelse med neddemt beite, veger, anleggsområder, massetak, steinfyllinger, kanaler o.l. Det er viktig å være oppmerksom på at de går ofte tapt ved vassdragsreguleringer.

Tidligere inngrep i beiteområdet

Av tidligere inngrep som har redusert beiteområdene i distriktet kan bl.a. nevnes: hyttebygging, vegbygging, skogplanting, skoggrøfting, utfartsområder, kraftutbyg-

ginger, kraftledninger, oppdyrkingsområder og fellesbeiter. Disse og mange andre inngrep har på forskjellige måter medført ulemper, tap og merarbeid for reindriften på Sør-Fosen. Reindriften har tidligere ikke fått noen kompensasjon for de inngrep som er gjennomført i driftsområdet.

Av større inngrep som er gjennomført ved kraftutbygginger, kan nevnes:

- Mørre kraftverk i Åfjord kommune.
- Follafoss kraftverk i Verran kommune.
- Mosvik kraftverk i Mosvik kommune.

Planlagte større reguleringer:

- Stjørnavassdraget i Rissa og Åfjord kommuner.
- Kållia i Åfjord kommune.
- Nord-Fosen skytefelt.

2. Beitetap

A. Bemerkning til bilag 42.1 pkt. 3 om reindrift

Reinbeitedistriktet vil bemerke at det i dette bilaget antydes at utbygningsområdet er et reservebeiteområde. Det er ikke tilfelle. Utbygningsområdet og de tilstøtende områder er et av de viktigste områder for Sør-Fosen reinbeiteområde.

B. Gåsvatn – Moldvatn

På grunn av lendet vil det bli små arealer som går tapt her. Men en bør være oppmerksom på at beitet som går tapt langs vatn og vassdrag ofte er de frodigste og mest verdifulle beiter.

C. Ormsetvatn

Ved en heving av vatnet på 12,5 m vil 2 km² beiteland gå tapt. Størstedelen av det beiteland som går tapt er myrområder med koller og rabber mellom. På rabbene er det lyngvegetasjon med lav som dominerer. En stor del av myrene er bjønnskjegmyrer, men mye av de har også innslag av lyng og lav. Mye av det beitet som går tapt ligger på holmer og nes i vatnet, slik at det lett blåser bort om vinteren.

Lavet i området er relativt sterkt beitet.

3. Tap av beite ved andre inngrep

Ved graving av kanaler, bygging av veger, uttak av masse, plassering av steintipper, bygging av dammer og i forbindelse med anleggsområder/riggområder går det en del beiteland tapt, men dette vil ved en utbygging av den størrelse som det her er tale om, bli forholdsvis små arealer.

Økt vannstand medfører seinere islegging på høsten og dermed fare for frostrøyk og rimdannelse på vegetasjonen. Dette kan gjøre at lavbeitene blir vanskeligere å utnytte om vinteren. Det er vanskelig å si eksakt hvilken betydning dette vil få, men med de klimatiske forhold en har i området er det neppe sannsynlig at dette vil få noen stor betydning.

Anleggstida vil føre til virksomhet og uro i den tid anleggsarbeidene pågår, som igjen vil virke uheldig og gjør at reinen ikke utnytter beitene som ligger opp til anleggsområdene. Når anleggstida er over vil denne ulempen selvsagt forsvinne.

Dersom vegene som bygges blir åpne for allmen ferdsel, vil dette øke ferdselen av mennesker i området. Dette vil medføre uro og dårligere utnyttelse av beitemene. Derfor må anleggsvegene være stengt for allmen ferdsel både i og etter anleggstida. Den planlagte vegen Buatjern-Gåsvatn ser reindriften som den viktigste som må være stengt.

4. Trekk- og drivingsleier

4.1 Ved reindriften i dag

Ormsetvatn med elva, Gåsvatn og Moldvatn sperrer på ulike måter for reinen, og dette gjør at trekk- og drivingsleiene i området er konsentrert til de stedene hvor det er mulig å komme fram.

På kartet i bilag 34.1: Rapport om Ormsetfoss kraftverk – konsekvenser for reindriften på Fosen, er det inntegnet de viktigste trekk- og drivingsleiene i området.

Ved samling av rein om sommeren og høsten, blir den ofte samlet til Staurheia og drevet til områdene øst for Ormsetvatn. Her sperrer elva og vatnet slik at reinen ikke trekker så lett vestover igjen. Lendet og forholdene gjør at det er mulig å holde reinen der noen dager under samling.

I dag er det i første rekke nord for Ormsetvatn, på eidet mot Langvatn, at reinen trekker vestover igjen. I dette området har reiene en gammel for å lette arbeidet med gjetingen.

Det kan nevnes at reiene har planer om å føre opp et sperregjerde fra Ormsetvatn over mot Langvatn/Klingedalen for å holde reinen øst for gjerdet i enkelte perioder. I perioder med vestlig vær finnes det ikke noe som hindrer reinen i å trekke vestover når den kommer forbi Ormsetvatnet.

I varme perioder om sommeren trekker reinen ofte ned i skogen mot Verrasundet, og da er trekk- og drivingsleiene i reguleringsområdet av meget stor betydning. I perioder med dårlig vær under samlinger er det enkelt å holde reinen øst og sør for Ormsetvatn bl.a. på grunn av at det er lunere her enn lengre nord og vest. Dersom reinen er nord for vatnet, er det vanskeligere å holde den uten at den trekker vestover.

Området rundt og øst for Ormsetvatn er derfor et viktig oppsamlingsområde for reindriften.

4.2 Moldvatn – Buavatn

I konsesjonssøknaden antydes det at den stengte trekk- og drivingsleia i magasinet Moldvatn – Buavatn kan kompenseres ved at forholdene legges til rette ved driving over dam Buavatn. Dette ser reinbeitedistriktet positivt på.

4.3 Ormsetvatn

Som det fremgår av kart i den nevnte konsekvensanalysen for reindrift, er det en rekke trekk- og drivingsleier som blir berørt ved oppdemming av vatnet. Ved dammen, i sør-enden av vatnet blir trekket helt stengt. Dette vil medføre at rein som er sør for vatnet, må drives eller trekke rundt vatnet når den skal østover. Dette vil i mange tilfeller bety betydelig merarbeid for reiene.

I vest av vatnet blir det langt vanskeligere å komme forbi på grunn av at det er bratt og ulendt over HRV. Det samme er forholdet i

nordenden av vatnet og langs stranda i nord-øst. Her blir en etter en regulering nødt til å drive langs vatnet og lia virker som lederarmer.

I konsesjonssøknaden antydes det at den stengte trekk- og drivingsleia ved Ormsetvatn, kan kompenseres ved at forholdene legges til rette ved driving over dam Ormsetvatn. Dette er reinbeitedistriktet skeptisk til om det er mulig å gjennomføre i praksis på grunn av at landskapet er så bratt og ulendt på begge sider der dammen skal bygges. Vi mener derfor at det kreves et enormt anlegg for at dette kan bli tilfredsstillende ved bruk i praksis. Derfor mener vi at tiltak som gjøres for ulempene som dammen medfører, kan heller overføres til helt andre tiltak. Viser til punktet om tiltak.

Det er videre viktig at anleggsområder, brakkeleirer, steintipper, o.l. ikke plasseres slik at de kommer i trekk- og drivingsleiene. Legging og utforming av veger må skje på en måte som skaper minst mulige hindringer for trekk og driving. Leiene er også viktige i varme perioder, når reinen trekker ned i granskogen mot Verrasundet.

Ved plassering av veger, anleggsområder, brakkeleirer, steintipper o.l. må reiene få være med i planleggingen hvor disse plasseres.

4.4 Kanal Holmtjern – Ormsetlonin

En kanal her vil bli dyp og stenge den viktige trekk- og drivingsleia som går her. En tunnel vil ikke sperre denne leia. For utnyttelsen av områdene øst for Ormsetvatn er denne leia viktig.

I konsesjonssøknaden ser en at en tunnel ikke er tatt til følge. Derfor må en kanal overbygges, slik at det blir mulig for reinen å komme over kanalen.

Trekk- og drivingsleiene nedenfor Ormsetvatn og Holmtjern – Ormsetlonin er de aller viktigste i utnyttelsen av beiteområdene.

4.5 Isforholdene

Om vinteren går mye av reinens trekk over isen. Etter ei eventuell regulering vil isen på vatnet bli meget usikker. Dette vil kunne medføre tap av dyr og problemer for ferdsel både for mennesker og dyr. Spesielt vil ferdsel med snøscooter i området bli mer problematisk.

Reinbeitedistriktet vil stille spørsmålstegn til bilag 47.1: Rapport i henhold til melding om planlegging, hvor pumpestasjonen ikke var tatt med. Isforholdene kan derfor bli mer usikker enn rapporten konkluderer med. Eventuelle tap av dyr må erstattes, og at en får en tilfredsstillende snøscootertrasé, slik at dammen Ormsetfoss kan brukes. Dette er spesielt aktuelt ved samling av rein før jul og vårvinteren.

4.6 Ferdsel om sommeren

Ved en regulering av Ormsetvatn vil store myrområder bli lagt under vatn. I perioder på forsommeren når magasinene ikke er fulle vil det sannsynligvis bli problemer å ferdes på de tørrlagte partier. Vegetasjonen vil etter en tid forsvinne og torva vil kunne flyte opp. Dette vil kunne gi en del sumpområder. Eventuelle tap av dyr som følge av disse forhold må bli erstattet.

5. Merkeplasser og arbeidstanger

I Ormsetvatn er det en rekke holmer og nes, og disse har vært benyttet i forbindelse med merking og skilling av rein. Det kan da nevnes at Storholmen har vært benyttet som beitehage for rein.

Ved regulering av Ormsetvatnet vil alle merketangene og nesene forsvinne, og det vil heller ikke oppstå nye i magasinet. Dette tapet må kompenseres.

6. Uro i området

Som nevnt tidligere, vil anleggsvirksomhet og økt ferdsel av mennesker i området indirekte medføre til tap av beiter. Dessuten vil uro medføre til økt energiforbruk, samtidig som beitetida reduseres. Dette kan igjen føre til økte tap om vinteren og dårligere kalveresultat.

Uro fører til at reinen blir skremt bort fra vante områder og dermed merarbeid for reieneierne. Dersom anleggsvegene blir åpne for allmen ferdsel i og etter anleggstida, vil reinbeitedistriktet tro at allmen ferdsel og uro vil bli et av de største problemene for reindriften etter reguleringen. Derfor vil reinbeitedistriktet at anleggsvegene blir stengt for allmen ferdsel både før og etter reguleringen.

Det må kompenseres for de ulemper som er nevnt her.

7. Andre momenter

En anleggsveg opp til vestenden av Gåsvatn vil gjøre det mulig for reieneierne å foreta slakting her eller levende transport til slakteri om høsten.

Dette betinger opparbeidelse av slakte-/merkeplass og bygging av gjerde. Dette kan lett gjøres når det er anleggsmaskiner i området. Reieneierne har som tidligere nevnt planer om sperregjerde fra Ormsetvatn og gjennom deler av Klingedalen. Etter ei regulering vil det bli mer påkrevet med et slikt gjerde. I dag har reieneierne ingen gjeterhytter i området. Ei regulering vil på grunn av merarbeid og slakte-/merkeplass øke behovet for gjeterhytte i området.

8. Samiske kulturminner

Henviser til bilag 37.1: Registrering av arkeologiske og samiske kulturminner i forbindelse med konsesjonssøknaden for Ormsetvatn.

Det er svært få registrerte objekt i reguleringsområdet, men det er en del usikre objekt. Utbyggeren må påse å få disse bedre undersøkt. I og med at de er så få, er det store sjanser for at de blir glemte eller ødelagt. Henviser forøvrig til kulturminneloven.

9. Tiltak

På bakgrunn av ulemper osv. som er nevnt foran, er det nødvendig at det må iverksettes forskjellige tiltak. På det nåværende tidspunkt kan nevnes noen tiltak som synes aktuelle nå:

- Gjeterhytte.
- Opparbeidelse av slakte- og merkeplass vest for Gåsvatn, samt bygging av slakte- og merkegjerdet.
- Sperregjerde fra Ormsetvatn gjennom deler av Klingedalen.

- Reindriften må fritt få benytte anleggsvegene i framtida.
- Refererer til pkt. 4.3 om trekk- og drivingsleier ved Ormsetvatn, vil reinbeitedistriktet heller se på muligheten til spering av fjellområdet vest for Ormsetvatn mot Fiskløysa for å bruke området som oppsamlingsområde. Dette for å lette arbeidet ved slakting og merking, og at nødvendige anlegg dekkes av utbyggeren.
- Anleggsvegene må være stengt for allmen ferdsel både i og etter anleggstida.

De tiltak som er nevnt her, må ikke betraktes som de endelige tiltak som reinbeitedistriktet krever.

Reinbeitedistriktet vil forbeholde seg retten til å komme med ytterligere krav til tiltak seinere.

Den tekniske planleggingen bør skje i nært samarbeid med reindriften i området. De forskjellige tiltak som er nevnt, må også sees i sammenheng med de inngrep som har skjedd og de planlagte inngrep som er på trappene i Sør-Fosen reinbeiteområde.»

Områdestyret (for reindrift) i Nord-Trøndelag har 13. november 1984 uttalt:

«Det er åpenbart at en regulering i samsvarende med søknad vil påføre næringen tap, men det var allerede tidlig klart at disse ikke var av et slikt omfang at det ville få avgjørende utfall på konsesjonssøknaden.

Tapene er i den sakkyndig utredningen gruppert slik:

- Tap av beiteland ved Gåsvatn/Moldvatn, Ormsetvatn, Rørtjern og ved de ulike inngrep i området.
- Indirekte beitetap som følge av uro i beiteområdet i anleggstiden og senere dersom anleggsvegene blir åpne for allmen ferdsel.
- Sperring og innsnevring av flere viktige trekk- og drivingsleier for rein.
- Vansker for ferdsel på isen i magasinene og fare for tap av rein i sprekker og lignende.
- Tap av merkeplasser/arbeidstanger i Ormsetvatn.
- Merarbeid for reieneierne på grunn av sperring og innsnevring av trekk- og drivingsleier.
- Urolige beiteforhold og dermed fare for redusert kondisjon/vekttap på dyrene og merarbeid dersom anleggsvegene blir åpne for almen ferdsel etter anleggstiden.

Siden en ikke går mot konsesjonssøknaden vil det naturlige utgangspunkt være at en må ta sikte på etablering av tiltak som minimaliserer tapene mest mulig. Den «restskade» som ikke kan utbedres må erstattes økonomisk gjennom rettslig skjønn etter avtale med reinbeitedistriktet. Dette gjelder først og fremst neddemt og varig skadet beite og driftsproblemer der det ikke er teknisk/økonomisk forsvarlig å pålegge krav.

Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk har allerede i sin søknad om konsesjon antydnet aktuelle tiltak. Det samme har reinbeitedistriktet gjort i sitt brev av 20. september 1984 (side 6 vedlagt i kopi). Reindriftskontoret

har i brev av 8. februar 1983 antydnet en del tiltak som burde gjennomføres. På bakgrunn av de foreliggende opplysninger foreslår en at departementet bør stille følgende konsesjonskrav:

For å hindre indirekte tap

Tilrettelegging flytteleier

Begge parter er enige om at det bør legges til rette for flytte/trekkleier over dam ved Bua-vatn. Ved siden av selve damstedet må adkomsten til damstedet legges tilrette, eventuelt ved bygging av ledegjerder.

Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk foreslår tilrettelegging for flytting over dam ved Ormsetvann som kompensasjon for tapte flytteleier. Distriktet anser dette for lite realistisk da terrenget er så bratt og ulendt på begge sider av damstedet. Reindriftsagronomen kan av samme grunn ikke se at det er riktig å kreve tilrettelegging av flytteleier over dammen.

Flytteleiene sør av Holmtjønna er viktige for utnyttelsen av områdene øst for reguleringsområdet. Det bør legges bru over kanalen fra tjønna etter nærmere avtale med reiene (plassering, bredde). Også her bør det bygges ledearmer.

Anleggsveiene må være stengt for alminnelig ferdsel etter anleggstiden. Trafikk i næring bør tillates, men rekreasjonsferdsel bør hindres slik at indirekte beitetap unngås. Det vises til sakkyndig utredning.

Samleplass ved Gåsvatn

Det bør kreves opparbeidet en slakte/samleplass (arbeidsgjerder/beitehage) ved enden av veien ved Gåsvatn som delvis kompensasjon for tap av samlingsplasser ved reguleringsområdet.

Tunnellmassen kan eventuelt benyttes til planering av område som ellers ikke var av interesse som gjerdeplass, dette krever samarbeide under detaljplanleggingen. Foruten selve gjerdeplassen bør det bygges arbeidsgjerder, en «natthage» og et sperregjerde sørvest av Ormsetvann mot Fiskløysa slik at områdene sør om Ormsetvatn kan bli et oppsamlingsområde.

Sikringstiltak

Eventuelle steinbrudd og bekkeinntak må sikres slik at de ikke representerer fare for dyr. Tippe og riggområder må planlegges i samarbeide med reiene slik at ikke unødige skade oppstår.

Veianlegg

Veiputer stelles slik at reien kan passere veien uten å bli utsatt for skade.

Konsesjonsavgift

Regulanten bør pålegges å innbetale en konsesjonsavgift til distriktet.

Landbruksdepartementet har 23. november 1984 sluttet seg til områdestyrets konklusjon.

Statens Vegvesen, Vegkontoret i Nord-Trøndelag, har i brev av 5. september 1984 uttalt:

«Vegvesenets interesser i forbindelse med reguleringen knytter seg til rv. 720. Vi har fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk fått tilsendt foreløpige planer for de tiltak som har betydning for riksvegen og trafikkforholdene i området. De detaljerte løsningene m.h.t. avkjørsler og riggområde regner vi med blir avklart under den videre prosjekteringen.

Vegkontoret er i gang med å vurdere bruk av tunnelmasse til breddeutvidelse på strekninger av rv. 720.»

Riksantikvaren har 23. august 1984 uttalt:

«Fra Fylkeskonservatoren i Nord-Trøndelag har vi mottatt rapport vedrørende kulturminner innen Riksantikvarens ansvarsområde berørt av ovennevnte utbyggings-søknad. Søknaden ble sendt hit ved brev fra departementet datert 16. juli 1984.

Undersøkelsene viser at berørt område er blitt brukt til seterdrift, reindrift, skogsdrift og fiske. Det er påvist og registrert minner fra slik virksomhet. Det er ellers registrert eldre damanlegg i vassdragene.

Med henvisning til Fylkeskonservatorens rapport gir verneverdien av de berørte kulturminner innen Riksantikvarens arbeidsområde ikke alene grunnlag for å motsette seg utbyggingen.

Det er behov for visse konsesjonsbetingelser undersøkelse.

Dersom de samlede verneinteresser sett i forhold til utbyggingsinteressene fører til at konsesjon blir gitt, ber Riksantikvaren om at det blir satt følgende konsesjonsvilkår:

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelser fra kulturminnemyndighetene og innenfor en rimelig økonomisk ramme

- a) å bekoste undersøkelser og dokumentasjon av kulturminner
- b) å utføre tiltak for å minske skadevirkning på kulturminner
- c) å forelegge kulturminnemyndighetene planene for hoved- og hjelpeanlegg og andre anlegg inkludert veger som følger av utbyggingen.

Konsesjonæren skal videre i god tid på forhånd undersøke om faste kulturminner freddet ved lov av 9. juni 1978 nr. 50 eller andre kulturminner blir berørt og i tilfelle gi melding om dette til vedkommende kulturminnemyndighet. Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på kulturminne som ikke har vært kjent, skal melding sendes med en gang og arbeidet stanses.

Vedkommende ingeniører eller arbeidsledere skal gis nødvendig underretning om disse bestemmelsene.»

Arkeologisk avdeling ved Universitetet i Trondheim, Museet, har i brev til Miljøvern-departementet 18. januar 1985 uttalt:

«Vi viser til Arkeologisk avdelings uttalelse av 5. august 1983, der verneverdien av registrerte kulturminner ikke er vurdert så høyt at en vil gå imot utbygging. Dette standpunkt er ikke endret. Museet vil ellers understreke at de berørte kulturminner må

undersøkes før neddemming. Vi forutsetter at utbyggeren tar kontakt med Arkeologisk avdeling slik at disse undersøkelsene kan gjennomføres.»

Statens forurensningstilsyn har 6. mai 1985 uttalt bl. a.:

«De berørte vassdragene er næringsfattige, og forurensningstilførslene fra bebyggelse og landbruksaktiviteter til vassdragene er små. I vedlegg 2 gis en omtale og vurdering av de forurensningsmessige forhold i de berørte vassdrag/vassdragsavsnitt.

SFT antar at de forurensningsmessige ulemper forbundet med den planlagte utbyggingen av Ormsetfoss kraftverk vil være små selv om vannføringene nedenfor reguleringsene reduseres vesentlig. Vi finner ikke grunnlag for å stille forslag om minste vannføringer i de berørte vassdragsavsnitt ut fra hensyn til forurensningsforholdene. Vi finner det imidlertid riktig å foreslå at det i en eventuell tillatelse til utbygging tas med et generelt vilkår om tiltak for å begrense forurensningsmessige virkninger som står i forbindelse med utbygging og drift av Ormsetfoss kraftverk.

Under henvisning til det ovennevnte og til lov av 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall, § 11, vil vi foreslå at det i en eventuell tillatelse til utbygging av Ormsetfoss kraftverk tas med følgende vilkår:

Konsesjonæren plikter etter vedkommen- de departements nærmere bestemmelse å utføre eller bekoste tiltak som er påkrevet for å avverge eller redusere virkninger av forurensning som står i forbindelse med utbygging og drift av Ormsetfoss kraftverk.»

Det nasjonale kontaktutvalg for vassdragsreguleringer har i en lengre redegjørelse 22. januar 1985 følgende konklusjon:

«Med bakgrunn i det framlagte materialet er påpekt at utbyggingsplanene stedvis berører naturvitenskapelige interesser innen ornitologi, botanikk og ferskvannsbiologi. Konsekvensen av den planlagte utbygging samlet for de naturvitenskapelige interesser er imidlertid relativt små hvis en ser bort fra type- og referanseaspektet.

Det nasjonale Kontaktutvalget for vassdragsreguleringer vil påpeke at konsesjons- søknadens fagrapporter i geofag og ornitologi ikke tilfredsstillende de krav utvalget har satt for fagutredninger i konsesjonssaker (jf utvalgets rapport nr. 3). Også det botaniske materiale som legges fram er mangelfullt for noen deler som blir berørt av utbyggingen. Dette medfører at utvalgets vurdering er gitt på grunnlag av et lite tilfredsstillende faglig materiale og vurderingen kan ikke sammenlignes med den sluttvurdering som utvalget skal gi ut fra rådende praksis.

Utbyggingsområdet ligger naturgeografisk innen Møre og Trøndelags kystregion, Fosen-Brønnøy-typen.

Ett av de små vassdragene fra fjell til fjord på nordsida av Trondheimsfjorden bør med på Verneplanen for vassdrag, fordi ingen av

de allerede vernet vassdragene har utløp i fjorden. Moldelva er det eneste som er behandlet i denne sammenheng. Ut fra det foreliggende materialet har Moldelva verdi som type- og referanse vassdrag. De to øvrige vassdraga, Rautindelva og Volsetelva er for dårlig undersøkt til at verne vurdering kan foretas. Dette er en mangel ved de foreliggende materialet som bør rettes opp før utbyggingsplanene behandles videre.

For ferskvannsbiologi vil artsrike småkrepssamfunn i Gåsvatn og Ormsetvatn bli ødelagt, og utbyggingen vil skade den varierte døgnfluefaunaen i vatna.

For de ornitologiske interesser vil utbyggingen kunne skade hekkeområde og der- ved forekomsten av vandrefalk. Kontaktutvalget vil framheve at det ikke bør foretas tekniske inngrep i vandrefalkens hekkeområde.

For botanikk vil ikke utbyggingen ødelegge vegetasjonstyper eller enkeltarter som ikke også finnes andre steder i distriktet. Produksjonsverdier vil gå tapt.

I tillegg til at vassdragenes verdi i verneplanssammenheng burde utredes, finner Kontaktutvalget ut fra framskaffet materi- ale grunn til å foreslå følgende undersøkel- ser (ytterligere dokumentasjon) utført som betingelse for konsesjon:

1. Det må utføres arkivundersøkelse over småkrepssfaunaen i Gåsvatnet, Ormsetvatnet og noen andre mindre vatn i det berørte området. Konsesjonsundersøkelsene har vist interessante og artsrike småkrepssamfunn som bør undersøkes nærmere før de berøres av en utbygging.
2. Det må utføres botaniske arkivundersøkelser for: Området Holmtjønnå-Rørtjønnelva, området Moldvatnet-Gåsvatnet-Rautindelva, fossbetinga vegetasjon under Ormsetfossen, areal for kraftstasjon og andre tekniske anlegg.

Kontaktutvalget vil ikke foreslå virkningsundersøkelser i forbindelse med denne konsesjonssak.»

I brev av 13. februar 1985 har kontaktutvalget anslått kostnadene ved disse foreslåtte konsesjonsbetingede undersøkelsene vedrørende ferskvannsbiologi til kr. 35 000 og vedrørende botanikk til kr. 32 000, – begge beløp beregnet ut fra statens satser pr. 1. mai 1984.

Nord-Trøndelag Naturvern har 6. februar 1985 sluttet seg til «konklusjonene som kontaktutvalget for vassdragsreguleringssaker ved Universitetet i Trondheim har kommet fram til vedrørende denne sak.»

Disse konklusjonene samsvarer i alt vesentlig med det nasjonale kontaktutvalgs syn.

Norske Turistforeningers Forbund har i brev av 30. januar 1985 meddelt at Nord-Trøndelag Turistforenings interesser ikke blir berørt av utbyggingen og at forbundet derfor ikke har merknader til saken.

Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk har fått seg forelagt de innkomne uttalelsene og har i brev av 9. juli 1985 bemerket:

«Innledningsvis nevnes at den planlagte regulering og utbygging berører et av de vassdrag som er holdt utenfor Samlet Plan i henhold til St.prp. nr. 130 (1981–82).

Under bearbeidelsen av utbyggingsplanene er én større planendring gjennomført:

Regulering og overføring av Gåsvatnet er tatt ut av planene. Herved beholder Raudtindelva det lokale nedbørsfeltet til Gåsvatnet uregulert (0,7 km²). Planendringen gir en forlengelse av overføringstunnel forbi Gåsvatnet og ut i Moldvatnet.

I det følgende gis bemerkninger til uttalelser fra Verran kommune, samt kortere kommentarer til uttalelsene fra Direktoratet for vilt- og ferskvannsfisk, Fylkesfriluftsnemnda i Nord-Trøndelag, Fylkesmannen i Nord-Trøndelag og fra Tillitsmannsutvalget for Fosen reinbeitedistrikt.

*Verran kommune – kommunestyremøte
den 14. februar 1985*

Forut for kommunestyrets behandling hadde Verran kommune omfattende forhandlinger med Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk (NTE). Kommunen var representert ved et forhandlingsutvalg assistert av juridiske og tekniske rådgivere. Verran kommunes vilkår er delt i tre hovedpunkter: A, B og C.

Partenes forhandlinger resulterte i et tilbud fra NTE som i sin helhet er referert under punkt B i kommunestyrvedtaket. Verran kommunestyre har under punktet A fraveket det resultat kommunens forhandlingsutvalg og NTE kom frem til å ville anbefale overfor sine respektive overordnede myndigheter. (Punkt C har vi oppfattet som en intern kommunal sak uten virkninger for søkeren.)

NTE vil særlig knytte sine bemerkninger til de punkter hvor det enten er fremsatt nye og omfattende krav og forutsetninger som ikke har vært nevnt tidligere under forhandlingene, eller hvor partene tidligere ikke kom til enighet, og der NTE ønsker å gi uttrykk for at nye krav må få virkning for det opprinnelige tilbud.

A. 1 Konsesjonstid

Verran kommune krever at konsesjonen blir gitt for et bestemt tidsrom av inntil 40 år regnet fra konsesjonens meddelelse.

Saken har ikke vært drøftet mellom partene.

NTE er en fylkeskommunal bedrift. Etter vassdragsreguleringsloven av 14. desember 1917 § 10 nr. 2 kan derfor NTE få konsesjon på ubegrenset tid. Bedriften har også alltid fått dette ved tidligere søknader.

NTE anser dette spørsmål for å være så sentralt, at eventuelle begrensninger i konsesjonstiden vil måtte føre til en fullstendig nyvurdering av hvorvidt byggesaken skal gjennomføres.

A. 2 Konsesjonsavgift

NTE ønsker ikke å kommentere konsesjonsavgiftens størrelse, men tillater seg å

peke på at utbyggingsprisen er relativt høy – dels også som en følge av den planlagte betydelige andel av vinter fastkraft.

A. 3 Konsesjonskraft

Ingen merknader.

A. 4 Næringsfond

Verran kommune har fremsatt krav om næringsfond på 2 millioner kroner.

Søkeren må be om at størrelsen av næringsfondet vurderes sammen med tilbudet om tilskudd til opparbeidelse av industriområde i Verrabotn, og til kapitalfond til Verran kommune.

Når det hevdes at tilskuddet til industriområdet bl.a. har sammenheng med ødelagte muligheter for vannforsyning fra Raudtindelva må dette bero på en misforståelse som kunne vært oppklart allerede under forhandlingene. NTE har i samråd med kommuneingeniøren i Verran og med bistand fra bl.a. professor Ragnar Dahl ved NTH, påvist egnet grunnvannsforekomst sydvest for industriområdet. Kommunens planer går nå ut på å nytte denne vannkilde, som må antas å være kvalitetsmessig bedre og billigere enn vannforsyning fra Raudtindelva.

Overskuddsmasse fra anlegget for oppfylling av industriområdet er trukket inn i diskusjonen om næringsfond m.v. Under forhandlingene kunne ikke søkeren gå med på et ønske om at masse skulle leveres fra anlegget til industriområdet med entreprenørens biler og mannskap. Som et alternativ fant søkeren det tjenlig å dekke transportkostnader gjennom tilskudd slik at Verran kommune kunne hente massene fra tipp etter behov. Transporttilskudd vedrørende overskuddsmassene inngår altså som en del av avtalen og dekkes av tilskuddet på 3,9 millioner kroner.

A. 5 Dypvannsutslipp

Verran kommune krever at utslippet fra kraftstasjonen legges på dypt vann for å forhindre at isforholdene inn til kommunens industriområde i Verrabotn blir forverret.

Det må antas at den issakkyndige, cand.-real. Carl A. Boe, kan være feiltolket m.h.t. isproblemene i Verrasundet/Trongsundet. Søkeren har merket seg følgende:

«Om en velger overflateutslipp fra Ormsetfoss kr.v., er det grunn til å vente en viss merislegging i Verrasundet øst for kr.st., men det er ikke grunn til å vente store endringer i forhold til dagens tilstander. (Understreket av søkeren.)

Overflateutslipp vil antakelig vil antakelig ellers gi mer sammenhengende råk fra kr.st. til og med Trongsundet, mens det innenfor Trongsundet bare kan ventes mindre lokale endringer i isforholdene.»

Vi tillater oss også å vise til uttalelse fra Museet ved Universitetet i Trondheim (av 15. nov. 1984) hvor det heter:

«Med hensyn til valg av utslippsform (overflate- eller dyp-utslipp) synes det imidlertid klart at overflateutslipp vil være mest «kompatibelt» med det etablerte,

naturlige system og er dermed å foretrekke hvis man er innstilt på å minimalisere en endret effekt av ferskvannstilførselen.»

(Kompatibelt = forenlig, søkers anm.)

Etter søkerens totalvurdering av de sakkyndige utsagn synes det ikke riktig å velge dyputslipp. Et dyputslipp vil dessuten medføre meget store problemer ved gjennomføringen av tiltaket, idet det er målt stor løsmassemektighet ved utløpsstedet.

Direktoratet for villt og ferskvannsfisk (DVF)

Det fremmes forslag til konsesjonsvilkår i 7 punkter. Nedenfor gis anmerkninger til enkelte punkter i forslaget.

I a. Førstegangs fylling av magasinene

Forutsatt at konsesjon blir gitt inneværende år, er tidsfristen 1. mai 1987 gitt i anbuds-materialet for start magasinfylling i Ormsetvatnet. DVF foreslår 15. juli for start fylling av hensyn til yngleplassene.

Et eventuelt flomtap i perioden 1. mai–15. juli vil i et medianår tilsvare et produksjonstap på 15 GWh. Søkeren anser ikke eventuelle skadevirkninger på yngleplassene i magasinområdet å stå i rimelig forhold til energitapet, og ber om at det ikke settes restriksjoner på tidspunkt for start fylling. Vi vil forøvrig bemerke at yngleplassene endres ved den rydding av oppdemningsområdet som vil bli utført i løpet av høsten 1986.

Magasin Buavatnet–Moldvatnet vil i henhold til fremdriftsplanen få førstegangs fylling utenom yngletiden.

I b. Fremføring av anleggsveger

Søkeren har gjennom omlegging av anleggsveg tatt hensyn til hekkplass for kongeørn.

Stans i bygging av anleggsveg i tiden 1. mai–1. august av hensyn til hekketid for kongeørn som foreslått av DVF vil bety en sesongs forlengelse av dambyggingen ved Ormsetvatnet. De tilhørende virkninger kan bli inntil et år forsinket produksjonsstart og betydelig økede anleggskostnader. Problemet ansees forøvrig bortfalt ved at hekkplassene er forlatt.

Søkeren vil anmode om at rimeligheten av DVF's forslag til vilkår vurderes særskilt. De foreslåtte tiltakene synes til dels å være kostnadskrevende og de årlige utbetalinger av betydelig størrelse, det hele sett i forhold til reguleringsinngrepet.

Fylkesfriluftsnemnda og fylkesmannen i Nord-Trøndelag

Fylkesfriluftsnemnda presiserer at blant annet følgende må vurderes:

«1. Dalsenkn timer og arealer omkring Ormsetlonan er godt egnet som utfartsområde. Ved en regulering av Ormsetvatnet vil det være ønskelig med visse tilrettelegginger for adkomst hit via dam og langs magasinets sør- og vestside.»

Med visse tilrettelegginger forstår NTE her gangvegtilslutning fra østre damfeste ved dam Ormsetvatnet, og opp på fjellet. Denne

har NTE forutsatt bygget og det vises til forslag om tiltak kap. 911 i søknaden.

Når fylkesmannen i Nord-Trøndelag i sin oppsummering av uttalelse fra distriktet, refererer til tiltak/kompensasjoner fra Fylkesfriluftsnemnda og nevner forlengelse av veg til Ormsetlonan, antas dette å være en feiltolkning av begrepet «tilrettelegginger for adkomst».

Tilrettelegging av adkomst til Ormsetlonan rundt Ormsetvatnet på sør- og vestsiden i form av anleggstekniske inngrep i terrenget kan vi ikke innse at det er behov for.

Søkeren har ikke særskilte merknader til øvrige punkter.

Tillitsmannsutvalget ved Fosen reinbeitedistrikt

Det listes opp en rekke tiltak som kan være aktuelle. De forskjellige tiltak som er nevnt sees i sammenheng med de inngrep som har skjedd og de planlagte inngrepene som er på trappene i Sør-Fosen reinbeitedområde.

NTE har i møte med reieneierne fått nærmere oversikt over hvilke krav næringen har. Det vises også til forslag om tiltak i søknadens kap. 912. Her nevnes utforming av dammer for å ta spesielt hensyn til trekk og driveleier, samt bygging av slakteplass vest for Gåsvatnet.

Når det gjelder punktet om stenging av anleggsvegene, har NTE gjennom sine forhandlinger fått inntrykk at det fra reieneiernes side først og fremst er krav om at vegen vestover fra Buavatnet holdes stengt for almen ferdsel. Dette er også i tråd med uttalelse fra Verran kommune.

Søkerens sluttkommentarer

NTE tillater seg å vise til at Verran kommune, Fylkesutvalget i Nord-Trøndelag og Fylkesmannen i Nord-Trøndelag på visse vilkår tilrår at konsesjon blir gitt for regulering av Ormsetvatnet m.v. på den måte som søknaden angir.

Utbyggingsplanen med tilhørende regulering av Ormsetvatnet m.v. er forøvrig bygget opp for å produsere størst mulig andel som vinterkraft. Dette er bestemt av det forhold at behovsstigningen praktisk talt i sin helhet angår kraft til alminnelig forsyning, og at denne i hovedsak er vinterkraft.

Vi finner ikke å burde kommentere nærmere ytterligere foreslåtte pålegg fra instanser som har avgitt uttalelse om søknaden. Generelt vil vi dog bemerke at vi går ut fra at kravene vil bli vurdert i relasjon til de inngrep utbyggingen vil medføre, og de tiltak og erstatninger som forøvrig vil bli gjennomført eller gitt.

NTE tillater seg avslutningsvis å vise til at bedriften – ved å fremme søknad om regulering av Ormsetvatnet m.v. – har arbeidet aktivt i samsvar med myndighetenes ønske om en oppfølging av de prosjekter som ble unnatt fra behandling i Samlet Plan.»

Hovedstyret vil bemerke:

NTE har søkt om tillatelse til å erverve fallrettene i Moldelva i Verran og til å foreta regulering såvel i dette vassdraget som i nabovassdragene Vølsetelva og Rautindelva.

Sentralt i prosjektet ligger hovedmagasinet Ormsetvatnet på ca. 375 m.o.h. Til dette magasinet er planlagt overført avløpet fra de øvre feltene fra Vølsetelvas grentilløp Rørtjernelva. Raudtindelas forskjellige grener blir overført til et inntaksmagasin i Moldvatn-Buavatn på ca. kote 330 i Tverrelva, en sideelv til Moldelva.

I planleggingsfasen ble det regnet med at fallet mellom Ormsetvatnet og sjøen ville bli bygget ut i to trinn, – Ormsetfoss II som skulle utnytte fallet mellom Ormsetvatnet og Moldvatnet-Buavatnet, og Ormsetfoss I for fallet derfra og til sjøen. I søknaden er dette endret slik at det nå bare vil bli ett kraftverk, og dette vil utnytte den totale fallhøyden fra magasinet. I stedet for Ormsetfoss II vil det ved Buavatnet bli bygget en pumpestasjon som pumper avløpet fra de lavereliggende delfeltene inn på driftstunnelen, eventuelt opp i Ormsetvatn for magasinering.

Ifølge søknaden skulle avløpet fra tre av Raudtindelas delfelter, nemlig Orvasselva, Fiskløysbekken og Littlefiskløysbekken, overføres til et fjerde delfelt, Gåsvatnet og sammen med dettes avløp føres videre i ny tunnel og kanal over til Moldvatnet-Buavatnet. For at dette skulle være mulig, måtte Gåsvatnet demmes opp 4 m for å bringe vannstanden opp på nivå med magasinene på Tverrelvsiden.

Imidlertid har nyere undersøkelser etter at søknad ble sendt inn, vist at grunnforholdene ved damstedet ved utløpet av Gåsvatnet er langt vanskeligere enn tidligere antatt og at denne delen av prosjektet ikke lenger er lønnsom. NTE har derfor nå frafalt planen om å føre over avløpet fra Gåsvatnfeltet. Overføringen fra de tre øvrige delfeltene vil skje ved at tunnelen føres forbi Gåsvatnet og helt fram til Moldvatnet.

Som nevnt er Ormsetvatnet prosjektets hovedmagasin. Ved 13 m reguleringshøyde, i alt vesentlig oppdemming, blir etablert et magasin på 44,7 mill. m³, som ut fra NTE's tilløpstall skulle tilsvare ca. 109 % av Ormsetvatnets eget midlere årstilløp. Hydrologisk avdeling har imidlertid på grunnlag av et nylig revidert isohydatkart kommet til at tilløpet i disse områdene er noe lavere enn tidligere antatt. Nevnte magasinprosent blir derfor en del høyere, nemlig ca. 113.

Magasinet i Moldvatnet-Buavatnet utgjør i underkant av 1 mill. m³. Reguleringshøyden er her 4 m, hvorav omtrent 3 m er oppdemming. Sammenholdt med pumpekapasiteten, 9 m³/sek., er dette flomdempingsmagasinet tilstrekkelig til å hindre tap av betydning fra vest-overføringen.

Når tilløpene fra både vest- og østoverføringen tas med, vil Ormsetfoss kraftverk ut fra de nye tilløpstallene få en samlet magasinprosent på ca. 55.

I et medianår antar Hovedstyret at regulert vassføring vil bli 2,54 m³/sek. I Ormsetfoss kraftverks bruttofall på 383,7 m tilsvarer dette en kraftmengde på ca. 13 000 nat.-hk. Beregnet ut fra vassdragsreguleringslovens regler vil regulert vassføring i et bestemmende år bli 2,38 m³/sek, økingen på grunn av reguleringen blir 2,32 m³/sek, tilsvarende en kraftøkning på noe under 11 900 nat.-hk.

Det hydrologiske grunnlaget i det aktuelle området er ikke av beste kvalitet, og usikkerheten i ovenstående beregninger vil Hovedstyret anslå til $\pm 8\%$.

NTE har i søknaden beregnet midlere netto årsproduksjon til 76 GWh. Etter at Gåsvatnfeltet faller ut, må dette tallet reduseres til 75 GWh.

Kostnadsoverslaget i søknaden er basert på prisnivået i januar 1984 og lyder på 240 mill. kr. Bortfallet av Gåsvatnfeltet medfører ingen endringer av de samlede kostnadene. Ekstrakostnadene som følge av forlengelsen av overføringstunnelen fra Raudtindelva vil nemlig på det nærmeste oppveies av innsparingen ved at dammen ved Gåsvatnet og tunnelen Gåsvatnet-Moldvatnet sløyfes.

Energidirektoratet har vurdert lønnsomheten av den omsøkte utbyggingen to ganger, – første gang før det hydrologiske grunnlaget ble revidert og før Gåsvatnoverføringen falt ut. Direktoratet uttalte da bl.a. at «prosjektet har en positiv nytteverdi, men sammenlikning med langtids grensekostnad viser at prosjektet sett i landssammenheng helst burde utstå til ca. 1996».

Av energidirektoratets beregninger ut fra det nye grunnlaget går det fram at middels årsproduksjon kan anslås til 69,7 GWh og at fastkraftøkningen i totalsystemet vil bli 75,2 GWh/år. Netto nytteverdi referert kraftstasjonen blir ifølge Energidirektoratet negativ, nemlig – 6,4 mill. kr, og nyttefaktoren blir 0,97. Det er her regnet med kostnadsnivå 1. januar 1984, 7 % kalkulasjonsrente og idriftsettelse i 1987.

Når referansepunktet flyttes fra kraftstasjonen til hovednettet i regionen, innebærer prosjektets sentrale beliggenhet at netto nytteverdi blir positiv, + 26,6 mill. kr, og nyttefaktoren 1,10.

Energidirektoratet har følgende konklusjon:

«På grunn av det reduserte tilsiget øker kostnaden for kraft fra Ormsetfoss kraftverk med 1,6 til 1,8 øre/kWh avhengig av hvilket snitt i systemet som betraktes. Kraftkostna-

den fra verket var allerede tidligere høy, noe som betyr at verket egentlig burde forskyves inn i fremtiden. Referert kraftstasjon er nytteverdien av dette prosjektet lavere enn for andre prosjekter i landet sett under ett. Tar man i betraktning verkets sentrale beliggenhet i forsyningsområdet, og derigjennom lave tilknytnings- og overføringskostnader, blir imidlertid nytteverdien ved snittet transmisjon/distribusjon positiv. Trøndelagsregionen er et underskuddsområde, og NTE har dessuten begrensede muligheter til effektregulering i sine øvrige nye kraftverksprosjekter. Da vi ikke har noe annet tilsvarende prosjekt i regionen å henvise til, vil vi fortsatt anbefale at prosjektet gjennomføres som nå forutsatt.»

Skader og ulemper

De største naturinngrepene vil uten sammenligning opptre ved Ormsetvatnet, hvor noe over 2 000 dekar grunn vil bli neddemmet og nær 100 dekar forsumpet. Ved Moldvatnet-Buavatnmagasinet demmes ned ca. 100 dekar og forsumpes ca. 30 dekar.

De direkte skadene i næringssammenheng vil man likevel karakterisere som relativt små, fordi de berørte områdene er lavproduktive både når det gjelder nyttebart skogsvirke og som beite for sau, ungdyr og tamrein. Likevel vil reguleringen trolig føre med seg visse ulemper både for husdyr- og reindrift, særlig ved at trekk- og driveveier blir sperret.

I alt 10 hytteeiendommer ved Ormsetvatnet blir berørt av oppdemmingen og må flyttes.

Området som blir satt under vatn er ellers en viktig biotop for ryp, og det må regnes med betydelig reduserte jaktmuligheter.

Også for fisket må Ormsetvatnet antas å bli sterkt berørt, selv om kvaliteten (kondisjonen) på fisken ifølge fiskerapporten fra DKNVS, Muséet idag blir karakterisert som middels til dårlig. Etter en midlertidig oppblomstring både hva angår kvalitet og mengde – som følge av demningseffekten – må det på lengre sikt ventes at næringstilgangen blir dårligere enn nå. Gyteforholdene vil også bli dårligere, fordi tilløpsbekkene neddemmes i stor utstrekning, og heller ikke utløpselva kan lenger tjene som gyteområde. Dårligere gyteforhold kan likevel avbøtes ved utsetting av yngel og/eller settefisk i et antall passende til de næringsforhold som kan ventes etter reguleringen.

Skjemmet utseende ved hovedmagasinet vil ikke kunne unngås i en rekke år. NTE har i søknaden gjort rede for fyllingsforholdene. Det går fram at det i et medianår vil gjenstå mindre enn 1 m på at magasinet vil være fylt i tidsrommet 15. juni – 1. oktober. Hovedstyret vil peke på at de nye hydrologiske data

som er nevnt ovenfor, vil endre forholdene i ugunstig retning, slik at det må ventes noe dårligere fylling enn angitt. Man kjenner ikke i detalj de forutsetningene NTE har lagt til grunn for sine beregninger, men går ut fra at de bygger noenlunde på den 70/30-fordeling mellom vinter- og sommerproduksjon som fylkesverket i annen sammenheng har antydnet.

Samtlige bekker og elver som er med i utbyggingen vil bli tørrlagt nedenfor damstedet/overføringsstedet. Konsekvensene av denne tørrleggingen er likevel små, både hva angår skjemmet utseende og i forurensningssammenheng, fordi aktiviteten i de forskjellige dalførene er liten.

Fra kontaktutvalget for vassdragsreguleringer er påpekt at konsekvensene av hele utbyggingen er relativt små for de naturvitenskapelige interessene, når en ser bort fra vassdraget som type- og referanseobjekt.

Ut over de forhold som kort er summert opp ovenfor, antar Hovedstyret at nevneverdige skader ikke vil oppstå.

Det kan nevnes at generaldirektøren, vassdragsdirektøren og Vassdragsdirektorets saksbehandler foretok synfaring av regulerings- og utbyggingsområdet 5. juni 1985 og samme dag hadde møte med representanter for Verran kommune og interesserte.

Når hovedstyret skal foreta en sluttvurdering av søknaden ut fra betingelsen i vassdragsreguleringslovens § 8, finner man det uten videre klart at fordelene ved reguleringen i betydelig grad overstiger skader og ulemper ved prosjektet, dersom bare ikke-økonomiske forhold trekkes inn. Det man derimot har vært noe i tvil om, gjelder den økonomiske siden av vurderingene, jfr. det som tidligere er anført om netto nytteverdi og lav nyttefaktor. Hovedstyret er likevel kommet til at man vil anbefale søknaden imøtekommet. Det er da lagt vekt på at Ormsetfossprosjektet i St.prp. nr. 130 for 1981–82 ble unntatt fra Samlet Plan-behandling for at kraftdekningen i de nærmeste årene skulle sikres.

Konsesjon anbefales gitt på vilkår som oppstilt i vedlagte utkast. Som vanlig når konsesjonæren blir enerådende i vassdraget, er vilkårene for ervervs- og reguleringskonsesjon slått sammen.

Til enkelte poster vil man bemerke:

Konsesjonstid, post 1

Verran kommune har krevet at konsesjonen må gis for bare 40 år. Begrunnelsen for kravet er at det da bør kunne tas stilling til – på fritt grunnlag – om kraftproduksjon fort-

satt vil være den beste utnyttelse av vassdragene.

Hovedstyret kan ikke støtte kravet og anbefaler ubegrenset konsesjonstid, slik det er vanlig for kommuner, fylkeskommuner o.l., – men med lovbestemt adgang til revisjon av vilkårene etter 50 år.

Konsesjonsavgifter, post 2

Verran kommune har vist til at Ormsetfoss kraftverk hovedsakelig vil produsere vinterkraft, at antall nat.-hk er beskjedent og at tidligere utbygginger (Follafoss, Brattingfoss) innen kommunen har vært belagt med beskjedne avgifter. På denne bakgrunn krever kommunen min. kr. 25 pr. nat.hk.

Selv om Ormsetfoss pga. høy installasjon og dermed kort brukstid egner seg godt som toppplastverk, er muligheten til foredling av sommerkraft til vinterkraft begrenset og avhengig av magasinprosenten. Denne er for Ormsetfoss ca. 55, som er noenlunde det samme som landsgjennomsnittet.

Hovedstyret er klar over at avgiftene fra Follavassdraget i utgangspunktet er lave, opprinnelig kr. 0,50 pr. nat.-hk. Selv etter éngangsoppjustering pr. 17. februar 1984 er avgiftene ikke kommet høyere enn kr. 6,85. Man mener likevel at Ormsetfossutbyggingen må vurderes for seg og ikke koples sammen med tidligere utbygging i annet vassdrag.

Hovedstyret vurderer Ormsetfossprosjektet til å ha et noenlunde middels skade/ulempe-nivå sett i relasjon til størrelsen på kraftinnvinningen. Prosjektet er svært kostbart, – noe som indikerer at den ressurs kommunen avgir, er av begrenset verdi. Sammenholdt med middels skade, skulle dette tilsi avgifter ikke over middels størrelse.

Man vil foreslå kr. 15,- pr. nat.-hk til kommuner og kr. 4,- pr. nat.-hk til staten.

Kommunen krever videre et næringsfond på 2 mill. kr.

I henhold til avtalen med kommunen har NTE bundet seg til å yte tilskudd dels til opparbeiding av et industriområde i Verrabotn og dels til et kapitalfond til Verran kommune med til sammen 3,9 mill. kr. Kapitalfondet skal ifølge avtalen disponeres i samsvar med bestemmelsen i kommunestyrelovens § 50 og kan derfor muligens ikke helt likestilles med et ordinært næringsfond av samme størrelse. Det er likevel ikke til å komme forbi at de to nevnte tilskuddene innebærer en kapitaloverføring til kommunen på 3,9 mill. kr.

Den del av tilskuddet som gjelder industriområdet, er av kommunen betegnet nær-

mest som erstatning for at kraftutbyggingen vil ødelegge muligheten for vassforsyning til området fra Raudtindelva. NTE har i sitt tilsvarende opplysninger ga NTE på det møtet NVE-representantene hadde med kommunen, uten at det fra kommunens side ble tatt til motmæle.

Etter dette anser Hovedstyret det urimelig med næringsfond i tillegg til de nevnte tilskuddene.

Forsamlingslokale m.v., post 9

Hovedstyret har ikke noe å bemerke til at NTE har avtalt med kommunen å yte et tilskudd på kr. 75 000,- til tilbygg til Verrabotn samfunnshus.

Til rådighet for allmenndannende virksomhet m.v. foreslår man at det kreves stillet kr. 25 000,-.

Veger, m.v., post 11

Av kart og utbyggingsplan går det fram at det vil bli bygget eller utbedret i alt ca. 10 km veger.

Fra såvel kommunen som fra reindriftshold er reist krav om at én av disse vegene må holdes stengt for allmenn ferdsel. Det gjelder vegen som fra området ved Buavatn pumpe fører sydvestover langs Moldvatn og fram til overføringsstedene i Raudtindelva.

Hovedstyret er enig og har utformet posten i samsvar med dette.

Man finner ikke grunn til å la stengingspåbudet omfatte samtlige anleggsveger, slik DVF har foreslått.

Naturforekomster, fornminner m.v., post 14

Riksantikvaren har foreslått konsesjonsvilkår som for 1. ledds vedkommende avviker fra det standardvilkår som til nå har vært brukt og som nøye samsvarer med vassdragsreguleringslovens § 12, 16, 1. ledd. Hovedstyret tilrår at den vanlige formulering fortsatt nyttes.

Fiske og vilt, post 19

Posten er for de fleste punktenes vedkommende i samsvar med DVF's forslag og inneholder vanlige påbud om bl.a. utsetting av yngel og/eller settfisk, fangst av stamfisk og bekosting av vilt- og fiskeribiologiske undersøkelser. Videre er tatt med innbetaling av årlige beløp til opphjelpe av fiske og viltstell på henholdsvis kr. 40 000,- og kr. 5 000,-.

I forhold til DVF's forslag har Hovedstyret strøket følgende punkter (referansene viser til DVF's utkast som er gjengitt tidligere):

Pkt. Ia: Dette punkt gjelder krav om at førstegangs oppfylling av magasinene ikke må skje i perioden 1. mai–15. juli. Kravet får betydning bare for Ormsetvatnet, ettersom fremdriftsplanen for Buavatnet–Moldvatnet viser at dette magasin net blir fylt utenom yngletiden.

NTE har framholdt at kravet vil innebære et produksjonstap på 15 GWh forutsatt middels tilløp.

Verdien av denne produksjonen kan lavt anslås til 1,5–2,0 mill. kr.

Hovedstyret er enig med NTE at skadevirkningene på yngleplassene ikke står i rimelig forhold til energitapet.

Pkt. Ib: DVF krever at byggingen av anleggsvegen ikke må foregå i hekketiden for kongeørn, – 1. mars–1. august. Kravet innebærer betydelig forsinkelse av utbyggingen og tilsvarende økte kostnader.

Hovedstyret finner kravet urimelig på bakgrunn av at det i DVF's uttalelse heter at hensynet til de særlige sårbare viltartene vil være ivarettatt etter at den opprinnelige vegtrasséen ble justert, – og ikke mindre urimelig dersom NTE's opplysning om at hekket plassen er forlatt, er korrekt.

Pkt. IIa: Konsesjonærens plikt til å dekke utgiftene til utvidet jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden er allerede tatt med i pkt. I i DVF's utkast.

Pkt. IIb: Generell stenging av anleggsveger er behandlet under post 11.

Pkt. IIe: Terskelbygging er tatt inn i post 12.

Pkt. IIIa: Rydding av vegetasjon er tatt inn i post 13.

Forurensning m.v., post 20.

Posten er fullt ut i samsvar med SFT's forslag.

Naturvitenskapelige undersøkelser, post 21

Det nasjonale kontaktutvalg for vassdragsreguleringer har foreslått at det må bli fastsatt tilskudd til undersøkelser innen botanikk og småkrepss fauna.

Med søknaden fulgte relativt omfattende utredninger både angående botanikk og fiskeribiologiske forhold, evertebratfauna m.v., alt utført av Universitetet i Trondheim ved DKNVS, Muséet. Når det imidlertid gjelder botanikk, er Hovedstyret klar over at undersøkelserne i det vesentlige ble begrenset til

selve Ormsetvatnområdet. Man har derfor ikke noe å bemerke til at NTE pålegges å bekoste ytterligere dokumentasjon for de øvrige områdene. Kontaktutvalget har anslått kostnadene til kr. 32 000 pr. mai 1984. Hovedstyret foreslår beløpet satt til kr. 35 000. Man har da tatt hensyn både til kostnadsstigningen fram til 1986 og til at Gåsvatnområdet er gått ut av planen.

Når det derimot gjelder småkrepss, peker man på at det fra utredernes side ikke er gitt uttrykk for at undersøkelserne skulle være utfullstendige. Man legger dessuten vekt på at Gåsvatnet, som sammen med Ormsetvatnet var det artsrikste observasjonsstedet, som nevnt ikke blir berørt av utbyggingen. I Gåsvatnet ble påvist 31 forskjellige småkrepssarter, i Ormsetvatnet 33, av i alt 44 for hele området.

Hovedstyret finner etter dette ikke grunnlag til pålegg om ytterligere undersøkelser på dette fagområdet.

Manøvreringsreglement

Hovedstyret er klar over at NTE i sitt tilbud til Verran kommune har gått med at det i manøvreringsreglementet blir tatt inn et punkt om at kraftverket skal stå fra 1. mai og inntil vannstanden i Ormsetvatnet har nådd kote 385,0, – altså 3,0 m under HRV. Videre at denne vannstanden – med forbehold om tapping av tilløp etter 1. august – skal holdes helt til 15. september.

Hovedstyret har i og for seg ikke noe å innvende mot dette punktet i avtalen, men anser ikke de lokale forholdene ved Ormsetvatnet så viktige at det fra konsesjonsmyndighetenes side skulle være nødvendig å ta bestemmelser i denne retning inn i reglementet. For Verran kommune vil ønsket fylling være sikret i og med avtalen.

Ifølge søknaden skulle dammen både ved Gåsvatnet og Buavatnet ha faste overløp for avledning av flommer. Ved tilpassing av overløpslengdene til de respektive nedbørsfeltene i Raudtindelva og Tverrelva ville overføring av nevneverdige mengder flomvatn fra det ene vassdraget til det andre uten videre unngås. Når Gåsvatn nå faller ut, vil dette ikke lenger være tilfelle. I første omgang har NTE ikke regnet med å installere avstengingsluke i overføringstunnelen, og i en flomsituasjon kan derfor Tverrelva bli tilført en vassføring på inntil tunnelens kapasitet, anslagsvis 10 m³/sek. Dersom Ormsetvatn samtidig er fullt, eller pumper faller ut, vil følgelig flommen nedenfor Buavatnet og i Moldelva nedenfor samløpet bli økt tilsvarende.

Imidlertid er underhånden opplyst fra

NTE at samtlige bekkeinntak vil bli utstyrt med hjelkestengsel som gjør det mulig å stenge av innføringene på tunnelen. Vassdragstilsynet vil i sin tid få anledning til å vurdere om dette er tilfredsstillende, eller om luke e.l. må installeres.

Øvrige bemerkninger

1. Verran kommune har satt vilkår for at konsesjon blir gitt, «at utslippet fra kraftstasjonen blir lagt på dypt vann for å forhindre at isforholdene inn til kommunens industriområde i Verrabotn blir forverret».

Med søknaden fulgte rapport fra issakkyn- dig cand. real Carl A. Boe, som konkluderer med at det ved overflateutslipp ikke er grunn til å vente store endringer i forhold til dagens tilstander.

Hydrologisk avdelings iskontor har sagt seg enig i denne konklusjonen.

Muséet ved Universitetet i Trondheim har i en utredning om kraftutbyggingens virkning på sjøfisket i Verrasundet påpekt at overflateutslipp klart vil være den utslipps- måte som er å foretrekke dersom man øns- ker minst mulig endring av de bestående for- holdene.

Etter dette mener Hovedstyret at det ikke bør komme på tale å påby dypvassutslipp.

2. Både fiskerisjefen og fiskeristyret i Nord-Trøndelag har påpekt at det mangler konsekvensanalyser for den biologiske de- len av sjøsiden, og at det anses nødvendig at slik analyse blir utført før utbygging gjen- nomføres.

Dette ble uttalt etter at Muséet ved Uni- versitetet i Trondheim på anmodning fra NTE hadde gitt en kort utredning om forhol- dene. Fiskerimyndighetene var derfor også klar over at Muséets svar gikk ut på følgen- de: «Hvorvidt den skisserte endring av fersk- vannstilførselen vil ha en gunstig, en ugunst- ig, eller noen påvisbar effekt i det hele tatt er lite forutsigbart.»

Fiskeristyret har etter dette «forutsatt» at det blir avsatt midler bl.a. til:

- a) en modellstudie (over 5–6 år fra utbyggin- gen og framover) av virkningen av utbyg- gingen av små vassdrag i store fjorder, og
- b) dekning av eventuelle tap for fisket innen det berørte området.

Selv om det ikke er direkte uttalt, oppfat- ter Hovedstyret det slik at det er NTE som ventes å skulle avsette disse midlene.

Hovedstyret mener at en modellstudie som anført under a) ovenfor, nærmest må ka- rakteriseres som en slags grunnforskning og at kostnadene med denne ikke kan belastes en mer eller mindre tilfeldig konsesjonær. Og når det fra vitenskapelig hold ikke kan gis en mer konkret vurdering av utbyggin- gens virkninger enn det som går fram av si- tatet fra Muséets uttalelse, synes det å være liten grunn til å ta saken opp i konsesjons- sammenheng.

3. Både fra reindrifts- og grunneierhold er påpekt og beklaget at overføringen fra Holmtjønna til Ormsetlonan etter planen skal skje ved kanalisering. Det hevdes at bratte kanalkanter vil hindre dyretrekk og også være farlig dersom dyr skulle falle nedi. Derfor ønskes at overføringen skal skje gjen- nom tunnel, eller at kanalen overbygges.

NTE har ikke kommet inn på dette spørs- målet verken i sin omtale i søknaden av mu- lige tiltak eller i sine kommentarer til inn- komne uttalelser.

Det er ikke mulig for Hovedstyret å ha noen bestemt oppfatning om dette proble- met, men det kan synes rimelig at partene søker å komme fram til en løsning med en overgang over den ca. 500 m lange kanalen. Spørsmål som dette egner seg dårlig for løs- ning gjennom konsesjonspålegg. Det mest hensiktsmessige vil derfor være at skjønnen avgjør saken, dersom minnelig ordning ikke kommer i stand.

Sakens dokumenter følger vedlagt. Be- handlet i Hovedstyrets møte 19. august 1985.

Hovedstyrets forslag til manøvreringsreg- lement for regulering av Ormsetvatn m.v.

«1.

A. Reguleringsmagasin:

Magasin	Normal vannst. m o. h.	HRV m o. h.	LRV m o. h.	Reg.høyde m
1. Ormsetvatn	375,10	388,00	375,00	13,00
2. Buavatn	326,40	330,00	326,00	4,00
Damvatn	326,80	»	»	»
Moldvatn	327,10	»	»	»

Høydene refererer til NGO's høyder. Tilnærmet utjevnete normalvannstander ved reguleringsmagasinet er innmålt av NTE.

B. Overføringer:

Avløpet fra Rørtjønneelvas nedbørfelt ved Holmtjønn (5,1 km²) overføres til Ormsetvatn.

Avløpet fra Raudtindelas høyereleggende felter i Orvasselva, Fiskløysbekken og Litlefiskløysbekken (i alt 14,0 km²) overføres til Tverrelvas/Moldelvas nedbørfelt.

Avløpet fra Tverrelvas nedbørfelt ved Bua-
vatn (4,0 km²) kan sammen med det overførte avløpet fra Raudtindela pumpes opp i Ormsetvatn.

Ved alle overføringssteder kan overskuddsvann avledes til det naturlige elvefaret.

2.

Ved manøvreringen skal det tas for øye at vassdragenes flomvassføring såvidt mulig ikke økes og at vassføringsendringene utjevnes med rimelige overganger.

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende samt at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander, samt observeres og noteres om det forlanges, nedbørmengder, temperatur, snødybder m.v. Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetstjeneste kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som konsesjonæren plikter å oppbevare så lenge reguleringen består.

4.

Til å forestå manøvreringene antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetstjeneste kan bestemme hvor damvokteren skal bo, og at han skal ha telefon i sin bolig.

5.

Mulig tvist om forståelse av dette reglement avgjøres med bindende virkning av departementet.

6.

Viser det seg av vannslippingen etter reglementet medfører skadelige virkninger for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

Endringer i reglementet kan bare foretas etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Hovedstyrets forslag til vilkår for tillatelse for Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk til å erverve fallrettigheter og å foreta regulering i Moldelva m.fl.

«1.**(Konsesjonstid)**

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jfr. konsesjonslovens § 4, 3. ledd, og vassdragsreguleringslovens § 10, post 2, siste ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.**(Konsesjonsavgifter)**

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten av kr. 4,- pr. nat. hk., beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som de konsederte vassfallene etter den foretatte utbygging og regulering kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 15,- pr. nat. hk., beregnet på samme måte.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny prøvelse etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Plikten til å betale disse avgifter inntreffer etter hvert som vasskraften tas i bruk. Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6% rente.

3.**(Kontroll med betaling av avgifter m.v.)**

Nærmere bestemmelser om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vassforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 18 skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4.**(Byggefrister m.v.)**

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år fra konsesjonens datum og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år. Under særlige

omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse fristene oversites uten tillatelse fra Olje- og energidepartementet, betaler konsesjonæren en mulkt til statskassen av kr. 1 000,-.

5.

(Bruk av norske varer)

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene fortrinnsvis anvende norske varer, for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig, herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen samt til en pris som ikke med mer enn 10% overstiger den pris med tillagt toll, som de kan fås for fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innenlandske arbeid og produserte materiale selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell – 10% – i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25% av den utenlandske varepris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist om dette avgjøres spørsmålet av Olje- og energidepartementet.

Olje- og energidepartementet kan dispensere fra reglene om bruk av norske varer. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige. Hva angår leveranse fra EFTA-land, vil dispensasjonsadgangen bli praktisert i samsvar med de forpliktelser som foreligger i forhold til disse land under forutsetning av full gjensidighet.

For overtredelse av bestemmelsene i denne post betaler konsesjonæren hver gang etter avgjørelse av Olje- og energidepartementet en mulkt av inntil 15% av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

6.

(Forsikring)

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Olje- og energidepartementet kan dispensere fra denne bestemmelse.

7.

(Helsetjeneste m.v.)

Konsesjonæren er forpliktet til, når Sosialdepartementet forlanger det, på den måte

og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden helt eller delvis å dekke utgiftene til legehjelp for arbeiderne og funksjonærene ved anlegget og deres familier og til oppførelse eller utbygging av sykehus eller sykestue.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

8.

(Husrom for ansatte)

Konsesjonæren er i nødvendig utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene og deres familier sunt og tilstrekkelig husrom. Kommunaldepartementet kan gi nærmere bestemmelser om dette.

9.

(Forsamlingslokale, allmenndannende virksomhet m.v.)

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne og den øvrige befolkning som er knyttet til anleggene, eller, hvis Olje- og energidepartementet måtte finne det mer hensiktsmessig og ikke vesentlig dyrere, å delta i oppføring, utbedring eller nedbetaling av permanent forsamlingslokale, f.eks. samfunnshus.

Konsesjonæren skal stille inntil kr. 25 000,- til rådighet for allmenndannende virksomhet og geistlig betjening etter Kirkedepartementets nærmere bestemmelse.

10.

(Godkjenning av planer, tilsyn m.v.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE/Vassdragsdirektoratet. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE/Vassdragsdirektoratet detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for reguleringsanleggene og vassdragets utbygging. Arbeidet kan ikke settes i gang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Innen en rimelig økonomisk ramme plikter konsesjonæren å planlegge, utføre og

vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det landskapsarkitektoniske resultatet blir best mulig.

Kommunen, skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trengs for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift.

Midlertidige hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVE/Vassdragsdirektoratets samtykke.

11.

(Veger m.v.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning.

Anleggsvegen langs Buavatn-Moldvatn fram til bekkeinntakene i Rauttindelva skal inntil videre stenges ved Buavatn pumpestasjon for all ferdsel som ikke har tilknytning til reguleringen, kraftverksdriften, rein-driften eller driften av de faste eiendommene i området. Nærmere regler om stengingen fastsettes av departementet.

For øvrig skal veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

12.

(Terskler m.v.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vassføring eller vasstand, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler (grunnndammer), foreta elvekorreksjoner, opprensninger m.v. for å redusere skadevirkninger.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE/Vassdragsdirek-

toratet. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

Dersom inngrepene forårsaker erosjons-skader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

13.

(Rydding av reguleringssonen)

Neddemmede områder skal ryddes for trær og busker på en tilfredsstillende måte. Generelt gjelder at stubbene skal bli så korte som praktisk mulig, maksimalt 25 cm lange. Ryddingen må utføres på snøbar mark. Avfallet fjernes eller brennes.

Dersom intet annet blir pålagt konsesjonæren, skal reguleringssonen holdes fri for trær og busker som er over 1,5 m høye, eller har over 5 cm stammediameter målt 25 cm fra bakken. I rimelig grad kan departementet pålegge ytterligere rydding.

Dersom vegetasjon over HRV dør som følge av reguleringen, skal den ryddes etter de samme retningslinjene som ellers er angitt i denne posten.

Rydding av reguleringssonen skal være gjennomført senest 2 år etter første neddemming og bør så vidt mulig unngås lagt til yngletiden for viltet i området.

Tilsyn med overholdelsen av bestemmelsene i denne post er tillagt NVE/Vassdragsdirektoratet. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

14.

(Naturforekomster, fornminner m.v.)

Konsesjonæren plikter i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper eller utgifter å unngå ødeleggelser av naturforekomster og områder, når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner, eller på grunn av områdets naturskjønnhet eller egenart. Så fremt slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal Statens naturvernråd underrettes i god tid på forhånd.

Konsesjonæren skal videre i god tid på forhånd undersøke om faste fornminner som er fredet i henhold til lov av 9. juni 1978 nr. 50, eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding om dette til vedkommende museum og/eller Riksantikvaren. Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fornminne som

ikke har vært kjent, skal melding sendes med en gang og arbeidet stanses.

Om bestemmelsene i denne post gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere nødvendig underretning.

15.

(Manøvreringsreglement m.v.)

Vassslippingen skal foregå overensstemmende med et manøvreringsreglement som Kongen på forhånd fastsetter.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

En norsk statsborger som NVE/Vassdragsdirektoratet godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før reglementet er fastsatt.

For så vidt vassslippingen foregår i strid med reglementet, kan konsesjonæren pålegges en tvangsmulkt til staten av inntil kr. 10 000 for hver gang etter Olje- og energidepartementets nærmere bestemmelse.

16.

(Hydrologiske observasjoner, kart m.v.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som i det offentlige interesse finnes påkrevet, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vasstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

17.

(Militære foranstaltninger)

Ved reguleringsanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at konsesjonæren har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Konsesjonæren må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

18.

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren plikter å avgi inntil 10% av den gjennomsnittlige kraftmengde som de konsederte vassfallene etter den foretatte utbygging og regulering kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet til den kommune hvor kraftanlegget ligger eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner.

Fordelingen av kraften bestemmes av Olje- og energidepartementet. Staten forbeholdes rett til inntil 5% av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig. Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter Olje- og energidepartementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører konsesjonæren eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten denne er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris.

Uenighet om prisen avgjøres av Olje- og energidepartementet.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter 3. ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 2,- pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta

driften av anleggene for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

19.

(Fiske og vilt)

I

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, tar de nødvendige hensyn for å forebygge skader på vilt- og fiskebestandene som berøres av utbyggingen, reguleringene og den øvrige drift av anleggene. Herunder skal konsesjonæren i rimelig grad forebygge fare for tilslamming og annen forurensning av vassdragene, samt dekke utgiftene til ekstraordinært jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk:

- a.: å sette ut yngel og/eller settefisk av det antall, de arter og stammer, den størrelse og kvalitet, og på den tid, sted og måte som blir fastsatt.
- b.: å sørge for fangst av stamfisk og dekke alle utgifter med klekking, oppforing og transport,
- c.: å foreta utfiskinger (uttynninger) dersom reguleringen fører til forverring av de naturlige forhold.
- d.: å bekoste vilt- og fiskeribiologiske undersøkelser, herunder langtidsundersøkelser, og å delta i fellesfinansiering av større biologiske undersøkelser som omfatter de populasjoner som berøres av utbyggingen og reguleringene.

III

På plasser anvist av Fylkesmannen i Nord-Trøndelag og godkjent av Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk skal all vegetasjon ryddes for å bedre mulighetene for garnfiske.

IV

Fra og med det år konsesjonen blir gitt, plikter konsesjonæren å betale inn et årlig beløp på kr. 40 000,- som skal nyttes til opphjør av fisket i kommunen etter nærmere bestemmelser av kommunestyret. Vedtekter for bruk av beløpet skal godkjennes av Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk.

Beløpet skal justeres etter de tidsintervaller loven til enhver tid fastsetter.

V

Dersom det som følge av kraftutbyggingen og reguleringene oppstår skader som berører vilt- og fiskebestandene i området, tilpiktes konsesjonæren utover det som er nevnt ovenfor å bekoste ytterligere tiltak som Miljøverndepartementet eller den dette bemyndiger bestemmer, så fremt omkostningene står i rimelig forhold til det som der ved vinnes.

VI.

Anleggenes eier plikter å innbetale et årlig beløp på kr. 5 000,- til Verran viltnemnd som kompensasjon for tapte jaktinntekter til staten. Beløpet skal benyttes til viltfremmende formål i kommunene. Vedtekter for disponering av midlene skal godkjennes av Miljøverndepartementet eller den dette bemyndiger. Tilskuddet skal justeres etter de tidsintervaller loven til enhver tid fastsetter.

VII.

Alle utgifter forbundet med nødvendig kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenfornevnte vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår dekkes av konsesjonæren.

20.

(Forurensning m.v.)

Konsesjonæren plikter etter vedkommenten departementets nærmere bestemmelser å utføre eller bekoste tiltak som er påkrevet for å avverge eller redusere virkninger av forurensning som står i forbindelse med utbygging og drift av Ormsetfoss kraftverk.

21.

(Naturvitenskapelige undersøkelser)

Konsesjonæren plikter å stille til rådighet for Kultur- og vitenskapsdepartementet kr. 35 000,- til supplerende botanisk dokumentasjon av naturlige forhold.

22.

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Olje- og energidepartementet kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringene kan medføre forpliktelser.

23.

(Kontroll med overholdelse av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet.

fet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av departementet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 4, 15, 18 eller 22, første eller annet ledd kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i ervervslovens § 26 og vassdragsreguleringslovens § 12, post 17.

For overtredelse av de i konsesjonen innfattede bestemmelser påløper en tvangsmulkt på kr. 1 000 pr. dag eller kr. 5 000 for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Mulkten kan inndrives ved utpanting.»

Innkommene uttalelser til departementets behandling

Verran kommune har i brev av 5. november 1985 uttalt som følger:

«I forbindelse med søknad om tillatelse til regulering av Ormsetvatn m.v. – innstilling fra Hovedstyret i N.V.E. – vedtok Verran kommunestyre i møte 31. oktober 1985, sak 173/85, følgende uttalelse:

1. Konsesjonsavgift og næringsfond

Hovedstyrets innstilling er skuffende på disse punkter. Verran kommune vil minne om at både Olje- og energidepartementet og statsråden i Stortinget har presisert at kommuner som berøres av kraftutbygging skal få vederlag for sine ressurser, nettopp gjennom konsesjonsavgift og næringsfond. Dette har bl.a. kommet til uttrykk i Olje- og energidepartementets brev 7. juni 1983 til NVE.

Hovedstyrets standpunkt til spørsmålet om næringsfond og konsesjonsavgiftens størrelse innebærer at kommunen som vederlag for denne ressurs vil motta kr. 178 500,- i konsesjonsavgift pr. år og intet næringsfond.

For så vidt gjelder konsesjonsavgiftens størrelse vil kommunen vise til at de tidligere fastsatte avgifter fra Folla-vassdraget selv etter indeksjustering i 1984 ligger *betydelig under* dagens nivå for konsesjonsavgifter. Avgjørende for å kunne se de to saker i sammenheng må etter kommunens mening være at begge utbygginger er foretatt i Verran kommune og at samme konsesjonær står bak utbyggingene. Det må være hevet over enhver tvil at konsesjonsavgiften i Folla-vassdraget ikke på noen måte representerer noen reell kompensasjon til Verran kommune for de ressurser N.T.E. har nytt godt av i vel 60 år (fra 1923). Kommunen viser ellers til fylkesmannen i Nord-Trøndelags uttalelse – inntatt i innstillingen s. 27 flg. – hvor betydningen av vannkraftressursene i Verran kommune er fremhevet.

På denne bakgrunn må kommunen fastholde sitt krav på konsesjonsavgiftens størrelse.

For så vidt gjelder kommunens krav om næringsfond på 2 mill. kroner er presisert i kommunens uttalelse at det som bakgrunn for kravets størrelse er sett hen til det tilbud som er fremsatt fra N.T.E. til kommunen. Til tross for dette finner Hovedstyret det «urimelig» med næringsfond overhodet i tillegg til det omforente tilskudd fra N.T.E. til kommunen.

Det er fast, etablert praksis i nyere konsesjoner å gi pålegg om næringsfond. Verran kommune finner det prinsipielt meget uheldig at konsesjonsmyndighetene nå endrer denne praksis. I realiteten fremstår Hovedstyrets innstilling for såvidt gjelder næringsfond som en overprøving av den avtale partene har forhandlet seg fram til. Kommunen vil protestere mot at konsesjonsmyndighetene på denne måten fratar kommunene vesentlige motiver for å innlede forhandlinger med en konsesjonssøker. Dersom de forhandlingsresultat som oppnås skal få som konsekvens at kommunene blir uten næringsfond, vil kraftutbyggingskommuner for fremtiden måtte overveie utelukkende å foreta den formelle saksbehandling som loven krever. Hverken konsesjonssøker, konsesjonsmyndighet eller de berørte kommuner vil etter Verran kommunes mening være tjent med det, og et slikt tilbakeskritt vil utvilsomt gjøre «kraftutbyggingsklimaet» kaldere. Den samarbeidsånd som i de senere år har preget forholdet mellom konsesjonssøkere og kraftutbyggingskommuner bør også konsesjonsmyndighetene bidra til å beholde.

Som nevnt i kommunens uttalelse til konsesjonssøknaden, er det omforente tilskudd fra N.T.E. dels knyttet til opparbeiding av industriområde og dels bundet til kapitalfond i henhold til kommunestyrelovens § 50. Bruken av tilskuddet er således *bundet* til andre formål enn de næringsfond er ment å tilgodese.

Verran kommune må etter dette gjenta kravet om et næringsfond på 2 mill. kroner.

2. Manøvreringsreglement

Hovedstyret har ikke tatt med i sitt forslag til manøvreringsreglement det punkt i avtalen mellom N.T.E. og kommunen som omhandler manøvreringen. Begrunnelsen synes å være (s. 61) at «for Verran kommune vil ønsket fylling være sikret i og med avtalen».

Det er riktig nok av N.T.E. i forhold til kommunen vil være bundet av avtalen, men kommunestyret finner det uheldig at Hovedstyret ved sitt forslag sprer bestemmelsene om manøvrering på flere dokumenter. Både av hensyn til den som skal utføre manøvreringen og av hensyn til de som skal kontrollere at manøvreringen foretas i henhold til gjeldende forpliktelser vil det være av stor betydning å ha samlet bestemmelsene om manøvrering i *ett dokument*. Allerede dette tilsier å innta i manøvreringsreglementet den bestemmelse om fyllingsforholdene partene har forhandlet seg fram til. Hovedstyret har ikke hatt noen innvendinger mot bestemmelsens *innhold*, og Verran kommune ser det da slik at de praktiske hensyn det er redegjort for ovenfor må være utslagsgivende.

Kommunen vil etter dette kreve inntatt i

manøvreringsreglementet avtalepunktet
vedrørende manøvrering.

3. Utslipp

Dersom det fra faglig hold er påvist at overflateutslipp ikke vil forverre isforholdene i Verrabotn i nevneverdig grad, samt at dette vil være en fordel for sjøfisket, vil kommunestyret ikke motsette seg dette.

4. Fiske og vilt

Kommunestyret er godt fornøyd med de tiltak som er foreslått for å hjelpe opp fisk og vilt.

Det bes om at Verran viltneemd i pkt. 19 VI i utkast til vilkår for tillatelse for N.T.E. til å erverve fallrettigheter og å foreta regulering av Moldelva m.fl. endres til Verran og Inderøy fjellstyre.

5. Konsesjonstid

Kommunestyret finner ikke grunn til å gjenta kravet om redusert konsesjonstid.»

Nord-Trøndelag Fylkeskommune har i brev av 31. oktober 1985 uttalt seg i saken. Brevet lyder som følger:

«Saken ble behandlet i hovedutvalg for ressurs-, miljø- og plansaker i møte 30. september 1985, med følgende enstemmig vedtak:

«Fylkesutvalget er enig i hovedutvalgets vurderinger angående konsesjonstid og konsesjonsavgift, og at avtaleutkastet mellom Verran kommune og Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk i rimelig grad yter økonomisk kompensasjon til kommunen.»

Saken skal videre behandles i fylkesutvalget 18. november 1985.

Saksforelegget til hovedutvalget for ressurs-, miljø- og plansaker lyder som følger:

Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk – Regulering av Ormsetvatnet m.v. i Verran kommune. Høringsuttalelse til Olje- og energidepartementet. (0593P)

Vedlagt forelegges hovedutvalget for ressurs-, miljø- og plansaker:

1. Kopi av brev fra Olje- og energidepartementet av 9. september 1985. Kopi av deler av innstillingen fra Hovedstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen: Bemerkninger, utkast til manøvreringsreglement og konsesjonsvilkår for regulering av Ormsetvatnet m.v. Resten av Hovedstyrets innstilling foreligger som uttrykt vedlegg.

Kopi av forelegg til Nord-Trøndelag Elektrisitetsverks styre, styresak nr. 89/1984. Ormsetfoss kraftverk – avtale med Verran kommune er utsendt som bilag til sak HP 0062/85A, og det vises til dette.

Det vises også til tidligere behandling av utbyggingsprosjektet i hovedutvalg for ressurs-, miljø- og plansaker som sak HP 0006/85A, og i fylkesutvalget som sak FU 0014/85A.

Foreliggende sak omhandler fylkeskommunens uttalelse til konsesjonsvilkår, som foreslått av Hovedstyret for Norges Vassdrags og Elektrisitetsvesen, vedlegg 1 s. 55 f.f.

I fylkesutvalgssak FU 0014/85A ble fattet følgende vedtak:

- «1. Fylkesutvalget i Nord-Trøndelag slutter seg til de planer for utbygging av Ormsetfoss som er utarbeidet av Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk og anbefaler at konsesjon blir gitt for regulering av Ormsetvatn med videre i Verran kommune.
2. Som kompensasjon for de skader som utbyggingen vil medføre for friluftssektoren bør de tiltak som er nevnt i fylkesfriluftsnemndas sak PF 013/84A vurderes av NTE.
3. For de øvrige skader som reguleringen vil medføre i denne del av Verran kommune, gis kompensasjon som står i forhold til de skader som oppstår.»

Vedtaket pkt. 2 refererer seg til følgende forslag til tilrettelegginger:

- A. Visse tilrettelegginger for adkomst fra Ormsetvatnet til Ormsetlonin via dammen og langs magasinets østside. (Ved en beklagelig misforståelse/feil er traséen i fylkesfriluftsnemndas sak PF 013/84A omtalt som «langs magasinets sør- og vestsider»).

Det må presiseres at det her er tenkt på enkle tilrettelegginger i form av klopper/bruer over vanskelige partier i en ønskelig sti-/gangvegforbindelse høyere opp i terrenget på grunn av oppdemming av Ormsetvatnet.

- B. Parkeringsplass ved Ormsetdammen. Muligheter for ferdsel også vinterstid ved brøyting.
- C. Fiskekultivering i andre vatn i samme område.

Til pkt. 3 i fylkesutvalgets vedtak vil bemerkes at Verran kommune har stilt krav om et næringsfond på 2,0 mill. kr., i tillegg til avtaletilbud om et kapitalfond på 3,9 mill. kr. fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk til kommunen. Videre har kommunen stilt krav om at konsesjonsavgiften settes til kr. 25,- pr. naturhestekraft, og at konsesjonstiden settes til 40 år.

Kompensasjonsomfang til Verran kommune, lokale friluftsinnteresser m.v.

Innstillingen til konsesjonsvilkår m.m. fra Hovedstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen behandler i hovedsak de vanlige sektorer som tradisjonelt omhandles i slike saker. En vurdering av det totale kompensasjonsomfang til kommune og lokale interesser fås først ved også samtidig vurdering av avtaleutkastet mellom Verran kommune og Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk.

Økonomisk kompensasjon:

I følge konsesjonsvilkårene:

Konsesjonsavgift til Verran kommune og fylkeskommunen kr. 15,- pr. naturhestekraft, tilsvarende: ca. kr. 200 000,- pr. år.

Allmenndannende og geistlig virksomhet: kr. 25 000,-.

Til opphjelp av fisket i kommunen: kr. 40 000,- pr. år.

Til viltfremmende tiltak i kommunen: kr. 5 000,- pr. år.

Til botaniske undersøkelser: kr. 35 000,-.

I følge avtale mellom Verran kommune og Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk:

Industriområde Verrabotn/kapitalfond: kr. 3,9 mill. kr.

Tilbygg Verrabotn samfunnshus: kr. 75 000,-.

Helse- og sosialtiltak: kr. 200 000,-.

Rydding og merking av garnplasser: kr. 30 000,-.

Vassforsyning Voldsetøra: kr. 25 000,-.

I tillegg er det med at Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk skal gi lokale entreprenører fortrinnsrett såfremt konkurransedyktige priser, samt invitering til anbudskonkurranser. Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk skal også besørge lagring av tippmassene for senere bruk av kommunen.

Tiltak også til nytte i friluftslivssammenheng:

Opphjelp av fisket, viltfremmende tiltak, rydding garnplasser – som nevnt ovenfor.

Utsetting/klekkning/utfiskinger i vassdrag som berøres av reguleringsinngrep.

Anleggsvegen langs Buavatnet-Moldvatnet fram til bekkeinntak i Rautindelva skal holdes stengt ved Buavatn pumpestasjon. Øvrige veger, bruer m.v. skal kunne benyttes av allmennheten. Bygging av gangbruer over bekk mellom Ormsetlonin, eventuelt også ved Holmtjern.

Anlegg av parkeringsplasser ved Ormsetdammen, Buadammen og Gåsvatnet. Avtalt manøvrering av Ormsetvatnet mellom Verran kommune og Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk.

Vurdering:

Det presiseres at kompensasjonsomfang m.v. som framgår av Hovedstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen's utkast til konsesjonsvilkår, bare utgjør en del av de vilkår som utbyggeren tilbyr Verran kommune og lokale brukerinteresser i området.

Eksempelvis er ikke spørsmål om økonomisk kompensasjon til Verran kommune, verken kapitalfond eller næringsfond, direkte inntatt i konsesjonsvilkårene. (Men konsesjonsavgift på kr. 15,- pr. naturhestekraft, tilsvarende ca. kr. 200 000,- pr. år er inntatt). Samtidig er muligheten for pålegg om terskelbygging inngående behandlet, selv om topografi m.v. gjør dette spørsmålet lite aktuelt.

Følgende forhold nevnes videre:

- Spørsmålet om sti-forbindelse mellom Ormsetdammen og Ormsetlonin, øst for Ormsetvatnet, bør om mulig inntas i konsesjonsvilkårene.
- Spørsmålet om vinterbrøyting av an-

leggsvegen til Ormsetdammen, f.eks. fram til Buavatnet pumpestasjon, bør om mulig inntas i konsesjonsvilkårene.

- Avsnittet om manøvrering av Ormsetvatnet, som foreligger i avtaleutkast mellom Verran kommune og Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk, bør også inntas i endelig manøvreringsreglement.

I forhold til vedtaket i FU-sak 0014/85A, pkt. 2, vil utkastet til konsesjonsvilkår og avtale mellom Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk og Verran kommune i stor grad dekke også fylkesutvalgets/friluftsnemndas ønsker. To forhold som likevel ikke er oppfylt vil kommenteres:

- Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk har i sine sluttbemerkninger kommentert fylkesfriluftsnemndas ønske om gangvegtilknytning fra Ormsetdammen til Ormsetlonin, og mener at det ikke er behov for store anleggstekniske inngrep for å frambringe en gangvegforbindelse «langs magasinet sør- og vestsider».

Som foran nevnt er trasé-beskrivelsen dessverre feilaktig.

Fylkesrådmannens administrasjon mener derfor fortsatt at Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk i samarbeid med f.eks. Verran kommunes friluftsnemnd og fylkesfriluftsnemnda bør vurdere mulighetene for en enkel sti-forbindelse fra Ormsetdammen østover til Ormsetlonin.

- I Nord-Trøndelag Elektrisitetsverks avtale med Verran kommune forutsettes at vegen fram til Ormsetdammen ikke skal holdes åpen vinterstid. Fylkesutvalgets vedtak omfattet også ønsket om vurdering av mulighetene for vinteråpen anleggsveg, f.eks. fram til Buavatnet pumpestasjon.

Administrasjonen kan ikke se at dette punktet er blitt vurdert på nytt etter vedtaket i fylkesutvalget, og mener fortsatt at friluftslivet ville styrkes med en vinteråpen veg i området. Særlig gjelder dette i tida fra vinterferie og utover.

I forhold til fylkesutvalgets vedtak, pkt. 3, vil Verran kommune gjennom utkast til konsesjonsvilkår motta økonomisk kompensasjon fra kraftutbygginga som vanlig gjennom konsesjonsavgifter, mulig uttak av konsesjonskraft, eiendomsskatt m.v.

I utkast til avtale mellom Verran kommune og Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk ligger vesentlige økonomiske bidrag til kommunen, totalt vel 4 mill. kr. Sett i forhold til kostnadene ved utbygging og den kraftmengde som oppnås, vil man måtte betrakte denne kompensasjon som tilfredsstillende for Verran kommune. Ved denne vurdering er også konsesjonsavgift på kr. 15,- pr. naturhestekraft tillagt vekt, selv om denne avgifta er satt lavere enn Verran kommunes krav.

Administrasjonen er her enig i de vurderinger som framkommer ved Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesens bemerkninger.

Verran kommune har krevd at konsesjonen må gis for bare 40 år. Begrunnelsen for kravet er at det da bør kunne tas stilling til, på fritt grunnlag, om kraftproduksjon fortsatt vil være den beste utnyttelse av vass-

oppholdt seg i området, selv om hekkeplassen ikke var i bruk i år.

Etter å innhentet nærmere opplysninger fra NTE om framdriftsplanen for anleggsveien og de lokale forholdene i nærheten av hekkeplassen, finner vi likevel å kunne frafalle kravet om anleggsstans ved en eventuell hekking.

Vi ønsker imidlertid at OED ber utbyggeren vise spesiell aktsomhet dersom hekkeplassen skulle vise seg å være i bruk når arbeidet på anleggsveien starter. Det er i tilfelle særlig viktig at sprengning i nærheten av reiret skjer så sent på våren som praktisk mulig, og at en unngår unødige forstyrrelser i det aktuelle området.

Kulturminner

Riksantikvaren har foreslått konsesjonsvilkår som avviker fra det standardvilkår som til nå har vært brukt. Hovedstyret tilrår at standardvilkåret opprettholdes (post 14). Vi kan akseptere dette mot følgende endring: I første ledd skal siste setning lyde: «Såfremt slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal Miljøverndepartementet underrettes i god tid på forhånd.»

For øvrig forutsetter vi at utbyggeren tar kontakt med Arkeologisk museum i Trondheim, slik at de nødvendige undersøkelser av berørte kulturminner blir utført. Det gjelder også et par samiske kulturminner som høyst sannsynlig omfattes av fredningsbestemmelsene i lov om kulturminner.

Vi forutsetter også at planer over veier, hoved- og hjelpeanlegg blir oversendt Riksantikvaren til orientering, jf Riksantikvarens uttalelse til søknaden.

Friluftliv

Fylkesmannen ønsker at søkeren pålegges å finansiere eventuelle tilrettelegginger for adkomst langs Ormsetmagasinets sør- og vestsida mot Ormsetlonan. Ved denne reguleringen vil det fra friluftslivets side også være ønskelig med en parkeringsplass i området.

Vi ber om at det settes inn et eget vilkår om friluftsliv med følgende tekst: «Dersom reguleringen vanskeliggjør adkomsten langs Ormsetmagasinets sør- og vestsida mot Ormsetlonan, kan konsesjonæren pålegges og bekoste tilrettelegginger.

Konsesjonæren skal også anlegge en parkeringsplass av rimelig størrelse ved den delen av anleggsveien som er åpen for allmenn ferdsel, etter nærmere samråd med Fylkesmannen.»

Manøvrering

Nord-Trøndelag energiverk har i et tilbud til Verran kommune gått med på at det blir tatt inn et punkt i manøvreringsreglementet om at kraftverket skal stå fra 1. mai og inntil vannstanden i Ormsetvatn har nådd kote 385,0 (det vil se 3,0 m under HRV). Videre at denne vannstanden – med forbehold om tapping av tilløp etter 1. august – skal holdes helt til 15. september.

Hovedstyret har i og for seg ikke noe å innvende mot dette punktet i avtalen, men anser ikke de lokale forholdene ved Ormsetvatn så viktige at det fra konsesjonsmyndighetenes side skulle være nødvendig å ta be-

stemmelser i denne retning inn i reglementet. For Verran kommune vil ønsket fylling være sikret i og med avtalen.

Fylkesmannen har uttalt følgende:

«Som det fremgår av konsesjonssøknadens vedlagte rapporter, synes naturverninteressene i dette området relativt moderate. Størst interesse knytter det seg til det spesielle landskapsbildet, som vil bli sterkt skjemmet ved en eventuell regulering. Søkeren bør derfor pålegges et manøvreringsreglement som sikrer så høy fylling som mulig i sommerhalvåret.»

Miljøverndepartementet ber om at den avtalte manøvrering tas inn i manøvreringsreglementet.

Det bør også vurderes om de nye hydrologiske data, som viser mindre tilløp i området enn tidligere antatt tilsier en lavere reguleringshøyde i Ormsetvatnet.

Forurensninger

Det kan gis tillatelse etter lov om vern mot forurensning og om avtall § 11 på følgende vilkår:

«Konsesjonæren plikter etter vedkommende departementets nærmere bestemmelser å utføre eller bekoste tiltak som er påkrevet for å avverge eller redusere virkninger av forurensning som oppstår i forbindelse med utbygging og drift av Ormsetfoss kraftverk.»

Fiskeridepartementet har i brev av 22. november 1985 uttalt følgende:

«En viser til Olje- og energidepartementets brev av 9. september 1985 og til vedlegget som fulgte brevet.

Saken er forelagt Kystdirektoratet og Fiskeridirektoratet til uttalelse.

Kystdirektoratet har med brev av 16. oktober 1985 uttalt at utbyggingen kan føre til forverring av isforholdene øst for Trongsund og tilrår at utbyggeren blir pålagt å bekoste nødvendige tiltak for at ferdselen ikke skal forringes på grunn av mer is enn før utbyggingen. Kopi av Kystdirektoratets brev ligger ved.

Fiskeridirektoratet har med brev av 12. november 1985 sluttet seg til en uttalelse fra Havforskningsinstituttet som følger:

«Med bakgrunn i de utredninger som nå er foretatt av vassdragsregulerings virkning på fjorder («Fisken og Havet» 1984, nr. 3) og de planlagte administrative rutiner for behandling av konsesjonssøknader (Fiskeridirektoratet i brev til Fiskeridepartementet, september 1985) foreslår vi følgende: Konsesjonssøkeren gir Museet ved Universitet i Trondheim i oppdrag å utrede de fiskeribiologiske konsekvenser i fjorden ved den planlagte reguleringen. Museet må få anledning til å søke kontakt med andre fagmiljøer med nødvendig ekspertise på det fysiske miljøet som f.eks. Vassdrags- og Havnelaboratoriet i Trondheim. Konsekvensutredningen betales av utbyggeren.»

Fiskeridepartementet slutter seg til forslagene fra Kystdirektoratet og Fiskeridirektoratet.»

Kystdirektoratets uttalelse:

«Saken har vært forelagt Kystverket 3. distrikt som har avgitt sådan uttalelse som vedlagte kopi av brev av 8. oktober 1985 viser.

Kystdirektoratet for sin del bemerker at isproblemer er omtalt på side 17 i søknaden. Det fremgår her at utbyggingen kan medføre en forverring av isforholdene øst for Trong-sundet.

En vil derfor tilrå at utbyggingen med vilkår i eventuell konsesjon blir pålagt å bekoste nødvendige tiltak for at ferdselen ikke skal forringes på grunn av mer is enn før utbyggingen.

Forøvrig har Kystdirektoratet intet å bemerke.»

Departementets bemerkninger:

Den foreliggende søknad gjelder nødvendige tillatelser i forbindelse med utbygging av Ormsetfoss kraftverk fra Ormsetvatn til sjøen. Kraftverket vil utnytte hele fallhøyden (et bruttofall på 383,7 mellom Ormsetvatn og sjøen).

I henhold til St.prp. nr. 130 (1981–82) er prosjektet holdt utenfor Samlet plan.

Prosjektets hovedmagasin blir Ormsetvatnet på ca. 375 m.o.h. Til dette magasinet er planlagt overført avløpet fra de øvre feltene fra Vølsetelvas grentilløp Rørtjønnelva. Raudtindelas forskjellige grener blir overført til et inntaksmagasin i Moldvatn – Buavatn på ca. kote 330 i Tverrelva, en sideelv til Moldelva.

Ved Buavatn vil det bli bygget en pumpestasjon som pumper avløpet fra de lavtliggende delfeltene inn på driftstunnelen, eventuelt opp i Ormsetvatn for magasinering.

Søknaden omfatter:

1. Etter ervervsloven:
Erverv av fallrettigheter i Moldelva.
2. Etter vassdragsreguleringsloven:
Regulering av Ormsetvatn, Buavatn, Damvatn og Moldvatn.

Overføring av avløpet fra Rørtjønnelvas nedbørfelt ved Holmtjønn til hovedmagasinet Ormsetvatn.

Overføring av avløpet fra Raudtindelas høyereliggende felter i Orvasselva, Fiskløysebekken og Litlfiskeløysebekken til Tverrelvas/Moldelvas nedbørfelt.

Søknad datert 4. april 1984 er endret ved at regulering og overføring av Gåsvatnet er tatt ut av planene. Raudtindelas beholder derved det lokale nedbørfeltet til Gåsvatnet uregulert. Planendringen gir en forlengelse

av overføringstunnel forbi Gåsvatn og ut i Moldvatnet.

I et medianår antas det at regulert vassføring vil bli 2,54 m³/sek. I Ormsetfoss kraftverks bruttofall på 383,7 m tilsvarer dette en kraftmengde på ca. 13 000 nat.hk.

Innvunnet kraft etter vassdragsreguleringslovens regler utgjør i et bestemmende år 11 650 naturhestekrefter. Utbygget kraft er beregnet til 12 320 nat.hk. Midlere netto årsproduksjon er av søkeren beregnet til 75 GWh. De reguleringer det her søkes om, vil i middel gi en produksjonsfordeling i 5 sommermåned/7vintermåned på ca. 16 pst./84 pst. Dette gir ca. 14 pst. ekstra vinterkraft i forhold til NTE's forbruksfordeling. I tillegg får Ormsetfoss kraftverk en høy installert effekt. Kraftverkets brukstid vil bli på ca. 2 050 timer, hvilket gir gode muligheter for døgn- og ukevariasjoner i produksjonen.

Teknisk-økonomiske beregninger viser at det ville oppnås en positiv, men forholdsvis begrenset, virkning av å etablere ytterligere magasinivolum ved Ormsetvatn.

Buavatn pumpestasjon bidrar til at reguleringsmagasin Ormsetvatn vil få tilfredsstillende fyllingsforhold i de fleste år.

Kostnadsoverslaget i søknaden er basert på prisnivået i januar 1984 og lyder på 240 mill. kroner noe som gir en utbyggingspris på ca. 3,20 kr/kWh. På dette tidspunkt skulle avløpet fra tre av Raudtindelas delfelter, Orvasselva, Fiskeløysbekken og Litlfiskløysebekken, ifølge søknaden overføres til et fjerde delfelt, Gåsvatnet. De ovennevnte avløp skulle sammen med avløpet fra Gåsvatnet føres videre i ny tunnel og kanal over til Moldvatnet–Buavatnet.

Nyere undersøkelser har vist at denne delen av prosjektet ikke lenger er lønnsom. Bortfallet av Gåsvatnfeltet medfører imidlertid ingen endringer av de samlede kostnader. De ekstrakostnader som følger av forlengelsen av overføringstunnelen fra Raudtindelas vil på det nærmeste oppveies av innsparingen ved at dammen ved Gåsvatn og tunnelen Gåsvatnet–Moldvatnet sløyfes.

Energidirektoratet har etter at Gåsvatn-overføringen falt ut, beregnet at middels årsproduksjon vil bli 69,7 GWh og at fastkraftøkningen i totalsystemet vil bli 75,2 GWh/år. Dette gir en utbyggingspris på henholdsvis 3,44 kr/kWh og 3,19 kr/kWh. Netto nytteverdi referert kraftstasjonen blir ifølge Energidirektoratet negativ, nemlig ÷ 6,4 mill. kroner, og nyttefaktoren blir 0,97.

Når referansepunktet flyttes fra kraftstasjonen til hovednettet i regionen, innebærer prosjektets sentrale beliggenhet at netto nytteverdi blir positiv +26,6 mill. kroner, og

nyttefaktoren 1,10. Energidirektoratet konkluderer med at kraftkostnaden fra verket er høy, og at utbyggingen av verket derfor burde forskyves inn i fremtiden. Referert kraftstasjonen er nytteverdien av dette prosjektet lavere enn for andre prosjekter i landet.

Verkets sentrale beliggenhet i forsyningsområdet, og derigjennom lave tilknytnings- og overføringskostnader, innebærer at nytteverdien ved snittet transmisjon/distribusjon blir positiv. Trøndelagsregionen er et underskuddsområde, og det er ikke andre aktuelle prosjekter å vise til. Energidirektoratet vil på denne bakgrunn anbefale at prosjektet gjennomføres som planlagt.

Reguleringsinngrepene vil medføre forskjellige skadevirkninger. De berørte elvene vil delvis få betydelig reduksjon i vannføring. Nedenfor damstedet/overføringsstedet vil alle bekker/elver bli tørrlagt. Elvene har imidlertid liten betydning som gyte- og oppvekstelter for sjørret, p.g.a. steilt fall i nedre del. De negative virkningene for fisket antas å bli størst ved Ormsetvatn.

Av de næringsøkonomiske skadevirkninger vil neddemmet grunn ha størst betydning. Dette gjelder særlig ved Ormsetvatnet, der noe over 2 000 dekar grunn blir neddemmet, og nær 100 dekar forsumpet. Ved Moldvatnet-Buavatnmagasinet demmes ned ca. 100 dekar og forsumpes ca. 30 dekar. Reguleringene innebærer tap av beite for rein og i noen grad også for bufe. Reguleringene vil også medføre andre skader og ulemper for rein og bufe, særlig ved at trekk- og driveveier blir sperret. De direkte skadene i næringssammenheng ansees til tross for dette som små, fordi de berørte områdene er lavproduktive både når det gjelder nyttebart skogsvirke og som beite for sau, ungdyr og tamrein. 10 hytter ved Ormsetvatn må flyttes. Det samme gjelder uthus og naust. Det er ikke påvist spesielle verneobjekter etter de naturvitenskapelige undersøkelser.

Ingen av høringsinstansene har gått mot at det gis konsesjon. Det stilles imidlertid ulike krav og forutsetninger. Disse vil bli kommentert under «bemerkninger til vilkårene» og øvrige bemerkninger.

Hovedstyret har vurdert de innkomne uttalelser og merknadene, og finner at fordelene ved reguleringen i betydelig grad overstiger skader og ulemper av ikke-økonomisk art. Med hensyn til den økonomiske side av prosjektet har Hovedstyret vært noe i tvil. Hovedstyret er likevel kommet til at det vil anbefale søknaden om erverv, regulering og utbygging imøtekommet på visse vilkår. Olje- og energidepartementet slutter seg til dette.

Departementet tilrår at Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk gis tillatelse etter ervervsloven § 4 til erverv av de nødvendige fallretigheter. Videre tilrår departementet at det gis tillatelse etter vassdragsreguleringsloven til regulering av Ormsetvatn, Buavatn, Damvatn og Moldvatn og til overføring av avløpet fra Rørtjønnelvas nedbørsfelt, og overføring av avløpet fra Raudtindelvas høyreliggende felter i Orvasselva, Fiskløysbekken og Litlfiskløysbekken.

I tillatelsen inngår også tillatelse etter lov om forurensning og avfall, § 11.

Tillatelsen foreslås gitt vesentlig på vilkår som foreslått av Hovedstyret, men med de endringer som framgår av departementets bemerkninger.

Departementets bemerkninger til vilkårene for erverv og regulering:

Post 1, Konsesjonstid.

Hovedstyret har foreslått at konsesjon gis på ubegrenset tid. Verran kommune har ved kommunestyrevedtak 14. februar 1985 krevd at konsesjon blir gitt på et bestemt tidsrom av inntil 40 år. Ved vedtak av 31. oktober 1985 har kommunen frafalt dette kravet. Departementet slutter seg til Hovedstyrets forslag.

Post 2, Konsesjonsavgifter og næringsfond.

Hovedstyret anbefaler en avgift på kr 15,- pr. nat.hk. til kommunen, og kr 4,- pr. nat.hk. til staten. Verran kommune krever at konsesjonsavgiften settes til kr 25,- pr. nat.hk. Kommunen begrunner dette med at Ormsetfoss i hovedsak vil produsere vinterkraft som er den mest verdifulle kraften, og at antall naturhestekrefter vil være forholdsvis beskjedent. Avgiften til kommunen blir følgelig tilsvarende liten i forhold til de verdier som utnyttes.

Verran kommune legger dessuten stor vekt på at de tidligere fastsatte avgifter for et tidligere utbygget vassdrag, Folla-vassdraget, ligger betydelig under dagens nivå for konsesjonsavgifter. Kommunen anser det naturlig å trekke inn avgiftene fra Folla-vassdraget ettersom begge utbygginger er foretatt i Verran kommune, og fordi det er samme konsesjonær som står bak begge utbyggingene.

Departementet kan være enig i at avgiftene fra Follavassdraget er lave (6,85) også etter indeksreguleringen i 1984. Det synes allikevel ikke naturlig å koble disse to utbygginger sammen ettersom det dreier seg om to selvstendige prosjekter som ikke har noe med hverandre å gjøre.

Skadevirkningene ved Ormsetfoss-utbyggingen er ikke særlig store. Prosjektet er dessuten relativt kostbart, og det vil derfor ikke være rimelig å gå over det nivå som er foreslått av Hovedstyret. Departementet slutter seg etter dette til Hovedstyrets forslag om konsesjonsavgift på kr 15,- pr. nat.hk. til kommunen, og kr 4,- pr. nat.hk. til staten.

Kommunaldepartementet ber i sin uttalelse av 22. oktober 1985 om at konsesjonsavgiften skal inngå i et næringsfond, med vedtekter som godkjennes av Kommunaldepartementet. Departementet er enig i dette og foreslår derfor tilføyd et nytt 4. ledd til post 2:

«Konsesjonsavgifter som innbetales til kommunen skal inngå i kommunale næringsfond. Vedtektene til disse skal godkjennes av Kommunal- og arbeidsdepartementet.»

Næringsfond

Verran kommune krever næringsfond på 2 mill. kroner. Kommunen begrunner dette med at det såvel fra departementets hold som fra Stortinget er presisert at kommuner som berøres av kraftutbygginger skal få vederlag for sine ressurser gjennom konsesjonsavgifter og næringsfond. Kommunen legger også vekt på den praksis som er etablert m.h.t. pålegg om næringsfond.

Verran kommune har inngått avtale med NTE om økonomisk kompensasjon i forbindelse med utbyggingen med tilsammen 3,9 mill. kroner. Ifølge avtalen har NTE bundet seg til å yte tilskudd dels til opparbeiding av et industriområde i Verrabotn, og dels til et kapitalfond til kommunen.

Hovedstyret anser det urimelig med et næringsfond i tillegg til disse ytelser.

Kommunaldepartementet påpeker at etablering av kapitalfond i stedet for næringsfond innebærer en omgåelse av bestemmelsene om næringsfond. Kommunaldepartementet ber derfor om at det avtalte fondet gis som ordinært næringsfond og reguleres av det vanlige konsesjonsvilkåret om næringsfond. Vedtektene for dette fondet skal godkjennes av Kommunal- og arbeidsdepartementet.

Finansdepartementet har i brev av 6. november 1985 til Olje- og energidepartementet bl.a. uttalt:

«Med bakgrunn i at en her står ovenfor et prosjekt som må vurderes som økonomisk marginalt, bør en etter Finansdepartementets oppfatning i den videre behandling av

saken være varsom med å fremme krav mot utbygger som ytterligere svekker økonomien i utbyggingen.»

Fra kommunens side er anført at tilskuddet på 3,9 mill. kroner ikke kan ansees som et næringsfond. En del av dette beløpet er, nemlig 2,4 mill. kroner, tilskudd til opparbeiding av et industriområde. Det resterende, 1,5 mill. kroner, er kapitalfond som skal nyttes til å dekke kommunens kapitalbehov, jfr. kommunestyrelovens § 50, åttende ledd. Tilskuddet kan således ikke nyttes til de tiltak avkastningen av næringsfond skal tilgodese. Kommunen anfører videre at avtalen mellom kommunen og NTE er en privatrettslig avtale som konsesjonsmyndighetene ikke kan gripe inn overfor. Kommunen opprettholder på denne bakgrunn sitt krav om næringsfond på 2 mill. kroner.

Departementet finner det rimelig at en også i denne sak tildeler kommunen et næringsfond utover de tilskudd den etter forhandlinger skal få av utbygger. Riktignok er prosjektet et forholdsvis dyrt prosjekt. På den annen side kan en se det forholdet at skadevirkningene er små, noe som gjør vassdraget mer fordelaktig for en som søker om utbyggingstillatelse. Etter departementets mening bør også Verran kommune få en rimelig kompensasjon for den ressurs den stiller til rådighet på linje med andre utbyggingsskommuner. Departementet finner at 1 mill. kroner er et rimelig beløp.

En forutsetning for næringsfondet er imidlertid at den delen av NTE's tilskudd som er ment å skulle være et kapitalfond, går inn i næringsfondet. Denne delen av tilskuddet er på 1,5 mill. kroner. Den resterende del av tilskuddet, 2,4 mill. kroner, er forutsatt å skulle gå til opparbeiding av et industriområde.

Olje- og energidepartementet finner at denne delen av tilskuddet ikke kan kreves avstått til næringsfondet.

Post 9, Forsamlingslokale m.v.

NTE har tilbudt kommunen å yde et tilskudd på kr 75 000 til tilbygg til Verrabotn samfunnshus. Dette har Verran kommune akseptert. Vilkåret gis den nødvendige utforming, og departementet viser for øvrig til avtalen mellom NTE og kommunene. Videre foreslår Hovedstyret avsatt kr 25 000 til allmenndannende virksomhet m.v.

Olje- og energidepartementet slutter seg til dette.

Post 10, Godkjenning av planer, tilsyn m.v.

Miljøverndepartementet forutsetter at planer over veger, hoved- og hjelpeanlegg

blir oversendt Riksantikvaren til orientering.

Olje- og energidepartementet er enig i dette og tilrår at dette tas inn i vilkårsposten.

Post 11, Veger m.m.

Fylkeslandbruksstyret går i tråd med landbruksnemnda inn for at anleggsveiene blir åpne for næringsmessig trafikk og at det blir ordnet med snu- og velteplasser i samarbeid med grunneierne. Landbruksdepartementet går inn for at alle vegene stenges for allmenn ferdsel av hensyn til landbruket.

Reindriftsnæringen anser det for særdeles viktig at vegen fra Buavatnet og vestover til bekkeinnføringene i Raudtindelva blir stengt for allmenn ferdsel. Når det gjelder vegen til dam Ormsetvatnet, finner reineierne ikke å ville gå inn for stengning av denne. Hovedstyret er enig i at bare den førstnevnte anleggsveien stenges, og departementet slutter seg til dette, idet det vises til vassdragsreguleringslovens § 12.6. En er således enig i den ordlyd som Hovedstyret har foreslått om dette bortsett fra at en ikke finner grunn til å vilkårsfeste en bestemmelse om fastsetting av nærmere regler for stengingen.

Miljøverndepartementet ber om at dersom adkomsten langs Ormset-magasinet sør- og vestside mot Ormsetlonan vanskeliggjøres p.g.a. reguleringen, kan konsesjonæren pålegges å bekoste tilrettelegginger. Miljøverndepartementet ønsker videre at konsesjonæren anlegger en parkeringsplass ved den del av anleggsveien som er åpen for allmenn ferdsel. Olje- og energidepartementet er enig i begge disse punkter og vil tilrå at disse tas inn i posten.

Ny post 11, 4. ledd skal lyde:

«Dersom reguleringen vanskeliggjør adkomsten langs Ormsetmagasinets sør- og vestside mot Ormsetlonan, kan konsesjonæren pålegges å bekoste tilrettelegginger.

Konsesjonæren pålegges å anlegge parkeringsplass ved den delen av anleggsveien som er åpen for allmenn ferdsel.»

Post 14, Naturforekomster, fornminner m.v.

Miljøverndepartementet ber om at Hovedstyrets forslag til post 14, 1. ledd, siste setning, endres slik at det ved eventuelle ødeleggelser skal gis underretning til Miljøverndepartementet i stedet for Statens naturvernråd. Departementet har ingen motforestillinger om dette, post 14, 1. ledd, siste setning skal da lyde:

«Såfremt slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal Miljøverndepartementet underrettes i god tid på forhånd.»

I samsvar med Miljøverndepartementet forutsetter Olje- og energidepartementet at utbyggeren tar kontakt med Arkeologisk museum i Trondheim.

Post 19, Fiske og vilt.

Når det gjelder denne post, viser en til Hovedstyrets bemerkninger som departementet slutter seg til.

Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk krever at byggingen av anleggsveien ikke må foregå i hekketiden for kongeørn. Miljøverndepartementet frafaller det kravet, men ønsker at Olje- og energidepartementet ber utbyggeren om å vise spesiell aktsomhet dersom hekkeplassen skulle vise seg å være i bruk når anleggsarbeidet starter. Det er i tilfelle særlig viktig at sprengning i nærheten av reiret skjer så seint som mulig på våren, og at en unngår unødige forstyrrelser i det aktuelle området. Olje- og energidepartementet skal underrette utbyggeren spesielt om dette, men ser det for øvrig slik at dette krav omfattes av konsesjonsvilkårenes post 19 I.

For øvrig har Miljøverndepartementet ingen merknader til denne post.

I post 19 VI er foreslått at anleggenes eier skal betale et årlig beløp på kr 5 000 til Verran viltneimnd som kompensasjon for tapte jaktinntekter til staten. Verran kommune ber om at beløpet betales til Verran og Inderøy fjellstyre. Departementet anser dette som et spørsmål der kommunen og Direktoratet for naturforvaltning på egen hånd kan komme til enighet, og opprettholder derfor post 19 VI som foreslått av Hovedstyret.

Post 20, Forurensning m.v.

Hovedstyrets forslag er i overenstemmelse med forslaget fra Statens forurensningstilsyn, og departementet slutter seg til dette.

Post 21, Naturvitenskapelige undersøkelser.

Hovedstyret ønsker å etterkomme kravet om tilskudd til ytterligere undersøkelser innen botanikk, og foreslår tilskuddet satt til kr 35 000. Hovedstyret kan derimot ikke se at det er behov for ytterligere undersøkelser av småkrepssfauna, og legger da særlig vekt på at Gåsvatn ikke blir berørt av utbyggingen. Departementet har ikke noe å bemerke til dette standpunkt.

De andre vilkårene som foreslås av Hovedstyret er utformet på vanlig måte og krever ingen ytterligere merknader.

Øvrige bemerkninger.

Manøvreringsreglement.

NTE har i avtale med Verran kommune gått med på at det i manøvreringsreglementet blir tatt inn et punkt om at kraftverket skal stå fra 1. mai og inntil vannstanden i Ormsetvatnet har nådd kote 385,0, og at denne vannstand skal holdes til 15. september. Hovedstyret anser det ikke nødvendig å ta en slik bestemmelse inn i reglementet. Verran kommune anser imidlertid dette som svært viktig ettersom det både vil bli uklart med, og vanskelig å forholde seg til to reglement.

Miljøverndepartementet ber om at den avtalte manøvrering tas inn i manøvreringsreglementet. Departementet kan ikke se at det er noe til hinder for at dette tas inn i manøvreringsreglementet, og vil derfor foreslå et eget punkt om dette.

Som nytt pkt. 2 i manøvreringsreglementet inntas følgende:

«Fra 1. mai skal kraftverket stå inntil vannstanden i Ormsetvatnet har steget til kote 385,0. Vannstanden skal så ikke synke under dette nivå før 15. september. Fra 1. august tillates dog tilsiget tappet over vannstand kote 383,0.»

Som følge av dette må forslaget til manøvreringsreglement pkt. 2 endres til pkt 3, pkt. 3 til 4 osv.

Dypvannsutslipp.

Verran kommune krevde opprinnelig at utslippet fra kraftstasjonen skulle bli lagt på dypt vann for å forhindre at isforholdene inn til kommunens industriområde ble forverret. I uttalelse såvel fra issakkyndig cand. real Carl A. Boe, Hydrologisk avdelings iskontor, som Muséet ved Universitetet i Trondheim, går det frem at det ikke er grunn til å vente seg store endringer av de bestående forhold ved overflateutslipp.

Verran kommune har ved uttalelse av 31. oktober 1985 gitt uttrykk for at den etter dette ikke vil motsette seg overflateutslipp. Departementet finner ikke grunn til å påby dypvannsutslipp.

Kystverket har ved uttalelse 16. oktober 1985 bedt om at utbyggeren blir pålagt å bekoste nødvendige tiltak for at ferdseilen ikke skal forringes på grunn av mer is enn før byggingen. Fiskeridepartementet har sluttet seg til dette. Selv om det er sannsynlig etter de ovennevnte uttalelsene fra de issakkyndige at det ikke vil oppstå noen vansker for ferdseilen av betydning, vil Olje- og energi-

departementet foreslå at slikt pålegg blir tatt inn i vilkårene.

Undersøkelser vedr. virkningene av kraftutbygging for de biologiske forhold i fjordene.

Både fiskerisjefen og fiskeristyret i Nord-Trøndelag anser det nødvendig med konsekvensanalyser av de biologiske forhold i sjøen.

Fiskeristyret har forutsatt at det blir avsatt midler bl.a. til

- a. en modellstudie (over 5–6 år fra utbyggingen og framover) av virkningen av utbyggingen av små vassdrag i store fjorder, og
- b. dekning av eventuelle tap for fisket innen det berørte område.

Hovedstyret anser en slik modellstudie som anført under a) som en slags grunnforskning, og at kostnadene med denne ikke kan belastes en mer eller mindre tilfeldig konsesjonær.

Departementet er enig med Hovedstyret i dette standpunkt.

Med hensyn til dekning av eventuelle tap for fisket, er dette spørsmål som må avgjøres av skjønnnet.

Fiskeridepartementet slutter seg til en uttalelse fra Fiskeridirektoratet og Havforskningsinstituttet som pålegger utbygger å gi Muséet ved Universitetet i Trondheim i oppdrag å utrede de fiskeribiologiske konsekvenser i fjorden ved denne aktuelle regulering.

Departementet finner for tiden ikke å kunne imøtekomme dette krav siden det ikke foreligger konkrete planer over omfang og kostnad ved en slik undersøkelse. Dersom slike planer og kostnadsoverslag blir lagt frem innen rimelig tid, kan imidlertid dette spørsmål tas opp igjen. Forutsetningen for at en kan gå med på et slikt krav er da at kostnadene er innenfor rimelige grenser og at undersøkelsene skal dreie seg om konsekvenser for denne utbygging og ikke i det vesentlige ha preg av å være grunnforskning.

Kanal Holmtjønnna–Ormsetlonan.

Fra reindrifts- og grunneierhold er beklaget at overføringen fra Holmtjønnna til Ormsetlonan skal skje ved kanalisering. Kanalisering vil hindre dyretrekk og innebærer fare dersom dyr faller nedi. Fra dette hold ønskes derfor at overføringen skjer gjennom tunnel, eller at kanalen overbygges. NTE har

ikke omtalt dette spørsmål. Hovedstyret anser det mest naturlig at dette spørsmål løses ved avtale mellom partene, eventuelt av skjønnnet dersom minnelig ordning ikke kommer i stand.

Departementet er enig i dette.

Områdestyret for reindrift har satt fram krav om at regulanten pålegges å innbetale en konsesjonsavgift til distriktet. I henhold til ervervsloven og reguleringsloven fastsettes det avgift til kommuner og til staten. Å fastsette ytterligere konsesjonsavgifter, f.eks. til en bestemt næring, finner en ikke å kunne gå inn på.

Det forutsettes at departementet kan samtykke i mindre planendringer og i tilfelle foreta de endringer i manøvreringsreglementet som følger av dette.

Olje- og energidepartementet

tilråd:

1. I medhold av lov om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14. desember 1917 nr. 16, og lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 nr. 17, gis Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk tillatelse til reguleringer og overføringer samt til erverv av de nødvendige fall for utbygging av Ormsetfoss kraftverk, på de vilkår som er tatt inn i Olje- og energidepartementets foredrag av 20. desember 1985.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringer og overføringer i samsvar med utkast inntatt i ovennevnte foredrag.